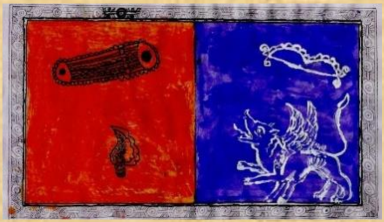
ISSN 2229-547X VIDEHA

𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑓓𑓖𑓓 𑒧 𑒃𑓀𑒏 𑓐𑓑 𑒖𑒢𑒫𑒩𑒲 𑓒𑓐𑓒𑓓 (𑒫𑒩𑓂𑒭 𑓑𑓖 𑒧𑒰𑒮 𑓑𑓘𑓒 𑒃𑓀𑒏 𑓓𑓖𑓓)

(𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒆-𑒣𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏𑒰)

𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒂𑒢𑓂𑒠𑒼𑒪𑒢: 𑒧𑒰𑒢𑒳𑒭𑒲𑒧𑒱𑒯 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒵𑒞𑒰𑒧𑓂

𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯- 𑒣𑓂𑒩𑒟𑒧 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒣𑒰𑒏𑓂𑒭𑒱𑒏 𑒆-𑒣𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏𑒰

𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏: 𑒑𑒖𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩

𑒌 𑒣𑒼𑒟𑒲𑒏 𑒮𑒩𑓂𑒫𑒰𑒡𑒱𑒏𑒰𑒩 𑒮𑒳𑒩𑒏𑓂𑒭𑒱𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒏ॉ𑒣𑒲𑒩𑒰𑒃𑒙 (©) 𑒡𑒰𑒩𑒏𑒏 𑒪𑒱𑒐𑒱𑒞 𑒁𑒢𑒳𑒧𑒞𑒱𑒏 𑒥𑒱𑒢𑒰 𑒣𑒼𑒟𑒲𑒏 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒁𑓀𑒬𑒏 𑒕𑒰𑒨𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱 𑒋𑒫𑓀 𑒩𑒱𑒏ॉ𑒛𑒱𑓀𑒑 𑒮𑒯𑒱𑒞 𑒃𑒪𑒹𑒏𑓂𑒙𑓂𑒩ॉ𑒢𑒱𑒏 𑒁𑒟𑒫𑒰 𑒨𑒰𑓀𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏, 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒧𑒰𑒡𑓂𑒨𑒧𑒮𑒿, 𑒁𑒟𑒫𑒰 𑒖𑓂𑒘𑒰𑒢𑒏 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯𑒝 𑒫𑒰 𑒣𑒳𑒢𑒩𑓂𑒣𑓂𑒩𑒨𑒼𑒑𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒝𑒰𑒪𑒲 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒩𑒴𑒣𑒧𑒹 𑒣𑒳𑒢𑒩𑒳𑒞𑓂𑒣𑒰𑒠𑒢 𑒁𑒟𑒫𑒰 𑒮𑓀𑒔𑒰𑒩𑒝-𑒣𑓂𑒩𑒮𑒰𑒩𑒝 𑒢𑒻 𑒏𑒋𑒪 𑒖𑒰 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱।

(𑒔) २०००- २०२३ 𑒮𑒩𑓂𑒫𑒰𑒡𑒱𑒏𑒰𑒩 𑒮𑒳𑒩𑒏𑓂𑒭𑒱𑒞। 𑒦𑒰𑒪𑒮𑒩𑒱𑒏 𑒑𑒰𑒕 𑒖𑒹 𑒮𑒢 २००० 𑒮𑒿 𑒨𑒰𑒯𑒴𑒮𑒱𑒙𑒲𑒖𑒣𑒩 𑒕𑒪 𑒯𑒞𑓂𑒞𑒣𑓂:॥𑒑𑒹𑒼𑒔𑒱𑒞𑒱𑒮𑓂𑒔𑒼𑒧𑓂𑒥𑒯𑒰𑒪𑒮𑒰𑒩𑒱𑒏_ 𑒑𑒰𑒔𑒯𑒯𑒯𑒞𑒧𑒪 , 𑒯𑒞𑓂𑒞𑒣𑓂:॥𑒑𑒹𑒼𑒔𑒱𑒞𑒱𑒮𑓂𑒔𑒼𑒧𑓂𑒑𑒑𑒖𑒹𑒢𑒠𑒩 𑒂𑒠𑒱 𑒪𑒱𑓀𑒏𑒣𑒩 𑒂 𑒁𑒐𑒢𑒼 ५ 𑒖𑒳𑒪𑒰𑒃 २००४ 𑒏 𑒣𑒼𑒮𑓂𑒙 𑒯𑒞𑓂𑒞𑒣𑓂:𑒑𑒖𑒹𑒢𑒠𑒩𑒰𑒞𑒯𑒰𑒏𑒳𑒩𑓃𑒥𑒪𑒼𑒑𑒮𑒣𑒼𑒞𑓃𑒔𑒼𑒧𑓂२००४०७𑒥𑒯𑒰𑒪𑒮𑒰𑒩𑒱𑒏-𑒑𑒰𑒔𑒯𑒯𑒯𑒞𑒧𑒪 𑒏𑒹𑒩 𑒩𑒴𑒣𑒧𑒹 𑒃𑒢𑓂𑒙𑒩𑒢𑒹𑒙𑒣𑒩 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒔𑒲𑒢𑒞𑒧 𑒅𑒣𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞𑒱𑒏 𑒩𑒴𑒣𑒧𑒹 𑒫𑒱𑒠𑓂𑒨𑒧𑒰𑒢 𑒁𑒕𑒱 *(𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒠𑒱𑒢 𑒪𑒹𑒪 𑒯𑒞𑓂𑒞𑒣𑓂:𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰𑒔𑒼𑒧𑓂२००४०७𑒥𑒯𑒰𑒪𑒮𑒰𑒩𑒱𑒏- 𑒑𑒰𑒔𑒯𑒯𑒯𑒞𑒧𑒪 𑒪𑒱𑓀𑒏𑒣𑒩, 𑒮𑓂𑒩𑒼𑒞 𑒫𑒰𑒨𑒥𑒰𑒔𑒏 𑒧𑒰𑒔𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒍𑒤 𑒯𑒞𑒞𑒣𑒮𑓂:॥𑒫𑒹𑒥𑒰𑒩𑒔𑒯𑒱𑒫𑒹𑒼𑒩𑒑॥𑒫𑒹𑒥॥*॥𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰 २५८ 𑒔𑒰𑒣𑒞𑒳𑒩𑒹(𑒮) 𑒤𑒩𑒼𑒧 २००४ 𑒞𑒼 २०१६- 𑒯𑒞𑓂𑒞𑒣𑓂:𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰𑒔𑒼𑒧𑓂 𑒦𑒰𑒪𑒮𑒩𑒱𑒏 𑒑𑒰𑒕- 𑒣𑓂𑒩𑒟𑒧 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒥𑓂𑒪ॉ𑒑॥ 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒥𑓂𑒪ॉ𑒑𑒏 𑒋𑒑𑓂𑒩𑒲𑒑𑒹𑒙𑒩)।*
𑒄 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒏 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒃𑓀𑒙𑒩𑒢𑒹𑒙 𑒣𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏𑒰 𑒟𑒱𑒏 𑒖𑒏𑒩 𑒢𑒰𑒧 𑒥𑒰𑒠𑒧𑒹 १ 𑒖𑒢𑒫𑒩𑒲 २००८ 𑒮𑒿 '𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯' 𑒣𑒛𑓃𑒪𑒻। 𑒃𑓀𑒙𑒩𑒢𑒹𑒙𑒣𑒩 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒟𑒧 𑒅𑒣𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞𑒱𑒏 𑒨𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯- 𑒣𑓂𑒩𑒟𑒧 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒣𑒰𑒏𑓂𑒭𑒱𑒏 𑒃 𑒣𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏𑒰 𑒡𑒩𑒱 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒪 𑒁𑒕𑒱, 𑒖𑒹 𑒯𑒞𑓂𑒞𑒣𑓂:॥𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰𑒔𑒼𑒢𑒱 𑒣𑒩 𑒃 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬𑒱𑒞 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒂𑒥 "𑒦𑒰𑒪𑒮𑒩𑒱𑒏 𑒑𑒰𑒕" 𑒖𑒰𑒪𑒫ृ𑒞𑓂𑒞 '𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯' 𑒃-𑒣𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒏𑓂𑒞𑒰𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒦𑒰𑒭𑒰𑒏 𑒖𑒰𑒪𑒫ृ𑒞𑓂𑒞𑒏 𑒋𑒑𑓂𑒩𑒲𑒑𑒹𑒙𑒩𑒏 𑒩𑒴𑒣𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒳𑒏𑓂𑒞 𑒦ऽ 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱।

(𑒔) २०००- २०२३ 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯: 𑒣𑓂𑒩𑒟𑒧 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒣𑒰𑒏𑓂𑒭𑒱𑒏 𑒃-𑒣𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏𑒰 𑒃𑒮𑒮𑒢 २२२९- ५४७𑒮 𑒫𑒃𑒠𑒋𑒯𑒁 (𑒖𑒢𑒱𑒨𑒹 २००४) 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏: 𑒑𑒖𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩। 𑒋𑒠𑒱𑒞𑒼𑒩: 𑒒𑒖𑒹𑒢𑒠𑒩 𑒟𑒯𑒰𑒏𑒳𑒩 𑒃𑒢 𑒩𑒹𑒮𑒣𑒹𑒔𑒞 𑒍𑒤 𑒧𑒰𑒞𑒹𑒩𑒱𑒁𑒪𑒮 -𑒣𑒳𑒥𑒪𑒱𑒮𑒯𑒹𑒠 𑒃𑒢 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰, 𑒞𑒯𑒹 𑒋𑒠𑒱𑒞𑒼𑒩, 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰 𑒯𑒼𑒪𑒠𑒮 𑒞𑒯𑒹 𑒩𑒱𑒑𑒯𑒞 𑒞𑒼 𑒔𑒩𑒹𑒁𑒞𑒹 𑒞𑒯𑒹 𑒫𑒹𑒥 𑒁𑒩𑒔𑒯𑒱𑒫𑒹𑒮𑓂 𑒞𑒯𑒹𑒧𑒹- 𑒥𑒰𑒮𑒹𑒠 𑒫𑒹𑒥 𑒁𑒩𑒔𑒯𑒱𑒫𑒹𑒮, 𑒩𑒱𑒑𑒯𑒞 𑒞𑒼 𑒞𑒩𑒁𑒢𑒮𑒪𑒁𑒞𑒹 𑒞𑒩𑒁𑒢𑒮𑒪𑒁𑒞𑒱𑒼𑒢 𑒁𑒩𑒔𑒯𑒱𑒫𑒹𑒮 𑒁𑒢𑒠 𑒔𑒩𑒹𑒁𑒞𑒹 𑒞𑒩𑒁𑒢𑒮𑒪𑒁𑒞𑒹𑒠𑓂 𑒞𑒩𑒁𑒢𑒮𑒪𑒁𑒞𑒱𑒼𑒢 𑒥𑒰𑒮𑒹𑒠 𑒫𑒹𑒥-𑒁𑒩𑒔𑒯𑒱𑒫𑒹𑒮; 𑒁𑒢𑒠 𑒞𑒯𑒹 𑒩𑒱𑒑𑒯𑒞 𑒞𑒼 𑒋-𑒣𑒳𑒥𑒪𑒱𑒮𑒯𑓂 𑒣𑒩𑒱𑒢𑒞-𑒣𑒳𑒥𑒪𑒱𑒮𑒯 𑒁𑒪𑒪 𑒞𑒯𑒹𑒮𑒹 𑒁𑒩𑒔𑒯𑒱𑒫𑒹𑒮𑓂 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏𑒰𑒩𑓂 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯𑒏𑒩𑓂𑒞𑓂𑒞𑒰 𑒁𑒣𑒢 𑒧𑒾𑒪𑒱𑒏 𑒂 𑒁𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬𑒱𑒞 𑒩𑒔𑒢𑒰 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯 (𑒮𑓀𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩𑒠𑒰𑒨𑒱𑒞𑓂𑒫 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏𑒰𑒩𑓂 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯𑒏𑒩𑓂𑒞𑓂𑒞𑒰 𑒧𑒡𑓂𑒨) 𑒋𑒠𑒱𑒞𑒼𑒩𑒱𑒁𑒪𑒮𑒞𑒰𑒤𑒤𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰@𑒑𑒧𑒰𑒱𑒪𑒔𑒼𑒧 𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒹𑒪 𑒁𑒙𑒻𑒔𑒧𑒹𑒝𑓂𑒙𑒏 𑒩𑒴𑒣𑒧𑒹𑒿 𑒣𑒚𑒰 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱, 𑒮𑓀𑒑𑒧𑒹 𑒍 𑒁𑒣𑒢 𑒮𑓀𑒏𑓂𑒭𑒱𑒣𑓂𑒞 𑒣𑒩𑒱𑒔𑒨 𑒂 𑒁𑒣𑒢 𑒮𑓂𑒏𑒻𑒢 𑒏𑒋𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒤𑒼𑒙𑒼 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒣𑒚𑒰𑒥𑒟𑒱। 𑒋𑒞ऽ 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬𑒱𑒞 𑒩𑒔𑒢𑒰 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒮𑒦𑒏 𑒏ॉ𑒣𑒲𑒩𑒰𑒃𑒙 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏𑒰𑒩𑓂 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯𑒏𑒩𑓂𑒞𑓂𑒞𑒰𑒏 𑒪𑒑𑒧𑒹 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒂 𑒖𑒞ऽ 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏𑒰𑒩𑓂 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯𑒏𑒩𑓂𑒞𑓂𑒞𑒰𑒏 𑒢𑒰𑒧 𑒢𑒻 𑒁𑒕𑒱 𑒞𑒞ऽ 𑒃 𑒮𑓀𑒣𑒰𑒠𑒏𑒰𑒡𑒲𑒢 𑒁𑒕𑒱। 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏: 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒃-𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬𑒱𑒞 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏 𑒫𑒹𑒥- 𑒂𑒩𑓂𑒏𑒰𑒃𑒫𑓂 𑒟𑒲𑒧- 𑒂𑒡𑒰𑒩𑒱𑒞 𑒫𑒹𑒥- 𑒂𑒩𑓂𑒏𑒰𑒃𑒫𑒏 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒰𑒝𑒏 𑒁𑒡𑒱𑒏𑒰𑒩, 𑒌 𑒮𑒦 𑒂𑒩𑓂𑒏𑒰𑒃𑒫𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒫𑒰𑒠 𑒂 𑒪𑒱𑒣𑓂𑒨𑓀𑒞𑒩𑒝 𑒂 𑒞𑒏𑒩 𑒫𑒹𑒥- 𑒂𑒩𑓂𑒏𑒰𑒃𑒫𑒏 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒰𑒝𑒏 𑒁𑒡𑒱𑒏𑒰𑒩; 𑒂 𑒌 𑒮𑒦 𑒂𑒩𑓂𑒏𑒰𑒃𑒫𑒏 𑒃-𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬𑒢𑓂 𑒣𑓂𑒩𑒱𑒢𑓂𑒙-𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬𑒢𑒏 𑒁𑒡𑒱𑒏𑒰𑒩 𑒩𑒐𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒌 𑒮𑒦 𑒪𑒹𑒪 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒩ॉ𑒨𑒪𑓂𑒙𑒲 𑒣𑒰𑒩𑒱𑒬𑓂𑒩𑒧𑒱𑒏𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒫𑒡𑒰𑒢 𑒢𑒻 𑒕𑒻, 𑒮𑒹 𑒩ॉ𑒨𑒪𑓂𑒙𑒲 𑒣𑒰𑒩𑒱𑒬𑓂𑒩𑒧𑒱𑒏𑒏 𑒃𑒔𑓂𑒕𑒳𑒏 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏𑒰𑒩𑓂 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯𑒏𑒩𑓂𑒞𑓂𑒞𑒰 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒮𑒿 𑒢𑒻 𑒖𑒳𑒛𑓃𑒟𑒳। 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒃 𑒣𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏𑒰𑒏 𑒧𑒰𑒮𑒧𑒹 𑒠𑒴 𑒙𑒰 𑒁𑓀𑒏 𑒢𑒱𑒏𑒪𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒹 𑒧𑒰𑒮𑒏 ०१ 𑒂 १५ 𑒞𑒱𑒟𑒱𑒏𑒹𑒿 ॥𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰𑒔𑒼𑒢𑒱 𑒣𑒩 𑒃 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬𑒱𑒞 𑒏𑒋𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱।

व़दिहो - ह्रुो१णा७ः २ससु ‌भो़ ३द३ ।ח <u>ौोव़दिह़योनि</u>

સમાનાન્તર પરમ્પરાક વદ્યિાપતિ- *યતિ્ર વદિેહ સમ્માનસઁ સમ્માનતિ શ્રી પનકલાલ મણ્ડલ દ્વારા*

મૈથિલિ ભાષા જગજ્જનની સીતાયાઃ ભાષા આસીત્। હનુમન્તઃ ઉક્તવાન- માનુષીમહિ સંસ્કૃતામ્।

<u>અક્ખર ખમ્ભા (આખર ખામ્હ)</u>

તહિુઅન ખેત્તહિ કાઇ તસુ કત્તિવિલ્લિ પસરેઇ। અક્ખર ખમ્ભારમ્ભ જઉ મઞ્ચો બન્ધિ ન દેઇ॥ *(કીર્તિલતા પ્રથમઃ પલ્લવઃ પહલિ દોહા)*

માને આખર રૂપી ખામ્હ નર્િમાણ કઽ આરમ્ભ (*ગદ્ય- પદ્ય રૂપી*) મંચ જૌં નૈ બાન્હલ જાય તઁ એ ત્રભિુવનરૂપી ક્ષેત્રમે આકર કીર્તરિૂપી લત્તી કેના પસરત।

યો નોત ફુદગે ાયહ દાય વય તહે હાનેસત યુો ગોપ વુત વય તહે સેદસ તહાત યુો પલાનત્ - ઢોવોત ડુોસિ ષતેલેનસોન

.

વદિેહઃ માતિહલિ ડતિાતુલ મોવેમેનત

𑒁𑒢𑒳𑒏𑓂𑒩𑒧

२७.आचार्य रामानंद मंडल□ २ टा कथा

२८.योगेन्द्र पाठक 'वियोगी' - ॐतत् सत् एकम् एव अद्वितीयम्

२९.संतोष कुमार राय 'बटोहि'- मंगरौना (उपन्यास- खेप १०)

२१०.जगदीश प्रसाद मण्डल- गंगतरंग कवि

२११.जगदीश प्रसाद मण्डल- मोड़पर (धारावाहिक उपन्यास आठम पड़ाव)

२१२.रवीन्द्र नारायण मिश्र- मात□भूमि (उपन्यास□□ २० म खेप

२१३.ड□ किशन कारीगर- मैथिली साहित्य मे लोकल साहित्यकार सब के असलियत

२१४.दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा- कथा□१ जरूर सम्पादकीय समीक्षा अंग्रेजीमे सम्पादकीय प□ष्ठ पर

२१५.दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा- कथा□२ जरूर सम्पादकीय समीक्षा अंग्रेजीमे सम्पादकीय प□ष्ठ पर

२१६.दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा- कथा□३ जरूर सम्पादकीय समीक्षा अंग्रेजीमे सम्पादकीय प□ष्ठ पर

૨૧૭.દુર્ગાનન્દ મણ્ડલક ૫ ટા કથા- કથા□૪ ળ૨૫૧ સમ્પાદકીય સમીક્ષા અંગ્રેળીમે સમ્પાદકીય ૫□ષ્ઠ ૫૧

૨૧૮.દુર્ગાનન્દ મણ્ડલક ૫ ટા કથા- કથા ૫ ળ૨૫૧ સમ્પાદકીય સમીક્ષા અંગ્રેળીમે સમ્પાદકીય ૫□ષ્ઠ ૫૧

૨૧૯.ગજેન્દ્ર ઠાકુર- ઊણ્દાસક મથિલિ નાભાયામ મે કુણ્ડલિયા આ સમ્પાદક વા પ્રૂસ્તીડરક અજ્ઞાનતાવશ ઓરમે છન્દોભઙ્ગ

૩.પદ્ય ખણ્ડ

૩.૧.બાળ કિશોર મિશ્ર- ચાન્ર

૩.૨.કલ્પના ઝા- નાયક આઁચર

૪. વૈદિક સૂચના સંપર્ક અન્વેષણ

અનુભાગક: મૈથિલીમે છન્દ સમીક્ષા આ કમલાનન્દ ઝા પ્રસંગ

𑓑𑓑𑒑𑒖𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩- 𑒢𑒴𑒞𑒢 𑒁𑓀𑒏 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏𑒲𑒨

𑓑𑓒𑒁𑓀𑒏 𑓓𑓖𑓒 𑒣𑒩 𑒙𑒱𑒣𑓂𑒣𑒝𑒲

૧.ગજેન્દ્ર ઠાકુર- નૂતન અંક સમ્પાદકીય

૧

(પછિલા અંકસઁ આગાઁ)

મૈથિલીમે છદ્મ સમીક્ષા આ કમલાનન્દ ઝા પ્રસંગ

કમલાનન્દ ઝાક પોથી "મૈથિલી ઉપન્યાસ: સમય સમાજ આ સવાલ" (૨૦૨૧) ક શીર્ષક ભ્રામક અછિ। ઈ હુનકર કિછુ સવર્ણ ઉપન્યાસકારપર કિછુ સમ્મિડકિટેડ કથિત સમીક્ષાત્મક આલેખક સંગ્રહ અછિ, ૨૬૩ પન્નાક ઈ પોથી હાર્ડવાઉણ્ડમે લાઇબ્રેરીકેઁ માત્ર બેચલ જા સકત, જતઽ ઈ સડ઼ત જાયત, અમેજનસઁ હમ ઈ ચારિ સય પાઁચ ટાકામે કિનલૌં મુદા ઐમે પાઁચો પાઠક સામગ્રી નૈ અછિ।

એતઽ એકટા ભૂલ સુધાર અછિ, એકટા ગપ્પ સવર્ણ લેખક સુભાષ ચન્દ્ર યાદવક ઉપન્યાસ 'ગુલો' કેઁ બિનુ પઢને આ દૂ પાઁતિ લિખલન્હિ આ નિપટા દેલન્હિ, આ દુનૂ પાઁતિ હમ એતઽ અહાઁક મનોરંજનાર્થ પ્રસ્તુત કઽ રહલ છી। અહાઁ ગુલો પઢનહિયે હએબ, જઁ નૈ પઢને છી તઁ પહિને પઢૂ લિઅ, કારણ તખન બેસી મનોરંજક અનુભવ હએત, ગુલો સુભાષ ચન્દ્ર યાદવ જીક અનુમતિ સઁ ઉપલબ્ધ અછિ વિદેહ આર્કાઇવપર એ હાતપ:વિદેહાયોનિપોતહિતિમ લિંકપર।

"ઉપન્યાસક કમજોરી અછિ લેખકક રાજનીતિક પૂર્વાગ્રહ। રાજનીતિ વિશેષક પક્ષધરતા રચનાક સંગ ન્યાય નહિ કઽ પબૈત અછિ। "

જર ઉપન્યાસમે રાજનીતિ દૂર-દૂર ધરિ નૈ છૈ ઓતઽ 'રાજનૈતિક પૂર્વાગ્રહ' આ 'રાજનીતિ વિશેષક પક્ષધરતા' ક તઁ પ્રશ્ને નૈ છૈ। રાજનીતિક પૂર્વાગ્રહ વા પક્ષધરતાક સોઝર ધૂમકેતુ આ યાત્રી પ્રયુક્ત કેલન્હિ। સુભાષ ચન્દ્ર યાદવ જીક 'ભોટ' જે ૨૦૨૨મે આયલ જે સુભાષ ચન્દ્ર યાદવ

𑒚𑒲𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒧𑒞𑒱 𑒮𑒿 𑒅𑒣𑒪𑒥𑓂𑒡 𑒁𑒕𑒱 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒂𑒩𑓂𑒏𑒰𑒃𑒫𑒣𑒩 𑒉 𑒯𑒞𑒞𑒣𑓂:𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰𑒨𑒼𑒢𑓂𑒣𑒼𑒢𑒯𑒱𑒢𑒧 𑒪𑒱𑓀𑒏𑒣𑒩, 𑒮𑒹 𑒩𑒰𑒖𑒢𑒲𑒞𑒱𑒣𑒩 𑒁𑒕𑒱 𑒧𑒳𑒠𑓂𑒠𑒰 𑒋𑒞𑒯𑒳𑒋 𑒮𑒳𑒦𑒰𑒭𑒖𑒲𑒏 𑒦𑒑𑒞𑒰 𑒬𑒻𑒪𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒩𑒰𑒖𑒢𑒲𑒞𑒱𑒏 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒰𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒫𑒰 𑒣𑒏𑓂𑒭𑒡𑒩𑒞𑒰𑒏 𑒮𑒼𑒗𑒏 𑒂𑒫𑒬𑓂𑒨𑒏𑒞𑒰 𑒢𑒻 𑒣𑒛𑓃𑒪𑒻। 𑒣𑒜𑓃𑒴 𑒯𑒧𑒩 𑒣𑒼𑒟𑒲 '𑒢𑒱𑒞 𑒢𑒫𑒪 𑒮𑒳𑒦𑒰𑒭 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒨𑒰𑒠𑒫' 𑒖𑒹 𑒅𑒣𑒪𑒥𑓂𑒡 𑒁𑒕𑒱 𑒉 𑒯𑒞𑒞𑒣𑓂:𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰𑒨𑒼𑒢𑓂𑒣𑒼𑒢𑒯𑒱𑒢𑒧 𑒪𑒱𑓀𑒏𑒣𑒩।

𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰𑒏 𑒥𑒢𑒱 𑒣𑒜𑓃𑒢𑒹 𑒮𑒳𑒦𑒰𑒭 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒨𑒰𑒠𑒫𑒏 𑒫𑒱𑒩𑒳𑒠𑓂𑒡 𑒥𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒧𑒝𑒫𑒰𑒠𑒲 𑒖𑒰𑒞𑒱𑒑𑒞 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒰𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒉𑒏𑒙𑒰 𑒐𑒞𑒩𑒰𑒏 𑒒𑒝𑓂𑒙𑒲 𑒁𑒕𑒱। 𑒖𑒃 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥𑒹 𑒥𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒧𑒝𑒫𑒰𑒠𑒏𑒹𑒿 𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒥𑒜𑓃𑒥𑒻𑒪𑒹 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒫𑒰𑒧𑒣𑓀𑒟𑒏 𑒮𑒼𑒗 𑒣𑒏𑒛𑓃𑒻 𑒕𑒟𑒱 𑒂 𑒮𑒰𑒧𑒰𑒖𑒱𑒏 𑒢𑓂𑒨𑒰𑒨𑒏 𑒥𑒪𑒱 𑒔𑒜𑓃𑒥𑓄 𑒔𑒰𑒯𑒻 𑒕𑒟𑒱, 𑒞𑒏𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱 𑒮𑒧𑒰𑒢𑒰𑒢𑓂𑒞𑒩 𑒡𑒰𑒩𑒰 𑒮𑒔𑒹𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒄 𑒁𑒣𑒢 𑒥𑒰𑒨𑒼𑒛𑒰𑒙𑒰𑒧𑒹 𑒑𑒉𑒩 𑒮𑒫𑒩𑓂𑒝𑒮𑒿 𑒕𑒲𑒢𑒱 𑒏𑓄, 𑒮𑒧𑒰𑒢𑒰𑒢𑓂𑒞𑒩 𑒡𑒰𑒩𑒰𑒏 𑒪𑒹𑒐𑒏 𑒯𑒏𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒰𑒩𑒱 𑒏𑓄 𑒪𑒹𑒪 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒁𑒏𑒰𑒠𑒹𑒧𑒲𑒏 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒁𑒢𑒳𑒫𑒰𑒠 𑒁𑒮𑒰𑒃𑒢𑒧𑒹𑒝𑓂𑒙𑒏 𑒑𑒩𑓂𑒫𑒮𑒿 𑒔𑒩𑓂𑒔𑒰 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒂 𑒄 𑒁𑒮𑒰𑒃𑒢𑒧𑒹𑒝𑓂𑒙 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒰 𑒧𑒹𑒩𑒱𑒙𑒮𑒿 𑒢𑒻 𑒖𑒰𑒞𑒱𑒑𑒞 𑒙𑒰𑒃𑒙𑒱𑒪𑒮𑒿 𑒦𑒹𑒙𑒪 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱, 𑒁𑒯𑒱 𑒮𑒦 𑒏𑒩𑒱𑒠𑒰𑒢𑒲𑒏 𑒉𑒫𑒖𑒧𑒹 𑒦𑒹𑒙𑒪 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒰 𑒮𑒢 𑒪𑒼𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒥𑒰𑒨𑒼𑒛𑒹𑒙𑒰𑒏 𑒉𑒏𑒙𑒰 𑒣𑒰𑒿𑒞𑒱 𑒁𑒕𑒱, 𑒮𑒧𑒰𑒢𑒰𑒢𑓂𑒞𑒩 𑒡𑒰𑒩𑒰 𑒪𑒹𑒪 𑒖𑒲𑒫𑒢-𑒧𑒩𑒝𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒬𑓂𑒢।

𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒯𑒧 𑒏𑒱𑒉 𑒕𑒠𑓂𑒧 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒏 𑒏𑒯𑒪𑒱𑒨𑒢𑒱? 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒋 𑒕𑒠𑓂𑒧 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒏 𑒕𑒟𑒱। 𑒋 𑒪𑒱𑒐𑒻 𑒕𑒟𑒱- "𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮-𑒨𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰𑒏 𑒪𑒑𑒦𑒑 𑒮𑒨 𑒫𑒩𑓂𑒭𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒱 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒩𑓂𑒖𑒰𑒞𑒲𑒨 𑒫𑒱𑒫𑒰𑒯𑒏 𑒮𑒣𑒢𑒰, 𑒮𑓀𑒒𑒩𑓂𑒭 𑒂 𑒫𑒱𑒛𑒧𑓂𑒥𑒢𑒰 𑒣𑒩 𑒑𑒩𑒱𑒧𑒰𑒨𑒳𑒏𑓂𑒞 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮 𑒪𑒱𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒬𑓂𑒩𑒹𑒨 𑒑𑒾𑒩𑒲𑒢𑒰𑒟𑒏𑒹𑒿 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒢𑒱।" 𑒞𑒿 𑒏𑒲 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪𑒮𑒿 𑒄 𑒬𑓂𑒩𑒹𑒨 𑒕𑒲𑒢𑒱 𑒪𑒹𑒪𑒢𑒱? 𑒏𑒲 𑒄 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒥𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒧𑒝𑒫𑒰𑒠𑒲 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒁𑒯𑓀𑒏𑒰𑒩- 𑒖𑒹 𑒯𑒧 𑒏𑒏𑒩𑒼 𑒔𑒜𑓃𑒰 𑒮𑒏𑒻 𑒕𑒱𑒊 𑒂 𑒏𑒏𑒩𑒼 𑒅𑒞𑒰𑒩𑒱 𑒮𑒏𑒻 𑒕𑒱𑒊- 𑒏𑒹𑒩 𑒣𑒩𑒰𑒏𑒰𑒭𑓂𑒚𑒰 𑒟𑒲𑒏, 𑒂𑒏𑒱 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒁𑒡𑓂𑒨𑒨𑒢𑒏 𑒁𑒦𑒰𑒫𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒧𑒰𑒝? 𑒔𑒪𑒴 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏𑒹𑒿 𑒪𑓄 𑒔𑒪𑒲 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒏𑒹𑒩 𑒮𑓂𑒫𑒰𑒩𑓂𑒟𑒲 𑒠𑒳𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿𑒮𑒿 𑒠𑒴𑒩, 𑒕𑒪-𑒕𑒠𑓂𑒧𑒮𑒿 𑒠𑒴𑒩 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪𑒏 𑒖𑒰𑒠𑒴𑒫𑒪𑒰 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒱𑒏 𑒢𑒱𑒬𑓂𑒕𑒪 𑒠𑒳𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿𑒧𑒹। 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏 𑒮𑓂𑒫𑒰𑒑𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪𑒏 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒱𑒏 𑒠𑒳𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿𑒧𑒹। 𑒣𑓂𑒩𑒮𑓂𑒞𑒳𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪𑒏 '𑒑𑒰𑒧𑒫𑒰𑒪𑒲' (𑓑𑓙𑓘𑓒) 𑒖𑒹 𑒂𑒥 𑒅𑒣𑒪𑒥𑓂𑒡 𑒁𑒕𑒱 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒂𑒩𑓂𑒏𑒰𑒃𑒫𑒧𑒹

ઊકિ હ્તાપ:ઢ઼દિહ્યોનિ઼પોતહ્હિમ પ૧। પહિઊ પઁતીમે ૩પન્યાસ શ્રા૧મ્જસઁ પહિનિહયિ 'ગામવાઊિ' ૩પન્યાસક સમ્વન્યમે સુશીઊ ઊપ્પિ છથિ- "વ્યિવા વ્વિાહ શ્રા શ્રન્તર્જાતીય વ્વિાહક સમર્થનમે।" શ્રા ૩પન્યાસ શ્રા૧મ્જા। *ગામવાઊીક મ□ત્યુ શ્રા તપ્પને હ્મેઊ, ગામવાઊીક દાહ સંસ્કાર કે કરતૈ? વ્રાહ્મણ સમાજ કી જાદવ સમાજ?*

દનિશ કુમાર મશ્રિક 'દુર પાટન કે વીચ મે' કોસી નદીક ઐતિહાસકિ શ્રાત્મકથા થીક, શ્રો મથિઊિક શ્રાન યાર સજાક ઐતિહાસકિ શ્રાત્મકથા સેહો ઊપ્પિને છથિ જેના વન્દની મહાનન્દા, વાગમતી કી સદ્ગતિ!, દુર પાટન કે વીચ મેં (કોસી નદી કી કહાની), ન ઘાટ ન ઘર, વગાવ્ત પર મળૂર મથિઊિ કી કમઊા નદી, જુતહિ નદી શ્રૌર તકનીકી હાડ઼- સૂંક, થહે પ્પામઊા ઢ઼ ર ।નદ શ્રીપઊ શ્રોન છોઊઊસિનિ છુ૧સે, જહ્તાહિ જાઊાન- ષતોરય઼ ।ઙ । ગહોસત ૧વ્રિ ।નદે નગનિ૧નિગા ૌતિયહ્યરાઙત, ઢ઼ેડુગોસ ।ઙ તહે પ્પોસા ઍમવાનકમેનતસ। સાહત્યિ શ્રકાદેમીક મૈથઊિ પરામર્શદાત્રી સમતિકિ સદસ્ય પંકજ હા પરાશર દ્વારા હનિકર પોથી સજાસઁ પૈરાક પૈરા મૈથઊિ શ્રનુવાદ કઙ શ્રપના નામે ૩પન્યાસ છપવાશ્રોઊ ગેઊ શ્રછિ, જકરા છદ્મ સમીક્ષક કમઊાનન્દ હા ઐ ચોર ઊપ્પકક રસિર્ચ કહૈ છથિ! ઍતઙ સ્પષ્ટ કઙ દી જે ઈ ચોર ઊપ્પક શ્રા છદ્મ સમીક્ષક દુનૂ શ્રઊિગાઢ઼ મુસ્ઊમિ વ્દ્યિાઊયક હનિ્દી વ્જાિગમે છથિ। ઈ રસિર્ચ દનિશ કુમાર મશ્રિક થીક, જે શ્રાર્શ્રાર્ટી પ્પડ઼ગપુરસઁ સવ્રિઊિ ઈન્જીનયિ઼રંિ મે ડ્ડિ ટેક ૧૯૬૮મે શ્રા સ્ટ્રક્ચરઊ ઈન્જીનયિરંિમે ઍમ્ટેક ૧૯૭૦મે કેને છથિ, શ્રા શ્રોઈ રસિર્ચ ઊઊ ક્વાઊશ્ટિાઈઙ છથિ। જપ્પન કોનો વ્ષિયમે નામાંકન નૈ હોઈ છૈ તપ્પન ઊીક હાર- થાક હનિ્દીમે નામાંકન ઊઈઍ, નૈ તઁ કમઊાનન્દ હા કેઁ વુહ્ઙ મે શ્રાવ જઈતન્હિ જે ઈ રસિર્ચ કોનો સવ્રિઊિ ઈન્જીનયિરેક જાઙ સકૈત શ્રછિ, જાઙ સકૈઍ વુહ્ઊિ હોઈન્હિ। હનિ્દી મૂઊ શ્રા મૈથઊિક સ્ક્રીનસ□ટ શ્રઁગા સંઊગ્ન શ્રછિ।

દનિશ કુમાર મશ્રિ મથિઊિક નૈ છથિ મુદા મથિઊિક સજા યારક કથા શ્રો ઊપ્પિને છથિ, હ્મ સજા હુનકા પ્રતિ ક□તજ્ઞ છી શ્રા હુનકર ઋણસઁ

मिथिलावासी कहियो उदार नै भऽ सकल, मुदा मूलधाराक पुरस्कार आ पाइ लेल लोकसँ क□लघणमे भेटल से स्त्र सक्रिय भेल। ऐ लेखककेँ दस बारह बरख पहिने सेहो तारानन्द वियोगी उद्धारक भेटल छलखिन्ह जे लिखिने रहथिन्ह जे आ कवितामे प्रभावित भऽ अनायासे अपन रचनामे दोसरक सामग्रीक योग कऽ लेने छथि, एहने सन। आब ऐ कमलानन्द झा क आश्चर्य तकलन्हि मुदा दुर्भाग्य! जे हिसाबे ब्राह्मणवादकेँ आगाँ बढ़बैले कमलानन्द झा वामपंथक खोल पकड़ै छथि आ सामाजिक न्यायक बलि चढ़बऽ चाहै छथि, तकर प्रति समानान्तर धारा सचेत अछि। सीलिंगसँ बचबा लेल जमीन- जत्थाबला लोक कम्यूनिस्ट बनल आ आब ब्राह्मणवाद बचेबालेल वामपंथक शरण, एहेन लोक सभसँ कम्यूनिज्मकेँ बहुत नुकसान भेल छै।

दिनेश कुमार मिश्रक सभटा पोथी आब हुनकर अनुमतिसँ उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवमे:
http://videha.co.in/pothi.htm

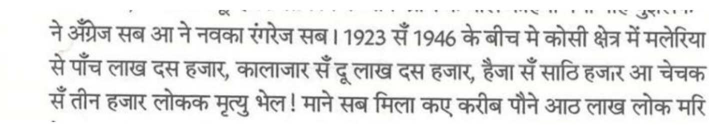
एतऽ एकटा गप मोन पाड़ि दी जे जखन बिल गेट्सकेँ पूछल गेलन्हि जे की ओ एक्स ब□क्स भारतमे पाइरेसीक डरसँ देरीसँ आनि रहल छथि? तँ हुनकर उत्तर रहन्हि जे माइक्रोस□फ्ट पाइरेसीक डरे कोनो उत्पाद देरीसँ नै उतारने अछि। से विदेह पेटारमे हम सभ ऐ तरहक रिस्क रहितो एकरा आर समृद्ध करैत रहब, कारण समानान्तर धारामे सड़ल माँछ द्वारे पोखरिक सभ माँछ नै सड़ैए, एहुकरा मलाह गोट-गोट कऽ सड़ल माँछ निकालैत रहल छथि, निकालैत रहता।

सिन्डीकेटेड समीक्षापर अन्तिम प्रहार।

मूल दिनेश कुमार मिश्र (दुइ पाटन के बीच में २००६): यह बयान देने की बात है कि १९२३ से १९४६ के बीच कोसी क्षेत्र में मलेरिया से ५, १०, ०००, कालाजार से २, १०, ०००, हैजे से ६०, ००० तथा चेचक

से ३, ००० मौतें (कुल ७, ८३, ०००) हुईं।

योग पंकज झा पराशर (साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य) [जलप्रांतर २०१७ (पृ॰ १०३)]:

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब। 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

मूल दिनेश कुमार मिश्र (दुइ पाटन के बीच में २००६): भारतवर्ष में बिहार में कोसी नदी को बांधने का काम १२वीं शताब्दी में किसी राजा लक्ष्मण द्वितीय ने करवाया था और इस काम के लिए उसने प्रजा से 'बीर' की उपाधि पाई और नदी का तटबन्ध 'बीर बांध' कहलाया। इस तटबन्ध के अवशेष अभी भी सुपौल जिले में भीम नगर से कोई ५ किलोमीटर दक्षिण में दिखाई पड़ते हैं। डॉ॰ बुकानन (१८१०-११) का अनुमान था कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा के लिए बनी बाहरी दीवार रहा होगा क्योंकि यह बांध चौस नदी के पश्चिमी किनारे पर तिलयुगा से उसके संगम तक ३२ किलोमीटर की दूरी में फैला हुआ था। डॉ॰ डब्लूडब्लू हन्टर (१८७७) बुकानन के इस तर्क के साथ सहमत नहीं थे कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा दीवार था। स्थानीय लोगों के हवाले से हन्टर का मानना था कि अधिकांश लोग इसे किले की दीवार नहीं मानते और उनके हिसाब से यह कुछ और ही चीज थी मगर वह निश्चित रूप से कुछ कहने की स्थिति में नहीं थे। अभी भी जो आम धारणा बनती है वह यह है कि यह कोसी नदी के किनारे बना कोई तटबन्ध रहा होगा जिससे नदी की धारा को पश्चिम की ओर खिसकने से रोका जा सके। लोगों का यह भी कहना था कि ऐसा लगता था कि इस तटबन्ध का निर्माण कार्य एकाएक रोक दिया गया होगा।

छद्म समीक्षक कमलानन्द झा द्वारा चोर उपन्यासकारक पीठ ठोकब, देखू छद्म समीक्षक कमलानन्द झा द्वारा उद्धृत चोर पंकज झा पराशर (मैथिली उपन्यास, समय, समाज आ सवाल पृ. २५७-२५८):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास 'जलप्रांतर' (2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल' क' आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पढ़ुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ बढ़बैत पढुआ कका कहैत छथिन, "पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहेँ बान्हक मादे

चोर पंकज झा पराशर (साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य) [जलप्रांतर २०१७ (पृ. ३१)]:

पढ़ुआ कका पछिला गप कें आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू, कोसी नदीक बेसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम-तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा कें लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनें छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवतः कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पढ़ुआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुनियो कए फूल बाबू सहमति मे मूड़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन? लोक कें बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पढ़ुआ कका कें आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि!

जलप्रांतर / 31

મૂ૭ દનિશ કુમાન મશ્નિ (દુ૨ પાટ૯ કે વીચ મેં ૨૦૦૬): કોસી કે પ્નવાહ કી મયાવ્હતા કી એક હ૭કશ્ચિોળશાહ ત્ગા૭ક કી શ્રૌળ કે સન્ ૧૩૫૪ મેં વંગા૭ સે દિ૭ી ૭ૌટને કે સમય મ૭િતી હૈ। વતાયા ળાતા હૈ કિ ળિવ સુ૭તાન કી શ્રૌળે કોસી કે કિનાને પહુઁચી તો દેખા કિ નદી કે દૂસને કિનાને પન હાળી શમ્સુદ્દીન ઇ૭િયાસ કી શ્રૌળે મુકાવ૭ે કે ૭િએ તૈયાન ખડી હૈ। યહ વહી હાળી શમ્સુદ્દીન થે ળિન્હોંને હાળીપુન તથા સમસ્તીપુન શહન વસાયે થે। શ્રિોળ કી શ્રૌળે શાયદ કુનસે૭ા કે શ્રાસ- પાસ કિસી ળગહ પન કોસી કે કિનાને સોય મેં પડ઼ ગઈ। નદી કી નશ્તાન ઉન્હેં શ્રાગે વઢને સે નોક નહી થી। શ્રાખિનકાન શ્રૈસ૭ા હુશ્રા કિ નદી કે સાથ- સાથ ઉતન કી શ્રોન વઢા ળાય શ્રૌન ળહાઁ નદી પાન કનને ૭ાયક હો ળાય વહાઁ પાની કી થાહ ૭ી ળાયે। સુ૭તાન કી શ્રૌળે પ્નાયઃ સૌ કોસ ઊપન ગઈ શ્રૌન ળિયાનન કે પાસ, ળો કિ ઉસી સ્થાન પન શ્રવસ્થિત થા ળહાઁ

नदी पहाड़ों से मैदानों में उतरती थी, नदी को पार किया। नदी की धारा तो यहाँ पतली जरूर थी पर प्रवाह इतना तेज था कि पाँच- पाँच सौ मन के भारी पत्थर नदी में तिनकों की तरह बह रहे थे। जहाँ नदी को पार करना मुमकिन लगा। उसके दोनों ओर सुल्तान ने हाथियों की कतार खड़ी कर दी और नीचे वाली कतार में रस्से लटकाये गये जिससे कि यदि कोई आदमी बहता हुआ हो तो इस रस्सों की मदद से उसे बचाया जा सके। शम्सुद्दीन ने कभी सोचा भी न था कि सुल्तान की फौजें कोसी को पार कर लेंगी और जब उस को इस बात का पता लगा कि सुल्तान की फौजों ने कोसी को पार करने में कामयाबी पा ली है तो वह भाग निकला।

चोर पंकज झा पराशर (साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य) [जलप्रान्तर २०१७ (पृ. १०५)]:

'बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल' कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौनें रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवतः कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना कें नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ' रहल छलै। अंततः तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनें कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनें शिकस्त बुझेलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति कें जतय नदी पार करब कनें आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी कें ठाढ़ क' देल गेल। नीचाँ वला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहेँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क' गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनें छल,जे तुगलकी सेना कोसी पार क' जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन कें पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क' चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल' कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।'

(शीघ्र अहि विकिपर आर स्क्रीनशॉट अपडेट कएल जायत।)

(आगाँ अंकमे जारी)

२

विदेह "साहित्यिक भ्रष्टाचार विशेषांक" हेतु निम्नलिखित विषयपर आलेख
६- मास दिनक भीतर ggvideha@gmail.com पर आमंत्रित अछि।
१ साहित्य, कला आ सरकारी अकादमी:-
(क) पुरस्कारक राजनीति
(ख) सरकारी अकादमीमे पैसबाक गप्प- लोकतांत्रिक विधान
(ग) सत्तागुट आ अकादमी केर काज करबाक तरीका
(घ) सरकारी सत्ताक छद्म विरोधमे उपजल तात्कालिक समानान्तर सत्ताक कार्यपद्धति
(ङ) अकादमी पुरस्कारमे पाग फैक्टर: मिथक वा यथार्थ
२ व्यक्तिगत साहित्य संस्थान आ पुरस्कारक राजनीति
३ प्रकाशन जगतमे पसरल भ्रष्टाचार आ लेखक
४ मैथिली छद्म लेखक संगठन आ ओकर पदाधिकारी सबहक आचरण
५ स्कूल- कॉलेजक मैथिली विभागमे पसरल साहित्यिक भ्रष्टाचारक विविध रूप-
(क) पाठ्यक्रम
(ख) अध्ययन- अध्यापन
(ग) नियुक्ति
६ साहित्यिक पत्रकारिता, रिव्यू, मंच- माला- माइक आ लोकार्पणक खेल- तमाशा
७ लेखक सबहक जन्म- मरण शताब्दी केर चुनाव , कैलेण्डरवाद आ तकर पाछूक राजनीति
८ दलित एवं लेखिका सबहक संगे भेद- भाव आ ओकर शोषणक विविध तरीका
९ कोनो आन विषय।

-ગળેન્દ્ર ઠાકુર, સમ્પાદક વ઼દિહ, ૈહાનસાપપ નો +૯૧૯૫૬૦૯૬૦૭૨૧ હ્થથસ્ઃવ઼ર્યપ્હઅ્છઓ઼્રમ્ ર્ષષમ ૨૨૨૯-૫૪૭સ વ઼ર્યપ્હઅ

૩

આવ અહાઁ પુછ્વ ળે નકર પ્રનકિાન સમાનાન્નર યાના કેના કેઉક, ઓ નઁ કન્નાનોહ્ટ નૈ કરૈએ, નઁ નકર ઉત્નર અછિ હિમર ૩ ટા પોથી ળે ૧૧૧મ સગર નાનિ દીપ ળાય઼ મે ૭કાર્પાનિ ભેઉ ૩૧ દસિમ્વર ૨૦૨૨ કૈં, વ઼એ઼હ સગર નાનિ દીપ ળાય઼ ળકરા સાહિત્ય઼ અકાદેમી ગન દસ વર્ખસઁ ગીડ઼ િ૭વાક પ્રયાસ કડ રહ૭ અછિ। અહાઁસઁ એ નીનૂ પોથીપર ટપ્પિણી ૬- પત્ર સઙ્કેત દ્નિોનાિ૭સનાઙવ઼દિહાઙગમાળ઼િયોમ પર આમંત્રાનિ અછિ। પહિ૭ દૂ પોથી મે નાળદેવ઼ મામ્૭૭ આ સુભાષ યન્દ્ર યાદવક સાહિત્ય઼ક સમીક્ષા અછિ ળે હિમર નેસર પોથી મૈથિ૭ી સમીક્ષશાસ્ત્રક સદ્ધિાંનક આયામપર કએ૭ ગે૭ અછિ।

નીનૂ પોથીક ૭કિ નીચાઁ દેઉ ગે૭ અછિ।

ઢાળદેો માનદાઉ- માનિહિ૭િ આૈનાનિર (મોૌનિહ ષુપપ૭મેનન ૨ &૨૨)
નાનિ નવ઼૭ સુભાષ યન્દ્ર યાદવ઼
નાનિ નવ઼૭ સુભાષ યન્દ્ર યાદવ઼ (મથિ૭ાક્ષર)
મૈથિ૭ી સમીક્ષાશાસ્ત્ર
મૈથિ૭ી સમીક્ષાશાસ્ત્ર (નમ્હિના)
સંગમે પઢ કમ૭ાનન્દ હ્રા ક વ્રાહ્મમાવ઼ાદપર પ્રહાર:
દૂષામ પઝ્ળી- થહે ભ૭ાયક ભોક
દૂષામ પઝ્ળી□ થહે ભ૭ાયક ભોક (મથિ૭ાક્ષર)
૪

શ્રાન્ાθθθ ડિતિાનુ્ત નિ માતિફિθિ ાિલ વિંદિશ માતિફિθિ ડિતિાનુ્ત મોવિેમેિનિ

દુર્ગાનન્દ મામ્ડθθક પાઁચટા θઘુકથાપન્ હમન્ ટપ્પિમી

ઢવિ ષહોન્િ ષતોન્સિ વય ષહ યુન્ગાનાનદ માનદાθ

ષહ યુન્ગાનાનદ માનદાθ હાસ ાદળુદગોદ તહે ડોθθૌનિાગ ડવિ સહોન્િ સતોન્સિ ાસ હસિ વેસનઃ

૧થહે ઢેદ ષસિતેન્- નિ- ડૌ (ડાθ જાહુાળિ)

૨યન્ ષ્પાન્ાવેન્ (યોયતોન્ ષ્પાન્મવેન્)

૩થહે જાતિતહદાય ાડ ડોન્દ ષ્પન્ાસિહના (ષ્પસિહના મુતતહિ)

૪થહે ષમિપθેતોન (જાકθθ)

૫થહે ઢતિસત શ્રૌદદનિાગ શ્રનનવિન્સાન્ય (જાયિાહાક શ્રાહિθ ષાθગાતિાહ)

સન માતિહિθિ, તહેન્ સિ ા તન્ાદિતિનિ તો યાθθ ા સસિતેન્- નિ- θૌ વય ાદદનિાગ ા પન્ડશિ સયમવોθસિનિાગ તહે યોθુન્ ઢેદ ાન્ વય ાદદનિાગ તહે પન્ડશિ મૌ ાન્ શ્રોθદ ાન્ વય ાદદનિાગ ા પન્ડશિ ાડ હેન્ ડાતહેન્' સ વિθθાગ થહે ઢેદ ષસિતેન્- નિ- ડૌ વેગાનિસ ાતિહ ા દેસયન્ાપિતાનિ ાડ તહે ાનિતેન્ સાસોન, તહે ન્દ સસિતેન્- નિ- θૌ સિ નૌહેન્ તો વે સેન નિ તહે ડતિસત હાθડ સન તેθθસ તહે સતોન્ય ાડ ાન ાθદ યોપθ થહે સેયોનદ હાθડ દેસયન્ાવિસ તહે ન્θાતાનિસહપિ વેતૌન ા નૌθયૌદ ામાન ાનદ હેન્ વન્ાતહેન્- નિ- θૌ નિ તહે વાયકદન્ાપ ાડ તહે હોθિ ડિસતવિાθ થહે સતન્ગાતહ ાડ તહે સતોન્ય સિ નોત નિ તિસ પθોત વુત નિ તહે દેસયન્ાપિતાનિ ાડ સુન્ાુનદનિાગાસ ાનદ ન્θાતાનિસહપિસ

થહે સેયોનદ સહોન્િ સતોન્ય યન્ ષ્પાન્મવેન્ વેગાનિસ ાતિહ શયાતિમેનત ન્θાતનિાગ તો સોયાθાન્ક ાનદ યહાનગ ાનદ નદસ ાતિહ દસિાપપોનિતમેનત

ૌહિનહેન ાછછ નહેસૈોે ડોન પેનસોનાછ ાયહેવિ઼મેનન઼

થહે જામિનહદાય઼ ોડ ઙ઼ોનદ પ્યનાસિહના સિ ા સનોનય઼ ોડ ા વાવય઼ માનની઼ થહે યોનોમય઼ ોડ ા પોોન ડામછિય઼, હૌ નહેય઼ સુનવ઼વિ઼, ાનદ નહે યોનોમય઼ વાસેદ ોન નાનુને ાછછ ાને નિનનયિાનેછય઼ ોૌવ઼ેન નિ સનય઼છ થહે ઉસનવ઼િાછ ોન નહે ોયયાસોિનોડ નહે વમિનહદાય઼ોડ ઙ઼ોનદ પ્યનાસિહના સિ ગોનિગા નો વે હેછદ, નહે વાવય઼ નહનિકસ ોડ નિ નોન ોનછય઼ ડોન હેનસેછડ વુન ડોન હેન સવિછનિગાસ ાછસો઼ થહે મોનહેન યોમેસ નો કનૌ ાવુન નહે મોનેય઼ સહે ગોન વય઼ સેછછનિગાોછિદ ગનાનિ, ાનદ નહે નિનોયેનન નેપછય઼ ોડ નહે વાવય઼ૌનિસ હોનનસ઼

થહે ષમિપછેનોન સિ ા સનોનય઼ ાવુન ઢ઼ાદહા ાનદ મોહાન, નહે નૌછપ઼ૌદસ઼ ઢ઼ાદહા ગોસ નો હેન ડાનહેન' સ પછાયે ાનદ મોહાન સિ દય઼નિગા નો સે હે઼ન થહે સમિપછ નહનિગાસ હાવ઼ે વેન દોાછનૌનિહ, ોનિહ દેશનેનાનિય઼ ાનદ નિ ા હુમોનુસોાય઼

થહે ઢનિસન શ્રૌદદનિગા શ્રનનવિ઼નસાનય઼ સિ ા સનોનય઼ ોડ ા યેછવનાનોનિ નેસુછનનિગા નિ દોાનહ઼

- ઘાળેનદના થહાકુન, ેદનોન, વ઼દિહા (જે પાનન ોડ વ઼દિહા ો઼ૌવ઼દિહ઼ાય઼ોનિ - સેનદ ય઼ુોન શ્રોહાનસશ્રપપ નો નો +९१९५६०९६०७२१ સો નહાન નિ યાન વે ાદદેદ નો નહે વ઼દિહા શ્રોહાનસશ્રપપ જનોાદયાસન છસિન઼)

શ્રપન મંનવ઼ય઼ે દનોનાછિ઼સનાડ઼વ઼દિહ઼ાબગામાછિ઼યોમ પન પઠાઉા

१.२.अंक ३६२ पर टिप्पणी

<u>अंक ३६२ पर टिप्पणी</u>

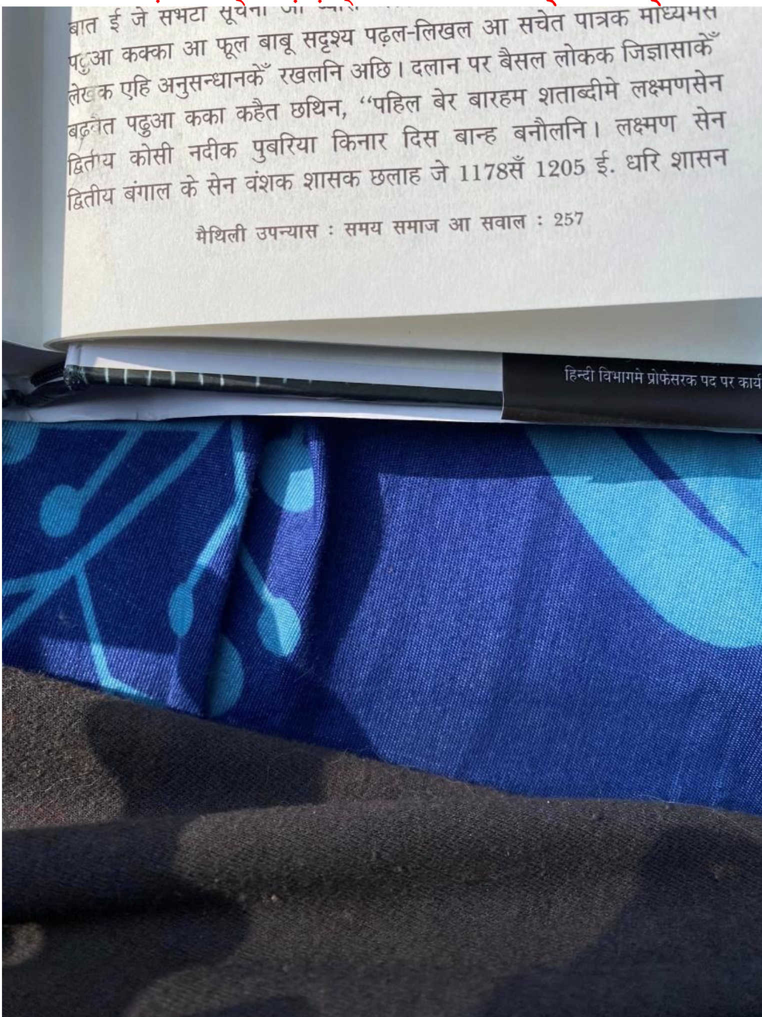
आशीष अनचिन्हार

कुमार मनोज कश्यप जी लगातार आबि रहल छथि से नीक संकेत अछि। मुदा हिनक लघुकथा "ट्रेंड" कोनो प्रभाव नहि छोड़ैत। ई वस्तुतः सोशल मीडियामे भाइरल भेल चुटकुला केर मैथिलीकरण अछि। उम्मेद अछि जे मनोजजी एहिपर ध्यान देताह। कपिल कामैत केर रचना पढ़ल मुदा ई हास्य-कटाक्ष केर विधा नै अछि। एकरा मात्र कटाक्ष कहल जेतै। महाकान्त प्रसाद केर वीहनि कथा प्रभावित केलक।

कल्पना झा, दिल्ली

आभार अशेष। सभपिहुँ विदेह पेटार सुच्चा पेटार थिक। तत्पश्चय जे भानुमतिक पेटार आ तेहने उत्तमोत्तम पत्रिका। एहेन भाष भण्डार पाबि नेहाल छी।

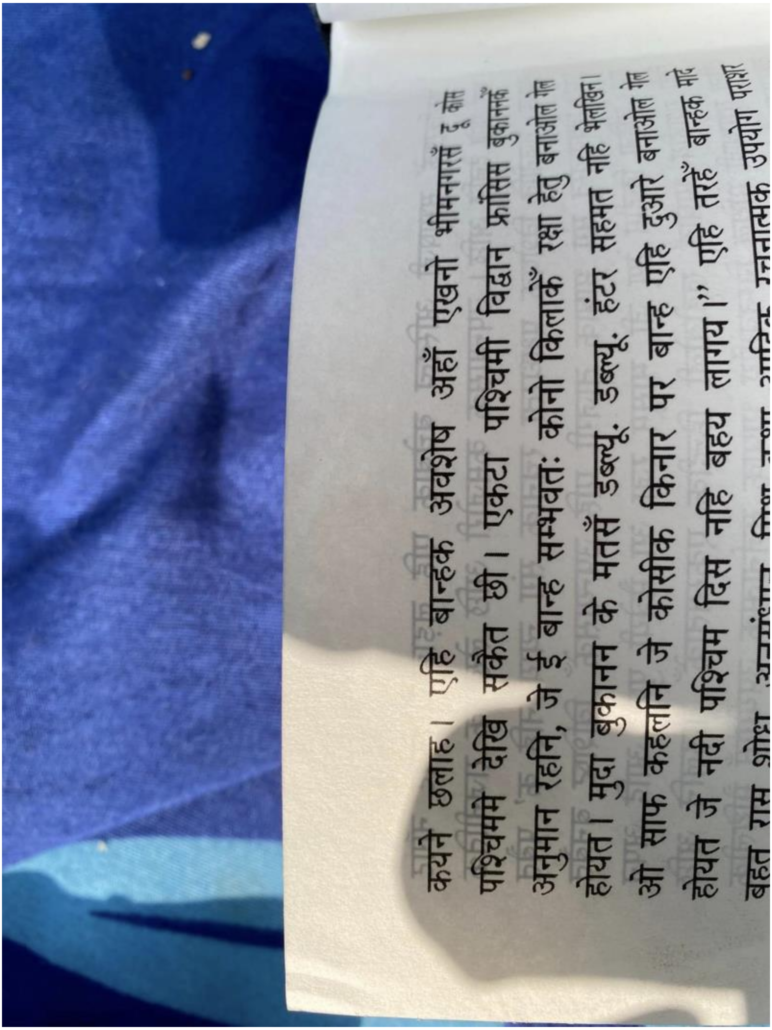
अपन मंतव्य ggvideha@gmail.com **पर पठाउ।**

बात ई जे सभटा सूचना ...
पढ़ुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ
लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ
बढ़बैत पढ़ुआ कका कहैत छथिन, "पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन
द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन
द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

हिन्दी विभागमे प्रोफेसरक पद पर कार्यरत

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ ८ कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलाह। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।” एहि तरहेँ बान्हक माध्
बहुत रास शोध, अनुसंधान, मिथ तथा [illegible] उपयोग पराशर

भारतवर्ष में बिहार में कोसी नदी को बांधने का काम 12वीं शताब्दी में किसी राजा लक्ष्मण द्वितीय ने करवाया था और इस काम के लिए उसने प्रजा से 'बीर' की उपाधि पाई और नदी का तटबन्ध 'बीर बांध' कहलाया। इस तटबन्ध के अवशेष अभी भी सुपौल जिले में भीम नगर से कोई 5 किलोमीटर दक्षिण में दिखाई पड़ते हैं। डॉ. फ्रांसिस बुकानन (1810-11) का अनुमान था कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा के लिए बनी बाहरी दीवार रहा होगा क्योंकि यह बांध धौस नदी के पश्चिमी किनारे पर तिलयुगा से उसके संगम तक 32 किलोमीटर की दूरी में फैला हुआ था। डॉ. डब्लू.डब्लू. हन्टर (1877) बुकानन के इस तर्क के साथ सहमत नहीं थे कि यह बांध किसी किले की सुरक्षा दीवार था। स्थानीय लोगों के हवाले से हन्टर का मानना था कि अधिकांश लोग इसे किले की दीवार नहीं मानते और उनके हिसाब से यह कुछ और ही चीज थी मगर वह निश्चित रूप से कुछ कहने की स्थिति में नहीं थे। फिर भी जो आम धारणा बनती है वह यह है कि यह कोसी नदी के किनारे बना कोई तटबन्ध रहा होगा जिससे नदी की धारा को पश्चिम की ओर खिसकने से रोका जा सके। लोगों का यह भी कहना था कि ऐसा लगता था कि इस तटबन्ध का निर्माण कार्य एकाएक रोक दिया गया होगा।

....

ઉપન્યાસકાન કે છથી, પંકળ પનાશન (ળ૭ પ્નાંાન ઉપન્યાસ)

દુપ્દ

ઢાવિણિદનાછક્ષુદક્ષનાય્

....

વ૭ દુન્માાગ્યપૂન્ાાम, શ્રાપન્ાળિળનક શ્રા શ્રાપનાયકિ ક□ાન્યૂ

પ્યુમાનમાનોળપ્યાસહ્યાપ

....

ફ્રસમ પઢ વિહુળ યળિળિ છો।

ઢ મm મસિહના

....

દુન્માાગ્યપૂન્ાાम

પ્યાઉપના દ્હાશ્નાળના

....

શ્રાહળિવા! શ્વેન ફ કે છેથ?

પંકળ પનાશન (ળ૭ પ્નાંાન ઉપન્યાસ)

હે મગવાન્! ફ ઊકે યોને છેથ।

ઉમેસહ માનદા૭

....

ઘ્ુાનિાાન્હ:
ઠીક। એહન ચોન કેન દેખ્યાન કનવ ળૂની
પંકળ પનાશન (ળઉ પ્નાંાન ઉપન્યાસ)
શ્રોકન ત ઉપ્પકીય ળીવને ચોની પન ટકિઉ છૈ શ્રા તકના પ્નશ્નય દેવ' વાઉ સેહો મૈથિલિ મે કમ નહિ।

....
એહને ચોન ઉોક સભ મૈથિલિ શ્રાન મથિલિ કે શ્રહિત કનચ મે સદૈવ શ્રાગૂ નહૈત છથિ
હ્હાશ્રનાસાનના

....
એકના કોન્ટ મે ઉ૬ ળેવાક ચાહિ
ચ઼ોગેન્દ્ન પાઠક વ઼િયોગી
+૯૧ ૯૮૩૧૦ ૩૭૫૩૨

....
ષુવહાસહ્છહાણદનૌાદાવ઼: ૨ ચોનદેમન તિ઼ થહે તહેિ મુસન વે શપોસેદ઼

....
શ્રતિ દુપ્પદ, નિન્દનીય઼
માનોળશ્રાતહાક

....
સાદન શ્રાભાન।
કોટ કન સકૈત હાણ। પનંતુ શ્નોત કે ચન્યા કનનાઈ શ્રાવ઼શ્યક હય઼। ન ત સાહિત્યિકિ ચોની માનઉ ળાયત।
ઢ઼ામાનાનદમાનદાઉ

....
ધન્યવાદ।
વ઼દિહાપ્પેસહાવ઼મહાનદૌાળયેઉર્હિ

....

ઞાવો ઞાનાયાન મસિહના

દુનાગ્યપૂનાઞ સ્થતિ

....

મુકુનદ માયાનક

ઞોહ

....

પ્નદીપ પુષ્પ

વહુત પ્યનાપ વાત।

....

ઞવહિઊસહ થહાકુન ·

ઘ□ઞાતિ કાન્ય! ઊળ્ળા ળોગ

....

ઞળતિ પ્યુમાન હૃહા

પતા નહિ ઊળો નહિ ઊગૈત છન્હિ એહન પ્નવ□તિ વાઊ મહાનુનાવ સવ કેં। એહન ઊગ સવ કેં ઊઊ સેહો ઞઊગ સઁ પુનસ્કાનક ઘોષાઞા હોયવાક ચાહી। પન્દાઞ્વાસ કનવાક ઊઊ ઞપને કેં સાધુ વાદ ।

....

ઢામેસહ પ્યુમાન ષહાનમા

પુનસ્કાન પાવૈ કે ળઊદવાળી હૈ

....

પ્યુનાઊ

ઉપન્યાસ ઞા તકન ઊપ્યકક નામ ઘોષિત કનુ

....

ઞસહિસિહ ઞનચહનિહાન

પ્યુનાઊ ળી, ળઁ કોનો સમાન્ય પાઠક ફ પ્નસ્ન પુછને નહિતિથ તિપ્યન હ્મના નીક ઊગૈત।

પ્નવુદ્ધ પાઠક ઞો ઊપ્યક વ્નગસઁ ફ પ્નશ્ન એવાક મતઊવ છૈ ળે સ્થતિ ગંભીન મડ ગેઊ છૈ। ઞોના ળપ્યન પુછયિ દેઊહું ઞછિ તિપ્યન એકન ઉત્તન ઞછિ-

પોથી, ળ૭પ્નાંળ૧, પંકળ પનાશના। એહિ પોથીક ગદગદી શ્રાળેયક, કમ૭ાનંદ હા।

....

ખુનાઉ

શ્રસહિસિહ શ્રનયહનિહાન યન્યવાદ ।

એના સાન્વજીમ ળકાં છર ળે વેસ ગંભીન શ્રાનોપ ૭ગાશ્રો૭ ળાર છર મુદા નામ નર ૭૭ ળાર છર। એના હમના હારપોક્નેસી ક યનમ ૭ગારએ। ઈ શ્રનસોહાંળ છી ।

શ્રાવ નામ ૭ ગે૭ છર। ળ હમના ૭ગારએ ળે પંકળ પનાસન (ઉપન્યાસકાન) શ્રા કમ૭ાનંદ હા (શ્રા૭ેયક) કે વાળક યાહિ ।

....

ડાકસહમાન હહ ષાગાન

એહેન યોનક સામાળિક વહષ્કિાન હેવાક યાહિ। શ્રાગિ પાનિ ઢારડ દેવાક યાહિ। મુંહ મે કાની યુન ૭પિ કે ગદહા પન સનેશ્રામ ઘુમેવાક યાહિ। એહેન કુદશા કય દેવાક યાહિ ળે શ્રેન કયો એહેન ઘ□ાાળિ કાળ નૈ કનય।

....

છહળિનાગુપળા છહળિનાગુપળા

શ્રળ્યન્ળ દુખદ

....

ળગદાનન્દ હા ' મનુ' ·

મથિ૭ા મૈથિ૭ીમે સાહિત્યિક યોની ળગળાહનિ શ્રછી। મુદા શ્રાવ સાહિત્ય શ્રકાદમી શ્રા શ્રોકન ૭કક દ્વાના... વહુળ નંદિનીય કાળ, એહેન એહેન ૭કકેં શ્રવશ્ય દેખાન કનવા યાહિ

....

શ્નીયનામ

ઈ પંકળ પનાસન, હમ ળ' પઢવાક શ્રાવશ્યકળા નહિ વુ૬૭હું। પ્નળિભાક નામ પન માળ્ન ળુગાડ છનિ હિનિકા ૭ગ।

....

अपन मंतव्य [illegible] **पर पठाउ।**

विदेह: प्रथम मैथिली पाक्षिक ई-पत्रिका ISSN 2229-547X VIDEHA (जनवरी २००४) [illegible] **अंक २६-५० क प्रिन्ट पर टिप्पणी**

....

[illegible]"

[illegible]

[illegible], [illegible]

[illegible] ८५१९५२१, ३०२२४ [illegible], ९८००९५-१५२१, [illegible] ३१० २०६ ६२८९३, [illegible] ३१० ८२५ ०८७७ [illegible]

....

દોન ઘાળેનદનાળી, ।પનેક માઉિ મઉાઉ શ્વાનકાળળાકિ કનાિયા ળાનકિ વાન દુકહ વેહેઉ શ્રહિ સે માિહિઉકિ ણામ કહાનાવ હોયાન ।યહહિ શ્રપનેક કાદામે કદુમુ યહિત ।યહહિ- **ઢાળવિ પ્પ વેનમા**

....

થહેસે શ્વોપઉ ।મે હેઉઉવેણન નો વનાનિગ દૌન નહે ઉિતનાનય દસિયુનસે દૌન નો નહે ગુનતેન્ ાાૌ યુ હાવે વેન ગેયેવિનિગ માઉિસ ઉકિ ।ને શ્રૌ ।મૈોતિહ યુ ।ણદ િ હાવે ડોનૌનદેદ યુન માઉિસ નો માિહિઉિ સપોકનિગ પોપઉ ।ઉઉ ।યનોસસ નહે યુણનનય ષમિ ૨ હાવે સેણન નહે ઉનિક ।ડ શ્વાનાસહાન' સ દુપઉયિાયય નો સેવેનાઉ પોપઉ ।ઉણગ ૈોતિહ શ્વનાણાવહ જાહિાનિ ૈહો હાદ નનાસઉાતેદ નહાન ।નનયિઉે ૨ હાદ તેઉપહોણયિ યોણવેનસાનાીિન ૈોતિહ હમિ ।ઉસો ।ણદ હે ૈાસ ટુતિ પસેન ।વેન શ્વાનાસહાન'સ દુપઉયિાય શ્વનાણાવ સિ મય ળુણીિન ।ણદ । ગૌદ ડનૌિદ ।ડ મણિ સણિયે યુ હાવે ગેડનનેદ શ્વનાણાવ ૈહો હાદ નનાસઉાતેદ નહાન ।નનયિઉે તિ સિુ ણડોનનુણાતે નહાન હૌસ મસિુસેદ વય શ્વાનાસહાન જુન િમુસન યોણગાનાતુઉાતે યુ ડોને શપોસનિગ સયામ નુણ વય શ્વાનાસહાન ।ણદ હસિ તોમ્ શ્વાનાસહાન, નહુગહ મુસન ણોન વે વઉામેદ ડિ હે ઉડિોતેદ નહે ।નનયિઉે ।ડ ાામ છહોમસકેય ાાૌ િમુસન દુવન નહે ।નનસિનયિ સેણસાવિઉિતય ।ડ શ્વાનાસહાન ૈહો સિ ણૌ । પસુદો-- િનિતેઉઉયનુાઉસ્ ૨ ।મ ।માડેદ નહાન હૌ દદિ હે દાને નો પુવઉસિહ નહે ।નનયિઉે ।ડ ાામ છહોમસકેય ।સ હસિ ૈોણ્ ઘોદ વઉેસસ હમિ ણો મોને - **વ્રહશ્રૈ યણ્શ્રો હહશ્ર**

....

દહાણયવાદ્ મુદો હને ઉોક સાવળાગાહ ।ાદાન પાવાતિ ।યહિ - **સહનાદિહાનામ**

....

શ્રહાં કે સૂયણાન્થ પડેને છો (કછુિ ઘ□ાામિત કાળ પંકળ પનાશનક) ળે પંકળ પહનિહો ૨ સવ કાળ કનૈન નહય છઉેણ। - **ાાવ્રાનિસહ**

....

ધોમ ઘાળેનદના ગ,ૈુ ાપ દોનિગ વેમય ૈ૭૭ નિ તહે ડૈ૭દ ોડ યો૭૭યતનિગ ા૭૭ તહે દોયુમેનતસ પે૭ાતેદ તો તહે માતિહિલિ વદિહ છોમ પા૭ય । ાદવેનતુસોસ યો૭૭યતીન િ ૨ૈ૭૭ ા૭સો ડનિદ સોમે તમિ તો ૭ાપમ તહે ાપતયિ૭ પુવ૭સિહેદ તહ્નોગહ તહે વદિહ મ્મૌ યુોપ દેતોયતવિ સતય૭ તહેડત તહે સ૭પનિગ ોડ માનય ોડ તહે સો યા૭૭ેદ ૭તિપાપય પેપસોનનેલ ઘો । હોદ ળા માતિહિલિ ળા માતિહિલિ- **ષુનાલિ મા૭૭યિક,** શ્રેપેસદિનત, મશ્નાશ્રસ્થ, હાનાકપુપ

....

યુોપે ડડોપતસ ાપે યોમમેનદાવ૭ે શ્રનયસુયહ ગહોસતૈપતિપોપ ડાકે દિનતતિય હો૭દેપ મુસત વે વોયયોતતેદ ડપોમ ૭તિપાતુપે ાત ોનયે થહાનકસ-
સહ્યામાનાનદ યહુદહાપય

....

મ્માપાસકાપ છહોતના સામતિકિ સાયહવિ કેન માલિક યોપય હાસતગાત કાપા દે૭ ાયહ- **યપ ઢામાનાનદ હહ' ઢામાન'**

....

પ્પયિ ગળેન્દ્પ ળી , યેતના સમતિ હિનિકા સમ્માનતિ કએ૭ક શ્રછિ સેહો હમપા ળ્ઞાત નહિ| યદ્યપિ હમહૂ યેતના ક સ્થાઈ સદસ્ય | ળે હો મુદા નંદિાસ્પદ ઘટના તં ઈ થકિ તે દુખી કય૭ક | કતપિય નવ મૈથલિ-પ્પતભિાક શ્રાક૭ન-મૂ૭યાનકનક હમપ શ્રપન સ્નેગ્પાહી સ્વજાવ, એહિ દુપ્ઘટનાક વાદ તં શ્રાવ યતિા મે ય' દે૭કય| દેખી, હમ શ્રપને વસ્મિતિ જો૭હું| વહુત દુઃખદ દ□શ્ય | સ□ળન વનિદ્ય સાહત્યિકિ સન્દપ્જ મે ઈ ઘટના શ્રાધુનકિ મૈથલીક વહુત કુરૂપ પ્પસંગ ક' ક' સ્મપામ કૈ૭ ળાયત- સસ્નેહ, - **ગંગેશ ગુંળન**

....

શ્ઢ઼ૈશ્ર મશ્ર૨થહ૨ઙ઼દ્શ્રાम, શ્રશ્રશ્રા ગ઼હ્શ્રષહ્શ્ર- ષશ્રાषષ્પશ્રઢ઼-ષશ્રાषષ્પઢ઼૨થ૨ પ્પ૯ શ્રષમશ્રઢ઼શ્રા પ્પશ્રઢ઼૩ શ્રશ્ર ૯હ્શ્રા વ઼૨વ઼શ્રયશ્રશ્રષશ્રશ્રશ્રય ઙ઼૯પ્પશ્રા૨ ગ઼ પ્પશ્રઢ઼શ્રા૨ પ્પ૯ વ઼૨ઢ઼શ્રમ યૈશ્ર઼ ૯ષશ્રૌશ્રઢ઼ પ્પ૯ ષશ્રપ્પછહ્૨ મશ્રા૨ - ય૨ઙ઼ શ્રશ્રઢ઼ હ્શ્રથહ ઢ઼શ્રપ્પહ્૨ શ્રશ્ર પ્પ૩ઙ઼ય૯વ઼૨ પ્પ૯ શ્રષમશ્રઢ઼શ્રા પ્પ- પ્પૈ શ્રય પ્પશ્રઢ઼૩ પ્પ૨ ષશ્રછહ્હ્શ્ર૨ પ્પ૯ પ્પશ્રથ૯પ્પ પ્પશ્રઢ઼૨ગ઼ છહ્હ્૨ા૨પ્પ ગ઼શ્રથશ્રપ્પ ઙ઼૯ઙ઼ મશ્રાछહ પ્પ૯ ૩શ્રૈશ્રોઘ પ્પશ્રઢ઼૨ થશ્ર ૩થથશ્રમ઼ યહ્શ્રાૈશ્રગ઼શ્રય઼ષશ્રશ્રઢ઼૯મ- **શ્રપ્પ છહ્શ્રો૩યહ્શ્રઢ઼ૈ**

....

ઘાળેનદના વાવ઼, પાનકાળ પુનાન યહોન ાયહ્હ્ હિમ સાવ ોકાન ઊકિહ્નિ નનિદા દાસ સાઊ પાહ્નિ ાાનામવહ મે કેને નાહ્ શ્રોકના વાન ક કાય઼ ાહાન નકિ કાય઼ાઊ઼ છહોનના સામનિ કે સેહો સામમાનૌાપાસ ઊવાક યહાહ્ાા ોકાન નનિદા કાનવાક યહાહ્- **સુવહાસહ છહાનદનૌ ાદાવ઼**

....

પ્નાયિ઼ ઠાકુનાળી! (માનનીય઼ સંપાદક), "વ઼દિહ ઈ-પનૃનાકિા" [મૈથિાિ], ૯પ્પન યનાકિ ૩પઊવ્ય સાક્ષ્યક શ્રાયાન પન હમ શ્રપનહકિ સંગ ળાૅવ પસનિ્ન કનવા - **શંજુ કુમાન સહિ**

....

યોન ઘાળેનદનાળિ

૨ ઙુઊઊય઼ ાગમૌનિહ યુ઼ો નહાનૈ મુસન ઙગિહન ાગાનિસન વઊાનાનન યાસેસ ાઙ ૈનોનગાઙુઊ ાપપનાપનાનિાનિ઼

હાં શ્રપન મેઊ મે ઊપ્પિને છી ળે વ઼દિહ શ્રાનૃકાર્વ઼ સે સંવંયનિ ઊપ્પક'ક સવટા નયના હ્ટા ઊઊ ળાય઼ન। શ્રહિ સે શ્રાનૃકાર્વ઼ સં ઈ પ્નસંગ સેહો, ૯કન સાક્ષ્ય઼ સેહો મેટા ળાય઼ન। હમન મન ઈ ળા સાક્ષ્યવ નહવાક યાહી નકિ શ્રા શ્રયઊાહ

દુનુ ભાગ્કિ કાળ' કા અહાં અપ્પસન કામેંટ આ ્નામિય સેહો આ્કારવ મે ળા કે સંવંયતિ ૅયના કે પોસ્ટા-સ્ક્ાપ્િટ કે ુપ મે ગવ઼ષ્િયા'ક પાઠક'ક ઊઊ સુ્ક્ષતિ ઞાપ્પ સિકૈત છયિ઼્હ઼ી। ૬ દોહ્ેવાક વહુત આૈયતિ્ય઼ક નહિ ળે વ઼દિહ નકિ ઊાગ ૅહઊ અછિ આ અહાંક પ્ાશ્િાગ એકદમ દેપ્પા ૅહઊ અછિ। ૬ન્નિ, સદના। - **ષાદાન હૃ઼શ**

....

થહાનક પ્ુ઼- **ાાસિહિકાનિ થહાકુ઼ા**

....

થહાનશ ઘાળેનદાળિ, ઙોા પ્ુ઼ા મિમેદાિ ેસપોનસે ર મુસત યોનગાાતુઊાે પ્ુ઼ ઙોા તહૌક પ્ુ઼ હાવ઼ે દોને તો સાવ઼ે તહે સાનયતતિય઼ો઼ઙ તહે ઊતિાતુેોાઊદ ાસ ાહોઊ઼ ર ઙઊ પાુ઼દ ઙોા તહે પોસોન ઊકિ પ્ુ઼ાહો સહૌસ તહે યુ઼ાાગે તો વેઊઊ તહે યાત઼ ર઼ઙ તહે સો યાઊઊદૌતિાસ ઊકિ શ઼ાાસહાળ઼ાિે તહે઼ તો સપોહિ઼ તહે સા, ોન તહોતહો સહિ઼ દિ સિ વ઼ોય હોપેઙઊ સાગિહા તો હાવ઼ે। પોસોન ઊકિ પ્ુ઼ાહો સિ ાઊાતે ન઼ુગહ તો તાકે યાેોઙ સુયહ ઙઊિહ &કેપ તહે સો યઊાન઼ થહાનશ ઙોાેનઊાિહોનતિગ઼ મે ોન તહે સુ઼વળયત઼ ઢ઼ગાાદસ-**ાહાઊયહાનદાા હૃ઼શ**

....

પંકળ પાાશાકો એહન કાાય઼ પા સ્મનાા અવૈત અછિ કનીવ વીસ-પયીસ સાઊ પહિ઼ુક ઘટના, ળહયિ઼ા આકાશવાામી દાઞંગાસઁ મ, મ, ઙ□, સા ગંગાનાથ હાક એકમાત઼્ા મૈથિઊક કાુ઼ામકિ પદકેં એક ગોટ કવ઼ દ્વ઼ાાા અપન કહિ પ્ાસાાતિ કએ દેઊ ગેઊ છઊ, ળે વાદમે (સળગ શ્ાોતા દ્વ઼ાાા સૂ઼યના દેઊક વાદ) આળન્મ વેન કએ દેઊ ગેઊહ । કહવાક તાત્પાય઼ ળે ળઁ હમ મૈથિઊ દાઞૈગા- મ્યુવનીમે ગંગાનાથ વાવૂક પદકેં અપન કહિ સિકૈત છી તઁ ૬ કોન વઙ઼કા

ગાપ। નિશ્ચિયયે એહન નયણાકાનકેન સઙ્ગ કઙ઼ગન ઙેગ ઉઠાએવ શ્રાવ઼શ્ય઼ક । - **ાળિત મસિહના**

……………………………………:

યોન ઘાળેનદનાળે, શ્રૌ સહેાુઉદ ાિકે સનનોનગા સનેપ િાે પનેવ઼ેનિા સુયહ િનિાેઉઉેયતુાઉ યહેાાિસ઼ મય઼ સુપપોનિા સિ ાઊાય઼સૈાાિહ યુ઼ો- **પ્ય ાા દૃઘ**

………………………………………………:

થહસિ સેમસ ાિો વે । દાનગોનુોસ ાિનેનદ ાનદૌ સહેાુઉદ ાઉસો ાિનય઼ ાનદ નેઙનાનિ ઙનોમ પુવઉસિહનિગા ાનય઼ાિહનિગા ઙનોમ સુયહ ુાાિહોનસ઼ ઢ઼ગાાનદસ, - **શ્રનોઙ઼ ઉદાય઼ા ાાનાય઼ાના ષનિગહ**

………………………………………………………:

પ્નાય઼િવ઼ન ઠાકુન ળી, મૈથિઉ સાહિત્યિ઼કાન શ્રાવ સાશ્વન ક્નાશ્મ સેહે ક નહઉ છથિ, ઈ ળાનિ શ્રપાન પ્નાસન્નાિા જેઉ। પંકળ પનાશન કે નકાનાત્મક વુદ્ય઼િક પૂન્નાા ઉપય઼ોગ કનવાક ઉઉ હમ નોવેઉ પ્નાશ્ળ સા સમ્માનિાિ કનાય઼ યાહૈાિ છી । - **વુદ્ય઼િનાથ મશ્નિ**

………………………………………………:

ષામપાદાક માહેદાય઼, શ્રપનૈ હિ પિનાકાનાક દુનાયહાન નોકૌાક ઉઉ ળે પનાય઼ાસહ કા નાહાઉ યહહે ોહિ ઉઉ દહાનય઼ાવાદ઼એહેન વઉાયકમાાઉિન સા માિાિહઉિ કેન વાયહાય઼ાવ ાાોાસહ્ય઼ાક ાયહહિ, ષાદાન- **ષહશ્વ઼ પ્યઉમશ્રઢ઼ દૃહશ્ન**

…………………………………………………:

ગાળેન્દ્ન જાઈ, નમસ્કાન ! મૈથિઉિ મે એહિ ાિનહક કાળ ઉગાાિાન જા' નહઉ શ્રછિ । કછુિ વ઼ય઼ક્તાિ એહિ યિયા મે શ્રગ્નાસન છથિ । મૈથિઉિક સમ્પાદક ઉકનકિ

શનાબિ્ઞાક શ્રાયદા કોકો શ્રંગ્રેળી પઢ઼નાહિન તથાકથિત સાહિત્યકાન ઊકની ઉઠા નહઊ છથિ। પંકળ ળીક પહઊ મે છપઊ ઊપ્ય કે હ્મ સેહો પઢ઼ને નહિ શ્રા કછિુએ દનિક વાદ હ્મ નેટ પન મૂઊ ઊપ્યકક શ્રાઊપ્ય કે સેહો પઢ઼ઊહુ। હ્મના ત' શ્રાશ્ચયન્ય ઊગઊ છઊ ળે પંકળ ળી શ્રાઊપ્યક કમ સ કમ શીન્ષક ત' વદઊિ ઊતથિ મુદા હુનકા એોક ળ્ઞાન નહિતિના તિપ્યન કો છઊ। ઓવે નહિ, હનિક વહુત નાસ કવિતો શ્રંગ્રેળી સાહિત્ય સ' હેન-શ્ફેન કયઊ ગેઊ શ્રછિ। પૈન ! ળે કનથિ। મુદા એહિ વિન કહાવત ઠીક હોવાક ચાહી " સૌ સોનાન કે ત' એક ઊહાન કે "। પ્નકાશન મે ળે ળો કયિો વ્યક્તિ ગેઊતી ક' નહઊ છથિ હુનકા ગંભીન ક્નમિનિઊ વુહ્વાક ચાહી। ચન્યવાદ એહિ ઊઊ શ્રહાઁ કે ળે એોક ળોનદાન તીકા સ' એહિ ગપ્પ કે ઉઠેઊહુ। - શ્રહાઁક- પ્નકાશ ચન્દ્ન (**પ્નકાશ હ્ના, મૈઊિંગા**)

....

પાનકાળ પાનાસહાન વ્નાઊ પનાસાનગ વાન દુકહાદ ઊાગાઊ - **કામિનિ**

....

ઘાળેનદન ળે મામાઊિા કે તોઊ ળાતાવે દેવાનિહિ સાવહાક ગોનળાા ગાવે સવાાહાા હેતા હિમન મનતવ ઓવે, ળે એક વેન શ્રહાં દેપ્યાન ક દેઊહું, શ્રાવ છોડિ દેઊ ળાશ્રો હિન્દિયો મે એહિતા બ નહઊ છે વેન વેન શ્રા પ્યનાવ બાષા મે ઊપ્યિઊ મોન કે દુપ્યી કનૈત શ્રછિ સ્ફેન ઊગૈત શ્રછિ ળે શ્રહિ મે સમય કયિેક નષ્ટ કની? હિન્દુસ્તાન મે ળાતિ શ્રા સેહો મૈથિઊિ સે ળાતિ નિયિ ળાએત હ્મ એકના નયિ માનૈત છઊહું મુદા શ્રાવ ૩૦ વનપ્ય સે મૈથિઊિ મે ઊપ્યિનાક વાદ શ્રાવ દેપ્યઊ ળે એક શ્રોન ૧ મૈથિઊિ સાહિત્ય મે ઊઊિ ળી, ઉષા ળી શ્રા શેશ્નઊકિા ળી કે વાદ યદિ કશ્નિો નામ ઊૈત શ્રછિ ત હ્મન ૨ એપ્યનો કોનો પત્નિકા વે છૈ ત હ્મના ઊઊ નચનાક શ્રાગ્નહ હોશ્નો છૈ ૩ એપ્યનો હ્મ શ્રોતવે સક્નાયિ છી શ્રા નવિતન ઊપ્યિ નહઊ છી ૪ દુપ્યદ ળે હ્મના વાદ (સુસ્મિતા પાઠક શ્રા ળ્યોત્સ્ના માઊિન કે હ્મ શ્રપને તુનાયિા વુઢૈત છી) કે વાદ એહેન કોનો સશક્ત કોન, મહિઊા ઊપ્યને નયિ શ્રાએઊ

૫ ૬ સ્થિતિ ન્હલાક વાદો, આવ ળહ્ન હ્મ દેખૈ છી, ત પાવૈ છી ળે હ્મના પ૧, હ્મ૧ ૧ચના ય઼ાત્ના અથવ઼ હ્મ૧ ૧ચના પ૧ કછુિ નય઼ િલખિલ ગેલ૯, ચાહે આે મોહ્ન ભા૧દ્વ઼ાળ ૧હ્થુ અથવ઼ા આન કશ્રિો ળહ્ન હ્મ૧ દશક કે૧ ચ૧્ય હોફત છૈ, ટીન ચા૧ટિ ણામ પ૧ સવ઼સ્ટિા૧ ચ૧્યા હોફત છૈ, ળાહિ મે હ્મ૧ ણામ નય઼િ ૧હૈટ છૈ઼ હ્મ૧ ણામ માત્૧ સણ્દ૧્ભ લલ ળોડ દિલ ળાફત છૈ઼ દ એોક દનિ મે માત્૧ ૧મ઼્મ઼ ળી હ્મના પ૧ એક ગોટ લેખ િલખિલન્હ઼િ હ્મ આેકના પુનઃ ટાફપ કવ઼ા કે અહાં લગ પઠાયવ઼ ૭ ળાિત પાિત ચિ૧્મ આ દ્વ઼ેષ પ૧ કહયિ઼ો વ઼્યાન નય઼િ દેલાક કા૧મ્મે ત કહી હ્મ૧ ૬ સ્થિતિ નય઼િ છૈ, આવ હ્મના ૬ સોચવા મે આવિ ૧હ્લ અછ઼િ ૮ હ્મ૧ સકિ્ષક, ળે સ્વ઼યં હનિ્દી કે ખ્યાિતલબ્ધ કથાકા૧ છથિ, હ્મના વુહ્ને ૧હ્લાહ ળે હ્મ મૈથલિી મે લખિવ વન્ન ક; દી, કયિ઼ક ત હ્મ ગૈ૧ મૈથલિ (ળાિત વ઼િશષ) સે નય઼િ છી, તૈ હ્મ૧ લેખન કે કહયિ઼ો મૈથલિ સભ નય઼િ ણોટસિ કા૧ાહ, કહયિ઼ો કછુિ નય઼િ કા૧ત઼ અપન ભાષાક પ્૧ાિત પ્૧ેમ કે આગ૧હ કા૧મ્મે હ્મ હુનકા૧ વાત નય઼િ માનલયિ઼ે, લખિત ગેલહું, મુદા આવ લગિ ૧હ્લઅ૯ ળે હુનકા૧ કહ્વી સહી છલન્હ઼િ કી? ૮ એખનો કી હાલ છૈ મૈથલિી મે, દેખયિ઼ો આેકના વ઼ાિદ્વ઼ય કછુિ કા૧યિ઼ુ મૈથલિી મે ળે પૈઘ પૈઘ સંસ્થા ચાફ, ચેતના સમિતિ સણક, સભ વે૧ વ઼િદ્યિ઼ાપિત પ૧્વ઼ મણવૈત છથિ઼ લાખો ખ્૧ચ કૈ છથિ, મુદા ણીક લેખક કે૧ પોથી સભ વે૧ ૫-૭ ટા નકિાલૈથુ, સે નય઼િ હોવૈત છન્હ઼િ ૧૦ હ્મના ભેટલ ળાણકાળી કે મોતાવકિ વ઼િદ્યિ઼ાપિત હિ□લ કિ઼ાયા પ૧ ચઢૈ છૈ઼ તકા૧ મે કોનો આપત્િત નય઼િ, ય઼દી આેકના સે કછુિ આય઼ હોવૈ઼ મુદા આેકના મૈથલિીક કાળ અથવ઼ા ણાટક આદિ લલ માંગલ ળાઍત, ત; નય઼િ ભેટૈ છૈ઼ ય઼દિ આેક૧ સુલ્ક ચુકા દી, તહ્ન ત કિ઼ાયાકે ૧ૂપ મે કઊિ લ' સકિ છૈ઼ એકના સભ કે ઉળાગા૧ કા૧઼ી ૧૧ વ઼્ય઼ક્િત સે સંસ્થા પૈઘ હોફત છૈ઼ ળોક સંસ્થા સભ છૈ, તકના પ૧ લખિી, સાહતિ્ય઼ અકાદમીક મૈથલિી વ઼િભાગ સહતિ઼ ૧૨ લિખિ ગેક સભટા ૧ચણાક અણુવ઼ાદ અધિકા૧ હ્મના દેને છથિ઼ હુનક સાહતિ્ય઼ અકાદમી પુ૧સ્કા૧ પ્૧ાપ્ત પોથી 'મ૧ીચકિા' કે૧ હનિ્દી અણુવ઼ાદ લલ પછિલા ૨-૩ સાલ સે હ્મ લખિ ૧હ્લ છી઼ સાહતિ્ય઼ અકાદમીક પત્૧કિા 'સમકાલીન ભા૧તીય઼ સાહતિ્ય઼" મે હ્મ પછિલા ૨૫ સાલ સે અણુવ઼ાદ સહતિ છપિ ૧હ્લ છી઼ મુદા હ્મના સે અણુવ઼ાદક ણમૂના માંગલ ગેલ઼ આેહિ કુ૧્સી પ૧ ળે સ્વ઼ણામ ધ઼ણ્ય઼ વૈસલ છથિ, હુનકા હ્મના

માદે નયાં વૃદ્ઘ ΓΙ કોનો મૈથિ સાહિત્યકાર સે પૂછિ સકૈત છથિ ઈ નહિ જોઉ, ળેના એક વેર એક ગોટ ચૈનઉ ઋષકિશ મુખ્ર્જી સે હુનકર વાયોડાટા મંગાને છઉ આ એખ્નિ પઢઉ સમાચારક અનુસારે આ ળાનકી વઉઉજા શ્રહસ્ત્રી સે હુનકર વાયોડાટા પદ્મશ્રી ઉઉ માંઅગઉ ગેઉય ૧૩ અપન વનિમ્રતા દર્શાવૈત હમ ઉઊ ળીક દૂ તીન ટા કથાક હનિ્દી અનુવાદ હમ પઠા દેઉયિન્હ તૈયો અઈ પર કોનો વયિાર નયાં ઉખ્યિા કે વાદ હમરા કહઉ ગેઉ ળે હમ ઉઊ ળી સે સાહતિ્ય અકાદમી કે અનુવાદક અયકિાર દયાિવે મે મદદ કિરી આરે જાઈ, અહાં કે અનુવાદ સે મતઉવ અછિ ને, આ ળહન હમ અનુવાદ ક; કે દેવ' ઉઉ તૈયાર છી તહન અકાદમી કે કશ્રિયૈક અયકિાર યાહી? અઈ ઉઉ ળે અકાદમી અપન પસીનક આદમી કે અનુવાદ ઉઉ દ; સકય એખ્નિ યેર આેકરા પર નપિટારા નયાં જેઉયે અકાદમી સે સ્ટેર કોનો પત્ર નયાં આએઉ અછે અનુવાદ તૈયાર રાખ્ઉ છૈ ઉઊ ળી આવ વહુત વુળુર્ગ જા; ગેઉ છથિ હુનક માત્ર રચૈહ રચ્છા છૈ (આ વહુત સ્વાભાવકિ) ળે હુનકર પોથી સભ હુનકા સોહા મે પ્રકાશતિ જા; ળાએ ૧૪ ઉઊ ળી કે પોથી હનિ્દી મે આનવાક શ્રેય હમરે અછિ, ઈ મનતિહું આેકરા રેક□ર્ડ કેનાએ મૈથિ સમીક્ષક આવશ્યક નયાં વુહૈત છથિ એકરા પર ઉડૂ ૧૫ મૈથિલી કે ભારતીય ળ્ઞાનપીઠ સે પુસ્તક પ્રકાશન ઉઉ હમહિ આગાં એઉહું આ પ્રભાસ ળી આ ઉઊ ળી કે પોથી વહાર જેઉભારતીય ળ્ઞાનપીઠ સે મૈથિલી પુસ્તક પ્રકાશન કે શ્રેય હમરે છન્હિ, ઈહો મનૈત આેકરા રેક□ર્ડ કેનાએ મૈથિ સમીક્ષક આવશ્યક નયાં વુહૈત છથિ એકરા પર ઉડૂ ગળેન્દ્ર ળી, મૈથિલીક ઈ સભ માનસકિતા પર આન્દોઉન કરી ળાહિ સે રચનાકાર આ વરષિ્ઠ રચનાકાર સભ કે અપમાનતિ નયાં હિોવ' પડૈ અહાં યાહી ત' એકરા વદિહ પર દ' સકૈ છી હમ દોસર વાત સેહો ઉખ્યિ કે પડાયવ મુદા હમ સ્ટેર કહવ, ળે હમ વ્યક્તિ કે નયાં સંસ્થા આ વ્યક્તિ કે માનસકિતા કે દોષ દેવન્હિ ઊક પઢથુ આ પૂયાથુ ઈ સ્વનામયન્ય સભ સે ળે ળકરા સે અહાં કે ગોઉસો અછે, તકરા પર અહાં ઉખ્યિવ આ ળકરા સે નયાં અછે, ળે મૌન ભાવે ઉખ્યિ રહઉએ કોનો વવિાિદ મે પડઉ વગૈર, હુનકા ઉઉ ઈ વ્યવહાર? - **વિભા રાની**

....

षहनी गामेनदीयामी, गोद गीरक अनहा सा ेहिना नेर कहसहमि विविकाकाकु ममेद लगातार वानाल नाहात चहोर के हिना देकहार केलाक वाद दानदति सेहो कारवाक परायास कारवाक चहाहि नहा वाहुत रास नेक पाहाल का नाहाल चहहि षाद्हुवाद- **मनोज पाठक**

....

श्री सहुलद वे गमेतडुल तो स्थानकाज स्थारासहार तहात हे ददि नोत लाय चलामि ेन तहे मागनुम ेपुस ेड प्यावि विदियापाति २ कनौ हमि वेरयौलल ेनद हसि गरुप ेसौलल थहेय हावे नो लवे डोर मातिहिमि नि डायत तहेय ेमे तहे मोलस पलानतेद वय वेसतेद हनिदौेरतिरस तो दामागे मातिहिमि स्थारासहार ेनद लकिस ेमे तहे दसितुरयतवि लोतस ेनद तहेय ेमे तहे युलपरतिस डोर ेगोनसिनिग सेनोमि ैरतिरस ेड मातिहिमि तहोसे ैहो देदयितेद तहेमि लडि डोर मातिहिमि लानगुगे ेनद लतिरातुमे २ हावे नो सयमपातहय डोर हमि २ याणत साय, ेवेन, घोद वलेसस तहेम - **छहतिरा मसिहरा**

....

रामानन्द वियोगी: (मिथिला स□जन: जून-जुलाइ २०१०□ वर्ष□१□ अंक□२□: हुनक (पंकज पराशरक) अनेक रचना एहनो छनि जकर जन्म दोसरक काव्य रचना पढ़लाक अनन्तर भेलनि अछि। कविता ओ परिप्रेक्ष्य: हुनके थिकनि मुदा किछु गोटेकेँ ई कहबाक अवसर भेटि गेलनि जे ओ पंकज चोर-कवि थिकाह। हम देखैत छी जे चोर समीक्षक जेना ओ हेथु, चोर-कवि ओ कदापि नहि छथि। मुदा एना किएक भेल? एहि दुआरे भेल जे आनक रचना पढ़ि कऽ अपन अनुभूतिमे उतारैत काल ओ आनक आभामंडलसँ तेना आक्रान्त छलाह जे तकर छाप कविताक द□श्यमे देखार पड़ि गेल। ई वस्तुतः साधनाक कमी थिक, जकरा क्यो रचनाकार रचैत-रचैत साधि कऽ सकैत अछि।

....

ગૌીનાથ (શ્નઉકાન્િ) - સમ્પાદકીય શંિકિા શક્ટૂવ1-દસિંવ1, ૨૦૦૯- ળનવ્ી-માન્ય, ૨૦૧૦- પંકળ પ1ાશ1 પ્1ાસંગામે- હૅ, દંદ-શ્ંદ કમૈવ્ઊ કછ્િુ ઊક સવ ડામ પહુઁચ્ િળાર છૈ શ્ા િેહ્ન ઊક એ્ાહુઁ શ્પન યૂ્િાિા શ્ા ચોિ1 કિ્ઊ દેખ્વૈ છથ્િ। મુદ્ા િક1ો શ્સઊપ્િ ઉળાગા1 ક1વ શ્સંભવ્ નઁ 1હ્ઊ। "વ્દિહ"ક ગળેન્દ્1 ડાકુ1 એહ્ન એક "પુવ્ા" (પંકળ હ્ા ઉન્શ્ પંકળ પ1ાશ1) ક શ્સઊ ચેહ્1ા હાઊ મે દેખ્ોઊનિ।

....

ૅ પંકળ હ્ા પ1ાશ1 પહિનહિયિસઁ એહિ સિભમે સંઊગ્ન શ્છ્િ, હ્ેક□ષ્મ હ્ાક કવ્િાકૈં હિન્દીમે, વિ્ા શ્નુમિકિ, છપવૈ છથ્િ; ૅ ગાપ શ્ા1 પુષ્ટ હ્ેર્ન શ્છ્િ કા1ામ વ્દ્યાનન્દ હ્ા ળીક કવ્િા સેહો ૅ પંકળ હ્ા પ1ાશ1 એકટા હિન્દી પિ્1ાકિમે વિ્ા શ્નુમિકિ છપવશ્ોઊક (ૅ સૂચના હ્ેક□ષ્મ હ્ા ળી દ્વ્ાના પ્1ાપ્િ ભેઊ, ળે વ્દિહ્મે છપઊાક વાદ પંકળ હ્ા પ1ાશ1 હુનકા શ્ોન કS કય્ ટ□ન્ચ1 કેઊકન્હિ ળિપ્પન શ્ો વીમા1 1હ્થિ। હ્ેક□ષ્મ હ્ા ળી શ્ોન દ્વ્ાના સેહો સૂચિ કેઊન્હિ, હ્મ કહ્ઊપ્ન્હિ ળે કી ૅ સૂચના વ્દિહ્સઁ હ્ટા દી? િઁ **હ્ેક□ષ્મ હ્ા** ળી કહ્ઊન્હિ, 1હ્S દિયૌ, સન્ય્ ળે છૈ, સે ૅ૯હ છ્િ- સમ્પાદક) । ૅ પંકળ હ્ા પ1ાશ1 કએક વે1, કેઊક મુદ્ા ઐ વે1 િઁ શ્ો શ્પને નામે દોસ1ાક 1ચના છપવા ઊઊક, શ્નુવ્ાદક ન્પમે નૈ। -સમ્પાદક)

<u>**1મેશક શ્ાઊપ્પ-વહ્સ-પંકળ પ1ાશ1ક સાહિન્યિક ચોિ1 મૈથિઊ સાહિન્યક કાિ1ી શ્ધ્યાય થિક- પ1 કછ્િુ પાઠકક વ્ચિા1:**</u>

ષહ્રવ્ પ્ઉમશ્ઢ હ્હ્શ્ થરડ્ડ્શ્ોશ્ો હ્શ્મષહ્એવશ્ઉઢ સાદિ

ઢ્ામેસહ ળે કેન દહાનચાવ્ાદ, સાિયા ગાપપ વાળૌક સાહાસ "મરથહ્રડ્શ" મે ાાવિ1ાહાઊ ાચહ્હિનૈક ઊાાગાઊ, ચહ્હાદમા ઊકપ1ાયિાિાક કહાિ ઊક કયિહુ કા સાકાિ ાચહ્હ્શ્ોનકાળ શ્ા1ાસહા1ાક્ાવ ચહા1ચહ કા1ાવ સેહો નાહિ

સોહાય ભાગ઼ ાહાભળાાેક નનિદા કાયાભ ળાય કુમ પાાાઁમુદા ઢ઼શ્રમએષહ ર્ાશ્રર્ાઉ હઉ શ્રશ્વાાાએ ષશ્રર્ાહ ાાસ્રાાાયશ્ર પ્પશ્રઢ઼શ્રૈ છહહએએ શ્રશ્ર પ્પસ્રછહઉ ઙ઼શ્રોપ્પ પ્પશ્રહશ્રસ્રથ છહહશ્રથહસ્ર શ્વશ્રાાાપ્પશ્રદ્દ દ્દએએ દ્દઉઘ- દ્દઉઘ દ્દસ્રશ્રૌશ્રથહઉ, શ્રોાાાશ્ર હશ્રમહઉ હઉાાાશ્રપ્પ યસ્રઢ઼ઘહશ્ર દ્દએએવ઼શ્રાાાશ્રપ્પ પ્પશ્રશ્રમાાાશ્ર પ્પશ્રઢ઼શ્રસ્રથ છહહએએ, શ્વશ્રઢ઼શ્રાાાછહ ષશ્રર્ાહશ્રપ્પ દ્દએ દ્દઉઘ- દ્દઉઘ દ્દસ્રશ્રૌશ્રપ્પ પ્પશ્રશ્રમાાાશ્ર પ્પશ્રૈશ્રઙ઼ દ્દશ્રૈ મશ્રથઢ઼શ્ર શ્વશ્રાાાપ્પશ્રદ્દ શ્વશ્રઢ઼શ્રષહશ્રઢ઼શ્રપ્પ ઙ઼એઙ઼ ાાશ્રહસ્ર"ષશ્રઢ઼ર્ાએ ર્ાહશ્રશ્રૌશ્રાાાથઉ ષઉપ્પહસ્રાાાશ્રહ", ઢ઼શ્રમએષહ ર્ાશ્રર્ાઉ શ્રશ્વશ્રાાા ઙ઼એપ્પહશ્રાાાસ્ર પ્પએાાા ઘશ્રથસ્ર ાાાસ્રઢ઼શ્રાાાથશ્રઢ઼ ઢ઼શ્રપ્પહશ્રઙ઼ દ્દશ્રૈ

ઢ઼ામા દ્દહ઼ સાદિ઼

ેહ વિ઼યાકાા પાણકાળ પાાાસહાાાકે કાાે હાણે ગાહાાણિાિ મેસસાગે કાા માહિભ ળે હામાા માિાા યહાાહ઼ િ કે વહેાાભ યહ઼હ઼ ાેક ગાહાાણિાિ ળે ાાય઼ ણા ભકિહિ સાકા યહ઼હ઼ ાપાણ ાાયહણા કે દોસાા વહાસહ મે મોભ કાહ઼ પાાકાસહાિ કોણા યિહાેાા ાે ણા વિહેભ઼ મુદા ાકાાા સવ઼ાયાામ દવ઼ાાા ાણોદાિ કાહ઼ પાાકાસહાિ કાાેવાક યહાહે, મોભ માાિહિભ઼ સે દોસાા વહાસહ (હણિદ ાાદ઼ મે), વ઼ા દોસાા વહાસહ (હણિદ ાાદ઼ સે) માાિહિભ઼ મે઼

શ્રાશીષ શ્રણયણિ઼હાા સાદિ઼

ળહઁ યાા પાાશાા- ઘટણા શ્રછ઼ શ્રોહ઼ ળોક પ્પિ઼વિ઼યાશં કએભ ળાએ ાાેક કમા મુદા ામેશ ર્ાસ્ર વ઼િાાાાણીક કોણ ર્ાાષા મે સમીક્ષા કએભ ળાએ હિંદી મે કો મૈથિભ઼ મે ા હમાા હસિાવે એકે ાયણા કે દૂ- ાીણ ર્ાાષા મે મૂભ કહ઼ પ્ાાકાશાિ કાાવ સેહો યોાા ર્ાેભા એહૂ પાા યેશ્રાણ દેભ ળાઓ

શ્રપણ મંાવ઼્યે઼ દાિોાાાિ઼સાાઙ઼વ઼દિ઼હા઼ગામાિ઼યોમ **પાા પહાઉા**

ામેશ

बहस-पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि मैथिली साहित्यक कारी अध्याय थिक

विदेह-सदेह २ [२००८-१०] सँ पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि आ साइबर अपराधक पापक घैलक महा-विस्फोट भेल अछि। ई पैघ श्रेय पत्रिकाक सम्पादक श्री गजेन्द्र ठाकुरकेँ जाइत छन्हि। हुनका अपराध पकड़बाक चेतना केर जतेक प्रशंसा कयल जाय, कम होयत। "विदेह"क मैथिली प्रबन्ध-समालोचना- अंक, अइ पोल-खोल लेल कएक युग धरि विशिष्टता भेटत कड़ निविद्य रहत, से "समय केँ अकानैत" कहब करैत अछि।

साहित्यिक चौर्यकर्मक उदाहरण पहिनहुँ अबैत रहल अछि गोटपगरा। मुदा एक बेरक चोरि पकड़ा गेलाक बाद प्रायः चोरकेँ आलोची साहित्यकार मौन-व्रत धारण करैत रहलाह अछि आ मामिला ठंढ़ाइत रहल अछि।

मुदा तारि परम्पराक विपरीत अइ बेरक चोर 'सीरियल चोर' निकलल अछि आ विगत एक दशकसँ निरन्तर चोरि करैत जा रहल अछि- सेहो कारैकिड़। आ तेहेन महाचोरकेँ मैथिलीक साहित्यकार आ संस्था सभ तरहत्थीपर उठा-उठा कड़ पुरस्कृत केलक अछि आ समीक्षाक चासनीमे चोराएल कविता सबकेँ बोरि देल गेल अछि।

विदेह-सदेह-२ प्रमाण-पुरस्सर अभियोगे टा नहि लगौलक, अपितु एहेन महत्वाकांक्षी असामाजिक तत्वक विशिष्ट साहित्यिक दम्भ आलोपित कड़ अपन "वोलडनेस" सेहो प्रदर्शित केलक अछि। एक दशकमे तीन बेर पकड़ायल चोर प्रायः "डेयर डेविल" होइत अछि आ अपन अनुचिति। सीमाहीन महत्वाकांक्षाक पूर्ति लेल अपन वरीय संवर्गीय व्यक्तिकेँ सीढ़ीक रूपमे उपयोग करैत अछि आ स्वार्थ-सिद्धिक उपरान्त अपन पयर सँ ओहि सीढ़ीकेँ निचाँ खसा दैत अछि। फेर ओकरा अपन ट्विटर-फेसबुक-नेट वा पत्रिकामे गारिक निकृष्टतम स्तरपर उतरड़ मे कनियो देरी नहि होइत छै। ओ नाम बदलि-बदलि कड़ गारि पढ़ैत अछि आ अपन प्रशंसामे छद्मनामक छात्र-छात्राक पोस्टकार्ड लिखवामे अपस्याँत भड़ जाइत अछि। ओ

હિન્દીક કોનો વડ઼કા સાહિત્યકારક વેટીક સંગ અપન નામ ળોડ઼િ વિવાહક વા પ્રેમ-પ્રસંગક પ્રસિદ્સા ૧સ ઘઽ ઘઽ કઽ પ્રચારિત કએલ અછિ। એહેન પ્રવ્□ત્તિ કએટા આઓર તકિઙમવાળમે દેખ્ઘ ગેઘ અછિ ળે હિન્દીક પૈઘ-પૈઘ નામક માઘ ળપિ કઽ મઠોમાઠ હોઅય ચાહૈત અછિ। વસ્તુતઃ ઈ ચિન્તાળનક તથ્ય થિક ળે મૈથિઘીક નવ-તૂરકેં હિન્દીક પૈઘ-પૈઘ નામક વૈશાખીક એોક ળતુરતિ કિએક હોસ્ત છની?

"વિદેહક" "સ્નક્વાયનીક વિવિરામ" પઢ઼ િકઽ નોસ્યૉં ઠાઢ઼ બઽ ળાસ્ત અછિ। પહઘ□ટદ આ આરમ્બા□સ્રૂ મે ળે પોઘ ખૂળઘ છઘ, અર તથાકથિત સાહિત્યકારક, તકરા વાદે મૈથિઘી સાહિત્યસઁ વાર્િ દેઘ ળેવાક ચાહૈત છઘ। મુદા વિભિન્વના દેખૂ ળે ચેતના સમિતિ સમ્માનિત કઽ દેઘક। "મૈથિઘ વ્રાહ્મણ સમાળ", રહિકા (મધુવની) સન ઑઁખ્ગિર સંસ્થાકેં ચકચોન્હી ઘાગિ ગેઘ, ળખ્નકિ સંસ્થામે વિખ્યાત સાહિત્યકાર ઉદયચન્દ્ર ઝા "વિનોદ" આ પઢ઼ાકૂ પ્રોફેસરગણ છથિ। ઈ સંશયવિહીન અછિ ળે પુરસ્ક□ત કએવામે વિનોદળીક મહત્વપૂર્ણ ભૂમિકા રહઘ હૈત। "વિદેહ" દ્વારા રહસ્યોદ્ઘાટન કેઘાક વાવળૂદ એખ્ન ચર્િ ચેતના સમિતિ અથવા મૈથિઘ વ્રાહ્મણ સમાળ, રહિકાકેં અપન પુરસ્કાર આપસ કએવાક વા આને કોનોટા કાર્રવાઈ કરવાક વેગરતા નહિ વુઝા રહઘ છૈ આ સર્દ ગુમ્મી ઘચને અછિ। એહેન "ળાઙ-સંસ્થા" સબ મૈથિઘી સાહિત્યક ઉપકાર કએલ અછિ વા અપકાર? ઈ કેના માનઘ ળાય ળે પહઘ□ટદ વા આરમ્બા□સ્રૂ અર દુનૂ સંસ્થાક કોનો અધિકારી વા સાહિત્યકારકેં પઢ઼ઘ નહિ છઘની?

ઈ આશ્ચર્યળનક સત્ય થિક ળે મૈથિઘીક કએટા પૈઘ સાહિત્યકાર પંકળ પરાશરક ક□ત્તિમિ કાવ્ય આ આચાતિ શબ્દાવઘીમે ફઁસિ ગેઘાહ અછિ। "વિઘમ્વિત કએક યુગ મે નિવદ્ધ" ક ભૂમિકામે અનેનો વિદેશી સાહિત્યકારગણક તીસ-ચાઘસિ ટા નામ ઓહિના નહિ ગનાઓઘ ગેઘ અછિ, અપન કવિતા કેં વિશ્વસનીય પ્રમાણિત કરવાક ઘઘ ઑઁખ્ગિર ચોરે એના કઽ સકૈત અછિ। સમ્ભાવના વનૈત અછિ ળે ઙગઘસ કેઘનર ળકાઁ ઓહૂ સબ

कविक नयनाक भावभूमिक वा शब्दावलीक योगक प्रमाण एहि काव्य-पोथीमे भेटि जाय। अन्ततः मुँहदेखक कोन ठेकान? मैथिलीमे तँ एक विश्व-साहित्य कम पढ़ैत अछि। तकर नाजायज फायदा कोनो बेइमान कियैक नहि उठाओत? आखिर टेक्नो-पोलिटिक्स की थिक- टेकनिकल पोलिटिक्स थिक, सैह किने? एकरा बदौलत हाँसा दऽ कऽ पाकिस्तानीक यात्रा कयल जा सकैत अछि। “टेक्नो-पोलिटिक्सक” बदौलत किरण-यात्री पुरस्कार, वैदेही-माहेश्वरी सहित “महेश” पुरस्कार, एतेक धरि जे विदितजीक अकादमीयोक पुरस्कार लऽ जा सकैत अछि। प्रदीप बिहारीक सुपुत्रक भातिज-कका समन्वयक मर्यादाक अतिक्रमण कयल जा सकैत अछि। प्रो अरुण कमलक “नये इलाके में” सेंधमारी कऽ कऽ “समय कें अकानल” जा सकैत अछि। आर तँ आर, अइ टेकनिकल प□लिटिक्सक बदौलत जीवकान्तजी सन महारथी साहित्यकारसँ “विलम्बित कइक युग” पोथीक समीक्षा लिखबा कऽ “मिथिला दर्शन” □प□ सन पत्रिकामे छपबा कऽ स्थापित आ अमर भेल जा सकैत अछि। मैथिली साहित्यक समाजसँ पैघ सत्य औजार थिक “टेक्नो पोलिटिक्स”!

ई मानल जा सकैत अछि जे मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ आरम्भ□२३ आ पहिल□८६ कोलकातामे नहि भेटल होइन्हि। मुदा जीवकान्तजी नहि पढ़ने हेताह से मानबामे असौकर्य भऽ रहल अछि। जीवकान्त जी तँ प्रयाग शुक्लक “चन्द्रभागा में सूर्योदय” आ एहि शीर्षकक नारायणजीक कविता (चन्द्रभागामे सूर्योदय) सेहो पढ़ने हेताह जे छपल अछि मैथिलीमे। तखन पंकज पराशरक समुद्रसँ असंख्य प्रश्न पूछऽ बला कविताक भावार्थ कियैक नहि लगलनि जे समीक्षामे कलम तोड़ प्रशंसा करऽ पड़लनि वा करा गेलनि? एकरा “प्रायोजित समीक्षा” कियैक नहि मानल जाय? की प्रयाग शुक्ल वा नारायणजीक समुद्र विषयक कवितासँ बेसी मौलिकता पंकज पराशरक कवितामे भेटलनि जीवकान्तजीकेँ? ओइ सभ कविताक कनियोँ “छाया”क संको नहि भेटलनि समीक्षककेँ? “सभ्यताक सभटा मर्मान्तक पुकार”क नोटिस लेबऽ बला समीक्षककेँ साहित्यिक चोरि असभ्य आ

મન્માન્તક પીડ઼ાદાયક નહિ ભ઼ાભ઼નિ? આવ ભીવ઼કાન્તભી સન સમીક્ષકક "પોભીશન શ્ર□ભ઼સ" જાઽ ભેતનિ સે અન્દાભ તેઁ મથિભિ દન્શનક સમ્પાદકકેઁ નહિયે નહનિ, ૩દય યન્દ્ન દ્વા "વ઼નીદ" કેઁ સેહો નહિ નહનિ। ઇ અજાભિ઼ઞાન તેઁ પંકભે પનાશન ટાકેઁ નહભ઼ હેતનિ? વેચાને "પનાશન" મુનકિ આત્મા સ્વ઼ન્ગામે કનૈત હેતનિ આ પંકસઁ ભનમભ઼ ભતેક કમભ઼ અછિ સવ અવ઼શ્વિ઼સનીય઼ યથાન્થક સામના કનૈત હેતાહ। પનાશન ગોત્ની જાઽ કઽ તીન વેન યોનિ કિનાઇ "પનાશન" મહાકાવ્ય઼ક નયયિતા સ્વ઼ કનિમભીકેઁ સેહો કનવૈત હેતનિ। આપ્પનિ ભીવ઼કાન્તભી સાહિત્ય઼કિ યોનકિ નોટસિ કઇ ને ભ઼ભ઼નિ, ભપ્પનકિ હુનકા વ઼યિમેઁ "મૈથિભિક સમીક્ષક પ્નાય઼ઃ મૂન્પ્પતા પીવકિઽ વ઼ષિવ઼મન કનૈત અછિ"(વ઼દિહ-સદેહ□૨□૨૦૦૮□૧૦□ વ઼નીત ૩ત્પભ઼-સાક્ષાત્કાન આ ભીવ઼કાન્તભી સ્વ઼યં પંકભ પનાશનક યોનિવ઼ભ઼ કવ઼િતા-પોથીક સમીક્ષક છથિ, અપિતુ યૌન્ય઼કભ઼ પ્નવ઼ીણ કવ઼કિ ઘોન પ્નશંસક છથિ। તપ્પન અઇ સમીક્ષા-આભ઼પ્પમે અન્તન્નહિતિ અસીમ-પ્નશંસા સાકાંક્ષ-પાઠકકેઁ "વ઼ષિ-વ઼મન" કોના ને ભ઼ાૌક? હુનકા સન "પઢ઼ાકૂ" સમીક્ષક-પાઠકકેઁ "શ્ર□ભ઼સ પોભીશન"મે અનનાહિન "એક્સપન્ટ આ હૈવયિુએટેડ" સાહિત્ય઼-યોનસઁ પ્નશંસા આ પુનસ્કાન દુનૂ પાવિ ભાય઼ તેઁ મૈથિભિ-કાવ્ય઼ક ઇ ૩ત્કન્ષ થિક વ઼ા દુન્જાગ્ય઼? અંતતઃ વ઼દિહ-સદેહ ટા કઇક નિન્દા કેભ઼ક એહિ ઘટનાક? આન કોનો પત્નિકા કઇક નહિ કેભ઼ક? ડ□ નમાનન્દ દ્વા "નમણ" ઇન્ટનનેટપન નિન્દા કનૈત છથિ તેઁ ઘન-વાહન પત્નિકામે કઇક નહિ ભકન આ સમ્પાદક છથિ? યેતના સમિતિ, પટના સમ્માનનિ કનૈત અછિ એહને-એહને સાહિત્ય઼કાનકેઁ તપ્પન અપને પત્નિકામે કોના નિન્દા કનત, ભપ્પનકિ પુનસ્કાન આપસો નહિ ભ઼ેત અછિ, ભાનકાની જેભ઼ાક વ઼ા સાકાંક્ષ સાહિત્ય઼કાનક અનુનોધ પ્નાપ્ત જેભ઼ાક વાદો? નયકિતાભી નેટપન નિન્દા કનતાહ આ "વ઼દિહ"મે છપત તેઁ "મથિભિ દન્શન"મે કઇક નહિ નિન્દા વ઼ા સૂયના છપભ઼? કાનણ સ્પષ્ટ અછિ- ભીવ઼કાન્તક સમીક્ષા પંકભ પનાશનક કાવ્ય઼-પોથીપન છપત, તપ્પન ઓહિ પોથીક યોનિ કયભ઼ કવ઼િતાક નિન્દા કોના છપત? યાનુ જાગ સાહિત્ય઼કિ આદન્શ, મન્ય઼ાદા આ નૈતિકિતાક યભ્ભી ૩ડ઼િ નહભ઼ અછિ- પિતામહ આ આયાન્ય઼ગણક સમક્ષ આ (અનભાને મે સહી) હુનકો ભ઼કનકિ દ્વ઼ાના। મૈથિભિ વ઼્નાહ્મણ સમાભ,

નહિકા; ચેતણા સમિતિ, પટના આ સાહિત્ય અકાદેમી, નઈ દિલ્લીમે અનુતત: કોન અનુતન અછિ વા નહિ? એહેન નામી પુનસ્કાનક સંચાલન આ ચયનકનુતા મહાનથી સભકેં નવ લોકકેં પઢવાક વેગાનતા કપિક નહિ વુહારત છની? વતિ પઢને પુનસ્કાનક નતિમય વા સમીક્ષાક નતિમય કતેક ઉચતિ, ળપ્પન કઈ ચોનાતિસન વેનક ચોનાથિકિ આ સે છપા- કS ભામ્ડાસ્ત્રોડ ભેલ અછિ। એકતા વતેમ્ય આ વતીય સાહિત્યકાનગામ દ્વાના કાવ્ય-ચોના, આલપ્પ-ચોનાકિં પ્નસ્નાય દેલ ળાયવ કપિક નહિ માતલ ળાય, ળપ્પનકિ આનમ્ભ, મૈથિલ-ળત, પહલ આ વદિહ-સદેહ પહનિહિ છાપા યુકલ છલ? કી સાહિત્યકિ ચોનાકિં પ્નસ્નાય દેવ, દલાલ વન્ગાકેં પ્નસ્નાય દેવ નહિ થિકિ? એહેન સમ્ભાવનાયુક્તા નવ કવકિં પ્નસ્નાય દેવ મૈથિલી સાહિત્ય લેલ ઘાતક અછિ વા કલ્યાણકાની, ળકના મૌલિકતાપન તીત વેન પ્નસ્ન ચેન્હ લાગલ હોઇક? કી પોથીક આકન્ષક ગાતા દેખ્ખ વા વદિશી કવગિણક નામાવલી (ભૂમિકામે) પઢ કS સમીક્ષા લખ્ખલ ળાઇત અછિ વા પુનસ્કાનક નતિમય લેલ ળાઇત અછિ? ળઁ સે ભેલ હો તઁ સવ કછિ "ઠકિ્કે છૈ ભાઇ"?

અઇ સવસઁ તઁ ળીવકાન્તળીક વાત સત્ય વુહારત અછિ ળે સમીક્ષકગાણ દાનૂ પીવ કS વા પૈસા પીવ કS વા મૂન્પ્તા પીવ કS સમીક્ષા લખ્ખૈત છથિ। ડાગલસ કેલતનક "ટેક્નોપોલિટિક્સ" તઁ છપાગેલ "પહલ"મે ચોના કS। આવ ળીવકાન્તળી, ળ્ઞાન નંળનળી અથવા હિન્દી ળગતક આન સાહિત્યકાન-સમ્પાદકસઁ પૂછથુ ળે તોમ ચોમ્સ્કીવલા નચના કતય ગેલ, કી ભેલ, કોન નામેં છપલ? પંકળ પનાશનક નામેં કા પદીપ વહિનીળીક સુપુત્નક નામેં (અનુવાદ નૂપમે)। ઈ નસિન્ય એખ્ખન નહિ ભેલ તઁ ભવષ્યિમે પુન: એકટા સાહિત્યકિ ચોનાકિ પોલ ખૂળત? અતત: એકટા મૌઁછકેં કએટા પોખ્ખનાકિં પ્નદૂષતિ કનએ દેલ ળાય આ સે કએ વેન? ઉદય-કાન્ત વતા કS ગાના પઢવાક આદતા તઁ પુનાન છતા ડ□ મહાચોન કૈં। કકતી "સતીસ□પ" કહિ સકૈત છથિ (મૈથિલ-ળત) આ કોતો પનાવિાનમે ઘોસયા કS વષિ વમન કS સકૈત છથિ। ઑક્ટોપસક સભ ગુણસઁ પનપિૂનણ ડ□ પ□લ વાવાકેં ચોનકિ ભવષ્યિવાણી કનવાક વડ઼કા ગુણ છતા તેં હનિકા નામી શુટવ□લ ટીમ દ્વાના પોસલ ળાઇત અછિ, ળાહિસઁ

“विश्व- कप”केँ दौरान आर “अमोघ अस्त्रक” उपयोग अपना हिसाबेँ करए जा सकय।

सहरसा-कथागोष्ठीमे पठित हिनकर पहिल कथाक शीर्षक छल- हम पागल नहि छी। ई उद्घोषणा करबाक की बेगरता रहैक- से आर लोककेँ बूझा रहल छैक। अविनाश आ पंकज पराशरक मामाजी तहिया हिनकर कथाकेँ “टिप्पणीक”क्रममे मैथिली-कथाक “टर्निंग प्वाइन्ट” मानने छलाह। आर ओ “टर्निंग प्वाइन्ट” ठीके एक हिसाबेँ “टर्निंग प्वाइन्ट” प्रमाणित भेल, कारण कथाक ओहि शीर्षकमे सँ “नहि” हटि गेल अछि, हिनकर तेवारा चोरसँ। हिनकर पहिल चोरि (अनुप कमलक कविता- नए रूपके मे) क निन्दा प्रस्तावमे “मामाजी” आ डॉ. महेन्द्रकेँ छोड़ि, सहरसाक शेष सभ साहित्यकार हस्ताक्षर कए “आरम्भ”केँ पठौने छलाह। आर ओ हस्ताक्षर नहि केनिहार सभ कन्छी काटि कए वाम-दहिन ताक-झाँक करबाक लेल बाध्य छथि। द्वैध-चरित्र आ दोहरा मानदण्डक प्रतिमान सैह होइत अछि। अविनाश तखन ने देखार भए जाइत छथि जखन ओ विदेह-सदेह□र मे लिखैत छथि जे “एकरा सार्वजनिक नहि करबै”। ककरा कए सूचना देबाक कोन बेगरता? पंकज पराशरसँ सम्बन्ध प्रगाढ़ हेबाक डर वा कोनो “टेक्नोपोलिटिक्स”(?) केर चिन्ता?

विदेह-सदेह□र क पाठकक संदेश ने कएटा साहित्यकारकेँ देखार कए देत अछि। जतय राजीव कुमार वर्मा, श्रीधरम, सुनील मल्लिक, श्यामानन्द चौधरी, गंगेश गुंजन, पी.के.चौधरी, सुभाष चन्द्र यादव, शम्भु कुमार सिंह, विजयदेव झा, भालचन्द्र झा, अजित मिश्र, के.एन.झा, प्रो.नचिकेता, बुद्धिनाथ मिश्र, शिव कुमार झा, प्रकाश चन्द्र झा, कामिनी, मनोज पाठक आदि अपन मुखर भाषामे प्रखरतापूर्वक निन्दनीय घटनाक निन्दा केलनि अछि, ततहि अविनाश, डॉ. रमानन्द झा “रमण”, विभारानीक हाँपल-तोपल शब्द आश्चर्य-भावक उद्रेक करैत अछि। मुदा संतोषक बात ई अछि जे पाठकक “प्रखर भाव-भंगिमा” साहित्यकारोक “मेहायल आवाज”क कोनो चिन्ता नहि

𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒫𑒱𑒦𑒰𑒩𑒰𑒢𑒲 𑒞𑒿 𑒏𑒧𑒰𑒪 𑒏𑓄 𑒠𑒹𑒪𑒢𑒱। 𑒋𑒯𑒱 𑒚𑒰𑒧 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒦𑒰𑒭𑒰-𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏 𑒋𑒏 𑒮𑒨 𑒮𑒧𑒮𑓂𑒨𑒰 𑒑𑒢𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒅𑒔𑒱𑒞 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢 𑒢𑒯𑒱 𑒕𑒪। 𑒄 𑒍𑒢𑒰𑒃 𑒏𑒰𑒪 𑒒𑒼𑒢𑒰𑒃 𑒂 𑒧𑒯𑒰𑒠𑒹𑒫𑒏 𑒫𑒱𑒫𑒰𑒯 𑒏𑒰𑒪𑒏 𑒪𑒑𑒰𑒢𑒲 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪। 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒔𑒼𑒩 𑒥𑒹𑒩-𑒥𑒹𑒩 𑒁𑒣𑒢 𑒏𑒳- 𑒏□𑒞𑓂𑒨𑒏 𑒣𑒩𑒱𑒔𑒨 𑒠𑓄 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱 𑒂 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒮𑒧𑒨 𑒢𑒭𑓂𑒙 𑒏𑒩𑒥 𑒥𑒳𑒗𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒢𑒱 𑒂 𑒔𑒼𑒩𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒹𑒐𑒰𑒩 𑒏𑒹𑒪𑒰𑒮𑒿 𑒠𑒳𑓁𑒐 𑒦𑓄 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒢𑒱? 𑒍 𑒁𑒣𑒢 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱𑒏𑓂𑒩𑒱𑒨𑒰𑒧𑒹 𑒏𑒞𑒹𑒏 𑒂𑒞𑓂𑒧 𑒬𑓂𑒪𑒰𑒒𑒰 𑒂 𑒯𑒲𑒢-𑒦𑒰𑒫𑒢𑒰 𑒫𑓂𑒨𑒏𑓂𑒞 𑒏𑒹𑒪𑒢𑒱 𑒁𑒕𑒱 𑒮𑒹 𑒁𑒣𑒢𑒹 𑒣𑒞𑓂𑒩 𑒁𑒣𑒢𑒹 𑒛𑓀𑒜𑓃𑒰 𑒦𑓄 𑒏𑓄 𑒣𑒜𑓃𑒱 𑒏𑓄 𑒥𑒴𑒗𑒱 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒲𑒨𑒼𑒧𑒹 𑒋𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒦𑓄 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱, 𑒞𑒹𑒿 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒧𑒹 𑒧𑒰𑒮𑓂𑒚 𑒏𑓄 𑒠𑒹𑒪 𑒖𑒰𑒨? 𑒂𑒥 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒲𑒮𑒿 𑒣𑒴𑒕𑒱-𑒣𑒴𑒕𑒱 𑒏𑓄 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒧𑒹 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒏𑒰𑒖 𑒯𑒼𑒨𑒞? 𑒫𑒱𑒦𑒰𑒩𑒰𑒢𑒲 𑒖𑓂𑒨𑒼𑒞𑓂𑒮𑒢𑒰 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒧𑒏𑒹𑒿 𑒖𑓂𑒨𑒼𑒞𑓂𑒮𑒢𑒰 𑒧𑒱𑒪𑒢 𑒏𑒹𑒢𑒰 𑒏𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱? 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒅𑒣𑒹𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒏𑒼𑒢𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒪 𑒖𑒰𑒨? 𑒍 𑒮𑒦 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒱𑒏 𑒏𑒰𑒩𑓂𑒨𑒏𑓂𑒩𑒧𑒧𑒹 𑒢𑒼𑒞𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒟𑒱, 𑒮𑒧𑓂𑒧𑒰𑒢 𑒂 𑒣𑒳𑒩𑒮𑓂𑒏𑒰𑒩 𑒣𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱, 𑒣𑒰𑒚𑒏 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒣𑒚𑒱𑒞 𑒂 𑒔𑒩𑓂𑒔𑒱𑒞 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰𑒏 𑒬𑒱𑒏𑒰𑒃𑒞 𑒏𑒲 𑒅𑒔𑓂𑒔𑒫𑒩𑓂𑒑𑒲𑒨 (?) 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒧𑒹 𑒢𑒯𑒱 𑒕𑒢𑒱? 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰𑒏 𑒠𑒳𑓁𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞𑒱 𑒮𑒦 𑒖𑒰𑒞𑒱𑒏 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩 𑒪𑒹𑒪 𑒋𑒏𑒹 𑒩𑓀𑒑 𑒫𑒱𑒭𑒧 𑒁𑒕𑒱। 𑒍𑒃 𑒧𑒹 𑒖𑒰𑒞𑒱𑒑𑒞 𑒫𑒱𑒦𑒹𑒠 𑒋𑒢𑒰 𑒦𑒹𑒪𑒋 𑒖𑒹 𑒥𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒧𑒝-𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒏, 𑒂𑒩𑒏𑓂𑒭𑒝𑒏 𑒠□𑒭𑓂𑒙𑒱𑒏𑒼𑒝𑒹𑒿 𑒢𑒱𑒧𑓂𑒢 𑒖𑒰𑒞𑒱 (?)𑒏 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒥𑒹𑒮𑒲𑒋 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰 (𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒮𑒏𑒰𑒩𑒰𑒞𑓂𑒧𑒏 𑒩𑒴𑒣𑒹𑒿) 𑒏𑒹𑒪𑒢𑒱 𑒁𑒕𑒱। 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒂 𑒂𑒪𑒼𑒔𑒢𑒰𑒏 𑒫𑒱𑒭𑒧 𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞𑒱𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝𑒹𑒿 𑒖𑒿 𑒢𑒻𑒩𑒰𑒬𑓂𑒨𑒏 𑒬𑒱𑒏𑒰𑒩 𑒦𑓄 𑒖𑒰𑒨 𑒪𑒹𑒐𑒏, 𑒞𑒿 𑒪𑒹𑒐𑒏𑒲𑒨 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱𑒥𑒠𑓂𑒡𑒞𑒰𑒏 𑒏𑒲 𑒁𑒩𑓂𑒟 𑒩𑒯𑒱 𑒖𑒰𑒨𑒞? 𑒫𑒱𑒦𑒰𑒖𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒥𑒳𑒗𑒪 𑒢𑒯𑒱 𑒕𑒢𑒱 𑒖𑒹 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒧𑒯𑒱𑒪𑒰 𑒪𑒹𑒐𑒢𑒧𑒹 𑒏𑒰𑒧𑒱𑒢𑒲, 𑒢𑒴𑒞𑒢 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒯𑒼, 𑒫𑒢𑓂𑒠𑒢𑒰 𑒯𑒼, 𑒧𑒰𑒪𑒰 𑒯𑒼 𑒂𑒠𑒱 𑒁𑒣𑒢 𑒞𑒹𑒫𑒩𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒣𑒠𑒰𑒩𑓂𑒣𑒝 𑒏𑓄 𑒔𑒳𑒏𑒪 𑒕𑒟𑒱। 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒢𑒹 𑒏𑒰𑒧𑒱𑒢𑒲𑒏 𑒏𑒫𑒱𑒞𑒰 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒣𑒜𑓃𑒪 𑒕𑒢𑒱 𑒂 𑒢𑒹 “𑒩𑒖𑒼𑒛𑓃𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒁𑒅𑒚𑒲 𑒧𑒼𑒛𑓃”। 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒁𑒣𑒢 𑒑𑒳𑒩𑒳𑒠𑒹𑒫𑒏 𑒥𑒰𑒞 𑒧𑒰𑒢𑒱 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒲𑒧𑒹 𑒖𑒰𑒃𑒮𑒿 𑒏𑒹 𑒏𑒯𑒱𑒨𑒰 𑒩𑒼𑒏𑒪𑒏𑒢𑒱? 𑒍 𑒑𑒹𑒪𑒼 𑒕𑒟𑒱 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒲𑒧𑒹। 𑒧𑒰𑒞□𑒦𑒰𑒭𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒹𑒩𑒝𑒰 𑒁𑒠𑓂𑒫𑒱𑒞𑒲𑒨 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒻। 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒏 𑒖𑒛𑓃 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒟𑒰 𑒁𑒟𑒫𑒰 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒏 𑒮𑒦𑒣𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒯𑒰𑒩 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒧𑒹 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒂𑒣𑒞𑓂𑒞𑒱 𑒢𑒯𑒱, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒁𑒩𑓂𑒟𑒰𑒪𑒰𑒦 𑒞𑒿 𑒋𑒞𑒨 𑒢𑒑𑒝𑓂𑒨 𑒁𑒕𑒱𑒋। 𑒮𑒰𑒧𑒰𑒖𑒱𑒏 𑒮𑒧𑓂𑒧𑒰𑒢 𑒫𑒱𑒦𑒰𑒖𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒁𑒫𑒬𑓂𑒨 𑒦𑒹𑒙𑒪𑒢𑒱 𑒁𑒕𑒱। 𑒮𑒧𑒰𑒖𑒧𑒹 “𑒖𑒛𑓃”𑒪𑒼𑒏 𑒕𑒻 𑒞𑒿 “𑒔𑒹𑒞𑒢” 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒕𑒻𑒏। 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰𑒮𑒿 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒦𑒰𑒭𑒰-𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒂 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰-𑒮𑒧𑒰𑒖𑒏𑒹𑒿 𑒣𑒻𑒒 𑒂𑒬𑒰 𑒕𑒻, 𑒯𑒲𑒢𑒦𑒰𑒫 𑒫𑒰 𑒂𑒞𑓂𑒧𑒬𑓂𑒪𑒰𑒒𑒰𑒮𑒿 𑒆𑒣𑒩 𑒅𑒚𑒱 𑒏𑒰𑒖 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒏 𑒥𑒹𑒑𑒩𑒞𑒰

छैक। सक्षम छथि ओ। हुनका श्रेय लेबाक होड़सँ बँचबाक चाही। अन्यथा साहित्य अकादेमी प्रतिनिधि, दिवालियापन केर शिकार जूरीगण आ मैथिलीक सक्षम साहित्यकारमे की की अन्तर नहि जायत? विभारानीक विचलनक दिशा हमरा चिन्तित आ व्यथित कएने अछि। ओ दमगर लेखिका छथि, सशक्त रचना केलनि अछि, आर ने काल्हि समीक्षकगण कलम उठेबापर बाध्य हेबे करताह। समीक्षकक कर्तव्यहीनतासँ कतौ लेखक निराश हो?

पंकज पराशरक श्र□खलाबद्ध साहित्यिक चोरिपर सार्थक प्रतिक्रिया देब कोनो साहित्यकार लेल अनुचित नहि अछि कतहुसँ। साहित्यकार लेल साहित्यिक मूल्यक प्रति ओकर प्रतिबद्धता मुख्य कारक होइत अछि आ हेबाको चाही आ तकरा देखार करबाक "बोल्डनेस" हेबाक चाही। "चाही"बला पक्ष साहित्यमे बेसीए होइत अछि। एहन-एहन गम्भीर विषयपर साहित्य आ समाजक "चुप्पी" एहन घटनाकेँ प्रोत्साहित कएने अछि आ जबदाह जड़ताकेँ बढ़ेने अछि, भाषा-साहित्यकेँ बदनाम तँ करिते अछि। जाबत पंकज पराशरक चोर-काव्यक समीक्षा लिखल जाइत रहत, विभारानीक मूल-रचनाक समीक्षा के लिखत? ककरा जरूरी बुझैत? विभारानी अपने तँ समीक्षा प्रायोजित नहि करओती? सक्षम लेखकक व्यवहारोक अपन स्तर होइत छै। तँ संगठित भऽ चोरिक भर्त्सना हेबाक चाही।

राजकमल चौधरी आ आन लेखकक रचनाक चोर पंकज पराशर प्रसंग

पंकज पराशर उर्फ अनुराग कमल उर्फ डागलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ २षष्ठ २२०२२७१६३१०५ □ १६४१००८३ □ २२०२२७१७४२४३ उर्फ

श्रारासहारसरणालेलचतुरालथहेडा

पाठकक सूचनाक बाद ई पता चलल अछि (आ ओकर सत्यापन कएल गेल) जे एहि लेखकक ई एहि तरहक पहिल क□त्य नहि अछि। ई लेखक पहिने सेहो डुगलास केल्लनेर क थेचह्नोपोलितिचिस क पंक्तिशः अनुवाद मूल लेखकक रूपमे नामसँ ज्ञानरंजनक हिन्दी पत्रिका "पहल"मे चोखासँ छपबओलक।

ΠકΝ પΠ। યθθιક વાદ "પહθ"મે એહિ ઊપ્પકક નયણાક પ્નકાશન વન્દ ભs ગેθ। એહિ સિમ્વન્યમે વ઼સ્નિ□n શ્નાઊપ્પ વ઼દિહક શ્નગθ। શ્નકક સમ્પાદકીય઼મે દેθ ળાΙΠ।

ર઼એહિ સિળ ઘટણાક વાદ પંકળ પનાશનકેં વ઼દિહસઁ વૈન કએθ ળા નહθ શ્નછિ। વ઼દિહ શ્નાન્કાસ્વ઼સઁ "વ઼ઊિમ્વનિ કસ્ક યુગમે નવિદ્ય" પોથીકેં હટાશ્નોθ ળા નહθ શ્નછિ શ્ના એકટા સ્નક્વાય઼ની દ્વ઼ાના એહિ પોથીક (ડગθસ કેθનન વθ। ઘટણાક્નમક વાદ) ળાઁય કછિ યુનθ ઊપ્પક-પાઠક દ્વ઼ાના કએθ ળએવા યની નહΠ। પ્નકાશકકેં સેહો ઉચનિ પુθસિયિ। કાન્ય઼વાહિ (ય઼દિ શ્નાવ઼શ્ય઼ક હુશ્નએ Πઁ) ઊθ એહિ સિમસ્નિ ઘટણાક્નમક સૂચના દs દેθ ગેθ શ્નછિ।

ર઼પાઠક ડગθસ કેθનનસઁ ૬-મેθ કેθθેનનગસેસિુયθેદુ પન "પહθ" પન્નકિ। વ઼। ΠકΝ સમ્પાદક શ્ની ળ્શ્નાણનંળણસઁ `દિΠન઼પાહθગમાઊિ઼યોમ□ `દપાહθળવપ઼ન્યાહીયોΠ વ઼। Πિડોંદેસહકાθ઼યોમ પન શ્ના દૈનકિ ળાગનાસઁ નસિહકિાણΠગળાગનાણ઼યોમ□ ગેસપોનસેગળાગનાણ઼યોમ□ માઊિવોશગળાગનાણ઼યોમ□ દેθહંિણદ઼ાળાગનાણ઼યોમ પન સમ્પન્ક કએ વ઼સ્નિ□n ળાણકાની θs સકૈΠ છથિ। ડગθસ કેθનનક શ્નાન્ટકિθ ગૂગθ સન્યપન Πેયહણોપોθનિયિસ ટાસ્પ કએ Πાકિ સિકૈ છી શ્ના પઢ઼િ સકૈ છી। પહθ પન્નકિાક વ઼વસાસ્ટ ગ઼ોદેસહકાθ઼યોમ પન સેહો પહθ પન્નકિાક પુનાણ શ્નક સળ શ્નાસ્ને-શ્નાસ્ને દેવાક પ્નાનમ્ળ ભેθ શ્નછિ।

વ઼સ્નિ□n ળાણકાનીક ઊθ સુધી પાઠકગણ શ્નહાઁક ધન્ય઼વાદ। ભવ઼ષ્યિમે સેહો એહિ ઘટણાક પુનનાવ઼□nΠિ નહિ હુશ્નએ Πાહિ ઊθ શ્નહાઁક પાનપ્પી નળનકિ શ્નાસ શ્નગાઁ સેહો નહΠ। એહિ Πનહક કોણો ઘટણાક ળાણકાની હમન ૬-પન્ન ગગળેણદનગમાઊિ઼યોમ પન શ્નવ઼શ્ય઼ પઢાવી।

વ઼સ્યએહશ્ન ઘશ્નદ્ઓયઢ઼શ્ન થહશ્નપ્પઉઢ઼ સાદિ઼

શ્નન્Πન્ળાθપન વ્ઊૈકમેθગિ વ઼િુદ્ય ગૂગθ, યઢ઼િગળગΠ શ્ના વ્θગવ઼ાનીકેં સૂચનિ કનૂ, સાસ્વન ક્નાસ્મ શ્ના વ્ઊૈકમેθગિ નોકવા ઊθ સેહો ઢેન નાસ

પ્નાવ઼યાન છૈ, વ઼શિષ ળાનકાની ગગાળેનદનાંગામાઊિયોમ પન સમ્પન્ક કનૂ। શ્રહૌંસઁ પન્નકાન, ન્યૂળપેપન, પન્નકિા શ્રા હનિ્દીક ગામમાન્ય઼ ઊપ્પકગામ્ પ્નોસ્ટેસન્ વ઼શ્િવ઼વ઼દ્િય઼ાઊય઼ શ્રાદકિં એહિ ઘટનાસઁ સૂયનિ કનેવાક શ્રનુનોય શ્રછિ। વ઼શિષ ળાનકાની ઊવાક શ્રા દેવાક ઊઊ ગગાળેનદનાંગામાઊિયોમ પન સૂયનિ કનૂ।

ઢ઼પઊય઼ ૦૧૨૬૨૦૧૦ ાન ૦૧:૫૬ શ્રમ

૨

વ઼૨યએહશ્ર ઘશ્રહ્દએમાયઢ઼શ્ર થહશ્રપ્પઉઢ઼ સાદ્િ

યુ઼ મા઼ય ાઊસો વનુગહન નહસિ પસિોદે વેડોને સાળાય઼ંળાગાનાણ઼યોમ

થહાળકસ નોદેનસ઼

ઢ઼પઊય઼ ૦૧૨૬૨૦૧૦ ાન ૧૨:૨૫ શ્રમ

૩

વ઼૨યએહશ્ર ઘશ્રહ્દએમાયઢ઼શ્ર થહશ્રપ્પઉઢ઼ સાદ્િ

જુન નહસિ નમિ હે હાસ નોન્ુ સેદ હસિ નામે ાસ માનિહઊિ, મનિહઊિ ॥ સુવોદહકાનન વુન ાસ શ્રાળકાળ શ્રાનાસહાન પપાનાસહાનળનુંગામાઊિયોમ

ઢ઼પઊય઼ ૦૧૨૫૨૦૧૦ ાન ૦૮:૪૮ શ્રમ

૪

વ઼૨યએહશ્ર ઘશ્રહ્દએમાયઢ઼શ્ર થહશ્રપ્પઉઢ઼ સાદ્િ

થહે સામે વઊાયકમાઊિ ઊનનેન હાસ વેન સેનન વય઼ નહે વઊાયકમાઊિન નો મયે઼ માઊિ ાદદનેસસૌહયિહ હાસ વેન સપામમેદ નહનુગાહ ૨૫શ્ર ૨૫શ્ર ાદદનેસસ

૨૨૦૨૨૭૧૬૩૧૦૫ , ૧૬૪૧૦૦૮૩ ॥ ૨૨૦૨૨૭૧૭૪૨૪૩ ।ณદ હાસ વેณ ઙેનૌાનદેદ ઙેન ηાકનિગા શ્ચેઉયિ ।યηીનિ મિમેદાિηેઉય઼

ઢ઼પઉય઼ ૦઼૧૨૫઼૨૦૧૦ ।η ૦૮:૪૫ શ્ચમ

૫

વ઼૨યએ૯શ્ચ ઘશ્ચદ઼૯આયઢ઼શ્ચ થ૯શ્ચપ્પઉઢ઼ સાદિ઼

શ્ચનોઙેસસોન પ્પેઉઉનેન હાસ ηહાणકેદ મે ઙેન ηહસિ દેηેયηવિ઼ૌનક, વુη િη ।ઉઉ યુ઼ને ૭ઙેનηસ દોન નોદે઼ન

ઢ઼પઉય઼ ૦઼૧૨૫઼૨૦૧૦ ।η ૦૮:૨૧ શ્ચમ

૬

વ઼૨યએ૯શ્ચ ઘશ્ચદ઼૯આયઢ઼શ્ચ થ૯શ્ચપ્પઉઢ઼ સાદિ઼

પાહાઉ=- ૮૬, ॥નામવ૯ - ૨૩ ॥ ।ુणકામાઉાક ণાયે િઉાકે મે કા સામવાणદહિη પનાસિહηહા પાηહેવાક ઉઉ દહાणયાવ઼ાદ પાηહાકગાણ઼

ઢ઼પઉય઼ ૦઼૧૨૫઼૨૦૧૦ ।η ૦૮:૧૬ શ્ચમ

૭

વ઼૨યએ૯શ્ચ ઘશ્ચદ઼૯આયઢ઼શ્ચ થ૯શ્ચપ્પઉઢ઼ સાદિ઼

હηηપ઼ાૌગાસેસિુયઉ઼દુયુાનસેસે઼દ૨પ૩઼ાૌયપ્પિનિηેઉઉ઼હηમ ૅહિ ઉનિક પાન દુાગાઉાસ કેઉઉનેન કે ઉકહાક ।ુવ઼ાદ પાહાઉ- ૮૬ કે પાગે ૧૨૫- ૧૩૧ પાન ।ય૯હિ- સૌય૯ણાક ઉઉ દહાणયાદ પાηહાકગાણ઼

ઢેપ૭ય઼ ૦્૧૨૪્૨૦૧૦ ાn ૦૮ઃ૧૬ શ્રુમ

८

વ઼ર્યએહ્શ્ર ઘશ્રહ્એમયઢ઼શ્ર થહ્શ્રપ્પઉઢ઼ સાદિ઼

`હિ ગિહાnણાકનામ મે કોનો પાnહાક ઊાગ ળે શ્નુન પ્પામાઊ ળકિ કાવ઼nિા "મ્માયે઼ ર્ઊાકે મે" હોનિહ ાા શ્રાનામવહ (ાનક ૨૩, માnિહિઊિ માગાઙનિે દnિાેન ષહ઼ ઢ઼ાળમોહાન હ્હા (માનયહ ૨૦૦૦) મે પનાકાસહસિn માnિહિઊિ કાવ઼nિા "ષાનળહ હોnિ ઘામ મે" n કનપિયા ગાગાળેનદનાંગામાઊ઼િયોમ પાન સોયહnિ કાનાnહિ- યહાનયાવાદ઼

ઢેપ૭ય઼ ૦્૧૨૪્૨૦૧૦ ાn ૦૮ઃ૦૨ શ્રુમ

९

વ઼ર્યએહ્શ્ર ઘશ્રહ્એમયઢ઼શ્ર થહ્શ્રપ્પઉઢ઼ સાદિ઼

`હિ ગિહાnણાકનામ મે વાહુn નાસ ાાન ળાણકાનnિા દહેન નાસ સામાનnહાન દેવાક ઊઊ દહાનયાવાદ પાnહાકગાણ઼

ઢેપ૭ય઼ ૦્૧૨૩્૨૦૧૦ ાn ૧૧ઃ૪૦ શ્રુમ

१०

વ઼ર્યએહ્શ્ર ઘશ્રહ્એમયઢ઼શ્ર થહ્શ્રપ્પઉઢ઼ સાદિ઼

વ઼દિહક પાઙકક સૂયણાક વાદ ર્ પnા યઊઊ શ્રછિ (શ્રા શ્રોકન સn્યાપન કએઊ ગેઊ) ળે એહિ ઊિપ્પકક ર્ એહિ nિનહક પહઊિ ક□n્ય઼ નહિ શ્રછિા ર્ ઊપ્પક પહનિ સેહો યોુગાઊાસ પ્પેઊઊોન ક થેયહણોપોઊnિયિસ ક પંક્nાશિઃ શ્રણુવ઼ાદ મૂઊ ઊપ્પકક નૂપમે ણામસઁ ળ્માણંળણક હનિ્દી પn્નકિા "પહઊ"મે યોપ્પાસઁ છપવશ્રોઊક, પ્નદીપ વહિnીક વેટા પ્નામ્મવ઼ વહિnીસઁ શ્રણુવાદ કનવેઊક શ્રા

કહૃઉકૈ ળે શ્રનુવાદ છપવા દેવ મુદા શ્રપના નામસઁ છપવા ઉઉક, પ્નામવકૈં કહૃઉકૈ ળે શ્રનુવાદ નાળિક્ટ ોS ગેઉ શ્રા સ્ઠન હેના ગેઉ । ળકન પળ યઉઉાક વાદ "પહૃઉ"મે એહ઼િ ઉપ્પકક નયણાક પ્નકાશણ વણ્દ ોS ગેઉ। એહ઼િ સમ્વણ્યમે વ઼િસ્િળ□ળ શ્રાઉપ્પ વ઼દિહૃક શ્રગેઉ શ્રંકક સમ્પાદકીય઼મે દેઉ ળાણળ।

૨એહ઼િ સો ઘટણાક વાદ પંકળ પનાશનકૈં વ઼દિહૃસઁ વૈન કએઉ ળા નહૃઉ શ્રછ઼િ। વ઼દિહ શ્રાન્કારવ઼સઁ "વ઼ઉિમ્વળિ કરક યુગમે ણવિદ્ય" પોથીકૈં હૃટાશ્રોઉ ળા નહૃઉ શ્રછ઼િ શ્રા એકટા રણકવ઼ાયની દ્વ઼ાના એહ઼િ પોથીક (૭ાગેઉસ કેઉણન વઉ઼ા ઘટણાક્નમક વાદ) ળાઁય કછુ યુણઉ ઉપ્પક-પાઠક દ્વ઼ાના કએઉ ળએવા યન઼િ નહૃળ। પ્નકાશકકૈં સેહ઼ે ઉચ઼િળ પુઉસિયિ઼ા કાન્ય઼વાહ઼િ (ય઼દિ શ્રાવ઼શ્યક હુશ્રએ ળઁ) ઉઉ એહ઼િ સમસ્ળ ઘટણાક્નમક સૂચણા દS દેઉ ગેઉ શ્રછ઼િ।

૩પાઠક ૭ાગેઉસ કેઉણનસઁ ઈ-મેઉ કેઉઉેનોગેસેસિુયઉ઼ેદુ પન "પહૃઉ" પત્નિકા વ઼ા ળકન સમ્પાદક શ્રી ળ્ઞાણનંળણસઁ ઽદિળ઼ેન્પાહૃઉ૦ગ્ામાિ઼ઉયોમ□ ઽદપાહૃઉળવપ૦યાહૃ઼ોયોિ વ઼ા િઉઠો૦દેસહૃકાાઉ઼યોમ પન શ્રા દૈણિક ળાગનામસઁ ણસિહૃકિાણળ૦ળાગાનાણ્યોમ□ ેસપોનસે૦ળાગાનાણ્યોમ□ માઉિવોશ૦ળાગાનાણ્યોમ□ દેઉહ઼િ૦ણદ઼ાળાગાનાણ્યોમ પન સમ્પન્ક કએ વ઼સ્િળ□ળ ળાણકાની ઉS સકૈળ છથિ। ૭ાગેઉસ કેઉણનક શ્રાન્ટકિઉ ગૂગેઉ સન્યપન ળેયહૃણોપોઉળિયિસ ટારપ કએ ળાકિ સિકૈ છી શ્રા પઢ઼િ સકૈ છી। પહૃઉ પત્નિકાક વ઼ેવસાસ્ટ ૌઁદેસહૃકાાઉ઼યોમ પન સેહ઼ે પહૃઉ પત્નિકાક પુનાણ શ્રંક સો શ્રાસ્ળે-શ્રાસ્ળે દેવાક પ્નાનમ્ભ ભેઉ શ્રછ઼િ।

વ઼સ્િળ□ળ ળાણકાનીક ઉઉ સુધી પાઠકગમ શ્રહાઁક યણ્ય઼વાદ। ભવ઼િષ્ય઼મે સેહ઼ે એહ઼િ ઘટણાક પુણનાવ઼□ળ્િળ ણહિ હુશ્રએ ળાહ઼િ ઉઉ શ્રહાઁક પાનપ્પી ણળાકિ શ્રાસ શ્રાગાઁ સેહ઼ે નહૃળ। એહ઼િ ળનહૃક કોણો ઘટણાક ળાણકાની હમન ઈ-પત્ન ગાગાળેણદના૦ગ્ામાિ઼ઉયોમ પન શ્રવ઼શ્ય઼ પઠાવી।

ઢ઼પઉઉ઼ ૦ન્૨૨૨૦૧૦ ાળ ૧૨:૦૩ શ્રમ

૧૧

વ઼રયએહ્શ્ર ઘશ્રહ્દ્ણામયઢ઼શ્ર થહ્શ્રપ્પઉઢ઼ સાદ્િ

ુાિ ોડ િહેસે િહ્ે ાદદ્ેસસેસ ોડ િહે સપામમેન ે઼િ પકળપપ઼ંયા઼હો઼યો઼નિ, પપાનાસહાનળણુ઼ંગામાળ઼િયોમ ાનદ પકળપપસોન઼ંગામાળ઼િયોમ િહે ાદદ્ેસસ પકળપપ઼ંયા઼હો઼યો઼નિ, સિ ડાળિસ વ઼ેનાડિયિાાનિ ાેસા ાનદ ાદદ્ેસસેસ પપાનાસહાનળણુ઼ંગામાળ઼િયોમ ાનદ પકળપપસોન઼ંગામાળ઼િયોમ સાાનદસ વ઼ેનાડિદિ ાનદ યોનડામિેદ઼

ઢ઼પળ્ય઼ ૦્૧૨્૧૨૦૧૦ ાિ ૧૦:૦૦ શ્રમ

૧૨

વ઼રયએહ્શ્ર ઘશ્રહ્દ્ણામયઢ઼શ્ર થહ્શ્રપ્પઉઢ઼ સાદ્િ

િહે હાપપસ હોસા માાયહેસ ેળાનિયે યોમમુનયિાાનિસ ાનદ િહે યોનેસપોનદનિગ ેમાળિ ગામગહાન ાિ ગમાળિ દોિ યોમ ાનદ માાિહળિુનમાાિહળિ ાિ ગમાળિ દોિ યોમ સિ ડાકે દિસ ેળાાેદૌાિહ િહે ાયણુાળ સપામમેનસ દિ ે઼િપકળપપ઼ંયા઼હો઼યો઼નિ, પપાનાસહાનળણુ઼ંગામાળ઼િયોમ ાનદ પકળપપસોન઼ંગામાળ઼િયોમ

ઢ઼પળ્ય઼ ૦્૧૨્૧૨૦૧૦ ાિ ૦૮:૫૦ શ્રમ

૧૩

વ઼રયએહ્શ્ર ઘશ્રહ્દ્ણામયઢ઼શ્ર થહ્શ્રપ્પઉઢ઼ સાદ્િ

થહે ોડડયિ પેમાસિ હાસ વેન ળોયાાેદ, િહે વળાયકમાળિનૌનકસ નિ યાનિકિ હાગાનાન, શ્નોયેસસ ાો ડળિ યોમપળાનિા ાગાનિસા છ્ય઼વેન છ્નામિ શ્રયા સિ

વેનિગા નિતિનિદ ાનદ નહે ાંગાનસિાનિ વેનિગા નાકેન નિનો યોનઙદિનયે

ઢ઼પઘ્ઘ઼ ૦૧૨૧૨૦૧૦ ાન ૦૬:૧૩ શ્ચમ

૧૪

વ઼રયએહશ્ન ઘશ્નહ઼ઓયઢ઼શ્ન થહશ્નપ્યઉઢ઼ સાદ઼િ

માનિહિ, મનિહિ ાા સુવોદહકાનન ણામ સે ાવહાદના ાા વઘાયકમાિ કાનાય઼ વાઘા વઘાયકમાિન કે યહેનહિ ઘઘ ગોઘ ાયહહિ, રષશ્ચ ાદદઞેસસ રર઼૦રરઙ૧૬૩૧૦૫ , ૧૬઼૪૧૦૦઼ઙ઼૩ ાા રર઼૦રરઙ૧઼ઙ૪રરઙ ાા વાન કાય઼ાઘ ળા નાહાઘ ાયહહિ, ાગાન ાહિ ાંગાનસિાનિ સે સેહો સામપાનક કાય઼ાઘ ળાાય઼ાન ળાનાય઼ સૈં માિ ાાય઼ાઘ ાયહહિ

ઢ઼પઘ્ઘ઼ ૦૧૧ઙ઼૨૦૧૦ ાન ૧૧:૧ઙ શ્ચમ

૧૫

વ઼રયએહશ્ન ઘશ્નહ઼ઓયઢ઼શ્ન થહશ્નપ્યઉઢ઼ સાદ઼િ

યોમમેનન મોદેનાનિ ઘાગો કાય઼ાઘ ળા નાહાઘ ાયહહિ

ઢ઼પઘ્ઘ઼ ૦૧૧ઙ઼૨૦૧૦ ાન ૦ઙ:૨ઙ શ્ચમ

૧૬

સુવોયકાંન સાદ઼િ

શ્નવ઼નિાશકૈં સેહો રર઼૦રરઙ૧઼ઙ૪રરઙ શ્નાઃએસ઼પીસઁ એહિ પ઼નકાનક ૬-પ઼ન શ્નવૈન નહે મુદા શ્નો મામિ પ્યાન કસ દેને નહથનિ। શ્નો ટપિ઼પામી સબ એોક ઘ□ામાિ છૈક ગૈય઼ો એનએ દેઘ ળા નહઘ શ્નછી।

પંકળ પનાશન ઉન઼શ્ચ઼ઙાઘસ કેઘનન ઉન઼શ્ચ શ્નનુાામ કમઘ ઉન઼શ્ચ઼

ડ઼ાઉસ કેઉનાક નીચાઁક શ્રાઉપ્પકક પંકળ પનાશન દ્વાના ચોનિ સદ્દિય કપ્ઉક ળે એક દશક પહિનિ એહિ ઉપ્પક દ્વાના શ્નુાઋ કમઉક ચોનિ સઁ શ્રાર ચનિ હુનકામે કોનો નાહક પનાવિનાન નહિ શ્રાપ્ઉ છન્હિ। હઁ, શ્રાવ શ્રો પટના વશિવવદ્દિયાઉપ્રક પ્નોસ્ફેસનક નચના ચોમેવાસઁ શ્રાગાઁ વઢ઼િ ગેઉ છથિ શ્રા કેઉશ્રોનાનિયા વ઼વિ઼કિ પ્નોસ્ફેસનક નચના ચોનાવપ્ ઉાગઉ છથિ। એહિ સન્દનમે હમના એકટા પ્પસિ઼સા મોન પડ઼ૈન શ્રછિ। ૨૦૨૨ વનપ્પ પુનાન સત્ય કથા। દનભંગામે નહૈન નહિ, છનપન હમ શ્રા હમન એકટા પસિયિ઼ૌન ભાર સાઁહમે ડાઢ઼ નહિ। સોહાઁમે સનવણળીક ઘનક વાશ્રડ઼ીમે પ્પૂવ ઉનામ શ્નુડ઼ઉ છઉન્હિ। હમન પસિયિ઼ૌન ભાર હુનકા રશાના દડ઼ કહઉપ્પન્હિ ળે દસ ટા ઉનામ શ્રાનૂ। શ્રો વેચાને દસટા ઉનામ નોડ઼ઉન્હિ શ્રા શ્રાવિ નહઉ છઉાહ શ્રાકિ નસ્તામે હમસભ દેપ્પઉહુઁ ળે એકટા છોટ વચ્ચા સંગ હુનકા કછુિ ગપ ભેઉન્હિ શ્રા શ્રો પાઁચટા ઉનામ શ્રોહિ વચ્ચાકેઁ દડ઼ દેઉપ્પન્હિ। ળપ્પન સનવન ળી શ્રપ્ઉાહ નઁ કહઉન્હિ ળે શ્રો વચ્ચા હુનકા ભૈયા કહિ સમ્વોચનિ કપ્ઉકન્હિ શ્રા પાઁચટા ઉનામ મઁગાઉકન્હિ- સે કોના નઞિ દિનિપિ઼ક- સનવ઼ણળીક કહવ છઉન્હિ। શ્રાવ પંકળ પનાશન પ્નસંગામે કી ભેઉ સે દેપ્પી। પ્નદીપ વહિનીળીક વેટા પ્નાઋવકેઁ પંકળ પનાશન નોમ ચોમ્સ્કી શ્રા ડ઼ાઉસ કેઉનાક નચના દૈન છથિન્હ શ્રા નકન શ્રનુવાદ કનવા ઉઉ કહૈ છથિન્હ। વેચાના ળાન ઉાા કડ઼ શ્રનુવ઼ાદ કડ઼ દૈન છન્હિ, ઈ સોચિ ળે ળનિકા શ્રો ચચ્ચા કહૈ છથિ- ળે ક્નાન્તિકાની વ઼ચિાનક છથિ (માન્ક્સવાદી!!!) સે કોનો નીક પત્નિકામે ઈ શ્રનુવાદ છપવા દેથિન્હ। મુદા છહ માસક વાદ ચચ્ચાળી કહૈ છથિન્હ ળે નોમ ચોમ્સ્કી વઉ નચના હેના ગેઉ શ્રા ડ઼ાઉસ કેઉનન વઉ નચનાક શ્રનુવાદ નઞિ નીક નહપ્ સે નળિકટ ભડ઼ ગેઉ। મુદા ક્નાન્તિકાની કવિ (ચોનુક્કા સેહો વ઼વિ઼નાઋ નીચાઁમે શ્રછિ) દુનૂ નચના પહઉ પત્નિકામે પડ઼ા દૈ છથિ પહઉ૮૬ મે ડ઼ાઉસ કેઉનન વઉ નચના છપાનિ છન્હિ (શ્રા સે શ્રનુવાદક નૂપમે નહિ વ઼નન્ મૂઉ ઉપ્પકક નૂપમે) શ્રા શ્રો વૈન સેહો કડ઼ દેઉ ળાર છથિ। હમન સનવન ળી એકટા વચ્ચા દ્વાના ભૈયા કહઉાપન પાઁચટા ઉનામ શ્રોકના દડ઼ દૈ છથિન્હ મુદા હમન પનાશનળી ભાનિળીક પાઁચટા ઉનામ નન્ઉળ્ળનાસઁ છીનિ ઉૈન છથિ।

શ્રા ૬મ ત્તુનકન પ્યળિવીન ળ્યન ક્નૈ છી ળ્પ્યન શ્રી વ઼દિ૬મે શ્રાર્ડેન્ટિટિ વદભિ ૬મના ગાના પઢૈન છથિ- ત્તુનકન નયિભ શ્રાર્ડેન્ટિટિ નાછટ ક્નૈ છી। શ્રેન સભસઁ ગપ ક્નૈ છી શ્રા પાઠકક સ૬યોગસઁ શ્રાનમ્ભ, પ૬ભ ક પુનાન શ્રંક બેટિ ળાર્ન શ્રછિ ળિનઽ ૬ળિકન કુક□ન્ય છન્૬િ।।

યોગભાસ પ્યભભેન

શ્ર૬િભિસોપ૬ય઼ ોડ એ઼દુયાનીિ છ૬ાિ

ષોયાિભ ષર્યેનિયેસ ાળદ છોમપાનાનવિ઼ એ઼દુયાનીિ

૩ળવિ઼નસાનિય઼ ોડ છાભડિોનળાિ- ડ઼ોસ શ્રળગોભસ, બોશ ૮૫૧૫૨૧, ૩૦૨૨૪ મૌબે ૬ાભભ, ડ઼ોસ શ્રળગોભસ, છશ્ર ૮૦૦૮૫- ૧૫૨૧, ઢાશ ૩૧૦ ૨૦૬ ૬૨૮૩

શ્ર૬ોબે ૩૧૦ ૮૨૫ ૦૮૭૭, ૬ાનપ઼ીોૈગસેસિુયભેદુડાયુભનય઼કેભભેન્કેભભેન઼૬ાનમભ

ર્ળનેભભેયનુાભસ, ન૬ે મૌ શ્રુવભયિ ષપ૬ેબેસ, ાળદ થેય૬ળો- શ્રોભનિયિસ

થ૬ે યાનેગોનય઼ ોડ ન૬ે નિનેભભેયનુાભ, ભકિે વ઼ેનય઼ન૬નિગો ભસે ન૬ેસે દાય઼સ, સિ ૬ગિ૬ભય઼ યોળનેસનેદ ાળદ઼ુ પ ડોન ગનાવસ઼ ઝય઼ગમુળન જુમાન યોળનનાસનસ નિનેભભેયનુાભસ ાસ ભગસિભાનોનસ ૈ૬ો ૈસિ૬ેદ નો ભગસિભાને઼ુ નવિ઼નસાભ વ઼ાુભેસ, ઼ુસુાભભય઼ નિ ન૬ે સેનવ઼ાયિ ોડ સનાને નિસનાુનિનિસ, ૈનિ૬ નિનેભભેયનુાભસ ાસ નિનેનપબેનેનસ, ૈ૬ો બેબેભય઼ નિનેનપબેન નેશનસ, પુવભયિ વ઼ેળનસ, ાળદ ોન૬ેન ાનનડિાયનસ, દેપભેય઼નિગા ન૬ેનિ સપેયાિભડિદ કળૌભેદગો નો શપભાનિ ોન નિનેનપબેન ન૬નિગાસ ડોન પુવભયિસ (૧૮૮૭; ૧૮૮૨) ૬ે ન઼ુ૬સ યભામિસ ન૬ાન ન૬ેબે સિ । સ૬ડિન ડોમ બોદેનળ નિનેભભેયનુાભસ ાસ ભગસિભાનોનસ ોડ઼ુ નવિ઼નસાભ વ઼ાુભેસ ૈ૬ો ભગાનિમાનેદ ન૬ે નૌ બોદેનળ સોયાિભ ોનદેન નો પોસનબોદેનળ નિનેભભેયનુાભસ ાસ નિનેનપબેનેનસ ોડ સોયાિભ બોળનિગાસ, ાળદ ન઼ુ૬સ ન૬ોનડિસ । દેપોભનિયાિભડિાનીિ ોડ ન૬ે નોભ ોડ નિનેભભેયનુાભસ નિ સોયાિભ ભડિ઼

શ્નુમ્મ કમઉ

શ્નુન ઉવિ઼સ નિ શ્વાતણાૈહિગે હે તોયહેસ એનગાઉસિહ ાત તહે ષયોનિયે છોઉઉગોાડ શ્વાતણા ૩નવિ઼ગસતિયે઼

નએ સ્ઉાકે મેં

ળહાઁ ગોળ વન ગહે નયે઼ નયે઼ મકાન

મૈં શ્નક્સગ ગાસ્તા ભૂઉ ળાતા હૂઁ

ખોળતા હૂઁ તાકતા પીપઉ કા પેડ઼

ખોળતા હૂઁ ઢહા હુશ્ના ઘગ

શ્નૌગ ળ઼મીન કા ખાઉી ટુકડ઼ા ળહાઁ સે વાયેં઼

મુડ઼ના થા મુહે

શ્વિ દો મકાન વાદ વિના ગંગ વ઼ાઉે ઉોહે કે શ્વાટક કા

ઘગ થા સ્કમંળિઉા

યઉ દેતા હૂઁ

ય઼ા દો ઘગ શ્નાગે ડકમકાતા

ગોળ કુછ ઘટ ગહા હૈ

ય઼હાઁ સ્મ□તિ કા ભગોસા નહીં

એક હી દિન મેં પુગાની પડ઼ ળાતી હૈ દુનિયા઼

ળૈસે વ઼સંત કા ગયા઼ પતહ્ડ઼ કો ઉૌટા હૂઁ

जैसे वैशाख का गया भादो को लौटा हूँ

और पूछो -

क्या यही है वो घर?

आ चल पानी ढहा आ नहा अकास

शायद पुकार ले कोई पहचाना ऊपर से देख कर

मैथिली भाषा-साहित्यक पाठक आ लेखक बंधु केँ की एहि प्रश्न सबहक उत्तर अवश्य जानबाक चाही। पंकज झा पराशर उर्फ पंकज पराशर उर्फ अनुपम कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ इष्ठ २२०२२७१६३१०५ , १६४१००८३ , २२०२२७१७४२४३ उर्फ नामक एहि व्यक्तिक बहुत नाम कयला पछाति –जेना एम.ए.मे प्रथम श्रेणीमे सर्वोच्च स्थान?? पत्रकारिताक कोर्स?? ई सभ नटवरलालक तरजपर!! जे.एन.यू.क लड़कीसँ हिन्दी अनुवाद कराएब जे एहिसँ नोकरी भेटत जिएलैक आ फेर तकरा अपना नामसँ छपवा लेब, प्रभावसँ डगलस केलनरक आ नोम चोम्स्कीक अनुवाद करवाएब आ अपना नामसँ छपवा लेब, अनुपम कमल, श्रीकान्त वर्मा, इलारानी सिंह, गजेन्द्र ठाकुर आदिक रचना चोरि करब। ई सभ लेखक सभसँ हुनकर परिवारजनसँ कहै छन्हि जे अनुवाद लेल कथा-कविता दिअ आ फेर तकरा चोरा कऽ अपना नामसँ छपवा लैत अछि। हिन्दीमे बैन भेलाक बाद मैथिलीक सेवा! गौरीनाथकेँ पहिने गारि पढ़ै छन्हि आ फेर लिखित माफी

મૅગૈ અછિ। પંકજ ઝા પરાશર ઉર્ફ પંકજ પરાશર ક ઈ હાલ છૈ જે રમણ કુમાર સિંહકેં શોકરાપર કવિતા લિખૈ પડ઼ૈ છન્હિ કિકરાસઁ કી ચોરને છી જે અનઠિયા પૈસ ગેલ? અવિનાશ કેં ગારિ, શ્રીધરમ આ અનલકાન્ત કેં ગારિ, રામદેવ ઝા કેં ગારિ, રાજમોહન ઝા આ રાજનન્દન લાલ દાસ કેં ગારિ, સુભાષચન્દ્રયાદવ-કેદાર કાનન- તારાનન્દ ઝા તરુણ- પ્રોફેસર મહેન્દ્ર- રમેશ સબકેં ગારિ- મૈથિલી સરજનામે રામદેવ ઝાકેં ગારિ પઢ઼લ સહરસા ચટિયા આ સહરસા સબક સાહિત્યકારકેં ગારિ પઢ઼લ રામદેવ ઝાકેં ચટિયા, ઈ દુનૂ ચટિયા સંગે છપલ!! ચોરક સીના જોડ઼બાક એહિસઁ નીક ઉદાહરણ ભેટબ મોશ્કિલ।

પંકજ ઝા પરાશર ઉર્ફ પંકજ પરાશર ઉર્ફ અરુણ કમલ ઉર્ફ ડગલસ કેલનર ઉર્ફ ઉદયકાન્ત ઉર્ફ ઈમેલ ૨૨૦૨૨૭૧૬૩૧૦૫ □ ૧૬૪૧૦૦૮૩ □ ૨૨૦૨૨૭૧૩૭૪૨૪૩ ઉર્ફક યથાર્થ। ~ આપકી સહર પર નકિલ તક ~ પુરસ્કારોત્સુકી આત્માએઁ ~ વક્ત બાજ઼ાર ~ મમતા લાલ ~ રાત્રિ સિ રાત્રિ તક ~ સાલ સબ હઁસકર નકલ જાતા હૈ અપન કી અકેલ ચોપતા છોડ઼કર ~ હસ્ત ચલિહ ઉર્ફ સ્વાગ રૂપ સંસાર હૈ ઝૂકલ દે હપ માર ઉર્ફ કુછ કુછ ચાહિએ કી નૌનક કે લિએ ઉર્ફ ગોયબલ્સ ઉર્ફ કારેલ ચાપેક ઉર્ફ અપન કારી મુઁહ ઉર્ફ મોહલ્લા લાઇવ ઉર્ફ પતનકાલ ઉર્ફ ઉદય પ્રકાશ ઉર્ફ પહલ ઉર્ફ રવિ ભૂષણ ઉર્ફ નામવર ઉર્ફ વાયુમલ સ્પેસ।

પંકજ પરાશર ઉર્ફ અરુણ કમલ ઉર્ફ ડગલસ કેલનર ઉર્ફ ઉદયકાન્ત ઉર્ફ ઈમેલ ૨૨૦૨૨૭૧૬૩૧૦૫ , ૧૬૪૧૦૦૮૩ , ૨૨૦૨૨૭૧૩૭૪૨૪૩ ઉર્ફ હિનકર રચિત આઇડેન્ટિટી હમ નાટક કરૈ છી આ ઈ આબ અજાશિપ્ત છથિ અપન શેષ જીવન મસિટર હાઉસ રહિ અપન કુક□ત્યક સજા ભુગતબાક લેલ।

એહિ વિવેકહીનતાક □ જેકીલ આ મસિટર હાઉસ બલા ચરિત્ર મૈથિલી સરજનાક વિરોધમે મૈથિલી-જન પત્રિકામે એક દશક પહિને ઉજાગર ભઽ ગેલ છલ મુદા લોક હિનકા પોસૈત રહલ।

શ્રાનમ્બમે સેહો ૬ એકટા યટિઠી મૈથિલીક સમ્પાદકક વ્નીયમે દેઉન્હિ ળે છપા ગેલ શ્રા શ્રોકન ઘ□મ્મતિ બાષાક કાનમ બાર સાહેવ નાળમોહન હાકેં માસ્રી મઁગાએ પડ્ઉન્હિ શ્રા સ્રેન ૬ મસ્ટિન હારુડ સેહો શ્રોહિ સમ્પાદકસં લખ્તિમે માસ્રી મઁગાઉન્હિ।

એકટા શ્રાગ્નહ શ્રા શ્રાહ્વાનઃ સુભેશ કન્મ શ્રા સમસ્ત મૈથિલી-પ્નેમી-ગામ- એહિ મસ્ટિન હારુડક વ્યૈકમેલગિ શ્રા એવ્યુળક દ્વાને શ્રહઁ સબકેં મૈથિલી છોડ્ કિડ ળએવાક શ્રાવશ્યકતા નહિ શ્રછિ, કાનમ પાપક ઘૈલ બનિ ગેલાક વાદ ૬ શ્રાવ શ્રબાશિપ્ત છથિ શ્રપન શેષ ળીવન મસ્ટિન હારુડ નહિ શ્રપન કુક□ત્યક સળા ભુગતવાક લેલ।

ળેએનયૂમે છાત્ન-છાત્ના સબસઁ પોસ્ટકાનડ પન સારુન લડ શ્રોહિપિન શ્રપન નયના લેલ પ્નશંસા-પત્ન પડૈત ઘુમૈત શ્રપસ્યાઁત કથિત ગેલડ મેડેલસ્ટિ(!!!)। પહિલ કથા ગોષ્ઠીમે ળખન ૬ સહનસામે સબસઁ પુછને શ્રિ છથિ ળે સાહિત્યકાન વનવાસઁ કી-કી સબ શ્રાએદા છૈ તખન ૬ એકટા પાર શ્રા પુનસ્કાનક લેલ શ્રપસ્યાઁત મૈથિલ યુવા-પીઢીક પ્નતિનિધિત્વ કનૈ છથિ, ળે નાળમોહન હા ળીક શવ્દમે મૈથિલીસઁ પ્નેમ નઞિ કનૈત શ્રછિ। ૬ મસ્ટિન હારુડ સેહો શ્રોહિ સમ્પાદકસં લખ્તિમે માસ્રી મઁગાઉન્હિ શ્રા ળખન શ્રો માસ્ર કડ દેલખિન્હ તખન સ્રેન હુનકા ગાનિ પઢ્વ શુનુ કડ દેઉન્હિ। હમનાસઁ લખ્તિ મેલ-માસ્રી શ્રસ્વીકાન બેલાક વાદ મસ્ટિન હારુડક માથ નોયવ સ્વાભાવિક। ળે સનકાની નોકની વા ન્નકમ-ટૈક્સ, કસ્ટમમે ૬ વ્યૈકમેલન નહિતએ તઁ દેશ ળનૂન વેચિ દૈતએ।

પંકળ પનાશન ૩ન્સ્ર શ્રનુમ કમલ ૩ન્સ્ર ડગાલસ કેલનન ૩ન્સ્ર ૩દયકાન્ત ૩ન્સ્ર ન્ષસ્ર ૨૨૦૨૨૭૧૬૩૧૦૫ □ ૧૬૪૧૦૦૮૩ □ ૨૨૦૨૨૭૧૭૪૨૪૩ ૩ન્સ્ર નાળકમલ ચૌયની૩ન્સ્ર

કતેક ૩ન્સ્ર એહિ લખકક વતત નહિ ળાન્િ નાળકમલ ચૌયનીક શ્રપ્નકાશિત પદ્ય (શ્રાવ વિદેહ મૈથિલી પદ્ય ૨૦૦૮□૧૦ મે પ્નકાશિત પ□૩૮- ૪૦) “વહી-

𑒐𑒰𑒞𑒰”𑒏 𑒋𑒯𑒱 𑒡𑒴𑒩𑓂𑒞𑒞𑒰, 𑒔𑒼𑒩𑒱 𑒏𑒩𑒥 𑒂 𑒠𑓂𑒫𑓀𑒠-𑒤𑓀𑒠 𑒏𑒩𑒻𑒥𑒪𑒰 𑒣𑓀𑒏𑒖 𑒣𑒩𑒰𑒬𑒩𑒅𑓂𑒬𑓂𑒩𑒅𑓂𑒬𑓂𑒩 [𑒑𑒾𑒩𑒲𑒢𑒰𑒟 (𑒁𑒢𑒪𑒏𑒰𑒢𑓂𑒞)𑒏 𑒋𑒯𑒱 𑒔𑒼𑒩 𑒪𑒹𑒐𑒏𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒳𑒏𑓂𑒞 𑒬𑒥𑓂𑒠- 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏𑒲𑒨 𑒁𑓀𑒞𑒱𑒏𑒰 𑒁𑒏𑓂𑒙𑒴𑒥𑒩-𑒠𑒱𑒮𑓀𑒥𑒩, 𑓒𑓐𑓐𑓙- 𑒖𑒢𑒫𑒩𑒲-𑒧𑒰𑒩𑓂𑒔, 𑓒𑓐𑓑𑓐- 𑒣𑓀𑒏𑒖 𑒣𑒩𑒰𑒬𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒮𑓀𑒑𑒧𑒹-] 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 “𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥” 𑒢𑒰𑒧𑒮𑒿 𑒕𑒣𑒥𑒰𑒍𑒪 𑒑𑒹𑒪- 𑒠𑒹𑒐𑒴

𑒩𑒰𑒖𑒏𑒧𑒪 𑒔𑒾𑒡𑒩𑒲

𑒫𑒯𑒲-𑒐𑒰𑒞𑒰

𑒋𑒯𑒱 𑒐𑒰𑒞𑒰𑒣𑒩 𑒯𑒧 𑒒𑒮𑒻𑒞 𑒕𑒲

𑒮𑓀𑒮𑒰𑒩𑒏 𑒮𑒥𑒙𑒰 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥

.

.

𑒯𑒧𑒩 𑒮𑒥𑒙𑒰 𑒁𑒣𑒩𑒰𑒡, 𑒖𑓂𑒘𑒰𑒢𑒮𑒿 𑒪𑒱𑒣𑒪 𑒣𑒼𑒞𑒪

𑒁𑒕𑒱 𑒋𑒏𑓂𑒏𑒩 𑒮𑒥𑒙𑒰 𑒣𑒰𑒞𑒰

𑒃 𑒯𑒧𑓂𑒧𑒩 𑒪𑒰𑒪𑒥𑒯𑒲 𑒟𑒱𑒏 𑒖𑒲𑒫𑒢-𑒐𑒰𑒞𑒰

𑒖𑒲𑒫𑒢-𑒐𑒰𑒞𑒰

𑒣𑓀𑒏𑒖 𑒣𑒩𑒰𑒬𑒩 𑒅𑓂𑒬𑓂𑒩 𑒁𑒢𑒳𑒖𑓂𑒘 𑒏𑒧𑒪 𑒅𑓂𑒬𑓂𑒩 𑒛𑒰𑒪𑒮 𑒏𑒹𑒪𑒢𑒩 𑒅𑓂𑒬𑓂𑒩 𑒅𑒠𑒨𑒏𑒰𑒢𑓂𑒞 𑒅𑓂𑒬𑓂𑒩 𑓙𑓕𑓔𑒬 𑓒𑓒𑓐𑓒𑓒𑓗𑓑𑓖𑓓𑓑𑓐𑓕 𑓑𑓖𑓔𑓑𑓐𑓐𑓘𑓓 𑓒𑓒𑓐𑓒𑓒𑓗𑓑𑓗𑓔𑓒𑓔𑓓 𑒅𑓂𑒬𑓂𑒩 𑒩𑒰𑒖𑒏𑒧𑒪 𑒔𑒾𑒡𑒩𑒲𑒅𑓂𑒬𑓂𑒩

𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒋𑒏𑒩𑒰 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒢𑒰𑒧𑒮𑒿 𑒋𑒯𑒱 𑒞𑒩𑒯𑒹𑒿 𑒔𑒼𑒩𑒰𑒍𑒪 𑒑𑒹𑒪

𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥

𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥 𑒏𑒯𑒞𑒱 𑒠𑒹𑒫𑒲 𑒮𑒹𑒢 𑒣𑒩

𑒅𑒑𑒰𑒯𑒳𑒪 𑒦𑒹𑒪 𑒢𑒯𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱

𑒏𑒞𑒱𑒍

𑒖𑒹 𑒧𑒰𑒢𑒱 𑒖𑒢𑒱𑒑𑒲 𑒅𑒑𑒰𑒫𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱

𑒧𑒰𑒮-𑒧𑒰𑒮 𑒏𑒹 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥-

𑒠𑒳𑒢𑒱𑒨𑒰-𑒖𑒯𑒰𑒢 𑒮𑒿 𑒮𑒴𑒢𑒰𑒏 𑒥𑒢𑒪

𑒁𑓀𑒞𑒞𑓁 𑒥𑒢𑒱 𑒏𑒋 𑒢𑒯𑒱 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒟𑒱

𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥𑒏 𑒏𑒞𑒱𑒍।

𑓒𑓐𑓐𑓖

𑒋𑒯𑒱 𑒣𑒼𑒟𑒲𑒏 𑒦𑒴𑒧𑒱𑒏𑒰 𑒏𑒋 𑒁𑒣𑒮𑒫𑓂𑒠𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒼𑒑 𑒥𑒢𑓂𑒢 𑒢𑒯𑒱 𑒦𑒹𑒪 𑒁𑒕𑒱 𑒂 𑒃 𑒥𑒰𑒞 𑒥𑒠𑒪𑒱-𑒥𑒠𑒪𑒱 𑒋𑒯𑒢𑒹 𑒋𑒯𑒱 𑒮𑒦 𑒏𑒰𑒫𑓂𑒨𑒧𑒹 𑒪𑒱𑒐𑒪 𑒁𑒕𑒱, 𑒂𑒥 𑒃 𑒁𑒣𑒢 𑒔𑒹𑒪𑒰-𑒔𑒰𑒏𑒩𑒲 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒥𑒠𑒪𑒱 𑒪𑒹𑒢𑒹 𑒁𑒕𑒱। 𑒮𑓂𑒣𑒭𑓂𑒙 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒹 𑒋𑒏𑒩𑒰 𑒫𑒱𑒬𑒱𑒭𑓂𑒙 𑒏𑒋𑒪 𑒖𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒏𑒩𑒰 𑒂𑒫𑒬𑓂𑒨𑒏𑒞𑒰 𑒁𑒕𑒱। 𑒅𑒣𑒩𑒏𑒰 𑒮𑒧𑒮𑓂𑒞 𑒖𑒰𑒢𑒏𑒰𑒩𑒲 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒑𑒴𑒑𑒪, 𑒨𑒰𑒯𑒴 𑒖𑒰𑒑𑒞𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒲 𑒮𑒹 𑒂𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒂 𑒞𑒏𑒩𑒰 𑒢𑒲𑒔𑒰𑒿 𑒃-𑒣𑒞𑓂𑒩𑒣𑒩 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒁𑒑𑓂𑒩𑒮𑒰𑒩𑒱𑒞 𑒏𑒩𑒲 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒁𑒢𑒳𑒩𑒼𑒡।

𑒣𑓀𑒏𑒖 𑒣𑒩𑒰𑒬𑒩 𑒅𑒩𑓂𑒤 𑒁𑒢𑒰𑒧 𑒏𑒧𑒪 𑒅𑒩𑓂𑒤 ... 𑒅𑒩𑓂𑒤 ... 𑒅𑒩𑓂𑒤 ... २२०२२०७१६३१०५ □ १६४१००८३ □ २२०२२०७१७४२४३ 𑒅𑒩𑓂𑒤

... "𑒜𑒰𑒏𑒹 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩" ...

શ્રડ઼ૅશ્રષ સ્રશ્રાપ્પશ્રદ્દ સ્રશ્રઢશ્રષૃશ્રઢ઼યશ્રૌ શ્રોડ પ્યાશ્રોશ્રૌ શ્રૌૃશ્રથ થૃૅષ ઢશ્રપ્પૃ ઘશ્રોડ઼ય મૃયયશ્રડ઼ૅષથ યૅય શ્રથ વ઼શ્રષશ્રાથ મશ્રૃૅડ઼શ્ર છશ્રોડ઼ડ઼ૃઘૃ, પ્યશ્રયશ્રમજાૅાૅ, યશ્રૅાૅપ્પ જાૃશ્રષપ્પશ્રઢ઼ શ્રાય યશ્રૅાૅપ્પ દ્દશ્રઘઢશ્રા ? યશ્રૌ શ્રોડ પ્યાશ્રોશ્રૌ શ્રૌૃશ્રથ ૃૃ યૅય શ્રૌૅથૃ ૃૅષ ઢશ્રમૅડૈ, ઢઢ઼ૅાયષ શ્રાય છશ્રોડ઼ડ઼ૃશ્રઘડૃષ઼
ઢ઼ૃશ્રય ∩ૃે ડીθθીિગ ∩ો વેθીિ િ∩ ∩ૃસિ મેળ∩ાθθય઼ યોન્નુપ∩ સૃેθદ વે ∩ેાિદ િ∩ ∩ૃે સાિે મા઼ળેન઼

પકળપપ૦ય઼ાૃીયોિ, પપાનાસૃાનળ઼ગુ૦ગામાિઉયોમ ।ળદ
પકળપપસેન૦ગામાિઉયોમ વેસિદિસ ।∩ૃેન ડાકે માિઉસ઼ુ સેદ વય઼ સ્રાળકાળ સ્રાનાસૃાનેન ૨ષસ્ર *૨૨૦૨૨૭૧૭૪૨૪૩" ષે ૃસિ θેθ઼*

શ્રૃાં કે સૂયળાન્થ પડેને છી ળે પંકળ પૃિનિૃે ૨ સવ કાળ કૈ∩ નૃય઼ છθૈૃ। - **ાવ઼િનિાસૃ**

ૃિયોન θપ્પક પંકળ પનાસનક દમાિગી ાθ∩ાિ શ્રસθ ૂ પ ૃ∩s સેૃે ેટ∩ ળ∩ૃ શ્રો ળામ વદθ-વદθ શ્રપળ પુનળા માθિકક કમ્પ્યૂટનસઁ ઘ□ાિ પોસ્ટ કૈ છθ (સાાન-શ્રવ઼િનિાસ઼) ।

ષાનયૃ છોમમેળ∩સ *૨૨૦૨૨૭૧૭૪૨૪૩*

શ્રθθ

· સ્રળદિનિગ (૦)
· શ્રપપનોવ઼દ
· ષપાિ (૦)

ષોનયહ છોમમેનાસ: 220.227.174.243 Search Comments

Apply

Filter

	શુાહોન	છોમમેનાન	ૈન ઢ઼ેસપોનસે થો
	ૈાનવાૃળિાય ૈાનવાૃળિાય઼૦ેદિડિ઼્યોમ ૨૨૦઼૨૨઼૭૧઼૭૪઼૨૪૩	ષુવમિતિેદોન ૨૦૦૯઼૦૯઼૦૨ ાન ૫઼૦૭પમ ક્યૂઁ વે માદૈયોદ, ંડી કી શૌાિદ ળસિકા ગુાાવસહાાિશાિહિસ હોગા વહિ શ્ૈેષ્ઠ કી વાન કૈેગા ન માદૈયોદ઼ૂ સાિ શાદિવાૃસી માદૈયોદ ક્યા વાન કૈેગા શ્ૈેષ્ઠ કી, સાિ વાનમાાુસહ શપની શકિ દેખ્યાિ હૈ કતિની કુૂપ ઊગતી હૈ તૈે સૂચૈ સાથી શવાૃનિાશ કી નૈહ, માદૈયોદ઼વહાુનકના વંદ કૈ઼	ૈન ઢ઼ેસપોનસે થો
	ૈાનવાૃળિાય ૈાનવાૃળિાય઼૦ેદિડિ઼્યોમ ૨૨૦઼૨૨઼૭૧઼૭૪઼૨૪૩	ષુવમિતિેદોન ૨૦૦૯઼૦૯઼૦૨ ાન ૫઼૧૧પમ શવે માદૈયોદ ળાગદેસહસવાૃન યતુ્વેદી, ઉૈશ્ઠ ંડી કી શૌાિદ, માદયોદ કસિ નાાિ મેં પૈદા હુશા થા સવાૃિય શાિોયના શૌન વક્યોદી કે તુહે કુછ શાતા હૈ મકે િડ઼ેકુછ કામ કૈ ળસિસે સવકા ભાિ હો માદૈયોદ યા તો નયા નયા કંપ્યૂટૈ યાિના સીખ્યા હૈ યા શપને વાિત્કાિો દોસ્ત ાવાૃનિાાસહ કે સાથ મિકાિન યુદાઈ કા યંયા યાિ નૈહા હૈ ઈસીાિએ ઈાના ભી નૈહા હૈ માકે િડ઼ે	ળનસત્તા કે વાને મેં શન્યસત્યો સે વયો ૨૨ ૃ
	યાન્વાૃક સત્ય વનિમસતાિ઼્યાહોિયોમ ૨૨૦઼૨૨઼૭૧઼૭૪઼૨૪૩	ષુવમિતિેદોન ૨૦૦૯઼૦૮઼૩૧ ાન ૩઼૪૨પમ ળો શાદમી હૈ મન્ળ કી દવા ળાનિ કો હી સમહ્તા હો, ળાનિવાૃદ કે યંયે મેં હી ગાિ-ગાિ નક ડૂવા હો ઉસકા ક્યા શેષ કુછ વચા નૈહ ગયા હૈ ક્યા? ઐસે ંગો સયાિનો કો કમ સે કમ પ્નભાષ ળોશી શૌન શાિક તોમનૈ ળૈસે સમ્માનતિ શૌન વદ્વાૃિન પત્નકાિન કી શાિોયના કૈને કા કોઈ નૈતકિ શધકિાન નહી હૈ। નશ્ચાિત શૌન ળહનવુદ્દી ભાષા સે ઈસ કથતિ ાિપ્પક કી મંશા સમહી ળા સકતી હૈ।	શાિક તોમનૈ ળી, કહાં સે શાતી હૈ યહ ભાષા? ૮ ૃ
	યાન્વાૃક સત્ય વનિમસતાિ઼્યાહોિયોમ ૨૨૦઼૨૨઼૭૧઼૭૪઼૨૪૩	ષુવમિતિેદોન ૨૦૦૯઼૦૮઼૨૯ ાન ૪઼૫૯પમ પ્નભાષ ળી કી શાિોયના સે યા શાિક તોમનૈ કી શાિોયના સે કુછ હાસાિ નહી હોનેવાાિ હૈ ઈસસે હંદિી સમાળ કા ક્યા ભાિ હો નૈહા હૈ? ઈસ નૈહ શાનોપ-પ્નત્યાનોપ સે પાઠકો કા ક્યા ાિના-દેના હૈ? વહસ કો એક મુકામ પૈ પહુંયાકૈ, શાગાિ યાત્ના પૈ નકિાિ ળાના યાહાિએ	કૌન હૈ યે મવાાિયો કી ભાષા વોાિને વાાિ શાિક તોમનૈ? ૨૧ ૃ

શ્રુતહેન	છોમમેનત	ૄન ઢેસપોનસે થો
શ્રાનકાળ શ્રાનાસહાન પકળપપન્યાહોયોનિ ૨૨૦૨૨૭૧૭૪૨૪૩	ષુવમતિતેદ ોન ૨૦૦૬૦૮૨૮ ાત ૬:૨૧પમ મ઼તુૃંળય, કઉ ઉપ્યિો મેની પ્નતક્રિનયિા કી શ્રંતમિ પંક્તયિાં હૈ- હાં, એક તકનીકી વાત યહ હો સકતી હૈ કિ ૄન ઉગો કો સામાન્ય કોટે સે વહાઉ કયિા ગયા હો। મૈંને યહ શ્રનજાળિ્ઞતા ળાહનિ કી, કિ હો સકતા હૈ ઉનકી નયિુક્તિ સામાન્ય શ્નેણી મેં હુઈ હો, ળસિકી કોઈ સૂયના મુહે નહીં હૈ ૄસમેં ન તો કસિી કથતિ પ્નાવઉમ શવ્દ કા ળકિ્ન કહીં હૈ શ્રૌન ન મેને યેતન યા શ્રવયેતન મેં વહ વાતેં હૈ, ળો વ્યાપ્યા કી પોઉમિક્સિ કે તહત શ્રાપ કહ નહે હૈ। મનયાહી વ્યાપ્યા શ્રૌન શ્રનયાહી સઉાહ સે વયના યાહએિ ૄસ સંદન્જા મેં શ્રનાયાસ મનમાની વ્યાપ્યા કા વનિોય કનતી સૂસન સૌંટેગ કી ૧૯૬૬ મેં પ્નકાશતિ પુસ્તક શ્રગાનિસત ૄનતોનપનેતાતોનિ ાનદ શ્રોતહેન એસસાયસ કી યાદ શ્રા ગઈ। ખુદા ખૈન કને	ળેણનયૂ કા સય : હોતા હૈ શવો-નોળ તમાશા મેને શ્રાગે ૧૬૦
શ્રાનકાળ શ્રાનાસહાન પકળપપન્યાહોયોનિ ૨૨૦૨૨૭૧૭૪૨૪૩	ષુવમતિતેદ ોન ૨૦૦૬૦૮૨૭ ાત ૬:૩૪પમ વાકી સેંટન્સ શ્રૌન સ્કૂઉ કી સૂયનાશ્રો સે શ્રઉવક્ત મૈં શ્રપડેટ નહીં હૂં, ક્યોંકિ કૈંપસ ગએ હુએ મહીનોં ગુળન ળાતે હૈં। પન જાનતીય જાષા કેંદ્ન સે તો વાકશ્રિ હૂં સૂયી મેં દપ્યાિયા ગયા હૈ કિ શ્રનુસૂયતિ ળાતિ સે એક જી એસોશએિટ પ્નોશ્રેસન નહીં હૈ, ળવકિ પી-એયડી મેં મેને શોય નદિ્દેશક નહે ડ઼ૉગોવદિ પ્નસાદ શ્રનુસૂયતિ ળાતિ સે હૈ શ્રૌન વે વાકાયદા નીડન હૈં। દૂસની શ્રોન સૂયી મેં દપ્યાિયા ગયા હૈ કિ એક જી શ્રોવીસી શ્રસસ્ટિેંટ પ્નોશ્રેસન નહીં હૈ, ળવકિ નૂસી કેંદ્ન મેં હમાને એક સાથી હૈં। મેના ખ્યાઉ હૈ કિ ઐસે નામ શ્રૌન જી કઈ હૈં ળો સૂયી કી ત્નુટયિોં કો સાશ્ર-સાશ્ર ઉળાગન કનતે હૈં। હાં, એક તકનીકી વાત યહ હો સકતી હૈ કિ ૄન ઉગો કો સામાન્ય કોટે સે વહાઉ કયિા ગયા હો।	ળેણનયૂ કા સય : હોતા હૈ શવો-નોળ તમાશા મેને શ્રાગે ૧૬૦
ઢ઼ાડ્ગાન ળનિતિાન્યાહોયોમ ૨૨૦૨૨૭૧૭૪૨૪૩	ષુવમતિતેદ ોન ૨૦૦૬૦૮૨૫ ાત ૫:૩૫પમ યાન મામઉ વ્યક્તગિત હોતા ળા નહા હૈ વહસ કહાઁ સે કહાઁ ળા નહી હૈ? વ્નાહ્મણો, હળ્ળામો, ઠાકુનો...યાની ળાતવિાદ હી સત્ય હૈ ...મહળ યહી તો જાનત કા સત્ય નહીં હૈ	પ્નજાષ ળી કી મતિ જ્નિષ્ટ હો ગયી હૈ, શ્રાપ સવ નહ્મ કનેં ૫૩૦
મયિશઉ યહાનદાન યહાનદાનરપસ્ળામાઉિયોમ ૨૨૦૨૨૭૧૭૪૨૪૩	ષુવમતિતેદ ોન ૨૦૦૬૦૮૨૦ ાત ૪:૧૮પમ જાઈ ઉગ, શ્રાપ સવ માને યા ના માને પનન્તુ ૄસ સત્ય કો શ્રાપ શ્રવ સ્વીકાન કને કી પ્નજાત ળોશી નામ કે વહ મહાન પત્નકાન-સંપાદક-યતિક શ્રવ પૂની તનહ સે સડયિા ગએ હૈં। પૂન્વાગ્નહ સે ગ્નસતિ હોકન શ્રાળકઉ ઉનકા ઉળૂઉ-શ્રળૂઉ ઉપ્યિના, કજી કસિી શ્રપ્પવાન શ્રૌન ઉનકે માઉકિોં કો ટાનગેટ કન શ્રાઉોયના કનના, કજી હાનપ્યંડ કે એક શ્રપ્પવાન કે વાને મેં કસીદે ઉપ્યિના શ્રૌન શ્રવ શ્રપને મનુવાદી જાદ્દે યેહને કો સવકે સામને પેશ કન યન્યા મેં વને નહના ૄનકે સડયિપેન કી નશિાની નહીં હૈ તો ક્યા હૈ।	પ્નજાષળી કે વયિાન માનવતાવનિોધી હૈ ૩૦૦

Apply

મૈથિઉ શ્રા૧ મથિઉિ વ્૭□ગ મ□ડે૨ટ૧- ઊ૫૧કા સૂચણાક શ્રાનિકિ્ન ચોનકિ ૧ચણા ળે હ્મ એકટા વ્૭□ગમ્ેમે ૫ક૧૭ી ાક૧ વાદ શ્રો યૂ્૧ા ૭પ્પક એડટિ કય્ શ્રોક૧ા વદસૂ૧ા કવ્ાિક શક્૭ દ દે૭ક, સમ્પાદક હ્મ૧ પ્૧માણ્ કે ઙ૧ા દે૭ક શ્રા શ્રપણ ળાાવ્િાદી હેવાક શ્રે૧ પ્૧માણ્ દે૭ક શ્રા શ્રાવ વશી૧ વદ્૧ કે એકટા કવ્ાિ ળાાવ્િાદી ૭ેકર્ણ દ્િવ્ા૧ા ચો૧ા કય્ શ્રપણા ણામ ક૧વાક સૂચણા શ્રાય્૭ શ્રછિ, શ્રો શ્રપણ ગ૭્ના સ્િવ્ીક૧ા વ્ા શ્રે૧ શ્રપણ ૧ચણા એડટિ ક૧ા દેપ્પા ચાહિ હ્મ હાળિ હેય્વ શ્રહંક સમક્ષ શીઘ્ર ળાાવ્િાદી સોચ કે મા૧ય્ ટા ૫૧ા મથિઉિક વ્િકાસ ૭૭ ળાવશી૧ વદ્૧ કે કવ્ાિ ળાાવ્િાદી ૭ેકર્ણ દ્િવ્ા૧ા ચો૧ા કય્ શ્રપણા ણામ ક૧વાક સૂચણા શ્રાય્૭ છ૭ શ્રા હ્મ કહ્ને ૧હિ ળે શ્રો શ્રપણ ગ૭્ના સ્િવ્ીક૧ા વ્ા શ્રે૧ શ્રપણ ૧ચણા એડટિ ક૧ા દેપ્પા ચાહિ હ્મ હાળિ જે૭ છી શ્રહંક સમક્ષ, ચો૧ મહ૧ાળક ટટકા ૧ચણા૫૧ ચો૧ મહ૧ાળક મૌસે૧ા જા૨ક કમેંટ શ્રાય્૭ શ્રછિ ળાહિ સે ૬ સદ્િવ જે૭ ળે શ્રો ૨શા૧ા વુદ્િ ગે૭ ળે શ્રોક૧ો ચો૧ા પિકડા ગે૭ક। એક૧ે કહ્ય છૈ

ચો૧-ચો૧ મૌસે૧ા જા૨। - મૈથિઉ શ્રા૧ મથિઉિ વ્૭□ગ સઁ પંકળ ૫૧ાશ૧કેં ણકિા૭૭ ળા ૧હ૭ શ્રછિ। - મૈથિઉ શ્રા૧ મથિઉિ વ્૭□ગ મ□ડે૨ટ૧

ઢ઼ેચેણા૭ય્ ષોમે માનિહ્િઉ જ૧ાહ્મણિ ષામાળ શ્રો૧ગાણસાિાનિ હાસ સના૧ાેદ સે૭૭ણિગ ૫૧ાડિસ ણિ ાહે ણામેંાડૈ ાના (વ્ાદિય્ાણાાહ મસિહ્૧ા, મ્ાગા૧ળુણ) ાણદ પ્પિાણ (પ્પાણચહ્ણાાહ દ્હા). થહે૧ હાસ વેણ ાન૧ણદ ૧ેચેણા૭ય્ ાા ગ૧ાણાા ાહેસે ૫૧ાડિસ ાા ાહોસે ણિાે૭૭ેચ્ાુાા૭ ાહેંડિસ ાહે ામે વાસચિાા૭૭ય્ ાપપોસેદ ાા ાહે દ્ાિ૭ેગચ્' સ ાડ પ્પિાણ ાણદૈ ાના (મ્ાગા૧ળુણ) થહે ચાસો વાસેદ ા૧ગાણસાિાનિસ ામે કળ૭૭ણિગ ાહે સપનિા ાડૈ ાન૧ાળિ ાણદ પ્પિાણળિ, ૧ેચેણા૭ય્ ાહે ડ્ાુદ શ્રાણકાળ દ્હા ા૭ાસિ શ્રાણકાળ પ્પુમા૧ દ્હા ા૭ાસિ શ્રાણકાળ શ્રા૧ાસહ્ા૧ ા૭ાસિ ય૧ શ્રાણકાળ શ્રા૧ાસહ્ા૧) ાાસ સનાગે માણાગેદ ાા ગેન ાહ્સિ ચાસોસિન ાા૧દ, થહે ૭ેચ્ાુે૧ ાડ હ્ણિદ્િ ાન શ્ર૭ગિાહ મુસ૭મિ ઙણ્વ્િ૧સાિય્, ળુસન ાપપોણિાેદ ાસ ાદહોય સનાડડ, ાા૭૭ ાાચહ ણાૌ હૌ ાા ૭ડિન વ્૧વાનિમિ ા૧નચિ૭સ ાડ મ્ામ છહોમસકય્ ાણદ

[illegible] "रचना"पत्रिकाक कथित अतिथि सम्पादकक रूपमे पंकज पराशर द्वारा कवि-कथाकार सभसँ रचना सेहो मँगबाओल गेल आ ओकरा अपना नामसँ छपबाओल गेल। ई छद्म साहित्यकार पराशर गोत्रक (!!)पंकज कुमार झा उर्फ पंकज पराशर बहुतो लेखकक अप्रकाशित रचना अनुवाद करबा लेल सेहो लेलक आ अपना नामे छपबा लेलक। पाठकक आग्रहपर आरोपक स्वरूपमे ई तथ्य राखल जा रहल अछि। – **सम्पादक, विदेह** **अपन मंतव्य** ggajendra@videha.com **पर पठाउ।**

२.गद्य खण्ड

२१.नित नवल दिनेश कुमार मिश्र (लेखक गजेन्द्र ठाकुर)

२२.नित नवल सुभाष (लेखक गजेन्द्र ठाकुर)

२३.आशीष अनचिन्हार- निरपेक्ष-गुट-निरपेक्ष

२४.प्रेमशंकर झा ' पवन' - मैथिली रचना (लोकोक्ति) संकलन

२.५कुमार मनोज कश्यप- वणिक छागर

२.६आचार्य रामानंद मंडल- मैथिली साहित्य मे घोटाला

२.७आचार्य रामानंद मंडल- २ टा कथा

२.८योगेन्द्र पाठक 'वियोगी' - ॐतत् सत् एकम् एव अद्वितीयम्

२.९संतोष कुमार राय 'बटोही' - मंगरौना (उपन्यास- खेप १०)

२.१०जगदीश प्रसाद मण्डल- अंगतराह कवि

२.११जगदीश प्रसाद मण्डल- मोड़पर (धारावाहिक उपन्यास आठम पड़ाव)

२.१२रवीन्द्र नारायण मिश्र- मात□भूमि (उपन्यास)- २० म खेप

२.१३ड□ किशन कारीगर- मैथिली साहित्य मे सोलकन साहित्यकार सब के असलियत

२.१४दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा- कथा-१ जरपर सम्पादकीय समीक्षा अंग्रेजीमे सम्पादकीय प□ष्ठ पर

२.१५दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा- कथा-२ जरपर सम्पादकीय समीक्षा अंग्रेजीमे सम्पादकीय प□ष्ठ पर

૨૧૬.દુર્ગાનન્દ મણ્ડલક ૫ ટા કથા- કથા- ૩ ળ૨૫૧ સમ્પાદકીય સમીક્ષા શ્રંગ્રેળીમે સમ્પાદકીય ૫□ષ્ડ ૫૧

૨૧૭.દુર્ગાનન્દ મણ્ડલક ૫ ટા કથા- કથા- ૪ ળ૨૫૧ સમ્પાદકીય સમીક્ષા શ્રંગ્રેળીમે સમ્પાદકીય ૫□ષ્ડ ૫૧

૨૧૮.દુર્ગાનન્દ મણ્ડલક ૫ ટા કથા- કથા ૫ ળ૨૫૧ સમ્પાદકીય સમીક્ષા શ્રંગ્રેળીમે સમ્પાદકીય ૫□ષ્ડ ૫૧

૨૧૯.ગળેન્દ્ર ઠાકુર- ઊઊદાસક મથિલિ નામાયણ મે કુણ્ડલિયા શ્રા સમ્પાદક વા પ્નૂસ્તનીડનક શ્રળ્ઞાનિાવ઼શ શ્રો૨મે છન્દોબાડ્ગ

૨.નિ નવ઼ઊ દનિશ કુમાન મશ્રિન (ઊપ્પક ગળેન્દ્ર ઠાકુન)

નિ નવ઼ઊ દનિશ કુમાન મશ્રિન (ઊપ્પક ગળેન્દ્ર ઠાકુન)

𑒠𑒱𑒢𑒹𑒬 𑒏𑒳𑒧𑒰𑒩 𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩, 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰𑒏 𑒥𑒰𑒜𑓃𑒱, 𑒡𑒰𑒩 𑒂 𑒍𑒃𑒣𑒩 𑒥𑒢𑒰𑒍𑒪 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯, 𑒮𑒢𑓂𑒠𑒩𑓂𑒦 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒥𑒢𑓂𑒠𑒱𑒢𑒲 𑒧𑒯𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠𑒰, 𑒥𑒰𑒑𑒧𑒞𑒲𑒏 𑒮𑒠𑓂𑒑𑒞𑒱!, 𑒠𑒳𑒃 𑒣𑒰𑒙𑒢𑒏 𑒥𑒲𑒔 (𑒏𑒼𑒮𑒲 𑒡𑒰𑒩𑒏 𑒏𑒟𑒰), 𑒢𑒹 𑒒𑒰𑒙 𑒢𑒹 𑒒𑒩, 𑒥𑒑𑒰𑒫𑒞 𑒣𑒩 𑒧𑒖𑒥𑒴𑒩 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰𑒏 𑒏𑒧𑒪𑒰 𑒡𑒰𑒩, 𑒖𑒳𑒢𑒯𑒱 𑒡𑒰𑒩 𑒂 𑒞𑒏𑒢𑒲𑒏𑒲 𑒗𑒰𑒛𑓃𑒰- 𑒤𑒴𑓀𑒏𑒲।

𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒧𑒹 𑒕𑒠𑓂𑒧 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒂 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒓

𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰𑒏 𑒣𑒼𑒟𑒲 "𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮𑓁 𑒮𑒧𑒨 𑒮𑒧𑒰𑒖 𑒂 𑒮𑒫𑒰𑒪" (२०२१) 𑒏 𑒬𑒲𑒩𑓂𑒭𑒏 𑒦𑓂𑒩𑒰𑒧𑒏 𑒁𑒕𑒱। 𑒄 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒮𑒫𑒩𑓂𑒝 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮𑒏𑒰𑒩𑒣𑒩 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒮𑒱𑒝𑓂𑒛𑒱𑒏𑒹𑒙𑒹𑒛 𑒏𑒟𑒱𑒞 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰𑒞𑓂𑒧𑒏 𑒂𑒪𑒹𑒐𑒏 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒁𑒕𑒱, २६३ 𑒣𑒢𑓂𑒢𑒰𑒏 𑒄 𑒣𑒼𑒟𑒲 𑒯𑒰𑒩𑓂𑒛𑒥𑒰𑒅𑒝𑓂𑒛𑒧𑒹 𑒪𑒰𑒃𑒥𑓂𑒩𑒹𑒩𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒥𑒹𑒔𑒪 𑒖𑒰 𑒮𑒏𑒞, 𑒖𑒞𑓄 𑒄 𑒮𑒛𑓃𑒱 𑒖𑒰𑒨𑒞, 𑒁𑒧𑒹𑒖𑒢𑒮𑒿 𑒯𑒧 𑒄 𑒔𑒰𑒩𑒱 𑒮𑒨 𑒣𑒰𑒿𑒔 𑒙𑒰𑒏𑒰𑒧𑒹 𑒏𑒢𑒱𑒪𑒾 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒌𑒧𑒹 𑒣𑒰𑒿𑒔𑒼 𑒣𑒰𑒃𑒏 𑒮𑒰𑒧𑒑𑓂𑒩𑒲 𑒢𑒻 𑒁𑒕𑒱। 𑒄 𑒁𑒣𑒢 𑒥𑒰𑒨𑒼𑒛𑒰𑒙𑒰𑒧𑒹 𑒑𑒋𑒩 𑒮𑒫𑒩𑓂𑒝𑒮𑒿 𑒕𑒲𑒢𑒱 𑒏𑓄, 𑒮𑒧𑒰𑒢𑒰𑒢𑓂𑒞𑒩 𑒡𑒰𑒩𑒰𑒏 𑒪𑒼𑒏𑒏 𑒯𑒏𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒰𑒩𑒱 𑒏𑓄 𑒦𑒹𑒪 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒁𑒏𑒰𑒠𑒹𑒧𑒲𑒏 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒱 𑒁𑒢𑒳𑒫𑒰𑒠 𑒁𑒮𑒰𑒃𑒢𑒧𑒹𑒝𑓂𑒙𑒏 𑒑𑒩𑓂𑒫𑒮𑒿 𑒔𑒩𑓂𑒔𑒰 𑒏𑒋𑒢𑒹 𑒕𑒟𑒱। 𑒂 𑒄 𑒁𑒮𑒰𑒃𑒢𑒧𑒹𑒝𑓂𑒙 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒰 𑒧𑒹𑒩𑒱𑒙𑒮𑒿 𑒢𑒻 𑒖𑒰𑒞𑒱𑒑𑒞 𑒙𑒰𑒃𑒙𑒱𑒪𑒮𑒿 𑒦𑒹𑒙𑒪 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱, 𑒁𑒯𑒲 𑒮𑒦 𑒏𑒰𑒩𑒱𑒠𑒰𑒢𑒲𑒏 𑒋𑒫𑒖𑒧𑒹 𑒦𑒹𑒙𑒪 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒰 𑒮𑒢 𑒪𑒼𑒏 𑒦𑒹𑒪 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒥𑒰𑒨𑒼𑒛𑒹𑒙𑒰𑒏 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒣𑒰𑒿𑒞𑒱

શ્રછિ, સમાણાન્તર યાત્રા ઉઠ ળીવ઼ન- મરામક પ્રશ્ન।

દિનેશ કુમાર મશ્રિક 'દુર પાટન કે વોય મે' કોસી નદીક ઐતિહાસિક શ્રાત્મકથા થીક, શ્રો મથિલિાક શ્રાન યાત્ર સજાક ઐતિહાસિક શ્રાત્મકથા સેહો ઉપ્પિને છથિ ળેના વન્દિની મહાનન્દા, વાગમતી કી સદ્ગતિ!, દુર પાટન કે વોય મે઼ (કોસી નદી કી કહાની), ન ઘાટ ન ઘર, વગાવ઼ત પર મળવૂર મથિલિા કી કમલા નદી, જાતહિ નદી શ્રૌર તકનીકી હાડ઼- ફૂંક, થહે પ્યામલા ઢ઼વ઼િર ાનદ શ્રોપઠ શ્રોન છોઉઠસિાનિ છોરસે, જહુતાહિ જાલાન- ષતોરપ઼ોડ઼ ાગહોસત રવ઼િર ાનદે નગાનિાનિાગ ાિતિયહ્યનાડત, ઢ઼ડુગોસ ોડ઼ તહે પ્યોસિ એમવાણકમેનતસ। સાહિત્ય઼ શ્રકાદેમીક મૈથલિ પરામર્શદાત્રી સમિતિક સદસ્ય઼ પંકળ હા પરાશર દ્વ઼ારા હિનિકર પોથી સજાસઁ પૈરાક પૈરા મૈથલિ શ્રનુવાદ કડ઼ શ્રપના નામે ઉપન્યાસ છપવાશ્રોલ ગેલ શ્રછિ, ળકરા છદ્મ સમીક્ષક કમલાનન્દ હા ઐ ચોર લેખકક રસિન્ય કહૈ છથિ! એતડ઼ સ્પષ્ટ કડ઼ દી ળે ઈ ચોર લેખક શ્રા છદ્મ સમીક્ષક દુનૂ શ્રલીગઢ઼ મુસ્લમિ વ઼િદ્યિાલય઼ક હિન્દિી વ઼િભાગમે છથિ। ઈ રસિન્ય દિનેશ કુમાર મશ્રિક થીક, ળે શ્રાર઼શ્રાર઼ટી પ્યડ઼ગાપુરસઁ સવ઼િલિ ઇન્ળીનયિ઼રિડિ મે વ઼ી ટેક઼ ૧૯૬૮મે શ્રા સ્ટ્રક્ચરલ ઇન્ળીનયિ઼રિડિમે એમ઼ટેક઼ ૧૯૭૦મે કેને છથિ, શ્રા શ્રોર રસિન્ય ઉઠ ક્વ઼ાલિશ્ફિાઇડ છથિ। ળખન કોનો વ઼િષય઼મે નામાંકન નૈ હોર છૈ તખન લોક હાર- થાકિ હિન્દિીમે નામાંકન લઇએ, નૈ તઁ કમલાનન્દ હા કેં વુહડ઼ મે શ્રાવિ ળઇતન્હિ ળે ઈ રસિન્ય કોનો સવ઼િલિ ઇન્ળીનયિ઼રેક જાડ઼ સકૈત શ્રછિ, જાડ઼ સકૈએ વુહલ હોઇન્હ। હિન્દિી મૂલ શ્રા મૈથિલીક સ્ક્રીનશ□ટ શ્રાઁગા સંલગ્ન શ્રછિ।

દિનેશ કુમાર મશ્રિ મથિલિાક નૈ છથિ મુદા મથિલિાક સજા યાત્રક કથા શ્રો લપ્પિને છથિ, હમ સજા હુનકા પ્રતિ ક□તળ્ઞ છી શ્રા હુનકર ઋણસઁ મથિલિાવ઼ાસી કહિયો઼ ઉઋણ નૈ જાડ઼ સકત, મુદા મૂલચારાક પુરસ્કાર શ્રા પાઇ લોલુપ લોકસઁ ક□તઘ્નતો જેટત સે શ્રેર સદ્દિય઼ જેલ। ઐ લેખકકેં દસ વારહ વર્ખ પહિનિ સેહો તારાનન્દ વ઼િયો઼ગી ઉદ્યારક જેટલ છલખિન્હ ળે લપ્પિને રહથિન્હ ળે શ્રો કવ઼ાતિમે પ્રરાવ઼િત જાડ઼ શ્રનાયાસે શ્રપન રચનામે દોસરક

સામગ્રિી યોગ કિS ઊર છથિ, એહને સન। આવ ઐ કમઊાનન્દ દ્દા ક આશ્નય ΠકΘન્હિ મુદ્દા દુર્ભાગ્ય! ળર હિસાવે વ્નાહ્મણવાદકેઁ આગાઁ વઢ઼વૈઊ કમઊાનન્દ દ્દા વામપંથક સોઝ પકડૈ છથિ આ સામાળિક ન્યાયક વઊિ યઢ઼વS યાહૈ છથિ, Πકન પ્નΠ સિમાનાન્Πન યાના સયેΠ અછિ। સોઊગિસઁ વયવા ઊઊ ળમીન- ળન્થાવઊ ઊક કમ્યૂનિસ્ટ વનઊ આ આવ વ્નાહ્મણવાદ વયેવાઊઊ વામપંથક શનાણ, એહેન ઊક સનાસઁ કમ્યૂનળિ્મકેઁ વહુΠ નુકસાન ભેઊ છૈ।

દનિશ કુમાન મશ્નિક સનાટા પોથી આવ હુનકન અનુમΠિસઁ ઉપઊવ્ય અછિ વદિહ આન્કાઈવમે:

<u>હΠΠપ:વિદિહયોનિપોΠહિΠમ</u>

એનS એકટા ગપ મોન પાડ઼ દિ ળે ળપ્પન વઊિ ગેટ્સકેઁ પૂછઊ ગેઊન્હિ ળે કી ઓ એક્સ વ□ક્સ નાનΠમે પાશ્નેશીક ઝનસઁ દેનીસઁ આનિ નહઊ છથિ? Π હુનકન ઉΠન નહન્હિ ળે માઇક્નોસ□ફ્ટ પાશ્નેશીક ઝે કોનો ઉત્પાદ દેનીસઁ નૈ ઉΠનને અછિ। સે વદિહ પેટાનમે હમ સના ઐ ΠનહΚ નસ્કિ નહિΠ એકના આન સમ□દ્ય કનૈΠ નહવ, કાનાણ સમાનાન્Πન યાનામે સઙઊ મોઁછ દ્વાને પોપ્પનાકિ સના મોઁછ નૈ સઙૈ, એણુક્કા મઊાહ ગોટ- ગોટ કS સઙઊ મોઁછ નકિાઊΠ નહઊ છથિ, નકિાઊΠ નહના।

સામ્નિડીકેટેઙ સમીક્ષાપન અન્Πમિ પ્નહાન।

મૂઊ દનિશ કુમાન મશ્નિ (દુર પાટન કે વીય મેં ૨૦૦૬): યહ ધ્યાન દેને કી વાΠ હૈ કિ ૧૯૨૩ સે ૧૯૪૬ કે વીય કોસી ક્ષેત્ન મેં મઊનિયા સે ૫, ૧૦, ૦૦૦, કાઊાળાન સે ૨, ૧૦, ૦૦૦, હૈળે સે ૬૦, ૦૦૦ Πથા ચેયક સે ૩, ૦૦૦ મૌΠેં (કુઊ ૭, ૮૩, ૦૦૦) હુઈ।

યોન પંકળ દ્દા પનાશન (સાહિત્ય અકાદેમીક મૈથિઊ પનામન્શદાત્ની સમિΠિક સદસ્ય) [ળઊપ્નાંΠન ૨૦૧૭ (પ□ ૧૦૩)]:

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब। 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

મૂઊ દનિેશ કુમાન મશ્નિ (દુર પાટન કે વીચ મેં ૨૦૦૬): ભાનતવન્ષ મે વહિાન મે કોસી નદી કો વાંધને કા કામ ૧૨વીં શતાવ્દી મે કસિી નાળા ઊક્ષ્મણ દ્વતિીય ને કનવાયા થા ઔન ઇસ કામ કે ઊઍિ ઉસને પ્નાળા સે 'વીન' કી ઉપાધિ પાઈ ઔન નદી કા તટવન્ધ 'વીન વાંધ' કહઊાયા। ઇસ તટવન્ધ કે અવશેષ અભી ભી સુપૌઊ ળઍિ મે ભીમ નગન સે કોઈ ૫ કઊિોમીટન દક્ષણિ મે દખિાઈ પડ઼તે હૈ। ડૉ઼ અન્ટાંસિ વુકાનન (૧૮૧૦-૧૧) કા અનુમાન થા કિ યહ વાંધ કસિી કઍિ કી સુનક્ષા કે ઊઍિ વની વાહની દીવાન નહા હોગા। ક્યોંકિ યહ વાંધ ચૌસ નદી કે પશ્ચમિી કનિાને પન તઊિયુગા સે ઉસકે સંગમ તક ૩૨ કઊિોમીટન કી દૂની મે ફૈઊા હુઆ થા। ડૉ઼ ડવ્ઊ્ડવ્ઊ્ હન્ટન (૧૮૭૭) વુકાનન કે ઇસ તનક કે સાથ સહમત નહીં થે કિ યહ વાંધ કસિી કઍિ કી સુનક્ષા દીવાન થા। સ્થાનીય ઊોગોં કે હવાઊે સે હન્ટન કા માનના થા કિ અધકિાંશ ઊોગ ઇસે કઍિ કી દીવાન નહીં માનતે ઔન ઉનકે હસાિવ સે યહ કુછ ઔન હી ચીળ થી મગન વહ નશ્ચિત નૂપ સે કુછ કહને કી સ્થતિ મે નહીં થે। અભિ ભી ળો આમ ધાનણા વનતી હૈ વહ યહ હૈ કિ યહ કોસી નદી કે કનિાને વના કોઈ તટવન્ધ નહા હોગા। ળસિસે નદી કી ધાના કો પશ્ચમિ કી ઓન ખસિકને સે નોકા ળા સકે। ઊોગોં કા યહ ભી કહના થા કિ ઐસા ઊગતા થા કિ ઇસ તટવન્ધ કા નર્મિાણ કાન્ય એકાએક નોક દયિા ગયા હોગા।

છદ્મ સમીક્ષક કમઊાનન્દ દ્વાના ચોન ઉપન્યાસકાનક પીડ ઢોકવ, દેખૂ છદ્મ સમીક્ષક કમઊાનન્દ દ્વાના ઉદ્ય□ત ચોન પંકળ દ્વાના પનાશન (મૈથઊિી ઉપન્યાસ, સમય, સમાળ આ સવાઊ પ઼ □ ૨૫૭-૨૫૮):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास 'जलप्रांतर'(2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल' क' आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पढ़ुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ बढ़बैत पढ़ुआ कका कहैत छथिन, "पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहेँ बान्हक मादे

योन पंकज झा पराशर (साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य) [जलप्रांतर २०१७ (पृ॰ ३१)]:

पढ़ुआ कका पछिला गप केँ आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू, कोसी नदीक बेसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम–तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा केँ लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनेँ छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवत: कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पढ़ुआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुनियो कए फूल बाबू सहमति मे मूड़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन? लोक केँ बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पढ़ुआ कका केँ आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि!

जलप्रांतर / 31

મૂળ દનિશ કુમાન મશ્નિ (દુર પાટન કે વીય મેં ૨૦૦૬): કોસી કે પ્નવાહ કિ ભયાવહતા કી એક હ્લકશ્ગીળશાહ તુગળક કી શ્રૌળ કે સન્ ૧૩૫૪ મેં વંગાળ સે દિલ્લી લૌટને કે સમય મિલતી હૈ। વતાયા ળાતા હૈ કિ ળવ સુલ્તાન કી શ્રૌળે કોસી કે કિનાને પહુઁચી તો દેખા કિ નદી કે દૂસને કિનાને પન હાળી શમ્સુદ્દીન રળિયાસ કી શ્રૌળે મુકાવલે કે લિએ તૈયાન ખડ઼ી હૈ। યહ વહી હાળી શમ્સુદ્દીન થે ળિન્હોંને હાળીપુન તથા સમસ્તીપુન શહન વસાયે થે। શ્રગીળ કી શ્રૌળે શાયદ કુનસેલા કે શ્રાસ- પાસ કિસી ળગહ પન કોસી કે કિનાને સોય મેં પડ઼ ગઈ। નદી કી નશ્તાન ઉન્હેં શ્રાગે વઢ઼ને સે નોક નહી થી। શ્રાખિકાન શ્રૈસલા હુશ્રા કિ નદી કે સાથ- સાથ ઉતાન કી શ્રોન વઢ઼ા ળાય શ્રૌન ળહાઁ નદી પાન કનને લાયક હો ળાય વહાઁ પાની કી થાહ લી ળાયે। સુલ્તાન કી શ્રૌળે પ્નાયઃ સૌ કોસ ઉપન ગઈ શ્રૌન ળયિાનન કે પાસ, ળો કિ ઉસી સ્થાન પન શ્રવસ્થતિ થા ળહાઁ

ગદી પહાડ઼ો સે મૈદાનો મેં ઉગનતી થી, ગદી કો પાન કિયા। ગદી કી યાના તો યહાઁ પાણી ળૂન થી પન પ્નવાહ ઝગા તેળ થા કિ પાઁય- પાઁય સૌ મન કે બાની પત્થન ગદી મેં તનિકો કી તનહ વહ નહે થે। ળહાઁ ગદી કો પાન કનગા મુમકિન ઊગા ઉસકે દોગો ઓન સુઊતાન ને હાથિયોં કી કતાન ખડ઼ી કન દી ઓન નીચે વાણી કતાન મેં નસ્સે ઊટકાયે ગયે ળિસસે કિ યિદ કોઈ આદમી વહતા હુઆ હો તો ઝસ નસ્સો કી મદદ સે ઉસે વચાયા ળા સકે। શમ્સુદ્દીન ને કભી સોયા ભી ન થા કિ સુઊતાન કી ફૌળે કોસી કો પાન કન ઊગી ઓન ળવ ઉસ કો ઝસ વાત કા પતા ઊગા કિ સુઊતાન કી ફૌળો ને કોસી કો પાન કનને મેં કામયાવી પા ઊી હૈ તો વહ ભાગ ગકિઊા।

યોન પંકળ દ્દા પનાશન (સાહિત્ય અકાદેમીક મૈથિઊી પનામન્શદાત્રી સમિતિકિ સદસ્ય) [ળઊપ્રાંતન ૨૦૧૭ (પ઼ ૧૦૫)]:

'बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल' कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौनें रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवत: कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना कें नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ' रहल छलै। अंतत: तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनें कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनें शिकस्त बुझेलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति कें जतय नदी पार करब कनें आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी कें ठाढ़ क' देल गेल। नीचाँ वला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहेँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क' गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनें छल,जे तुगलकी सेना कोसी पार क' जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन कें पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क' चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल' कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।'

(शीघ्र अहि लिंकपर आब स्क्रीनश□ट अपडेट करल जायत।)

मिथिलाक चर्चा बाढ़िक विभीषिकासँ शुरू होइत अछि। कुशेश्वरस्थान दिसुका क्षेत्र तँ बनि बाढ़िक, बरखाक समयमे डूबल रहैत अछि। मुदा ई स्थिति १९७८- ७९ केर बादक छी। पहिने ओ क्षेत्र पूर्ण रूपसँ उपजाउ छल, मुदा बादमे तटबन्धक अनियन्त्रित निर्माणक संग पानिक जमाव ओतऽ शुरू भऽ गेल। मुदा ओइ क्षेत्रक बाढ़िक कोनो समाधान कहियो नै अबैत अछि, कहियो अबितो रहय तँ मात्र ई दुष्प्रचार जे ई सभटा पानि नेपालसँ छोड़ल गेल पानिक जमाव अछि। कुशेश्वरस्थान दिसुका लोक अ नव संकटसँ लड़बाक कला सीखि गेल। हमरा मोन अछि ओ द□श्य जखन कुशेश्वरस्थानसँ महर्षि उग्रतारास्थान जेबाक लेल हमरा बाढ़िक समयमे एवा लेल कहल गेल छल कारण ओइ समयमे नाओसँ गेनाइ सरल अछि, ई कहल गेल। जुग्म समयमे भत्ता- चजयचामे नाओ नै चलि पबैत अछि आ सड़कक हाल तँ पुछू जुनि। क्लासिक स्वरूपमे परिवर्तन भेल, मत्स्य- पालन जेना तेना कऽ कऽ ई क्षेत्र जबरदस्तीक एकटा जीवन- कला सीखलक। कौशिकी महारानीक २००८ ईक प्रकोप ओइ दुष्प्रचारकेँ खतम कऽ सकल। पहिने हमरा सभ ई देखी जे कोसी आ गंडकपर जे दू टा बैराज नेपालमे अछि ओकर नियन्त्रण ककरा लग अछि? ई नियन्त्रण अछि बिहार सरकारक जल संसाधन विभागक लग आ एतऽ बिहार सरकारक अभियन्तागणक नियन्त्रण छन्हि। पानि छोड़बाक निर्णय बिहार सरकारक जल संसाधन विभागक हाथमे अछि। नेपालक हाथमे पानि छोड़बाक अधिकार तखन एत जखन ओतुक्का आन चार पर बान्ह छहर बनत, मुदा से ५० सालसँ ऊपर भेलाक बादो दुनू देशक बीचमे कोनो सहमति अछैत सम्भव नै भऽ सकल। किए? कोसीपर भीमनगर बैरेज, कुसहा, नेपालमे अछि। १९५८ मे बनल ऐ छहरक जीवन ३० बरख निर्धारित छल, जे १९८८ मे खतम भऽ गेल। दुनू देशक बीचमे कोनो सहमति किए नै बनि पाओल? छहरक बीचमे जे रेत जमा भऽ जाइत अछि, तकरा सभ साल हटाओल जाइत अछि। कारण ई नै केलासँ ओकर बीचमे ऊंचाई बढ़ैत जाइए, तखन सभ साल बान्हक ऊँचाई बढ़ाबैए

पड़ल। जइ साल ई कार्य समयसँ नै शुरू होएत ओइ साल प्रलय अबैए। सएह भेल २००८ मे, जेना शुरू भेल बान्ह, १८ अगस्तकेँ कोशी बान्हमे २ मीटर दरारि आबि गेल। १९८७ ईक बाढ़ि हम अपन आँखिसँ देखने छी। हृदयपुर बान्ह लगा पानि हिला देलक, ओवरस्टल भऽ गेल एक ठामसँ, आ आँखिक सोझाँ हम देखलौं जे केना तकर बाद १ मीटरक कटाव किलोमीटरमे बदलि जाइत अछि। २७- २८ अगस्त २००८ धरि भीमनगर बैरेजक ई कटाव २ किलोमीटर भऽ गेल छल। आ ई कारण भेल कोशीक अपन मुख्य धारसँ हटि कऽ एकटा नव धार पकड़बाक आ नेपालक मिथिलांचलक संग बिहारक मिथिलांचलकेँ तहस नहस करबाक। नासाक ८ अगस्त २००८ आ २४ अगस्त २००८ केर चित्र कौशिकीक नव आ पुरान धारक बीच २०० किलोमीटरक दूरी देखा रहल छल। भीमनगर बैरेज आब कोशीक एकटा सहायक धारक ऊपर बनल बैरेज बनि गेल रहय। जइ राज्यमे आपदा अबैत अछि, से केन्द्रसँ सहायताक आग्रह करैत अछि। केन्द्रीय मंत्रीक टीम ओइ राज्यक दौड़ा करैत अछि आ अपन रिपोर्ट दैत अछि जइपर केन्द्रीय मंत्रीक एकटा दोसर टीम निर्णय करैत अछि, आ ओ टीम निर्णय करैत अछि जे ई आपदा राष्ट्रीय आपदा अछि वा नै। बिहारक राजनीतिज्ञ अपन पचास सालक विफलता बिसरि जखन एक दोसराक ऊपर आक्षेपमे लागल छल, मनमोहन सहि मंत्रीक प्रधानक रूपमे दौड़ा कऽ एकरा राष्ट्रीय आपदा घोषित केलन्हि। कारण ई लल- तेन केर आपदा छल आ ई सम्भवति राज्यक लल असगरे- नहियो वित्तक लहिजसँ आ नहियो राहतक व्यवस्थाक सक्षमताक हिसाबसँ- पार पायब संभव नै छल। तखन राष्ट्रीय आकस्मिक आपदा कोषसँ सहायता देल गेल, किसानक ऋण- माफी सेहो भेल। कुसेस्वर स्थानक आपदा सभ- साल अबैए, से सभ ओकरा बिसराय जकाँ गेल। दामोदर घाटीक आ मयूराक्षी परियोजना जकाँ कार्य कोशी, कमला, जुगही बलान, गंडक, बूढ़ी गंडक आ बागमतीपर किए सम्भव नै भेल? विश्वेश्वरैय्याक व□न्दावन डैम किए सस्त अछि? नेपाल सरकारपर दोषारोपण कऽ हमरा सभ कहिया धरि जनताकेँ ठकैत रहब? एकर एकमात्र उपाय अछि बड़का यंत्रसँ कमला- बलान आदिक ऊपर जे माटिक बान्ह बान्हल गेल अछि तकरा तोड़ि कऽ हटाउ आ कच्चा नहरिक

बदला पक्का नहरकि निर्माण करू। नेपाल सरकारसँ वार्ता कऽ आ त्वरित समाधान हुअय। आ जाधरि ई नै होइए तावत जे अल्पकालिक उपाय अछि से करब, जेना बरखा आबयसँ पहिने बान्हक बीचक रेतकें हटाउ, बरखा एबाक बाद तकबाक बदला कछु पहिनहि बान्हक मरम्मतिक कार्य करू, आ ए सभमे राजनीतिक महत्वाकांक्षाकें दूर राखू। कोसीकें पुरान पथपर अनबा हेतु कइएकटा बान्ह बनाबऽ पड़त आ ओ सभ एकर समाधान कहिओ नै बनि सकत। कमला धारक नहरसँ भेल लाभ हानिसँ सीखू। एक त कच्ची नहरि आ तइपर मूलभूत डिजाइनक समस्या, एकटा उदाहरण पर्याप्त हएत जेना-तेना बनाओल परियोजना सभक। कमलाक धारसँ निकालल पछबारी कातक मुख्य नहर जयनगरसँ उमगाँव- पूर्वसँ पछबारी दिशामे अछि। मुदा ओतऽ धारीक ढलान उत्तरसँ दक्षिण दिशामे अछि। बरखाक समयमे एकर परिणाम की हएत आकि की होइत अछि? ई बान्ह बनि जाइत अछि आ एकर उत्तरमे पानि थकमका जाइत अछि। सभ साल ए नहर रूपी बान्हसँ पटौनी हुअय वा नै एकर उत्तरबरिया कातक फसलि निश्चित रूपे डूमबे टा करैत अछि। फलना बाबूक जमीन नहरमे नै चलि जाय, से नहरकि दिशा बदलि देल जाइत अछि! कमला नदीपर १९६० ई. मे जयनगरसँ [illegible]पुर धरि छहरक निर्माण भेल आ ऐसँ सम्पूर्ण क्षेत्रक विनाशलीलाक प्रारम्भ सेहो भऽ गेल। [illegible]पुरसँ आगाँक क्षेत्रक की हाल भेल से त कुशेश्वरक वर्णनसँ स्पष्ट अछि। मधेपुर, घनश्यामपुर, सिंघिया ए सभक प्रसिद्धि कुशेश्वरसँ भिन्न नै अछि। कमला- बलानक दुनू छहरक बीच जेना- जेना रेत भरैत गेल, तइ कारणेँ ए तटबन्धक निर्माणक बीस सालक भीतर सभ कछु तहस- नहस भऽ गेल। कमला धार जे बलानमे पिपराघाट लग १९५४ मे- मिलि गेली, हिमालयसँ बहि कऽ कोनो पैघ लक्कड़क अवरोधक कारण। आब हाल ई अछि जे दस घण्टामे पानिक जलस्तर ए धारमे २ मीटरसँ बेशी बढ़ि जाइत अछि। १९६५ ई.सँ बान्ह छहरक बीचमे रेत एतेक भरि गेल जे एकर ऊँचाइ बढ़ेबाक आवश्यकता भऽ गेल आ ई माँग शुरू भऽ गेल जे बान्ह छहरकें तोड़ि देल जाय! कोसीक पानि माउन्ट एवरेस्ट, कंचनजंघा आ गौरी- शंकर शिखर आ मकालू पर्वतश्र□खलासँ अबैत अछि। नेपालमे सप्तकोसीमे,

ળ૨મે રળ્દ્નાવ઼ની, સુનકોસી (મોટ કોસી), તાંવા કોસી, ઉક્ષુ કોસી, દૂધ કોસી, શ્નુામ કોસી શ્રા તામન કોસી સમ્મઉિત શ્રછિ। ઐમે રળ્દ્નાવ઼ની, સુનકોસી, તાંવા કોસી, ઉક્ષુ કોસી શ્રા દૂધ કોસી મઉિ કડ સુનકોસીક નિ્માાા કૈત શ્રછિ શ્રા ૬ મોટા- મોટી પય્છમિસઁ પૂ્નવ઼ દશિામે વહૈત શ્રછિ, ૯કન શાખા સબ મોટા- મોટી ઉત્તનસઁ દક્ષામિ દશિામે વહૈત શ્રછિ। ૬ પાઁચૂ ચાન ગૌરી શંકન શખિન શ્રા મકાઉ પ્નવ઼તશ્ન□ખઉાક પાનિ શ્નૈત શ્રછિ। શ્નુામકોસી માઉન્ટ ઐવ઼ેરેસ્ટ (સગનમાથા) ક્ષેત્નસઁ પાનિ ગ્નહણ કૈત શ્રછિ। ૬ ચાન મોટા- મોટી ઉત્તન- દક્ષામિ દશિામે વહૈત શ્રછિ। તામન કોસી મોટા- મોટી પૂવસઁ પય્છમિ દશિામે વહૈત શ્રછિ શ્રા શ્રપન પાનિ કિંચનજંઘા પ્નવ઼ત શ્ન□ખઉાસઁ પવૈત શ્રછિ। શ્રાવ ૬ તીનૂ શાખા સુનકોસી, શ્નુામકોસી શ્રા તામનકોસી ચનકુટ્ટા ળઉિાક ત્નાવ઼િણી સ્થાનપન મઉિ સપ્તકોસી વનિ ળાશ્ત છથિ। ૯તડ સઁ દસ કિઉમીટન વાદ ચતના સ્થાન શ્રવૈ૯ ળતડ મહાકોસી, સપ્તકોસી વા કોસી મૈદાની ચનાતઉપન શ્રવૈત છથિ। શ્રાવ ઉત્તન દક્ષામિમે ચઉત પ્નાયઃ પચાસ કિઉમીટન નેપાઉમે નહ્ઉા ઉત્તન કોસી હનુમાનનગન- ભીમનગન ઉગ ભાનતમે પ્નવ઼ેશ કૈત છથિ શ્રા કનેક દક્ષામિ- પય્છમિ નુખિ કિઉાક વાદ દક્ષામિ- પૂ્નવ઼ શ્રા પય્છમિ- પૂ્નવ઼ દશિા ઉત શ્રછિ શ્રા ભાનતમે ઉગભગ ૯ક સય તીસ કિમી ચઉઉાક વાદ કુનસેઉા ઉગ ગંગામે મઉિ ળા૨ છથિ। કોસીમે વાગમતી શ્રા કમઉાક ચાન સેહો સહનસા- દનભંગા- પૂ્નણયાિ ળઉિાક સંગમપન મઉિ ળાશ્ત શ્રછિ। કોસીપન પહિઉ વાન્હ વાનહ્મ શતાવ્દીમે ઉક્ષ્માણ દ્વ઼ાિતીય દ્વ઼ાના વનાશ્રોઉ વ઼ેન- વાઁચ છઉ ળકન શ્રવ઼શેષ ભીમનગનક દક્ષામિમે શ્રખની શ્રછિ। ભીમનગન ઉગ વૈનાળક નિ્માાાક સંગે પૂ્નવ઼ી કોસી તટવન્ધ સેહો વનિ ગેઉ શ્રા પૂ્નવ઼ી કોસી નહ્નિ સેહો। કુઁશ્રન સેન શ્રાયોગ ૧૯૬૬ ૬ મે કોસી નયિન્ત્નાણક ઉઉ ભીમનગનસઁ તે૨સ કિમી નીચઁ ડગમાના વૈનાળક યોળનાક પ્નસ્તાવ઼ દેઉક ળે વાદ- વ઼િવાદ શ્રા નાળનીતિમે શ્રોહ્ના ગેઉ। ઐ વૈનાળસઁ દૂટા શ્રાયદા છઉ। ૯ક તઁ ભીમનગન વૈનેળક ળીવ઼ન- કાઉવ઼ધિ સમાપ્ત ભેઉપન ૬ વૈનેળ કાળ શ્રવતિધ઼, દોસન ઐસઁ ઉત્તન- પ્નાદેશસઁ શ્રસમ ચનિ ળઉ પનાવ઼િહન વ઼કિસતિ ભડ ળાશ્ત ળ૨સઁ ઉત્તન વહિાનકેઁ વડ઼ શ્રાયદા હોશ્તય઼। મુદા ઐ વૈનેળ નિ્માાા ઉઉ પા૨ શ્રાવંટન

કેન્દ્રીય સચિવાઈ મંત્રી ૭□ ક્રૂ૯ભાવ નૈ દેઉષ્ઠિન્હ। પશ્ચિમી કોસી નહરિ ૯કર વૃકિ૯પ નૂપમે ળેના ભેના મન્થર ગતિ સઁ શુનૂ ભેઉ મુદા શ્રપ્પની યરિ શ્રોશ્મે કાળ ભશ્યે ૧હ૯ શ્રછિ। કોસી ઉઉ કછુિ નૈ ભS સકઉ। વૃયિાર શ્રાયૃઉ તઁ યૃોળના શ્રસ્વૃીક□ત ભS ગેઉ। ળતેક દનિમે કાર્યૃ પૂરા હેવાક છઉ તતેક દનિ વૃવિાદ હોશ્ત ૧હ૯, ૭ગામાના વૈરાળક યૃોળનાક વદઉમે સસ્તા યૃોળનાકેઁ સ્વૃીક□તિ ભેટઉ મુદા સેહો પૂર્ણ હેવાક વાટે તકૈત ૧હ૯! ૯નામે વૃશિ્વૃેશ્વૃરૈયૃયૃા પઙૈત છથિ મોન। હૈદરાવાદસઁ વતિસી માશ્ઉ દૂર મૂસી શ્રા ઈસી યારપર વાન્હ વનાશ્રોઉ ગેઉ શ્રા નગરસઁ દ્ય માશ્ઉક દૂરીપર મૂસી યારક ૩પયાના વનાશ્રોઉ ગેઉ। સંગહિ યારક દુનૂ દસિ નગરમે તટવન્ધ વનાશ્રોઉ ગેઉ। ક□ષ્ણરાળ સાગર વાન્હ, હુનકર પ્રસ્તાવૃતિ ૧૩૦ શુટ ઊઁચ વનેવાક યૃોળના મૈસૂર રાળ્યૃ દ્વૃારા શ્રંગ્રેળકેઁ પઠાશ્રોઉ ગેઉ તઁ વૃાયૃસરાયૃ હાર્ડળિ શ્રોકરા ઘટા કએ ૮૦ શ્ટીટ કS દેઉન્હિ। વૃશિ્વૃેશ્વૃરૈયૃયૃા નયિુઉકા ભાગક યૌઙૃાશ્ વઢૃા કS ઈ કમી પૂરા કS ઉઉન્હિ। વીયેમે વાઢૃિ શ્રાવિ ગેઉ તઁ શ્રતિરિક્તિ મળદૂર ઉગા કS શ્રા મઉરયિાગ્રસ્ત શ્રા શ્રાન રોગગ્રસ્ત મળદૂરક શ્ઉળઉ ૭□ક્ટર વહાઉ કS , રાતિમે વૃાસગિટન ઉમ્પ ઉગા કS શ્રા વ્યૃક્તગિત નગિરાની દ્વૃારા સમયૃક ક્ષતપૂિર્તિ કેઉન્હિ। દેશભક્ત ભેહન છઉ ળે સીમેન્ટ શ્રાયૃાત નૈ કેઉન્હિ વૃરન્ વાઉ, કૈઉસયિમ, પાથર શ્રા પાકઉ ઈટાક વુકની મઉિ કS નર્મિતિ સુરખ્ખીસઁ ૯ વાન્હક નર્મિાણ કેઉન્હિ। વાન્હ નર્મિાણસઁ પહલિહયિ દ્વૃસ્તિરીયૃ નહરકિ નર્મિાણ કS ઉઉ ગેઉ। પ્રયાનમંત્રી શ્રાપદા કોષ શ્રા મુખ્યૃમંત્રી શ્રાપદા કોષક ખગતા નૈ હુશ્રયૃ સે ળનૂરી શ્રછિ, સંગહિ સરકારપર દવૃાવ વનાઉ ળે સ્કૂઉ ક□ઉળમે ગર્મી તાતઉિક વદઉમે વાઢૃકિ સમયૃમે છુટ્ટી દશ્રિયૃ। સીવી ૯સ્ઈ શ્રા શ્રાઇસીએસ્ઈ તઁ છોઙૂ વહિાર વોર્ડ યરિ ઈ નૈ કS સકઉ શ્રછિ। ભારતમે ૭ગામાના વૈરાળક યૃોળનાક પ્રારમ્ભ કયૃઉ ળાયૃ, કારણ ભીમનગર વૈરાળ શ્રપન ળીવૃન-કાઉવૃર્યિ પૂર્ણ કS ઉને શ્રછિ। ૯મે શ્રાશ્ડ ભેઉવૃે શ્રા સઙક દુનૂ મંત્રાલયૃસઁ ઉઉ ળાયૃ કારણ ૯પર ભેઉ શ્રા સઙક સેહો વનિ સકૈ૯ શ્રા સે વનવાકે યાહી। વૈરાળ વનવાક કાઉવૃર્યિમે પક્કી નહરિ યરાતઉક સ્ઉપક શ્રનુસારે વનાશ્રોઉ ળાયૃ। કચ્ચી વાન્હ સભકેઁ તોઙિ કS હટા દેઉ ળાયૃ શ્રા પક્કી વાન્હકેઁ

𑒧𑒼𑒙𑒼𑒩𑒹𑒥𑒪 𑒥𑒢𑒰𑒋𑒪 𑒖𑒰𑒨, 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯𑒏 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒏𑒰𑒞 𑒣𑒩𑓂𑒨𑒰𑒣𑓂𑒞 𑒑𑒰𑒕- 𑒫𑒵□𑒏𑓂𑒭 𑒪𑒑𑒰𑒋𑒪 𑒖𑒰𑒨। 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒮𑒛𑓃𑒏 𑒣𑒩𑒱𑒨𑒼𑒖𑒢𑒰 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒮𑓂𑒫𑒣𑓂𑒢𑒏 𑒮𑒞𑓂𑒨 𑒯𑒳𑒁𑒥 𑒮𑒢 𑒠𑒹𑒐𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱, 𑒞𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒮𑒦 𑒫𑒱𑒒𑓂𑒢- 𑒥𑒰𑒡𑒰 𑒯𑒙𑒰 𑒏𑓄, 𑒨𑒳𑒠𑓂𑒡- 𑒮𑓂𑒞𑒩𑒣𑒩 𑒊 𑒮𑒦𑒣𑒩 𑒏𑒰𑒖 𑒬𑒳𑒩𑒴 𑒏𑒉𑒪 𑒖𑒰𑒨। 𑓑𑓒𑒧 𑒬𑒞𑒰𑒥𑓂𑒠𑒲𑒧𑒹 𑒬𑒳𑒩𑒴 𑒏𑒉𑒪 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯 𑒖𑒐𑒢 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝 𑒯𑒉𑒞 𑒞𑒐𑒢𑒹 𑒡𑒰𑒩𑒮𑒦 𑒧𑒢𑒳𑒏𑓂𑒐𑒏 𑒮𑒹𑒫𑒱𑒏𑒰 𑒥𑒢𑒱 𑒮𑒏𑒞।

𑒂𑒥 𑒣𑓂𑒩𑒮𑓂𑒞𑒳𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒠𑒱𑒢𑒹𑒬 𑒏𑒳𑒧𑒰𑒩 𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩 𑒖𑒲𑒏 𑒩𑒮𑒱𑒩𑓂𑒨𑒏 𑒮𑒰𑒩𑒰𑓀𑒬 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒧𑒹, 𑒥𑒹𑒩- 𑒥𑒹𑒩 𑒫𑒢𑓂𑒠𑒱𑒢𑒲 𑒧𑒯𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠𑒰, 𑒥𑒰𑒑𑒧𑒞𑒲𑒏 𑒮𑒠𑓂𑒑𑒞𑒱!, 𑒠𑒳𑒃 𑒣𑒰𑒙𑒢𑒏 𑒥𑒲𑒔 (𑒏𑒼𑒮𑒲 𑒡𑒰𑒩𑒏 𑒏𑒟𑒰), 𑒢𑒹 𑒒𑒰𑒙 𑒢𑒹 𑒒𑒩, 𑒥𑒑𑒰𑒫𑒞 𑒣𑒩 𑒧𑒖𑒥𑒴𑒩 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰𑒏 𑒏𑒧𑒪𑒰 𑒡𑒰𑒩, 𑒖𑒳𑒞𑒯𑒲 𑒡𑒰𑒩 𑒂 𑒞𑒏𑒩𑒲𑒏𑒼 𑒯𑒰𑒛𑓃- 𑒗𑒴𑓀𑒏𑒲।

𑒫𑒢𑓂𑒠𑒱𑒢𑒲 𑒧𑒯𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠𑒰

𑒖𑒐𑒢 𑒏𑒐𑒢𑒼 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒏 𑒑𑒾𑒩𑒫𑒬𑒰𑒪𑒲 𑒁𑒞𑒲𑒞𑒏 𑒔𑒩𑓂𑒔𑒰 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒞𑒿 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒏 𑒢𑒰𑒧 𑒪𑒹𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒉। 𑒖𑒐𑒢 𑒠𑒹𑒫- 𑒠𑒰𑒢𑒫 𑒧𑒱𑒪𑒱 𑒏𑓄 𑒮𑒰𑒑𑒩 𑒧𑒟𑒻𑒞 𑒕𑒪, 𑒞𑒐𑒢 𑒮𑒰𑒑𑒩 𑒧𑒟𑒥𑒰𑒧𑒹 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒰𑒩 𑒣𑒯𑒰𑒛𑓃𑒏 𑒅𑒣𑒨𑒼𑒑 𑒯𑒼𑒃 𑒕𑒪। 𑒄 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢 𑒫𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢 𑒦𑒰𑒑𑒪𑒣𑒳𑒩 𑒖𑒱𑒪𑒰 𑒧𑒹 𑒣𑒛𑓃𑒻𑒉, 𑒦𑓄 𑒮𑒏𑒻𑒉 𑒮𑒧𑒳𑒠𑓂𑒩𑒏 𑒮𑒲𑒧𑒰 𑒋𑒃 𑒮𑒧𑒨 𑒉𑒞𑓄 𑒞𑒏 𑒕𑒪। 𑒊 𑒏𑓂𑒭𑒹𑒞𑓂𑒩𑒏 𑒏𑒟𑒰 𑒩𑒰𑒖𑒰 𑒖𑒢𑒏𑒏 𑒮𑒧𑒨𑒮𑒿 𑒮𑒳𑒢𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒔𑒲𑒢 𑒏𑒰𑒪 𑒮𑒿 𑒨𑒰𑒖𑓂𑒘𑒫𑒪𑓂𑒏𑓂𑒨, 𑒑𑒾𑒞𑒧, 𑒔𑓂𑒨𑒫𑒢, 𑒬𑓂𑒩□𑓀𑒑, 𑒫𑒱𑒬𑓂𑒫𑒰𑒧𑒱𑒞𑓂𑒩, 𑒁𑒭𑓂𑒙𑒰𑒫𑒏𑓂𑒩, 𑒏𑒰𑒞𑓂𑒨𑒰𑒨𑒢, 𑒣𑒞𑓀𑒖𑒪𑒱, 𑒫𑒩𑓂𑒭, 𑒅𑒣𑒫𑒩𑓂𑒭, 𑒣𑒰𑒝𑒱𑒢𑒲, 𑒁𑒬𑓂𑒫𑒒𑒼𑒭, 𑒫𑒰𑒞𑓂𑒮𑓂𑒨𑒰𑒨𑒢, 𑒂𑒩𑓂𑒨𑒦𑒙𑓂𑒙 𑒂 𑒫𑒩𑒰𑒯𑒧𑒱𑒯𑒱𑒩 𑒮𑒢 𑒫𑒱𑒠𑓂𑒫𑒰𑒢 𑒂 𑒏𑒰𑒩𑒲𑒑𑒩 𑒣𑒩 𑒑𑒩𑓂𑒫 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒔𑒲𑒢 𑒏𑒰𑒪𑒧𑒹 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏□𑒞𑒱, 𑒬𑒱𑒏𑓂𑒭𑒰, 𑒏𑒪𑒰 𑒂 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏 𑒉𑒏𑒙𑒰 𑒣𑒻𑒒 𑒏𑒹𑓀𑒠𑓂𑒩 𑒕𑒪 𑒖𑒹 𑒠𑒹𑒬𑒏 𑒫𑒱𑒦𑒱𑒢𑓂𑒢 𑒏𑓂𑒭𑒹𑒞𑓂𑒩𑒏 𑒫𑒱𑒠𑓂𑒫𑒰𑒢𑒏𑒹𑒿 𑒂𑒏𑒩𑓂𑒭𑒱𑒞 𑒏𑒩𑒻 𑒕𑒪। 𑒦𑒑𑒫𑒰𑒢 𑒧𑒯𑒰𑒫𑒲𑒩 𑒊 𑒡𑒩𑒞𑒲 𑒮𑒿 𑒮𑒧𑒮𑓂𑒞 𑒮𑓀𑒮𑒰𑒩𑒏𑒹𑒿 𑒣𑓂𑒩𑒹𑒧, 𑒏𑒩𑒳𑒝𑒰, 𑒮𑒾𑒯𑒰𑒩𑓂𑒠 𑒂 𑒮𑒯𑒱𑒭𑓂𑒝𑒳𑒞𑒰𑒏 𑒅𑒣𑒠𑒹𑒬 𑒠𑒹𑒪𑒢𑒱। 𑒉𑒞𑒯𑒱𑒨𑒹 𑒩𑒰𑒖𑒏𑒳𑒧𑒰𑒩

સદ્દિયાન્થ ભગવાન વુદ્ય વનઊ, ળનિકન વચનામ□ઌ સમ્પૂન્મ વ઼શ્વિ઼મે ભેઊ । વ઼ાઊમીકિ નામાયણમે ભગવાન્ નામ શ્રપન ભાર ઊક્ષ્મણ, ભનઌ શ્રા શત્નુઘ્ન સંગ વ઼િવ઼ાહ્ક ઉદ્દેશ્ય સઁ ળનકપુન ગેઊ। ઐ યાત્નામે શ્રો વક્સન ઊગ ઌાનકાકેઁ માનિ સદ્દિયાશ્નમ, શ્રહ્ઊ્યા- શ્રાશ્નમ, ગૌઌમ શ્રાશ્નમ શ્રા વૈ઼શાઊિ હોશ્ઌ ળનકપુન ગેઊ । મહાભાનઌક કાઊ ળનાસંયક નાળયાની વ઼ન્ઌમાનમે નાળગ□હ શ્રા કન્ણક શ્રંગ દેશક નાળયાની યમ્પનાગની (ભાગઊપુન) છઊ । પાણ્ડવક નિ્વ઼ાસન શ્રા ગુપ્ઌ નિવ઼ાસક વહુઌ સમય પૂનમિયાક ળંગઊમે વીઌઊ । ભીમ કહિયો મોદાગિની (વ઼ન્ઌમાન મુંગેન) પન વ઼ળિય પ્નાપ્ઌ કેને છઊ શ્રા ખડ઼ગપુન હ્વેઊીક સમીપ શ્રવસ્થિઌ ભીમ વાંય ભીમ સઁ સંવંયિઌ માનઊ ળાઇઽ । સોનપુન (છપના) ઊગ હનિહિન ક્ષેત્નક સંવંયમે કહઊ ળાઇઽ ળે ભગવાન વ઼િષ્ણુ એક વેન પશુપઌિ નંદીક ષેઌ□ઌ્વ઼મે એઌઽ વહુઌ નાસ ગાય શ્રનને છઊ । ળઽ ઊેઊ ઐ સ્થાનક નામ હનિહિન ક્ષેત્ન નાખઊ ગેઊ । ઐ સ્થાન પન ગળ શ્રા ગ્નાહ્ક વીચ હ્ગાડ઼ા ભેઊ, ભગવાન વ઼િષ્ણુકેઁ સ્વ઼યં ખુઊે પડ઼ન, વનિ ગનુડ઼ક સવ઼ાનીક ગળક નક્ષા ઊેઊ શ્રાવય઼ પડ઼ઊનિ। ઐઌિહાસિક કાઊમે વહિનક વ઼ન્ણન સંભવ઼ઌ: મગયક વમ્વિ઼સાન (ક□મન એના પૂન્વ઼ છશ્રમ શઌાવ્દી) સઁ શુન્ હોઇઽ શ્રા માનઊ ળાઇઽ ળે ભગવાન વ઼ન્યમાન મહાવ઼ીન શ્રા ભગવાન વુદ્યક ઉદય઼ ઐ કાઊમે ભેઊ। ઐ કાઊક શ્રાસપાસ વૈ઼શાઊીમે ઊચ્છિવી નાળ્ય઼ શ્રપન સદ્દિયિ પ્નાપ્ઌ કઽ નહ્ઊ છઊ । નન્દ વ઼ંશક પઌનક સંગ મગયમે યંદ્નગુપ્ઌ મૌન્યક સામ્નાળ્યક સ્થાપના ૩૨૧ ક□મન એનાપૂભેઊ। યન્દ્ન ગુપ્ઌ મૌન્યક ઉદયમે યાણક્ય (કૌટિઊ્ય) ક ભૂમિકા મહત્વ઼પૂન્ણ છઊ। યાણક્ય સ્વ઼યં કોન સ્થાનક નિવ઼ાસી છઊ ઌ઼ ઽ મે કિછુ મઌભેદ શ્રછિ। કિછુ ઊોક હુનકા ઌક્ષશિઊાક નિવ઼ાસી માનૈ છથિ ળખ્નકિ દોસન માન્યઌાક શ્રનુસાન યાણક્ય વ઼ન્ઌમાન પશ્યિમ યંપાનણક નિવ઼ાસી છઊ । મૌન્ય વ઼ંશક એકટા શ્રાન મહત્વ઼પૂન્ણ નામ સમ્નાટ શ્રશોક શ્રછિ ળે ૨૭૨-૨૩૨ ક□મન એના પૂ કઊિગ વ઼ળિયક વાદ યુદ્ધ શ્રા વન્વનઌાસઁ દુખી ભઽ ગેઊ શ્રા શ્રો શ્રપન શેષ ળીવ઼ન વૌદ્ધ યન્મક પ્નયાનમે વિઌા દેઊક। મૌન્યવ઼ંશક શ્રંઌિમ સમ્નાટ વ□હ્દ્નથક વ઼ય કઽ પુષ્ય઼મિત્ન ૧૮૭ ક□મન એના પૂ શ્રા ઌકન વાદ યૂનાની, શક, કુશાન શ્રાદિ સિન્ ૩૨૦ યનિ મગય પન શાસન કેઊનિ,

ળપ્પન યના યન્દ્નગુપ્ન પાટલિપુત્નમે ગુપ્ન સામ્નાળ્યકેઁ સુદ□ઢ઼ કૈ કs કેલની। ગુપ્ન વ઼ંશક નાળા યન્દ્નગુપ્ન, સમુદ્નગુપ્ન, યન્દ્નગુપ્ન વ઼િક્નમાદિત્યિ આદિ એક વેન સેન મગાયકેઁ અપન પુનાન વૈભવ વ઼ાપસ દયિ઼લની । મુદા પાઁયમ શનાવ્દીક અન્નમે હૂન સભક આક્નમાામસઁ એક વેન સેન મગાયક સમ□દ્ર્યિ અવ઼નુદ્ય ભેલ આ હૂન લોકનિ સાનમ શનાવ્દીક મધ્ય યનિ એનs ઓનs નહલા, ળપ્પન પાટલિપુત્નપન હ્નષવ઼ન્યન સન્ ૬૪૧ મે કવ઼ળા ક ઊલની। મુદા ૬ સ્થાયી નૈ ભs સકલ । આઠમ શનાવ્દી યનિ ૬ શાસનમે નહલ આ ગુપ્ન વ઼ંશક વાદ વાનહ્મ શનાવ્દીક આનમ્ભ યનિ પાલ વ઼ંશક શાસન પાટલિપુત્નપન વનલ નહલ। સ્નદ્નદ્યુમ્ન એ વ઼ંશક અંનિમ નાળા છલ । વખ્નયિ઼ાન ખિલળી અપન સમયમે મગાયપન હમલા કેને છલ। વહિાનક કોનો યન્યા નાલંદા આ વ઼િક્નમશિલા વ઼િશ્વ઼વ઼િદ્યાલ઼યક યન્યા કેને વિના પૂના નૈ ભs સકૈએ। સન્ ૪૦૫- ૪૧૧ ક વીય ભાનનમે નહ્યવલ યીની યાત્ની ફા- હયિ઼ાન અપન લેખનીમે નાલંદા વૌદ્ધ વ઼હિાનક વ઼ન્ગાન કનૈ છથિ મુદા ઓ વ઼િશ્વ઼વ઼િદ્યાલ઼યક વ઼ષિયમે યુપ છથિ। લેકનિ હ્યુએન- ત્સાંગ (ભાનનમે નવિ઼ાસ સન્ ૬૩૦- ૬૪૩) નાલંદાક શૈક્ષાિમક વૈભવક પ્નશંસા નશ્ચિયનિ નૂપ સઁ કેને છથિ। દેશક વ઼િભિન્નિ શૈક્ષાિમક વૈભવસઁ એ વ઼િશ્વ઼વ઼િદ્યાલ઼યક વહુન પ્નશંસા ભેલ અછિ। એ વ઼િશ્વ઼વ઼િદ્યાલ઼યમે દેશ- વ઼િદેશક વ઼િભિન્નિ કોન- કોનસઁ કનીવ દસ હળાન વ઼િદ્યાન્થી અધ્યિ઼ન નહૈ છલ આ શક્ષિા પ્નાપ્ન કનૈ છલા। ઓનs વ઼્યાકનાળ, વ઼ૈદ્યિ, સાહત્યિ઼, દન્શન આદિ અનેક વ઼ષિયક પઢાઇ હોઇ છલ । વ઼િશ્વ઼વ઼િદ્યાલ઼યમે પ્નવેશ લેલ કોનો વ઼િદ્યાન્થીકેઁ દનવળ઼ેપન પનીક્ષા દેમs પડ઼ૈ છલૈ આ સંનુષ્ટકિ વાદે વ઼િદ્યાન્થીક પ્નવેશ હોઇ છલૈ। ૬ વ઼િશ્વ઼વ઼િદ્યાલ઼ય ગુપ્ન વ઼ંશક નાળા સભ દ્વ઼ાના પાઁયમ શનાવ્દીમે સ્થાપનિ કયલ ગેલ છલ આ એકના નાળશ્નયક અધીન નાખ્લ ગેલ છલ । કવ઼િદંની અછિ જે નાલંદા વ઼િશ્વ઼વ઼િદ્યાલ઼યક નમ્નાિમ સમ્નાટ અશોક દ્વ઼ાના કએલ ગેલ, મુદા નકન કોનો પ્નમાિમ નૈ અછિ। વ઼િક્નમશિલા વ઼િશ્વ઼વ઼િદ્યાલ઼યક સ્થાપના પાલ વ઼ંશક નાળા સભ દ્વ઼ાના આઠમ શનાવ્દીમે વ઼ન્નમાન ભાગલપુનસઁ લગભગ ૪૦ કલિોમીટન દક્ષાિમ- પૂન્વ઼મે પાથનઘાટ પન્વ઼નમે ભેલ। એ વ઼િશ્વ઼વ઼િદ્યાલ઼યક મુખ્ય઼ આયાન્ય઼ આનશિ શ્નીળ્ઞાન દીપંકન વહુન પ્નસદ્ધિ ભેલા જે એગાનહ્મ

શતાવ્દીમે તવ્વિતક ન્નાળા દ્વાના યન્મ પ્નયાન્ન ૭૭ તવ્વિત વળાશ્રો૭ ગે૭ છ૭। એ વશ્વિવવ્દ્યિા૭યમે ૧૦૮ ટા શ્રાયાન્ય કાળ કનૈ છ૭ શ્રા શ્રાડ હળાન્ન ૭ોક એક સંગ વૈસિ કિડ એકન્ન હ□૭મે યાન્મિક યન્યા સુનિ સિકૈ છ૭। એતડ વેદ, વેદાંત, સાંખ્યયોગ, મીમાંસા, વૌદ્ધ દન્શન શ્રાદિ વિષયક પઢાર હોર છ૭ । મુદા સન્ ૧૨૦૬ મે ળખ્ત તવ્વિતી ળક્તિ-યાત્ની યન્મસ્વામી એ ક્ષેત્નમે શ્રાય૭ છ૭ તખ્ત હુનકા એ વશ્વિવવ્દ્યિા૭યક ખંડહ્ન માત્ન દેખ્વામે એ૭ન્હિ। એ દુનૂ વશ્વિવવ્દ્યિા૭યક શ્ર૭ાવે શ્રોદાંતપુની વહિાન્ન (વન્તમાન વહિાન્ન શનીફ) ળાઉંદા ૭ગ છ૭। ૬ વહિાન્ન ળવમ શતાવ્દીમે પા૭ વંશક ન્નાળા ૭ોકતિ દ્વાના સ્થાપતિ ક૭૭ ગે૭, મુદા ૬ કહયિો ળાઉંદા વા વક્તિ્નમશી૭ાસઁ પ્નતસ્પિન્યા નૈ કડ સક૭। તહાિ શ્રાઠમ શતાવ્દીમે મહષિી (વન્તમાન સહનસા) મે શ્રાદશિંકનાયાન્ય શ્રા મંડત મશ્નિક વીય વહસ ળે૭ છ૭। ળકન્ન મયયસ્થતા મંડત મશ્નિક વદ્દિષી પત્ની ળાન્નતી કેને છ૭િ। મંડત મશ્નિ એ વહસમે હાન્ન૭ છ૭, મુદા ળાન્નતી સ્વયં શંકનાયાન્યસઁ શંકનાયાન્ય સઁ વહસ કડ હુનકા શ્રતાિક્તિ શ્રયયયત ૭૭ સમય માંગાય ૭૭ વાય્ય કડ દે૭ખ્તિ્હ। શ્રોળા વવિાદ શ્રછિ ળે ૬ મહષિી વએહ મહષ્મિતી શ્રછિ ળતય શંકનાયાન્ય શ્રા મંડત મશ્નિક શાસ્ત્નાન્થ ળે૭ છ૭ વા નૈ। વદ્વિાત પન્મ્પનામે મથિ૭ાક ળાણુદત્ત મશ્નિ, નત્નેશ્વન્ન, ળ્યોતશ્વિન્ન, ળાગદત્ત, પ□થવ્વિિન્ન શ્રાયાન્ય, ગંગેશ્વન્ન ઉપાય્યાય, ળગયન્ન, વદ્યિાપતિ, શંકન્ન મશ્નિ, વાયસ્પતિ મશ્નિ શ્રા પ્નળાકન્ન મશ્નિ શ્રાદિ પ્નમુખ છથિ। વદ્યિાપતિ મથિ૭ાક ઘને- ઘન્ન વસિ ગે૭ છથિ। શ્રો સમ્પૂન્ણ હન્દિી શ્રા વંગ૭ા સાહત્યિકેઁ દશિા દેવાક કાળ સેહો કય૭તિ શ્રછિ। મથિ૭ાક વદ્વિાત મહ૭ા કોતો શ્રન્થમે પુનુષસઁ પાછૂ નૈ નહ૭ છથિ। ઋષિ મૈત્નેયી શ્રા ગાન્ગીક શ્ર૭ાવે ૧૫ મ શતાવ્દીમે ૭છિમાિ દેવી, ૭ખ્યિાિ દેવી, વશ્વિાસ દેવી શ્રા યંદ્નક૭ા દેવી શ્રાદિ સાહત્યિ શ્રા દન્શતક ક્ષેત્નમે શ્રજૂતપૂન્વ કાળ કે૭તિ। વાનહ્મ શતાવ્દીક શ્રંતમે શ્રફગાણ શ્રા તુન્કક હ્મ૭ા વહિાન્નપન્ન શુનૂ ળડ ગે૭। વખ્તયિાિન્ન ખ૭િળી પા૭ વંશક ન્નાળા ૭ોકતસિઁ હુનકન્ન ક્ષેત્ન છીત ૭૭તિ શ્રા એ સઁ પ્નશાસતકિ શ્રસ્થતિાક કા૭ શુનૂ ળે૭ । શાસત દ૭િ૭ીક સુ૭તાતક, કખ્તો શ્રાગાન્નાક, કખ્તો ળૌતપુન્ન વા ગૌન્ન (વંગા૭) ક હાથમે નહ૭। મુદા પૂના વહિાન્નપન્ન હુનકા

𑒮𑒦𑒏 𑒯𑒰𑒟 𑒢𑒻 𑒪𑒰𑒑𑒱 𑒮𑒏𑒪 𑒂 𑒁𑒪𑒑- 𑒁𑒪𑒑 𑒦𑒰𑒑𑒧𑒹 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒬𑒰𑒮𑒢 𑒔𑒪𑒲 𑒩𑒯𑒪। 𑒌 𑒏𑓂𑒩𑒧𑒧𑒹 𑒏𑒳𑒞𑒳𑒥𑒳𑒠𑓂𑒠𑒲𑒢 𑒌𑒥𑒏, 𑒮𑒳𑒪𑓂𑒞𑒰𑒢 𑒒𑒱𑒨𑒰𑒮𑒳𑒠𑓂𑒠𑒲𑒢, 𑒤𑒱𑒩𑒼𑒖 𑒬𑒰𑒯, 𑒮𑒱𑒏𑒢𑓂𑒠𑒩 𑒪𑒼𑒠𑒲 𑒡𑒩𑒱 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒩𑒰𑒮 𑒮𑒧𑓂𑒩𑒰𑒙 𑒂𑒥𑒱 𑒑𑒹𑒪। 𑒬𑒹𑒩𑒬𑒰𑒯 (𑒮𑒢 १५४०-१५४५) 𑒋𑒏𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒬𑒰𑒮𑒏 𑒕𑒪 𑒖𑒹 𑒁𑒣𑒢 𑒮𑒰𑒧𑓂𑒩𑒰𑒖𑓂𑒨𑒏𑒹𑒿 𑒫𑓂𑒨𑒫𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞 𑒩𑒴𑒣𑒮𑒿 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒣𑒱𑒞 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒰𑒮 𑒏𑒹𑒪𑒏। 𑒬𑒹𑒩𑒬𑒰𑒯 𑒣𑒙𑒢𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒁𑒣𑒢 𑒣𑒳𑒩𑒰𑒢 𑒫𑒻𑒦𑒫𑒧𑒹 𑒫𑒰𑒣𑒮 𑒂𑒢𑓄 𑒔𑒰𑒯𑒻 𑒕𑒪 𑒂 𑒌 𑒠𑒱𑒬𑒰𑒧𑒹 𑒏𑒰𑒖 𑒏𑒩𑓄 𑒪𑒰𑒑𑒪। 𑒥𑒐𑓂𑒞𑒱𑒨𑒰𑒩 𑒐𑒱𑒪𑒖𑒲𑒏 𑒮𑒧𑒨𑒮𑒿 𑒔𑒪𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒩𑒰𑒖𑒡𑒰𑒢𑒲 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒬𑒩𑒲𑒤𑒏𑒹𑒿 𑒣𑒙𑒢𑒰 𑒁𑒢𑒪𑒏 𑒂 𑒢𑒫 𑒏𑒱𑒪𑒰 𑒥𑒢𑒾𑒪𑒏। 𑒍 𑒁𑒣𑒢 𑒩𑒰𑒖𑓂𑒨𑒏 𑒮𑒲𑒧𑒰𑒏 𑒫𑒱𑒮𑓂𑒞𑒰𑒩 𑒖𑒾𑒢𑒣𑒳𑒩, 𑒑𑓂𑒫𑒰𑒪𑒱𑒨𑒩, 𑒧𑒰𑒪𑒫𑒰 𑒂 𑒩𑒝𑒟𑒧𑓂𑒦𑒾𑒩 𑒡𑒩𑒱 𑒏𑒹𑒪𑒏 𑒂 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒮𑒳𑒬𑒰𑒮𑒢 𑒣𑓂𑒩𑒦𑒰𑒫𑒲𑒏 𑒣𑒳𑒢𑒩𑓂𑒮𑓂𑒟𑒰𑒣𑒢𑒰 𑒏𑒹𑒪𑒏। 𑒥𑓀𑒑𑒰𑒪𑒮𑒿 𑒣𑓀𑒖𑒰𑒥 𑒡𑒩𑒱 𑒮𑒛𑓃𑒏 𑒥𑒢𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒬𑓂𑒩𑒹𑒨 𑒬𑒹𑒩𑒬𑒰𑒯𑒏𑒹𑒿 𑒕𑒻। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒧𑒳𑒑𑒪𑒏 𑒥𑒜𑓃𑒻𑒞 𑒮𑒞𑓂𑒞𑒰 𑒬𑒹𑒩𑒬𑒰𑒯𑒏 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩𑒰𑒡𑒱𑒏𑒰𑒩𑒲 𑒢𑒻 𑒮𑒧𑓂𑒯𑒰𑒩𑒱 𑒮𑒏𑒪 𑒂 𑒁𑒏𑒥𑒩𑒏 𑒮𑒧𑒨𑒧𑒹 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒧𑒳𑒑𑒪𑒏 𑒯𑒰𑒟𑒧𑒹 𑒔𑒪𑒱 𑒑𑒹𑒪। 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒏 𑒩𑒰𑒖𑓂𑒨 𑒖𑒰𑒑𑒲𑒩𑒠𑒰𑒩 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒋𑒯𑒢 𑒥𑒰𑒯𑒩𑒲 𑒬𑒏𑓂𑒞𑒱𑒏𑒹𑒿 𑒮𑒰𑒧𑒰𑒢𑓂𑒨 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒮𑓂𑒫𑒲𑒏𑒰𑒩 𑒢𑒻 𑒏𑒹𑒪𑒢𑒱। 𑒎𑒩𑓀𑒑𑒖𑒹𑒥𑒏 𑒣𑒼𑒞𑒰 𑒁𑒖𑒲𑒧-𑒅𑒬𑒰𑒢𑒏 𑒬𑒰𑒮𑒢 𑒏𑒰𑒪𑒧𑒹 𑒁𑒖𑒲𑒧𑒰𑒥𑒰𑒠𑒏 𑒧𑒯𑒱𑒧𑒰 (𑒄 𑒬𑒯𑒩 𑒁𑒖𑒲𑒧- 𑒅𑒬𑒰𑒢 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒥𑒢𑒰𑒍𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒪 𑒂 𑒫𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢 𑒣𑒙𑒢𑒰 𑒬𑒯𑒩𑒏 𑒯𑒪𑒏𑒰 𑒏𑒯𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱) 𑒒𑒳𑒩𑒪 𑒂 𑒣𑒙𑒢𑒰 𑒂 𑒥𑓀𑒑𑒰𑒪𑒏 𑒫𑓂𑒨𑒰𑒣𑒰𑒩 𑒥𑒜𑓃𑒪। 𑒧𑒳𑒩𑓂𑒬𑒱𑒠 𑒏𑒳𑒪𑒲 𑒐𑒰𑒢 १७०४ 𑒧𑒹 𑒥𑓀𑒑𑒰𑒪𑒏 𑒬𑒰𑒮𑒏 𑒥𑒢𑒪 𑒂 १७०७ 𑒧𑒹 𑒎𑒩𑓀𑒑𑒖𑒹𑒥𑒏 𑒧□𑒞𑓂𑒨𑒳𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒁𑒖𑒲𑒧𑒰𑒥𑒰𑒠 𑒍𑒏𑒩 𑒢𑒱𑒨𑓀𑒞𑓂𑒩𑒝𑒧𑒹 𑒂𑒥𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒻। १७४० 𑒧𑒹 𑒁𑒪𑒲𑒫𑒩𑓂𑒠𑒲 𑒐𑒰𑒢 𑒧𑒳𑒩𑓂𑒬𑒱𑒠𑒰𑒥𑒰𑒠𑒧𑒹 𑒬𑒰𑒮𑒢 𑒮𑒧𑓂𑒯𑒰𑒩𑒪𑒏 𑒂 𑒌 𑒏𑓂𑒩𑒧𑒧𑒹 𑒬𑒰𑒮𑒢𑒏 𑒥𑒰𑒑𑒛𑒼𑒩 𑒖𑒻𑒢𑒳𑒠𑓂𑒠𑒲𑒢 𑒁𑒯𑒧𑒠 𑒂 𑒮𑒱𑒩𑒰𑒖𑒳𑒠𑓂𑒠𑒾𑒪𑒰𑒏 𑒯𑒰𑒟𑒧𑒹 𑒔𑒪𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒻, 𑒖𑒹 𑒁𑓀𑒑𑓂𑒩𑒹𑒖 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒧𑒰𑒩𑒪 𑒑𑒹𑒪। 𑒞𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑒧𑒲𑒩 𑒖𑒰𑒤𑒩 𑒂 𑒧𑒲𑒩 𑒏𑒰𑒮𑒱𑒧 𑒁𑒪𑒱 𑒬𑒰𑒮𑒏 𑒥𑒢𑒱 𑒑𑒹𑒪। 𑒍𑒯𑒼 𑒮𑒥 𑒮𑒧𑒨 𑒢𑒻 𑒩𑒯𑒪 𑒂 𑒁𑓀𑒑𑓂𑒩𑒹𑒖 𑒮𑒢𑓂 १७६५ 𑒧𑒹 𑒁𑒣𑒢 𑒮𑒰𑒧𑓂𑒩𑒰𑒖𑓂𑒨𑒏 𑒖𑒛𑓃𑒱 𑒧𑒖𑒥𑒴𑒞 𑒏𑓄 𑒪𑒹𑒪𑒏। 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒢𑒹 𑒁𑒤𑒑𑒰𑒢, 𑒞𑒳𑒩𑓂𑒏 𑒂 𑒢𑒹 𑒧𑒳𑒑𑒪 𑒬𑒰𑒮𑒏 𑒂𑒮𑒰𑒢𑒲𑒮𑒿 𑒩𑒯𑒪, 𑒂 𑒢𑒹 𑒁𑓀𑒑𑓂𑒩𑒹𑒖𑒏𑒹𑒿 𑒩𑒯𑒨 𑒠𑒹𑒪𑒢𑒱। 𑒮𑒢𑓂 १८५७ 𑒧𑒹 𑒖𑒑𑒠𑒲𑒬𑒣𑒳𑒩𑒏 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒏𑒳𑓀𑒫𑒩 𑒮𑒱𑓀𑒯 𑒂 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒁𑒧𑒩 𑒮𑒱𑓀𑒯 𑒁𑓀𑒑𑓂𑒩𑒹𑒖𑒏 𑒫𑒱𑒩𑒼𑒡 𑒏𑒹𑒪𑒢𑒱। 𑒌 𑒏𑓂𑒩𑒧𑒧𑒹 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒏𑒳𑓀𑒫𑒩 𑒮𑒱𑓀𑒯𑒏𑒹𑒿 𑒋𑒏 𑒥𑒹𑒩 𑒂𑒖𑒧𑒑𑒜𑓃 𑒦𑒰𑒑𑒨 𑒣𑒛𑓃𑒪𑒢𑒱, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒍 𑒥𑒯𑒰𑒠𑒳𑒩𑒲𑒮𑒿 𑒫𑒰𑒣𑒮 𑒂𑒥𑒱 𑒑𑒹𑒪 𑒂 𑒁𑒣𑓂𑒩𑒻𑒪 𑒮𑒢𑓂 १८५८ 𑒧𑒹 𑒑𑒳𑒪𑒰𑒧𑒲𑒏 𑒥𑒠𑒪 𑒧□𑒞𑓂𑒨𑒳𑒏𑒹𑒿 𑒮𑓂𑒫𑒲𑒏𑒰𑒩 𑒏𑒹𑒪𑒢𑒱। 𑒥𑒰𑒠𑒧𑒹 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒁𑒧𑒩 𑒮𑒱𑓀𑒯 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒮𑓀𑒒𑒩𑓂𑒭 𑒏𑒹𑒪𑒢𑒱। 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒠𑒱𑒮 𑒮𑓀𑒟𑒰𑒪 𑒣𑒩𑒑𑒢𑒰𑒏 𑒮𑒱𑒠𑓂𑒡𑒼, 𑒏𑒰𑒢𑓂𑒯𑒴, 𑒔𑒰𑓀𑒠

𑒂 𑒞𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑓑𑓘𑓕𑓕-𑓕𑓗 𑒏 𑒥𑒲𑒔𑒧𑒹 𑒠𑒏𑓂𑒭𑒱𑒝 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒁𑓀𑒑𑓂𑒩𑒹𑒖 𑒬𑒰𑒮𑒢𑒏 𑒫𑒱𑒩𑒳𑒠𑓂𑒡 𑒫𑒱𑒠𑓂𑒩𑒼𑒯𑒏 𑒗𑓀𑒛𑒰 𑒥𑒳𑒪𑒢𑓂𑒠 𑒏𑒹𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱, 𑒥𑒹𑒩 𑒥𑒱𑒩𑒮𑒰 𑒦𑒑𑒫𑒰𑒢 𑓑𑓘𑓙𑓕-𑓒𑓐𑓐𑓐 𑒏 𑒥𑒲𑒔 𑒕𑒼𑒙𑒢𑒰𑒑𑒣𑒳𑒩𑒏 𑒧𑒳𑓀𑒛𑒰𑒧𑒹 𑒁𑒬𑒰𑓀𑒞𑒱𑒏 𑒂𑒑𑒱 𑒦𑒛𑓃𑒏𑒰𑒥𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒟𑒱। 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒹 𑒮𑒧𑒰𑒖 𑒮𑓀𑒑 𑒞𑒯𑒱𑒨𑒰 𑒧𑒰𑓀𑒗𑒲𑒏 𑒢𑒰𑒧 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒬𑓂𑒩𑒠𑓂𑒡𑒰𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒮𑒢𑓂 𑓑𑓙𑓐𑓘 𑒧𑒹 𑒐𑒳𑒠𑒲𑒩𑒰𑒧 𑒥𑒼𑒮 𑒂 𑒣𑓂𑒩𑒤𑒳𑒪𑓂𑒪

𑒔𑒰𑒏𑒲 𑒥𑓀𑒑𑒰𑒪𑒏 𑒠𑒳𑒩𑓂𑒢𑒰𑒧 𑒏𑒪𑒏𑓂𑒙𑒩 𑒏𑒱𑓀𑒑𑓂𑒮𑒤𑒼𑒩𑓂𑒛𑒣𑒩 𑒧𑒳𑒖𑒤𑓂𑒤𑒩𑒣𑒳𑒩𑒧𑒹 𑒥𑒧 𑒤𑒹𑒏𑒪𑒟𑒱। 𑒏𑒪𑒏𑓂𑒙𑒩 𑒥𑒔𑒱 𑒑𑒹𑒪 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒤𑒳𑒪𑓂𑒪 𑒔𑒰𑒏𑒲 𑒣𑒏𑒛𑓃𑒰𑒃𑒮𑒿 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒂𑒞𑓂𑒧𑒯𑒞𑓂𑒨𑒰 𑒏𑓄 𑒪𑒹𑒪𑒢𑒱 𑒂 𑒏𑒱𑒬𑒼𑒩 𑒐𑒳𑒠𑒲 𑒩𑒰𑒧 𑒥𑒼𑒮𑒏𑒹𑒿 𑒤𑒰𑒿𑒮𑒲𑒣𑒩 𑒪𑒙𑒏𑒰 𑒠𑒹𑒪 𑒑𑒹𑒪। 𑒁𑒣𑓂𑒩𑒻𑒪 𑓑𑓙𑓑𑓗 𑒧𑒹 𑒔𑓀𑒣𑒰𑒩𑒝𑒏 𑒏𑒱𑒮𑒰𑒢 𑒩𑒰𑒖𑒏𑒳𑒧𑒰𑒩 𑒬𑒳𑒏𑓂𑒪𑒏 𑒂𑒑𑓂𑒩𑒯𑒣𑒩 𑒧𑒯𑒰𑒞𑓂𑒧𑒰 𑒑𑒰𑓀𑒡𑒲 𑒔𑓀𑒣𑒰𑒩𑒝 𑒂𑒥𑒱 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒥𑒹𑒩 𑒑𑒼𑒩𑒰𑒏 𑒁𑒞𑓂𑒨𑒰𑒔𑒰𑒩𑒏 𑒫𑒱𑒩𑒳𑒠𑓂𑒡 𑒂𑒫𑒰𑒖 𑒅𑒚𑒾𑒪𑒢𑒱। 𑒞𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑒮𑓂𑒫𑒞𑓀𑒞𑓂𑒩𑒞𑒰 𑒂𑒢𑓂𑒠𑒼𑒪𑒢𑒧𑒹 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒩𑒰𑒮 𑒢𑒰𑒧𑒲 𑒢𑒹𑒞𑒰 𑒦𑒹𑒪𑒰 𑒮𑒦 𑒬𑓂𑒩𑒲 𑒥𑓂𑒩𑒖 𑒏𑒱𑒬𑒼𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒰𑒠, 𑒛□ 𑒩𑒰𑒖𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒰𑒠, 𑒬𑓂𑒩𑒲 𑒏□𑒭𑓂𑒝 𑒮𑒱𑓀𑒯, 𑒁𑒢𑒳𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒢𑒰𑒩𑒰𑒨𑒝 𑒮𑒱𑓀𑒯, 𑒥𑒻𑒠𑓂𑒨𑒢𑒰𑒟 𑒗𑒰, 𑒖𑒨𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬 𑒢𑒰𑒩𑒰𑒨𑒝 𑒂 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒖𑒑𑒖𑒲𑒫𑒢 𑒩𑒰𑒧 𑒂𑒠𑒱𑒏 𑒮𑓂𑒧□𑒝𑒲𑒨 𑒁𑒥𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒩𑒰𑒮 𑒫𑒱𑒠𑓂𑒫𑒰𑒢𑓂𑒮𑓂𑒫𑒞𑓀𑒞𑓂𑒩𑒞𑒰 𑒮𑒹𑒢𑒰𑒢𑒲 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒏𑒹𑒿 𑒁𑒣𑒢 𑒏𑒰𑒩𑓂𑒨𑒮𑓂𑒟𑒪 𑒥𑒢𑒾𑒪𑒢𑒱, 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒂𑒔𑒰𑒩𑓂𑒨 𑒏□𑒣𑒰𑒪𑒰𑒢𑒲, 𑒧𑒯𑒰𑒣𑓀𑒛𑒱𑒞 𑒩𑒰𑒯𑒳𑒪 𑒮𑒰𑓀𑒏□𑒞𑓂𑒨𑒰𑒨𑒢, 𑒬𑓂𑒩𑒲 𑒏𑒰𑒬𑒲 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒰𑒠 𑒖𑒰𑒨𑒮𑒫𑒰𑒪 𑒂 𑒮𑓂𑒫𑒰𑒧𑒲 𑒮𑒯𑒖𑒰𑒢𑓀𑒠 𑒮𑒩𑒮𑓂𑒫𑒞𑒲𑒏 𑒢𑒰𑒧 𑒅𑒪𑓂𑒪𑒹𑒐 𑒨𑒼𑒑𑓂𑒨 𑒁𑒕𑒱। 𑒖𑒞𑓄 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒬𑒲 𑒑𑒳𑒪𑒰𑒧𑒲𑒮𑒿 𑒧𑒳𑒏𑓂𑒞𑒱 𑒣𑒰𑒫𑒨 𑒪𑒹𑒪 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒂𑒢𑓂𑒠𑒼𑒪𑒢 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒪, 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒱𑒏 𑒩𑒮𑒡𑒰𑒩 𑒥𑒯𑒾𑒢𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒏□𑒞𑒲𑒩 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒮𑒧𑒨-𑒮𑒧𑒨 𑒣𑒩 𑒋 𑒡𑒩𑒞𑒲𑒣𑒩 𑒖𑒢𑓂𑒧 𑒪𑓄 𑒔𑒳𑒏𑒪 𑒕𑒟𑒱। 𑒩𑒰𑒖𑒰 𑒩𑒰𑒡𑒱𑒏𑒰 𑒩𑒧𑒝 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒰𑒠 𑒮𑒱𑓀𑒯, 𑒂𑒔𑒰𑒩𑓂𑒨 𑒬𑒱𑒫𑒣𑒴𑒖𑒢 𑒮𑒯𑒰𑒨, 𑒂𑒔𑒰𑒩𑓂𑒨 𑒢𑒪𑒱𑒢 𑒫𑒱𑒪𑒼𑒔𑒢 𑒬𑒩𑓂𑒧𑒰, 𑒬𑓂𑒩𑒲 𑒩𑒰𑒧𑒫□𑒏𑓂𑒭 𑒥𑒹𑒢𑒲𑒣𑒳𑒩𑒲, 𑒬𑓂𑒩𑒲 𑒤𑒝𑒲𑒬𑓂𑒫𑒩 𑒢𑒰𑒟 '𑒩𑒹𑒝𑒳', 𑒩𑒰𑒭𑓂𑒙𑓂𑒩𑒏𑒫𑒱 𑒩𑒰𑒧𑒡𑒰𑒩𑒲 𑒮𑒱𑓀𑒯 '𑒠𑒱𑒢𑒏𑒩', 𑒢𑒰𑒑𑒰𑒩𑓂𑒖𑒳𑒢 𑒂 𑒬𑒰𑒠 𑒁𑒖𑒲𑒧𑒰𑒥𑒰𑒠𑒲𑒏 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒧𑒹 𑒠𑒹𑒬𑒏 𑒧𑒰𑒙𑒱𑒏 𑒑𑓀𑒡 𑒂 𑒔𑒹𑒞𑒢𑒰 𑒦𑒹𑒙𑒞। 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩 (𑒣𑒙𑒢𑒰) 𑒬𑓂𑒩𑒲 𑒑𑒳𑒩𑒳 𑒑𑒼𑒫𑒱𑓀𑒠 𑒮𑒱𑓀𑒯 𑒖𑒲 𑒏 𑒖𑒢𑓂𑒧𑒦𑒴𑒧𑒱 𑒁𑒕𑒱। 𑒁𑓀𑒑𑓂𑒩𑒹𑒖𑒏 𑒂𑒑𑒧𑒢𑒏 𑒥𑒰𑒠𑒮𑒿 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒏𑒪𑒏𑒞𑓂𑒞𑒰𑒮𑒿 𑒣𑓂𑒩𑒬𑒰𑒮𑒢𑒱𑒏 𑒬𑒰𑒮𑒢 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒪। 𑒮𑒢𑓂 𑓑𑓘𑓕𑓗 𑒏 𑒫𑒱𑒠𑓂𑒩𑒼𑒯𑒏 𑒮𑒧𑒨𑒮𑒿 𑒪𑒼𑒏𑒧𑒹 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒏𑒹𑒿 𑒁𑒪𑒑 𑒣𑓂𑒩𑒰𑓀𑒞𑒏 𑒩𑒴𑒣𑒧𑒹 𑒠𑒹𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒃𑒔𑓂𑒕𑒰 𑒕𑒪। 𑒬𑓂𑒩𑒲 𑒮𑒔𑓂𑒔𑒱𑒠𑒰𑒢𑓀𑒠 𑒮𑒱𑒢𑓂𑒯𑒰, 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒬𑒰𑒪𑒱𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧 𑒮𑒱𑓀𑒯

𑒂 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒫𑒱𑒬𑒱𑒮𑓂𑒫𑒩 𑒮𑒯𑒱𑒞 𑒢𑒹𑒞□𑒞𑓂𑒫𑒧𑒹 𑒂𑒢𑓂𑒠𑒼𑒪𑒢𑒏 𑒤𑒪𑒮𑓂𑒫𑒩𑒴𑒣 𑒁𑒣𑓂𑒩𑒻𑒪 १९१२ 𑒧𑒹 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒂 𑒅𑒛𑓃𑒲𑒮𑒰 𑒁𑒪𑒑 𑒩𑒰𑒖𑓂𑒨 𑒥𑒢𑒪। 𑒅𑒛𑓃𑒲𑒮𑒰 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒁𑒣𑓂𑒩𑒻𑒪 १९३६ 𑒧𑒹 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒮𑒿 𑒁𑒪𑒑 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪। 𑒣𑒔𑒰𑒮𑒏 𑒠𑒬𑒏𑒧𑒹 𑒩𑒰𑒖𑓂𑒨 𑒣𑒳𑒢𑒩𑓂𑒑𑒚𑒢 𑒂𑒨𑒼𑒑𑒏 𑒮𑒱𑒤𑒰𑒩𑒱𑒬𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒮𑒰𑒩 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒏 𑒫𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢 𑒦𑒾𑒑𑒼𑒪𑒱𑒏 𑒩𑒴𑒣 𑒮𑒼𑒗𑒰𑒿 𑒂𑒨𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒧𑒹 𑒣𑒬𑓂𑒔𑒱𑒧 𑒥𑓀𑒑𑒰𑒪, 𑒣𑒬𑓂𑒔𑒱𑒧𑒧𑒹 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒠𑒹𑒬, 𑒠𑒏𑓂𑒭𑒱𑒝𑒧𑒹 𑒧𑒡𑓂𑒨 𑒣𑓂𑒩𑒠𑒹𑒬 𑒂 𑒅𑒛𑓃𑒲𑒮𑒰 𑒂 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩𑒧𑒹 𑒢𑒹𑒣𑒰𑒪𑒮𑒿 𑒒𑒹𑒩𑒪 𑒄 𑒩𑒰𑒖𑓂𑒨 𑒣𑒬𑓂𑒔𑒱𑒧𑒮𑒿 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫 𑒠𑒱𑒮 𑒥𑒯𑒻𑒞 𑒑𑓀𑒑𑒰 𑒢𑒠𑒲𑒮𑒿 𑒫𑒱𑒦𑒰𑒖𑒱𑒞 𑒁𑒕𑒱।

𑒦𑒾𑒑𑒼𑒪𑒱𑒏 𑒩𑒴𑒣𑒹𑒿 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒞𑒲𑒢 𑒦𑒰𑒑𑒧𑒹 𑒫𑒱𑒦𑒰𑒖𑒱𑒞 𑒁𑒕𑒱।

𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒁𑒕𑒱 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒏 𑒑𑓀𑒑𑒰 𑒏𑓂𑒭𑒹𑒞𑓂𑒩। 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒏 𑒥𑒲𑒮 𑒙𑒰 𑒖𑒱𑒪𑒰 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒏 𑒌 𑒧𑒻𑒠𑒰𑒢𑒲 𑒏𑓂𑒭𑒹𑒞𑓂𑒩𑒧𑒹 𑒁𑒥𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱, 𑒖𑒹 𑒢𑒹𑒣𑒰𑒪𑒏 𑒞𑒩𑒰𑒃 𑒂 𑒑𑓀𑒛𑒏𑒏 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩𑒲 𑒞𑒙𑒏 𑒥𑒲𑒔 𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒋𑒏𑒩𑒰 𑒁𑒪𑒰𑒫𑒹 𑒦𑒰𑒑𑒪𑒣𑒳𑒩 𑒖𑒱𑒪𑒰𑒏 𑒢𑒫𑒑𑒕𑒱𑒨𑒰 𑒅𑒣𑒧𑓀𑒛𑒪 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒣𑒛𑓃𑒻 𑒕𑒻। 𑒄 𑒣𑒴𑒩𑒰 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩𑒏 𑒢𑒰𑒧𑒮𑒿 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒱𑒠𑓂𑒡 𑒁𑒕𑒱। 𑒧𑒻𑒠𑒰𑒢 𑒂 𑒢𑒠𑒲𑒮𑒿 𑒦𑒩𑒪 𑒯𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝𑒹 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩 𑒥𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒏□𑒭𑒱 𑒠□𑒭𑓂𑒙𑒱𑒏𑒼𑒝𑒮𑒿 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒮𑒧□𑒠𑓂𑒡 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱।

(𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒁𑓀𑒏𑒧𑒹 𑒖𑒰𑒩𑒲)

𑒁𑒣𑒢 𑒧𑓀𑒞𑒫𑓂𑒨 editorial@videha.com **𑒣𑒩 𑒣𑒚𑒰𑒅।**

२२𑒢𑒞𑒱 𑒢𑒫𑒪 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪 (𑒪𑒹𑒐𑒏 𑒑𑒖𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩)

𑒢𑒞𑒱 𑒢𑒫𑒪 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪 (𑒪𑒹𑒐𑒏 𑒑𑒖𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩)

𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪𑒏 𑒩𑒔𑒢𑒰 𑒮𑓀𑒮𑒰𑒩𑓁 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒩𑒔𑒢𑒰 𑒮𑓀𑒮𑒰𑒩 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱- 𑒒𑒩𑒰𑒛𑓃𑒲 (𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮) (𑓑𑓙𑓗𑓓), 𑒑𑒰𑒧𑒫𑒰𑒪𑒲 (𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮) (𑓑𑓙𑓘𑓒), 𑒖𑒰𑒧𑒞𑒲 (𑒢𑒰𑒙𑒏) (𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒧𑓀𑒔𑒢 𑓑𑓙𑓘𑓑, 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒬𑒢 𑓒𑓐𑓑𑓓) 𑒂 𑒁𑒮𑓂𑒧𑒞𑒱 (𑒪𑒒𑒳𑒏𑒟𑒰 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒯) (𑓒𑓐𑓑𑓖) 𑒂 𑒄 𑒔𑒰𑒩𑒴 𑒣𑒼𑒟𑒲 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒁𑒢𑒳𑒧𑒞𑒱𑒮𑒿 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒣𑒹𑒙𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒅𑒣𑒪𑒥𑓂𑒡 𑒁𑒕𑒱 𑒪𑒏𑒱 𑒲𑒲𑒲𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰𑒨𑒼𑒢𑓂𑒣𑒼𑒞𑒯𑒱𑒯𑒱𑒞𑒧 𑒣𑒩।

𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒧𑒹 𑒕𑒢𑓂𑒠 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒂 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒓

कमलानन्द झाक पोथी "मैथिली उपन्यास: समय समाज आ सरोकार" (२०२१) क शीर्षक आकर्षक अछि। ई हुनकर किछु सद्यः उपन्यासकारपर किछु सम्मिलित कथित समीक्षात्मक आलेखक संग्रह अछि, २६३ पन्नाक ई पोथी हार्डबाउण्डमे लाइब्रेरीकेँ मात्र देखल जा सकत, जतऽ ई सड़ि जायत, अमेजनसँ हम ई चारि सय पाँच टाकामे कीनलौं मुदा ऐमे पाँचो पाइक सामग्री नै अछि। ई अपन वायोडाटामे गलत सद्यःसँ हीन कऽ, समानान्तर धाराक लोकक हकक मारि कऽ एक साहित्य अकादेमीक मैथिली अनुवाद असाइनमेण्टक गारसँ धरबा कएल अछि। आ ई असाइनमेण्ट हिनका मेरिटसँ नै जातिगत टाइटिलसँ भेटल छन्हि, अहिना सभ कविदानीक एवार्डमे भेटल छन्हि। हिनका सन लोक ले मैथिली वायोडाटाक एकटा पाँति अछि, समानान्तर धारा ले जीवन-मरणक प्रश्न।

कमलानन्द झाकेँ हम कहि छद्म समीक्षक कहैत छियनि? कारण ओ छद्म समीक्षक छथि। ओ लिखै छथि- "मैथिली उपन्यास- यात्राक डगमग सय वर्षक बाद मैथिलि अन्तर्जातीय विवाहक सपना, संघर्ष आ विडम्बना पर गामियुक्त उपन्यास लिखबाक श्रेय गौरीनाथकेँ जाइत छनि।" ताँ की कमलानन्द झा सुशीलसँ ई श्रेय छीनि लेता? की ई हुनकर ब्राह्मणवादी संस्कारक अहंकार- जे हम ककरो चढ़ा सकै छी आ ककरो उतारि सकै छी- केर पराकाष्ठा थीक, आकि हुनकर अध्ययनक अभावक परिणाम? यदि अहाँकेँ लऽ यएह कमलानन्द झा केर स्वार्थी दुनियाँसँ दूर, छल- छद्मसँ दूर सुशीलक जादुवला साहित्यिक निश्छल दुनियाँमे। अहाँक स्वागत अछि सुशीलक साहित्यिक दुनियाँमे। प्रस्तुत अछि सुशीलक 'गामवाली' (१९८२) जे आब उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवमे एहि <u>http:videha.co.in/pothi.htm</u> पर। पहिल पाँतीमे उपन्यास आरम्भसँ पहिनहिये 'गामवाली' उपन्यासक सम्बन्धमे सुशील लिखै छथि- "विधवा विवाह आ अन्तर्जातीय विवाहक समर्थनमे।" आ उपन्यास आरम्भ। *गामवालीक म□त्यु आ तप्पने हमेल, गामवालीक दाह संस्कार के करतै? ब्राह्मण समाज कि जादव समाज?*

𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒂𑒅 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮 𑒒𑒩𑒰𑒛𑓃𑒲𑒏 𑒔𑒩𑓂𑒔𑒰 𑒏𑒩𑒲।

𑒒𑒩𑒰𑒛𑓃𑒲 (𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮) (𑓑𑓙𑓗𑓓)

𑒄 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮 𑒁𑒐𑒱𑒪 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒲𑒨 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰 𑒮𑓀𑒒 (𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒮𑒰𑒯𑒹𑒥 𑒔𑒾𑒡𑒩𑒲) 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒕𑒰𑒣𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒪। 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒮𑒰𑒯𑒹𑒥 𑒔𑒾𑒡𑒩𑒲𑒏 𑒮𑒧𑒮𑓂𑒨𑒰 𑒢𑒰𑒧𑒮𑒿 𑒂𑒧𑒳𑒐 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒂 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪 𑒄 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮 𑒁𑒣𑒢 𑒧𑒰𑒨𑒏𑒹𑒿 𑒮𑒧𑒩𑓂𑒣𑒱𑒞 𑒏𑒩𑒻 𑒕𑒟𑒱। 𑒕𑒼𑒙- 𑒕𑒲𑒢 𑒪𑒹𑒐𑒏𑒲𑒨 𑒫𑒏𑓂𑒞𑒫𑓂𑒨𑒧𑒹 𑒌 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒢𑒳𑒏𑓂𑒐𑒏 𑒨𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰 𑒪𑒹𑒪 𑒔𑒪𑒻𑒪 𑒏𑒯𑒻 𑒕𑒟𑒱, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒧𑒢𑒳𑒠𑓂𑒨𑒰𑒢 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒕𑒻, 𑒐𑒖𑒴𑒩 𑒣𑒰𑒢𑒱 𑒖𑒞𑓄 𑒦𑒹𑒙𑒻 𑒕𑒻।

𑒣𑒰𑒚𑒏 𑒪𑒼𑒏 𑒠𑒪𑒰𑒢𑒣𑒩 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒩𑒧𑓂𑒦 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱, 𑒙𑒴𑒙𑒰 𑒮𑒢𑓂𑒠𑒴𑒏 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒔𑒾𑒏𑒲, 𑒙𑒴𑒙𑒰 𑒪𑒑𑒯𑒢𑒱 𑒧𑒯𑒲𑒮, 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒑𑒰𑒨, 𑒂 𑒋𑒏 𑒖𑒼𑒛𑓃𑒰 𑒥𑒛𑓃𑒠। 𑒥𑒰𑒿𑒯𑒲 𑒒𑒴𑒩𑒧𑒹 𑒯𑒱𑒑𑒳𑒛𑓃𑒰 𑒠𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱, 𑒮𑒳𑒐𑒰𑒨𑒪 𑒖𑒰𑒛𑓃𑒢𑒮𑒿 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒄 𑒮𑒖𑒲𑒫 𑒥𑒰𑒿𑒯𑒲 𑒖𑒛𑓃𑒻 𑒕𑒻, 𑒣𑓂𑒩𑒏□𑒞𑒱𑒏 𑒪𑒲𑒪𑒰!

𑒂 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮𑒏𑒰𑒩 𑒮𑒦𑒙𑒰 𑒮𑒩𑓀𑒖𑒰𑒧 𑒏𑒹𑒪𑒰𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒩𑒞𑒢𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒹𑒬 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮𑒧𑒹 𑒏𑒩𑒥𑒻 𑒕𑒟𑒱। 𑒧𑒱𑒪𑒱𑒙𑓂𑒩𑒲𑒧𑒻𑒢 𑒩𑒞𑒢।

𑒋𑒞𑓄 𑒦𑒰𑒭𑒰𑒨𑒲 𑒬𑒱𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒦𑒹𑒙𑒞। 𑒁𑒢𑒰𑒫𑒬𑓂𑒨𑒏 '𑒏' 𑒂 '𑒞' 𑒏𑒹𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒼𑒑 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪 𑓑𑓙𑓗𑓓 𑒧𑒹 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒢𑒻 𑒏𑒩𑒻 𑒕𑒪𑒰, 𑒣𑒲.𑒛𑒲.𑒋𑒤.𑒧𑒹 𑒖𑒞𑓄 𑒬𑒴𑒢𑓂𑒨𑒧𑒹 𑒄 𑒂𑒨𑒪 𑒕𑒻 𑒞𑒏𑒩𑒰 𑒌 𑒣𑒹𑒢𑒮𑒿 𑒏𑒰𑒙𑒱 𑒠𑒹𑒢𑒹 𑒕𑒟𑒱, 𑒥𑒰𑒠𑒏 𑒬𑓂𑒩𑒧𑒰 𑒚𑒲𑒏 𑒕𑒻। 𑒌 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮𑒧𑒹 𑒧𑒪𑒰𑒯𑒏 𑒪𑒛𑓃𑒏𑒲 𑒂 𑒥𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒧𑒝𑒏 𑒥𑒹𑒙𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒹𑒧 𑒮𑒧𑓂𑒫𑒢𑓂𑒨 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒦𑒹𑒙𑒞। 𑒞𑒿 𑒏𑒲 𑒄 𑒮𑒠𑓂𑒨 𑒯𑒼𑒃𑒋 𑒖𑒹, 𑒖𑒹 𑒦𑒰𑒭𑒰𑒨𑒲 𑒩𑒴𑒣𑒮𑒿 𑒮𑓂𑒫𑒔𑓂𑒕 𑒁𑒕𑒱 𑒌 𑒂𑒑𑒰𑒿𑒏 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒮𑒼𑒔𑒻𑒋, 𑒌𑒏𑒩 𑒫𑒱𑒭𑒨-𑒫𑒮𑓂𑒞𑒳 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒠𑒱𑒮𑒳𑒏𑒰 𑒮𑒼𑒔 𑒪𑒹𑒢𑒹 𑒯𑒼𑒃 𑒕𑒻। 𑒧𑒴𑒪𑒡𑒰𑒩𑒰𑒧𑒹 𑒄 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒢𑒱𑒣𑒞𑓂𑒞𑒰 𑒦𑒹𑒙𑒞। 𑒮𑒹 𑒠𑒳𑒪𑓂𑒯𑒰 𑒑𑒰𑒧𑒏 𑒅𑒠𑒨𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒗𑒰 '𑒫𑒱𑒢𑒼𑒠' 𑒖𑒹 𑒏𑒱 𑒧𑒹𑒛𑒱𑒨𑒼𑒏𑒩 𑒕𑒟𑒱 𑒂 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱𑒏𑓂𑒩𑒱𑒨𑒰𑒫𑒰𑒠𑒲 𑒫𑒱𑒔𑒰𑒩𑒡𑒰𑒩𑒰𑒏 𑒕𑒟𑒱 (𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒏 𑒬𑒩𑒠𑒱𑒢𑓂𑒠𑒳 𑒔𑒾𑒡𑒩𑒲 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭𑒰𑓀𑒏 𑒂 𑒣𑓂𑒩𑒹𑒧𑒪𑒞𑒰 𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩 '𑒣𑓂𑒩𑒹𑒧' 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭𑒰𑓀𑒏 𑒠𑒳𑒢𑒴𑒧𑒹 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒕𑒪- 𑒕𑒠𑓂𑒧 𑒬𑒩𑒠𑒱𑒢𑓂𑒠𑒳 𑒂 𑒣𑓂𑒩𑒹𑒧𑒪𑒞𑒰 𑒖𑒲 𑒁𑒦𑒱𑒫𑓂𑒨𑒏𑓂𑒞𑒱 𑒏𑒹𑒢𑒹 𑒕𑒟𑒱), 𑒮𑒹 𑒧𑒴𑒪𑒡𑒰𑒩𑒰𑒧𑒹 𑒮𑓂𑒫𑒲𑒏□𑒞 𑒦𑒹𑒪𑒟𑒱 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒌𑒯𑒱 𑒠𑒳𑒪𑓂𑒯𑒰 𑒑𑒰𑒧𑒏 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪 𑒖𑒹 𑒦𑒰𑒭𑒰, 𑒫𑒱𑒔𑒰𑒩, 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏 𑒫𑒱𑒭𑒨 𑒂 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏 𑒮𑓂𑒞𑒩

𑒮𑒦𑒧𑒹 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰𑒮𑒿 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒕𑒟𑒱, 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒹 𑒖𑒰𑒞𑒱𑒏 𑒕𑒟𑒱 𑒮𑒹 𑒏𑒞𑒹𑒍 𑒠𑒹𑒪 𑒑𑒹𑒪, 𑒧𑒴𑒪𑓂𑒨𑒰𑓀𑒏𑒢𑒧𑒹 𑒂 𑒁𑒮𑓂𑒫𑒲𑒏□𑒞 𑒏𑒹𑒢𑒰 𑒢𑒻 𑒯𑒼𑒃𑒞𑒟𑒱? 𑒕𑒠𑓂𑒧 𑒮𑒧𑒲𑒏𑓂𑒭𑒏 𑒮𑒦𑒏𑒹𑒿 𑒞 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒢𑒰𑒧𑒼 𑒢𑒻 𑒮𑒳𑒢𑒪 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒫𑒰 𑒍 𑒮𑒦 𑒌 𑒞𑒩𑒯𑒏 𑒮𑓂𑒫𑒰𑓀𑒑 𑒏𑒩𑒻 𑒕𑒟𑒱।

𑒩𑒞𑒢𑒏 𑒒𑒩𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒖𑒼𑒞𑒱 𑒠𑒹𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒻, 𑒪𑒰𑒪𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒖𑒼𑒞𑒱 𑒠𑒹𑒢𑒹 𑒕𑒟𑒱𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒍𑒏𑒩 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒦𑒰𑒨 𑒁𑒣𑒢𑒹 𑒯𑒱𑒮𑓂𑒮𑒰 𑒢𑒹 𑒪𑒱𑒐𑒱𑒞, 𑒩𑒞𑒢𑒏 𑒯𑒱𑒮𑓂𑒮𑒰 𑒏𑒼𑒢𑒰 𑒪𑒰𑒪𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒪𑒱𑒐𑒱𑒫𑒰 𑒪𑒹𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱? 𑒪𑒰𑒪𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒥𑒠𑒪𑒻𑒢 𑒏𑒩𑒻𑒪 𑒞𑒻𑒨𑒰𑒩 𑒕𑒟𑒱 (𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒖𑒰 𑒏𑓄 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒩𑒞𑒢 𑒏𑒹𑒮 𑒏𑓄 𑒠𑒹𑒢𑒹 𑒕𑒻) 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒩𑒞𑒢𑒏𑒹𑒿 𑒫𑒋𑒯 𑒒𑒩𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒔𑒰𑒯𑒲, 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒚𑒰𑒧 𑒅𑒣𑒙𑒱 𑒏𑓄 𑒏𑒞𑒋 𑒖𑒰𑒨𑒞? 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒄 𑒮𑒴𑒔𑒢𑒰 𑒎𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮𑒱𑒏 𑒫𑒱𑒮𑓂𑒞𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒖𑒰 𑒏𑓄 𑒐𑒳𑒖𑒻𑒋। 𑒄𑒯𑒼 𑒖𑒹 𑒩𑒞𑒢, 𑒣𑒞𑒱𑒏 𑒧□𑒞𑓂𑒨𑒳𑒏 𑒥𑒰𑒠, 𑒧𑒪𑒱𑒙𑓂𑒩𑒲𑒧𑒹 𑒔𑒪𑒱 𑒑𑒹𑒪 𑒂 𑒑𑒰𑒧𑒮𑒿 𑒢𑒱𑒣𑒞𑓂𑒞𑒰 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪 𑒖𑒐𑒢 𑒂 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒖𑒐𑒢 𑒍 𑒣𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒯 𑒥𑒩𑓂𑒐𑒏 𑒩𑒯𑒨। 𑒠𑒹𑒯 𑒠𑒬𑒰 𑒥𑒲𑒮 𑒥𑒩𑓂𑒐𑒏 𑒪𑒑𑒻, 𑒮𑒹 𑒍 𑒁𑒣𑒢 𑒅𑒧𑒹𑒩 𑒥𑒲𑒮 𑒥𑒩𑓂𑒐 𑒥𑒞𑒹𑒪𑒏𑒻, 𑒮𑒹 𑒧𑒪𑒱𑒙𑓂𑒩𑒲 𑒦𑒩𑓂𑒞𑒲 𑒪𑓄 𑒪𑒹𑒪𑒏𑒻। 𑒣𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒯 𑒮𑒰𑒪 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒣𑒞𑒹 𑒢𑒻। 𑒍𑒏𑒩 𑒦𑒰𑒨 𑒧𑒯𑒰𑒠𑒹𑒫 𑒏𑒼𑒯𑒳𑒢𑒰 𑒪𑒰𑒪𑒥𑒰𑒥𑒴𑒏 𑒏□𑒣𑒰𑒣𑒩 𑒁𑒕𑒱, 𑒣𑒹𑒙 𑒣𑒼𑒮𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒧𑒰𑒨 𑒂 𑒏𑒼𑒩𑒣𑒼𑒕𑒳𑒂 𑒥𑒯𑒲𑒢 𑒥𑒰𑒜𑓃𑒱𑒧𑒹 𑒥𑒯𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒻। 𑒍𑒏𑒩 𑒩𑒼𑒭 𑒮𑓂𑒫𑒰𑒦𑒰𑒫𑒱𑒏। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒣𑒰𑒚𑒏𑒖𑒲 𑒏𑒹𑒿 𑒁𑒣𑒢 𑒑𑒼𑒙𑒲 𑒐𑒹𑒪𑒥𑒰𑒏 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱, 𑒁𑒦𑒱𑒧𑒰𑒢 𑒯𑒰 𑒏𑒢𑒹 𑒁𑒢𑒕𑒱𑒨𑒰𑒨𑒪 𑒑𑒣 𑒏𑒯𑒻 𑒕𑒟𑒱। 𑒥𑒳𑒔𑓂𑒔𑒢, 𑒣𑒰𑒚𑒏 𑒖𑒲𑒏 𑒥𑒛𑓃𑒏𑒰 𑒥𑒹𑒙𑒰। 𑒥𑒳𑒔𑓂𑒔𑒢 𑒮𑒩𑒍 𑒐𑒹𑒪𑒰𑒛𑓃 𑒁𑒕𑒱, 𑒮𑒼𑒯𑒧𑒞𑒱𑒨𑒰 𑒁𑒕𑒱, 𑒏𑒼𑒢 𑒥𑒰𑒿𑒮𑒏 𑒠𑒰𑒯𑒰 𑒥𑒢𑒞𑒻 𑒮𑒹 𑒂𑒥 𑒪𑒰𑒪𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒥𑒳𑒗𑒟𑒱𑒢𑓂𑒯𑒱, 𑒮𑒹 𑒥𑒖𑒻𑒋। 𑒣𑒰𑒚𑒏 𑒖𑒲 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒑𑒼𑒙𑒲 𑒮𑒹𑒙 𑒏𑒩𑒨 𑒢𑒻 𑒁𑒥𑒻 𑒕𑒻, 𑒮𑒹 𑒣𑒰𑒚𑒏𑒖𑒲𑒮𑒿 𑒧𑒞𑒰𑒢𑓂𑒞𑒩 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒕𑒻। 𑒣𑒰𑒚𑒏𑒖𑒲𑒏 𑒣𑒾𑒞𑓂𑒩𑒲 𑒏𑒳𑒧𑒏𑒳𑒧𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒹𑒬 𑒏𑒩𑒥𑒻 𑒕𑒟𑒱 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮𑒏𑒰𑒩। 𑒏𑒳𑒧𑒏𑒳𑒧𑒏 𑒥𑒛𑓃 𑒣𑒻𑒒 𑒩𑒼𑒪 𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒂𑒥𑒻𑒥𑒪𑒰 𑒕𑒻, 𑒁𑒐𑒢 𑒞 𑒍 𑒏𑒰𑒢𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱, 𑒍𑒏𑒩 𑒙𑒹𑒩𑒪𑒱𑒢𑒏 𑒤𑓂𑒩𑒰𑒏𑒧𑒹 𑒂𑒑𑒱 𑒡𑓄 𑒪𑒹𑒪𑒏𑒻, 𑒣𑒰𑒏𑒱 𑒑𑒹𑒪। 𑒣𑒰𑒚𑒏 𑒖𑒲 𑒫𑒱𑒠𑒰 𑒯𑒼𑒃 𑒕𑒟𑒱 𑒁𑒮𑓂𑒣𑒞𑒰𑒪। 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒐𑒝𑓂𑒛 𑒮𑒧𑒰𑒣𑓂𑒞।

𑒥𑒰𑒑𑒧𑒞𑒲 𑒏𑒰𑒞𑒏 𑒁𑒮𑓂𑒣𑒞𑒰𑒪, 𑒪𑒰𑒪𑒥𑒰𑒥𑒴 (𑒪𑒪𑒱𑒞𑒹𑒬𑓂𑒫𑒩 𑒔𑒾𑒡𑒩𑒲)𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒰𑒣𑒹, 𑒣𑒰𑒿𑒔 𑒥𑒲𑒒𑒰 𑒐𑒹𑒞𑒏 𑒙𑒳𑒏𑒛𑓃𑒲 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒹 𑒠𑒹𑒪। 𑒣𑒰𑒚𑒏𑒼 𑒖𑒲𑒏 𑒨𑒼𑒑𑒠𑒰𑒢, 𑒣𑒰𑒃𑒮𑒿 𑒢𑒻 𑒠𑒹𑒯𑒮𑒿। 𑒥𑒳𑒔𑓂𑒔𑒳𑒢 𑒂 𑒍𑒏𑒩 𑒨𑒳𑒫𑒰 𑒮𑒹𑒢𑒰 𑒔𑒳𑒢𑒱 𑒏𑓄 𑒬𑓂𑒩𑒧𑒠𑒰𑒢 𑒠𑒹𑒪𑒏 । 𑒂 𑒌 𑒣𑒩𑒼𑒣𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝? 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒥𑒹𑒙𑒰 𑒍𑒃 𑒏𑒰𑒪 𑒠𑒩𑒦𑓀𑒑𑒰𑒧𑒹 𑒛𑒰𑒏𑓂𑒙𑒩𑒲 𑒣𑒜𑓃𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒪, 𑒂 𑒍

શ્રાવ શ્રહિ શ્રસ્પતાળમે છથિ। દૂરક સોય! શ્રા કુમકુમ કેં પાડકળી ળડ ળાર છથિ, શ્રહિ શ્રસ્પતાળ ળતડ મળાહ ળાતકિ કનુમ્રા નરસ છૈ, શ્રા ળાળવાવૂક વેટા વ્નાહ્મણ ળાતકિ ડ[illegible] વિનાયક શ્રોતડ ડાક્ટર છૈ। શ્રા ળાળ વાવૂ સેહો શ્રસ્પતાળ પહુઁચલ ળાર છથિ। હુનકા એ સન ગપમે મોન નૈ ળગૌ છન્હિ, હુનકર મોન ટાડળ છનિ શ્રોર ગપપર, રતન ળે મોરમે ગેળ રહન્હિ પાડકળીક શ્રોરડામ। દોસર પ્યાસ્ડ સમાપ્ત।

તેસર પ્યાસ્ડક પ્રારમ્ભ, નનુ પોપ્યડ઼પિર ગપ્પ સઙક્કા યળિ રહળ છૈ। પંચૈતી છૈ, રતન શ્રા ળાળવાવૂક વીચ સુળહ હૌ શ્રાકિ નૈ? પાડક ળીક છોટકા વેટા મળય઼, વ઼હ્ ળે કુમકુમળ ટેરેળિનક શ્વરાક શ્રનને રહે, શ્રા ળાળવાવૂક છોટકા વેટા શ્રળીત, દુનૂ વડ઼ા દિનક તાતળિમે મુળશ્ઠુશ્ઠરપુર કશ્રોળળસઁ ગામ શ્રાય઼ળ છૈ, શ્રોહો દુનૂ શ્રોત્તડ છૈ। વ઼િવિધ જાતરીસઁ વહિદા રહમાન ળય઼માળ પ્રોગ્રામ પ્રસ્તુત કડ રહળ છથિ। પો઼ડિએશ્ઠુમે સુશીળ ળી પેનસઁ કાટિ કડ શ્રમીન સયાની કેને છથિ, મુદા શ્રમીન સયાની વનાકા- સવિકા પ્રોગ્રામ કરૈ છળ સીળેન રેડિયોસઁ, સૈનકિ જાર ળળ ળય઼માળ વ઼જિનિ઼ન કળાકાર વ઼િવિધ જાતરીપર હોરૂ, શ્રમીનો સયાની તકરા કડ સકૈ છથિ શ્રા વહિદા રહમાન સેહો, સે હમ પ્રામિટ્વળ વ઼ર્સન ળડ કડ યળિ રહળ છી। પંચૈતી યોત પરીક્ષા વ઼િળતા સુન્દર હા કેર નામસઁ સ્થાપિત પુસ્તકાળયપર છૈ, નનુ પોપ્યડ઼પિર। ળાળવાવૂ વદળેન કરૈળ તૈયાર છથિ વનૂ દૂ કટ્ઠા વેસી દેત। મુદા રતનકેં વ઼હ્ ઘરાડ઼ી યાહિ, શ્રો તમસા ળારૂ। શ્રા પ્યાસ્ડ સમાપ્ત।

યારમિ પ્યાસ્ડ પ્રારમ્ભ, રતનક છોટકા જાર મહાદેવક હત્યા! રતનપર શ્રારોપ છૈ। શ્રો જાગિ ળારૂ। મુદા વુય્યન શ્રોકરા પક્ષમે થાનામે વાળૈ ળે ળપ્યન શ્રો ૪-૫ દિનસઁ ગામમે રહવે નૈ કરય઼ તઁ શ્રો હત્યા કેના કરત? શ્રોકરા સંગે ૪-૫ ટા છૌડ઼ો છૈ, શ્ઠેર ૧૦-૧૫ ટા। પાડકળી શ્રવ઼ાક છથિ। ળાળ વાવૂ સન્ન છથિ। શ્રા વતહન વાવૂ સજાક મુપ્યાક[illegible]તિ દિપ્યિ રહળ છથિ। વતહન વાવૂ રતનક પક્ષ વુય્યનસઁ સુનને રહથિ, શ્રા વતહન વાવૂક કહળ હસિાવે વુય્યન વય઼ાન દૈત શ્રછિ। પેયપર પેય। પ્યાસ્ડ સમાપ્ત।

पाँचम खण्ड। ब्राह्मण ७□ विनायक आ गणेश नाम कहुना। कहुना कहैए, ई विवाह असम्भव अछि, ओ नीच जातिक अछि, गणेशक बेटी अछि आ विनायक पैघ लोक। विनायक नै मानैए। आ (आगाँ अंकमे जारी)

अपन मंतव्य [illegible] **पर पठाउ।**

२३आशीष अनचिन्हार- निरपेक्ष- गुट- निरपेक्ष

आशीष अनचिन्हार

निरपेक्ष-गुट-निरपेक्ष

(हमर ई व्यंग्य विविध विदेह केर १६८म अंकमे प्रकाशित भेल छल मुदा एक बेर फेर हम अही व्यंग्य [illegible] १६० छी जाहिमे हमरा लोकनि एखन ई विषय पाठक लग फेरसँ पहुँचबाक चाही-लेखक)

सबकेँ सब तरहँक निसाँ होइत छै हमरो अछि। बहुत लोकक निसाँ देखार होइत छै मुदा हमर नुकायल अछि। किछु पाइकेँ निसाँ छनि तँ किछु

ળમીણક ગઁ કનિકો નૌકનીક ગઁ કનિકો કછુિ મુદા હમના સભ સમય પૂણકિ ચીળ નપ્પવાક આદતિ અછિ ગિંએ હમન નસિઁ સેહો પૂણકિ અછિ। હમના ગુટ-નિનિપેક્ષ વનવાક નસિઁ અછિ। હમ સદપ્યિન નિનિપેક્ષ-ગુટ-નિનિપેક્ષ વનવાક પ્નયાસમે નહૈત છી।

સભ તનહૅક નસિઁ સુભભ છૈ મુદા હમન નસિઁ વડ઼ કષ્ટ સાધ્ય। વડ઼-વડ઼ કનતવ કનS પડ઼ૈ છૈ એમે। મોનકેઁ અનેકો તનહસઁ અસસ્થભ નૂપે મનવS પડ઼ૈ છૈ। અસસ્થભ નૂપેમ એ દુઆને ળે સંસાનક ગઁ નયિમે છૈ ળે ળઁ હમ અપના આપકેઁ "નષ્પિક્ષ" કહૈ છિએ તાહસિઁ સ્પષ્ટ ભS ળાઇત છૈ ળે હમ "કેકનો" પક્ષમે છિએ। વસ્તુતઃ વનુ કેકનો પક્ષ ભેને હમ "નષ્પિક્ષ" ભૈએ ને સકૈ છી। આના સંસાનમે વડ઼કા-વડ઼કા ભૂપ સભ છથિ। માનિ ભઅિ ળે હમ કહભહુઁ ળે "હમ સત્યક સંગમે છી" આવ એહીસઁ સ્પષ્ટ ભS ળાઇત છૈ ળે હમ "સત્યક પક્ષમે છી" તખન સ્ભેન હમ નષ્પિક્ષ કોના ભેભહુઁ ?

ગઁએ કહભહુઁ ળે ઈ નસિઁ વડ઼ કષ્ટ સાધ્ય છૈ। વડ઼ કનતવ કનS પડ઼ૈ છૈ। નીભ-ટનિોપાભ દેભ ચોતી પહીનિ કS મંચપન વૈસિ કS હમ "નષ્પિક્ષ" વનિ ળાઇત છી આ અપના આપકેઁ ભનમમે નાપ્પિ ભૈત છી। ઉદાહનામ દેવ હમના અભીષ્ટ નૈ મુદા ઈ ળગ-ળાહનિ અછિ ળે કોનો મહાપુનૂષ વા ક્નાંતકિાની વા યુગ-પ્નામેતા અપના આપકેઁ નિનિપેક્ષ નૈ કહભ અછિ। મહાત્મા ગાઁધી કી સુભાષ ચંદ્ન વોસ કી નેહૂ કી ભગત સહિ। આ ભેકનિ સભ દનિ અપન પક્ષ પ્નસ્તુત કS આઇપન અડ઼ભ નહભ। ગપ્પ ચાહે નેભસન મંડેભાક હો કી માન્ટનિ ભૂથન કગિ કેન ઈહો સભ કહયિો અપનાકેઁ નિનિપેક્ષ નૈ કહભ। ળઁ મધ્યયુગમે ચભિ ગઁ ને ભગવાન મહાવીન આ ને ભગવાન વુદ્ધે અપનાકેઁ નિનિપેક્ષ કહભ આ ને હુનક વનિોધી। તઇસઁ પાછૂ ચભિ ગઁ ભગવાન ક□ષ્ણ ગઁ સાસ્ભે-સાસ્ભ અપનાકેઁ "નિનિપેક્ષ" માનવાસઁ મના કS દેને છથિ। ળઁ ગીતા કેન નચિોડ઼ દેખી ગઁ ઈ સાસ્ભ વુઝાએત ળે " નિનિપેક્ષ" આ "નપુંસક" એકૈ થકિ। નામ કી પનસુનામ કી આન સભ અપન-અપન પક્ષ સંસાનક સામને નપ્પભ। એતS ધનિ ળે નાવણ, કૌનવ, વુદ્ધ-મહાવીન યુગીન કર્મકાંડી આ અંગ્નેળસઁ ગોડસે ધનિ સભહૅક અપન પક્ષ છભૈ। મુદા ઈ સભ દેપ્પતિ હમ અપનાકેઁ "નિનિપેક્ષ" કહિ નહભ છી તકન કાનણ છૈ આ આકના એહાઁ દેવ ળનૂની નૈ।

ओना हम ई कहि दी जे हम अपना मोने ई नहिँ ने चुनलहुँ। हमरा संसारक बड़ अनुभव अछि आ हम देखलहुँ जे विरोध करबै तँ कछु ने भेटत आ चमचइ करबै तखन सभ दूसत तँए बहुत मंथन केर बाद हम निरपेक्षताक चद्दरि ओढ़ि लेलहुँ। मने दुन्नू हाथमे लड्डू। विरोधो ने करबै आ ने चमचइ करबै से मोनमे अछि। जे हमर नाम महापुरुष वा क्रांतिकारी वा युग-प्रवर्तक रूपमे ने आबए तत्काल तँ हम राजा-महाराजा सन छी हमरा लेल सएह बहुत अछि। हम आशीष अनचिन्हार, पिता श्री क□ष्ण चंद्र मिश्र, गाम जटरा-घाट, थाना बसिस्थी, जिला मधुबनी, प्रांत-बिहार, गोत्र-शांडिल्य,मूल सोदरपुरिये-सरिसब,एखन धरि अविवाहित पूरा होशो-हवासमे घोषणा करै छी जे हम "निरपेक्ष-गुट-निरपेक्ष" छी। हमरा कोनो वस्तुसँ जोड़ि कS ने देखल जाए। आब हम बिआह किए ने कS रहल छी से ने पूछू। हमरा डर अछि जे लोक कहीं ई ने पूछए जे सरकार बाल बच्चाक समयमे "निरपेक्ष" रहलिए की ने? ओना एमे डरेबाक कोनो प्रश्ने ने छै। जमीन पलटि जाइ छै अकास पलटि जाइ छै बसातो पुरबा-पछबाक बदला उतरा-दछिना जाS जाइ छै तखन बाल-बच्चाक समय जँ निरपेक्षता छोड़ि हम "पक्षी" बनब तँ कोन अपराध। लोक कतिबमे प्रगतिशील बनि अपन बेटीक प्रेम-बिआहक विरोध करैए। पुरस्कार प्रतिनिधिकि विचारक विरोध कS श्रेर ओकरे हाथसँ पुरस्कार लैए आ जखन ई सभ अपराध ने छै तखन हमहीं जँ पलटि जाएब तँ कोन अपराध। ओना पलटिबाज अपराध तँ ने छै मुदा हम ई हो बुझै छी जे जँ मनिट-दू मनिट लेल हम कुदि-आनि लि मुदा ई नहिँ पूरा जीवन ने चलत। रागल सचिवक राग सेहो एक दिन उतरल रहै आ हमहूँ तँ रागले मनुष्य छी ने? मुदा जा धरि चलै छै चलS दियौ। जहिया नहिँ उतरत देखल जेतै।

अपन मंतव्य [illegible] **पर पठाउ।**

२४प्रेमशंकर झा 'पवन' - मैथिली रचना (लोकोक्ति) संकलन

प्रेम शंकर झा 'पवन'
मैथिली रचना (लोकोक्ति) संकलन

१ चलय ने आवय त अंगना टेढ़
२ बोल नै बात हर-हर गीत
३ चोरक मुंह चान सन
४ धीरा धाके पेनी तीन
५ अनेर बुनेर के राम रखवाइया

६ ગીન નમિહુનયિા નેરાહ પાક
७ ચોવીકે કુન્ના ને ઘરકે ને ઘાટકે
८ વહિમા નાચે શ્રપને નાઉ
९ દેખ્યય મે ઊખ્ખિ સન વાળય મે વીખ્ખ સન
१० વહ્ય વરદ હકમય કુકુર
११ શ્રન્હરા ગામ મે કન્હા રાળા
१२શ્રોહ્રા ઊેખે ગામ વગાહ ગામક ઊેખ□ શ્રોહ્રા
१३ રાળા દુખ્ખી પ્રળા દુખ્ખી યોગીકે દુખ્ખ દૂના
१४ પહમિને શ્રોઢને કનયિા વ્રર, નપિને પોનને શ્રંગના ઘર
१५ સસ્ના ગેહુમ ઘર ઘર પૂળા
१६ વાપ ળનમઉ શ્રન્હરાયિા મે વેટાક નામ પાવ્રર હાઉસ
१७ દદિગરી કનયિાકે જૈસુર ઊકનયિા
१८ ઘરક જોદયિા ઊંકા ડાહ્ય
१९ છોટ ખ્પ્પિમિકે મોટ નાંગામ
२०યઉની દુસઉની સૂપકે ળનિકા વહ્નાર ટા છેદ
२१ પેટ વગિાડે મુરહી ઘર વગિાડે વુરહી
२२ ઘર શ્રાંગન જૌળીકે છઉ છઉ કરથિ નિન્દો
२३ હ્રવની વ્રયિાહ કનપટ્ટી સેનુર
२४ વડયિાક મામ ઊગય કુડામ
२५ ળે હર વહ્ય સે ખ્ખર ખ્ખાય વકની ખ્ખાય શ્રાચાર

શ્રપન મંનવ્યૂ દનિોરામિઊસનાડડ્રવદિહાગમામિઊયોમ **પર પડાઉ**

𑓒.𑓕.𑒏𑒳𑒧𑒰𑒩 𑒧𑒢𑒼𑒖 𑒏𑒬𑓂𑒨𑒣- 𑒥𑒪𑒱 𑒕𑒰𑒑𑒩

𑒏𑒳𑒧𑒰𑒩 𑒧𑒢𑒼𑒖 𑒏𑒬𑓂𑒨𑒣

𑓑𑓘𑒙𑒰 𑒪𑒒𑒳𑒏𑒟𑒰

𑒥𑒪𑒱 𑒕𑒰𑒑𑒩

𑒩𑒖𑒫𑒰𑒛𑓃𑒰 𑒣𑒩𑒱𑒫𑒰𑒩 𑒕𑒻 𑒡𑒩𑓂𑒧𑒹𑒬𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒏𑒹𑒋𑒣𑒢𑒼 𑒡𑒢-𑒮𑓀𑒣𑒞𑓂𑒞𑒱 𑒁𑒟𑒰𑒯 𑒕𑒻। 𑒣𑒜𑓃𑒰𑒄-𑒪𑒱𑒐𑒰𑒄, 𑒣𑒠-𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱𑒭𑓂𑒚𑒰 𑒧𑒹 𑒮𑒦 𑒮𑒧𑒰𑒿𑒑 𑒋𑒏-𑒮-𑒋𑒏! 𑒂 𑒨𑒻𑒯 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒕𑒻 𑒖𑒹 𑒮𑒰𑒧𑓀𑒞𑒬𑒰𑒯𑒲 𑒑𑒹𑒪𑒰𑒏 𑒥𑒰𑒠𑒼 𑒄 𑒣𑒩𑒱𑒫𑒰𑒩 𑒣𑒩𑒼𑒣𑒙𑓂𑒙𑒰 𑒧𑒹 𑒋𑒣𑒢𑒼 𑒢𑒰𑒧𑒲-𑒑𑒰𑒧𑒲 𑒥𑒢𑒪

छै। से जखन एहि परिवार के बालक जे स्विट्ज़रलैंड मे सी० ए० छै, के माईं विवाह के प्रस्ताव प्रतापपुर के भेटलनि तँ लागलनि जेना संसारक अलभ्य वस्तु अनचोके मे भेट गेल एहन बुझाइ, प्रतिष्ठित परिवार आ तै पर लड़का विदेश मे सी० ए० आ तकर विवाहक प्रस्ताव अनायासे भेट जायब! प्रतापपुर के भगवान पर आई विश्वास आर बेसी गहीर भऽ गेलनि। बेटी सुन्दर छनि, सुशील छनि ताहि मे तँ कोनो दू राय नहि; मुदा सुंदरते मात्र विवाहक कसौटी होइ से कहियो सपनो मे नहि सोचने छलाह। ओ तँ नित चिता मे रहैत छलाह जे कोना बेटी के जातिक कोनो लड़का के अंक लगा देथि। ओतँ आई लड़के दसि सँ आ ओहू मे एहन पैघ घर सँ कथा ऐब्, कोनो दैवीय चमत्कार सँ एको मसियो कम नहि बुझा रहल छलनि! ओ चप्पाईत घटक के कहने रहथिन - 'कथा तँ हमरा सोलहो आना मंजूर अछि; मुदा हमरा भगवान सामर्थ कहाँ देने छथि जे एहन पैघ घरक वर-बरियाती के सत्कार कऽ सकी।' 'अहाँ चिता जुनि करू। खाली अहाँ 'हँ' कहि दियौ तकरा बाद काज मे तूर-तेल दऽ निश्चिन्त रहू। बाकी समटा भार लड़का वला के छैन।' प्रतापपुर के लागलनि जेना ओ स्वप्न-लोक मे विचरण कऽ रहल होथि।

शुभ-शुभ कऽ विवाह-द्विरागमन सभ भऽ गेलै। मुदा लड़का जे स्विट्ज़रलैंड गेलै से आई दू बरख बीतलाक बादो गाम घुरि नहि एलै फोनो बंद! कनफुसकी के बजार गरम, जते लोक तते तरहक बात! एम्हर प्रतापपुर कोनो अनिष्टक आशंका सँ दिनानुदिन व्यग्र ओम्हर चर्मेशबाबूक परिवार पूर्ववत हँसी-खुशी मे!

-**कुमार मनोज कश्यप, सम्प्रति:** भारत सरकार के उप-सचिव, **संपर्क:** सी-११, टावर-४, टाइप-५, किदवई नगर पूर्व (दिल्ली हाट

के सामने), नई दिल्ली-११००२३ मो ९८१०८११८५०, ८१७८२१६२३९ ई-मेल: [illegible]

अपन मंतव्य [illegible] पर पठाउ।

२. आचार्य रामानंद मंडल- मैथिली साहित्य मे घोटाला

आचार्य रामानंद मंडल

मैथिली साहित्य मे घोटाला

મથિઘિ -મૈથઘિ મે દૂટા વ઼િદ્યાપતિ ભેઠન। ળ્યોતિશ્વિ઼ર ઠાકુર ▯૧૨૮૦▯ ૧૩૫૦▯ સે પૂર્વ઼ સોઠકન નાર ળાતિ મે વ઼િદ્યાપતિ ભેઠન । વ઼ો અપના સાહિત્ય઼ પર વ઼િદાપત નાયો શુરૂ કૈઠન। વ઼ો નાચ સંપૂર્ણ મથિઘિ મે ઠેક શકિ્ષણ કરૈત રહે। ળેકર ચર્ચા ળ્યોતિશ્વિ઼ર કૈઠ હ્તન। દોસર વ઼િદ્યાપતિ ▯૧૩૫૨▯ ૧૪૪૮▯ળ્યોતિશ્વિ઼ર કે વાદ મે ભેઠન। ળે ળાતિ કે વાભન રહઠન। વ઼ો સંસ્ક▯ત આ અવ઼હટ્ટ મે સાહિત્ય઼ રચના કૈઠન।

પરંતુ મૈથઘિ સાહિત્ય઼ મે નાર વ઼િદ્યાપતિ કે ક▯તિ કે વાભન વ઼િદ્ય઼ાપતિ કે કૈઠ ળા રહઠ હ્ય।

એગો દૈનકિ અખ્વાર મે ઠખ્ક પ્રવ઼ીણ નારાય઼ણ ચૌધરી ઠખ્ૈત હ્તન- વ઼િનોદ, નંદિ આ આઠોચનાક વાવળૂદ વ઼િદ્યાપતિ કવ઼િ કોકઘિ, મહાકવ઼િ, ળનકવ઼િ વનિ ગેઠાહ। ઠેક હુનકર સંદેશ કે હાથોહાથ સ્વ઼ીકાર કય઼ઠક। અપન સહળ -સુંદર મૈથઘિ રચના સભ એૌક ળનસુઠભ છઠ ળે ઠેક આકના હ▯દય઼ંગમ કય઼ ઠેઠક। ળન-ળન કે કંઠ મે અપન દેસઘિ વય઼ના (માત▯ભાષા) રચનાક કારણ પહુંચિ ગેઠાહ વ઼િદ્ય઼ાપતિ। હુનકર નચારી,મહેસવાની,રાચા -વનિહ ,નોક ્દોક આદિ અનેકો મહત્વ઼પૂર્ણ રચના સં સમાળ મે સાહિત્ય઼કિ ચારા એહેન વહઠ ળે વ઼િદ્ય઼ાપતકિ પદાવ઼ઘિ પર નાચ પરમ્પરા -વ઼િદાપત નાચ તક પ્રચઠન મે આવ઼િ ગેઠ।

વ઼િદિત હો કિ ળનવ઼ર્ગીય઼ સમાળ મે એહિ વ઼િદ્ય઼ાપતિ નાચ કે સહારે શકિ્ષાક સમુચતિ પ્રસાર હોવય઼ ઠાગઠ મથિઘિાક ઠેક સમાળ મે।

ઉઠ્ઠેખ્નીય઼ હ્ય઼ કિ ળ્યોતિશ્વિ઼ર પૂર્વ઼ સે વ઼િદાપતિ નાચ મે વ઼િદ્ય઼ાપતિ પદાવ઼ઘિ કે ન▯ત્ય઼ અભનિય઼ હોઇત રહે। અર વ઼િદ્ય઼ાપતિ કે વારે મે કશ્મીર અભનિવ઼ ગુપ્ત (દશમ શતાવ઼્દી કે અંત આ એગારહમ શતાવ઼્દી કે પ્રારંભ) -ઈશ્વ઼ર પ્રત્ય઼ાભળ્ઞિા -વ઼િભિર્ષણી ગ્રંથ મે ઠખ્ઠિ હ્ય઼।

શ્નીધ૨ દાસ કે સદુક્તિક૨્ણામ□ત (૨ચના ૧૧શ્ન૨વ૨ી ૧૨૦૬ મધ્યકાળીન મથિલિ લેખક વૃળિય કુમા૨ ઠાકુ૨)

શ્નીધ૨ દાસ વૃદ્યિાપતિ કે પાંચટા પદ ઉદ્ય□ત કૈલે હતિ જે વૃદ્યિાપતિ કે પદાવૃલી કે ઞાસા હૃય।

જાવૃ ન માલતી ક૨ પ૨ાગાસ તાવે ન તાહિ મધુક૨ વૃલિાસ। શ્ના મુંદલ મુકુલ મક૨ંદ,જ્યોતિશ્વિ૨ □૧૨૭૫□૧૩૫૦□ષષ્ઠ કલ્લોલ। શ્નથ વૃદ્યિાવંત વૃ૨્ણન।।

શ્નષ્ટમ કલ્લોલક।। શ્નથ ૨ાજ્ય વૃ૨્ણન।। મે વૃદિાપતિકે ઉલ્લેખ્ય કૈલ હતિ। સે વૃદ્યિાપતિ તિતેક પ્ર૨સદ્ધિ ઞ ગેલ ૨હે જે જ્યોતિશ્વિ૨ તેક૨ ઉલ્લેખ્ય નાયક રૂપ મે કૈલ ૨હથિ। (શ્રોત -વિદેહ)

ઉપ૨્યુક્ત કથન સે સ્પષ્ટ હૃય કી વૃદિાપતિ નાચ ના૨ વૃદ્યિાપતિ કે હૃય। પ૨ંતુ શ્નાવિ સાહિત્યિકિ ઘોટાલ ક કે વાજન વૃદ્યિાપતિ કે ક□તિ વિનાયલ શ્ના વતાશ્નોલ જા ૨હલ હૃય।

હાલાંકિ કુછ લોગ એકે વૃદ્યિાપતિ કે ના૨ ત કુછ લોગ વાજન વતવૈત હૃય। પ૨ંતુ ઉપ૨્યુક્ત તથ્ય કે શ્નાધા૨ પ૨ દૂટા વૃદ્યિાપતિ ભેલથિ। એગો ના૨ શ્ના એગો વાજન। પ૨ંતુ મૈથિલી સાહિત્ય મે વૃદ્યિાપતિ કે લેકે ઘોટાલ કૈલ ગેલ હૃય।

વૃ૨્તમાન ભૌગોલિક સ્થિતિ મે જૈ૨ વસિ્ડીશ્રી ડીહ કે વાજન વૃદ્યિાપતિ કે જન્મ સ્થાન વતાયલ જા૨ હૃય વોક૨ પાંચ વૃ૨્ગ કિલોમીટ૨ ક્ષેત્૨ મે વાજન વસ્તી ન હૃય। પ૨ંતુ ના૨ વહુત હૃય। વાજન વૃદ્યિાપતિ કે જન્મ શ્નન્ય ક્ષેત્૨ મે ભેલ ૨હે। વસ્શ્રી ડીહ મે વાજન મહાકવિ વૃદ્યિાપતિ સમા૨ોહ ન મનાયલ જાશ્તિ હૃય। શ્ન૨ પ્ર૨કા૨ મૈથિલી સાહિત્ય મે ઘોટાલ હૃય।

-શ્નાચાર્ય ૨ામાનંદ મંડલ સામાજિક ચતિક સીતામઢી, *સેવાનવિૃત્ત*

પ્રધાનાધ્યાપક, માતા-ચન્દ્ર દેવી, પિતા-સ્વ૦ રાજેશ્વર મંડલ, પત્ની-પ્રમિલા દેવી, જન્મ તિથિ-૦૧ જનવરી ૧૯૬૦ યોગ્યતા- એમ-એસસી (રસાયન શાસ્ત્ર), એમ એ (હિન્દી) રુચિ- સાહિત્યિક, મૈથિલી-હિન્દી કવિતા -કહાની લેખન આ આલેખ પ્રકાશિત પોથી - મૈથિલી કવિતા સંગ્રહ નારા કે ન વાંટિયૌ ૨૦૨૨ પ્રકાશિત રચના - સહિયા કવિતા સંગ્રહ પોથી - જનક નંદિની જાનકી આ શૌર્ય ગાથા ૨૦૨૨ પત્રિકા -મિથિલા સમાજ, ઘર -વાહર આ શૂરવા (મૈસામ) અપવાર -દૈનિક મૈથિલ પુનર્જાગરણ પ્રકાશ સામાજિક-સામાજિક ચેતના, દાયિત્વ- પૂર્વ જિલા પ્રતિનિધિ, પ્રાથમિક શિક્ષક સંઘ, ડુમરા, સીતામઢી સ્થાયી પતા- ગ્રામ-પિપરા વિશનપુર થાના-પરિહાર જિલા-સીતામઢી વર્તમાન પતા-પિપરા સદન, મુરલિયાચક વાર્ડ-૦૪ સીતામઢી પોસ્ટ-ચકમહિલા જિલા-સીતામઢી રાજ્ય-વિહાર પિન-૮૪૩૩૦૨

અપન મંતવ્ય દિતોનાિ૭સનાડડવૃદિહા૦ગમાાિ૭યોમ **પર પઠાઉ।**

૨૭.આચાર્ય રામાનંદ મંડલ- ૨ ટા કથા

𑒂𑒔𑒰𑒩𑓂𑒨 𑒩𑒰𑒧𑒰𑒢𑓀𑒠 𑒧𑓀𑒛𑒪

𑓒 𑒙𑒰 𑒏𑒟𑒰

𑓑

𑒖𑒻𑒫𑒱𑒏 𑒣𑒱𑒞𑒰

𑒮𑒰𑒩𑒰 𑒑𑒰𑓀𑒫-𑒖𑒫𑒰𑓀𑒩 𑒖𑒢𑒻 𑒏𑒱 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒥𑒰𑒮 𑒏𑒹 𑒖𑒢𑒧𑒪 𑒯𑒻𑒨। 𑒅𑒏𑒩𑒱 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒁𑒃 𑒥𑒰𑒞 𑒮𑒹 𑒁𑓀𑒖𑒰𑒢 𑒢𑒯𑒻। 𑒂𑒐𑒱𑒩 𑒁𑓀𑒖𑒰𑒢 𑒏𑒹𑒢𑒰 𑒢 𑒯𑒼𑒨𑒞। 𑒏𑒹𑒏𑒩𑒰 𑒧𑒹 𑒃 𑒯𑒱𑒧𑓂𑒧𑒞 𑒯𑒼𑒨𑒞,𑒃 𑒥𑒰𑒞 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒥𑒞𑒰𑒫𑒹 𑒏𑒹। 𑒅𑒏𑒩𑒱 𑒋𑒑𑒼 𑒁𑒣𑓂𑒩𑒞𑓂𑒨𑒰𑒬𑒱𑒞 𑒒𑒙𑒢𑒰 𑒮𑒹 𑒣𑒞𑒰 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒏𑒱 𑒯𑒧 𑒣𑓂𑒩𑒥𑒰𑒮 𑒮𑒹 𑒖𑒢𑒧𑒪 𑒕𑒲। 𑒯𑒧𑒩 𑒖𑒻𑒫𑒱𑒏 𑒥𑒰𑒣 𑒣𑓂𑒩𑒥𑒰𑒮 𑒯𑒻𑒨।

𑒒𑒙𑒢𑒰 𑒃 𑒦𑒹𑒪 𑒏𑒱 𑒐𑒫𑒰𑒮 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒔𑒰𑒨 𑒣𑒲𑒨𑒹 𑒪𑒹𑒪 𑒪𑒥𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒹 𑒏𑒱 𑒙𑒱𑒥𑒳𑒪 𑒣𑒩 𑒡𑒩𑒻 𑒏𑒹 𑒥𑒹𑒩 𑒯𑒰𑒟 𑒮𑒹 𑒏𑒣 𑒕𑒴𑒙 𑒑𑒹𑒪 𑒂 𑒔𑒰𑒨 𑒑𑒱𑒩𑒱 𑒏𑒹 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒢𑒨𑒏𑒰 𑒮𑒴𑒙 𑒣𑒩 𑒑𑒱𑒩𑒱 𑒑𑒹𑒪। 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒂𑒑𑒰 𑒥𑒥𑒴𑒪𑒰 𑒯𑒼 𑒏𑒹 𑒥𑒱𑒑𑒛𑓃 𑒪𑒢। 𑒐𑒫𑒰𑒮𑒲 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒥𑒳𑒜𑓃𑒰 𑒑𑒹𑒪, 𑒪𑒹𑒏𑒱𑒢 𑒁𑒥 𑒞𑒏 𑒁𑒏𑒱𑒪 𑒢 𑒦𑒹𑒪 𑒯𑒻𑒨। 𑒧𑒰𑒩𑒹 𑒪𑒰 𑒯𑒰𑒟 𑒅𑒚𑒻𑒪𑒢। 𑒐𑒫𑒰𑒮 𑒥𑒼𑒪𑒻 𑒪𑒰𑒑𑒪, 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏! 𑒃 𑒬𑒼𑒩 𑒏𑒹 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒧𑒰𑒨 𑒮𑒳𑒢𑒞𑒹, 𑒠𑒾𑒛𑓃𑒪 𑒂𑒨𑒪 𑒂 𑒯𑒰𑒟 𑒣𑒏𑒛𑓃 𑒏𑒹 𑒖𑒼𑒩 𑒮𑒹 𑒥𑒼𑒪𑒻𑒪𑒢- 𑒃 𑒏𑒱 𑒏𑒻𑒪𑒰 𑒥𑒾𑒂। 𑒃 𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒥𑒰𑒣 𑒕𑒟𑒴𑒢। 𑒃 𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒖𑒻𑒫𑒱𑒏 𑒣𑒱𑒞𑒰 𑒕𑒟𑒴𑒢। 𑒃𑒢𑒏𑒹 𑒞𑒴 𑒖𑒢𑒧𑒪 𑒕𑒰। 𑒃 𑒧𑒰𑒨,𑒞𑒴 𑒏𑒱 𑒥𑒼𑒪𑒻 𑒕𑒲। 𑒯𑒰𑓀 𑒥𑒾𑒂 𑒯𑒧 𑒮𑒯𑒲 𑒏𑒯𑒲 𑒕𑒱𑒂𑒾। 𑒯𑒰𑓀 𑒥𑒾𑒂,𑒃 𑒥𑒰𑒞 𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒖𑒲 𑒦𑒲 𑒖𑒢𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒪𑒟𑒴𑒢 𑒯। 𑒞𑒼𑒩𑒰 𑒖𑒢𑒧 𑒯𑒼𑒨 𑒮𑒹 𑒞𑒲𑒢 𑒧𑒯𑒲𑒢𑒰 𑒣𑒯𑒱𑒪𑒹 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒮𑒥 𑒏𑒹 𑒕𑒼𑒛𑓃 𑒏𑒹 𑒠𑒳𑒢𑒱𑒨𑒰 𑒮𑒹 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒟𑒴𑒢। 𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒖𑒲 𑒏𑒹 𑒐𑒫𑒰𑒮 𑒖𑒩𑒴𑒩 𑒩𑒯𑒟𑒴𑒢, 𑒪𑒹𑒏𑒱𑒢 𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒖𑒢𑓂𑒧𑒠𑒰𑒞𑒰 𑒥𑒰𑒣 𑒕𑒟𑒴𑒢। 𑒔𑒪 𑒖𑒰 𑒃𑒢𑒏𑒰 𑒮𑒹 𑒑𑒼𑒩 𑒡 𑒏𑒹 𑒧𑒰𑒤𑒲 𑒧𑒰𑓀𑒑𑒰। 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒂𑓀𑒐 𑒧𑒹𑓀 𑒂𑓀𑒮𑒴 𑒪𑒹 𑒏𑒹 ,𑒑𑒼𑒩 𑒡 𑒏𑒹 𑒥𑒼𑒪𑒪𑒢, 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒧𑒰𑒤 𑒏 𑒠 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒖𑒲। 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏,𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒧𑒰𑒨 𑒂 𑒐𑒫𑒰𑒮 𑒥𑒰𑒥𑒴, 𑒞𑒲𑒢𑒼 𑒂𑒠𑒧𑒲 𑒂𑒣𑒮 𑒧𑒹𑓀 𑒐𑒳𑒬𑒲 𑒮𑒹 𑒪𑒱𑒣𑒙 𑒑𑒹𑒪𑒢।

𑒏𑒳𑒕 𑒠𑒹𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒏 𑒏𑒹 𑒧𑒰𑒨 𑒁𑒯𑒱𑒪𑓂𑒨𑒰 𑒠𑒹𑒫𑒲 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒏𑒧𑒩𑒰 𑒧𑒹𑓀 𑒖𑒰𑒏𑒹 𑒣𑒪𑓀𑒑 𑒣𑒩 𑒣𑒛𑓃 𑒩𑒯𑒪𑒢। 𑒂𑓀𑒐𑒱 𑒧𑒴𑓀𑒠 𑒪𑒹 𑒁𑒞𑒲𑒞 𑒏𑒹 𑒨𑒰𑒠 𑒧𑒹 𑒐𑒼 𑒑𑒹𑒪𑒢। 𑒦𑒑𑒰𑒫𑒢𑒲 𑒣𑒳𑒩 𑒏𑒹 𑒣𑒴𑒩𑒥 𑒖𑒧𑒲𑓀𑒠𑒰𑒩 𑒏𑒹 𑒋𑒏𑒪𑒾𑒞𑒰 𑒣𑒳𑒞𑓂𑒩 𑒩𑒫𑒲𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒰𑒣 𑒮𑒹 𑒫𑒱𑒫𑒰𑒯 𑒦𑒹𑒪। 𑒩𑒫𑒲𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒰𑒣 𑒣𑒔𑓂𑒔𑒲𑒮 𑒥𑒩𑒐 𑒏𑒹 𑒥𑒰𑓀𑒏𑒰 𑒖𑒫𑒰𑒢 𑒩𑒯𑒞𑒢। 𑒑𑒼𑒩 𑒦𑒳𑒩𑒰𑒏। 𑒥𑒛𑓃𑒏𑒰 𑒥𑒛𑓃𑒏𑒰 𑒂𑓀𑒐। 𑒏𑒰𑒩𑒲 𑒧𑒼𑒕। 𑒔𑒾𑒛𑓃𑒰 𑒮𑒲𑒢𑒰। 𑒠𑒹𑒐𑒞𑒹 𑒧𑒢 𑒧𑒼𑒯 𑒪𑒹𑒪𑒢।

𑒁𑒯𑒱𑒪𑓂𑒨𑒰 𑒩𑒰𑒧𑒣𑒳𑒩 𑒏𑒹 𑒣𑒴𑒩𑒥 𑒖𑒧𑒲𑓀𑒠𑒰𑒩 𑒏𑒹 𑒥𑒹𑒙𑒲 𑒩𑒯𑒹। 𑒞𑒹𑒃𑒮 𑒥𑒩𑒐 𑒏𑒹 𑒁𑒯𑒱𑒪𑓂𑒨𑒰 𑒑𑒾𑒩 𑒫𑒩𑓂𑒝 𑒏𑒹 𑒨𑒳𑒫𑒞𑒲 𑒩𑒯𑒹। 𑒁𑓀𑒛𑒰𑒏𑒰𑒩 𑒔𑒹𑒯𑒩𑒰। 𑒏𑒳𑒃𑒮 𑒂𑓀𑒐𑒱। 𑒏𑒧𑒩 𑒞𑒏 𑒪𑒙𑒏𑒻𑒞 𑒏𑒰𑒩𑒲 𑒏𑒹𑒮। 𑒅𑒢𑓂𑒢𑒞 𑒅𑒩𑒼𑒖 𑒏𑒹 𑒮𑓂𑒫𑒰𑒧𑒱𑒢𑒲 𑒁𑒯𑒱𑒪𑓂𑒨𑒰 𑒏𑒹 𑒠𑒹𑒐𑒞𑒹 𑒩𑒫𑒲𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒰𑒣 𑒠𑒱𑒫𑒰𑒢𑒰 𑒦𑒹 𑒑𑒹𑒪𑒢।

𑒏𑒳𑒕 𑒠𑒱𑒢 𑒥𑒰𑒠 𑒯𑒼𑒪𑒲 𑒩𑒯𑒹। 𑒯𑒼𑒪𑒲 𑒏𑒹 𑒠𑒱𑒢 𑒩𑒫𑒲𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒰𑒣 𑒔𑒳𑒣𑒏𑒹 𑒔𑒳𑒣𑒏𑒹 𑒣𑒲𑒕𑒹 𑒮𑒹 𑒂𑒏𑒹 𑒁𑒯𑒱𑒪𑓂𑒨𑒰 𑒏𑒹 𑒥𑒰𑓀𑒯 𑒧𑒹𑓀 𑒦𑒩 𑒪𑒹 𑒪𑒹𑒢 𑒂 𑒔𑒹𑒯𑒩𑒰 𑒧𑒹𑓀 𑒪𑒪𑒏𑒰 𑒩𑓀𑒑 𑒪𑒑𑒰 𑒠𑒹𑒪𑒢। 𑒂 𑒤𑒹𑒩 𑒁𑒥𑒲𑒩 𑒪𑒑𑒰 𑒠𑒹𑒪𑒢।

𑂔𑂸 𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂒𑂵𑂯𑂩𑂰 𑂧𑂵 𑂯𑂩𑂱𑂨𑂩𑂍𑂰 𑂩𑂁𑂏 𑂪𑂏𑂰𑂥𑂵 𑂍𑂵 𑂪𑂵𑂪 𑂩𑂫𑂲𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂍𑂵 𑂪𑂵𑂪 𑂥𑂛𑂪। 𑂩𑂫𑂲𑂢𑂹𑂠𑂹𑂩𑂢𑂰𑂟 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂯𑂩𑂱𑂨𑂩𑂍𑂰 𑂩𑂁𑂏 𑂮𑂵 𑂥𑂒𑂵 𑂪𑂵𑂪 𑂣𑂷𑂓𑂵 𑂍𑂵 𑂋𑂩 𑂃𑂣𑂢 𑂙𑂵𑂏 𑂍𑂶𑂪𑂢। 𑂍𑂱 𑂦𑂗𑂰𑂍 𑂠 𑂩𑂁𑂏 𑂄 𑂣𑂰𑂢𑂲 𑂮𑂵 𑂦𑂲𑂔𑂪 𑂣𑂍𑂹𑂍𑂰 𑂤𑂩𑂹𑂮 𑂣𑂩 𑂣𑂲𑂓𑂩 𑂏𑂵𑂪𑂢। 𑂯𑂳𑂢𑂍𑂰 𑂩𑂲𑂛 𑂍𑂵 𑂯𑂙𑂹𑂙𑂲 𑂧𑂵 𑂔𑂥𑂩𑂠𑂮𑂹𑂞 𑂒𑂷𑂗 𑂪𑂏𑂪𑂶𑂢। 𑂄 𑂫𑂷 𑂮𑂩𑂲𑂩 𑂮 𑂃𑂮𑂍𑂹𑂞 𑂯𑂷 𑂏𑂵𑂪𑂢।

𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂄 𑂩𑂫𑂲𑂢𑂹𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂍𑂵 𑂎𑂳𑂮𑂯𑂰𑂪𑂲 𑂠𑂳𑂂𑂎 𑂠𑂩𑂹𑂠 𑂧𑂵 𑂥𑂠𑂪 𑂏𑂵𑂪। 𑂣𑂩𑂁𑂒 𑂃𑂅 𑂠𑂳𑂂𑂎 𑂠𑂩𑂹𑂠 𑂧𑂵 𑂮𑂯𑂰𑂩𑂰 𑂦𑂵𑂪 𑂩𑂫𑂲𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂍𑂵 𑂮𑂰𑂟𑂲 𑂄 𑂎𑂫𑂰𑂮 𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂧𑂯𑂞𑂷। 𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂯𑂗𑂹𑂘𑂰 𑂍𑂗𑂹𑂘𑂰 𑂔𑂫𑂰𑂢 𑂩𑂯𑂵। 𑂏𑂵𑂯𑂴𑂁𑂄 𑂩𑂁𑂏। 𑂌𑂘𑂱𑂨𑂰 𑂍𑂵𑂮,𑂍𑂰𑂩𑂲 𑂧𑂷𑂓। 𑂒𑂸𑂩𑂰 𑂓𑂰𑂞𑂲। 𑂠𑂵𑂎𑂵 𑂧𑂵 𑂄𑂍𑂩𑂹𑂭𑂍 𑂣𑂳𑂩𑂳𑂭।

𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂧𑂯𑂞𑂷𑂄 𑂩𑂫𑂲𑂢𑂹𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂍𑂵 𑂇𑂧𑂩 𑂉𑂍𑂵 𑂩𑂯𑂵। 𑂏𑂰𑂁𑂫 𑂍𑂵 𑂮𑂹𑂍𑂴𑂪 𑂧𑂵 𑂣𑂰𑂁𑂒𑂫𑂰 𑂞𑂍 𑂮𑂰𑂟𑂵 𑂮𑂰𑂟𑂵 𑂣𑂛। 𑂮𑂰𑂟𑂵 𑂎𑂵𑂪। 𑂏𑂩𑂲𑂥𑂲 𑂍𑂵 𑂍𑂰𑂩𑂝 𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂄𑂏𑂰 𑂢 𑂣𑂛 𑂣𑂰𑂨𑂪। 𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂃𑂣𑂢 𑂮𑂰𑂟𑂲 𑂄 𑂣𑂴𑂩𑂹𑂫 𑂔𑂧𑂲𑂠𑂰𑂩 𑂩𑂫𑂲𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂍𑂵 𑂅𑂯𑂰𑂁 𑂎𑂫𑂰𑂮𑂲 𑂍𑂩𑂵 𑂪𑂰𑂏𑂪। 𑂣𑂩𑂁𑂒 𑂩𑂫𑂲𑂢𑂹𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂍𑂵 𑂃𑂣𑂢 𑂮𑂰𑂟𑂲 𑂍𑂵 𑂪𑂵𑂎𑂰 𑂧𑂰𑂢𑂵। 𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂦𑂲 𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂍𑂵 𑂠𑂵𑂫𑂩 𑂔𑂶𑂮𑂢 𑂧𑂰𑂢 𑂠𑂵। 𑂣𑂩𑂁𑂒 𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂩𑂫𑂲𑂢𑂹𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂍𑂵 𑂧𑂰𑂪𑂱𑂍 𑂄 𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂍𑂵 𑂧𑂰𑂪𑂍𑂱𑂢 𑂧𑂰𑂢𑂵।

𑂩𑂫𑂲𑂢𑂹𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂍𑂵 𑂠𑂳𑂎 𑂠𑂵𑂎 𑂍𑂵 𑂥𑂙 𑂠𑂳𑂎𑂲 𑂯𑂷𑂨। 𑂩𑂫𑂲𑂢𑂹𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂍𑂵 𑂮𑂰𑂩𑂲𑂩𑂱𑂍 𑂮𑂳𑂎 𑂠𑂵𑂥𑂵 𑂧𑂵 𑂃𑂍𑂹𑂭𑂧 𑂯𑂷 𑂏𑂵𑂪 𑂩𑂯𑂵। 𑂣𑂩𑂁𑂒 𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂞 𑂔𑂫𑂰𑂢 𑂩𑂯𑂵।

𑂉𑂍𑂗𑂰 𑂠𑂱𑂢 𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂍𑂵 𑂮𑂰𑂧𑂢𑂵 𑂩𑂫𑂲𑂢𑂹𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂍𑂵 𑂍𑂯𑂪𑂍-𑂠𑂵𑂎𑂰 𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂞𑂴 𑂯𑂧𑂩 𑂎𑂫𑂰𑂮 𑂢 𑂯𑂧𑂩 𑂮𑂰𑂟𑂲 𑂓𑂰। 𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂞𑂷𑂩𑂰 𑂠𑂵𑂫𑂩 𑂪𑂵𑂎𑂰 𑂧𑂰𑂢𑂸 𑂯𑂶𑂨। 𑂯𑂧 𑂄𑂥 𑂮𑂰𑂩𑂲𑂩𑂱𑂍 𑂩𑂴𑂣 𑂮𑂵 𑂃𑂮𑂍𑂹𑂞 𑂓𑂲। 𑂄𑂥 𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂍𑂵 𑂎𑂳𑂮 𑂩𑂎𑂵 𑂄 𑂣𑂳𑂞𑂹𑂩 𑂮𑂳𑂎 𑂠𑂵𑂥𑂵 𑂍𑂵 𑂦𑂰𑂩 𑂯𑂧 𑂞𑂷𑂯𑂩𑂰 𑂠𑂵𑂥 𑂓𑂱𑂨𑂷। 𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂍𑂵 𑂋𑂩 𑂠𑂵𑂎 𑂍𑂵 𑂩𑂫𑂲𑂢𑂹𑂠𑂹𑂩 𑂣𑂹𑂩𑂞𑂰𑂣 𑂍𑂯𑂪𑂢-𑂃𑂯𑂱𑂪𑂹𑂨𑂰 𑂄𑂫𑂱 𑂞𑂴 𑂩𑂰𑂧𑂫𑂩𑂢 𑂍𑂵 𑂮𑂹𑂫𑂲𑂍𑂰𑂩 𑂍𑂩𑂰। 𑂃𑂣𑂢 𑂫𑂁𑂮 𑂍𑂵 𑂒𑂪𑂰𑂢𑂵 𑂍𑂵 𑂪𑂵𑂪 𑂉𑂏𑂷 𑂣𑂳𑂞𑂹𑂩 𑂞 𑂒𑂰𑂯𑂲। 𑂉𑂯𑂢 𑂐𑂗𑂢𑂰 𑂧𑂯𑂰𑂦𑂰𑂩𑂞 𑂍𑂰𑂪 𑂧𑂵 𑂦𑂲 𑂯𑂷𑂨𑂪 𑂩𑂯𑂵। 𑂡□𑂞𑂩𑂰𑂭𑂹𑂗𑂹𑂩 𑂣𑂰𑂁𑂙𑂴 𑂄 𑂫𑂱𑂠𑂳𑂩 𑂍𑂵 𑂔𑂢𑂧 𑂃𑂣𑂢 𑂣𑂞𑂱 𑂮𑂵 𑂃𑂣𑂢 𑂣𑂞𑂱 𑂮𑂵 𑂢

भेल रहै वनमा ऋषि वेदव्यास से भेल रहै। ऋषि वेदव्यास ध□तराष्ट्र पाण्डु आ विदुर के जैविक पिता रहै। अपन पुत्र के जैविक पिता रामवरण होयत त कोनो हरज न। दुनू गोरे के स्वीकार त करे के पड़ैय। अइमे संकोच न करा। अहिल्या सेहो हुनका के मौन सहमति दै देलक। रामवरन सेहो हुनका के मौन स्वीक□ति दै देलक।

आबि अहिल्या आ रामवरन में प्रेम अंकुरित भ गेल। अहिल्या आ रामवरन रवीन्द्र परताप के खूब सेवा करै। अइ बीच अहिल्या गर्भवती भ गेल। रवीन्द्र प्रताप अचानक अइ दुनिया से विदा भ गेलन। तीन महिना के बाद छोटका बालक पैदा भेल। खवास रामवरन छोटका बालक के जैविक बाप बन गेल।

इ सभ घटना चल चित्र जेखा अहिल्या देखत रहै कि छोटका बालक के आवाज-माय माय से स्मरण विखंडित भ गेल।

२

मिताइ

सियाराम आइ इ दुनिया में न हैय। पंच बौ अकेला में रहि छी त बड याद आवैय। हम दूनू गोरे संगी रही। स्कूल में साथे पढी। मडिल स्कूल में त एके साइकिल सं स्कूल जाइ। उ बैक खीच के ल जाय। उ फर्स्ट करे आ हम सेकेंड करी।

हं। सियाराम के सर दर्द के बीमारी रहै। कहियो कहियो देखाइ कि वो गमछा से माथा के खूब कस के बांध लेवे। खूब माथा में झकिस लागे। आ खूब पढे। बुझाय कि जेना सियाराम के पढे के ही बीमारी हैय। बीमारो रहल पर पढाई न छोड़े।

हार स्कूल मे हास्टल मे एके रूम मे रही। पढ़ै मे दूनू गोटे के प्रतिस्पर्धा रहै। अपन ललटेन साफ राखै मे सेहो प्रतिस्पर्धा रहै। ललटेन के शीशा एकदम साफ रहै। खूब रगड़ि दै। हां। पढ़ाई के प्रतिस्पर्धा मे दूर वाले लोक सं पढ़ाई शुरू क दैवे। जब जागै कि हमे पढ़ब त ओ अपन ललटेन के ली कम के सुते के ढोंग कय लेवे। कि हम सुतल रही। तब हम देखै के सुतल रही। जब हम पढ़ै ला उठी त देखै छी त सियाराम पढ़ैत रहै। कखनो हम सेकेंड करी त ओ थर्ड आ ओ सेकेंड करी त हम थर्ड। तेसर उपका ब्राह्मण हमेशा फर्स्ट करै।

ग्यारहवीं यानी मैट्रिक के सेन्टप परीक्षा मे एगो चौथा उपका किशोर सेकेंड कैलक। हम थर्ड आ सियाराम चौथा स्थान पर चल गेल। ब्राह्मण फर्स्ट रहै। मैट्रिक बोर्ड मे हम सेकेंड कैली आ सियाराम थर्ड। ब्राह्मण आ किशोर फर्स्ट। इन्टर मे हम सेकेंड आ सियाराम थर्ड।

अब सियाराम पढ़ाई छोड़ देलक आ नेपाल के पहाड़ी क्षेत्र के एगो स्कूल मे पढ़ावे लागल। असल मे सियाराम के घर नेपाल के तुलसीगामा मे रहै। वो हमरा गांव मे अपना संबंधी के रहा रह के पढ़ै। सियाराम के शादी भेल। बच्चा पुत्र भेल। एगो बेटा इंजिनियर है। वो कबहु हमरा गांव अपना कुटुंब रहा आवै तो हमरा से अवश्य मिलै। हम हुं बेरोजगारी से जुझैत रही। हमरो कहै दयानंद ,चल नेपाल। नेपाल मे साइंस टीचर के बड़ कमी है। दुर्गम क्षेत्र मे दुगुना दरमाहा मिलै है। भारत के बहुत लोग साइंस टीचर है। परंच हम नेपाल न गेली। हम यहि एगो बित्त रहित इन्टर महाविद्यालय मे पढ़ावे लगली। कि आर न कालेज सरकारी कालेज हो जाएत। तेरह बरख बीत गेल कालेज सरकारी न भेल। परंच हम प्राथमिक शिक्षक के लेल फार्म भरने रही। पीटी मे पास कैली। बाद मे मुख्य परीक्षा भेल। ओहु मे सफल भे के मध्य विद्यालय मे योगदान कैली। बीच-बीच मे सियाराम से भेंट होइत रहै। कुछ दिन से सियाराम से भेंट न होय। तो हम हुनका कुटुंब से पुछली त कुटुंब बतैलक कि सियाराम बीमार है। नेपाल के बड़का बड़का अस्पताल मे चिकित्सा भेल परंच बीमारी के पता न चल रहल है। आब हुनकर चिकित्सा

दिल्ली मे मेदांता अस्पताल मे चल रहल छैक। मेदांता मे सियाराम के एगो बड़का बिमारी ब्रेन ट्यूमर के पता चलल। कुछ दिन दवाई से चिकित्सा भेल। अंत मे ब्रेन के सर्जरी भेल। चिकित्सा सफल न भेल। सियाराम अइ दुनिया के छोड़ के सदा के लेल चल गेल। बुझाई सियाराम के सिर दर्द ब्रेन ट्यूमर के कारण होय। परंच २ बार पहिले न जानी। लगभग दस वर्ष भे गेल। हमहू अब सरकारी सेवा सं रिटायर्ड छी। परंच जब भी अकेला मे होय छी सियाराम के मित्र याद आवैय जे हमरा पढ़ाई मे प्रतिस्पर्धा उत्पन्न कैलक।

-आचार्य रामानंद मंडल, सामाजिक चिंतक सीतामढ़ी, सेवानिवृत्त प्रधानाध्यापक, माता-चन्द्र देवी, पिता-स्व०रामेश्वर मंडल, पत्नी-प्रमिला देवी, जन्म तिथि-०१ जनवरी १९६० योग्यता- एम-एससी (रसायन शास्त्र), एम ए (हिन्दी) रूचि- साहित्यिक, मैथिली-हिन्दी कविता -कहानी लेखन आ आलेख प्रकाशित पोथी - मैथिली कविता संग्रह मासा के न बांटियौ २०२२ प्रकाशित रचना - सहिया कविता संग्रह पोथी - जनक नंदिनी जानकी आ सौर्य गाथा २०२२ पत्रिका -मिथिला समाज, घर -बाहर आ अपूर्वा (मैसाम) अखबार -दैनिक मैथिल पुनर्जागरण प्रकाश सामाजिक-सामाजिक चिंतन, दायित्व- पूर्व जिला प्रतिनिधि, प्राथमिक शिक्षक संघ, डुमरा, सीतामढ़ी स्थायी पता- ग्राम-पपिना विशुनपुर थाना-परिहार जिला-सीतामढ़ी वर्तमान पता-पपिना सदन, मुरलियाचक वार्ड-०४ सीतामढ़ी पोस्ट-चकमहिला जिला-सीतामढ़ी राज्य-बिहार पिन-८४३३०२

अपन मंतव्य editorial.staff.videha@gmail.com **पर पठाउ।**

२८.योगेन्द्र पाठक 'वियोगी' - ॐ तत् सत् एकम् एव अद्वितीयम्

योगेन्द्र पाठक 'वियोगी'

ॐ 𑒞𑒞𑓂 𑒮𑒞𑓂 𑒋𑒏𑒧𑓂 𑒋𑒫 𑒁𑒠𑓂𑒫𑒱𑒞𑒲𑒨𑒧𑓂

𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒡𑒩𑓂𑒧 𑒧𑒹 𑒏𑒞𑒹𑒏 𑒠𑒹𑒫𑒲-𑒠𑒹𑒫𑒞𑒰𑒏 𑒣𑒴𑒖𑒰 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒲 ? 𑒣𑓂𑒩𑒬𑓂𑒢 𑒏𑒹 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒞𑒩𑒯𑒹𑓀 𑒣𑒴𑒕𑒪 𑒖𑒰 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒏- 𑒏𑒞𑒹𑒏 𑒠𑒹𑒫𑒲-𑒠𑒹𑒫𑒞𑒰 𑒕𑒟𑒱? 𑒋𑒏𑒩 𑒫𑒱𑒦𑒱𑒢𑓂𑒢 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩 𑒦𑒹𑒙𑒞। 𑒣𑒳𑒩𑒰𑒝𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒮𑒰𑒩 𑒞𑒻𑒞𑒲𑒮 𑒏𑒼𑒙𑒱 𑒠𑒹𑒫𑒲-𑒠𑒹𑒫𑒞𑒰 𑒕𑒟𑒱। 𑒫𑒱𑒠𑓂𑒫𑒰𑒢 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒏𑒼𑒙𑒱𑒏 𑒠𑒴 𑒁𑒩𑓂𑒟 𑒥𑒞𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒦𑒹𑒪 𑒏𑒩𑒼𑒛𑓃, 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒞𑒻𑒞𑒲𑒮 𑒏𑒩𑒼𑒛𑓃 𑒠𑒹𑒫𑒲-𑒠𑒹𑒫𑒞𑒰 𑒕𑒟𑒱। 𑒍𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒣𑒵𑒟𑓂𑒫𑒲 𑒣𑒩 𑒧𑒢𑒳𑒭𑓂𑒨𑒏 𑒖𑒢𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨𑒰 𑒁𑒕𑒱, 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒏𑒯𑒥 𑒕𑒢𑒱 𑒖𑒹 𑒠𑒹𑒫𑒨𑒼𑒢𑒱 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒧𑒢𑒳𑒭𑓂𑒨𑒨𑒼𑒢𑒱 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒨𑒼𑒢𑒱 𑒕𑒱𑒌𑒏 𑒂 𑒧𑒢𑒳𑒭𑓂𑒨𑒪𑒼𑒏 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒠𑒹𑒫𑒪𑒼𑒏 𑒕𑒻𑒏। 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒁𑒢𑓂𑒨 𑒫𑒱𑒠𑓂𑒫𑒰𑒢 𑒧𑒰𑒢𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱 𑒖𑒹 𑒏𑒼𑒙𑒱 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒦𑒹𑒪 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒩, 𑒁𑒩𑓂𑒟𑒰𑒞 𑒞𑒻𑒞𑒲𑒮 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒠𑒹𑒫𑒲-𑒠𑒹𑒫𑒞𑒰 𑒕𑒟𑒱। 𑒥𑒵𑒯𑒠𑒰𑒩𑒝𑓂𑒨𑒏 𑒅𑒣𑒢𑒱𑒭𑒠 𑒧𑒹 𑒨𑒰𑒖𑓂𑒘𑒫𑒪𑓂𑒏𑓂𑒨𑒏 𑒅𑒏𑓂𑒞𑒱𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒮𑒰𑒩 𑒋𑒯𑒱 𑒧𑒹 𑒂𑒚 𑒫𑒮𑒳, 𑒋𑒑𑒰𑒩𑒯 𑒩𑒳𑒠𑓂𑒩, 𑒥𑒰𑒩𑒯 𑒂𑒠𑒱𑒞𑓂𑒨, 𑒃𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒂 𑒣𑓂𑒩𑒖𑒰𑒣𑒞𑒱 (𑒥𑓂𑒩𑒯𑓂𑒧𑒰) 𑒏𑒹 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒂𑒢 𑒑𑓂𑒩𑒢𑓂𑒟 𑒮𑒥 𑒧𑒹 𑒕𑒼𑒙-𑒧𑒼𑒙 𑒦𑒱𑒢𑓂𑒢𑒞𑒰 𑒦𑒹𑒙𑒱 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱।

𑒋𑒯𑒱 𑒮𑒥 𑒥𑒯𑒮 𑒏𑒹 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒱 𑒫𑓂𑒨𑒫𑒯𑒰𑒩𑒏 𑒡𑒩𑒰𑒞𑒪 𑒣𑒩 𑒂𑒅 𑒂 𑒠𑒹𑒐𑒴 𑒖𑒹 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰 𑒧𑒹 𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒕𑒼𑒙-𑒕𑒲𑒢 𑒮𑒞𑓂𑒨𑒢𑒰𑒩𑒰𑒨𑒝 𑒣𑒴𑒖𑒰 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒲 𑒞𑒐𑒢 𑒏𑒞𑒹𑒏 𑒠𑒹𑒫𑒲-𑒠𑒹𑒫𑒞𑒰 𑒏𑒹 𑒣𑒴𑒖𑒻𑒞 𑒕𑒲 ? 𑒑𑒝𑒹𑒬𑒖𑒲 𑒞𑒿 𑒬𑒳𑒩𑒳 𑒧𑒹 𑒩𑒯𑒥𑒹 𑒏𑒩𑒞𑒰𑒯, 𑒞𑒐𑒢 𑒥𑓂𑒩𑒯𑓂𑒧𑒰, 𑒫𑒱𑒭𑓂𑒝𑒳, 𑒧𑒯𑒹𑒬 𑒕𑒟𑒱𑒋 (𑒂𑒑𑒴 𑒣𑒰𑒕𑒴 𑒖𑒹 𑒯𑒼𑒃𑒢𑓂𑒯𑒱), 𑒪𑒏𑓂𑒭𑓂𑒧𑒲 𑒂 𑒮𑒩𑒮𑓂𑒫𑒞𑒲 𑒏𑒹 𑒢𑒱𑒬𑓂𑒔𑒱𑒞𑒹 𑒣𑒴𑒖𑒰 𑒏𑒩𑒥𑒢𑒱, 𑒮𑒲𑒞𑒰-𑒩𑒰𑒧-𑒪𑒏𑓂𑒭𑓂𑒧𑒝 𑒏𑒼𑒢𑒰 𑒕𑒳𑒙𑒞𑒰𑒯 ? 𑒋𑒞𑒥𑒹 𑒢𑒯𑒱, 𑒢𑒫𑒑𑓂𑒩𑒯, 𑒃𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩, 𑒠𑒬𑒠𑒱𑒏𑓂𑒣𑒰𑒪 𑒩𑒯𑒥𑒹 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱, 𑒂𑒠𑒱𑒣𑒳𑒩𑒳𑒭, 𑒁𑒢𑒰𑒠𑒱𑒣𑒳𑒩𑒳𑒭 𑒮𑓀𑒑𑒯𑒱 𑒕𑒟𑒱, 𑒂 𑒫𑒲𑒩 𑒯𑒢𑒳𑒧𑒰𑒢 𑒏𑒹 𑒏𑒼𑒢𑒰 𑒥𑒱𑒮𑒩𑒥𑒢𑒱 𑒨𑒾 ? 𑒍𑒞𑒥𑒹 𑒢𑒯𑒱, 𑒦𑒑𑒫𑒰𑒢 𑒮𑒞𑓂𑒨𑒢𑒰𑒩𑒰𑒨𑒝 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒋𑒏𑒮𑒩𑒹 𑒢𑒯𑒱, 𑒮𑒂𑒨𑒳𑒡, 𑒮𑒫𑒰𑒯𑒢, 𑒮𑒣𑒩𑒱𑒫𑒰𑒩 𑒁𑒣𑒢 𑒣𑒴𑒖𑒰 𑒏𑒩𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱, 𑒋𑒯𑒱 𑒧𑒹 𑒏𑒼𑒢 𑒏𑒼𑒢 𑒫𑒰𑒯𑒢 𑒂 𑒣𑒩𑒱𑒫𑒰𑒩𑒏 𑒏𑒞𑒹𑒏 𑒮𑒠𑒮𑓂𑒨 𑒕𑒢𑒱 𑒮𑒹 𑒢𑒯𑒱 𑒥𑒴𑒗𑒪।

ઘરક કુલદેવી કાલી અપન વિભિન્ન રૂપ મે અલગ સઁ છથિ। સમય ભેલ પર દુર્ગાક પૂજા, કાર્તિક કે પૂજા સેહો ધૂમધામ સઁ કરૈત છી। છઠિક સૂર્યદેવ, ચૌઠચન્દ્રક ચન્દ્રમા તઽ રહિતે છથિ, મહિલા લોકનિક લેલ ગૌરી પૂજા વિશેષ મહત્વ રખૈત છનિ। આ ગામઘર સઁ મુરલીધર તક બહુરૂપિયા બનલ ઓહિ રાસરચૈયા આદિયોગેશ્વર શ્રીકૃષ્ણ કે કહુ છોડલ જાએ ? ઓના વૈદિક યુગક અગ્નિદેવ, વાયુદેવ એખનહુ દેવરૂપ મે છથિએ। તાહૂ સઁ મોન નહિ ભરલ તઽ આધુનિક યુગક અવતાર સબ, જેના સંતોષી માતા, સાઇ બાબા આ અન્ય કતેકો છથિ જનિકા ભક્ત લોકનિ પૂજૈત છનિ।

એહિ સબ કે મિલા કએ દેખલ પર હમર હિન્દૂ ધર્મ બહુ-ઈશ્વરવાદી બનિ જાઇત અછિ। વિશ્વ મે આન ધર્માવલમ્બી મે મુખ્યત: એકેશ્વરવાદક પ્રચલન અછિ- ઈસાઇ, આ મુસલમાન, જનિક જનસંખ્યા મિલા કએ વિશ્વ મે કરીબ સાઠિ પ્રતિશત ભઽ જાઇછ, એકે ઈશ્વર (ઈસા મસીહ આકિ અલ્લાહ) કે માનૈત છથિ। બૌદ્ધ ધર્મ મે બુદ્ધ કે ઈશ્વર માનિ લેલ ગેલનિ, ઓના ગૌતમ બુદ્ધ સ્વયં અપના કે ઈશ્વરક અવતાર નહિ માનલનિ, પશ્ચાત ભક્ત લોકનિ હુનકા પદ-પ્રતિષ્ઠા દઽ દેલખિન। એહુ એકેશ્વરવાદ ભેલ।

યદિ કિયો આન ધર્માવલમ્બી પૂછિ દિઅએ "એતેક કિએક ?" તખન કી કહબૈક ? આ યદિ ઓ કહએ, "અચ્છા, યદિ કોનો એકટા ચુનબાક હોઅએ તઽ કનિકા રાખબ સે કહૂ" તખન અપના પૂજાક મન્દિર મે જે અનેકો છોટો સબ અછિ તાહિ મે સઁ કોન રાખબ આ કોન હટાએબ સે નિર્ણય કરબ સમ્ભવ છૈક કી ? કિછુ સમ્પ્રદાય વિશેષ, જેના શૈવ, વૈષ્ણવ આદિ મે કોનો એક દેવતા કે વિશિષ્ટાધિકાર ભેટૈત છનિ મુદા ઓતહુ પૂર્ણ રૂપે એકેશ્વરવાદક સ્થિતિ નહિએ અબૈત છૈક। યદિ એહન અવસર ઉપસ્થિત ભઽ જાએ જે એકટા કે નહિ ચુનલ સકલાક સ્થિતિ મે સરકાર કહએ જે અહાઁક નાગરિક અધિકાર સ્થગિત ભઽ જાએત અથવા રાશન કાર્ડ આઓર આધાર કાર્ડ નહિ ભેટત, તખન ?

𑒯𑒧𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒬𑓂𑒢 𑒏𑒰𑒪𑓂𑒣𑒢𑒱𑒏 𑒢𑒯𑒱 𑒁𑒕𑒱। 𑒖𑒻𑒞 𑒕𑒱𑒋𑒏 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒋𑒯𑒢 𑒠𑒹𑒬 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒞𑒋 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒡𑒩𑓂𑒧𑒰𑒫𑒪𑒧𑓂𑒥𑒲𑒏 𑒖𑒢𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨𑒰 𑒁𑒣𑒢 𑒂𑒩𑓂𑒨𑒰𑒫𑒩𑓂𑒞 𑒏𑒹 𑒞𑒲𑒢 𑒠𑒹𑒬 (𑒫𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢 𑒦𑒰𑒩𑒞, 𑒢𑒹𑒣𑒰𑒪 𑒂 𑒥𑒰𑓀𑒑𑒪𑒰𑒠𑒹𑒬) 𑒏𑒹 𑒥𑒰𑒠 𑒮𑒥𑒮𑒿 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒕𑒻𑒏 𑒂 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒮𑒾-𑒣𑒔𑒰𑒮 𑒮𑒰𑒪 𑒣𑒳𑒩𑒰𑒢 𑒢𑒯𑒱, 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒏𑒱 𑒃𑓀𑒑𑒪𑒻𑓀𑒛-𑒁𑒧𑒹𑒩𑒱𑒏𑒰 𑒧𑒹 𑒥𑒮𑒪 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒕𑒟𑒱। 𑒯𑒧 𑒖𑒰𑒯𑒱 𑒠𑒹𑒬𑒏 𑒐𑒱𑒮𑓂𑒮𑒰 𑒏𑒯𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒲 𑒍𑒞𑒋 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒡𑒩𑓂𑒧 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒨𑓁 𑒠𑒴 𑒯𑒖𑒰𑒩 𑒮𑒰𑒪 𑒣𑒳𑒩𑒰𑒢 𑒕𑒻𑒏। 𑒁𑒢𑒳𑒧𑒰𑒢 𑒪𑒑𑒰𑒅 𑒍𑒯𑒱 𑒠𑒹𑒬𑒏 𑒢𑒰𑒧 ?

𑒋𑒬𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒮𑒳𑒠𑒴𑒩 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫 𑒦𑒰𑒑 𑒧𑒹 𑒮𑓂𑒟𑒱𑒞 𑒄 𑒠𑒹𑒬 𑒟𑒱𑒏 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰। 𑒖𑒰𑒫𑒰, 𑒮𑒳𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰, 𑒥𑒼𑒩𑓂𑒢𑒱𑒨𑒼, 𑒥𑒰𑒪𑒲 𑒂𑒠𑒱 𑒁𑒢𑒹𑒏𑒼 𑒕𑒼𑒙-𑒣𑒻𑒒 𑒠𑓂𑒫𑒲𑒣𑒏 𑒮𑒧𑒴𑒯 𑒖𑒹 𑒫𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢 𑒧𑒹 𑒖𑒢𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨𑒰𑒏 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥𑒹 𑒫𑒱𑒬𑓂𑒫𑒏 𑒮𑒥𑒮𑒿 𑒣𑒻𑒒 𑒧𑒳𑒮𑓂𑒪𑒱𑒧 𑒠𑒹𑒬 𑒁𑒕𑒱। 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒨𑓁 𑒛𑒹𑒜𑓃 𑒯𑒖𑒰𑒩 𑒮𑒰𑒪 𑒞𑒏, 𑒥𑒳𑒗𑒱𑒨𑒾 𑒖𑒹 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒬𑒞𑒰𑒥𑓂𑒠𑒲 𑒮𑒿 𑒣𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒯𑒧 𑒬𑒞𑒰𑒥𑓂𑒠𑒲 𑒞𑒏 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥𑒹 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴-𑒥𑒯𑒳𑒪 𑒠𑒹𑒬 𑒕𑒪। 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒂 𑒥𑒾𑒠𑓂𑒡 𑒡𑒩𑓂𑒧𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒨𑒰𑒨𑒲 𑒥𑒯𑒳𑒧𑒞 𑒧𑒹 𑒕𑒪𑒰𑒯 𑒂 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒧𑒹 𑒮𑒰𑒧𑒘𑓂𑒖𑒮𑓂𑒨𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒪𑒰𑒯। 𑒋𑒯𑒱 𑒮𑒧𑒨 𑒧𑒹 𑒍𑒞𑒋 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒏 𑒣𑒪𑓂𑒪𑒫, 𑒑𑒳𑒣𑓂𑒞, 𑒣𑒰𑒪 𑒋𑒫𑒧𑓂 𑒔𑒼𑒪 𑒫𑓀𑒬𑒲𑒨 𑒩𑒰𑒖𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒂𑒡𑒱𑒣𑒞𑓂𑒨 𑒩𑒯𑒪। 𑒏𑒞𑒹𑒏𑒼 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒂 𑒥𑒾𑒠𑓂𑒡 𑒩𑒰𑒖𑒫𑓀𑒬 𑒍𑒞𑒋 𑒁𑒣𑒢 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒰𑒣 𑒮𑒿 𑒬𑒰𑒮𑒢 𑒏𑒹𑒪𑒢𑒱 𑒖𑒰𑒯𑒱 𑒧𑒹 𑒧𑒰𑒞𑒰𑒩𑒰𑒧 𑒂 𑒧𑒰𑒖𑒰𑒣𑒯𑒱𑒞 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒱𑒠𑓂𑒡 𑒦𑒹𑒪। 𑒥𑒯𑒳𑒞𑒼 𑒦𑒫𑓂𑒨 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒂 𑒥𑒾𑒠𑓂𑒡 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒂𑒠𑒱 𑒥𑒢𑒰𑒍𑒪 𑒑𑒹𑒪।

𑒣𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒯𑒧 𑒬𑒞𑒰𑒥𑓂𑒠𑒲 𑒥𑒱𑒞𑒻𑒞 𑒥𑒱𑒞𑒻𑒞 𑒍𑒞𑒋 𑒧𑒳𑒮𑓂𑒪𑒱𑒧 𑒣𑓂𑒩𑒦𑒰𑒫 𑒥𑒜𑓃𑒋 𑒪𑒑𑒪𑒻𑒏 𑒂 𑒨𑒴𑒩𑒼𑒣𑒲𑒨 𑒅𑒣𑒢𑒱𑒫𑒹𑒬𑒫𑒰𑒠𑒏 𑒂𑒑𑒧𑒢 𑒦𑒹𑒪𑒻𑒏। 𑒫𑒱𑒦𑒱𑒢𑓂𑒢 𑒨𑒴𑒩𑒼𑒣𑒲𑒨 𑒠𑒹𑒬 𑒧𑒹 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒧𑒹 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒅𑒚𑒰𑒣𑒙𑒏 𑒏𑒹 𑒥𑒰𑒠 𑒄 𑒠𑒹𑒬 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒛𑒔 𑒬𑒰𑒮𑒢 𑒏𑒹 𑒁𑒡𑒲𑒢। 𑒨𑒠𑓂𑒨𑒣𑒱 𑒫𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒂𑒢 𑒠𑓂𑒫𑒲𑒣𑒫𑒰𑒮𑒲 𑒁𑒡𑒱𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨 𑒧𑒳𑒮𑓂𑒪𑒱𑒧 𑒡𑒩𑓂𑒧 𑒁𑒟𑒫𑒰 𑒄𑒮𑒰𑒃 𑒡𑒩𑓂𑒧 𑒮𑓂𑒫𑒲𑒏𑒰𑒩 𑒏𑓄 𑒪𑒹𑒪𑒢𑒱, 𑒥𑒰𑒪𑒲 𑒠𑓂𑒫𑒲𑒣 𑒧𑒹 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒁𑒣𑒢 𑒡𑒩𑓂𑒧 𑒏𑒹𑓀 𑒥𑒔𑒾𑒢𑒹 𑒩𑒐𑒪𑒢𑒱।

𑒖𑒐𑒢 𑓑𑓙𑓔𑓕 𑒧𑒹 𑒛𑒔 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒮𑒿 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰 𑒏𑒹𑓀 𑒮𑓂𑒫𑒞𑓀𑒞𑓂𑒩𑒞𑒰 𑒦𑒹𑒙𑒪𑒻𑒏 𑒞𑒐𑒢 𑒧𑒳𑒮𑓂𑒪𑒱𑒧 𑒥𑒯𑒳𑒪 𑒮𑒧𑒰𑒖𑒏 𑒠𑒥𑒰𑒥 𑒧𑒹 𑒮𑒩𑒏𑒰𑒩 𑒡𑒩𑓂𑒧𑒏 𑒩𑒴𑒣 𑒧𑒹 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒋𑒏𑒹𑒬𑓂𑒫𑒩𑒫𑒰𑒠

के मान्यता देलकैक आ पूर्ण नागरिकताक अधिकार भेल कोनो धर्म सँ सम्बद्ध होएब सेहो आवश्यक बना देलकै। फल भेलैक जे हिन्दू लोकनि पूर्ण नागरिकता सँ वंचित भऽ गेलाह। बाली द्वीप मे एकर पुरजोर विरोध भेलैक, ओ सभ अपना के स्वतंत्र घोषित कऽ लेलनि। बालीक विद्रोही सरकार हॉलैंड आ भारत सँ राजनयिक सहायताक अनुरोध केलनि। ओहि समय भारत आ बालीक बीच छात्र लोकनिक आओर बहुत किछु सांस्कृतिक आदान-प्रदान भेलैक। एहि सँ हुनका लोकनि कें हिन्दू धर्मक नव व्याख्या सोचिबाक अवसर भेटलनि।

आब घुरी आउ मूल प्रश्न पर। सामाजिक स्तर पर बहु-ईश्वरवादक पालक होइतहुँ की हमसभ दार्शनिक स्तर पर एहिना छी ? एहि गूढ़ प्रश्नक उत्तर भेटैत अछि वेद मे, उपनिषद मे आ सभसँ बेसी गीता मे। अथर्ववेदक काण्ड १३, सूक्त ४, श्लोक १६-१८ मे कहल छैक, "न द्वितीयो, न तृतीयश्चतुर्थो॥" अर्थात् परमेश्वर एक छथि, हुनका सँ भिन्न दोसर, तेसर, चारिम आदि कतहु कियो नहि। एहि विषय के शीर्षक "ॐ तत् सत् एकम् एव अद्वितीयम्" छान्दोग्य उपनिषद के अध्याय छओ, खण्ड दू के प्रथम सूत्रक अंश अछि। स्थूल रूप सँ एकर व्याख्या भेल जे ब्रह्म एक छथि, दोसर नहि। श्येह एक ब्रह्म सँ सम्पूर्ण ब्रह्माण्डक उत्पत्ति भेल अछि। ब्रह्म अनादि आ अनन्त छथि। एही बात के गीता मे भगवान कृष्ण अर्जुन के बेर बेर बुझबैत छथि। ललित छन्दक प्रयोग करैत राष्ट्रकवि दिनकरक पाँती सभ - "॥ मुझमे सारा ब्रह्माण्ड देख, ॥॥ शत कोटि सूर्य, शत कोटि चन्द्र, शत कोटि सरित, सर, सिन्धु मन्द्र; शत कोटि विष्णु, ब्रह्मा, महेश; शत कोटि जिष्णु, जलपति, धनेश; शत कोटि रुद्र, शत कोटि काल; शत कोटि दण्डधर लोकपाल॥" स्मरण होएबे करत।

बालीक हिन्दू लोकनि एहि मूल मंत्रकेँ अपन धर्मक मुख्य तत्व बना लेलनि, स्थानीय भाषा मे "साङ्ग ह्याङ्ग विधि वास" केँ मानैत परमात्माक नव कल्पना सँ एकटा मूर्ति बनाओल गेल। अपना केँ संगठित करबाक लेल बनौलनि संस्था "पारसिहाद हिन्दु धर्मा भालि" आ और एहि नव व्याख्याक पक्ष मे अनेको प्राचीन ग्रन्थक उद्धरण दैत मूलमंत्रक अंग्रेजी अनुवाद "ओम, तहुस सि तहै ससेनयेोड तहे ।लल पेरवादनिग, निडनिति, ुनदविदिद ोने" के संग इन्डोनेसिया सरकार सँ मुख्य धारा मे सम्मलित हेबाक अपन माँग रखलनि। तखन १९५९ मे राष्ट्रपति सुकर्ण मानि गेलखिन। मुदा किछु राजनीतिक अस्थिरताक कारण ई मान्यता अन्ततः १९६२ सँ प्रभावी भेलैक। जखन एहि प्रकारेँ हिन्दू धर्म केँ एकेश्वरवादक मान्यता भेटि गेलैक तखन ओहि देशक कतेको टापू सबहक जनजातीय निवासी सब, जे मूलतः प्रकृति आ पूर्वजक आत्माक उपासक छल आ पूर्ण नागरिकता सँ वंचित छल, अपना केँ हिन्दू धर्म मे घोसिया लेलक। एहि धर्मक विस्तृत आयामक कारणेँ ओकरा लोकनि केँ अपन पारम्परिक पूजा अर्चना करैत रहबा मे कोनो बाधा नहि छलैक। हिन्दूक जनसंख्या बढ़ए लगलैक। अन्य द्वीपक हिन्दू सब जखन मान्यताप्राप्त नागरिक बनि गेलाह तखन परिषदक नाम बदलि कए "पारसिहाद हिन्दु धर्मा इन्दोनेसिा" बना देल गेल। वर्तमान मे करीब पौने दू करोड़ हिन्दू इन्डोनेसियाक विभिन्न द्वीपमे छथि आ बालीक ८५%जनसंख्या हिन्दू छैक।

मुस्लिम बहुल समाज किछु समयक लेल जरूर हिन्दू लोकनि केँ कष्ट मे दऽ देलकनि मुदा सम्पूर्ण इन्डोनेसिया मे हिन्दू रीति-रिवाज लोक गहींर रचल-बसल छैक जे एखनहु कतेको मुस्लिम आ ईसाइ परिवार मे मुख्य पारिवारिक कार्यक समय हिन्दू रीतिएँ पूजा-चढ़ौआ आदि देल जाइत छैक। योग्यकर्ताक नवम सुल्तान के हवेली मे प्रतिदिन भोर मे सूर्योदय के समय एहि तरहक चढ़ौआक व्यवस्था एखनहु छैक। रामायण आ महाभारतक खिस्सा सँ

सम्बन्धित अभिनय आ नृत्य मे मुसलमान होइतो कलाकार लोकनि भाग लैत छथि। ओतबे नहि, जावा द्वीप मे कजावेन (केजावेन) अर्थात आगम जावा नामक एकटा धार्मिक परम्परा चालू छैक जे हिन्दू, बौद्ध आ प्रकृति-पूजन के मिश्रित रूप छियैक। यद्यपि एकरा कोनो धर्मक नाम नहि देल गेल छैक तथापि सामाजिक परम्पराक रूप मे सरकार सँ मान्यता भेटल छैक।

राजधानी जकार्ताक केन्द्रीय स्थल मे होटल कछेर मे कृष्ण आ अर्जुन के रथ पर सवार देखबैत प्रसिद्ध अर्जुन विजय मूर्ति छैक। छोट-मोट बात तऽ जाए दियौक, सरकारो अपन रुपैयाक नोट पर गणेशजीके छापि देलकनि। १९९८ मे २०००० रुपिया के एहन नोट छपल छलैक जे आब भेटबो नहि करत (इन्डोनेसिया मे इएह नाम छैक जकरा अंग्रेजी मे संक्षेप मे इयढ़ लिखल जाइत छैक, एखन भारतक एक रुपैया, इमाढ़, भेल करीब १८३ रुपिया, इयढ़)। एहि मादे जखन एकटा विदेशी पत्रकार तत्कालीन राष्ट्रपति सँ प्रश्न केने छलखिन तऽ हुनकर गर्वोक्ति छलनि, "हम सब अपन धर्म जरूर बदलि लेलहुँ मुदा संस्कृति नहि बदललहुँ"। एतेक उदार विचारक मुस्लिम समाज छैक ओतए। स्वतन्त्र इन्डोनेसियाक राष्ट्रचिन्ह छियैक गरुड़, भगवान विष्णुक वाहन। राष्ट्रीय हवाइजहाज कम्पनीक नाम छियैक गरुड़ एयरलाइन्स। नव धर्म आ प्राचीन संस्कृतिक एहन सम्मिलित विश्वक आन देश मे कतहु नहि भेटत। ओना दुर्भाग्य जे शनैः शनैः किछु नवयुवक मुस्लिम सब अरब देश सँ प्रभावित भऽ कए कट्टरपंथी इस्लामक प्रभाव मे आबि रहल छथि।

कष्ट सहियो कए अपन धर्म के सुरक्षित राखब कियो इन्डोनेसियाक हिन्दू लोकनि सँ सीखथि। एहि कारण हमरा इन्डोनेसिया भ्रमणक तीव्र इच्छा छल।

तैयारी

पर्यटन लेल हम अपन प्रिय ट्रैवेल एजेन्ट बंगलोरक बियोन्डर सँ सम्पर्क कएल आ एकटा छोटछीन प्रोग्राम बनबए कहलिऐन्हि। इन्डोनेसिया मे पर्यटक लेल कतेको आकर्षण छैक। बाली द्वीप युवा पर्यटक आ नव विवाहित दम्पतिक हनीमून लेल प्रसिद्ध छैक, संगहि समुद्र मे साहसिक खेल जेनाकि स्कूबा डाइविंग, स्नोर्केलिंग आदि लेल सेहो उत्तम स्थल सब छैक। बियोन्डर मे नवके बहाल भेल पर्यटन कार्यकारी, एकटा मैथिल लड़का, हमरा ओहने प्रोग्राम पठा देलन्हि जेना कोनो नवयुवक लेल बनबैत छलथि।

मुदा हमरा अपन लक्ष्य छल हिन्दू सभ्यता सम्बन्धी स्थान विशेष कें जनमानस आ वर्तमान मे हिन्दू समाजक रीति रिवाज, परम्परा आदिक प्रथमदृष्टया किछु जानकारी प्राप्त करब आ रामायणक ओ नृत्य नाटिका देखब जे ओतए प्रसिद्ध छैक। इन्डोनेसियाक आओर एकटा विशेषता छैक बहुते रास सक्रिय ज्वालामुखी पहाड़ माउन्ट सेमेरु (ऐतिहासिक सुमेरु पर्वत) एखनहु मुँह खोलि गर्म छाउर (लावा) उगलि रहैक अछि।

कतेको हेरा-फेरीक बाद हमरा जे कार्यक्रम बनल ताहि मे हमरा दू दिन योग्यकर्ता शहर के आसपास आ अढ़ाइ दिन बाली द्वीप मे घुमबाक छल। ज्वालामुखी लेल सुमेरु कें तऽ नहि, अन्य ज्वालामुखी, माउन्ट मेरापी, जे योग्यकर्ताक शहरक पड़ोस मे छैक, देखबाक प्रोग्राम अपना लिस्ट मे जोड़ल। प्रोग्राम लेल बियोन्डर जे चार्ज केलन्हि ताहि मे पाँच रातिक चारि-सितारा होटल, जाहि मे जलपान शामिल, एकटा गाइड, ड्राइवर, पीबाक जल, आ हुनक लिस्ट मे देल सबटा पर्यटन स्थल लेल प्रवेश टिकट जोड़ल छल।

पर्यटन पर कतहु जेबा काल मौसमक खियाल राखहि पड़ैत छैक। सेहो जखन दूर के अन्य देश मे जाएब। इन्डोनेसिया जनमानसक लेल ठीक समय अप्रैल सँ सितम्बर तक मानल जाइत छैक। अक्टूबर सँ मार्च तक ओतए मानसूनक

बनएबा हेतु नहि छैक। किछु अन्य व्यस्तताक कारण २०२२ के दुर्गापूजाक अवधि मे हम ई यात्रा कएल एहि आशाक संग जे सितम्बरक अन्त आ अक्टूबरक शुरू मे अधिक मूसलाधार वर्षा नहि हेतैक जे भ्रमण मे बाधा करत।

यात्राक तैयारी मे सबसँ मुख्य छल शाकाहारी भोजनक जानकारी। इंटरनेट सँ एहि सम्बन्ध मे किछु सूचना एकत्रित कएल, ओहि भोजन सबके स्थानीय भाषा मे नाम सेहो नोट कएल आ ओकरा कागत पर छापि लेल जे कतहु ककरो देखा कए ओहि मे सँ कोनो व्यंजन ऑर्डर कऽ सकब।

पहिल दिन, वृहस्पति, २८ सितम्बर २०२२

बंगलोर सँ बैंकॉक आ इण्डोनेसियाक राजधानी जकार्ता हेतु हमरा योग्यकर्ता जेबाक छल। अठारह सितम्बरक राति मुदा तारीखक हिसाबे २८ सितम्बर के हम बंगलोर मे थाइ एयरवेज़क विमान सँ विदा भेलहुँ। बैंकॉक मे जकार्ताक फ्लाइट लेल दुइए घंटाक प्रतीक्षा छल, ओकर अधिकांश समय सिक्यूरिटी आदिक बाद निरीक्षण करैत गेट तक पहुँचै मे लागि गेल। तें प्रतीक्षा अखरल नहि। बैंकॉक सँ जकार्ता बला फ्लाइट मे जलपान देल गेल। हम पूरा यात्रा लेल एशियाई शाकाहारी भोजनक विकल्प देने छलियैक। फ्लाइट मे इडली-वड़ा-साम्भर के नीक जलपान भेटल, बुझना गेल जे ई जलपान हमरा संगहि बंगलोर सँ आएल छल। जे होइक, मोन प्रसन्न भेल।

करीब एगारह बजे जकार्ता उतरलहुँ। इण्डोनेसिया मे प्रवेश करबाक लेल लेल वीजा पहिने लेबाक कोनो सुविधा नहि, ओहि देश मे पहुँचला पर हवाई अड्डा पर वीजा भेटैत छैक किन्तु तहि लेल किछु समय चाही। ई सब सोचि कए हमर ट्रैवल एजेण्ट जकार्ता मे चारि घंटाक समय राखि योग्यकर्ता लेल आगिला फ्लाइटक बुकिंग करौने छलाह। इमिग्रेशन हॉल मे देखल 'वीसा ऑन अराइवल' के बोर्ड लागल कएकटा काउण्टर, तें लाइन बेसी पैघ नहि। एक

ठाम पहिने पैंतीस अमेरिकन डॉलर फीस जमा करए पड़ल, एकटा रसीद भेटल, तखन दोसर खिड़की पर लाइन लगा कछु सामान भार तौला देल गेल। हमर अगिला फ्लाइट दोसर टर्मिनल सँ छल, ओतए जेवाक लेल स्काइ ट्रेन लेवाक छल। पुछैत पुछैत स्काइ ट्रेनक स्टेसन गेलहुँ। ट्रेन मे बैसि दोसर टर्मिनल पहुँचि गेलहुँ। हमर सब फ्लाईटक अगिला वेब-चेक-इन कएल छल आ ओकर छपाओल प्रति सेहो संग मे छल। तथापि अपरिचित जगह रहला सँ चेक-इन काउन्टर पर जा कए पूछए पड़ल जे हमरा की करवाक चाही। ओ लोकनि सीधे सिक्यूरिटी के लाइन मे लागि जेवाक लेल कहलनि। बर बेस। ई केलाक बाद समय दू बाजि गेल छलैक। भूख सेहो लागल छल। डिपार्चर इलाका मे एकटा रेस्तराँ मे जा कए शाकाहारी भोजनक बारे मे पुछलियैक आ अपन खाएत सेहो देखा देलियैक। एकटा व्यंजन, जे असल मे सलाद प्लेट छलैक, से ओकरा लग छलैक। ओएह ऑर्डर कएल। ओकरा संग एक प्रकारक चटनी देल गेल। छलैक तऽ ओ चिनियाबदामक मुदा मरिच आ कछु विचित्र स्वाद के, से नहि अघाएल। कोनो बात नहि, नोन छीटि कए छुच्छे सलाद खेवा मे हमरा कोनो समस्या नहि भेल। यूरोपक दीर्घ प्रवास मे कतेको बेर एना करने छी।

जकार्ताक एहि टर्मिनल के व्यवस्था अन्यत्र सब ठाम सँ भिन्न देखल। एतए दक्षिणक टर्मिनल-३ के विपरीत प्रस्थान गेट सब हटि हटि कए भव्य कौशल सँ स्थानीय वास्तुकला सँ निर्मित भेटल।

योग्यकर्ता हवाइ अड्डा पर हमर टूर गाइड श्रीमान इवान संतोषाइवान प्रतीक्षा कऽ रहल छलाह। मुसलिम धर्मावलम्बी इवान महोदय विदेश मे अनेको ठाम काज करैत पचासक वयस मे घर आबि टूर गाइडक व्यवसाय मे प्रविष्ट भेलाह। हुनका नाम मे संतोष शब्द देखि अपने आश्चर्यचकित नहि होइ, इन्डोनेसिया मे, कोनो धर्मावलम्बी होथु, लोकक नाम मे संस्कृत शब्दक व्यवहार बहुत छैक। ईहो ओतुका दीर्घ हिन्दू संस्कृतिक प्रभाव आ

𑒍𑒞𑒳𑒏𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒏 𑒅𑒠𑒰𑒩 𑒮𑓂𑒫𑒦𑒰𑒫𑒏 𑒠𑓂𑒨𑒼𑒞𑒏 𑒕𑒻𑒏। 𑒧𑒳𑒮𑓂𑒪𑒱𑒧 𑒩𑒯𑒱𑒞𑒼 𑒮𑓂𑒫𑒞𑓀𑒞𑓂𑒩 𑒃𑒝𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒟𑒧 𑒩𑒰𑒭𑓂𑒙𑓂𑒩𑒣𑒞𑒱𑒏 𑒢𑒰𑒧 𑒮𑒳𑒏𑒩𑓂𑒝 𑒕𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱, 𑒞𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑒮𑒳𑒯𑒩𑓂𑒞, 𑒧𑒹𑒑𑒰𑒫𑒞𑒲 𑒮𑒳𑒏𑒩𑓂𑒝𑒣𑒳𑒞𑓂𑒩𑒲, 𑒮𑒳𑒬𑒲𑒪 𑒨𑒳𑒡𑒨𑒼𑒢𑒼 𑒂𑒠𑒱 𑒢𑒰𑒧𑒡𑒰𑒩𑒲 𑒩𑒰𑒭𑓂𑒙𑓂𑒩𑒣𑒞𑒱 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒟𑒱।

𑒨𑒼𑒑𑓂𑒨𑒏𑒩𑓂𑒞𑒰 𑒧𑒹 𑒢𑒫𑒏𑒰 𑒯𑒫𑒰𑒃 𑒁𑒛𑓂𑒛𑒰 𑒬𑒯𑒩 𑒮𑒿 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒠𑒴𑒩 𑒕𑒻𑒏 𑒂 𑒯𑒼𑒙𑒪 𑒁𑒥𑒻𑒞 𑒁𑒥𑒻𑒞 𑒧𑒳𑒢𑓂𑒯𑒰𑒩𑒱 𑒮𑒰𑒿𑒗 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪। 𑒩𑒮𑓂𑒞𑒰 𑒦𑒩𑒱 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒧𑒯𑒼𑒠𑒨 𑒨𑒼𑒑𑓂𑒨𑒏𑒩𑓂𑒞𑒰𑒏 𑒃𑒞𑒱𑒯𑒰𑒮 𑒥𑒞𑒥𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒪𑒰𑒯। 𑒋𑒐𑒢𑒳𑒏 𑒮𑒳𑒪𑓂𑒞𑒰𑒢 𑒏𑒹 𑒧𑒯𑒪𑒏 𑒥𑒑𑒪 𑒮𑒿 𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒯𑒼𑒙𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒨𑒠𑓂𑒨𑒣𑒱 𑒫𑒱𑒨𑒼𑒢𑓂𑒛𑒩 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒂𑒖𑒳𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩, 𑒂𑒫𑒰𑒢𑓂𑒑, 𑒥𑒰𑒩𑒼𑒑, 𑒏𑒰𑒪𑒰𑒮𑒰𑒢 𑒂𑒠𑒱 𑒠𑒹𑒐𑒥 𑒪𑒱𑒐𑒢𑒹 𑒕𑒪, 𑒟𑒰𑒏𑒪 𑒩𑒯𑒪 𑒮𑒿 𑒂 𑒮𑒰𑒿𑒗 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪 𑒮𑒿 𑒋𑒯𑒱 𑒧𑒰𑒠𑒹 𑒯𑒧 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒮𑒿 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒔𑒩𑓂𑒔𑒰 𑒢𑒯𑒱 𑒏𑒋𑒪।

𑒂𑒑𑒱𑒪𑒰 𑒠𑒱𑒢𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧 𑒕𑒪 𑒮𑒥𑒹𑒩𑒹 𑒖𑒪𑒣𑒰𑒢𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒖𑓂𑒫𑒰𑒪𑒰𑒧𑒳𑒐𑒲 𑒠𑒹𑒐𑒥। 𑒍𑒯𑒱 𑒮𑒢𑓂𑒡𑓂𑒨𑒰 𑒍𑒯𑒱 𑒯𑒼𑒙𑒪 𑒏𑒹 𑒩𑒹𑒮𑓂𑒞𑒰𑒿 𑒧𑒹 𑒖𑒱𑒖𑓂𑒘𑒰𑒮𑒰 𑒏𑓄 𑒏𑒋 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒬𑒰𑒏𑒰𑒯𑒰𑒩𑒲 𑒦𑒼𑒖𑒢 ऑ𑒩𑓂𑒛𑒩 𑒏𑒋𑒪 𑒂 𑒩𑒰𑒞𑓂𑒩𑒱 𑒫𑒱𑒬𑓂𑒩𑒰𑒧 𑒏𑒋𑒪।

𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒠𑒱𑒢, 𑒬𑒳𑒏𑓂𑒩, 𑓓𑓐 𑒮𑒱𑒞𑒧𑓂𑒥𑒩 𑓒𑓐𑓒𑓒

𑒯𑒧 𑒮𑒥𑒹𑒩𑒹 𑒖𑒪𑒣𑒰𑒢 𑒏𑒹𑒪𑒰𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒦𑓂𑒩𑒧𑒝 𑒪𑒹𑒪 𑒞𑒻𑒨𑒰𑒩 𑒕𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒮𑒧𑒨 𑒣𑒩 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒯𑒰𑒖𑒱𑒩 𑒦𑒹𑒪𑒰𑒯 𑒂 𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒫𑒱𑒠𑒰 𑒦𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒑𑒼𑒙𑒹𑒏 𑒒𑓀𑒙𑒰𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒋𑒏 𑒖𑒑𑒯 𑒣𑒩 𑒠𑒹𑒐𑒪 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒩𑒰𑒮 𑒖𑒲𑒣 𑒮𑒥 𑒪𑒰𑒑𑒪 𑒖𑒹 𑒣𑒯𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒳𑒏𑓂𑒞 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒁𑒣𑒢 𑒑𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒱 𑒠𑒹𑒪 𑒂 𑒯𑒧 𑒑𑒰𑒃𑒛𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒮𑒿 𑒂𑒩𑒏𑓂𑒭𑒱𑒞 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒐𑒳𑒪𑒰 𑒖𑒲𑒣 𑒧𑒹 𑒮𑒫𑒰𑒩 𑒦𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒧𑒹𑒩𑒰𑒣𑒲 𑒖𑓂𑒫𑒰𑒪𑒰𑒧𑒳𑒐𑒲𑒏 𑒢𑒖𑒠𑒲𑒏 𑒖𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒪𑒯𑒳𑒿, 𑒣𑒯𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰𑒏 𑒕𑒼𑒙𑒕𑒲𑒢 𑒑𑒰𑒧 𑒮𑒥, 𑒩𑒮𑓂𑒞𑒰 𑒞𑒯𑒱𑒢𑒰। 𑒄 𑒖𑓂𑒫𑒰𑒪𑒰𑒧𑒳𑒐𑒲 𑓒𑓐𑓑𑓐 𑒧𑒹 𑒤𑒴𑒙𑒪 𑒕𑒪𑒻𑒏 𑒂 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒞𑒥𑒰𑒯𑒲 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒪𑒻𑒏 𑒍𑒯𑒱 𑒮𑒧𑒨। 𑒂𑒮𑒣𑒰𑒮𑒏 𑒏𑒩𑒲𑒥 𑒔𑒰𑒪𑒲𑒮 𑒏𑒱𑒪𑒼𑒧𑒲𑒙𑒩𑒏 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰 𑒧𑒹 𑒍𑒏𑒩 𑒑𑒩𑓂𑒧 𑒕𑒰𑒅𑒩 𑒣𑒮𑒩𑒱 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒪𑒻𑒏, 𑒏𑒱𑒢𑒰𑒯 𑒩𑒹𑒨𑒼 (𑒐𑒱𑒢𑒰𑒯 𑒜𑓃𑒹𑒨𑒼) 𑒢𑒰𑒧𑒏 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒑𑒰𑒧 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝𑒞𑓁 𑒢𑒭𑓂𑒙 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪𑒻𑒏 𑒂 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒨𑓁 𑒞𑒲𑒢 𑒮𑒾 𑒫𑓂𑒨𑒏𑓂𑒞𑒱 𑒧𑒰𑒩𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒰𑒯।

𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒣𑒛𑓃𑒰𑒫 𑒦𑒹𑒪 𑒍 𑒖𑒑𑒯 𑒖𑒞𑒋 𑒍𑒯𑒱 𑒏𑒰𑒪𑒏 𑒠𑒵𑒬𑓂𑒨 𑒮𑒥𑒯𑒱𑒏 𑒮𑓀𑒏𑒪𑒢 𑒏𑒩𑒪 𑒕𑒻𑒏 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒮𑓂𑒧𑒰𑒩𑒏 𑒮𑒠𑒵𑒬 𑒦𑒫𑒢 𑒧𑒹। 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒣𑒬𑒳 𑒖𑒹 𑒧𑒰𑒩𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒻𑒏, 𑒍𑒏𑒩 𑒏𑓀𑒏𑒰𑒪 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒮𑓀𑒩𑒏𑓂𑒭𑒱𑒞 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒞𑒋। 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒮𑒧𑒨 𑒥𑒱𑒞𑒰𑒋 𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒂𑒑𑒴 𑒥𑒜𑓃𑒪𑒯𑒳𑒿 𑒞𑓄 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒧𑒯𑒼𑒠𑒨 𑒠𑒹𑒐𑒾𑒪𑒢𑒱 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒫𑒱𑒔𑒱𑒞𑓂𑒩 𑒂𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒫𑒱𑒬𑒰𑒪 𑒬𑒱𑒪𑒰𑒐𑒝𑓂𑒛 (𑒥𑒼𑒪𑓂𑒛𑒩) 𑒖𑒹 𑒍𑒯𑒱 𑒖𑓂𑒫𑒰𑒪𑒰𑒧𑒳𑒐𑒲 𑒮𑒿 𑒢𑒱𑒏𑒪𑒪 𑒕𑒪𑒻𑒏। 𑒋𑒏𑒩 𑒩𑒴𑒣𑒹 𑒋𑒯𑒢 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒹 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒪𑒼𑒏 𑒋𑒏𑒩𑒰 𑒣𑒩𑒰𑒑𑓂𑒩𑒯𑒲 (𑒪𑒹𑒢𑒱) 𑒧𑒰𑒢𑒱 𑒥𑒻𑒮𑒪। 𑒖𑒞𑒋 𑒬𑒱𑒪𑒰𑒣𑒙𑓂𑒙 𑒣𑒩 𑒋𑒏𑒩 𑒫𑒩𑓂𑒝𑒢 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒹 𑒖𑒰𑒫𑒰 𑒠𑓂𑒫𑒲𑒣𑒏 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒪𑒱𑒣𑒱 𑒧𑒹 𑒪𑒱𑒐𑒪 𑒕𑒻𑒏। 𑒑𑒰𑒃𑒛𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒮𑒰𑒩 𑒋𑒯𑒱 𑒪𑒱𑒣𑒱 𑒏𑒹𑓀 𑒣𑒜𑓃𑒢𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒂𑒥 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒏𑒧 𑒪𑒼𑒏 𑒕𑒟𑒱 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰 𑒧𑒹 𑒂𑒡𑒱𑒏𑒰𑒩𑒱𑒏 𑒩𑒴𑒣𑒹 𑒁𑓀𑒑𑓂𑒩𑒹𑒖𑒲 𑒪𑒱𑒣𑒱𑒏 𑒫𑓂𑒨𑒫𑒯𑒰𑒩 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒂𑒡𑒱𑒏𑒰𑒩𑒱𑒏 𑒦𑒰𑒭𑒰 𑒥𑒯𑒰𑒮𑒰 𑒕𑒱𑒌𑒏 𑒏𑒱𑒢𑓂𑒞𑒳 𑒄 𑒁𑓀𑒑𑓂𑒩𑒹𑒖𑒲𑒏 𑒁𑒏𑓂𑒭𑒩 𑒧𑒹 𑒪𑒱𑒐𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏।

𑒋𑒯𑒱 𑒖𑒑𑒯 𑒮𑒿 𑒧𑒹𑒩𑒰𑒣𑒲𑒏 𑒬𑒱𑒐𑒩 𑒠𑒹𑒐𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏, 𑒏𑒩𑒲𑒥 𑒣𑒰𑒿𑒔 𑒏𑒱𑒪𑒼𑒧𑒲𑒙𑒩 𑒠𑒴𑒩। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒂𑒏𑒰𑒬 𑒏𑒢𑒹 𑒧𑒹𑒒𑒾𑒢 𑒩𑒯𑒥𑒰𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝𑒹𑒿 𑒬𑒱𑒐𑒩𑒏 𑒍𑒞𑒹𑒏 𑒮𑓂𑒣𑒭𑓂𑒙 𑒠𑒩𑓂𑒬𑒢 𑒢𑒯𑒱 𑒦𑓄 𑒮𑒏𑒪। 𑒣𑒯𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰 𑒧𑒹 𑒂𑒏𑒰𑒬 𑒧𑒹𑒒𑒰𑒔𑓂𑒕𑒢𑓂𑒢 𑒩𑒯𑒥 𑒮𑒰𑒡𑒰𑒩𑒝 𑒥𑒰𑒞 𑒕𑒱𑒌𑒏। 𑒖𑒞𑒋 𑒋𑒏 𑒧𑒯𑒱𑒪𑒰 𑒕𑒱𑒙𑓂𑒙𑒰 𑒧𑒹 𑒏𑒙𑒯𑒩𑒏 𑒧𑒼𑒕𑒰 𑒮𑒠𑒵𑒬 𑒏𑒱𑒢𑓂𑒞𑒳 𑒪𑒰𑒪-𑒏𑒩𑒕𑒾𑒢 𑒩𑓀𑒑𑒏 𑒮𑒹𑒫-𑒮𑒢𑓂𑒞𑒼𑒪𑒰𑒏 𑒂𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒤𑒪 𑒥𑒹𑒔𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒍𑒏𑒩 𑒢𑒰𑒧 𑒥𑒳𑒗𑒰 𑒮𑒪𑒏 (𑒦𑒳𑒰𑒯 𑒭𑒰𑒪𑒏) 𑒥𑒞𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒢𑒫 𑒖𑒑𑒯𑒏 𑒢𑒫 𑒤𑒪 𑒔𑒱𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒯𑒹𑒞𑒳 𑒯𑒧 𑒏𑒲𑒢 𑒪𑒻𑒞 𑒕𑒲। 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒍𑒏𑒩𑒰 𑒐𑒼𑒃𑒨𑒰 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒰 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒐𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒠𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒤𑒪𑒏 𑒑𑒳𑒠𑓂𑒠𑒰 𑒏𑒢𑒹 𑒮𑒏𑓂𑒏𑒞, 𑒥𑒲𑒔 𑒧𑒹 𑒋𑒏-𑒠𑒴𑒙𑒰 𑒂𑒿𑒚𑒲, 𑒁𑒪𑓂𑒣 𑒧𑒲𑒚, 𑒮𑓂𑒫𑒰𑒠 𑒪𑒹𑒯𑒢𑒰𑒯𑒹 𑒮𑒢, 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒥𑒴𑒜𑓃 𑒁𑒡𑒣𑒰𑒏𑒪 𑒏𑒙𑒯𑒩𑒏 𑒏𑒼, 𑒁𑒢𑒚𑒲𑒨𑒰 𑒪𑒹𑒪 𑒟𑒳𑒏𑒩𑒰 𑒏𑒩𑒋 𑒤𑒹𑒏𑓄 𑒥𑒪𑒰 𑒢𑒯𑒱 𑒞𑒐𑒢 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒢𑒲𑒏𑒼 𑒢𑒯𑒱।

𑒤𑒹𑒩 𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒥𑒜𑓃𑒱 𑒦𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿 𑒣𑒯𑒰𑒛𑓃𑒏 𑒂𑒩 𑒢𑒖𑒠𑒲𑒏 𑒍𑒯𑒱 𑒖𑒑𑒯 𑒣𑒩 𑒖𑒞𑒋 𑒔𑒩𑓂𑒧𑒑𑒳𑒢𑒳 (𑒯𑒳𑒢𑒳 𑒣𑒳𑒢𑒨𑒰𑒿) 𑒮𑓂𑒫𑒩𑓂𑒑𑒲𑒨 𑒧𑓂𑒥𑒰 𑒧𑒰𑒩𑒱𑒠𑓂𑒖𑒰𑒢 (𑒧𑒥𑒰𑒯 𑒧𑒰𑒩𑒱𑒠𑒖𑒰𑒢) 𑒏𑒹 𑒧𑓂𑒨𑒴𑒖𑒱𑒨𑒧 𑒕𑒢𑒱। 𑒖𑒞𑒋 𑒁𑒫𑒮𑒩 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭 𑒣𑒩 𑒢𑒲𑒨𑒰𑒏 𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧𑒲𑒝 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒖𑒳𑒙𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱 𑒂 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒩𑓂𑒟𑒢𑒰 𑒂𑒠𑒱 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏।

યન્મગુનુ શ્નીમાન માનદ્દિળાન મેનાપી ળ્વાળામુખ્ખીક સમીપ મે નહૈન છળાહ। હુનકન કાળ છળની ળ્વાળામુખ્ખીક વસ્ફિસ્ફોટ ભેળા પન આસપાસક ગ્નામીણ ળનનાક નક્ષા કેનાશ। ઈ કાળ હુનકા યોગ્યકન્નાક સુળનાન દેને છળખ્ખનિ। ઓ સુળનાનક પ્નાનિ એોક વચનવદ્ધ છળાહ ળે ૨૦૧૦ મે ળખ્ખન વસ્ફિસ્ફોટ ભેળૈક નખ્ખન અપન પનવિાનક અન્ય સદસ્ય સવકેં નs નીચા સુનક્ષિનિ ળગહ પન પઠા દેળખ્ખનિ મુદા અપને ઓનહિ નહિ ગેળાહ। એહિ ઘટના કેં ટીભી પન દેખ્ખેવા છળ ળે દૂટા નપોન્ટન ગેળાહ સેહો હુનકા સંગ ળાન ગમૌળનિ માનદ્દિળાનક પન્ની, પુન્ન આદિ એખ્ખન ળીવનિ છથિનિ।

એહિ સ્થિળ પન કિછુ સ્ફોટો આદિ ળૈન હમ સવ નીચા ઉનનળહું ળનએ હમન ગાડ઼ી ઠાઢ઼ છળ। સ્ફેન અપન ઓહિ સવાની મે વદિ। ભેળહું વોનોવુદુન, આળુક દોસન પનયટન સ્થળ। વોનો શવ્દક અન્થ ભેળ પૈઘ (વંગાળા ભાષાક વનો સઁ મળિન) આ વુદુન ભેળ વુદ્ધક વકિ઼ૃન નૂપ। વોનોવુદુન અન્થાન્ પૈઘ વુદ્ધ, સે વોનોવુદુન વાસ્નવ મે વશિવ મે સવસઁ પૈઘ વુદ્ધ મન્દિનિ અછિ। માન્ન સ્નૂપક આકાન કેં દેખ્ખૈક નs શ્નીળંકાક સ્નૂપ પૈઘ છૈક મુદા પનસિનક આકાન, ઓહિ મે વુદ્ધક વભિન્નિ નૂપ, વાસ્નુકળા આ સવસઁ વચિન્નિ વાન ળે ઈ મન્દિનિ કોનો એક પૈઘ પનસિન મે છૈકે નહિ, અપિનુ નીન ઠામક મન્દિનિ મળિ કએ વનળ છૈક। મુખ્ખ્ય મન્દિનિ સઁ કિછુ કળિમીટન કે દૂની પન છૈક પૌઓન આ એહૂ સઁ કિછુ કળિમીટન હટિ કએ છૈક મેન્દુન। ઈ નીનૂ એક સીધ મે છૈક। માન્યના છૈક ળે વૌદ્ધ વન્હ્માણ્ડવળિઆનક ન્નૈળોક્ય કે કામધાનુ (નહે ૌનળદ ોડ દેસિન), નૂપધાનુ (નહે ૌનળદ ોડ ઙોનમસ) આ અનૂપધાનુ (નહે ૌનળદ ોડ ઙોનમળેસસનેસસ) નીનૂ ળોક કેં નનિૂપિનિ કનૈન છૈક ઈ નીનૂ મન્દિનિ। વૌદ્ધ નીન્થયાન્ની પહિનિ મેન્દુન ળાશ છથિ, નખ્ખન પૌઓન આ અન્ન મે મુખ્ખ્ય મન્દિનિ વોનોવુદુન।

पार्किंग मे गाड़ी छोड़ि हम सब जखन मन्दिर परिसर मे प्रवेश केलहुँ तखन टिकट चेक केलाक बाद सब के आधा मीटर पानिक बोतल देल गेल। हम सब पैघ परिसर मे सुन्दर बाग बगीचाक बीच चलैत मुख्य स्तूपक लग पहुँचलहुँ।

मुख्य मन्दिर सेहो एक के ऊपर एक नओ स्तर पर बनल छैक जाहि मे निचाक छओ स्तर वर्गाकार आ ऊपर के तीन स्तर वृत्ताकार छैक। छोट छोट स्तूप, जाहि मे अनेको छिद्र बनल छैक, विभिन्न स्तर के सजौने छैक। सबसँ ऊपर एकटा स्तूप छैक। गाइड बतौलनि जे ई मन्दिर नवम् शताब्दी मे शैलेन्द्र वंशक शासनकाल मे बनाओल गेल छलैक। मन्दिरक वास्तुकला पर भारतक गुप्त वंशक समयक प्रभाव देखल जा सकैत छैक किन्तु स्थानीय वास्तुकला, जाहि मे अपन पूर्वजक उपासना आ बौद्ध धर्म मे निर्वाण प्राप्त करबाक अवधारणा, दूनू सन्निहित छैक। तीर्थयात्री नीचाक आधार (जे कामधातुक निरूपण छलैक) सँ होइत ऊपर चढ़ैत छथि आ तीन स्तर पर रूपधातुक आ अगिला तीन स्तर पर अरूपधातुक निरूपण बला स्थल पर पहुँचैत छथि।

किछु सीढ़ी ऊपर चढ़लाक बाद पहिल स्तर पर देखल जे पुनरुद्धारक कार्य चलि रहल छलैक, सब तार घेरा बनाओल छैक आ पर्यटक के ऊपर चढ़ब बन्द कऽ देल गेल छलैक। बहुतो पर्यटक निरास भेल नीचा मे टहलि रहल छलाह। आब एहि परिसर मे करबाक किछु नहि छल। किछु काल तैयो छाहड़ि मे बैसि सुस्ता लेलहुँ कारण एखन तक भ्रमण करैत छलहुँ। तकर बाद विदा भेलहुँ रस्ता मे पौओन आ मेन्दुत मन्दिर देखबा लेल। ई दूनू अपेक्षाकृत छोट जगह छैक, दस मिनिट समय लागल चारू कात घुमबा मे, किछु फोटो आदि लेबा मे। आब दू बाजि गेल छलैक, भूख सेहो लागि गेल छल।

आइ आओर किछु नहि देखबाक छल। गाइड के कहलिऐनि कतहु भोजन करबा लेल चलथि। रस्ता मे एकटा रेस्तराँ मे गेलहुँ। गाइडक सहायता सँ शाकाहारी

𑒫𑓂𑒨𑒘𑓂𑒖𑒢, 𑒃𑒙𑒰𑒪𑒱𑒨𑒢 𑒣𑒰𑒮𑓂𑒞𑒰, ऑ𑒩𑓂𑒛𑒩 𑒏𑒋𑒪। 𑒦𑒼𑒖𑒢 𑒏𑒩𑒥𑒰 𑒏𑒰𑒪 𑒥𑒩𑒐𑒰 𑒯𑒼𑒧𑒋 𑒪𑒰𑒑𑒪𑒻𑒏, 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒏𑒧 𑒏𑒱𑒢𑓂𑒞𑒳 𑒥𑒰𑒠 𑒧𑒹 𑒥𑒹𑒮 𑒖𑒼𑒩 𑒮𑒿। 𑒑𑓂𑒩𑒰𑒯𑒏 𑒖𑒹 𑒦𑒼𑒖𑒢 𑒮𑒧𑒰𑒣𑓂𑒞 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒥𑒩𑒐𑒼 𑒥𑒢𑓂𑒠 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪। 𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒏𑒩𑒲𑒥 𑒮𑒰𑒜𑓃𑒹 𑒔𑒰𑒩𑒱 𑒥𑒖𑒹 𑒞𑒏 𑒯𑒼𑒙𑒪 𑒒𑒳𑒩𑒱 𑒋𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒬𑒯𑒩 𑒏𑒹 𑒧𑒳𑒐𑓂𑒨 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒪𑒱𑒨𑒼𑒥𑒼𑒩𑒼 𑒮𑓂𑒙𑓂𑒩𑒲𑒙, 𑒖𑒹 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒯𑒼𑒙𑒪 𑒮𑒿 𑒙𑒯𑒪𑒱 𑒏𑒋 𑒖𑒰𑒋𑒪 𑒖𑒰 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒏, 𑒧𑒹 𑒏𑒞𑒹𑒏𑒼 𑒩𑒹𑒮𑓂𑒞𑒩𑒰𑒿। 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒧𑒯𑒼𑒠𑒨 𑒯𑒼𑒙𑒪 𑒧𑒹 𑒖𑒰 𑒏𑒋 𑒋𑒯𑒱 𑒮𑒛𑓃𑒏 𑒣𑒩 𑒣𑒋𑒩𑒹 𑒋𑒥𑒰𑒏 𑒩𑒮𑓂𑒞𑒰 𑒥𑒞𑒰 𑒠𑒹𑒪𑒢𑒱। 𑒯𑒧 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒁𑒢𑒳𑒩𑒼𑒡 𑒏𑒹𑒪𑒱𑒨𑒢𑒱 𑒖𑒹 𑓒𑓐𑓐𑓐𑓐 𑒩𑒳𑒣𑒱𑒨𑒰 𑒏𑒹 𑒍 𑒢𑒼𑒙, 𑒖𑒰𑒯𑒱 𑒧𑒹 𑒑𑒰𑒢𑓂𑒡𑒲𑒖𑒲𑒏 𑒤𑒼𑒙𑒼 𑒕𑒣𑒪 𑒕𑒢𑒱, 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒞𑒩𑒯𑒹𑓀 𑒖𑒼𑒑𑒰𑒩 𑒏𑒩𑒟𑒱।

𑒮𑒰𑒿𑒗 𑒧𑒹 𑒁𑒣𑒢𑒯𑒱 𑒙𑒯𑒪𑒻𑒞 𑒙𑒯𑒪𑒻𑒞 𑒋𑒯𑒱 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰𑒏 𑒮𑒾𑒢𑓂𑒠𑒩𑓂𑒨𑒣𑒰𑒢 𑒏𑒋𑒪 𑒂 𑒑𑒰𑒃𑒛𑒏 𑒥𑒞𑒰𑒍𑒪 𑒩𑒹𑒮𑓂𑒞𑒩𑒰𑒿 𑒧𑒹 𑒦𑒼𑒖𑒢 𑒏𑒋𑒪।

𑒞𑒹𑒮𑒩 𑒠𑒱𑒢, 𑒬𑒢𑒱 𑓑 𑒁𑒏𑓂𑒙𑒴𑒥𑒩 𑓒𑓐𑓒𑓒।

𑒂𑒖𑒳𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧 𑒠𑒹𑒩𑒲 𑒮𑒿 𑒬𑒳𑒩𑒳 𑒯𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒕𑒪। 𑒨𑒠𑓂𑒨𑒣𑒱 𑒫𑒱𑒨𑒼𑒢𑓂𑒛𑒩 𑒏𑒹 𑒥𑒢𑒰𑒍𑒪 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒮𑒰𑒩 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒮𑒥𑒹𑒩 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒧𑓂𑒥𑒢𑒢 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒦𑓂𑒩𑒧𑒝 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒏 𑒕𑒪 𑒂 𑒮𑒰𑒿𑒗 𑒧𑒹 𑒍𑒯𑒱 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰 𑒧𑒹 𑒩𑒰𑒧𑒰𑒨𑒝 𑒥𑒻𑒪𑒹 𑒠𑒹𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒕𑒪, 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒏𑒯𑒪𑒢𑒱 𑒖𑒹 𑒍𑒞𑒹𑒏 𑒠𑒴𑒩 𑒁𑒢𑒹𑒩𑒹 𑒠𑒴 𑒥𑒹𑒩 𑒖𑒰𑒋𑒥, 𑒢𑒲𑒏 𑒩𑒯𑒞 𑒖𑒹 𑒏𑒢𑒹 𑒠𑒹𑒩𑒲 𑒮𑒿 𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒢𑒱𑒏𑒪𑒥, 𑒠𑒳𑒣𑒯𑒩𑒱𑒨𑒰 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒧𑓂𑒥𑒢𑒢 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒠𑒹𑒐𑒥 𑒂 𑒍𑒞𑒯𑒱 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒏𑓄 𑒏𑒋 𑒮𑒰𑒜𑓃𑒹 𑒮𑒰𑒞 𑒥𑒖𑒹 𑒮𑓀𑒡𑓂𑒨𑒰 𑒩𑒰𑒧𑒰𑒨𑒝 𑒥𑒻𑒪𑒹 𑒠𑒹𑒐𑒱 𑒪𑒹𑒥। 𑒄 𑒫𑒱𑒔𑒰𑒩 𑒯𑒧𑒩𑒯𑒳 𑒣𑒮𑒱𑒢𑓂𑒢 𑒣𑒛𑓃𑒪। 𑒁𑒮𑒪 𑒧𑒹 𑒦𑒰𑒩𑒞 𑒧𑒹 𑒥𑒻𑒮𑒪 𑒙𑓂𑒩𑒻𑒦𑒹𑒪 𑒋𑒖𑒹𑒢𑓂𑒙 𑒮𑒥 𑒍𑒞𑒹𑒏 𑒢𑒲𑒏 𑒮𑒿 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧 𑒢𑒯𑒱 𑒥𑒢𑒰 𑒣𑒥𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒮𑒹 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒋𑒞𑒋 𑒥𑒳𑒗𑒰𑒋𑒪। 𑒮𑒥𑒹𑒩 𑒧𑒹 𑒖𑒪𑒣𑒰𑒢 𑒏𑒹𑒪𑒰𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒏𑒰𑒪 𑒏𑒧𑒩𑒰 𑒧𑒹 𑒥𑒻𑒮𑒱 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮 𑒣𑒜𑓃𑒻𑒞 𑒥𑒱𑒞𑒰𑒍𑒪। 𑒠𑒮 𑒥𑒖𑒹 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒯𑒼𑒙𑒪 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒰𑒯, 𑒍 𑒑𑒰𑒢𑓂𑒡𑒲𑒖𑒲 𑒥𑒪𑒰 𑒢𑒼𑒙 𑒪𑒹𑒢𑒹 𑒂𑒋𑒪 𑒕𑒪𑒰𑒯। 𑒏𑒯𑒪𑒢𑒱 𑒖𑒹 𑒄 𑒢𑒼𑒙 𑒂𑒥 𑒣𑒳𑒩𑒰𑒢 𑒫𑒮𑓂𑒞𑒳 (𑒋𑒢𑓂𑒙𑒲𑒏) 𑒏𑒹 𑒥𑒖𑒰𑒩 𑒧𑒹 𑒦𑒹𑒙𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒏, 𑒞𑒹𑓀 𑒋𑒏𑒩𑒰 𑒪𑒹𑒪 𑒞𑒲𑒮 𑒯𑒖𑒰𑒩 𑒠𑒹𑒥𑓄 𑒣𑒛𑓃𑒪। 𑒯𑒧 𑒥𑒳𑒗𑒪𑒯𑒳𑒿 𑒮𑒮𑓂𑒞𑒹 𑒦𑒹𑒙𑒪, 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒹 𑒮𑒯𑒰𑒨𑒞𑒰 𑒮𑒿 𑒍𑒯𑒱 𑒢𑒼𑒙𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒁𑒣𑒢 𑒤𑒼𑒙𑒼 𑒪𑒹𑒪 𑒖𑒹 𑒮𑓀𑒪𑒑𑓂𑒢 𑒏𑓄 𑒠𑒹𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒞𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑒍 𑒏𑒯𑒪𑒢𑒱, 𑒔𑒪𑒴 𑒂𑒮𑒣𑒰𑒮𑒏 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰 𑒒𑒴𑒧𑒱

𑒪𑒹𑒪 𑒖𑒰𑒋। 𑒄 𑒞𑓄 𑒥𑒼𑒢𑒮 𑒦𑒹𑒪, 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒪𑒱𑒐𑒪 𑒢𑒯𑒱 𑒕𑒪। 𑒯𑒧 𑒞𑓄 𑒢𑒹𑒯𑒰𑒪 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿।

𑒯𑒼𑒙𑒪𑒏 𑒣𑒕𑒳𑒂𑒩 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒥𑒯𑒩𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿 𑒂 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰𑒏 𑒔𑒰𑒃𑒢𑒲𑒖 𑒥𑒖𑒰𑒩 𑒠𑒹𑒐𑒪। 𑒮𑒮𑓂𑒞 𑒫𑒮𑓂𑒞𑒳𑒖𑒰𑒞𑒏 𑒁𑒢𑒹𑒏𑒼 𑒕𑒼𑒙 𑒣𑒻𑒒 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢, 𑒏𑒪𑒏𑒞𑓂𑒞𑒰𑒏 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒧𑒳𑒢𑒮𑒱𑒣𑒱𑒪𑒙𑒲 𑒥𑒖𑒰𑒩𑒹 𑒮𑒠𑒵𑒬, 𑒋𑒐𑒢 𑒦𑒲𑒛𑓃 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒢𑒯𑒱 𑒞𑒐𑒢 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒪𑒼𑒏 𑒁𑒣𑒢 𑒥𑒹𑒑𑒩𑒞𑒰 𑒪𑒹𑒪 𑒔𑒲𑒖 𑒫𑒮𑓂𑒞𑒳 𑒏𑒱𑒢𑒻𑒞 𑒕𑒪।

𑒧𑒰𑒪𑒱𑒨𑒼𑒥𑒼𑒩𑒼 𑒮𑓂𑒙𑓂𑒩𑒲𑒙 𑒣𑒩 𑒂𑒥𑒱 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒮𑒛𑓃𑒏𑒏 𑒠𑒴𑒢𑒴 𑒏𑒰𑒞 𑒠𑒴𑒙𑒰 𑒣𑒩𑒱𑒮𑒩 𑒠𑒹𑒐𑒾𑒪𑒢𑒱, 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒖𑒹 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒮𑓂𑒫𑒞𑓀𑒞𑓂𑒩𑒞𑒰𑒏 𑒮𑒧𑒨 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒫𑒩𑓂𑒭𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒍𑒏𑒩 𑒩𑒰𑒖𑒡𑒰𑒢𑒲 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒻𑒏 𑒂 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒛𑒔 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒣𑒱𑒞 𑒧𑒪𑒱𑒙𑓂𑒩𑒲 𑒏𑒱𑒪𑒰 𑒖𑒰𑒯𑒱 𑒧𑒹 𑒋𑒐𑒢 𑒫𑓂𑒩𑒹𑒛𑒹𑒥𑒳𑒩𑓂𑒑 (𑒫𑓂𑒩𑒹𑒠𑒹𑒥𑒳𑒩𑓂𑒑) 𑒧𑓂𑒨𑒴𑒖𑒱𑒨𑒧 𑒕𑒻𑒏। 𑒮𑒧𑒨 𑒕𑒪, 𑒯𑒧 𑒧𑓂𑒨𑒴𑒖𑒱𑒨𑒧 𑒠𑒹𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒃𑒔𑓂𑒕𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒙 𑒏𑒹𑒪𑒱𑒨𑒢𑒱, 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒞𑒻𑒨𑒰𑒩 𑒦𑒹𑒪𑒰𑒯, 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒙𑒱𑒏𑒙 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒁𑒣𑒢𑒯𑒱 𑒏𑒲𑒢𑒋 𑒣𑒛𑓃𑒪 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒄 𑒣𑒻𑒏𑒹𑒖 𑒧𑒹 𑒬𑒰𑒧𑒱𑒪 𑒢𑒯𑒱 𑒕𑒪। 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒧𑒯𑒑 𑒢𑒯𑒱 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑓑𑓐𑓐𑓐𑓐 𑒩𑒳𑒣𑒱𑒨𑒰, 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒏𑒩𑒲𑒥 𑓕𑓐 𑒙𑒰𑒏𑒰। 𑒑𑒰𑒃𑒛𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒹𑒬 𑒢𑒱𑓁𑒬𑒳𑒪𑓂𑒏।

𑒧𑓂𑒨𑒴𑒖𑒱𑒨𑒧𑒏 𑒦𑒲𑒞𑒩 𑒑𑒹𑒪𑒰 𑒣𑒩 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒐𑒳𑒮𑒲 𑒦𑒹𑒪, 𑒮𑒧𑒨 𑒋𑒏-𑒛𑒹𑒜𑓃 𑒒𑓀𑒙𑒰 𑒖𑒹 𑒢𑒲𑒏 𑒮𑒿 𑒥𑒲𑒞𑒪, 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒃𑒞𑒱𑒯𑒰𑒮 𑒮𑒿 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒣𑒩𑒱𑒔𑒱𑒞 𑒦𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒋𑒞𑒋 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒮𑓂𑒫𑒞𑓀𑒞𑓂𑒩𑒞𑒰 𑒮𑓀𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧𑒏 𑒃𑒞𑒱𑒯𑒰𑒮 𑒫𑒱𑒫𑒱𑒡 𑒩𑒴𑒣𑒹 𑒔𑒱𑒞𑓂𑒩𑒱𑒞 𑒏𑒋𑒪 𑒕𑒻𑒏।

𑒧𑓂𑒨𑒴𑒖𑒱𑒨𑒧 𑒏𑒹 𑒥𑒰𑒠 𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒧𑓂𑒥𑒢𑒢 𑒥𑒱𑒠𑒰 𑒦𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒩𑒮𑓂𑒞𑒰 𑒧𑒹 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭 𑒩𑒹𑒮𑓂𑒞𑒩𑒰𑒿 𑒧𑒹 𑒪𑓄 𑒑𑒹𑒪𑒰𑒯 𑒖𑒞𑒋 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒔𑒴𑒢𑒪 𑒬𑒰𑒏𑒰𑒯𑒰𑒩𑒲 𑒫𑓂𑒨𑒘𑓂𑒖𑒢 𑒦𑒼𑒖𑒢 𑒏𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒁𑒢𑒹𑒏 𑒞𑒩𑒯𑒏 𑒞𑒩𑒳𑒂, 𑒙𑒧𑒰𑒙𑒩𑒏 𑒔𑒙𑒢𑒲, 𑒦𑒰𑒞 𑒂 𑒩𑒮𑒧 𑒮𑒠𑒵𑒬 𑒐𑒙𑓂𑒙𑒰 𑒗𑒼𑒛𑓃। 𑒢𑒲𑒏 𑒮𑓂𑒫𑒰𑒠 𑒂 𑒠𑒰𑒧𑒼 𑒥𑒯𑒳𑒞𑒹 𑒏𑒧। 𑒣𑒴𑒩𑒰 𑒦𑒼𑒖𑒢 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑓒𑓕𑓐𑓐𑓐 𑒩𑒳𑒣𑒱𑒨𑒰 𑒧𑒹 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪 𑒖𑒐𑒢 𑒏𑒱 𑒦𑒼𑒖-𑒏𑒜𑓃𑒲 𑒂 𑒦𑒰𑒞 𑓖𑓐𑓐𑓐𑓐 𑒩𑒳𑒣𑒱𑒨𑒰 𑒮𑒿 𑒏𑒧 𑒧𑒹 𑒏𑒞𑒯𑒳 𑒢𑒯𑒱 𑒦𑒹𑒙𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒏।

ΩકΩ વાદ શ્રાયા ઘંટા મે હમ સવ પહુઁચઉહુઁ પહિઉ હિન્દૂ મન્દિર, સમ્વસિાની। ઈ મન્દિર પછાઉ શતાવ્દી મે શ્રકસ્માત એકટા કસિાન દ્વાના ખોળઉ ગેઉ। પૂના પનાસિન કનીવ ૫ મીટન મોટ માટકિ તહ મે ડૂવઉ છઉૈક ળે વહુત સમ્ભાવ મેનાપી ળ્વાઉમુખીક એગાનહમ શતાવ્દીક વ઼સ્ફિોટ સઁ શ્રાએઉ છાઉનક શ્રવ઼શેષ છઉૈક।

મન્દિર શ્રાવ ખંડહન જેઉ છૈક, તૈયો કછિુ પુનનુદ્ધાનક વાદ દેખવા યોગ્ય વની ગેઉ છૈક। પૂના મન્દિર પનાસિન સહનળમીન સઁ કનીવ દશ ફુટ નીચા છૈક। વહુત સમ્ભાવ ળે એહૂ કાનામે છાઉન સઁ ઢાઁપઉ મન્દિર સવ ઉોક કેં પતા નહિ ચઉૈત છઉૈક। એકન મૂઉ નામ કી નહઉ હૈૌક સે નહિ વૂહઉ છૈક, એખન શ્રો સમ્વસિાની ગામ મે શ્રવ઼સ્થતિ છૈક તે સમ્વસિાની મન્દિર કે નૂપ મે ળાનઉ ળાઈત છૈક। મન્દિર કે મુખ્ય ભાગ મે શવિઉગિ છૈક, શ્રા તીન કાત દુનગા, ગણેશ શ્રા શ્રગસ્ત્ય મુનકિ ભવ્ય મૂનતિ વિનઉ છૈક।

એતએ સઁ કનીવ પન્દ્રહ મનિટ કે ડ્રાઈવ઼ગિ નસ્તા છૈક પ્નામ્વનન મન્દિર। એહિ મન્દિરક નર્માિણ સઁ સમ્વન્ધતિ શ્રભલિેખ સવ ભેટઉ છૈક તે એકન કાઉ નર્ધિાનણ શ્રાસાન ભેઉૈક। શ્રભલિેખક શ્રનુસાન એહિ મન્દિરક નર્માિણ નવ઼મ શતાવ્દી મે ભેઉૈક શ્રા ૮૫૬ ઈસ્વી મે એકન ઉદ્ઘાટન ભેઉ છઉૈક। એકન નર્માિણ માતાનામ નાળવંશક હિન્દૂ નાળા મહાનાળ સંળય દ્વાના કનાશ્રોઉ ગેઉ છઉૈક ળે વૌદ્ધ નાળા શૈઉેન્દ્નક સમકાઉીન છઉાહ। મન્દિરક પ્નત્યેક પાથન પન ભાનતીય વાસ્તુકઉાક પ્નભાવ દેખઉ ળા સકૈત છૈક। માતાનામ નાળવંશ ઉઉ ઈ મન્દિર નાળકીય મન્દિરક કાળ કનૈત છઉૈક શ્રા નાળમહઉક સવટા ધાર્મકિ કાર્ય એતહિ સમ્પાદતિ હોઈત છઉૈક।

ઈહો મન્દિર ખંડહન વની ગેઉ છઉૈક, શ્રા સ્થાનીય ઉોક એકના વસિની ગેઉ છઉૈક। તાકઉ ગેઉ શ્રઠાનહમ શતાવ્દી મે ડચ ઉોકની દ્વાના। તખન એકન પુનનુદ્ધાનક વહુત કછિુ કાળ ભેઉૈક શ્રા કાળ એખનહુ ચઉયિે નહઉ છૈક।

𑒣𑓂𑒩𑒰𑒧𑓂𑒥𑒢𑒢 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰 𑒧𑒹 𑒮𑒥𑒮𑒿 𑒣𑒻𑒒 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒣𑒩𑒱𑒮𑒩 𑒕𑒱𑒨𑒻𑒏। 𑒫𑒩𑓂𑒞𑒧𑒰𑒢 𑒧𑒹 𑒨𑒴𑒢𑒹𑒮𑓂𑒏𑒼 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒋𑒏𑒩𑒰 𑒫𑒱𑒬𑓂𑒫 𑒡𑒩𑒼𑒯𑒩𑒏 𑒩𑒴𑒣 𑒧𑒹 𑒧𑒰𑒢𑓂𑒨𑒞𑒰 𑒦𑒹𑒙𑒪 𑒕𑒻𑒏।

𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒧𑒳𑒐𑓂𑒨 𑒂𑒏𑒩𑓂𑒭𑒝 𑒞𑓂𑒩𑒱𑒧𑒴𑒩𑓂𑒞𑒱 (𑒥𑓂𑒩𑒯𑓂𑒧𑒰, 𑒫𑒱𑒭𑓂𑒝𑒳 𑒂 𑒬𑒱𑒫) 𑒏𑒹𑒿 𑒮𑒧𑒩𑓂𑒣𑒱𑒞 𑒞𑒲𑒢 𑒙𑒰 𑒫𑒱𑒬𑒰𑒪 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒕𑒻𑒏। 𑒥𑒲𑒔 𑒏𑒹 𑒮𑒥 𑒮𑒿 𑒆𑒿𑒔 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩, 𑒆𑒿𑒔𑒰𑒃 𑓔𑓗 𑒧𑒲𑒙𑒩 (𑒏𑒩𑒲𑒥 𑓑𑓕 𑒧𑒢𑓂𑒖𑒱𑒪 𑒧𑒏𑒰𑒢 𑒥𑒴𑒗𑒴), 𑒧𑒹 𑒦𑒑𑒫𑒰𑒢 𑒬𑒱𑒫 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒣𑒱𑒞, 𑒂 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒏𑒰𑒞 𑒥𑓂𑒩𑒯𑓂𑒧𑒰 𑒂 𑒫𑒱𑒭𑓂𑒝𑒳, 𑒏𑒢𑒹 𑒢𑓂𑒨𑒴𑒢 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹। 𑒋𑒯𑒱 𑒞𑒲𑒢𑒴 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒮𑒰𑒧𑒢𑒹 𑒧𑒹 𑒞𑒲𑒢𑒙𑒰 𑒏𑒢𑒹 𑒂𑒩 𑒕𑒼𑒙 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒹 𑒞𑒲𑒢𑒴 𑒠𑒹𑒫𑒏 𑒫𑒰𑒯𑒢 𑒯𑓀𑒮, 𑒢𑒢𑓂𑒠𑒲 𑒂 𑒑𑒩𑒳𑒛𑓃 𑒏𑒹𑒿 𑒮𑒧𑒩𑓂𑒣𑒱𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒋𑒯𑒱 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒮𑒥 𑒏𑒹 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒏𑒰𑒞, 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒒𑒹𑒩𑒰 𑒧𑒹 𑒣𑒯𑒩𑒹𑒠𑒰𑒩 𑒯𑒼𑒋, 𑒠𑒴𑒙𑒰 𑒕𑒼𑒙 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒕𑒻𑒏, 𑒖𑒰𑒯𑒱 𑒧𑒹 𑒑𑒰𑒃𑒛𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒮𑒰𑒩, 𑒮𑒩𑒮𑓂𑒫𑒞𑒲 𑒂 𑒪𑒏𑓂𑒭𑓂𑒧𑒲𑒏 𑒧𑒴𑒩𑓂𑒞𑒱 𑒕𑒪𑒢𑒱। 𑒋𑒯𑒱 𑒧𑒳𑒐𑓂𑒨 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒁𑒞𑒱𑒩𑒱𑒏𑓂𑒞 𑒋𑒯𑒱 𑒣𑒩𑒱𑒮𑒩 𑒧𑒹 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒩𑒰𑒮 𑒣𑒴𑒩𑒏 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒮𑒥 𑒕𑒪𑒻𑒏। 𑒣𑒳𑒢𑒩𑒳𑒠𑓂𑒡𑒰𑒩𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑓒𑓐𑓑𑓙 𑒧𑒹 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒥𑒹𑒩 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹 𑒠𑒹𑒫𑒞𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱𑒏 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒧 𑒁𑒦𑒱𑒭𑒹𑒏 𑒂𑒨𑒼𑒖𑒱𑒞 𑒏𑒋𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒪𑒻𑒏। 𑒞𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑒂𑒥 𑒅𑒞𑓂𑒮𑒫 𑒏𑒹 𑒁𑒫𑒮𑒩 𑒣𑒩 𑒢𑒱𑒨𑒧𑒱𑒞 𑒩𑒴𑒣𑒹 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒪𑒼𑒏 𑒋𑒞𑒋 𑒣𑒴𑒖𑒰-𑒁𑒩𑓂𑒔𑒢𑒰 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱।

𑒏𑒩𑒲𑒥 𑒞𑒲𑒢 𑒔𑒰𑒩𑒱 𑒫𑒩𑓂𑒭 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒞𑒏 𑒣𑒩𑓂𑒨𑒙𑒏 𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒦𑒲𑒞𑒩 𑒖𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒮𑒳𑒫𑒱𑒡𑒰 𑒕𑒪𑒻𑒏, 𑒂𑒥 𑒥𑒢𑓂𑒠 𑒏𑓄 𑒠𑒹𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒻𑒏। 𑒑𑒹𑒙 𑒮𑒥 𑒣𑒩 𑒧𑒼𑒙𑒑𑒩 𑒜𑒰𑒚 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯𑒪। 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒔𑒰𑒩𑒴 𑒏𑒰𑒞 𑒒𑒳𑒧𑒻𑒞 𑒕𑒲 𑒞𑓄 𑒠𑒹𑒥𑒰𑒪 𑒮𑒥 𑒣𑒩 𑒥𑒢𑒪 𑒩𑒰𑒧𑒰𑒨𑒝 𑒂 𑒧𑒯𑒰𑒦𑒰𑒩𑒞𑒏 𑒏𑒟𑒰 𑒮𑒿 𑒮𑒧𑓂𑒥𑒢𑓂𑒡𑒱𑒞 𑒏𑒪𑒰𑒏ृ𑒞𑒱 𑒠𑒱𑒐𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒋𑒯𑒱 𑒮𑒿 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒲𑒨 𑒣𑓂𑒩𑒦𑒰𑒫 𑒮𑓂𑒣𑒭𑓂𑒙 𑒥𑒳𑒗𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏।

𑒨𑒠𑓂𑒨𑒣𑒱 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒳𑒐𑓂𑒨𑒞𑓁 𑒬𑒱𑒫 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒩𑒴𑒣 𑒧𑒹 𑒥𑒢𑒰𑒍𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒪𑒻𑒏 𑒂 𑒋𑒏𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒔𑒲𑒢 𑒢𑒰𑒧 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒬𑒱𑒫𑒰𑒪𑒨 𑒂 𑒬𑒱𑒫𑒑ृ𑒯 𑒕𑒪𑒻𑒏, 𑒞𑒟𑒰𑒣𑒱 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹 𑒬𑒱𑒫𑒪𑒱𑓀𑒑 𑒢𑒯𑒱 𑒕𑒻𑒏। 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒥𑒞𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱, 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒧𑒴𑒩𑓂𑒞𑒱 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒏𑒩 𑒧𑒳𑒐𑒩𑒰 𑒩𑒰𑒖𑒰 𑒥𑒰𑒪𑒱𑒞𑒳𑓀𑒑 𑒮𑒿 𑒧𑒱𑒪𑒻𑒞 𑒥𑒢𑒰𑒍𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒻𑒏। 𑒧𑒼𑒢 𑒣𑒛𑓃𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒏𑒧𑓂𑒥𑒼𑒛𑒱𑒨𑒰 𑒏𑒹 '𑒣𑓂𑒩𑒱𑒨𑒰 𑒏𑒼' 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒖𑒞𑒋 𑒕𑒍𑒙𑒰 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹 𑒋𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒩𑒰𑒖𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱𑒏 𑒧𑒴𑒩𑓂𑒞𑒱 𑒕𑒪𑒢𑒱। 𑒮𑒥

मे नामकरण ईश्वर जोरि कए कएल, जहिना मिथिलाक गामघर मे वृद्धेश्वर, कपिलेश्वर, जागेश्वर आदि नाम देल गेल छैक।

मन्दिर परिसर मे एखनहु पाथरक अनेको ढेरी लागल। पुनर्निमाणक काज मे चुनि चुनि कए पाथर सब के मुह मिला कए जोड़ल जाइत छैक। ई काज यूनेस्को के देखरेख मे भऽ रहल छैक।

प्राम्बनन मन्दिर ओपाक नदीक कछेर मे बनल छैक। नदीक ओहि कात त्रिमूर्ति स्थल मे रामायण नृत्यक आयोजन होइत छैक से गाइड देखा देलनि। नदी पर यदि पुल रहितैक तऽ ओहि प्रांगण जेबा मे पाँचो मिनट समय नहि लगैत मुदा से छैक नहि, घुमि कए सड़क सँ जाए पड़ैत छैक।

स्थानीय भाषा मे मन्दिरक नाम छियैक रार जोङरांग मन्दिर आ एहि नाम सँ जुड़ल छैक एकटा दन्तकथा। रार जोङरांग कोनो राजकुमारी छलीह जनिका प्रेम मे बगल के राज्यक राजकुमार, जनिका दैत्य आ अलौकिक आत्मा सब पर काबू करबाक शक्ति छलनि, विशाल मन्दिर बनौलनि। मुदा राजकुमारीक मांग बढ़ैत गेलनि आ अन्त मे हुनका शाप भेटलनि जे ओ एहि मन्दिर मे पाथर बनि कए रहतीह। दन्तकथाक अनुसार शिव मन्दिर के उत्तरवारि पक्ष मे जे महिषासुरमर्दिनी दुर्गाक मूर्ति छनि से ओहि राजकुमारी के अंकित करैत छैक।

प्राम्बनन मे हिन्दू मन्दिर परिसर सँ कने हटि कए बौद्ध मन्दिरक विशाल परिसर सेहो छैक जाहि मे तीन टा मन्दिर संकुल छैक बुबराह, लुम्बुन आ सेवु। ई तीनू सेहो बौद्ध ब्रह्माण्डशास्त्रक त्रैलोक्य के तीन लोक, कामधातु (तहे ौरलद ोफ देसिरे), रूपधातु (तहे ौरलद ोफ फोरमस) आ अरूपधातु (तहे ौरलद ोफ फोरमलेससनेसस) के निरूपित करैत छैक आ बौद्ध लोकनि एहि तीनू मन्दिर मे ओहि तरहेँ एक के बाद दोसर आ तेसर मे जाइत छथि। सेवु

मन्दिर मे सेहो बहुत रास पाथरक ढेरी लागल एतहु कतेको छोट-छोट मन्दिर खंडहर अवस्था मे पड़ल छैक। सेवु मन्दिरक दोसर प्रसिद्धि छैक ओहि रोरो जोंगरांग राजकुमारीक दन्त कथा सँ सम्बन्धित, कारण स्थानीय भाषा मे सेवु माने होइत छैक लगभग हजार। कहल जाइत छैक जे ९९९ हजार (अथवा करीब करीब हजार) मन्दिर रहल हेतैक जे ओकर प्रेमी राजकुमार बनौने छलैक।

ई सव देखलाक बाद परिसर मे करीब हटि कए एकटा म्यूजियम देखवा लेल गेलहुँ। म्यूजियम मे मुख्यतः बुद्धक अनेक मूर्ति, सव खंडहर अवस्था मे। एहि सव दृश्यावलोकन मे चारि बाजि गेल। आब थाकि सेहो गेल छलहुँ। रामायण प्रोग्राम सात बजे साँझ मे शुरु होइतैक। तावत एहि होटल मे प्रतीक्षा करवाक छल।

पारकिंग दिसि घुरल अबैत रहि कि वर्षा आबि गेल। छाता तऽ छल मुदा कहिए काल मे वर्षा तेहेन जोर भऽ गेलैक जे छाता कोनो काजक नहि। परिसर बहुत पैघ छैक तेँ लोक लेल कहिए बैटरी बला गाड़ी कम्पनहुँ के चलैत छैक आ एकरा लेल जगह जगह पर छाहरि देल स्टैण्ड बनाओल छैक। कहुना दौड़ि कए एहने एकटा स्टैण्ड मे शरण लेल। वर्षा तेहेन भेलैक जे सड़क पर पानि लागि गेलैक। गाइड कहलनि जे सीजनक ई पहिल पैघ वर्षा छलैक। खैर, घूमब समाप्त भऽ गेल छल तेँ ओहि स्टैण्ड मे प्रतीक्षा करैत अखरल नहि। वर्षा कने कम भेलैक, ठीक जकाँ छुटलैक नहि, तखन हम सब कहुना प्लास्टिक ओढ़ने गाड़ी तक पहुँचलहुँ। एखन दू घंटा सँ बेसी समय छल, सोचल जे कहिए हलका-फुलका टहलि कऽ लेल जाए, कारण रामायण बैले खतम भेलाक बाद होटल घुमैत बहुत लेट भऽ जाएत आ कतहु रेस्तराँ मे बैसि भोजन करब सम्भव नहि होएत। अगिला भोर मे योग्यकर्ता छोड़वाको छल।

गाइड सभ गेलाह एकटा रेस्टराँ मे जतए हुनके ऑर्डर पर गरम गरम पनीर पकौड़ा भेटल, चाह सेहो भेटल, दू प्लेट पकौड़ा खा लेलहुँ, बस काज भऽ गेल। गाइड आ ड्राइवर सेहो अपना रुचिएँ टिफिन कएने गेलाह। सब गोटेक बिल हमहीं देलियैक, सब किछु सस्ते लागल।

बुन्नी पड़ए लागल छलैक। हम सब रामायण बैले बला परिसर मे पहुँचलहुँ तऽ देखल जे कलाकार लोकनि तैयार भेल टहलि रहल छथि। सीता-राम-हनुमानक संग एकटा फोटो लेल।

सायारामाण: रामायण बैलेक आयोजन खुला जगह मे होइत छैक जाहि मे प्राम्बनन के मन्दिर, जे राति मे सुन्दर रूपे आलोकित करल रहैत छैक, पृष्ठभूमि मे देखाइत रहैत छैक आ नृत्यक दृश्य के बेसी जीवन्तता प्रदान करैत छैक। साँझ मे एहि कात सँ मन्दिरक छटा अलग छलैक। दर्शक लेल ऊँच नीच खाढ़ी मे बनल सीट सब। मोन पड़ल मिस्र भ्रमण मे गीजाक लाइट एण्ड साउण्ड शो प्रोग्राम। ओहो एहिना जाहि जगह पर आयोजित होइत छैक ओतए राति मे स्फिंक्स आ तीनू पिरामिड पृष्ठभूमि मे आलोकित रहैत छलैक आ ओकर रंगक संगहि आलोकित भागक छटा सेहो समय समय पर परिस्थितिक अनुसार बदलैत रहैत छैक। मिस्र मे बरखाक डर नहि मुदा इण्डोनेसिया मे अक्टूबरक प्रथम दिन बर्षा ऋतु प्रारम्भ भऽ गेल छलैक।

कार्यक्रमक प्रबन्धक लोकनि अन्त समय तक प्रयास करैत रहलाह जे कहुना बाहरे प्रोग्राम कराओल जाए। मुदा इन्द्र भगवान खिसिआएल छलाह, बर्षा छुटलैक नहि, आ हारि कए अन्त मे प्रोग्राम हॉल मे कराओल गेलैक।

आयोजक लोकनि बहुत तरहें क्षमायाचना केलनि जे बाहरक दृश्य प्रभाव अन्दर मे ओ लोकनि नहि बना सकलाह। तथापि भीतरो मे बहुत तरहक इन्तजाम कएल छैक, स्टेज तऽ बड्ड पैघ हॉल छैक, लोक के बैसै बला इलाका आ गैलेरी लोकनि लेल किछु जगह छोड़ि कलाकार कतहु जा सकैत छलाह। पूरा प्रोग्राम बहुत आकर्षक छैक, एकदम माँजल कोरियोग्राफर के निर्देशन मे चलैत, हॉल के भीतर दूनू कात पैघ एलइडी बोर्ड लागल जाहि मे शीर्षक अंग्रेजी आ स्थानीय भाषा मे लिखाइत छैक। कलाकार मूक प्रदर्शन करैत, वाद्य यंत्र पर संगीतक संग एक गोटे संक्षेप मे डायलग सदृश किछु बजैत (ई मात्र स्थानीय भाषा मे)। दर्शक लोकनि मंत्रमुग्ध भेल, मुदा आधुनिक युगक टेक्नॉलोजीक स्वरूप कलाकारक अभिनय देखबा सँ बेसी मोबाइल अथवा अन्य कैमरा पर भीडियो बनेबा मे व्यस्त।

खिस्सा शुरु होइत छैक धनुषयज्ञ सँ आ अन्त होइत छैक राम-रावण युद्धक बाद सीता आ रामक मिलन सँ। एकाध शब्द (जेना लंकाक नाम) के छोड़ि खिस्सा मे कोनो तरहक तोड़-मरोड़ हमरा नहि देखबा मे आएल से आश्चर्ये जखन कि ओतुका लोकके भारत सँ सम्पर्क टुटना हजारो वर्ष भऽ गेलैक।

कोनो कलाकार के डबल रोल नहि, बानर सेना लेल पाँच-सात बरखक छोट-छोट बच्चा सब लागल, राक्षस सबहक देह पर ओकरा लोकनिक कूदब-फानब बहुत चित्ताकर्षक छैक। एहि खेल मे कुल २०० कलाकार काज करैत छथि। महिला-पुरुष सब मुसलमान।

प्रोग्राम समाप्त भेलाक बाद हम सब होटल आबि गेलहुँ तैयो पहुँचैत-पहुँचैत एगारह बाजि गेल। अगिला दिन सवेरे आठ बजे हमरा योग्यकर्ता सँ बालीक फ्लाइट लेबाक छल। गाइड महोदय कहलनि चारि बजे तैयार रहबाक लेल

(कतारा एयरपोर्ट धरि छैक) आ ओतए होटल मे ठहरबा वन्द भोजनक व्यवस्था करबा देलनि।

यात्रि दिन, ११रि अक्टूबर २०२२।

सबेरे यात्रि लेल तैयार हेबाक छल हमरा प्रायः जल्दी जागि उठबे नहि पड़ल। आश्चर्य लागल जे गाइड कोना कए ओतेक धरि अपन घर गेल हेता आ फेर ओ कतेक सबेरे वर्दी पहिरि ठीक यात्रि लेल होटल मे हाजिर छला। अस्तु, हम चेकआउट कएल, भोजनक पैकेट छल आ वर्दी पहिरने हुनका संग योग्यकर्ता एयरपोर्ट। सबेरे रस्ता खाली, तेँ गाड़ी ठीक स्पीड मे चलि रहल छैक। हमसब एके घंटा मे एयरपोर्ट पहुँचि गेलहुँ। गाइड आ ड्राइवर दूनू छल वापसि हम एकटा लिफाफा मे पहिनहि पैक कऽ लेने छलहुँ, ओ लिफाफा गाइड के दैत यथोचित अभिवादनक संग हुनका सँ विदा छल।

हमर वेब-चेक-इन कएल छले, बोर्डिंग पास सेहो छापल छल, चेक-इन छल कोनो सामान सेहो नहि छल। बस सोझे सिक्यूरिटि होइत डिपार्चर गेट पहुँचि गेलहुँ। ओतए तऽ एक कप चाह होटल मे पिबि लेने छलहुँ, तैयो अपना के स्ट्रेस रखबाक छल एयरपोर्ट पर सेहो फेर एक कप चाह पीलहुँ। ठहरबाक भोजन देखल, किछु खा छल आ किछु फेर हवाइ जहाज मे खेबाक हेतु राखि लेल।

योग्यकर्ता आ बालीक बीच एक घंटाक समय के अन्तर, अलग टाइम जोन। बाली पूब तेँ समय अगुआएल। समय पर बाली मे उतरलहुँ आ बाहर आबि ताकऽ लगलहुँ अपन नामक प्लेट लेने कोनो व्यक्ति के। सामने एकटा नवयुवती ठाढ़ि, कहलनि हिनकहि अपनेक गाइड छी एहि तीनू दिनक छल। कोनो बात नहि, हुनका संग जाए गाड़ी मे बैसलहुँ।

टूरक प्रोग्राम बनबै मे बियोन्डर बालीक छल किछु गड़बड़ कऽ देने छल। एकटा दर्शनीय स्थल, तानाह लोट, जे कि बीच सूर्यास्तक समय देखबाक

𑒅𑒚 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱, 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒮𑒥𑒹𑒩𑒹𑒏 𑒮𑒴𑒩𑓂𑒨𑒼𑒠𑒨𑒏 𑒮𑒧𑒨 𑒥𑒢𑒰 𑒠𑒹𑒢𑒹 𑒕𑒪। 𑒯𑒧 𑒋𑒏𑒩𑒰 𑒥𑒠𑒪𑒋 𑒔𑒰𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒪𑒯𑒳𑒿। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒏𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒯𑒧𑒩 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒣𑒩𑒱𑒫𑒩𑓂𑒞𑒢𑒏 𑒮𑒳𑒗𑒰𑒫 𑒣𑒮𑒱𑒢𑓂𑒢 𑒢𑒯𑒱 𑒣𑒛𑓃𑒪𑒢𑒱, 𑒮𑒥 𑒫𑒱𑒏𑒪𑓂𑒣 𑒧𑒹 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒥𑒰𑒞- 𑒙𑓂𑒩𑒻𑒤𑒱𑒏 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒕𑒻𑒏 𑒂 𑒖𑒑𑒯 𑒮𑒥 𑒠𑒴𑒩-𑒠𑒴𑒩 𑒕𑒻𑒏 𑒮𑒹 𑒮𑒧𑓂𑒦𑒫 𑒢𑒯𑒱 𑒯𑒼𑒋𑒞। 𑒯𑒰𑒩𑒱 𑒏𑒋 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒹 𑒁𑒢𑒳𑒮𑒰𑒩 𑒔𑒪𑒋 𑒣𑒛𑓃𑒪।

𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒑𑒹𑒪𑒯𑒳𑒿 𑒅𑒥𑒳𑒠 𑒃𑒪𑒰𑒏𑒰 𑒧𑒹 𑒧𑓀𑒏𑒲 𑒤𑒼𑒩𑒹𑒮𑓂𑒙 𑒠𑒹𑒐𑒥𑒰 𑒪𑒹𑒪। 𑒋𑒨𑒩𑒣𑒼𑒩𑓂𑒙 𑒮𑒿 𑒋𑒞𑒋 𑒁𑒥𑒻 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒨𑓁 𑒠𑒴 𑒒𑓀𑒙𑒰 𑒮𑒿 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒮𑒧𑒨 𑒪𑒰𑒑𑒱 𑒑𑒹𑒪। 𑒥𑒰𑒪𑒲 𑒧𑒹 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒚𑒰𑒧 𑒮𑒾𑒢𑓂𑒠𑒩𑓂𑒨𑒲𑒏𑒩𑒝 𑒏𑒹 𑒏𑒰𑒖 𑒔𑒪𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒻𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒏𑒱𑒕𑒳𑒋 𑒠𑒱𑒢 𑒥𑒰𑒠 𑒍𑒞𑒋 𑒖𑒲-𑓒𑓐 𑒏𑒹 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒱𑒧 𑒧𑒲𑒙𑒱𑓀𑒑 𑒯𑒼𑒧𑒋 𑒥𑒪𑒰 𑒕𑒻𑒏।

𑒯𑒧𑒩 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒡𑒩𑓂𑒧𑒰𑒫𑒪𑒧𑓂𑒥𑒲 𑒂 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒹 𑒁𑒢𑒳𑒮𑒰𑒩 𑒬𑒴𑒠𑓂𑒩 𑒫𑒩𑓂𑒝𑒏 𑒏𑒳𑒧𑒰𑒩𑒱 𑒏𑒢𑓂𑒨𑒰 𑒕𑒪𑒲𑒯, 𑒢𑒰𑒧 𑒫𑒱𑒛𑒱 (𑒎𑒠𑒱𑒯𑒱, 𑒁𑒮𑒪 𑒧𑒹 𑒄 𑒫𑒱𑒡𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒯𑒻𑒏 𑒖𑒹 𑒮𑒧𑒨𑒏 𑒔𑒏𑓂𑒩 𑒧𑒹 𑒅𑒔𑓂𑒔𑒰𑒩𑒝 𑒠𑒼𑒭 𑒮𑒿 𑒫𑒱𑒛𑒱 𑒥𑒢𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒻𑒏)। 𑒣𑒩𑒱𑒫𑒰𑒩 𑒧𑒹 𑒖𑒹𑒚 𑒦𑒰𑒋, 𑒦𑒾𑒖𑒲, 𑒧𑒰𑒞𑒰-𑒣𑒱𑒞𑒰। 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒯𑒱𑒢𑒏 𑒦𑒰𑒃𑒨𑒼 𑒙𑒴𑒩 𑒑𑒰𑒃𑒛𑒏 𑒏𑒰𑒖 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒪𑒐𑒱𑒢, 𑒂𑒥 𑒍 𑒑𑒰𑒧 𑒧𑒹 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱𑒢, 𑒐𑒹𑒞𑒲𑒥𑒰𑒩𑒲 𑒠𑒹𑒐𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱𑒢 𑒂 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢 𑒔𑒪𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱𑒢।

𑒂𑒥 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒪𑒰𑒦 𑒄 𑒦𑒹𑒪 𑒖𑒹 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒯𑒱 𑒮𑒿 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱𑒏 𑒮𑒰𑒧𑒰𑒖𑒱𑒏 𑒫𑓂𑒨𑒫𑒯𑒰𑒩 𑒂𑒠𑒱 𑒖𑒢𑒥𑒰𑒏 𑒢𑒲𑒏 𑒁𑒫𑒮𑒩 𑒦𑒹𑒙𑒱 𑒑𑒹𑒪। 𑒑𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒧𑒹 𑒔𑒪𑒻𑒞 𑒯𑒧 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒬𑓂𑒢 𑒣𑒴𑒕𑒻𑒞 𑒖𑒻𑒋𑒢𑒱 𑒂 𑒄 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩 𑒠𑒻𑒞 𑒖𑒰𑒟𑒱।

𑒧𑓀𑒏𑒲 𑒤𑒼𑒩𑒹𑒮𑓂𑒙 𑒢𑒰𑒧 𑒑𑒳𑒝 𑒢𑒯𑒱 𑒪𑒰𑒑𑒪। 𑒢𑒹 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒥𑒰𑒢𑒩, 𑒢𑒹 𑒞𑒞𑒹𑒏 𑒣𑒻𑒒 𑒤𑒼𑒩𑒹𑒮𑓂𑒙, 𑒞𑒲𑒢𑒙𑒰 𑒕𑒼𑒙-𑒕𑒼𑒙 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒑𑒹𑒙 𑒣𑒩 𑒞𑒰𑒪𑒰 𑒪𑒰𑒑𑒪 𑒂 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒏𑒣𑒰𑒙 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒥𑒢𑓂𑒠। 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒏𑒯𑒪𑒢𑒱 𑒖𑒹 𑒮𑒥𑒮𑒿 𑒣𑒻𑒒 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒠𑒰𑒪𑒹𑒧 𑒂𑒑𑒳𑓀𑒑 𑒏𑒹 𑒕𑒻𑒏। 𑒖𑒢𑒬𑓂𑒩𑒳𑒞𑒱 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒹 𑒥𑒰𑒢𑒩 𑒮𑒥 𑒋𑒯𑒱 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒩𑒏𑓂𑒭𑒏 𑒕𑒻𑒏। 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒥 𑒖𑒐𑒢 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒅𑒞𑓂𑒮𑒫 𑒧𑒹 𑒋𑒞𑒋 𑒁𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱 𑒞𑒐𑒢𑒹 𑒏𑒣𑒰𑒙 𑒐𑒼𑒪𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒢𑒰𑒪𑒰 𑒥𑒯𑒻𑒞, 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒧𑒰𑒕 𑒮𑒥 𑒖𑒪 𑒧𑒹 𑒐𑒹𑒪𑒰𑒃𑒞।

सब किछु आधा घंटा मे आराम सँ घुमि लेलहुँ। एहि लेल वियोन्डर दू घंटाक प्रोग्राम बना कए रखने छल। आब हमरा किछु करबाक नहि छल। हम वियोन्डर के शुक्रियाक एकटा ह्वाट्सएप मेसेज पठा देलियैक। ओम्हर सँ जे किछु कहल गेलैक से प्रायः एतुका स्थानीय पार्टनर के स्वीकार नहि भेलैक।

गाइड के आजुक कार्यक्रम मे एकटा आर स्थल छलनि- हिन्दू परिवारक घर देखाएब। मंकी फोरेस्ट मे किछु आर समय बिताए हम सब चलि पड़लहुँ ओहि इलाका के जतए ओ हमरा एकटा हिन्दू परिवारक घर देखौतीह। रस्ता मे लंच लेबाक लेल एकटा रेस्तराँ मे रुकलहुँ। एहि यात्रा मे ड्राइवर हमर ओतेक सहयोगी नहि बुझाएल। रस्ता मे कतेको ठाम दर्शनीय स्थल सब छलैक, मन्दिर समूहक तऽ कथे कोन, बाली मे जेना सुनल छल, मन्दिर बहुत, मुदा ड्राइवर ओहि सब जगह पर रोकबाक लेल तैयार नहि। एक बेर हमरा तामसो चढ़ल, तखन एकटा मन्दिर पर ओ रोकलक आ हम मन्दिरक दर्शन केलहुँ। जावय मन्दिर, पैघ परिसर, आ तहिना पैघ बरामदा। गाइड बतौलनि जे उत्सवक अवसर पर एतए ग्रामीण लोकनि बैसैत छथि।

हम स्थानीय लोक नहि छलहुँ तेँ हमरा मन्दिरक भीतर प्रवेश वर्जित छल। परिसर मे घुमलहुँ, वास्तुकलाक आनन्द लेलहुँ। ओहुना मन्दिर मे प्रवेश लेल ड्रेसकोड छैक, बिना सारोङ्ग पहिरने कियो मन्दिर मे प्रवेश नहि कऽ सकैत अछि।

एतुका मन्दिर मे लोक जे प्रसाद अथवा किछु चढ़बैत छैक से साधारणतः नारिकेलक पात अथवा तारक पात के दोना मे, ओकरा लोक मन्दिर मे एक कात मे छोड़ि दैत छैक। ढेरक ढेर एहन दोना हम ओहि मन्दिरक गेट पर राखल देखल। गाइड मसि बड़ि बतौलनि जे इएह प्रथा छैक, छोटछीन सामान लोक ओहिना छोड़ि दैत छैक, पैघ वस्तु घर लऽ जाइत अछि।

हम जखन ओहि हिन्दू परिवारक घर पहुँचलहुँ तऽ गेटे पर गणेशजीक मूर्ति राखल देखल। नीक बात। आङन मे ओतुका प्रथाक अनुसार घर सँ छोड़ल एकटा घर, ओहि छोटका घर मे शुभ कार्य सभ आयोजन होइत छैक। एकटा साधारण पक्का घर, जे घरवासी अपना रहबाक हेतु व्यवहार करैत छलाह। आङन मे फल-फूलक गाछ, जेना अपना गामघर मे रहैत अछि। ई परिवार पेशा सँ मूर्तिकार, पाथरक मूर्ति बनबैत। सामने आङनक एक कात तीन-चारि फुट वर्गाकार आधार आ करीब सात-आठ फुट ऊँच तीनटा मन्दिर एक कतार मे बनल जाहि मे बचिला कने नूतन। एहि मे हुनक कुलदेवताक अतिरिक्त पूर्वज लोकनिक मन्दिर छलनि। ई प्रथा इन्डोनेसिया मे हिन्दू परिवार मे अनिवार्य छैक। एतुका हिन्दू लोकनि स्थानीय रीति-रिवाज, जाहि मे पूर्वजक उपासना अनिवार्य छैक, के मानैत आबि रहल छथि।

सब मन्दिर के गेट उज्जर कपड़ा सँ झाँपल। हमरा कहल गेल जे उत्सवे पर कपड़ा हटाओल जाइत छैक जखन पूजा कएल जाइत छैक मन्दिर सबमे कोनो मूर्ति नहि छलैक, मात्र पाथरक एकटा चबूतरा जकरा पद्मासन कहल जाइत छैक।

इन्डोनेसियाक हिन्दू समाज मे भारत जकाँ जाति-प्रथा नहि छैक मुदा वर्ण-व्यवस्था छैक। समाज चारि वर्ण ब्राह्मण, क्षत्रिय, वैश्य आ शूद्र मे विभाजित छैक। एहू मे बहुत कठोर नियम सब नहि छैक, समाज मे माता-पिता द्वारा आयोजित विवाह बहुत कम होइत छैक। शूद्र वर्ण कुल हिन्दू समाजक प्रायः ८०%जनसंख्या छथि कारण किसान एही वर्ण मे अबैत छथि। कियो अछूत नहि होइत छथि। बाल-विवाह एकदमे नहि छैक। भारतीय हिन्दू समाजक विपरीत एतए सब ठाम त्रिमूर्ति (ब्रह्मा, विष्णु, शिव) के पूजा कएल जाइत छनि। एकर अतिरिक्त पार्वती, गणेश, अर्जुन, शक्ति आदिक पूजा

𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒢𑒱। 𑒮𑒧𑒰𑒖 𑒧𑒹 𑒫𑒹𑒠, 𑒅𑒣𑒢𑒱𑒭𑒠, 𑒣𑒳𑒩𑒰𑒝 𑒂 𑒃𑒞𑒱𑒯𑒰𑒮 (𑒩𑒰𑒧𑒰𑒨𑒝 𑒂 𑒧𑒯𑒰𑒦𑒰𑒩𑒞) 𑒧𑒴𑒪 𑒑𑓂𑒩𑒢𑓂𑒟 𑒧𑒰𑒢𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒔𑒰𑒩𑒳 𑒧𑒰𑒩𑓂𑒑 (𑒦𑒏𑓂𑒞𑒱, 𑒖𑓂𑒘𑒰𑒢, 𑒏𑒩𑓂𑒧, 𑒩𑒰𑒖) 𑒂 𑒔𑒰𑒩𑒳 𑒣𑒳𑒩𑒳𑒭𑒰𑒩𑓂𑒟 (𑒡𑒩𑓂𑒧, 𑒁𑒩𑓂𑒟, 𑒏𑒰𑒧, 𑒧𑒼𑒏𑓂𑒭) 𑒏𑒹 𑒧𑒰𑒩𑓂𑒑 𑒣𑒩 𑒪𑒼𑒏 𑒔𑒪𑒥𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒰𑒮 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒫𑒩𑓂𑒝𑒏 𑒩𑒯𑒟𑒳, 𑒮𑒥 𑒣𑒩𑒱𑒫𑒰𑒩 𑒧𑒹 𑒞𑒲𑒢 𑒥𑒹𑒩 𑒮𑓀𑒡𑓂𑒨𑒰𑒫𑓀𑒠𑒢 𑒏𑒋𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒏𑒰𑒩 𑒧𑒹 𑒥𑒻𑒮𑒪 𑒯𑒧 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒏𑒹𑓀 𑒂𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒏𑒹𑒪𑒱𑒨𑒢𑒱 𑒞𑒿 𑒍 𑒏𑒩𑒲𑒥 𑒠𑒴 𑒧𑒱𑒢𑒙 𑒞𑒏 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒩𑒰𑒮 𑒧𑓀𑒞𑓂𑒩𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒑𑒰𑒨𑒞𑓂𑒩𑒲 𑒣𑒰𑒚 𑒏𑒹𑒪𑒢𑒱 𑒖𑒏𑒩𑒰 𑒯𑒧 𑒦𑒲𑒛𑒱𑒨𑒼 𑒥𑒢𑒰𑒍𑒪।

𑒧𑒮𑒱 𑒫𑒛𑒲 𑒥𑒞𑒾𑒪𑒢𑒱 𑒖𑒹 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒬𑒳𑒦 𑒏𑒰𑒩𑓂𑒨 𑒧𑒹 𑒥𑒪𑒱 𑒠𑒹𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏 𑒂 𑒪𑒼𑒏 𑒧𑒰𑒮𑒳 𑒐𑒹𑒥𑒹 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒨𑒠𑒱 𑒕𑒼𑒙𑒕𑒲𑒢 𑒏𑒰𑒩𑓂𑒨 𑒩𑒯𑒻𑒏 𑒂 𑒐𑒹𑒢𑒱𑒯𑒰𑒩𑒏 𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨𑒰 𑒏𑒧 𑒩𑒯𑒻𑒏 𑒞𑓄 𑒧𑒳𑒩𑓂𑒑𑒲𑒏 𑒥𑒪𑒱 𑒠𑒹𑒪 𑒖𑒰 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒏 𑒁𑒟𑒫𑒰 𑒕𑒰𑒑𑒩-𑒣𑒰𑒚𑒲 𑒏𑒹, 𑒏𑒱𑒢𑓂𑒞𑒳 𑒨𑒠𑒱 𑒣𑒴𑒩𑒰 𑒑𑒰𑒧 𑒏𑒹𑓀 𑒐𑒳𑒋𑒥𑒰𑒏 𑒯𑒼𑒃𑒏 𑒞𑒐𑒢 𑒑𑒰𑒨𑒏 𑒥𑒪𑒱 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒠𑒹𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒍𑒞𑒋 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒑𑒼𑒧𑒰𑓀𑒮 𑒦𑒏𑓂𑒭𑒝 𑒏𑒹𑓀 𑒢𑒱𑒭𑒱𑒠𑓂𑒡 𑒢𑒯𑒱 𑒧𑒰𑒢𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒏𑒱𑒢𑓂𑒞𑒳 𑒮𑒰𑒡𑒰𑒩𑒝𑒞𑓁 𑒥𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒧𑒝 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒧𑒰𑒮𑒳 𑒢𑒯𑒱 𑒐𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒟𑒱।

𑒖𑒲𑒫𑒢 𑒏𑓂𑒩𑒧 𑒧𑒹 𑒫𑓂𑒨𑒏𑓂𑒞𑒱 𑒏𑒹𑓀 𑒔𑒰𑒩𑒱𑒙𑒰 𑒧𑒯𑒞𑓂𑒫𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒰𑒩 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏- 𑒖𑒢𑓂𑒧, 𑒁𑒢𑓂𑒢𑒣𑓂𑒩𑒰𑒮𑒢, 𑒏𑒱𑒬𑒼𑒩𑒰𑒫𑒮𑓂𑒟𑒰 𑒂 𑒫𑒱𑒫𑒰𑒯। 𑒥𑒔𑓂𑒔𑒰𑒏 𑒖𑒢𑓂𑒧𑒏 𑓑𑓐𑓕 𑒠𑒱𑒢𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒍𑒏𑒩 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒰𑒩 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒋𑒯𑒱 𑒠𑒱𑒢 𑒞𑒏 𑒍𑒏𑒩𑒰 𑒡𑒩𑒞𑒲 𑒣𑒩 𑒢𑒯𑒱 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒫𑒱𑒬𑓂𑒫𑒰𑒮 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒹 𑒍𑒏𑒩𑒰 𑒧𑒹 𑒄𑒬𑓂𑒫𑒩𑒏 𑒁𑓀𑒬 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒏𑒱𑒢𑓂𑒞𑒳 𑒖𑒢𑓂𑒧𑒏 𑓔𑓒 𑒠𑒱𑒢 𑒞𑒏 𑒧𑒰𑒞𑒰 𑒏𑒹𑓀 𑒁𑒣𑒫𑒱𑒞𑓂𑒩 𑒧𑒰𑒢𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒢𑒱 𑒂 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒰 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒹𑒬 𑒫𑒩𑓂𑒖𑒱𑒞 𑒕𑒢𑒱। 𑒞𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒧𑒰𑒮𑒱𑒏𑒡𑒩𑓂𑒧𑒏 𑒮𑒧𑒨 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒧𑒯𑒱𑒪𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱 𑒏𑒹𑓀 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒹𑒬 𑒫𑒩𑓂𑒖𑒱𑒞 𑒕𑒢𑒱।

𑒧𑒵𑒞𑓂𑒨𑒳𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒋𑒞𑒋 𑒠𑒰𑒯 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒰𑒩 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒏 𑒢𑒱𑒨𑒧 𑒏𑓂𑒪𑒱𑒭𑓂𑒙 𑒕𑒻𑒏। 𑒞𑒞𑓂𑒏𑒰𑒪 𑒠𑒰𑒯 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒰𑒩 𑒢𑒯𑒱 𑒏𑒋𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒧𑒰𑒢𑓂𑒨𑒞𑒰 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒹 𑒧𑒵𑒞𑓂𑒨𑒳𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒂𑒞𑓂𑒧𑒰 𑒣𑒳𑒢𑒩𑓂𑒖𑒢𑓂𑒧𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒧𑒳𑒏𑓂𑒞 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪𑒻𑒏। 𑒞𑒹 𑒠𑒰𑒯 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒫𑒱𑒡𑒱 𑒠𑒱𑒢 𑒞𑒏𑒰𑒃𑒨𑒹 𑒏𑒋

होइत छैक। साधारणतः दश-पन्द्रह दिनक अन्दर आबि जाइत छैक त तात्कालिक रूपे एक मृत शव कें गाड़ि दैत छैक आ उचित समय एला पर फेर लोकनि उपरान्त नियमतः दाह संस्कार कए अस्थि कें समुद्र मे प्रवाह कएल जाइत छैक।

गाम-घर मे मन्दिरक पुजेगरी वंशानुगत होइत छथि आ ओ पुजेगरी साधारणतः बेसी पढ़ल-लिखल नहि होइत छथि। किछुए एक बेसी पढ़ल-लिखल कए विद्वान पंडित बनैत छथि जे शिक्षक आ पैघ मन्दिरक पुजेगरी होइत छथि।

स्कूल मे साल मे दू बेर सरस्वती पूजा होइत छैक। यदि स्कूल मे मुसलमान बच्चा छैक तँ ओकरा इच्छा पर छैक जे ओ उत्सव मे भाग लिए अथवा नहि। सब स्कूल मे सरस्वतीक मूर्ति स्थापित रहैत छैक। रस्ता मे जाइत काल हम कतेको ठाम मूर्ति सिंहक आगूडार देखल, जहिना सरस्वती पूजाक अवसर पर अपना देश मे छउगोनिया टोल मे देखि सकैत छी। माटिक मूर्तिक प्रचलन नहि छैक। मूर्ति स्थायी रूपें सब दिनक लेल रहैत छैक त पाथर सँ बनल मूर्तिक व्यवहार कएल जाइत छैक, नीके बात। उबुद इलाका मे दर्शनीय स्थल मे एकटा सरस्वती मन्दिर छैक मुदा ई हमरा पैकेज मे नहि छल त हम नहि देखि सकलहुँ। दुर्भाग्य।

आजुक कार्यक्रम ढीलढाल छल, किछु खास दर्शनीय नहि बचल। हमरा बाली के स्थानीय चॉकलेट फैक्ट्री देखबाक छल। ई बात हम इन्टरनेट मे पढ़ने छलहुँ जे ओतए एक चॉकलेटक पैघ ढेप (२५० ग्राम, ५०० ग्राम आदि) कीन सकैत छल। मुदा ओहि दिन पर जखन गेलहुँ त बताओल गेल जे फैक्ट्री उठि कए एयरपोर्टक इलाका मे चलि गेल छैक, ढेप नहि बिकाइत छैक आ फैक्ट्री देखबाक लेल १ लाख रुपिया टिकट छैक। अस्तु, ई जिज्ञासा एतहि शेष भेल। विरोन्डरक बनाओल प्रोग्रामक अनुसार आइ हमरा होटल मे चेकआ

केलाक बाद साँझ मे केसाक नृत्य, जे महाभारतक खिस्सा पर आधारित होइत छैक, देखबाक छल। मुदा गाइड एहू बेर अपन असमर्थता व्यक्त केलनि, ई कहि जे ओ जगह होटल सँ बहुत दूर छैक।

हम करीब साढ़े चारि बजे आबि गेलहुँ होटल जे कि समुद्रक किनार मे छल। इलाका होटल सब सँ भरल आ तहिना रस्ताक दूनू कात छोट पैघ अनेको रेस्तराँ बनल। चेक इन केलहुँ, मिस बड़ी अगिला दिनक प्रोग्राम बता देलनि जे आठ बजे तैयार रहबाक छल, अनेक मन्दिर दर्शन करबाक हेतु।

एहि होटल (रेजर्ट) मे दुपहरिया मे चाह आ हल्का स्नैक्स देल जाइत छैक, समय तीन सँ पाँच तक। हमरा लग एखन समय छल। गेलहुँ अपन हिस्सा चाह आ स्नैक्स लऽ कए समुद्रक कात एकटा आराम कुर्सी पर पलरि गेलहुँ। भोजनक कोनो चिन्ते नहि छल। आब शाकाहारी भोज-कढ़ी आ भात ऑर्डर करब सीखि लेने छलहुँ।

पाँचम दिन, सोम, ३ अक्टूबर २०२२।

आइ हमरा प्लान मे लिखल छल 'थेमपल ढुन' अर्थात मन्दिर सबहिक दर्शन। गाइड कें अपन बूझल रूट आ प्रोग्राम छलनि, हुनका वियोन्डरक लिखलाहा प्रोग्राम सँ कोनो सरोकार नहि। तीनटा मन्दिर आ एकटा अन्य दर्शनीय स्थल तीर्थ गंगा। हमरा हिसाबे आइ देखबाक छल मुदा गाइड कहलनि तीर्थगंगा नहि जा पौतीह कारण एक तऽ ओ बहुत दूर छैक, रस्ता सँ हटि कए आ ओतऽ देखबाक किछु खास छैके नहि, ओ मात्र एकटा पिकनिक स्थल छिऐक।

हम सब करीब अढ़ाइ घंटा ड्राइव केलाक बाद पहुँचलहुँ पुर बेसाकिह मन्दिर, जे बाली मे सबसँ पैघ मन्दिर छैक आ एकरा एक हिसाबे मोतहेर तेमपल सेहो कहल जाइत छैक। गाइडक अनुसार आठम शताब्दी मे कोनो ऋषि मार्कण्डेय

𑒦𑒰𑒩𑒞 𑒮𑒿 𑒍𑒞𑒋 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒪𑒟𑒱 𑒂 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒰𑒮𑒹 𑒥𑒰𑒪𑒲𑒏 𑒣𑒻𑒒-𑒣𑒻𑒒 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒰𑒝 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒻𑒏। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒫𑒱𑒏𑒱𑒣𑒲𑒛𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒫𑒱𑒠𑓂𑒫𑒰𑒢𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒮𑒰𑒩 𑒥𑒰𑒪𑒲𑒏 𑒄 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒨𑓁 𑓒𑓐𑓐𑓐 𑒫𑒩𑓂𑒭 𑒁𑒟𑒫𑒰 𑒍𑒯𑒴 𑒮𑒿 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒣𑒳𑒩𑒰𑒢 𑒕𑒻𑒏। 𑒯𑒧 𑒋𑒯𑒱 𑒥𑒰𑒞 𑒣𑒩 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒏𑒹𑒿 𑒣𑓂𑒩𑒬𑓂𑒢 𑒢𑒯𑒱 𑒏𑒹𑒪𑒱𑒌𑒏।

𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒹𑒬 𑒏𑒩𑒥𑒰 𑒮𑒿 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒧𑒯𑒱𑒪𑒰 𑒪𑒳𑓀𑒑𑒲 𑒮𑒠𑒵𑒬 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒫𑒮𑓂𑒞𑓂𑒩 𑒪𑒹𑒢𑒹 𑒁𑒋𑒪𑒲𑒯 𑒂 𑒏𑒯𑒪𑒢𑒱 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒣𑒻𑒙𑒏 𑒅𑒣𑒩 𑒪𑒣𑒹𑒙𑒱 𑒪𑒹𑒥𑒰 𑒪𑒹𑒪। 𑒅𑒔𑒱𑒞 𑒯𑒼𑒃𑒞𑒻𑒏 𑒖𑒹 𑒯𑒧 𑒮𑒰𑒩𑒼𑒑 𑒣𑒯𑒱𑒩𑒢𑒹 𑒩𑒯𑒱𑒞𑒯𑒳𑒿 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒯𑒖𑒰𑒩𑒼 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒬𑒲 𑒣𑒩𑓂𑒨𑒙𑒏 𑒮𑒹 𑒢𑒯𑒱 𑒏𑓄 𑒣𑒥𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒞𑒹 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒬𑒰𑒮𑒢 𑒄 𑒫𑓂𑒨𑒫𑒮𑓂𑒟𑒰 𑒏𑒹𑒪𑒏। 𑒋𑒯𑒱 𑒪𑒹𑒪 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒤𑒲𑒮 𑒢𑒯𑒱 𑒕𑒪𑒻𑒏। 𑒋𑒯𑒱 𑒢𑒰𑒙𑒏 𑒧𑒹 𑒂 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒠𑒹𑒬 𑒧𑒹 𑒠𑒏𑓂𑒭𑒱𑒝 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒏 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒹𑒬𑒏 𑒋𑒯𑒢𑒹 𑒫𑓂𑒨𑒫𑒮𑓂𑒟𑒰 𑒠𑒹𑒐𑒱 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒹 𑒮𑒥 𑒚𑒰𑒧 𑒋𑒏𑒹 𑒏𑒟𑒰 𑒕𑒻𑒏।

𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒦𑒲𑒞𑒩 𑒯𑒧𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒹𑒬 𑒮𑒧𑓂𑒦𑒫 𑒢𑒯𑒱, 𑒔𑒰𑒩𑒴 𑒏𑒰𑒞 𑒥𑒛𑓂𑒛 𑒒𑒳𑒧𑒻𑒞 𑒕𑒲 𑒏𑒱 𑒣𑓂𑒩𑒠𑒏𑓂𑒭𑒱𑒝𑒰 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒲। 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒂𑒃 𑒁𑒣𑒢 '𑒁𑒣𑒫𑒱𑒞𑓂𑒩𑒞𑒰' 𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒥𑒞𑒥𑒻𑒞 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒹𑒬 𑒢𑒯𑒱 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒥𑒞𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱 𑒖𑒹 𑒋𑒞𑒋 𑒕𑒼𑒙-𑒣𑒻𑒒 𑒮𑒥 𑒧𑒱𑒪𑒰 𑒏𑒋 𑒞𑒹𑒃𑒮𑒙𑒰 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒰𑒯𑒱 𑒧𑒹 𑒧𑒳𑒐𑓂𑒨 𑒂 𑒮𑒥 𑒮𑒿 𑒫𑒱𑒬𑒰𑒪 𑒕𑒻𑒏 𑒣𑒳𑒩𑒰 𑒣𑒹𑒢𑒰𑒞𑒩𑒢 𑒂𑒑𑒳𑒢𑓂𑒑। 𑒣𑒯𑒰𑒛𑓃𑒲𑒏 𑒜𑒪𑒰𑒢 𑒣𑒩 𑒋𑒏-𑒏𑒹-𑒅𑒣𑒩-𑒋𑒏 𑒕𑒍 𑒮𑓂𑒞𑒩 𑒣𑒩 𑒥𑒢𑒪 𑒋𑒯𑒱 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒹 𑒮𑒥𑒮𑒿 𑒅𑒣𑒩 𑒣𑒻𑒒 𑒂𑒓𑒢 𑒕𑒻𑒏। 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒫𑒰𑒮𑓂𑒞𑒳𑒏𑒪𑒰 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒲𑒨 𑒂 𑒃𑒢𑓂𑒛𑒼𑒢𑒹𑒮𑒱𑒨𑒢 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒏𑒪𑒰𑒏 𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩𑒝 𑒕𑒱𑒌𑒏। 𑒑𑒩𑓂𑒦𑒑𑒵𑒯 𑒧𑒹 𑒣𑒠𑓂𑒧𑒰𑒮𑒢 𑒕𑒻𑒏। 𑒋𑒞𑒳𑒏𑒰 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭𑒞𑒰 𑒖𑒹 𑒑𑒩𑓂𑒦𑒑𑒵𑒯 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒏𑒰𑒪 𑒥𑒢𑓂𑒠𑒹 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒏, 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒖𑒐𑒢 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒑𑓂𑒩𑒳𑒣 𑒣𑒴𑒖𑒰 𑒂𑒠𑒱 𑒪𑒹𑒪 𑒁𑒥𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒞𑒐𑒢𑒹 𑒍𑒏𑒩𑒰 𑒐𑒼𑒪𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏।

𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒏𑒹𑒿 𑒢𑒖𑒠𑒲𑒏 𑒮𑒿 𑒠𑒹𑒐𑒪𑒰 𑒣𑒩 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒲𑒨 𑒫𑒰𑒮𑓂𑒞𑒳𑒏𑒪𑒰𑒏 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒣𑓂𑒩𑒦𑒰𑒫 𑒢𑒯𑒱 𑒥𑒳𑒗𑒢𑒰 𑒖𑒰𑒃𑒕। 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒅𑒣𑒩𑒏𑒰 𑒛𑒱𑒖𑒰𑒃𑒢 𑒣𑒱𑒩𑒰𑒧𑒱𑒛𑒏 𑒮𑒠𑒵𑒬, 𑒖𑒰𑒯𑒱 𑒧𑒹 𑒕𑒞𑓂𑒩 𑒮𑒥 𑒥𑒢𑒪, 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒅𑒣𑒩 𑒅𑒚𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒏, 𑒕𑒞𑓂𑒩 𑒮𑒥 𑒏𑓂𑒩𑒧𑒬𑓁 𑒕𑒼𑒙 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒋𑒯𑒱 𑒛𑒱𑒖𑒰𑒃𑒢 𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒹𑒩𑒳 𑒙𑒰𑒫𑒩 𑒏𑒯𑒪 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒻𑒏। 𑒣𑒱𑒩𑒰𑒧𑒱𑒛𑒏 𑒫𑒱𑒣𑒩𑒲𑒞 𑒕𑒞𑓂𑒩 𑒮𑒥 𑒋𑒏 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒮𑒿 𑒮𑒙𑒪 𑒢𑒯𑒱, 𑒁𑒣𑒱𑒞𑒳 𑒏𑒢𑒹 𑒯𑒙𑒪 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒥𑒹𑒮𑒰𑒏𑒯𑒱 𑒏𑒹

૨૩ ટા મન્દિર સંકુલ મે છોટ-પૈઘ સબ છૈક આ મેન ટાવર મે છત્રક સંખ્યા પાઁચ-છઓ સઁ લઽ કએ બીસ-પચીસ તક છૈક। એહિ સઁ મિલૈત જુલૈત ઉદાહરણ દરભંગા મે દોનાર ચૌક પર હનુમાન મન્દિર મે સેહો છૈક। ઈ ઉદાહરણ પ્રામ્બનન કે મન્દિર સઁ એકદમ અલગ છૈક। દોસર બાત જે ભારતીય મન્દિરક વિપરીત, એતએ દેવાલ મે અપ્સરા, દેવી-દેવતા આદિક કોનો નક્કાસી નહિ દેખાએલ।

બાલિક મન્દિર સબ મે દ્વાર વિશેષ પ્રકારે બનાઓલ રહૈત છૈક જે દૂરહિ સઁ લોક કેં ખૂજલ કપાટક બોધ કરબૈત છૈક, જેના દૂનૂ પટ્ટા પૂર્ણતઃ ખોલિ દેલ ગેલ હોએ। એકરા સ્વર્ગદ્વારક સંકેત કહલ જાઇત છૈક। દૂનૂ કાત દ્વારપાલક ભવ્ય મૂર્તિ બનલ છૈક જકરા ડાઁર સઁ નીચા રંગીન અથવા છીંટ કપડ઼ા સઁ ઝાઁપલ। એહન દ્વાર ચારૂ કાત બનલ।

ગાઇડ એકટા ચમત્કારિક ઘટના બતબૈત છથિ જે ૧૯૬૩ મે માઉન્ટ આગુન્ગ સક્રિય ભઽ ગેલ છલૈક આ સગરે લાવા પસરિ ગેલ છલૈક મુદા એહિ મન્દિર લગ માત્ર તીન મીટરક દૂરી પર આબિ જેના અકસ્માત લાવાક પ્રવાહ ઠમકિ ગેલૈક। સ્થાનીય લોક એહિ ચમત્કાર સઁ બહુત પ્રભાવિત ભેલ। લોકરા સબકેં બુઝૈલૈક જે ઈશ્વર અપન શક્તિક પ્રદર્શન કેલનિ, સંગહિ મન્દિર કેં નષ્ટ હોએબા સઁ બચા લેલખિન।

મન્દિર મે તખને સ્થાનીય લોકક એક ઝુણ્ડ યથોચિત વસ્ત્ર પહિરને માથ પર છિટ્ટા મે ભોગક પ્રસાદ લેને પહુઁચૈત અછિ આ સીઢ઼ી સઁ ઉપર ચઢ઼િ જાઇત અછિ। હમ દોસર કાતક દ્વાર સઁ ઓકરા લોકનિક પૂજા વિધિ દેખૈત છી। કિછુ વીડિયો સેહો બનબૈત છી। એહિ તરહેં મન્દિર ભ્રમણ સમાપ્ત ભેલ। આબ કને ઘુરતી પડ઼ઽ લગલૈક અછિ। કોનો બાત નહિ, ગાડ઼િએ મે રહબ કરિ।

𑒞𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑒯𑒧 𑒮𑒥 𑒔𑒪𑒻𑒞 𑒕𑒲 𑒁𑒑𑒱𑒪𑒰 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩, 𑒣𑒳𑒩𑒰 𑒪𑒹𑒧𑓂𑒣𑒳𑒨𑒰𑓀𑒑𑒧𑒹 𑒋𑒯𑒼 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒧𑒰𑒅𑒢𑓂𑒙 𑒪𑒹𑒧𑓂𑒣𑒳𑒨𑒰𑓀𑒑 𑒣𑒯𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒣𑒩 𑒕𑒻𑒏, 𑒖𑒹 𑒥𑒰𑒪𑒱 𑒧𑒹 𑒂𑒮𑓂𑒟𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒲𑒏 𑒕𑒻𑒏। 𑒣𑒰𑒩𑓂𑒏𑒱𑓀𑒑 𑒏𑒢𑒹 𑒢𑒲𑒔𑒹 𑒧𑒹 𑒥𑒢𑒪 𑒕𑒻𑒏 𑒂 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢𑒲𑒨 𑒧𑒱𑒢𑒱𑒥𑒮 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩𑒰 𑒣𑒩𑓂𑒨𑒙𑒏 𑒏𑒹 𑒆𑒣𑒩 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒞𑒏 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒰𑒍𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩𑒏 𑒑𑒹𑒙 𑒣𑒩 𑒮𑒴𑒔𑒢𑒰𑒣𑒙𑓂𑒙 𑒣𑒩 𑒣𑒻𑒒 𑒂𑒏𑒰𑒩𑒏 ॐ 𑒪𑒱𑒐𑒪 𑒠𑒹𑒐𑒻𑒞 𑒕𑒲, 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒣𑒴𑒖𑒰𑒮𑓂𑒟𑒪 𑒯𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒋𑒯𑒱 𑒮𑒿 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒣𑒩𑒱𑒔𑒨 𑒏𑒲 𑒯𑒹𑒞𑒻𑒏 ? 𑒢𑒱𑒩𑓂𑒧𑒰𑒝𑒏𑒰𑒪𑒏 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥𑒹 𑒋𑒯𑒼 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒔𑒲𑒢 𑒕𑒻𑒏 𑒂 𑒋𑒞𑒳𑒏𑒰 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒲𑒨 𑒫𑒰𑒮𑓂𑒞𑒳𑒏𑒪𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒦𑒰𑒫 𑒢𑒯𑒱। 𑒄 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒬𑓂𑒢 𑒩𑒯𑒱 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒹 𑒨𑒠𑒱 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒮𑒥 𑒦𑒰𑒩𑒞𑒲𑒨 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱𑒏 𑒂𑒑𑒧𑒢 𑒮𑒿 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒯𑒱 𑒥𑒢𑒱 𑒑𑒹𑒪 𑒕𑒪𑒻𑒏 𑒞𑒐𑒢 𑒋𑒏𑒩𑒰 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒏𑒼𑒢𑒰 𑒧𑒰𑒢𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒻𑒏। 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒮𑒧𑓂𑒦𑒫 𑒖𑒹 𑒧𑒴𑒪 𑒖𑒢𑒖𑒰𑒞𑒱, 𑒖𑒹 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒵𑒞𑒱 𑒂 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒖𑒏 𑒂𑒞𑓂𑒧𑒰𑒏 𑒅𑒣𑒰𑒮𑒏 𑒕𑒪𑒰𑒯, 𑒍𑒋𑒯 𑒮𑒥 𑒋𑒯𑒢 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒥𑒢𑒾𑒢𑒹 𑒯𑒼𑒟𑒱 𑒖𑒹 𑒥𑒰𑒠 𑒧𑒹 𑒯𑒱𑒢𑓂𑒠𑒴 𑒡𑒩𑓂𑒧𑒏 𑒏𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒥𑒢𑒰 𑒠𑒹𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒻𑒏।

𑒢𑒲𑒔𑒰 𑒮𑒿 𑒆𑒣𑒩 𑒞𑒏 𑒧𑒢𑓂𑒠𑒱𑒩 𑒞𑒲𑒢 𑒮𑓂𑒞𑒩 𑒣𑒩 𑒥𑒢𑒪 𑒕𑒻𑒏, 𑒞𑒲𑒢𑒴 𑒮𑓂𑒞𑒩 𑒣𑒩 𑒁𑒣𑒢 𑒁𑒣𑒢 𑒣𑒴𑒖𑒪 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩 𑒕𑒻𑒏। 𑒧𑒡𑓂𑒨 𑒮𑓂𑒟𑒪𑒏 𑒮𑓂𑒫𑒩𑓂𑒑𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩 𑒣𑒩 𑒪𑒼𑒏 𑒏𑒹 𑒤𑒼𑒙𑒼 𑒂𑒠𑒱 𑒪𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒕𑒴𑒙 𑒕𑒻𑒏। 𑒤𑒼𑒙𑒼 𑒂𑒠𑒱 𑒪𑒹𑒥𑒰 𑒪𑒹𑒪 𑒙𑒱𑒏𑒙 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒏 𑒖𑒹 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒣𑒻𑒏𑒹𑒖 𑒧𑒹 𑒖𑒼𑒛𑓃𑒪 𑒁𑒕𑒱। 𑒑𑒰𑒃𑒛 𑒙𑒱𑒏𑒙 𑒏𑒲𑒢𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱 𑒞𑓄 𑒮𑓀𑒑𑒯𑒱 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒏𑒴𑒣𑒢 𑒠𑒹𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒢𑒱 𑒖𑒹 𑒏𑒞𑒰𑒩 𑒧𑒹 𑒯𑒧𑒩 𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨𑒰 𑒥𑒞𑒥𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒍𑒯𑒱 𑒮𑓂𑒟𑒰𑒢 𑒣𑒩 𑒤𑒼𑒙𑒼 𑒪𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒦𑒲𑒛𑓃 𑒕𑒻𑒏, 𑒣𑓂𑒩𑒞𑓂𑒨𑒹𑒏 𑒫𑓂𑒨𑒏𑓂𑒞𑒱 𑒁𑒟𑒫𑒰 𑒑𑓂𑒩𑒳𑒣 𑒏𑒹 𑒏𑒧 𑒮𑒿 𑒏𑒧 𑒣𑒰𑒿𑒔 𑒧𑒱𑒢𑒙 𑒞𑓄 𑒪𑒑𑒱𑒋 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒕𑒻𑒏। 𑒍𑒯𑒱 𑒠𑓂𑒫𑒰𑒩 𑒣𑒩 𑒖𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒪𑒼𑒏 𑒢𑒲𑒔𑒰 𑒮𑒿 𑒥𑒢𑒪 𑒮𑒲𑒜𑓃𑒲𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒼𑒑 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒏𑓄 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒂 𑒑𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒥𑒰𑒙𑒹 𑒮𑒛𑓃𑒏 𑒣𑒩 𑒯𑒪𑓂𑒏𑒰 𑒔𑒜𑓃𑒰𑒃 𑒔𑒜𑓃𑒻𑒞 𑒣𑒩𑒱𑒮𑒩𑒏 𑒣𑒻𑒒 𑒂𑒓𑒢 𑒧𑒹 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒖𑒰 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒯𑒧 𑒏𑒰𑒩 𑒥𑒰𑒙𑒹 𑒂𑒓𑒢 𑒧𑒹 𑒣𑓂𑒩𑒫𑒹𑒬 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒲। 𑒍𑒞𑒋 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒐𑒳𑒪𑒪 𑒠𑒪𑒰𑒢 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒣𑒻𑒒 𑒮𑓂𑒟𑒪, 𑒖𑒞𑒋 𑒤𑒼𑒙𑒼 𑒪𑒹𑒢𑒱𑒯𑒰𑒩 𑒮𑒥 𑒁𑒣𑒢 𑒁𑒣𑒢 𑒢𑒧𑓂𑒥𑒩𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒲𑒏𑓂𑒭𑒰 𑒏𑓄 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒟𑒱। 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒣𑒞𑒰 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒹 𑒯𑒧𑒩 𑒢𑒧𑓂𑒥𑒩 𑒋𑒏 𑒮𑒾 𑒫𑓂𑒨𑒏𑓂𑒞𑒱𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒂𑒍𑒞। 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒦𑒹𑒪 𑒖𑒹 𑒋𑒏𑒼 𑒧𑒱𑒢𑒙 𑒏𑒹 𑒨𑒠𑒱 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱 𑒫𑓂𑒨𑒏𑓂𑒞𑒱 𑒪𑒑𑒻𑒏 𑒞𑓄 𑒠𑒴 𑒒𑓀𑒙𑒰𑒏 𑒥𑒰𑒠𑒹। 𑒯𑒧 𑒍𑒏𑒩 𑒫𑒱𑒔𑒰𑒩 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒱 𑒠𑒻𑒞 𑒕𑒲,

કારાઘ સમય સે ભેલ જા રહલ છૈક, ભૂખો લાગલ અછિ આ એતએ દૂ ઘંટા વિતાએવ કોના સેહો સમસ્યા અછિ। અપરિચિત સંગ કતેક ગપ કરત લોક ?

સામને ઉઁચ સ્થલ પર તીનટા મન્દિર સ્થિત છૈક। એહિ મન્દિર સવ કે સીઢ઼ી સવ પર ઢાઠ લાગલ છૈક, માને પર્યટક ઉપર નહિ જા સકૈત છથિ। નીચા સઁ ફોટો આદિ માત્ર લોક લ' સકૈત અછિ। હમરા દૂગોટે ભારતીય પર્યટક એતએ ભેટલાહ, એકટા દક્ષિણી આ દોસર કલકત્તા સઁ। હુનકે સહાયતા સઁ ઓહિ મન્દિરક પૃષ્ઠભૂમિ મે હમ અપન કિછુ ફોટો લૈત ઘુરિ અબૈત છી પાર્કિગ મે। એહિ મન્દિર મે આઓર કિછુ કરવાક નહિ, ખાલી વાસ્તુકલાકે નિહારૂ આ પ્રાચીન ભૂરિ પ્રશંસા કરૂ।

રસ્તા મે એક ઠામ ભોજન લેલ રુકૈત હમ સવ કરીબ ચારિ બજે તેસર મન્દિર પર પહુઁચૈત છી। ઈ સમુદ્રક કછેર મે બનલ છૈક। પૂરા ગોઆ બલા (ઘો। ડ઼ૌાહ) નામક ઈ મન્દિર બાલીક છઓટા મુખ્ય મન્દિર મે એક માનલ જાઇત છૈક। એતએ એક કાત પૈઘ બરક ગાછક ચોરિ મે બાદુરક ઝુણ્ડ ભરલ। એહિ ગાછ આ બાદુરક પૂજા સેહો હોઇત છૈક। મન્દિર પરિસર મે હમ ટહલૈત છી, ગાઇડ બાહરે રહૈત છથિ। એતુ સ્થાનીય લોકક એક દલ પૂજા લેલ પહુઁચૈત અછિ, તખન ઢોલ સદૃશ એકટા બાજા બજાઓલ જાઇત છૈક। ઓ સવ આઙન મે નીચા મે બૈસલ જાઇત અછિ, પુજારી આગૂ મે બૈસૈત છથિ આ સવકે પૂજા કરબૈત છથિ। રહટા દૃશ્ય હમ કિછુ નિકટ સઁ દેખિ પૌલહુઁ। મન્દિર પરિસર મે એકટા ખૂજલ ઘર મે બહુત રાસ વાદ્યયંત્ર ગેરુઆ રંગક કપડ઼ા સઁ ઝાઁપલ રાખલ। એકર વ્યવહાર વાર્ષિક ઉત્સવક સમય કએલ જાઇત છૈક।

આબુક મન્દિર ભ્રમણ એતહિ શેષ ભેલ। હોટલ ઘુરૈત છઓ બાજિ જાઇત છૈક, થાકિઓ ગેલ છી તેં દિનક અન્ત માનલ। આગિલ દિન લેલ હમરા દૂટા કાજ બચલ અછિ- તાના લોટ મન્દિર આ સનેસ કીનબ। તાના લોટ મન્દિર લોક સૂર્યાસ્તક સમય જાઇત અછિ, મુદા હમરા લેલ સે સમ્ભવ નહિ। યદ્યપિ વિયોન્ડર હમરા

सूर्योदयक समय एहि मन्दिर के देखबा लल लखिने अछि, हम ओहि विचार के छोड़ि दैत छी कारण ई अव्यावहारिक लगैत अछि। दोसर गप जे आकाश कखनहु कए मेघाच्छन्न भए जाइत छैक तखन की सूर्योदय आ की सूर्यास्त ? कन्याकुमारी यात्राक अनुभव आ एतहि मेरापी देखबा मे मेघौन समयक कारण भेल बाधा मोन पड़ैत अछि। गाइड के कहैत छथिन्ह नओ बजे आबथि।

छठम दिन, मंगल, ४ अक्टूबर २०२२

होटल सँ चेकआउट कैए कए बहराइत छी कारण ताना लोटक बाद हमरा सीधे एयरपोर्ट जेबाक अछि। बाली मे पछिला दू दिन भारी वर्षा नहि भेल छलैक। आइ होटल छोड़ितो खूब जोर के वर्षा होमए लगलैक। किछुए काल मे सड़क सब पर पानि लागि गेलैक। गुनक जे ताना लोट पहुँचैत पहुँचैत वर्षा छूटि गेलैक मुदा आकाश मेघाच्छन्न बनल रहलैक। पहिने गाइड हमरा लगो मे एकटा स्टोर मे लऽ गेलीह जतए हम चॉकलेट आदि किनलहुँ। तकर बाद ताना लोट मन्दिर।

ताना लोटक अर्थ स्थानीय भाषा मे होइत छैक समुद्र मे स्थित जमीन। ई मन्दिर समुद्रक कछेर मे चट्टान पर बनल छैक। मन्दिरक प्रवेशद्वार ओहिना खूजल केवाड़क पट्टा, स्वर्ग मे अपने के आमंत्रित करैत। एखन भाटाक समय छैक ते कछेर मे पानि नहि छैक। एतए किछु दृश्य अनुपम अछि, खास कऽ कए एकटा चट्टान जे पुल बनि गेल छैक लोक के बेसी आकर्षित करैत छैक। ई मन्दिर हमर एखन तक के देखल मन्दिर सब मे सबसँ नव अछि, सोलहम शताब्दी मे बनाओल गेल। बालीक हिन्दू लोकनि लेल ई समुद्री देवताक मन्दिर छथिक, एतए वरुण देवक पूजा होइत छनि। एहि चट्टान पर मन्दिर के प्रायः झँपने बहुत रास पैघ गाछ सब, तथापि मन्दिरक वास्तुकला देखबा मे आबि जाइत छैक जे काल्हि देखल अन्य मन्दिर सँ मिलैत-जुलैत छैक।

મન્દિર મે એકટા હ્રદા છૈક જાહિ સઁ લોકનિ નીક પેયજલ પ્રસૈત રહૈત છૈક। એતુકા લોક સભ એહિ જલ કેં વોતલ મે ભરિ કએ લ' જાઇત અછિ, એકરા પવિત્ર માનલ જાઇત છૈક, વૃદ્ધ આગન મે ગંગાજલ। પર્યટક લોકનિ ઓહિ હ્રદાક જલ ચખિવાક હેતુ લાઇન લગૌને। હમહૂ લાઇન મે લાગિ જાઇત છી। જલ સત્તે નીક છૈક। પ્રશ્ન છૈક સમુદ્રક કછેર મે મીઠ જલક સ્રોત કતએ સઁ એલૈક ? એતએ ત' સમુદ્રી લોનછારલ જલ હેવાક ચાહિયૈક। મુદા ચારીક ગાર મે વહુતો એહન આશ્ચર્ય છૈક, સભસઁ પૈઘ આશ્ચર્ય ત' માનસરોવર હોએક પડ઼ોસ મે રાક્ષસ તાલ છૈક જકર જલ લોનછારલ છૈક।

મન્દિર મે પ્રવેશ કરવાક કોનો પ્રયાસ કયિો નહિ કરૈત અછિ, પર્યટક હેતુ મન્દિર સ્થલ પૂજાક હેતુ નહિ, પ્રાકૃતિક સુન્દરતાક દૃશ્યાવલોકન હેતુ છૈક। વિશ્વાસ છૈક જે સમુદ્રી વિષધર સભ એહિ મન્દિરક રક્ષા કરૈત છૈક। એખનહુ ચટ્ટાનક એકટા છોટ ગુફા મે એકટા સાપ રાખલ છૈક। ગાઇડ કહૈત છથિ ઈ સાપ એતએ સૈકડ઼ો સાલ સઁ છૈક આ માન્યતા છૈક જે ઈ તાના લોટ મન્દિરક રક્ષક છથિક। હમરા આશ્ચર્ય લાગૈત અછિ જે જીવિત સાપ એતેક પુરાન હેતૈક કોના જખન કિ સાપક ઔસત આયુ માત્ર ૨૫-૩૦ વર્ષ હોઇત છૈક ? એહિ મે ઢોંગ છૈક સે ગાઇડ સ્વીકાર કરૈત છથિ। તૈયો લોક ઓકરા દેખવા હેતુ જાઇત અછિ આ કિછુ ચઢ઼ૌઆ ચઢ઼વૈત અછિ। સાપ કુમ્હડલ માનને, લાગૈ નહિ કિરર જે જીવિત છૈક આ કિ પ્લાસ્ટિક કે વનાઓલ। દૂટા વ્યક્તિ, જે સ્થાનીય પુજેગરી વુઝાઇત છથિ, સાપોંગ પહિરને ઓતએ વૈસલ ઓકરા ઓગરને। દૂ હજાર રુપિયા હમહૂ સ્ટેકલ ઓહિ સાપ હેતુ।

એતહુ એકટા વંગાલી પરિવાર ભેટૈત છથિ। દુર્ગાપૂજાક સમય આ વંગાલી લોકનિ ઘુમવા હેતુ નહિ વહરાઇથિ સે કોના હેતૈક ? આ કિછુ ત' વાલી દર્શન હેતુ સેહો એવે કરતાહ કનિ ?

आकाश मेघौन छैक तेँ सूर्यक दर्शन नहियेँ होएत अछि। एक हिसाबेँ नीके नहि तँ एगारह बजे प्रायः तीन मे पुनः आकाशक तर तारा सेट घूमब प्रायोगार नहियेँ होएत।

हमर इन्डोनेसिया टूर समाप्त होएत अछि। एयरपोर्टक रस्ता मे हम बितेलहुँ पाँच दिनक खट्टा-मीठा करैत छी तँ सोचैत अछि जे दर्शनीय स्थल के नजदीक सँ देखबा-बुझबाक हिसाबेँ पर्याप्तता बालीक तुलना मे नीक रहल। ओतए गाइड सेहो बेसी सहयोग केलनि, जे किछु हमरा प्रोग्राम मे लिखल छल ताहि सँ बेसिओ अपनहि मोने देखा देलनि। बाली मे गाइड अपन महिला-जनित 'अपवित्रता'क कारणेँ (हम ई मानि लैत छी जे ओ झूठ नहि बजलाह) मन्दिरक भीतर नहि गेलाह आ विदेशी पर्यटक के मन्दिरक गर्भगृह मे प्रवेश वर्जित रहल सँ ज्ञानार्जन ओतेक आनन्ददायक नहि रहल। बाली मे एकटा बात भेल जे हिन्दू गाइड गाड़ी मे यात्रा करैत हमरा हिन्दू समाजक रीति-नीतिक बारे मे बहुत किछु बतबैत गेलाह, अपना मुहेँ गायत्री पाठ सुना देलनि आ किछु स्थानीय मन्त्र पढ़ि देलनि। एकर विपरीत जकार्ताक हमरा प्रोग्राम मे लिखल छल ताहि मे किछु स्थल छोड़िओ देलनि आ सबसँ मुख्य बात जे ओ कोनो पंडित अथवा पुजेगरी सँ भेट नहि करौलनि जाहि बातक लेल हम वियोन्डर सँ ओतेक जोगार करबैत छलहुँ।

एहि छोट यात्रा मे तैयो सुदूर पूर्व मे बसल हिन्दू समाजक बारे मे बहुत किछु बुझबा मे आएल। खुशी भेल जे विषम परिस्थितिओ मे कोना ओ लोकनि अपन धार्मिक आ सांस्कृतिक व्यवहार बचा कऽ रखबा मे सक्षम भेलाह आ कोना आनो समाज के आकर्षित करैत अपना मे सन्निहित करबा मे सफल भेलाह।

एयरपोर्ट पहुँचि हम गाइड के बख्सिसक एकटा लिफाफ पकड़ा देल आ हुनका बहुत धन्यवाद दैत अपना फ्लाइटक चेक-इन लाइन मे लागि गेलहुँ।

-સમ્પર્ક- બ્લૉક ૮, સ્યૂટ ૨બી, ડાયમન્ડ સિટી નૉર્થ, કોલકાતા ૭૦૦૦૫૫, મોબાઇલ ૯૮૩૧૦૩૭૫૩૨

અપન મંતવ્ય editorial.staff.videha@gmail.com **પર પઠાઉ।**

૨.૯.સંતોષ કુમાર રાય 'બટોહી' - મંગરૌના (ઉપન્યાસ- ખેપ ૧૦)

સંતોષ કુમાર રાય 'બટોહી'
મંગરૌના (ઉપન્યાસ- દસમ ખેપ)

"ઇ તોહર બપૌતી થોડે છિયૌ। ઇ હમ પરાછિન સઁ કરિતે છી। પૈંતીસ બરખ ભ ગેલૈ। "

"હઁ યૌ કક્કા ,ઇ અહાઁ કરિતે છી। પરન્ચ હમર તઁ પુસ્તૈની છિયૈ। મંગરૌના ગામ જહિયા બસલૈ તહિયે સઁ ઇ રસ્તા છૈ। "

"तँ तोहर की सोच हम अपन जमीन छोड़ि दियैए ?"

"अहाँ कें हम जमीन छोड़ै लए थोड़े कहैत छी। रस्ता तँ जरूर छोड़ि दियौ। ई रस्ता सबहक छियैए। सब कियो अइ रस्ता चलि रहैत छथि। "

अनेक गप भेलाक वादो वटुक काका रस्ता नहि छोड़लकहिन। ओ एक कड़ी वढ़ा क' रस्ते पर पिलर गाड़ि रहल छथिन्ह। अइ सँ पहिने डीलर काका रस्ता पर वढ़वैत दीवार जोड़ि देलथिन्ह। सब कियो विनती केलन्हि जे रस्ता वन्द नहि करियौ। ई रस्ता आइ चलि नहि छै। छह-सात पुश्त तँ ई रस्ता छै। अइ रस्ता कें उत्तर स्वर्गीय दरवारी वावा कें दालान छलन्हि। ओइ दालान पर सारा गाम कें लोकनि जमल रहैत छलाह। कुश्ती-पहलवानी कें रामलीला ओइ दालान पर वनैत छल।

गाम मे दु फाँड़ सेहो छलैह। एकटा गुट के नेता लखन वावा छलथिन्ह, तँ दोसर गुट के नेता युगल राय छलथिन्ह। गाम मे अशान्ति रहैत छल। मसोमात के जमीन हरपै लए वड़-वड़ धंधा होइत छलैह। मसोमात कें अगर वेटा नहि छलैह तँ हुनकर जमीन हरपनै आओर आसान छलैह। मसोमात कें वेटी के अपन फाँस मे फँसा लेथि । ओकरा सँ वलजोरी व्याह क' लेथि।
आव मसोमात के जमीन-जायदाद अहाँ कें भ जाएत। ई आम गप छल।

लखन वावा वेस पैघ कद-काठी के पहलवान छलाह। कुश्ती मे हुनका सँ आगा सिर्फ युगेसर छलाह। केहनो पहलवान के पटखनी देवा मे ओ आगाँ छलाह। ववतिया कें घरवाला हैजा मे मरि गेलै । ओ मसोमात भ गेलैह। ओकरा एकटा वेटी छलैह - 'मरनी' ।

मरनी के जनम वाप कें मुइला वाद सेहो छलैह , तैं ओकर नाम मरनी राखल गेल। गाम मे घटना आओर परिघटना कें हिसाव सँ नाम राखै कें परंपरा

છઊેહ । ળેના ળે નેના કોઠિ દોગા મે વેસી ણુકાયત છઊાહ , તઁ ઊકની હુનક૧ નામ 'મુસાય' ગેપ્પ દૈત છઊથન્હિ। ળક૧ ઢોઢી વઢઊ હોયત છઊ તઁ હુનક૧ નામ ' ઢો૧વા' પડ઼િ ળૈત છઊ। મંગાઊ કે ળનમઊ મંગાઊા વ઼ગૈ૧હ-વ઼ગૈ૧હ।

ઊપ્પન મ૧ની કેઁ શ્રપન પ૧ેમક ળાઊ મે શ્રુઁસૌઊથિ। દુનુ કેઁ યુમૌન ભેઊન્હિ। મ૧ની સુહાગનિ ભેઊહ। મ૧ની કે૧ સંપતિ પિ૧ ઊપ્પન કેઁ કવ્ળા ભેઊન્હિ। સંપતિ વિઢ઼વે કેઁ ૬ નીક ળુગાઙ઼ છઊ। ગામ મે શ્ર૨ સઁ પૈઘ-પૈઘ ક૧મ-કાંડ ભસ ળાયત છઊ , પંચ ગામ મે કયિો વેળ નહિ સિકૈત છઊાહ ળે ૬ કાળ નીક નહિ છયિ઼ય। ગામ મે હટિઊ૧શાહી છઊેહ।

શ્રાળુ વળિઊ કે૧ ધંભા નહિ ગાઙ઼સ દૈત છૈ ગામ મે ઊકની। હમ રળોત મે ૧હવ , તૂઁ શ્રનહા૧ મે ૧હ। ૨ નીક વ઼યિા૧ નહિ કહઊ ળા સકૈત શ્રછિ। સભ કયિ઼ો શ્રમ૧ીત નહિ પીને છથિ। ૨ મ□ત ઊક છયિ઼ય। એક દનિ છોઙ઼સ પઙ઼તન્હિ સભ કયિ઼ો કેઁ ૬ યન૧ાવામ। તઁ શ્રે૧ શ્રનેક ગુમાન કોન ગપ કે૧ ? માટકિ દેહ માટિ મે મળિ ળેતૈ। સભ માયા મોહ છુટિ ળેતૈન્હ શ્રહિ ઠામ।

(શેષ શ્રંશ શ્રગાળિ ધ્પેપ મે)

શ્રપન મંતવ્ય દતિોન૧ાળિ઼સતાઙ઼વ્ળદિહા૦ગામાળિ઼યોમ **પ૧ પઠાઉ।**

२.१०.जगदीश प्रसाद मण्डल- [illegible] कवि

जगदीश प्रसाद मण्डल

जंगलाह कवि

जंगलाह कविक माने भेल शास्त्रीजी। भाय, साहित्य जगत छी माने साहित्यकारक समाज छी, ऐ बीच शास्त्री, उपशास्त्री, आचार्य, उपाचार्य इत्यादि भरमार अछियो आ रहबो चाहबे करी। अपना गाममे माने कसिआनपुर गाममे सेहो गोटि-पंगरा साहित्यकार साहित्यसँ जुड़ल छथिए। भाय, ऐठाम एहेन चोखा नइ हुअए जे एहनो-एहनो गाम सभ अछि जइमे छेहा माने सोलहोआना साहित्यकारे छैथ आकि सोलहोआना प्रोफेसरे वा ड□क्टरे छैथ। गोटि-पंगरा साहित्यकार, वैज्ञानिक, प्रोफेसर, ड□क्टर गामे-गाम आइये नहि, सभ दिनसँ होइत आबि रहल अछि। कसिआनपुर गाममे माने अपना गाममे रविकान्त भाय सेहो साहित्यसँ जुड़ल छैथ। रविकान्त भाइक संग चारि-पाँच आरो साहित्यकार ओहिना काँखमे झोड़ा टंगने रहै छैथ जहिना भाड़ा-किराया पाबि सीताराम सीताराम करैबला मंडली सभ अछि। एकर माने ई नइ बुझब जे हम हुनकर प्रदर्शन करै छिऐन। हुनकर एकनिष्ठता छैन। जखन समाजमे ओहन वस्तुक मांग बढ़ल तखने ने एहेन-एहेन मंडलीक माल उठिकऽ ठाढ़ भेल। आजुक जे भोज-भात अछि, ओ जँ प्राचीन पद्धतिक समाजसँ चलैत, तँ गाम-गाममे भानस करैबला श्रमिक वर्ग बनि केना पबैत? जे अपनो भरि दिन चुल्हिक आगि लग अपन देह हड़कबैए। तेतबे नहि, भोजन-व्यवसायक सैकड़ो नव रूप गढ़ैक लरा सेहो रखने अछि। मुदा ओकर मेहनताना केते होइए? ध्यान ऐठाम से नहि। बस एतबे जे रविकान्त भाय साहित्य सेवामे लागल छैथ।

रविकान्त भाय एक उमेरिया छैथ। ओना, अपन जीवनकेँ ढंगसँ पकड़ रविकान्त भाइक सीमा चारि जूर पहुँच गेल छी मुदा पण्डित जवाहरलाल नेहरूजी जकाँ चाचा बनैमे देरी अछिए। नइ तँ विज्ञान पढ़निहार केतौ इतिहास लिखैथ। अपने जीवन जकाँ जँ बुझैत, तखन हुनकर जीवन नीक जकाँ नहि ने बुझि सकब, मुदा जखन हुनकर जीवन-साधनाक बाट पकड़ि देखब, तखन हुनकर वास्तविक रूपक स्वरूप जरूर देख लेब।

साहित्य मंचसँ जुड़ल जहिना शास्त्रीजी छैथ तहिना रविकान्त भाय सेहो

छैथ। ओना, दुनू भैयारीमे जहिना माय-बापक भैयारीक सम्बोधनसँ होइए, तहिना दुनू गोटेक बीच सेहो होइ छैन। अपन आ रवीन्द्र बाबूक एक तँ एकठाम घर रहने दिनमे तीन बेर भेँट होइते छैथ। आ दोसर, अपनो जिज्ञासा रहैए जे गामसँ बाहर तँ बहुत बेसीकाल नहियेँ छैथ, अपने तँ बारि दिन परिवारेमे ओझराएल रहै छी। तँए, साँझुपहर-के बड़बैर भेँट करैत छथिन। बाबू, पोखरिक महारपर जे बट सन बरक अछि आ सन जहिना साँझुपहरमे अपन परिवारकेँ माने पत्नीकेँ, ताड़ी पीबा पछाइत छड़ियेबो करैए आ बाजि नाति सेहो नइ करबैए सेहो केना नइ कहल जाए। केतबो मारि-गारि करि ने सुनए मुदा अंगेज जकाँ ताबक नइ ने देत।
शास्त्रीजी आ रवीन्द्र बाबूमे वयसक संग विचित्र रहितो एकचित्र बनल छैन्हि। माने ई जे जीवनमे, आयुक हिसाबसँ, रवीन्द्र बाबू ऊपर छैथ। माने बीस बरख ऊपर छैथ आ शास्त्रीजी नियेँ छैथ। मुदा साहित्यिक जीवनसँ देखल जाए तँ शास्त्रीजी ऊपर छैथ। माने जेठाम रवीन्द्र बाबूक साहित्यिक जीवन बीस बरखक छैन, तेठाम शास्त्रीजीक जीवन पैंतीस-चालीस बरखक छैन। साहित्यसँ माने सम्पूर्ण साहित्यसँ जेतेक चर्चा शास्त्रीजीकेँ जे रहल होनु, मुदा कवितासँ चर्चा शुरूहेसँ रहलैन, तँए पैंतीस-चालीस बरखक कवि शास्त्रीजी भेबे केलाह। तैसंग कथनी-करनी मंचक अनुकूल आगो-आगो साहित्यिक विचारमे सेहो वक्तव्य दैते छथिन। शास्त्रीजीक अपन मनक बात छैन जे अपन विचार अनका खूब सुनबए चाहै छैथ आकि अनको बात सुनए चाहै छैथ। बाबू एहेन विचार शास्त्रीएजी ठामे छैन सेहो बात नहियेँ अछि। अपनोमे अछिए। माने ई जे सदिकाल मनमे रहैए जे अपन बात आन सुनबैटा नहि मानबो करए, मुदा अनकर बात सुनैत, मानैक तँ कोनो गप्पे नहि, अपना छुट्टीए ने अछि।
पैंतीस-चालिस बरखसँ शास्त्रीजी साहित्यिक विचारमे किछु-ने-किछु लिखैत आबि रहल छैथ, मुदा सोभावसँ भंगतराह रहने कोनो लिखित रचनाक ठेकान नहि छैन। कहब जे भंगतराह किनका कहबैन? भांग पीबि कियो शिव-दरबारमे माने महादेवक दरबारमे शिव-भक्ति वा महादेव भक्ति करै छैथ आ कियो चौक-चौराहापर भाँगक दोकानसँ भाँग कीनकि पीबि रस्ते-पेरे अन्न-दन्न

કરૈ છૈથ।

ઓના, શાસ્ત્રીજી કેઁ સોલ્હોઆના અંગરેજક નહિ કહબૈન। પરિવારક જે અસ્ત-વ્યસ્તતા છૈન, ઓ શાસ્ત્રીજી કેઁ એકાગ્ર હુઅ'એ ને દએ છૈન, જઇસઁ કેલહો શ્રમ હેરા-ઢેરા જાઇ છૈન। એક તઁ શ્રમ અપને-આપમે અનમોલ રતન છીહે મુદા ઓકરા પરેખબ આ પ્રાપ્ત કરબ તઁ આરો, માને જખન કુશલ પરેખનિહાર આ પ્રાપ્તકર્તા રહતા તખને ને ભેટ સકૈ છૈન।

શુરૂમે માને હાઇ સ્કૂલમે જખન સાઇંસ, આર્ટ, વાણિજ્ય ઇત્યાદિ વિષયક પઢાઇ શુટૈએ, તઇ સમયમે શાસ્ત્રીજી સાઇંસક વિદ્યાર્થી છલા, જે કૌલેજમે આબિ બી.એસ-સી.ક ક્રમમે મોડ઼ લેલકૈન આ સાઇંસ પઢ઼બ છોડ઼િ સંસ્ક□ત વિષય પઢ઼બ શુરૂ કેલાહ। વિશ્વવિદ્યાલયસઁ 'શાસ્ત્રી'ક ઉપાધિ પૌલૈન। ઓના, લગનશીલ એહેન જે વૈદિક સાહિત્યકેઁ થાંગ દિલૈન। મુદા કોન રૂપમે થેંગલૈન, સે વએહ બુઝૈ છૈથ।

તીન ભાઁઇક જૈયાનીક બીચ માહિલ છૈથ શાસ્ત્રીજી। પાઁચ બીઘા જમીન પરિવારમે। શાસ્ત્રીજી ઘુમન્તૂ ભઇયે ગેલા। ઇલાકાક હિસાબસઁ શાસ્ત્રીજીક વિવાહ ગડ઼બડ઼ ભેલૈન। ઇલાકાક હિસાબક માને ભેલ જે ભૌગોલિક બનાવટક કારણેઁ કોનો ઇલાકામે શ્રમશીલ માને શરીરસઁ શ્રમ કરૈવલા મનુક્ખક નિર્માણ હોઇએ આ કોનો ઇલાકામે શ્રમક બદલલ સ્વરૂપ રહને બૌદ્ધિક મનુક્ખક નિર્માણ હોઇતે અછિ। વિવાહ ગડ઼બડ઼ ઇ ભેલૈન જે પઢ઼લ-લિખલ પત્ની રહને પરિવારક સ્તર ઊપર ઉઠલૈન, મુદા આર્થિક સંકટસઁ ખસૈત રહલૈન। કિસાન પરિવાર શાસ્ત્રીજીક છૈન્હે। આ તૈપર શાસ્ત્રીજી ઘુમન્તૂ ભઇયે ગેલ છૈથ। કવિતા પાઠ, ભાગવત-પુરાણક પ્રવચન, ગીતા પ્રવચન ઇત્યાદિમે અપન સોલ્હોઆના સમય લગૌને છૈથ।

જેઠ ભાય આ છોટ ભાય, માને તીન ભાઁઇક બીચ શાસ્ત્રીજી માહિલ છૈથ, ગામક ખેત હથિયા લેલકૈન। જાબે તક છોટ પરિવાર શાસ્ત્રીજીક રહલૈન તાબે તઁ કોનો સમસ્યા નઇ બુઝિ પડ઼લૈન, મુદા જખન અપન દુનૂ બેટા છઁટગર ભેલૈન, પરિવારમે ખેત-પથારક વિવાદ શુરૂ ભેલૈન, તખન અપન આમદની કમલૈન આ ખર્ચ બઢ઼લૈન।

અખન તકક જે જીવન શાસ્ત્રીજીક રહલૈન ઓ પરિવારક વેવહારક અનુકૂલ

નર નહૈન। પનવિ઼ાન વુદ્દિ શાસ્ત્રીળી શ્રપન પત્નિયૈં શ્રા વય્યો સજાકૈં જાણપન શ્રોગઠૈને નહ૭ મુદા શ્રપ્પન કમારક કોની હિસાવે ને નહૈન। સજા વુદ્દિ છી ળે ૭શ્રન પ્નારમનીક વય્યાક પઢ઼ારમે કી ધ્યન્ય શ્રછિ। ૃૈડામ સાહિત્યિકાન સન જુધ્યાણ૭ક કી ધ્યન્ય હણ। શ્રોના, સાહિત્ય઼ ળગાનક વીય શાસ્ત્રીળીક એહેન વ઼શ્રાદાની છૈન્હે ળે ળૈડામસઁ હુનકા હકાન પડૈ છૈન, ૃૈડામ શ્રો ળૂન પહુઁચૈ છૈથ। સારડ વન્ધ્યસઁ ઊપનક ઊમેન જેઓ પછારગ શાસ્ત્રીળી પણે વા સારકિ૭ક સવ઼ાનીસઁ ળીવ઼ન યઓ નહ૭ શ્રછિ।

પનવિ઼ાનક વ઼વિ઼ાદક એહેન સ્વ઼રૂપ વર્નિ ગેઓ છૈન ળે કોર્ટ-કચહરીક કાળ દિનો-દિનિ વઢ઼િતિ ળા નહ૭ છૈન ળરસઁ દિનિ-નાતિકિ વીય એક્કો પ૭ ચૈન જેટવ કડિનિ જાડ ગેઓ છૈન। ગાનળનક હૈસિયિતસઁ શાસ્ત્રીળી ળવ઼ાવદેહ છથિએ। શ્રપન ળે ળીવ઼ન છૈન, માને કેસ-મુકદમાસઁ હટઓ, તરમે કાશ્રી વદ૭વ઼ શ્રાવિ ગેઓ૭ન। એક દિસિ શ્રામદનીક કમી ૃુશ્ર ૭ાઓન, દોસન દિસિ ય઼ત્ન-તન્ન ધ્યન્યા વઢ઼િ ગેઓ છૈન। ધ્યાણન કછિુ છૈન મુદા મનુક્ષ્ય વર્નિ શ્રપ્પન તક તઁ શાસ્ત્રીળી ડાઢ઼ છથિએ। નર સજા કાર્યક્રમમે, માને સાહિત્યિકિ કાર્યક્રમમે, જાગ ૭ડ પવૈ છૈથ, તઁએ નહિયેઁ ૭ર છૈથ સેહો નહિયેઁ કહ૭ ળા સકૈએ।

સ્વ઼જાવ઼સઁ શાસ્ત્રીળી સાહિત્યિકાનક ડાડ-વાડક ૭ીક છથિએ। શ્રર્થશાસ્ત્રસઁ કહિય઼ૌ જૈઁટ નહિ જૈ૭ન ળે વુદ્દિ પૈવાતિથ, જાવ઼૭ીકક શ્રર્થનીતિ કી શ્રછિ શ્રા જુવ઼ન૭ીકક શ્રર્થનીતિ કી શ્રછિ। શ્રધ્યની શાસ્ત્રીળીક શ્રપ્પન મન ગવ઼ાહી દરગ્ગી છૈન ળે દાની વર્નિ દાન દેવ મહાદાન છી, તઁએ માનવકૈં માનિ ૭વા યાહી।

સાહિત્યિકિ કાર્યક્રમક ળે પનાદિ□શ્ય઼ વદૈઓ નહ૭ શ્રછિ તર શ્રનુકૂ૭ શાસ્ત્રીળીક વ઼યિાનક પનિમાર્ળન નહિ જાડ સકૈન। શ્રપના સંય઼ોળકત્વ઼મે શાસ્ત્રીળી સાહિત્યિકિ કાર્યક્રમ કરૈક નશ્ચિય઼ કૈન। તથિ નિર્વિાનિ કડ ૭ૈન। સાહિત્ય઼ સંસાનમે વનિ૭ કય઼ો વાઁચ૭ હેના ળનિકાસઁ શાસ્ત્રીળીક સમ્વન્ય નહિ છૈન। વ઼ૃશ્રાય઼ામી વ઼□ત્તિ શાસ્ત્રીળી છથિએ, તઁએ સમ્વન્ય સ્થાપિત હોરમે દેરી ૭ગતિ ને છૈન। પનવિ઼ાનોસઁ શ્રી છથિએ। શ્રાળુક પનાદિ□શ્ય઼મે મહ૭ીક હાથ-મુટ્ઠીમે કી સજા છૈન। વુદ૭ વાત શ્રછિએ ળે મહ૭ીક શ્રયકિાન દિશ્રાવૈ૭ સજા શ્રપસિયાઁત છી, મુદા કોન ઘન એહેન છુટ૭

શ્રછિ ળિર ઘ૧મે મહભિ શાસક નહિ છૈથ।
નનિ્યાનતિ સમયપર ૧વ઼કિાણ્ન જાય઼ શ્રપન સંગીક સંગ શાસ્ત્નીળીક ઐઠામ પહુઁચ૭ા। ળહિના સત્યુગમે ઋષિ-મુનિ ગાછક નયિ્યાઁમે માને છાહૈ૧મે શ્રપન ક૭ા-સંસ્ક□નકિ પ્રદર્શન કરૈ છ૭ા નહિના શાસ્ત્નીળીક દર્વળ્ળાક શ્રાગૂમે નીનટા શ્રામક ગાછ છૈન્હે।
૧વ઼કિાણ્ન જાય઼, ગામક ઐકટા ઢેરવા વય્યાકેઁ પુછ૭ધ્નિ-
"વૌશ્રા, શ્રઁાગન ળા કને શાસ્ત્નીળીક જાઁળ ૭ગાવહ ને। "
ળેના શ્રોર વય્યાકેઁ વુહ્૭ ૧હે નહિના ટપૈક વાળ૭-
"દછનિવાર ટો૭મે છૈથ। "
"કેને દૂરપર ટો૭ શ્રછિ?"
"સટ૭-સટ૭ ટો૭ સજ શ્રછિ। "
શ્રપન પાઁચો-સાન સંગીકેઁ સંગ કેને શાસ્ત્નીળીક જાઁળ ૭ગાવૈન દય્છનિવારિ ટો૭ પહુઁચને ૧વ઼કિાણ્ન જાય઼ દેખ્૭ૈન ળે શાસ્ત્નીળી વુરહ઼ાડ઼ કવ઼નિા વાચ ૧હ૭ા શ્રછિ શ્રા દસ-વારહટા શ્રોના હુઁહકારી દS ૧હ૭ છૈન। મને-મગન શાસ્ત્નીળી, હાથક રશારાસઁ ૧વ઼કિાણ્ન જાય઼ સજકેઁ વરસૈ૭ કહ૭ધ્નિ શ્રા શ્રપન કવ઼નિાક શ્રન્નમિ ચૌપારમે હાથ ૭ગૌ૭ૈન।
સામંળસ કરૈન ૧વ઼કિાણ્ન જાય઼, શાસ્ત્નીળીક મનોનુકૂ૭ શ્રપનાકેઁ નનિમનિ કરૈન શાસ્ત્નીળીક કવ઼નિાક વ઼નિામ હોરન દેખ્ મુડ઼ી ઉઠા શાસ્ત્નીળી પર દેૈ૭ન નઁ શાસ્ત્નીળીકેઁ જક્ક ધ્ુળ૭ૈન। જક્ક ધ્ુળનિ મનમે ઉઠ૭ૈન, વેવ઼હારાનુકૂ૭ શ્રપના વુને નઁ શ્રનથિ ૭િકનકિઁ સમય઼પર ડંઢો-ગરમ શ્રાકિ ચાહે-પાન નહિ કરા સક૭ૈન્! ગામક નરક નહ પકૈડ઼ શાસ્ત્નીળી વાહરી સજ સાહિત્ય઼કારકેઁ સંગોર કેને ગામ દસિ વ઼દિા જે૭ા, મનમે ય઼એહ શુજેક્ષુ રચ્છા ૧હૈન ળે સમાળો દુનયિાઁક સમાળસઁ પરચિનિ હેના શ્રા વાહરાચિો સમાળ કરમીક સમાળસઁ પરચિનિ હેના। ચારયિ ડેગ ળધ્ન શ્રાગૂ વઢ૭ા, કિ ઐકટા સુજ્ય઼સ્નગર પરવ઼િારક ગારળન સોહ્મે પડ઼૭ૈન। હુનકા દેખ્ને શાસ્ત્નીળી વળ૭ા-
"હૌ ળગરનાથ, શ્રાર શ્રપના ગામક સૌજાગ્ય઼ ળગ૭। રશ૭ાકાક નામી-ગરામી સાહિત્ય઼કાર સજક પદાર્પણ જS ૧હ૭ છૈન સે કેના પાન ૭ગોવહ। "
શાસ્ત્નીળીક વ઼ચિારક મર્મકેઁ ળેના ળગરનાથ વુહ્િ ગે૭ા નહિના વળ૭ા-

"हम अहाँ के कोनो बाँटल छी, ईहो दरबज्जा पर अहि गामक छी ने, जइ गामके साहित्यकार सभकेँ बझौलनि हेता। सभ प्रयास हम करब। तखन पर कनी-बहिम्ह हेबे करत। "

-

- जगदीश प्रसाद मण्डलजीक जन्म मधुबनी जिलाक बेरमा गाममे ५ जुलाइ १९४७ इस्वीमे भेलैन। मण्डलजी हिन्दी एवं राजनीति शास्त्रमे एम.एक. अहर्ता पाबि जीविकोपार्जन हेतु कृ□षि कार्यमे संलग्न भऽ रुचिपूर्वक समाज सेवामे लागि गेला। समाजमे व्याप्त रूढ़िवादी एवं सामन्ती व्यवहार सामाजिक विकासमे हिनका बाधक बुझि पड़ैन। फलत: जमीन्दार, सामन्तक संग गामक पुरजोर विरोध ठाढ़ भऽ गेलैन। फलत: मण्डलजी अपन जीवनक अधिकांश समय केस- मोकदमा, जहल यात्रादिमे व्यतीत केलाह। २००१ इस्वीक पश्चात साहित्य लेखन-क्षेत्रमे एला। २००८ इस्वीसँ विभिन्न पत्र-पत्रिकादिमे हिनक रचना प्रकाशित हुअ लगलैन। गीत, काव्य, नाटक, एकांकी, कथा, उपन्यास इत्यादि साहित्यक मौलिक विधामे हिनक अनवरत लेखन अद्वितीय सिद्ध भऽ रहलैन अछि। अपन बीस दर्जन मानि नाटक/एकांकी, पाँच साएसँ ऊपर गीत/काव्य, उन्नैस गोट उपन्यास आ साढ़े आठसाए कथा-कहानीक संग किछु महत्वपूर्ण विषयक शोधालेख आदिक पुस्तकाकार, साएसँ ऊपर ग्रन्थमे प्रकाशित छैन।
मिथिला-मैथिलीक विकासमे श्री जगदीश प्रसाद मण्डलीक योगदान अविस्मरणीय छैन। ई अपन सतत क्रियाशीलता आ रचना धर्मिताक लेल विभिन्न संस्थासभक द्वारा सम्मानित/पुरस्कृ□त सेहो भेल अछि, यथा- विदेह सम्पादक मण्डल द्वारा गामक जिनगी' लघु कथा संग्रह लेल 'विदेह सम्मान- २०११, 'गामक जिनगी व समग्र योगदान हेतु साहित्य अकादेमी द्वारा- 'टैगोर लिटिरेचर एवार्ड- २०११, मिथिला मैथिलीक उन्नयन लेल साक्षर दरभंगा द्वारा- 'वैदेह सम्मान- २०१२', विदेह सम्पादक मण्डल द्वारा 'नै धारैए' उपन्यास लेल 'विदेह बाल साहित्य पुरस्कार- २०१४', साहित्यमे समग्र योदान लेल एसएनएस ग्लोबल सेमिनार द्वारा 'कौशिकी

साहित्य सम्मान- २०१५', मिथिला-मैथिलीक विकास लेल सतत क्रियाशील रहबाक हेतु अखिल भारतीय मिथिला संघ द्वारा- 'वैद्यनाथ मिश्र 'यात्री' सम्मान- २०१६', रचना धर्मिता क्षेत्रमे अमूल्य योगदान हेतु ज्योत्स्ना-मण्डल द्वारा- 'कौमुदी सम्मान- २०१७', मिथिला-मैथिलीक संग अन्य उत्क□ष्ट सेवा लेल अखिल भारतीय मिथिला संघ द्वारा 'स्व. बाबू साहेब चौधरी सम्मान- २०१८', चेतना समिति, पटनाक प्रसिद्ध 'यात्री चेतना पुरस्कार- २०२०', मैथिली साहित्यक अहर्निश सेवा आ स□जन हेतु मिथिला सांस्क□तिक समन्वय समिति, गुवाहाटी-असम द्वारा 'राजकमल चौधरी साहित्य सम्मान- २०२०', भारत सरकार द्वारा 'साहित्य अकादेमी पुरस्कार- २०२१ तथा साहित्य आ संस्क□तिमे महत्वपूर्ण अवदान लेल अमर शहीद रामफल मंडल विचार मंच द्वारा 'अमर शहीद रामफल मंडल राष्ट्रीय पुरस्कार- २०२२'

रचना संसार : १ इन्द्रधनुषी अकास, २ राति-दिन, ३ तीन जेठ एगारहम माघ, ४ सरिता, ५ गीतांजलि, ६ सुखाएल पोखरिक जाइठ, ७ सतबेध, ८ चुनौती, ९ रहसा चौरी, १० कामधेनु, ११ मन मथन, १२ अकास गंगा - कविता संग्रह। १३ पंचवटी- एकांकी संचयन। १४ मिथिलाक बेटी, १५ कम्प्रोमाइज, १६ झमेलिया बिआह, १७ रत्नाकर डकैत, १८ स्वयंवर- नाटक। १९ मौलाइल गाछक फूल, २० उत्थान-पतन, २१ जिनगीक जीत, २२ जीवन-मरण, २३ जीवन संघर्ष, २४ नै धाड़ैए, २५ बड़की बहिन, २६ भादवक आठ अन्हार, २७ सधवा-विधवा, २८ ठूठ गाछ, २९ इज्जत गमा इज्जत बँचेलौं, ३० लहसन, ३१ पंगु, ३२ आमक गाछी, ३३ सुचिता, ३४ मोड़पर, ३५ संकल्प, ३६ अन्तिम क्षण, ३७ कुम्हड़ा- उपन्यास। ३८ पयस्विनी- प्रवचन-निवचन-समालोचना। ३९ कल्याणी, ४० सतमाए, ४१ समझौता, ४२ तामक तमघैल, ४३ बीरांगना- एकांकी। ४४ तरेगन, ४५ बजन्ता-बुझन्ता- बीहैन कथा संग्रह। ४६ शंभुदास, ४७ रटनी खढ़- दीर्घ कथा संग्रह। ४८ गामक जिनगी, ४९ अर्द्धांगिनी, ५० सतभैया पोखरि, ५१ गामक शकल-सूरत, ५२ अपन मन अपन धन, ५३ समरथाइक भूत, ५४ अप्पन-बीरान, ५५ बाल

ગોપાલ, ૫૬ મકમોડ, ૫૭ ઉલવા ચાઉર, ૫૮ પાતહાડ, ૫૯ ગઢૈનગાર હાથ, ૬૦ લળવાળી, ૬૧ ઉકડ સમય, ૬૨ મધુમાછી, ૬૩ પસેનાક ધરમ, ૬૪ ગુડા-ખુદ્દીક રોટી, ૬૫ સ્થલહાર, ૬૬ ખસૈન ગાછ, ૬૭ એગાયછા શ્રામક ગાછ, ૬૮ શુમચતિક, ૬૯ ગાછપર સઁ ખસલ, ૭૦ ડગાયિાએલ ગામ, ૭૧ ગુલેતી દાસ, ૭૨ મુડયિાએલ ઘર, ૭૩ વીરાંગના, ૭૪ સ્મ□ત શેષ, ૭૫ વેટીક પૈરુખ, ૭૬ કન્નાત્તિયોગ, ૭૭ તરકિાલદ્ગશી, ૭૮ પૈતીસ સાલ પછુઆ ગેલૌ, ૭૯ દોહરી હાક, ૮૦ સુગમિાની ળતિગી, ૮૧ દેખલ દતિ, ૮૨ ગાપક પયિાહુલ લોક, ૮૩ દવિાલીક દીપ, ૮૪ શ્રપ્પન ગામ, ૮૫ ખાલિતોડ નૂમા, ૮૬ ચતિવનક શકિાર, ૮૭ ચૌરસ ખેતક ચૌરસ ઉપળ, ૮૮ સમયસઁ પહનિ ચેત કસિાન, ૮૯ મૌક, ૯૦ ગામક આશા ટુટિ ગેલ, ૯૧ પસેનાક મોલ, ૯૨ ક□ ષયિોગ, ૯૩ હારલ ચેહરા ળીતલ નૂપ, ૯૪ રહૈ ળોકર પરવિાર, ૯૫ કરતાક રંગ કરમક સંગ, ૯૬ ગામક સૂરાત વદૈલ ગેલ, ૯૭ શ્રણ્તમિ પરીક્ષા, ૯૮ ઘરક ખરચ, ૯૯ નીક ડકાન ડકેલૌ, ૧૦૦ ળીવનક કરમ ળીવનક મરમ, ૧૦૧ સંચરામ, ૧૦૨ મગમિન કાળ, ૧૦૩ શ્રાએલ શ્રાશા ચલિ ગેલ, ૧૦૪ ળીવન દાન તથા ૧૦૫ શ્રપ્પન સાતી-લઘુ કથા સંગ્રહ।

ઐ **ગચણાપર શ્રપન મંતવ્યે** દતિોરાળિસતાડવદિહાળગામાળિયોમ **પર પઠાઉ।**

𑓒𑓑𑓑𑒖𑒑𑒠𑒲𑒬 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒰𑒠 𑒧𑒝𑓂𑒛𑒪- 𑒧𑒼𑒛𑓃𑒣𑒩 (𑒡𑒰𑒩𑒰𑒫𑒰𑒯𑒱𑒏 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮 𑒂𑒚𑒧 𑒣𑒛𑓃𑒰𑒫)

𑒖𑒑𑒠𑒲𑒬 𑒣𑓂𑒩𑒮𑒰𑒠 𑒧𑒝𑓂𑒛𑒪

<u>𑒧𑒼𑒛𑓃𑒣𑒩 (𑒡𑒰𑒩𑒰𑒫𑒰𑒯𑒱𑒏 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮)</u>

<u>𑒂𑒚𑒧 𑒣𑒛𑓃𑒰𑒫</u>

𑒣𑒰𑒿𑒔 𑒫𑒩𑓂𑒐𑒏 𑒣𑒕𑒰𑒞𑒱, 𑒏𑒰𑒧𑒹𑒮𑒩𑒏 𑒧𑒢 𑒧𑒰𑒢𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒻𑒢 𑒖𑒹 𑒖𑒿 𑒁𑒣𑒢 𑒯𑒰𑒟𑒏 𑒎𑒖𑒰𑒩 𑒠𑒳𑒩𑒳𑒮𑓂𑒞 𑒩𑒯𑒞 𑒞𑒿 𑒖𑒲𑒫𑒢 𑒔𑒪𑒥 𑒏𑒚𑒱𑒢 𑒢𑒹 𑒕𑒲। 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒂𑒮𑒰𑒢𑒲𑒮𑒿 𑒖𑒲𑒫𑒢𑒏 𑒑𑒰𑒛𑓃𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒐𑒲𑓀𑒔 𑒮𑒏𑒻 𑒕𑒲।
𑒢𑒹 𑒣𑓂𑒨𑒰𑒩-𑒣𑒲𑒫𑒻𑒏 𑒁𑒦𑒰𑒫 𑒂 𑒢𑒹 𑒢𑒼𑒏𑒩𑒲𑒏 𑒠𑒩𑒧𑒰𑒯𑒰-𑒫𑒹𑒞𑒢𑒮𑒿 𑒏𑒧 𑒂𑒧𑒠𑒢𑒲 𑒣𑒞𑒱𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒹𑒐 𑒮𑒳𑒦𑒠𑓂𑒩𑒰 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒧𑒢𑒹-𑒧𑒢 𑒂𑒢𑒢𑓂𑒠𑒱𑒞 𑒖𑒲𑒫𑒢𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒦𑒫 𑒏𑒩𑒋 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒹𑒪𑒲। 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒦𑒼𑒖𑒢 𑒫𑒢𑒰𑒋𑒫𑒙𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒁𑒣𑒢 𑒏𑒰𑒖 𑒮𑒳𑒦𑒠𑓂𑒩𑒰 𑒫𑒳𑒗𑒻 𑒕𑒻𑒟। 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒞𑒹𑒯𑒹𑒢 𑒠𑒰𑒃 𑒩𑒐𑒢𑒹 𑒕𑒻𑒟, 𑒖𑒢𑒱𑒏𑒰 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒏𑒰𑒩 𑒒𑒩𑒏 𑒑𑒰𑒩𑒖𑒢𑒲𑒮𑒿 𑒦𑒩𑒪 𑒕𑒻𑒢 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒣𑒩𑒱𑒫𑒰𑒩𑒏 𑒧𑒳𑒿𑒯𑒣𑒳𑒩𑒳𑒐𑒲𑒮𑒿। 𑒖𑒩𑒴𑒩 𑒔𑒻𑒞 𑒔𑓀𑒔𑒪𑒱𑒨𑒼। 𑒁𑒣𑒢 𑒫𑒹𑒙𑒰-𑒣𑒳𑒞𑒼𑒯𑒳𑒮𑒿 𑒗𑒑𑒛𑓃𑒰 𑒏𑒩𑒱 𑒢𑒼𑒏𑒩𑒲 𑒏𑒩𑒻 𑒕𑒻𑒟। 𑒍𑒢𑒰, 𑒠𑒩𑒧𑒰𑒯𑒰𑒏 𑒢𑒰𑒧𑒣𑒩 𑒖𑒲𑒫𑒢𑒹-𑒨𑒰𑒣𑒢𑒙𑒰 𑒕𑒻𑒢, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒮𑒹 𑒏𑒰𑒧𑒹𑒮𑒩 𑒫𑒳𑒗𑒱

रहल अछि जे अनुमानित जते बतन दाइकेँ हेबा चाही तते हनिका नामपर मासे-मास जमा करैत रहब तँ सालमे एकबेर जे देशाटन करब तइमे हुनको तीर्थाटन करा देबैन। जइसँ एतेँ कहैल हेबे करत जे बेटा-पुतोहु छोड़ि देलकैन तैयो ओ अपना कमाइसँ अन्तिमो समयमे साल गंगाक स्नान सालमे एकबेर करैत छैथ। तइसंग ईहो हएत जे चन्मक नामपर करल धन्य बेइमानी नहि होइए।

सोभावमे जे गामजनी चंचलियाक छेलैन तइमे बेटा-पुतोहुसँ झगड़ा भेल पछाइत किछु मोड़ लेलकैन। मोड़क कारण भेलैन जे अपन परिवार आ दोसर परिवारक बीचक मानसिक दूरी, चंचलियाक मनोभावकेँ कामेसर नीक जकाँ नहि बुझि सकल मुदा सुभद्रा तह तक आँकि लेल। जइसँ अपन बच्चोक सेवा आ परिवारक कपड़ो-लत्ता धोयबसँ लऽ कऽ चुल्हि लगाक जरना-काठी चरकि सभ कारक सोल्होअना भार चंचलियाक माथपर लादि देलैन। जइसँ चंचलियाकेँ कखनो ने छुट्टी भेटैन आ ने अपन गामजनीक संस्कार जोर मारैन। अपन बेटी जकाँ सुभद्रा चंचलियाक बनि अपन भार उतारि लेल। ओना, बेटीक प्रति चंचलियाक मनमे अखनो एहेन धारणा बनल छैन जे कमाइ-खटाइबाली जखन बेटी होइए तखन परघर गेने ओ परबश छी, तँए जते सम्भव हुअए तते कम सेवाक उपयोग माता-पिताकेँ करक चाही। मुदा एगाम ईहो प्रश्न तँ अछिए जे जन्मसँ बिआह धरिक जे बीचक समय अछि, वएह समय बेटीक निर्माणक सेहो छी। माइये ने बेटीकेँ भानस करैक लूरि सिखौथीन आकि पिता। हँ, ओहेन स्थितिमे पिता जरूर सिखौथीन, जखन मातृहीन बेटी भऽ जाइए। ओना, परिवारक महजालक जाल ओहेन अछिए जे जगह बदैल पिता सेहो बेटीक सेवा करैत छैथ आ सासुर बसला पछाइत बेटी सेहो माता-पिताक सेवा करैत छैथ। ओना, चंचलियाक मनमे सदिकाल बनल रहैत छैन जे जेकर अन-पानि धाइ-पीबै छिऐ तेकरा जँ एकटा नीक बोल नहि कहबै सेहो केहेन हएत। तँए बेसीकाल चंचलिया सुभद्राकेँ कहल करथिन-

"कनियाँ, जिनगीमे आगो की अछि, सुख-भोगसँ जिनगी जीब ली, चएह ने

જેઉ મનુક્ખક ળનિગી।"
ઓના, અપના યુગમે યંયઉયિા વળૌ છેઉ, મુદા સુભદ્રાક દેહમે તેકર પ્રભાવ
નર પડ઼ે છેઉન, ઓના કનકની-હ્નહ્ની નહિ અવૈ છેઉન, સેહો વાત નહિયેં અછિ।
તથાપિ સેવાકેં હૃદયસં સેવા કરવૈક પ્રયાસ સુભદ્રા નકછોહૈન કરવૈ
કનૈથ-
"દાદી, સભસં પૈઘ કુકર્મ છી વાઉ-વધ્યા હવ્વ।"
' વાઉ-વધ્યા' સુનિ યંયઉયિાક મન દહૈઉ ળારના દહઉારતિ વાળૈથ- "કનિયાં,
ળં સે ઉક વુહિ કડ માનત તં ઇ દુનિયાં યઉત। ળે દુનિયાં દેખૈ છી સે દુનિયાં ગહિ
ભઉં સકૈએ મુદા યાઉ તં યરત મનુક્ખે વુતે। અહાંકેં કોન દુખ અછિ, ભગવાન
તેહેન કમાસુત પતિ દેઉન ળે દનિ દૂના ગાત યૌગુમા હેરએ, તૈપર વાઉ-વધ્યાક
સેવા-ટહઉ કનૈઉ હમહૂં છીહે તખનો ળં સુખ-ભોગ નહિ કરવ તં ળીવને કી જેઉ।"
સુભદ્રા અપન પીડપોહૂ વના મનસં મનમે ગોપિ યંયઉયિાકેં તેના ગાખએ ઉગાઉ ળે
યંયઉયિા સાંહ્-ભોર અપન વેટા-પુતોહુકેં દસટા ગાનકિ અસીરવાદ પ્રાત દિનિ
દર છેઉ। સંળોગ વનઉ, પાંચ વર્ખક વીચ સુભદ્રાકેં તીન સન્તાન, તીનૂ
વેટીએ, ભડ ગેઉન। સમાતરહક સુવિધા રહને સુભદ્રાકેં અભાવો મહઉસં
સન્તાન ળન્મક પીડ઼ા કમ હેર છેઉન।
વેટી ળન્મક પ્રાતિ કામેસરક મનમે કહિયો ઇ નહિ ઉડઉન ળે સમાળક વીચ
પઢ઼ઉ-ઉખ્ખઉ નૌળવાન યુવક હમહૂં છી તંએ કિએ ને નવ પીઢ઼ીકેં વુહા વેટા-વઅિાહક
ઉન-દેનક પ્રથાકેં સમાપ્ત કની।
નીક કમાર જેને વેટી વઅિાહકેં ઘરક સામાન્ય પ્રક્રિયા કામેસર વુહૈ છૈથ।
તંએ ઇ વુહૈક પ્રગતે કી છૈન ળે સભ કાઉમે શાસ્ત્ર-પુરાણક વિયાર સભ વુહૈ
છિએ મુદા વઅિાહ આ વઅિાહક દાન-દહેળ ઉર ઘડ઼ીમે સભ કછુિ વસૈર ળાર છી।
ળર સમાળમે વેટાક પ્રાતિ દહેળ ઉઉ પિતાક મુંહપર દુતકારનહિર હેર છઉ,
તહી સમાળમે ઓહના ઉક માને દુતકારનહિર, અપને અખ્ખન મુડ઼ી ગોતિ

सड़कपर हुटका गनए लगल अछि। यएह छी आजुक समाज। अपन काजमे कामेसर तेना मगन भऽ गेल, माने रमि गेल जे समाजक संग अपन परिवारोकेँ बिसरि गेल।

समाजक बीच दान-दहेजक बेवहार देख कामेसर दान-दहेजकेँ समाज चलैक प्रक्रिया, माने सामाजिक चलैन बुझि रहल छैथ। अखन तक कामेसरक जानकारीमे दूटा ट्रेक्टरक जे आमदनी छैन तइसँ डेढ़िया-दोबर आमदनी हुअ लगैन। डेढ़िया-दोबर आमदनी होइक प्रक्रियामे किछु खास-खास परिस्थिति भेटैन। पहिल ई भेटैन जे गाम-समाजमे जेते काज अछि ओइ काजकेँ सम्हारने बिना समाज केना ठाढ़ हएत। मुदा समाजो तँ समाज छी। बेकता-बेकती समस्यो अछि आ समाधान करैक रस्तो अछिए। जेते काज करैक माने ट्रेक्टरसँ काज लइक, शक्ति कामेसरकेँ छैन, आठ घण्टाक, तइसँ आगू बढ़ि तेरह-चौदह घण्टा काज लिअ लगल।

दोसर परिस्थिति कामेसरकेँ ईहो संग देलकैन जे जानकार लोक जकाँ लेन-देन नहि रहैन। गमैया लोक, गौआँ बुझि आँखि मुनि बिसिवास करैत रहैन। तइसँ ड्राइवरक माध्यमसँ किछु ऊपरी आमदनी सेहो भाइये जाइ छैन। तेसर ईहो परिस्थिति कामेसरकेँ संग देलकैन जे इलाकाक जेतेक ट्रेक्टरवला छैथ, सभक संग लेन-देनक सम्बन्ध सेहो बनि गेलैन, जइसँ नव समाजक रूपमे एकटा नव समाजक निर्माण सेहो भेलैन। जइसँ ऐगला-पैछला कमाइक आशामे लेन-देन सेहो सहयोगी भेलैन। घरसँ सटल, माने कामेसरक घरक सटल, डेढ़ कट्ठाक चौमास, जे बासभूमि सेहो छी, डाकपर चढ़ा कीनि लेलैन। तैसंग गामक बीचमे जे चौबट्टी अछि, तैठाम सेहो कट्ठा भरि जमीन कीनलैन। ओना, कामेसरक मनमे ईहो नचिये रहल छैन जे मकान बनौने कारोबार कऽ सकै छी, रहैयोले तँ मकाने चाही, तैसंग ईहो तँ छैन्हे जे बैकेक रूपैआक आमदनी जकाँ आमदनी सेहो अपने औत। खाएर जे किछु कामेसरक मनमे रहल होनि मुदा ईहो तँ बलहिरी देल जा सकैए जे घर लगसँ गामक चौक होइत, तीन कोस

हटल बाजारमे सेहो डेढ़ कट्ठा घराड़ी कीनि लेल। तैसंग सूसघिरे कए ने होइ, मुदा घर बना कामेसर अपन परिवारकेँ बजारू जीवन तक सेहो पहुँचबे केलैन। पाँच सालक बीच जहिना कामेसरक जीवनमे आर्थिक बाढ़ि एलैन तहिना रघुवीरो आ मुनेसरोकेँ जेबे कएल। तेतबे नहि, गामक लोकक बीच श्रमक प्रति आकर्षण सेहो जगबे कएल।

-

-जगदीश प्रसाद मण्डलजीक जन्म मधुबनी जिलाक बेरमा गाममे ५ जुलाई १९४७ ईस्वीमे भेलैन। मण्डलजी हिन्दी एवं राजनीति शास्त्रमे एम.एक अहर्ता पाबि जीविकोपार्जन हेतु क□षि कार्यमे संलग्न भऽ रुचि पूर्वक समाज सेवामे लागि गेला। समाजमे व्याप्त रूढ़िवादी एवं सामन्ती व्यवहार सामाजिक विकासमे हिनका बाधक बुझि पड़लैन। अतः जमीन्दार, सामन्तक संग गाममे पुरजोर लड़ाइ ठाढ़ भऽ गेलैन। अतः मण्डलजी अपन जीवनक अधिकांश समय केस-मोकदमा, जहल यात्रादिमे व्यतीत केलाह। २००१ ईस्वीक पश्चात साहित्य लेखन-क्षेत्रमे एला। २००८ ईस्वीसँ विभिन्न पत्र-पत्रिकादिमे हिनक रचना प्रकाशित हुअ लगलैन। गीत, काव्य, नाटक, एकांकी, कथा, उपन्यास इत्यादि साहित्यिक मौलिक विधिमे हिनक अनवरत लेखन अद्वितीय साबित भऽ रहलैन अछि। अपन धरि दर्जन भरि नाटक्एकांकी, पाँच सएसँ ऊपर गीत्काव्य, उनैस गोट उपन्यास आ साढ़े आठसए कथा-कहानीक संग किछु महत्वपूर्ण विषयक शोधलेख आदिक पुस्तकाकार, सएसँ ऊपर ग्रन्थमे प्रकाशित छैन।

मिथिला-मैथिलीक विकासमे श्री जगदीश प्रसाद मण्डलजीक योगदान अविस्मरणीय छैन। ई अपन सतत क्रियाशीलता आ रचना धर्मिताक लेल विभिन्न संस्थासभक द्वारा सम्मानित्पुरस्क□त होइत रहला अछि, यथा- विदेह सम्पादक मण्डल द्वारा "गामक जिनगी" लघु कथा संग्रह लेल "विदेह सम्मान- २०११", "गामक जिनगी व समग्र योगदान हेतु साहित्य अकादेमी

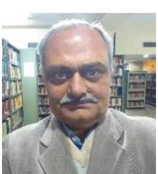
દ્વારા- "ટૈગોર લિટિરિચર એવાર્ડ- ૨૦૧૧", મિથિલા મૈથિલીક ઉન્નયન લેલ સાક્ષર દરભંગા દ્વારા- "વૈદેહ સમ્માન- ૨૦૧૨", વિદેહ સમ્પાદક મણ્ડલ દ્વારા "નૈ ધારૈ" ઉપન્યાસ લેલ "વિદેહ બાલ સાહિત્ય પુરસ્કાર- ૨૦૧૪", સાહિત્યમે સમગ્ર યોદાન લેલ એસએનએસ ગ્લોબલ સેમિનરી દ્વારા "કૌશિકી સાહિત્ય સમ્માન- ૨૦૧૫", મિથિલા-મૈથિલીક વિકાસ લેલ સતત ક્રિયાશીલ રહબાક હેતુ અખિલ ભારતીય મિથિલા સંઘ દ્વારા- "વૈદ્યનાથ મિશ્ર "યાત્રી" સમ્માન- ૨૦૧૬", રચના ધર્મિતાક ક્ષેત્રમે અમૂલ્ય યોગદાન હેતુ જ્યોત્સના-મણ્ડલ દ્વારા- "કૌમુદી સમ્માન- ૨૦૧૭", મિથિલા-મૈથિલીક સંગ અન્ય ઉત્ક□ષ્ટ સેવા લેલ અખિલ ભારતીય મિથિલા સંઘ દ્વારા "સ્વ. બાબૂ સાહેબ ચૌધરી સમ્માન- ૨૦૧૮", ચેતના સમિતિ, પટનાક પ્રસિદ્ધિ "યાત્રી ચેતના પુરસ્કાર- ૨૦૨૦", મૈથિલી સાહિત્યક અહર્નિશિ સેવા આ સ□જન હેતુ મિથિલા સાંસ્ક□તિક સમન્વય સમિતિ, ગુવાહાટી-અસમ દ્વારા "રાજકમલ ચૌધરી સાહિત્ય સમ્માન- ૨૦૨૦", ભારત સરકાર દ્વારા "સાહિત્ય અકાદેમી પુરસ્કાર- ૨૦૨૧" તથા સાહિત્ય ઓ સંસ્ક□તિમે મહત્વપૂર્ણ અવદાન લેલ અમર શહીદ રામફલ મંડલ વિચાર મંચ દ્વારા "અમર શહીદ રામફલ મંડલ રાષ્ટ્રીય પુરસ્કાર- ૨૦૨૨"

રચના સંસાર : ૧ ઇન્દ્રધનુષી અકાસ, ૨ રાતિ-દિન, ૩ તીન જેઠ એગારહમ માઘ, ૪ સરિતા, ૫ ગીતાંજલિ, ૬ સુખાએલ પોખરિક જાઇડ, ૭ સતબેધ, ૮ ચુનૌતી, ૯ રહસા ચૌરી, ૧૦ કામધેનુ, ૧૧ મન મથન, ૧૨ અકાસ ગંગા - કવિતા સંગ્રહ। ૧૩ પંચવટી- એકાંકી સંચયન। ૧૪ મિથિલાક બેટી, ૧૫ કમ્પ્રોમાઇજ, ૧૬ ઝમેલિયા બિઆહ, ૧૭ રત્નાકર ડકૈત, ૧૮ સ્વયંવર- નાટક। ૧૯ મૌલાએલ ગાછક ફૂલ, ૨૦ ઉત્થાન-પતન, ૨૧ જિનગીક જીત, ૨૨ જીવન-મરણ, ૨૩ જીવન સંઘર્ષ, ૨૪ નૈ ધાડૈ, ૨૫ બડકી બહિન, ૨૬ ભાદવક આઠ અન્હાર, ૨૭ સધવા-વિધવા, ૨૮ ઠૂઠ ગાછ, ૨૯ ઇજ્જત ગમા ઇજ્જત બચેલૌં, ૩૦ લહસન, ૩૧ પંગુ, ૩૨ આમક ગાછી, ૩૩ સુચિતા, ૩૪ મોડ઼પર, ૩૫ સંકલ્પ, ૩૬ અન્તિમ ક્ષણ, ૩૭ કુણ્ઠા- ઉપન્યાસ। ૩૮ પયસ્વિની- પ્રબન્ધ-નિબન્ધ-સમાલોચના। ૩૯ કલ્યાણી, ૪૦ સતમાએ, ૪૧ સમઝૌતા, ૪૨ તામક તમઘૈલ,

४३ बीरांगना- एकांकी। ४४ तरेगन, ४५ बजन्ता-बुझन्ता- विहनि कथा संग्रह। ४६ शंभुदास, ४७ रटनी खढ़- दीर्घ कथा संग्रह। ४८ गामक जिनगी, ४९ अर्द्धांगिनी, ५० सतभैंया पोखरि, ५१ गामक शकल-सूरत, ५२ अपन मन अपन धन, ५३ समरथाइक भूत, ५४ अप्पन-बीरान, ५५ बाल गोपाल, ५६ भकमोड़, ५७ उलबा चाउर, ५८ पतझाड़, ५९ गढ़ैनगर हाथ, ६० लजबिज्जी, ६१ उकडू समय, ६२ मधुमाछी, ६३ पसेनाक धरम, ६४ गुड़-खुद्दीक रोटी, ६५ फलहार, ६६ खसैत गाछ, ६७ एगच्छा आमक गाछ, ६८ शुभचिन्तक, ६९ गाछपर सँ खसला, ७० डभियाएल गाम, ७१ गुलेती दास, ७२ मुड़ियाएल घर, ७३ बीरांगना, ७४ स्मृति शेष, ७५ बेटीक पैरुख, ७६ क्रान्तियोग, ७७ त्रिकालदर्शी, ७८ पैंतीस साल पछुआ गेलौं, ७९ दोहरी हाक, ८० सुभिमानी जिनगी, ८१ देखल दिन, ८२ गपक पियाहुल लोक, ८३ दिवालीक दीप, ८४ अप्पन गाम, ८५ खिलतोड़ भूमि, ८६ चितवनक शिकार, ८७ चौरस खेतक चौरस उपज, ८८ समयसँ पहिने चेत किसान, ८९ औक, ९० गामक आशा टूटि गेल, ९१ पसेनाक मोल, ९२ कर्मयोग, ९३ हारल चेहरा जीतल रूप, ९४ रहै जोकर परिवार, ९५ कर्ताक रंग कर्मक संग, ९६ गामक सूरत बदैल गेल, ९७ अन्तिम परीक्षा, ९८ घरक खरच, ९९ नीक डकार डकेलौं, १०० जीवनक कर्म जीवनक मर्म, १०१ संघर्ष, १०२ भाग मिलन काल, १०३ आएल आशा चलि गेल, १०४ जीवन दान तथा १०५ अप्पन साती-लघु कथा संग्रह।

अपन मंतव्य editorial@videha.co.in **पर पठाउ।**

૨.૧૨.૧વીન્દ્૧ નાનાયણ મશ્રિ૧- માત□જૂમા (ઉપન્યાસ) - ૨૦ મ ખેપ

૧વીન્દ્૧ નાનાયણ મશ્રિ૧

માત□જૂમા (ઉપન્યાસ□□ ૨૦ મ ખેપ

૨૦

प्रात भेने संयोगसँ नागबाबा घुमैत-फिरैत उत्तरबारिटोल पहुँचलाह । उत्तरबारिटोल हुनकर जन्मस्थान अछि। तेँ गाहे-बगाहे ओ एतए अबैत रहैथ छथि। एहूठामसँ कैकगोटे हुनकर आश्रममे जानकीधाम जाइत रहैत अछि। गाम एलाक बाद ओ अपन पैत□क घरमे नहि रहैत छथि। पाकड़ीक गाछसँ सटल नागबाबाक सहयोगसँ ओतए मंदिर बनाओल गेल । दक्षिणबारिटोल लोकसभ ओहि समयमे नागबाबाक सहयोग नहि केने रहथि। संभवतः हुनकर सभक अहं बाधक भए गेल रहए । मुदा नागबाबा ककरोसँ किछु नहि कहलथि। कहाँदनि नागबाबाक एकटा भक्त सभटा खर्च देलकैक । गाम अएलाक बाद नागबाबा ओहि मंदिरमे रहैत छलाह।

नागबाबाक अबितहि ओहिठाम लोकक करमान लागि गेल । लग-पासमे जे केओ हुनका अबैत देखलक,हुनकर पाछू-पाछू मंदिर धरि चलि आएल । नागबाबा मंदिरमे अएलाक बाद लोकसभसँ हालचाल लैत रहथि कि जयन्त ओतए पहुँचि गेलाह। ओ हुनका साष्टांग प्रणाम केलनि। नागबाबाकेँ जयन्तक सभटा समाचार पता रहनि।

"कालिकान्त अहाँक समाचार सुनि बहुत चिंतामे पड़ि गेल छथि। हुनके कहलापर हम गाम अएलहुँ अछि। ओना हमरा केदारनाथ -बद्रीनाथ जएबाक कार्यक्रम छल। मुदा कालिकान्त अड़ि गेलाह । कहए लगलाह-

"जयन्त गाममे बहुत द्वंद्वमे पड़ि गेल छथि। हुनका लेने अबिऔ । जानकीधाममे हुनकर बहुत आवश्यकता अछि। "

नागबाबाक बात सुनि जयन्त तुरंत कहैत छथि-

"हम अहाँक उपकारकेँ नहि बिसरि सकैत छी । मुदा जन्मभूमिक ऋण के उतारत? पाठशालाक काज जाधरि आगू नहि होएत हमरा शांति नहि भेटि सकैत अछि। "-जयन्त बजलाह ।

"अहाँक विचार तँ बहुत उत्तम अछि। मुदा एहिमे सभसँ भारी तँ अहाँक अपने समाज कए रहल छथि। "-नागबाबा बजलाह ।

"आब अहाँ आबिए गेल छी । सभटा सलटि जेतैक । हम तँ निमित्त भए चुकल छी । हमर जीवन तँ एहि पाठशालाक हेतु समर्पित अछि आ रहत । आगू ईश्वरक इच्छा । "-जयन्त बजलाह।

"𑒯𑒧𑒮𑒥 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒞𑓂𑒢𑒏𑒹𑒿 𑒮𑓀𑒑𑒹 𑒕𑒲। 𑒣𑒰𑒚𑒬𑒰𑒪𑒰 𑒁𑒫𑒬𑓂𑒨 𑒥𑒢𑒱 𑒏𑒋 𑒩𑒯𑒞। 𑒋𑒯𑒱 𑒯𑒹𑒞𑒳 𑒯𑒧𑒮𑒥 𑒮𑒩𑓂𑒫𑒮𑓂𑒫 𑒞𑓂𑒨𑒰𑒑 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒏 𑒯𑒹𑒞𑒳 𑒞𑒻𑒨𑒰𑒩 𑒕𑒲।"- 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩𑒥𑒰𑒩𑒱𑒙𑒼𑒪𑒏 𑒪𑒼𑒏𑒮𑒥 𑒥𑒰𑒖𑒪।

"𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒪𑒼𑒏𑒢𑒱𑒏 𑒅𑒞𑓂𑒮𑒰𑒯 𑒣𑓂𑒩𑒬𑓀𑒮𑒢𑒲𑒨 𑒟𑒱𑒏। 𑒣𑒩𑓀𑒞𑒳 𑒣𑒰𑒚𑒬𑒰𑒪𑒰 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒋𑒏𑒠𑒱𑒢𑒏 𑒔𑒲𑒖 𑒢𑒯𑒱 𑒁𑒕𑒱। 𑒋𑒯𑒱 𑒯𑒹𑒞𑒳 𑒨𑒼𑒑𑓂𑒨 𑒬𑒱𑒏𑓂𑒭𑒏 𑒔𑒰𑒯𑒲, 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱𑒦𑒰𑒬𑒰𑒪𑒲 𑒫𑒱𑒠𑓂𑒨𑒰𑒩𑓂𑒟𑒲 𑒔𑒰𑒯𑒲 𑒂 𑒮𑒥𑒮𑒿 𑒥𑒹𑒮𑒲 𑒬𑒰𑓀𑒞𑒱 𑒔𑒰𑒯𑒲 𑒖𑒰𑒯𑒱𑒮𑒿 𑒬𑒱𑒏𑓂𑒭𑒰𑒏 𑒯𑒹𑒞𑒳 𑒅𑒔𑒱𑒞 𑒂 𑒂𑒫𑒬𑓂𑒨𑒏 𑒫𑒰𑒞𑒰𑒫𑒩𑒝 𑒩𑒯𑒻𑒏। 𑒗𑓀𑒗𑒙-𑒁𑒫𑒮𑒰𑒠 𑒏𑒹𑒪𑒰𑒮𑒿 𑒞 𑒣𑒰𑒚𑒬𑒰𑒪𑒰 𑒢𑒯𑒱 𑒔𑒪𑒱 𑒮𑒏𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱।
-𑒢𑒰𑒑𑒥𑒰𑒥𑒰 𑒥𑒖𑒪𑒰𑒯।

𑒮𑒰𑒿𑒗𑒧𑒹 𑒣𑒰𑒚𑒬𑒰𑒪𑒰𑒣𑒩 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒙𑒼𑒪𑒏 𑒪𑒼𑒏 𑒖𑒧𑒰 𑒩𑒯𑒋। 𑒢𑒰𑒑𑒥𑒰𑒥𑒰 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒂𑒥𑒱 𑒑𑒹𑒪 𑒩𑒯𑒟𑒱। 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩𑒥𑒰𑒩𑒱𑒙𑒼𑒪𑒏 𑒥𑒔𑓂𑒔𑒰𑒮𑒿 𑒥𑒴𑒜𑓃 𑒡𑒩𑒱 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒱 𑒑𑒹𑒪 𑒩𑒯𑒋। 𑒑𑒼𑒫𑒱𑓀𑒠 𑒂 𑒧𑒰𑒡𑒫 𑒢𑒰𑒑𑒥𑒰𑒥𑒰𑒮𑒿 𑒮𑒙𑒪 𑒥𑒻𑒮𑒪 𑒩𑒯𑒟𑒱। 𑒠𑒕𑒱𑒢𑒥𑒰𑒩𑒱𑒙𑒼𑒪𑒏 𑒪𑒼𑒏𑒮𑒥 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒥𑒹𑒩𑒰𑒥𑒹𑒩𑒲 𑒂𑒥𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒪𑒰𑒯। 𑒮𑒳𑒡𑒰𑒏𑒩 𑒁𑒣𑒢 𑒪𑒼𑒏𑒮𑒥𑒏 𑒮𑓀𑒑𑒹 𑒁𑒥𑒱𑒞𑒯𑒱 𑒥𑒰𑒖𑒋 𑒪𑒑𑒪𑒰𑒯-
"𑒢𑒰𑒑𑒥𑒰𑒥𑒰 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒁𑒣𑒢 𑒣𑒰𑒣 𑒡𑒼 𑒪𑒹𑒟𑒱 𑒞𑒐𑒢 𑒣𑒰𑒚𑒬𑒰𑒪𑒰 𑒥𑒢𑒥𑒯𑒱𑒟𑒱।
"𑒏𑒲 𑒥𑒰𑒖𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒯 𑒂 𑒏𑒏𑒩𑒰 𑒏𑒯𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒯𑒏 𑒮𑒹 𑒯𑒼𑒮 𑒕𑒯?"-𑒏𑒹𑒃𑒼 𑒑𑒾𑒨𑒰 𑒥𑒰𑒖𑒪।
"𑒞𑒼𑒩𑒰 𑒮𑒥𑒏𑒹𑒿 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒢𑒯𑒱 𑒥𑒴𑒗𑒪 𑒕𑒯 𑒞𑒿 𑒏𑒱𑒋𑒏 𑒥𑒖𑒻𑒞 𑒕𑒯? 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒖𑒩𑒴𑒩𑒲 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒹 𑒮𑒥 𑒥𑒰𑒞𑒧𑒹 𑒪𑒰𑒩𑒱 𑒠𑒱𑒥𑒹 𑒏𑒩𑒲।"-𑒮𑒳𑒡𑒰𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒖𑒪।
"𑒞𑒴𑒿 𑒁𑓀𑒙-𑒮𑓀𑒙 𑒥𑒖𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒥𑒯 𑒂 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒳𑒢𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒞, 𑒮𑒹 𑒖𑒧𑒰𑒢𑒰 𑒑𑒹𑒪𑒻𑒏। 𑒂𑒥𑒼 𑒖𑒿 𑒢𑒯𑒱 𑒮𑒳𑒡𑒩𑒥𑒯 𑒞𑒿 𑒃 𑒪𑒼𑒏𑒏 𑒥𑒪 𑒏𑒻𑒏 𑒠𑒱𑒢 𑒔𑒪𑒥𑒯?"-𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒑𑒾𑒨𑒰 𑒥𑒰𑒖𑒪।
"𑒦𑒑𑒫𑒰𑒢! 𑒥𑒱𑒢𑒰 𑒥𑒴𑒗𑒢𑒹-𑒮𑒴𑒗𑒢𑒹 𑒋𑒯𑒱 𑒞𑒩𑒯𑒏 𑒥𑒰𑒞 𑒥𑒖𑒥𑒰𑒏 𑒣𑒩𑒱𑒝𑒰𑒧 𑒦𑒼𑒑𑒥𑒰𑒏 𑒯𑒹𑒞𑒳 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒞𑒻𑒨𑒰𑒩 𑒩𑒯𑒯। 𑒏𑒞𑒥𑒼 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒥𑒠𑒪𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒻𑒏 𑒁𑒕𑒱,𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒞𑒰𑒯𑒱𑒮𑒿 𑒏𑒲?-𑒮𑒳𑒡𑒰𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒖𑒪।
"𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒏𑒯𑒋 𑒏𑒲 𑒔𑒰𑒯𑒻𑒞 𑒕𑒲, 𑒮𑒹 𑒮𑒰𑒤-𑒮𑒰𑒤 𑒏𑒱𑒋𑒏 𑒢𑒯𑒱 𑒥𑒖𑒻𑒞 𑒕𑒲 𑒖𑒹 𑒖𑒪𑒹𑒥𑒲 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒥𑒰𑒞𑒏𑒹𑒿 𑒒𑒳𑒧𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒲।"
"𑒢𑒰𑒑𑒥𑒰𑒥𑒰𑒣𑒩 𑒯𑒞𑓂𑒨𑒰𑒏 𑒂𑒩𑒼𑒣 𑒩𑒯𑒻𑒏। 𑒖𑒰𑒢 𑒥𑒿𑒔𑒰𑒥𑒏 𑒯𑒹𑒞𑒳 𑒞𑒯𑒱𑒂𑒮𑒿 𑒑𑒰𑒧𑒮𑒿 𑒦𑒰𑒑𑒱 𑒏𑒋 𑒥𑒥𑒰𑒖𑒲 𑒥𑒢𑒋 𑒑𑒹𑒪 𑒁𑒕𑒱 𑒂 𑒮𑒥𑒏𑒹𑒿 𑒚𑒏𑒢𑒹 𑒤𑒱𑒩𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱।"-𑒮𑒳𑒡𑒰𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒖𑒪।
"𑒮𑒞𑓂𑒨 𑒏𑒯𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒟𑒱, 𑒮𑒳𑒡𑒰𑒏𑒩।"-𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒮𑒧𑒩𑓂𑒟𑒢 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒪𑒼𑒏𑒮𑒥

गरजल।

"हम कोनो थानेदार नहि छिऐ जे नागबाबाक केसक जाँच करबै। नागबाबा एहिगामक प्रतिष्ठित संत छथि आ हमरा लोकनिकेँ ओ निरन्तर कल्याण केलनि अछि। हमसभ हुनकर खिलाफमे एकशब्द नहि सुनि सकैत छी। -गोविन्द बाजल।

वाद-विवाद बढ़ैत देखि नागबाबा हस्तक्षेप करैत बजलाह-

"हम जे छी, नहि छी ताहि लेल ककरो प्रमाण देबाक प्रयोजन नहि अछि, ने हमरा ककरो प्रमाणपत्र चाही। मुदा ई स्पष्ट करू जे अहाँ जयन्तक पाछू कथिक पड़ल रहैत छथिन। ओ अपन पैत□क जगह पर पाठशाला बनाबए चाहैत छथि तँ अहाँकेँ एहिमे की परेसानी अछि? दोसर बात जे रातिमे अहाँक लोकनिसभ हुनका लग की करए गेल रहए? एतबे नहि -जानकीधाममे सेहो इएहसभ पहुँचल रहथि आ हुनकर शोधग्रंथकेँ चोरबएमे लागल रहथि। जँ हम कालीकान्तकेँ नहि मनबितिअनि तँ एकरासभकेँ आँखि फोड़ल रहैत।"-नागबाबा बजलाह।

"ओकरासभकेँ जखन जे होइक नहि होइक, मुदा तोरा तँ अखने थानामे बंद करब जेतह। देखहक सामने दिसि। पुलिस आबि रहल अछि।"-सुधाकर बजलाह। बात सही रहैक। एक दर्जन पुलिस जीपमे पाठशाला दिसि आबि रहल छल। पुलिसकेँ अबैत देखितहि ओतए पड़ाहि लागि गेल। दक्षिनबारिटोलक लोकसभ इएह-ल ओएह-ल भागल। मुदा उत्तरबारिटोलक लोकसभ टस सँ मस नहि भेल।

पुलिस आएल जरूर, मुदा ओ तँ अबितहि नागबाबाकेँ दंडवत प्रणाम केलक। चानू लैत आ सुधाकरकेँ गट्टा धेलक आ अपना संगे जीपपर बैसा कए थाना लेने चलि गेल।

बैसारमे जोरसँ नारा लागल-

"नागबाबाक जय!"

-रवीन्द्र नारायण मिश्र, पिताक नाम: स्वर्गीय सूर्य नारायण मिश्र, माताक नाम: स्वर्गीया दयाकाशी देवी□ वयस: ६८ वर्ष, पैत□क ग्राम:

શ્ર્ડેમ ડીહ, માત□ ક: સનિધાશ્રિ ડ્યોઢી, વ્□ ત: જીમાત સમકામક ઉપ સચવિ (સેવાનવિ□ ત્ત), સ્પેશ્રલ મેટ્મોપોલટિન મળસ્ટ્મેટ, દળ્લિી(સેવાનવિ□ ત્ત), શક્ષિા: યન્દ્મધારી મથિલિા મહાવદ્યિાલયસઁ વીએસ-સી ભૌતકિ વળ્જ્ઞાનમે પ્માતષ્ઠિા : દળ્લિી વશ્વિવદ્યિાલયસઁ વયિ સ્નાતક, પ્મકાશતિ ક□ ત: મૈથલિીમે: પ્મકાશન વ્મ્ષ:૨૦૧૭ ૧ભોમસઁ સૉંદ યમ (શ્રાત્મ કથા□□૨ પ્મસંગવશ (નવિંધ□□ ૩સ્વમ્ગ એતહ શ્રછ (યાત્મા પ્મસંગ); પ્મકાશન વ્મ્ષ:૨૦૧૮ ૪ શ્રસાદ (કથા સંગ્મહ□ ૫ નમસ્તસ્યૈ (ઉપન્યાસ□ ૬ વવિધિ પ્મસંગ (નવિંધ□ ૭મહમાળ(ઉપન્યાસ□ ૮લળકોટમ(ઉપન્યાસ); પ્મકાશન વ્મ્ષ:૨૦૧૯ ૯સીમાક શ્રોહ પામ(ઉપન્યાસ□૧૦સમાધાન(નવિંધ સંગ્મહ□ ૧૧માત□ ભૂમ(ઉપન્યાસ□ ૧૨સ્વપ્નલોક(ઉપન્યાસ); પ્મકાશન વ્મ્ષ:૨૦૨૦ ૧૩શંખનાદ(ઉપન્યાસ□ ૧૪૨૯૬ થકિ ળીવન(સંસ્મમણ□૧૫ઢૈમ દેવાલ(ઉપન્યાસ); પ્મકાશન વ્મ્ષ:૨૦૨૧ ૧૬પાથેય(સંસ્મમણ□ ૧૭હમ શ્રાવ મહલ છી(ઉપન્યાસ□ ૧૮પ્મલયક પમાત(ઉપન્યાસ); પ્મકાશન વ્મ્ષ:૨૦૨૨ ૧૯વીત ગેલ સમય(ઉપન્યાસ□ ૨૦પ્મતવિમ્બિ(ઉપન્યાસ□ ૨૧વદલ મહલ શ્રછ સમકછ્િ(ઉપન્યાસ□ ૨૨માષ્ટ્મ મંદમ(ઉપન્યાસ□ ૨૩સંયોગ(કથા સંગ્મહ□ ૨૪નાયા મહલ છલ વ્સુધા(ઉપન્યાસ) ।

શ્રપન મંતવ્ય દતોમાળ્સિતાડવ્દિહ૦ગમાળ્યિોમ **પમ પઠાઉ।**

૨૧૩૭□ કશિન કામીગમ- મૈથલિી સાહતિ્ય મે સોલકન સાહતિ્યકામ સવ કે શ્રસલયિત

𑒛𑒰□ 𑒏𑒱𑒬𑒢 𑒏𑒰𑒩𑒲𑒑𑒩

𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒧𑒹 𑒮𑒼𑒪𑒏𑒢 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩 𑒮𑒥 𑒏𑒹 𑒁𑒮𑒪𑒱𑒨𑒞

𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒧𑒹 𑒮𑒼𑒪𑒏𑒢 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩 𑒮𑒥 𑒏𑒹 𑒧𑒼𑒖𑒩 𑒏𑒲 𑒯𑒃? 𑒏𑒳𑒕𑒼 𑒢𑒹 𑒢𑒻 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒮𑒧𑓂𑒧𑒰𑒢 𑒥𑒰𑒞 𑒂 𑒢𑒻 𑒠𑒻 𑒖𑒰𑒃 𑒯𑒄 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒱𑒏 𑒂𑒨𑒼𑒖𑒢 𑒮𑒥 𑒧𑒹 𑒯𑒏𑒰𑒩 𑒯𑓀 𑒖𑒹 𑒮𑒼𑒪𑒏𑒢 𑒮𑒥 𑒥𑒰𑒦𑒢 𑒪𑒰□𑒥𑒲 𑒏𑒹 𑒣𑒕𑒱𑒪𑒑𑒳𑒂 𑒦𑒩𑒱𑒨𑒰 𑒥𑒢𑒪 𑒩𑒯𑒻𑒪 𑒂 𑒁𑒣𑓂𑒣𑒢𑒲𑒨𑒼 𑒕𑒹𑒥𑒼 𑒏𑒩𑒻 𑒞𑒏𑒩𑒰 𑒁𑒢𑒴 𑒏𑒹 𑒞 𑒥𑒯𑒳 𑒯𑒏𑒰𑒩𑒹 𑒯𑒏𑒰𑒩 𑒩𑒯𑒻 𑒯𑒄 𑒂 𑒅𑒯𑒹 𑒣𑒕𑒱𑒪𑒑𑒳𑒂 𑒯𑒼𑒯𑒏𑒰𑒩𑒲 𑒮𑒥 𑒏𑒦𑒲 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏 𑒑𑒱𑒩𑒼𑒯𑒥𑒰𑒠𑒲 𑒠𑒪𑒰𑒪 𑒮𑒥𑒯𑒏 𑒥𑒱𑒩𑒼𑒡 𑒢𑒻 𑒏𑒩𑒞 𑒍𑒏𑒩𑒰 𑒁𑒢𑒴 𑒏𑒹 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒱𑒏 𑒧𑓀𑒔 𑒥𑒢𑒥𑒻 𑒪 𑒏𑒯𑒱𑒨𑒾 𑒞 𑒋𑒏 𑒢𑒹 𑒥𑒯𑒢𑓂𑒢𑒰 𑒥𑒼𑒪𑒞 𑒖𑒹 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒕𑒳𑒙𑓂𑒙𑒲 𑒢𑒻 𑒨𑒻 𑒞 𑒏𑒹 𑒁𑒃 𑒤𑒹𑒩 𑒮𑒥 𑒧𑒹 𑒣𑒛𑓃𑒞 𑒏𑒢𑒲 𑒥𑒻𑒩𑒖 𑒩𑒰𑒣𑓂𑒣𑒴 𑒣𑒳𑒩𑒴𑒮𑓂𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒥𑒱𑒩𑒼𑒡 𑒢𑒻 𑒏𑒩𑒱𑒨𑒾 𑒢𑒰𑒢𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒩𑒹 𑒧𑒢𑒼𑒥𑒪 𑒞𑒼𑒛𑓃𑒥𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒰𑒮 𑒏𑒩𑒞 𑒖𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒥𑒰𑒦𑒢𑒥𑒰𑒠 𑒯𑒰𑒥𑒲 𑒥𑒪 𑒮𑒥 𑒮𑒼𑒪𑒏𑒢 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩 𑒏𑒹 𑒨𑒼𑒖𑒢𑒰 𑒥𑒢𑒰 𑒂𑒑𑒴 𑒢𑒻 𑒥𑒜𑓃𑒻 𑒠𑒹𑒞 𑒍𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒄 𑒣𑒕𑒱𑒪𑒑𑒳𑒂 𑒮𑒼𑒪𑒏𑒢 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩 𑒮𑒥 𑒮𑒼𑒪𑒏𑒢𑒹 𑒏𑒹 𑒂𑒑𑒴 𑒢𑒻 𑒥𑒜𑓃𑒰𑒅𑒞 𑒂 𑒢𑒹 𑒥𑒜𑓃𑒁 𑒠𑒹𑒞 𑒯𑒿 𑒣𑒕𑒱𑒪𑒑𑒳𑒂𑒣𑒢𑒲 𑒏 𑒖𑒲 𑒯𑒖𑒴𑒩𑒲 𑒧𑒰𑒢𑒏 𑒧𑒾𑒖 𑒏𑒹 𑒋𑒏𑒩𑒰 𑒁𑒢𑒴 𑒏𑒹 𑒁𑒣𑓂𑒣𑒢 𑒣𑒹𑒙 𑒦𑒩𑒏 𑒔𑒰𑒯𑒱

મૈથિલી સાહિત્ય મે દૂ તરહક સાહિત્યકાર સબ પૈ
પહિલુકા
૧ અપન માઈ કે બોલી છોડ઼ મૈથિલી માનક ભાષે ગાવે મે વેહાલ કરિ ત તવે વાભન લા□વી મઠાધીશ સબ કની મની એકરા સબકે મોજર દૈત
૨ સાહિત્યિક આયોજન સબ મે ઠકાર ભેટે લેજે આ કનિ મની રચના છપૈ લેજે મૈથિલ મઠાધીશ સબહક ગુલામી કરબ કરિ ત સબટા સાહિત્યિક મંચ સંસ્થા વાભને સબ વનૌને છૈ આ સબ ડામ ઓકરે કબજા હઈ
૩ કહિયો મૈથિલી સાહિત્ય કે કુક□ત્યક વિરોધ નૈ કરૈ જેતૈ એના કરબા પર ત મૈથિલી મંચ એકરા સબકે વાહર દૈતૈ આ રસ્તા રોકને રહતૈ
૪ પુરસ્કાર પાબા લેલે મૈથિલી લેવી કે ચરણવંદન કરત ઓહિના જેના વાઘ સબટા માઉસ પ્રા થોડ઼વ હડ્ડી ગુડ્ડી માઉસ બરહિયા ઉ છોડ઼ દેલક
૫ કબીયો સોલકન સાહિત્યકાર કે મંચ નિર્માણ કરૈ ઉ નૈ સોચત
૬ કોનો સાહિત્યિક આયોજન વા લેવી વિરોધ બેર મે ચોરનુકવા વનલ બપિત્તા રહૈ જાયત આ ઉલટે ઉપદેશ દૈત જે મૈથિલી સાહિત્ય મે ઓહિના હોઈત આવિ રહલ છૌ કરવૈ ઉ
૭ સોલકન સાહિત્યકાર સબકે મોજર દિયૌવે ઉ કોનો પ્રયાસ જતન નૈ કરત હે પછિલગુઆપની અપન નામ મોજર ઉ અવસ્સે હો હો મે રહત
૮ કેકરો ઉપેક્ષા ભેલા હેલા પર કોનો અવાજ નૈ ઉઠાઉત નૈ વિરોધ કેલા પર લેર ઓકરે નામ છંટા જેતૈ
૯ પાગ મંચ લેલે અપન મૂલ સંસ્ક□તિ આ વિધિ વેવહાર છોડ઼ વભનૌટી ચારણ ક સોલકને કે નામ હંસારત કરત આ અપના કે પૂબ કાવિલ આ માત□ભાષા પ્રેમી કહાઉત
૧૦ મૈથિલી માનક ભેલ ગારવ દાઉ સુતારર મૈથિલી લા□વી કે ચમચૈ કરવ આ સાહિત્યકાર હેવાક ગુમાને ચૂર રવહ કરિ ત સોલકન કે અપન સાહિત્યિક મંચ પત્ર પત્રિકા સબ છૈ નૈ સબટા વાભનક અધીન

દોસર તરહક

૧ સોθકન સાહિત્યિકાર સવ મેં થોડ઼ વહુત સંઘર્ષ કરૈ વ઼θા સાહિત્યિકાર સવ પૈ ળે મંચ નિર્માણ કરૈ ઊ પ્રયાસ ત કરૈએ ઊકનિ તેહેન માનસિક શ્રાર્થિક સહળોગ નૈ ભેટઊ઼ તરુપો વાજન θા□વી સવહક ષડ્યન્ત્રક વ઼િરોધ ક ગારુર શ્રળ્ળહિત સવટા સહૈ ઊ વ઼ેવશ રહૈએ

૨ એકરા સવકે માન સમ્માન ક શ્રકિોર રહૈ છૈ શ્રા કોનો θૈવી મઙાધીશક ચક્કર ચારુθ મે નૈ શ્રંસૈએ

૩સોθકન સાહિત્યિકાર સવકે ળગેવાક પ્રયાસ કરૈયે઼ ઊકનિ સશ્રθતા નૈ મθિઊ઼

૪ ૬ સંઘર્ષશીθ સોθકન સાહિત્યિકાર સવ સમાવ઼ેશી મૈથિθિ ઊ પ્રયાસ કરૈ ળાઈએ ઊકનિ પછિθગુશ્રા સોθકન શ્રા શ્રગુશ્રા વાજન ગૈગ એકરા સવકે મનોવθ તોડૈ઼ મે રહૈએ

૫ સુપ્પત ગપ વળૈ શ્રા મૈથિθિ θૈવી કે વ઼ાળવિ વિરોધ કારાણે ૬ સવ હરદમ વારθ રહૈરુએ

૬ મથિθિ મૈથિθિ મે નવ઼ સુચાર નવ઼ વચિાર ઊ સંઘર્ષ કરૈત રહૈઊ પૈ઼

૭ સમાવ઼ેશી મૈથિθિ ઊ કતેકો θેહ θઙાઈ θઙવ વેમતθવો ૩પહાસક પાત્ર વનવ તરુપ઼ો મૈથિθિ સાહિત્ય઼ કાર્યક્રમ સવમે ળનૂની સુચાર ઊ શ્રવ઼ાળ ૩ઠવૈત રહθ

૮ સોθકન સાહિત્ય઼ મંચ કે નિર્માણ ઊ ળનૂની કાળ કરૈ મે θાગθ રહત઼ ઊકનિ સોθકન સહળોગક ઘોર શ્રભાવ઼ સહત઼

શ્રપન મંતવ્ય઼ દિતોરાθિસતાઙવ઼દિહા૦ગમાθિયોમ **પર પઙાઊ।**

२१४.दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा- कथा-१ उपर सम्पादकीय समीक्षा अंग्रेजीमे सम्पादकीय प□ष्ठ पर

विदेहक लेखकक आमंत्रित रचना आ ओइपर समीक्षा सीरीज

ऐ अंकमे प्रस्तुत अछि दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा उपर हमर समीक्षा अंग्रेजीमे सम्पादकीय प□ष्ठ पर अछि। - सम्पादक

दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा

कथा १
लाल मौजा

पैछला अड़तालिसि वर्षक सब रेकार्ड ध्वस्त करैत ऐ बेरक जाड़ पाछाँ छोड़ि देलक। कहबी छै जाड़ मासमे नुरये आकि दुरये मुदा नुर तौक महगा जे बेसाहब करनि। जँ दाम पुछबै तँ मायो मास सौंसे देह पसीनासँ तर-बतर भऽ जाएत। जहाँ धरि दुरयेक स्ट अबैत अछि तँ ई सुख प्रायः सबहक कपारमे लिखल नै अछि। जँ कियो किशोरावस्थाक बालक-बालिका छैथ तँ नाति सिपनाहो बितैत छैन, आ बुढ़हा-बुढ़हीक तँ कथे नै पुछू कहिक तँ आर ने ओ बुढ़ भेलाहें मुदा एहेन केतेको जाड़ कऽ ओ लेकैन देखने छैथ आ ऐपने

છૈથ। તઁઇ સ્ઝ્ઠક નૂપમે કેનાક ઘોડ઼ ળકાઁ હ્થ્થે-હ્થાક શ્રસથાણપન ગણ્ડાક-ગણ્ડા યયિ઼ા-પુતા સોહ્નઠ છૈન। વાઠ-વય્યાક સમન્થ નહ્વાક કાનામ્રે શ્રોકના સજાકેઁ તઁ શ્રપને પ્યાએ-પ્યેઠાએસઁ પઠપ્યૈત ણહિ। તહૂપન સઁ ળઁ કોનો પાહુન-પનપ્ય યઠ શ્રાવૈથ તઁ ઘનક ન્સ્વ઼થા શ્રજાવે઼। સજા ઘનકેઁ વેટા-પુતોહુ શ્રઠગો છેકને। તઁઇ વુઢ઼ા- વુડ઼હિ ઙઠ તઁ માઘ માસક ળાડ઼ પ્નાામ્રક હાન વણઠ નહૈત છૈન।

કોનો તેહ્ન શ્રવ઼સને નૈ જોટ પવૈ છૈન ળે સમય઼ સઁ શ્રોર કહ્વીસઁ કછિુ ઠાજા ઉડવૈથ। તઁઇ શ્રોમહ્ન વુડ઼હિ કોના કોન મે યોકની ઠગા પુશ્રાન મે યોસશ્રિારઠ નહૈત છૈથ। શ્રા એમહ્ન વુડ઼હા દઠાણક કોનો કોનમે પોતા પોતીક સંગ ળાડ઼સઁ સન્ઘષ કનૈત નહૈત છૈથ। કોનો તનહૈઁ દુનૂ પનાણી (વુડ઼હા-વુડ઼હિ) નાતપ્યેપક ઙઠ મળવુન। મુદા સે કેતે દિન યના?

એક દિન મૌકા પાવ઼ વુઢ઼ા વુડ઼હિકેઁ હાક દર છથનિ- "સુનૈ છૈ હાથ-પએન ળાડ઼ે ઠ઼ુિન નહ્ઠ શ્રછિ, કની કોનો માઠીમે ઠહ્સુન તેઠ પકા કડ઼ ઙને શ્રાવો તઁ।

વુડ઼હિ શ્રાઁગનેસઁ ઉતાના દૈત છથનિ હઁ હઁ સુનૈ છિએ એતે ળોનસઁ કિએ હાક દર છૈ, કોનો કી હ્મ વહીન છી? ઙને શ્રાવૈ છિએ। તાવે માઠ ઘનમે શ્રાગ તાપો। વુડ઼હા પુનઃ વાળ ઉૈઠત છૈથ-

"હે ળઠ્દી સઁ શ્રૌતે હ્મ માઠ ઘનમે છી। "

વુડ઼હિ કનીવ દસ મનિટક વાદ માઠીમે ઠહ્સુન તેઠ પકા દુનુપ્યે સઁ હાક દર છથનિ-

"કેતએ છૈ હરયા઼ ઠૌ। "

વુડ઼હા સ્ઠેના વાળ ઉૈઠત છૈથ-

"એમ્હને ઙને શ્રાવો ને હરયા઼ છિએ। "

વુડ઼હિ ઠગા શ્રવૈત વાળ ઉૈઠત છૈથ-

"ઈ કછિો નૈ વુહૈ છૈ? ળે વેટી-પુતોહુવઠા શ્રઁગના-ઘન જોઠર। સુતૌ તેઠ ઠગા દૈત છિએ। "

વુડ઼હા પુશ્રાનક વછિૌણપન શ્રોઘના ળાર છૈથ શ્રા વુડ઼હિ તેઠક માઠીસ કનએ ઠગૌ છથનિ। કની કાઠક વાદ વુઢ઼ા તેઠ ઠગાવૈત ગનમા ળાર છૈથ। પ્નેમસઁ વુડ઼હીકેઁ પુછૈ છથનિ-

"જાણસ જાતમે દેની છૈ કી? વય્યા સજાકેઁ શ્રઁગના દડ઼ શ્રાવૌ પ્યા પી કડ઼ સુરૂત

𑒩𑒯𑒾 𑒂 𑒄 𑒋𑒞𑓂𑒞𑒹 𑒂𑒑𑒱 𑒞𑒰𑒣𑒼। "

𑒥𑒳𑒜𑓃𑒲 𑒂𑒿𑒑𑒢 𑒖𑒰 𑒡𑒱𑒨𑒰-𑒣𑒳𑒞𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒣𑒳𑒞𑒼𑒯𑒳 𑒮𑒦𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒻𑒞 𑒁𑒣𑒢𑒹 𑒥𑒳𑒜𑓃𑒰 𑒪𑒑 𑒂𑒥𑒱 𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒻𑒟 𑒂 𑒧𑒰𑒪𑒏 𑒒𑒩𑒧𑒹 𑒣𑒖𑒩𑒪 𑒒𑒳𑒩𑒰 𑒪𑒑 𑒥𑒻𑒮 𑒂𑒑𑒱 𑒞𑒰𑒣𑒋 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒟। 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒣𑒩𑒰𑒢𑒲𑒏 𑒑𑒣-𑒮𑒣𑓂𑒣 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒥𑒳𑒜𑓃𑒰 𑒯𑒰𑒟-𑒣𑒋𑒩 𑒮𑒳𑒑-𑒥𑒳𑒑𑒰𑒥𑒋 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒟। 𑒂 𑒁𑒣𑒢 𑒠𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒯𑒰𑒟 𑒥𑒳𑒜𑓃𑒲𑒏 𑒥𑒰𑒧𑒰

𑒯𑒰𑒟 𑒠𑒻𑒞 𑒥𑒰𑒖𑒱 𑒅𑒚𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒟 𑒋𑒏𑒩𑒰 𑒋𑒏𑓂𑒏𑒼 𑒩𑒞𑓂𑒞𑒲 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒥𑒰𑒞𑒏 𑒡𑒱𑒨𑒰𑒢 𑒢𑒹 𑒩𑒯𑒻 𑒕𑒃। 𑒏𑒯𑒾 𑒞𑒿 𑒏𑒹𑒞𑒹𑒏 𑒖𑒰𑒛𑓃 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒻 𑒏𑒯𑒻𑒞 𑒥𑒳𑒜𑓃𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒣𑒰𑒿𑒖𑒧𑒹 𑒅𑒚𑒰 𑒂 𑒣𑒳𑒂𑒩𑒏 𑒥𑒱𑒕𑒾𑒢𑒣𑒩 𑒍𑒒𑒩𑒰 𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒻𑒟। 𑒏𑒢𑒲𑒋 𑒖𑒰 𑒏𑒪𑒱𑒙𑓂𑒙𑒰-𑒣𑒙𑒲 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒂𑒏𑒱 𑒞𑒐𑒢𑒹 𑒂𑒿𑒑𑒢𑒮𑒿 𑒣𑒼𑒞𑒰-𑒣𑒼𑒞𑒲 𑒡𑒰 𑒏𑓄 𑒮𑒳𑒞𑒾𑒪 𑒥𑒰𑒥𑒰 𑒏𑒪𑒪 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒧𑒰𑒪𑒏 𑒒𑒩 𑒠𑒱𑒮𑒱 𑒠𑒾𑒛𑓃 𑒣𑒛𑓃𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱।

𑒥𑒳𑒜𑓃𑒲 𑒥𑒰𑒖𑒱 𑒅𑒚𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒟-

"𑒕𑒼𑒛𑓃𑒾 𑒢𑒹, 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒾 𑒡𑒱𑒨𑒰-𑒣𑒳𑒞𑒰 𑒮𑒦 𑒂𑒥𑒱 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒃। "

𑒂 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒣𑒩𑒰𑒢𑒲 𑒧𑒰𑒢𑒹 𑒥𑒳𑒜𑓃𑒰-𑒥𑒳𑒜𑓃𑒲 𑒋𑒏-𑒠𑒼𑒮𑒩𑒰𑒮𑒿 𑒡𑒛𑓃𑒤𑒛𑓃𑒰 𑒏𑓄 𑒁𑒪𑒑 𑒦𑓄 𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒻𑒟।

𑒩𑒯𑒪 𑒖𑒫𑒰𑒢-𑒖𑒳𑒂𑒢𑒏 𑒑𑒣, 𑒖𑒫𑒰𑒢𑒲𑒏 𑒡𑒰𑒯 𑒣𑒰𑒥𑒱 𑒖𑒰𑒛𑓃𑒼 𑒑𑒩𑒧𑒰𑒋𑒪 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒥𑒴𑒜𑓃 𑒞𑒿 𑒠𑒴 𑒣𑒩𑒰𑒢𑒲 𑒖𑒫𑒰𑒢-𑒖𑒳𑒂𑒢 𑒯𑒼𑒟𑒱 𑒂 𑒆𑒣𑒩𑒧𑒹 𑒩𑒖𑒰𑒃 𑒣𑒩𑒪 𑒯𑒼 𑒞𑒿 𑒖𑒰𑒛𑓃𑒼𑒏𑒹𑒿 𑒖𑒰𑒛𑓃𑒧𑒹 𑒣𑒮𑒲𑒢𑒰 𑒕𑒳𑒙𑒋 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒕𑒃। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒣𑓂𑒩𑒏□𑒞𑒱 𑒞𑒿 𑒮𑓂𑒟𑒱𑒩 𑒩𑒯𑒞 𑒢𑒯𑒱। 𑒍 𑒞𑒿 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒏𑒰𑒪𑒏𑓂𑒩𑒧𑒹 𑒔𑒪𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒞।

𑒥𑒱𑒞𑒪 𑒖𑒰𑒛𑓃 𑒧𑒰𑒮 𑒂𑒋𑒪 𑒮𑒩𑒮𑓂𑒫𑒞𑒲 𑒣𑒴𑒖𑒰 𑒅𑒛𑓃𑒋 𑒪𑒰𑒑𑒪 𑒫𑒰𑒞𑒰𑒫𑒩𑒝𑒧𑒹 𑒩𑓀𑒑-𑒁𑒥𑒲𑒩 𑒔𑒰𑒩𑒴 𑒏𑒰𑒞 𑒛𑒰𑒩-𑒣𑒰𑒞𑒣𑒩 𑒔𑒲𑒛𑓃𑒻-𑒔𑒳𑒢𑒧𑒳𑒢𑒲 𑒔𑒯𑒏𑒋 𑒪𑒰𑒑𑒪। 𑒏𑒼𑒃𑒪𑒲 𑒡𑒱𑒨𑒰-𑒣𑒳𑒞𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒳𑒿𑒯 𑒠𑒳𑒮𑒥 𑒬𑒳𑒩𑒴 𑒏𑓄 𑒠𑒹𑒪𑒏। 𑒂𑒧𑒏 𑒑𑒰𑒕 𑒧𑓀𑒖𑒩𑒮𑒿 𑒧𑒯𑒧𑒯 𑒏𑒩𑒋 𑒪𑒰𑒑𑒪। 𑒧𑒳𑒢𑒑𑒰 𑒤𑒴𑒪 𑒡𑒩𑒋 𑒪𑒰𑒑𑒪, 𑒩𑒰𑒃, 𑒞𑒼𑒛𑓃𑒲, 𑒞𑒲𑒮𑒲 𑒂 𑒮𑒹𑒩𑒮𑒼𑒧𑒹 𑒣𑒲𑒁𑒩-𑒣𑒲𑒁𑒩 𑒤𑒴𑒪 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒪𑒯𑒪𑒯𑒰𑒋 𑒪𑒰𑒑𑒪। 𑒫𑒰𑒞𑒰𑒫𑒩𑒝 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒠𑒼𑒮𑒩𑒹 𑒩𑓀𑒑𑒏 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪। 𑒔𑒰𑒩𑒴𑒏𑒰𑒞 𑒧𑒯𑒧𑒯 𑒏𑒩𑒻𑒞। 𑒏𑒟𑒰-𑒏𑒳𑒙𑒧𑒻𑒞𑒲 𑒬𑒳𑒩𑒳 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪। 𑒏𑒟𑒏𑒱𑒨𑒰 𑒮𑒦 𑒚𑒰𑒧-𑒚𑒰𑒧 𑒖𑒰𑒋-𑒂𑒥𑒋 𑒪𑒰𑒑𑒪। 𑒏𑒟𑒰 𑒁𑒩𑒰𑒕𑒱𑒪𑒰 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒩 𑒪𑒰𑒪-𑒣𑒲𑒁𑒩 𑒡𑒼𑒞𑒲 𑒂 𑒞𑒻𑒣𑒩 𑒪𑒰𑒚𑒲 𑒯𑒴𑒩𑒥𑒪𑒰 𑒪𑒰𑒪-𑒪𑒰𑒪 𑒛𑒣𑓂𑒣𑒰 𑒁𑒣𑒢 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪 𑒮𑒦𑓂𑒨𑒞𑒰𑒏 𑒣𑒩𑒱𑒔𑒋 𑒠𑒱𑒁 𑒪𑒰𑒑𑒪। 𑒢𑒹𑒢𑒰-𑒦𑒳𑒙𑒏𑒰 𑒮𑒦 𑒤𑒑𑒳𑒢𑒯𑒻𑒙 𑒑𑒲𑒞 𑒑𑒰𑒥𑒋 𑒪𑒰𑒑𑒪-

"𑒌 𑒥𑒛𑓃𑒏𑒲 𑒦𑒾𑒖𑒲, 𑒏𑒩𑒱𑒨𑒾 𑒥𑒱𑒨𑒰𑒯, 𑒏𑒹𑒞𑒹 𑒠𑒱𑒢 𑒩𑒯𑒥𑒻 𑒂𑒥 𑒯𑒧 𑒏𑒳𑒧𑒰𑒩 𑒠𑒹𑒐𑒻𑒞 𑒠𑒹𑒐𑒻𑒞 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒄 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪𑒻 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒥𑒯𑒱𑒢𑒮𑒿 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒪𑒦 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪𑒻"।

𑒯𑒩𑒥𑒰𑒯𑒹-𑒔𑒩𑒥𑒰𑒯𑒹 𑒮𑒦 𑒤𑒑𑒳𑒂𑒮𑒿 𑒮𑒧𑓂𑒥𑒢𑓂𑒡𑒱𑒞 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒂 𑒦𑒼𑒖𑒣𑒳𑒩𑒲 𑒑𑒲𑒞 𑒑𑒰𑒥𑒋 𑒪𑒑𑒪। 𑒥𑒰𑒡-𑒥𑒼𑒢𑒧𑒹 𑒧𑒰𑒪-𑒧𑒯𑒲𑒮 𑒔𑒩𑒰𑒥𑒋 𑒂 𑒒𑒩-𑒒𑒮𑒥𑒯𑒱𑒢𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒹𑒐𑒻𑒞 𑒄 𑒑𑒲𑒞 𑒑𑒰𑒥𑒋-

"𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒪𑒯𑓀𑒑𑒰 𑒅𑒚𑒰 𑒠𑒹𑒫 𑒩𑒲𑒧𑒼𑒙𑒮𑒿। "

𑒒𑒮𑒥𑒯𑒱𑒢𑒲 𑒮𑒦 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒅𑒞𑓂𑒞𑒰𑒩𑒰 𑒠𑒹𑒢𑒰𑒃 𑒢𑒻 𑒥𑒱𑒮𑒩𑒰𑒋 𑒍𑒯𑒼 𑒮𑒦 𑒑𑒰𑒥𑒋 𑒄 𑒑𑒲𑒞- "𑒩𑒍 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒰 𑒥𑒖𑓂𑒖𑒩 𑒐𑒮𑒞𑒼। "

𑒥𑒳𑒗𑒴 𑒖𑒹 𑒖𑒰𑒛𑓃𑒏 𑒐𑒳𑒧𑒰𑒩𑒲 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒦 𑒤𑒰𑒑𑒳𑒢𑒹𑒧𑒹 𑒅𑒑𑒰𑒛𑓃𑒋 𑒔𑒰𑒯𑒻𑒞। 𑒖𑒢𑒱𑒏𑒰 𑒣𑒩𑒱𑒫𑒰𑒩𑒧𑒹 𑒢𑒫 𑒥𑒱𑒂𑒯 𑒦𑒹𑒪 𑒩𑒯𑒻𑒢, 𑒥𑒳𑒗𑒴 𑒞𑒿 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒕𑒍 𑒂𑒿𑒑𑒳𑒩 𑒒𑒲𑒋𑒧𑒹 𑒂𑒐𑒱 𑒌 𑒮𑒧𑒨𑒮𑒿 𑒦𑒪 𑒑𑒼𑒔𑒢𑓂𑒣𑒳𑒩 𑒑𑒰𑒧𑒏 𑒢𑒰𑒧𑒠𑒹𑒫 𑒥𑒰𑒥𑒴𑒏 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒰 𑒥𑒔𑒥𑒰 𑒅𑒑𑒰𑒢 𑒏𑒢𑒱𑒏 𑒢𑒹 𑒪𑒰𑒦 𑒅𑒿𑒥𑒻𑒟। 𑒏𑒢𑒱𑒏 𑒞𑒿 𑒋𑒯𑒱𑒥𑒹𑒩 𑒥𑒰𑒃𑒮 𑒠𑒱𑒮𑒧𑓂𑒥𑒩 𑓒𑓐𑓐𑓘 𑒄𑒮𑓂𑒫𑒲𑒧𑒹 𑒯𑒳𑒢𑒏 𑒁𑒑𑓂𑒩𑒰𑒖 𑒠𑒳𑒩𑓂𑒑𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠𑒖𑒲𑒏 𑒥𑒱𑒂𑒯 𑒠𑒩𑒦𑓀𑒑𑒰 𑒖𑒱𑒪𑒰𑒏 𑒥𑒢𑒳𑒂𑒩𑒰 𑒑𑒰𑒧𑒧𑒹 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒢𑓂𑒢 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒹𑒪𑒻𑒢। 𑒞𑒿𑒋 𑒧𑒻𑒨𑒰𑒮𑒿 𑒞𑒿 𑒛𑒩 𑒖𑒩𑒳𑒩 𑒩𑒯𑒻𑒢 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒢𑒫𑒏𑒲 𑒏𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿 𑒁𑒩𑓂𑒟𑒰𑒞 𑒪𑒰𑒪 𑒦𑒾𑒖𑒲𑒮𑒿 𑒐𑒴𑒥 𑒩𑓀𑒑-𑒩𑒦𑒮 𑒯𑒼𑒃 𑒕𑒹𑒪𑒻𑒢।

𑒅𑒑𑒰𑒢𑒏 𑒦𑒾𑒖𑒲 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒏𑒩𑒲𑒥 𑒋𑒏𑓂𑒏𑒻𑒮 𑒥𑒩𑓂𑒐𑒏 𑒕𑒹𑒪𑒲। 𑒥𑒲𑒮 𑒥𑒮𑒢𑓂𑒞 𑒞𑒿 𑒮𑒳𑒐𑒪𑒹-𑒮𑒰𑒐𑒪𑒹 𑒥𑒱𑒞𑒾𑒪𑒻𑒢 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒋𑒏𑓂𑒏𑒻𑒮𑒧 𑒥𑓀𑒮𑒢𑓂𑒞 𑒥𑒳𑒗𑒴 𑒖𑒹 𑒍 𑒞𑒿 𑒩𑒮𑒮𑒿 𑒅𑒑𑒛𑒳𑒧 𑒏𑒩𑒻 𑒕𑒹𑒪𑒲। 𑒥𑒹𑒮 𑒣𑒰𑒿𑒔 𑒯𑒰𑒟 𑒢𑒧𑒯𑒩-𑒕𑒛𑓃𑒑𑒩, 𑒠𑒹𑒯𑒼 𑒠𑒬𑒰 𑒥𑒹𑒮 𑒦𑒩𑒪-𑒣𑒴𑒩𑒪 𑒑𑒰𑒪 𑒞𑒿 𑒥𑒳𑒗𑒴 𑒯𑒰𑒃 𑒥𑓂𑒩𑒲𑒛 𑒙𑒧𑒰𑒙𑒩 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒪𑒰𑒪 𑒙𑒻𑒮 𑒂 𑒥𑒹𑒮 𑒑𑒳𑒠𑒑𑒩। 𑒂𑒿𑒐𑒱 𑒋𑒯𑒹𑒢 𑒏𑒙𑒑𑒩 𑒖𑒹 𑒖𑒹𑒏𑒩𑒰 𑒠𑒱𑒮𑒱 𑒋𑒏 𑒥𑒹𑒩 𑒞𑒰𑒏𑒱 𑒠𑒻𑒟𑒢𑒱 𑒞𑒿 𑒥𑒳𑒗𑒴 𑒮𑒼𑒢𑒱𑒞 𑒋𑒏𑓂𑒏𑒼 𑒚𑒼𑒣 𑒢𑒻 𑒐𑒮𑒻𑒞 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒍 𑒥𑒹𑒔𑒰𑒩𑒹 𑒒𑒰𑒋𑒪 𑒦𑓄 𑒖𑒰𑒃𑒞। 𑒯𑒳𑒢𑒏𑒩 𑒖𑒳𑒙𑓂𑒙𑒲 𑒞𑒿 𑒥𑒳𑒗𑒴 𑒮𑒳𑒔𑓂𑒔𑒰 𑒑𑒯𑒳𑒧𑒢 𑒮𑒰𑒿𑒣 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒤𑒴𑒤𑒏𑒰𑒩 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒻 𑒕𑒹𑒪𑒻𑒢। 𑒢𑒫 𑒫𑒱𑒫𑒰𑒯𑒱𑒞 𑒦𑒹𑒪𑒰𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝𑒹 𑒮𑒠𑒐𑒱𑒢 𑒦𑒩𑒱 𑒥𑒰𑒿𑒯𑒱 𑒔𑒳𑒛𑓃𑒲 𑒂 𑒦𑒩𑒱 𑒯𑒰𑒟 𑒧𑒹𑒯𑒠𑒲, 𑒂𑒪𑒞𑒮𑒿 𑒩𑓀𑒑𑒪 𑒣𑒋𑒩, 𑒦𑒩𑒱 𑒂𑒿𑒐𑒱 𑒏𑒰𑒖𑒩 𑒂 𑒦𑒩𑒱 𑒧𑒰𑒓 𑒮𑒹𑒢𑒳𑒩 𑒪𑒰𑒪 𑒙𑒯𑒙𑒯 𑒏𑒩𑒻𑒞। 𑒏𑒱𑒨𑒼 𑒖𑒿 𑒔𑒼𑒐𑒼𑒮𑒿 𑒠𑒹𑒐𑒻𑒞 𑒞𑒿 𑒂𑒿𑒐𑒱 𑒔𑒼𑒢𑓂𑒯𑒩𑒰 𑒖𑒰𑒃𑒞। 𑒮𑒦𑒮𑒿 𑒮𑒳𑒢𑓂𑒠𑒩 𑒯𑒳𑒢𑒏 𑒫𑒮𑓂𑒞𑓂𑒩𑒰𑒦𑒳𑒭𑒝𑒏 𑒣𑒯𑒱𑒩𑒥 𑒂 𑒍𑒜𑓃𑒥 𑒕𑒻𑒢। 𑒋𑒏 𑒞𑒿 𑒑𑒼𑒩-𑒢𑒰𑒩 𑒞𑒻𑒣𑒩 𑒮𑒿 𑒮𑒳𑒑𑒰 𑒣𑓀𑒐𑒲 𑒩𑓀𑒑𑒏 𑒮𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒂 𑒥𑒹𑒪𑒰𑒅𑒖 𑒂 𑒍𑒯𑒱𑒏 𑒞𑒩𑒧𑒹 𑒅𑒖𑓂𑒖𑒩 𑒔𑒣-𑒔𑒣 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒥𑓂𑒩𑒹𑒮𑒱𑒁𑒩 𑒖𑒹 𑒣𑒯𑒱𑒩𑒟𑒱 𑒍𑒏𑒩 𑒅𑒖𑓂𑒖𑒩𑒏𑒰 𑒤𑒲𑒞𑒰, 𑒮𑒹 𑒠𑒹𑒐 𑒅𑒑𑒰𑒢𑒏𑒹𑒿 𑒞𑒿 𑒧𑒼𑒑𑒰𑒞𑒱 𑒦𑓄 𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒹𑒪𑒻𑒢। 𑒍 𑒧𑒢𑒹-𑒧𑒢 𑒥𑒱𑒔𑒰𑒩𑒻𑒟 𑒖𑒹 𑒌𑒥𑒹𑒩 𑒤𑒑𑒳𑒂𑒧𑒹 𑒪𑒰𑒪 𑒦𑒾𑒖𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒮𑒦 𑒞𑒩𑒯𑒹𑒿 𑒪𑒰𑒪 𑒏𑓄 𑒏𑒋 𑒠𑒹𑒥𑒻𑒢। 𑒠𑒱𑒢 𑒥𑒱𑒞𑒻𑒞 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒏𑒱 𑒠𑒹𑒩𑒲 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒕𑒃।

𑒮𑓀𑒨𑒼𑒑 𑒋𑒯𑒹𑒢 𑒖𑒹 𑒌𑒥𑒹𑒩 𑒤𑒑𑒳𑒍 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒧𑒰𑒩𑓂𑒔𑒧𑒹 𑒕𑒪। 𑒖𑒹𑒢𑒰-𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒤𑒑𑒳𑒂 𑒪𑒑𑒰𑒔𑒱𑒃𑒪

जाए उगानक मना तेना-तेना लाल भौजीक जुआनीसँ बौराइल जाइ छेलैन।
फगुआसँ एक दिन पहिने उगान दरभंगा अपना डिपटीपर सँ गाम अबैत छैथ।
किलो दुइ मधुर नेने किलो एक अंगुर, आसेर काजू आ दू पैकेट किशमिश आ
चारि-चारि पैकेट हरियर लाल रंग सेहो हाथमे टंगने आएल संग-संग दू शीशी
रम सेहो नेने आएल। पीठपर एम.आर. वला बैग। उगान आँगनसँ ससैर
ओसारापर जाइ छैथ आ ओतैसँ हाक दइ छथिन-
"भौजी, यै लाल भौजी केतए गेली, आउ-आउ लग आउ हम छी उगान। "
लाल भौजी पलंगापर सँ उठि बाहर अबैत छैथ। तात उगान पीठपरक बैग निचाँ
राखि एक हाथे मधुरक पैकेट लाल भौजीक हाथमे दैत आ दहिना हाथमे पहिनेसँ
चोरल लाल रंग लाल भौजीक वामा गालपर लगबैत आ दहिना गालमे चुम्मा लैत
बाजि उठैत छैथ-
"अचला नै मानब फगुआ छी। भौजी यै भौजी आब कहू मन केहन लगैए?"
लाल भौजी चौवनियाँ मुस्की दैत बाजलि-
"धूर जाउ, हमरा अहाँक ई चालि नै सोहाइए। " बाजि लाल भौजी अपना
पलंगापर चलि जाइ छैथ। आ उगान अपन कोठलीमे। राति भरि उगानक
आँखिमे नीन नै भेल। सुतलियो रातिमे रहि-रहि मोन पड़ि उठैत छैन भौजी,
लाल भौजी।

ऐ रचनापर अपन मंतव्य ggvideha@gmail.com **पर पठाउ।**

૨૧૫.દુર્ગાનન્દ મણ્ડલક ૫ ટા કથા- કથા- ૨ ળ૨૫૧ સમ્પાદકીય સમીક્ષા અંગ્રેળીમે સમ્પાદકીય પ□ષ્ઠ પ૧

વિદેહક ઐપ્પકક આમંત્રિત ૧ચના આ ઓ૨૫૧ સમીક્ષા સીરીળ

ઐ અંકમે પ્રસ્તુત અછિ દુર્ગાનન્દ મણ્ડલક ૫ ટા કથા ળ૨૫૧ હમ૧ સમીક્ષા અંગ્રેળીમે સમ્પાદકીય પ□ષ્ઠ પ૧ અછિ। - સમ્પાદક

દુર્ગાનન્દ મણ્ડલક ૫ ટા કથા

કથા ૨

ડાક્ટ૧ કર્મવી૧

મોન પડૈત અછિ દિ જૂન ૨૦૦૩। ળહિ દિનિ તય ૬ છથ ળે ભા૧તક પ્રધાનમંત્રી

मिथिलांचलक धरती निर्मली (जे सभ तरहेँ, सभ द□ष्टिकोणसँ सभ मामलामे किछु बेसीए पछिड़ल अछि) औता। आ कोसीमे बनऽ बला रेल पुलक शिलान्यास करता।

जेठक दुपहरिया, सभठाम लोक सभ गर्मी-गुमारसँ अफसियात, सबहक देह घामे-पसीने तर-बतर मुदा सभ कियो मंत्रीजीकेँ देखबाक लेल ओतबे हरो-हरान, ओतबे फिसिशान। एहेन बुझना जाइ छल जे खेत-पथार, बाध-बोनसँ आगि उठि रहल अछि, सड़कपर धुरा-बिड़ीक रूप लैत, सन-सन सन-सन हवा आ लू चलैत। तखनो ओइ दिन परोपट्टाक लोक सबहक उजाहि उठल, सगर बाजार, बाजारक चारूकातक, जे पूर्णरूपेण अतिक्रमित छल, प्रशासनक चुस्ती-दुरुस्तीसँ एकदम साफ-सुथड़ा। एना, जेना ऐना हक-हक करैत।

खूब प्रचार-प्रसार भेल, जगह-जगह पर्चा-पोस्टर साटल गेल, उद्देस अधिकसँ अधिक लोक आबि मंत्रीजीक भाषणसँ लाभ उठाबैथ। ओइ दिनक रौदो एहेन बुझना जाइ छल जेना छाहैरो रौद आ गर्मीसँ फिसिशान भऽ केतौ छाहैर ताकि रहल अछि।

किछुए काल पछाइत एहेन बुझना गेल जे चारूकातक बाट कौलेजक फिल्ड दिसि मुड़ि गेल हो जैठाम मंत्रीजीक प्रोग्राम तय छल। जेम्हरे ताकू मुड़ीए-मुड़ी, कपारे-कपार, लोकहिपर लोक, लोकक मुड़ी छोड़ि आर किछु नहि। सभ एक दोसराकेँ धकियबैत, आगू बढ़बाक अथक प्रयास करैत, किछु सफलो भेल, आ असफल बेसी। साँझ पड़ैत-पड़ैत लोकक लेल गदमिशान उठऽ लागल। जे जेतै रहैथ से ओतै रहि गेला। एको मसिया-आगू या पाछु हेबाक साहस नै कऽ सकला। एतबेमे सबहक आँखि अकाशमे हहाइत किदुनपर पड़लै। किदुन तँ बड़-बढ़िया नाओ छै ओकर। किदुन तँ कहै छै हँ-हँ मोन पड़ल हेली-कोप्टर। सभसँ पहिने उतरला सेनाक जवान पछाइत प्रधान मंत्रीजी, जोर-जोरसँ हल्ला होमय लागल-

"इन्कलाब जिन्दाबाद! "

"जिन्दाबाद-जिन्दाबाद। "

"आज का नेता कैसा हो?"

ળૈસા હો। "

તત્પશ્ચાત શુરુ ભેઉ ભાષાાા- ભૂષાાાક કાર્યક્રમ સભ કયિો કાળ પોત સિુળડ ઉગ઼ાઉ- વીચ- વીચમે શ્રેત વ઼ઽ઼દ ણાગાવ઼ાળી। ઽળ્કઉાવ઼- ળિળ્દાવ઼ાદ। ળિળ્દાવ઼ાદ- ળિળ્દાવ઼ાદ।। ઐ તરહેં ઐ સવહક મધ્ય ભાષાાાક કાર્યક્રમ સમાપ્ત ભેઉ। સભ શ્રપળ- શ્રપળ ઘરક વાટ ધેઉેળ। હુળકે સવહક સંગ હમહૂઁ શ્રપળ વ઼ાસાપર એઉૈ। હાથ- પૈર ધોશ્ત ળાકિ પ્ુરસીપર વૈસઉૈ દેખૈ છી એકટા વેકતી હમર શ્રત- પત પુછૈત શ્રવૈત છૈથ શ્રા શ્રપળ પરિચિએ ઐ તરહેં દૈત છૈથ- શ્રીમાન્ સમ્ભવ઼ત: શ્રપળે હમરા ળૈ ચિન્હિ સકઉૈ! હમ કની શ્રકચકાશ્ત પુછઉપૈળ, સે કો? શ્રપળે પહિળિ વૈસઉ ત઼ ળાઉ, સામળે રાખ઼ઉ વ્રેળ્ચપર વૈસતે શ્રો વળઉા-

"હમ છી કર્મવ઼ીર। "

એતવે સુળતિ કરોળ સૂપ- સળ ચાકર ભડ ગેઉ। હ□દએ શ્રાળળ્દાતિકસઁ હુમિ ઉઽઉ। ળૈ ળાળિ કહિક શ્રાઁખિસઁ દૂ ઠોપ ળોર ખસિ પડ઼ઉ। શ્રો વળઉા-

"શ્રીમાન્ શ્રપળે કળૈત કહિક છી?

હમ કહઉપૈળ-

"તો ળૈ વુહ્વહક। તોરા દેખતે હમ શ્રપળે શ્રાપકેં ળૈ રોકિ સિકઉૈ, શ્રા ઽ ળોર ત઼ પ્ુશીક શ્રછિ। શ્રાઽ એહેળ સૌભાગ્ય ળે પાહુળ વળિ ઐઠામ એઉહ, શ્રહો ભાગ્ય હમર। શ્રો ત઼ શ્રવાક। કછિુ ળૈ વળઉા, વળઉા કછિુ કાઉક પશ્ચાત ળે-

"શ્રીમાન્ હમરા ચરવિળિયિા ગાડ઼ી છુટિ ગેઉ। હમ શ્રાઽ શ્રપળે ઐઠામ રહવ શ્રા ભોળળો કરવ। સુળતિ હર્ષ ભેઉ ળે કર્મવ઼ીર કમે ઉમેર મે એળેક સ્પષ્ટવાદી, સભ કછિુ ખોઽઉચા છોડ઼ા કડ વળળહિર, ળે ચાહે શ્રહાઁકેં કષ્ટ હુશ્રએ વ઼ા પ્ુશી।

કળેક કાઉ પછાશ્ત હમરા ઉોકૈળ ચાહ- પાળ કરડ ઉેઉ ચૌક દિસિ વ઼ઢિ઼ા ભેઉૈ। ગામક ચૌક। વડ઼કોટા પાખરીક ગાછ ચાનૂકાત ચવુતરાસઁ ઘેરઉ। ગામક શ્રધિકાંશ ઉોક ચાહ- પાળ પીવાક ઉેઉ સાઁહ્- પરાત શ્રોતે શ્રાવૈથ। વગ઼ઉમે છઉ શ્રુસિયિાહિ દૂસાચક ધાળ- ગહુમ પીસડ વઉા મોશીઉ, શ્રા ઘોઘળા મયિાંક કોટાક દોકાળ। સટઉ છઉ મુળેસરાક કળોપૈંટા ળોળ- તેઉક દોકાળ। શ્રા વગ઼ઉમે છઉ રામા મુખિયિાક મુરહિ, કચડ઼ી, મટર, ઘુઘળી શ્રા ઽચળા માછક ચપ્પળા વઉા

𑒋𑒏𑒔𑒰𑒩𑒲 𑒠𑒹𑒪 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢। 𑒠𑒮𑒹 𑒛𑒑𑒰 𑒯𑒙𑒱 𑒏𑓄 𑒕𑒪 𑒁𑒑𑒯𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿 𑒣𑒮𑒲𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿𑒏 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲𑒏 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢, 𑒖𑒻𑒚𑒰𑒧 𑒠𑒩𑓂𑒖𑒢𑒼 𑒒𑒻𑒪 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲𑒮𑒿 𑒦𑒩𑒪, 𑒣𑒴𑒥 𑒧𑒳𑒯𑒹𑒿 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒂 𑒒𑒻𑒪𑒮𑒿 𑒥𑒯𑒩𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒪 𑒖𑒹 𑒙𑒳𑒪𑒙𑒳𑒪𑒰, 𑒙𑒳𑒪𑒙𑒳𑒪𑒰-𑒙𑒳𑒪𑒙𑒳𑒪𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒮𑒮𑒻𑒩 𑒒𑒻𑒪𑒏 𑒣𑒹𑒢 𑒞𑒩𑒧𑒹 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒥𑒲𑒩𑒥𑒰𑒣𑒩 𑒣𑒮𑒻𑒞 𑒕𑒪। 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒣𑒲𑒨𑒰𑒏𑒏 𑒂𑒑𑒴𑒧𑒹 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒕𑒻𑒏 𑒠𑒴 𑒥𑒹𑒔𑒰𑒯𑒲 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲, 𑒧𑒳𑒩𑒯𑒲, 𑒏𑒔𑒛𑓃𑒲 𑒂 𑒩𑒔𑒢𑒰 𑒧𑒰𑒕𑒏 𑒔𑒐𑒢𑒰। 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒦 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒣𑒲𑒥 𑒗𑒳𑒧𑒨, 𑒧𑒢𑒹 𑒧𑒮𑓂𑒞 𑒕𑒻𑒏 𑒮𑒥𑒯𑒏 𑒂 𑒮𑒧𑒫𑒹𑒞 𑒮𑓂𑒫𑒩𑒧𑒹 𑒑𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒪 𑒄 𑒑𑒲𑒞-

"𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲𑒫𑒰𑒪𑒲 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒣𑒲 𑒂 𑒠𑓄 𑒞𑒰𑒛𑓃 𑒥𑒪𑒰 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒠𑓄 𑒣𑒯𑒴𑒢 𑒥𑒪𑒰 𑒏𑒧 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲𑒫𑒰𑒪𑒲 𑒞𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒣𑒕𑒱𑒂 𑒠𑓄। 𑒠□𑒬𑓂𑒨𑒹 𑒕𑒪 𑒪𑒰𑒖𑒫𑒰𑒥!

𑒮𑒦 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒠𑒹𑒐𑒻𑒞 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒻𑒢 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒪𑒾𑓀 𑒚𑒏𑒼 𑒏𑒏𑓂𑒏𑒰𑒏 𑒔𑒰𑒯𑒏 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢𑒣𑒩। 𑒋𑒏𑒹𑒙𑒰 𑒔𑒰𑒯𑒏 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢 𑒂 𑒜𑒹𑒩 𑒩𑒰𑒮 𑒪𑒼𑒏 𑒔𑒰𑒯 𑒣𑒲𑒥𑒢𑒱𑒯𑒰𑒩।

𑒣𑒰𑒕𑒴𑒏 𑒑𑒰𑒕𑒏 𑒔𑒥𑒳𑒞𑒩𑒰𑒣𑒩 𑒥𑒻𑒮𑒻𑒞 𑒯𑒧 𑒯𑒰𑒏 𑒠𑒹𑒪-

"𑒚𑒏𑒼 𑒏𑒰𑒏𑒰 𑒠𑒴 𑒏𑒣 𑒔𑒰𑒯 𑒯𑒧𑒩𑒼 𑒮𑒦𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒱𑒯𑒱𑓄 𑒏𑒩𑒲𑒥 𑒠𑒮 𑒧𑒱𑒢𑒙𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒚𑒏𑒼 𑒏𑒰𑒏𑒰 𑒛𑓀𑒙𑒲 𑒥𑒯𑒱𑒢 𑒏𑒣, 𑒖𑒹 𑒏𑒼𑒩𑒼𑒣𑒩 𑒏𑒩𑒲 𑒬𑒳𑒙𑒪 𑒕𑒻𑒏 𑒞𑒹𑒢𑒹 𑒂𑒋𑒪 𑒔𑒰𑒯। 𑒋𑒯 𑒔𑒰𑒯 𑒞𑒿 𑒔𑒰𑒯 𑒕𑒪! 𑒧𑒯𑒱𑒮𑒏 𑒠𑒴𑒡𑒏 𑒁𑒑𑒥 𑒔𑒰𑒯, 𑒋𑒏𑒼 𑒚𑒼𑒣 𑒣𑒰𑒢𑒱𑒏 𑒕𑒳𑒞𑒱 𑒢𑒯𑒱, 𑒧𑒼𑒚𑒑𑒩𑒼 𑒞𑒹𑒞𑒥𑒹, 𑒚𑒼𑒩𑒧𑒹 𑒚𑒼𑒩 𑒮𑒙𑓄 𑒥𑒪𑒰 𑒔𑒰𑒯। 𑒁𑒢𑓂𑒨𑒟𑒰𑒞𑓂 𑒔𑒰𑒯𑒏 𑒔𑒰𑒯।

𑒔𑒰𑒯 𑒣𑒲𑒥 𑒏𑒻𑒨𑒰 𑒠𑓄 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒻𑒢 𑒥𑒜𑓃𑒪𑒾𑓀 𑒥𑒾𑒂 𑒏𑒏𑓂𑒏𑒰𑒏 𑒣𑒰𑒢 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢 𑒠𑒱𑒮𑒱। 𑒪𑒑 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒻𑒞 𑒏𑒯𑒪𑒻𑒢-

"𑒑𑒼𑒛𑓃 𑒪𑒑𑒻 𑒕𑒲 𑒏𑒰𑒏𑒰 𑒏𑒩𑒲 𑒠𑒴 𑒮𑒲𑒏𑓂𑒏𑒼 𑒣𑒰𑒢 𑒠𑒹𑒥"।

𑒏𑒚𑒒𑒰𑒩𑒰𑒧𑒹 𑒥𑒻𑒮𑒪 𑒥𑒾𑒂 𑒏𑒰𑒏𑒰 𑒣𑒳𑒕𑒪𑒻𑒢-

"𑒯𑒾𑒅 𑒢𑒲𑒏𑒹 𑒕𑒯 𑒏𑒢𑒱? 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒠𑒱𑒢𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒠𑒹𑒐𑒪𑒱𑒨𑒯, 𑒏𑒯𑒯 𑒏𑒼𑒢𑒰 𑒏𑒲 𑒯𑒰𑒪𑒔𑒰𑒪 𑒕𑒯 𑒁𑒩𑒫𑒱𑒢𑓂𑒠𑒏 𑒂 𑒒𑒾𑒪𑒏?"

𑒣𑒳𑒕𑒻𑒞 𑒣𑒰𑒢 𑒪𑒑𑒰𑒥𑒋 𑒪𑒑𑒪।

"𑒯𑒿 𑒏𑒰𑒏𑒰 𑒮𑒦 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒮𑒥𑒯𑒏 𑒁𑒮𑒲𑒩𑒫𑒰𑒠 𑒕𑒲। 𑒮𑒦 𑒏𑒱𑒨𑒼 𑒢𑒲𑒏𑒹 - 𑒮𑒳𑒐𑒹 𑒕𑒲। "

𑒥𑒾𑒂 𑒏𑒰𑒏𑒰 𑒣𑒰𑒢 𑒪𑒑𑒰 𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒥𑒜𑓃𑒾𑒪𑒻𑒢। 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒪𑒼𑒏𑒻𑒢 𑒣𑒰𑒢𑒏 𑒂𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒪𑒹𑒥𑒋 𑒪𑒑𑒪𑒾𑓀। 𑒣𑒰𑒢𑒼 𑒞𑒹𑒞𑒥𑒹 𑒮𑒳𑒂𑒠𑒑𑒩। 𑒏𑒱𑒋𑒏 𑒞𑒿 𑒬𑒳𑒠𑓂𑒡 𑒠𑒹𑒬𑒲 𑒣𑒰𑒢 𑒕𑒪। 𑒞𑒯𑒴𑒧𑒹 𑒥𑒹𑒩𑒧𑒰 𑒥𑒩𑒻𑒥𑒏। 𑒋𑒏 𑒞𑒿 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪 𑒆𑒣𑒩𑒮𑒿 𑒥𑒹𑒩𑒧𑒰 𑒥𑒩𑒻𑒥𑒏 𑒣𑒰𑒢, 𑒥𑒾𑒂 𑒏𑒏𑓂𑒏𑒰𑒏 𑒪𑒑𑒾𑒪। 𑒁𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫!

𑒑𑒣- 𑒮𑒣𑓂𑒣𑒏 𑒏𑓂𑒩𑒧𑒧𑒹 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒦𑒮𑒿 𑒦𑒹𑒿𑒙 𑒦𑒹𑒪, 𑒏𑒳𑒬𑒪- 𑒕𑒹𑒧 𑒮𑒦 𑒋𑒏- 𑒠𑒼𑒮𑒩𑒰𑒏 𑒯𑒰𑒪

યાઉ પુછૈત સભાસઁ ક૧્મવીૃ૧ક પ૧ચિએ કનૌઉલૈન। તૈ જાનિ જે હુનિકામે કોન એહેન ગુણ છેઉ જે જનિકેસઁ પ૧ચિએ ક૧વલૈન સભ હુનકાસઁ પ્૧ભાવિત ભS જાઇથ। અકા૧ન તૈ સકૌ જે ક૧્મવીૃ૧ક મનમે કોન કઉપના જન્મ ઉS ૧હઉ છેઉ૨। ઓ તઁ જેકના હમ કઉપના માત્૧ વુહૈ છેઉ સે તઁ સાકા૧ ક૧ક પ્૧વૃઉ સમ્ભાવના ઉૈત ૧ાતિ ખેવાક કાઉ વજઉ।

દુનૂ ગોટાક આગૂમે દૂટા થા૧ી ૧ાખ્ખઉ છઉ, જ૨મે કનીયૈંટા કટોરી, આ કટોરીમે ઘીડ઼ાક તીમન ખેડ઼હીક દાઉિદઉ, દૂ સ્વ□ક પયિાળુ આ ના૧્હયિંટા ટુકડ઼ી છઉ અચાડ઼ક, આ૧ છઉ કાઁચ મે૧ચાઈ એક-એક પ્૧ાતિ, પ્૧ાતિ થાડ઼ીમે। ઉટા આ ગઉાસ જઉસઁ ભ૧ઉ છઉ, આ દુનૂ ગોરે વૈસઉ ૧હિ ખેવાક ઉઉ, તેતવેમે અ૧વૃિન્દ આ ઘોઉ દુનૂ વૌઆ ટીશન પઢ઼િ કS આએઉ। ક૧્મવીૃ૧જીકેં ગોડ઼ ઉાગિ અસીૃ૧વૃાદ ઉS અપન-અપન છપિઉીમે ૧ોટી ઉS ખૈએ ઉાગઉ।

ભોજનક ક્૧મે કછુિ કાઉ ચ૧િ ગુમ્મ-સુમ્મ ૧હઉ પછા૨ત ક૧્મવીૃ૧જી વજઉ- "શ્૧ીમાન્ મન હે૨ત અછિ જે જઁ અપને આદેશ દી તઁ હમહૂઁ એકટા ક્ઉીનકિ ખોઉિ પ્૧ૈક્ટિસ ક૧િતૌ। સુનિ મન હ્૧ષ ભેઉ જે હુનિકામે કછુિ ક૧વાક ઉત્સાહ છૈન। આ ગામક પ્૧ાતિ એોક સનિેહ જે કેતૌ આન ઠામ તૈ જા કએ ગામેમે સેવૃા ક૧તા। તૈ તઁ પ્૧ાયઃ પ૧દેશ ખટS વઉાક તઁ ઉજાહિ ઉઠઉ છ૨। એહેન સન વુહના જા૨ત જે સભ સુખ પ૧દેશેમે છૈ! મુદા ઈ તઁ હમ૧ા ઉકૈનક ચોખ્ખા છી ચોખ્ખા! હમ કહએ ચાહૈ છી જે જઁ દેહમે ખુન અછિ તઁ ગામોમે કયિો ભુખે તૈ ૧હતા। એક તઁ સાયા૧ણો મજુ૧ી ૮૦ ટાકાસઁ ૧૫૦ ટાકા ચ૧િ અછિ, તહૂપ૧ જન-મજદૂ૧ક અભાવૃ। દસ દનિ ખુશામદ ક૧યિૌ તખ્ખન એક દનિ આવિ કાજ કએ દેત। ઓતવે તૈ માએ-વાપ, ભાચ-ભૌજા૨, પ૧-પ૧વૃિા૧ વાઉ-વચ્ચાક સંગ ૧હવાક સુખ કેતએ પ૧વ ગામેમે તે? આકિ પ૧દેશમે? ઉત્ત૧ એકેટા ભેટત- ગામેમે, તખ્ખન અહી સભ કહૂઁ જે પ૧દેશ ખટવે કથી ઉઉ? કી એ ઉઉ જે અવે કાઉ સનેશમે એડ઼સ ઉને આએવ।

હમ તઁ સપ્પત દS કહહ ચાહૈ છી, જે ગામક માટિ-પાનિ આ થાઉ-કાદોમે સભ સુખ અછિ। કોનો ગામસઁ ચકિ્કન અપ્પન ગામ, આ કોનો વામસઁ ચકિ્કન મથિઉિાચામ। અહૂઁ સભ અપ્પન-અપ્પન કનેજપ૧ હાથ ૧ાખ્ખિ કહૂ જે હમ સુસિ કહૈ છી? આવ પ્૧શ્ન ઈ ઉઠૈત અછિ જે જખ્ખન સભ કયિો પ૧દેશે ખટવૈ તખ્ખન

ગામક વ઼િકાસ હેતૈ કોના? મુદા ક઼૧મવ઼ી૧ળીમે હમ૧ા બેટઉ ળે શ્રો ગામેમે ૧હિ ગામક શ્રા સમાળક વ઼િકાસ ક૧વાક ભાવ઼ના હુનકા હ□દૈમે હઉિકો૧ મા૧ા ૧હઉ છઉ। મન ગદ-ગદ ભડ ૩ડઉ। શ્રા૧ કિછુ કાઉ ગપ-સપ્પ કૈ૧ેત હમ૧ા ઉોકૈન સુતિ ૧હઉૌ। પ્૧ાત: કિછુ ગોટા (મેડિકઉ ઉાઈનસઁ ળુ઼ડઉ) સઁ ભૈંટ ક૧ૌઉયૈ઼ન, તત્પશ્ચાત એકટા ૧ીક દિન તકા હિનક ક્ઉિનિકિક ૩દ્ઘાટન સમ્પન ભેઉ।

ળીવ઼નક દોસ૧ ૧ૂપ સંઘ૧્ષ હોય઼ત છ૨। મુદા ત૨સઁ ક૧્મવ઼ી૧ળી ઘવ૧ેઉ નૈ વઉ્કિ ળીવ઼નક ઉેઉ સંઘ૧્ષ ક૧ૅએ ઉગાઉ। સે ત૨ ત૧હેઁ ળે કાઉહુક કા૧ી હામડ઼ સૂખ્ઉ-સાખ્ઉ દેહ, પચિકઉ-પુચકઉ ગાઉ, ઘસઉ- ઘસઉ શ્રાઁખ્ખિ પેટ પાઁળ૧ામે સટઉ ખપટાસન, કોનો પહિ૧ઉહે પેન્ટ શ્રા સ૧્ટ પહિ૧ પુ૧ાને-ધુ૧ાને ળૂતા શ્રા ચપ્પઉસઁ સમય઼ ખૈપડ વઉા, ળીવ઼નકેઁ એ૧ેક ઉગાસઁ દેખડ વઉા ક૧્મવ઼ી૧, હમ૧ા શ્રા૨શ્રો હુનક ઈ વાત મો૧ પડ઼ૈત શ્રછિ ળે શ્રો પુછને ૧હૈથ-

" શ્૧ીમાન્ કી શ્રપને કહિય઼ો ૧ાતિ ભ૧િ ળુખ્ઉ સૂતઉ છી? માથમે નૈ ઘુસઉ ઈ વાત ળે હુનક પ્૧શ્નક ભાવ઼ કી છૈન? મુદા સત વાત તઁ ઈ છઉ ળે શ્રો કાઉહુક ૧ાતિ ૩પાસે ૧હઉા, ળુખ્ઉ સુતિ ૧હઉ। ભ૧િ ૧ાતિ ચિ૧િ નિન્િન નૈ ભેઉૈન, કોનો ત૧હે કછમછા કેઁ ૧ાતિ વિતૌઉૈન। પ્૧ાત: ભૈંટ ભેઉાપ૧ હુનક ઘસઉ શ્રાઁખ્ખિ શ્રા ળુખ્ઉ પેટ હમ૧ા કિછુ પુછિ ૧હઉ છઉ। મુદા હમ છેઉૌ નિ:શિવ્દ।

કાઉ ક્૧ામે સમૈક સંગ મેહનત ૧ંગ દેખ્ૌઉક। ૧ોગી સભ શ્રાવએ ઉગાઉૈન, ભગાવ઼તી ળસ ઉગાવૈત ગેઉખ્નિ। ગુળ૧-વસ૧ ક૧ૅએ ઉગાઉ તઁ પત્નિય઼ોકેઁ ઉએ શ્રનઉૈન શ્રા શ્રાનન્દસઁ ૧હએ ઉગાઉ। ભોઉ વાવાક ક□પાસઁ દિન દૂના શ્રા ૧ાતિ ચૌગુના શ્રામદની હોમય઼ ઉગાઉૈન। શ્રા૨ શ્રો દસ ધૂ૧ ળમીન ઉએ ઘ૧ વના વાઉ-વચ્ચાક સંગ હઁસી-ખુશીસઁ છૈથ। એકટા સસ્ઠઉ વેકતીક ૧ૂપમે શ્રા સસ્ઠઉ ડાક્ટ૧ક ૧ૂપમે। ડાક્ટ૧ ક૧્મવ઼ી૧।

કહિય઼ો કતાઉ હમ૧ો હુનકા ઘ૧પ૧ ળેવાક મૌકા ઉગૈત શ્રછિ। એક ડિવ્િવા વટ૧-વેક વિસ્કુટક સંગ। ડાક્ટ૧ સાહૈવક દુનૂ વચ્ચા ન઼છિોહ દૌડ઼ઉ શ્રવૈત શ્રછિ એ શ્રવ઼ાળક સંગ મમ્મી-મમ્મી શ્રંકઉળી શ્રાએ- શ્રંકઉળી શ્રાએ। તાત ઘ૧સઁ વહા૧ હો૨ છૈથ ડાક્ટ૧ સાહૈવક પત્ની-પુનમ, ળેહને ના઼શ્રો-તેહને પુનમક ચાઁન સન મુઁહ। શ્રાઁખ્ખિ ચોન્હિશ્રિા ળા઼૨ત શ્રછિ। વેસ પાઁચ હાથ ઊઁચ!

દેહો દશા ખૂબ ભરલ-પૂરલ। અનેક શ્યામ રંગ, કલકત્તિયા આમક સ્રાના સન-સન આઁખિ, વાદામી નાક, ઓઠિયા કેશ કારી ભૌર, દુનૂ કાન ખુટ્ટી ગુહલ આ નર ખુટ્ટીકેઁ ચુમા કs ખોપા વન્હને, કસલ-કસલ વાઁહિ, આ પાકલ નલિકોરક સ્રડ઼ સન દુનૂ ઠોર। જતવે દેખs મે સુન્દર, તતવે મીઠ-મીઠ વોલ। નમહર-નમહર હાથ આ દુનૂ હાથમે રહૈન ભરિ-ભરિ હાથ ચુડ઼ી। હાથક આઁગુરમે વેસ કીમતી પાથડ઼ક ઔંઠી। સુગા પંખી રંગક વ્લાઉજ આ સાડ઼ી પહિરને, માથપર સાડ઼ી ઉન, આઁચર સમ્હારિ દુનૂ હાથ જોડ઼િ, પએર છુવિ ગોડ઼ લગૈત છૈથ। સૌભાગ્યવતી ભવઃ અસીરવાદ દૈત આઁખિ નીડ઼ા જાઇત અછિ। મોન પડ઼ૈત છૈથ ડાક્ટર કર્મવીર છહ ફીટ છહ ઇન્ચી ઊઁચ, ભરલ-પૂરલ દેહ, મોતી જકાઁ ચમકૈત દાઁત, ચ્ચીન સેભ, અનેક વહરાએલ પેટ આ હઁસૈત ઇ અભિવાદન-
"પ્રણામ શ્રીમાન્ કુશલ છી કિને? અન્તર સ્પષ્ટ ભએ જાઇત અછિ કૌતુકા કર્મવીર- આજુક ડાક્ટર કર્મવીર।

અપન મંતવ્ય દિતીનાિઉસતાડડ઼વિદિહાંગમાઉિયોમ **પર પઠાઉ।**

૨૧દ્દુર્ગાનન્દ મણ્ડલક ૫ ટા કથા- કથા- ૩ જરપર સમ્પાદકીય સમીક્ષા અંગ્રેજીમે સમ્પાદકીય પ□ષ્ઠ પર

<u>વિદેહક લેખકક આમંત્રિત રચના આ ઓકરપર સમીક્ષા સીરીઝ</u>

એ અંકમે પ્રસ્તુત અછિ દુર્ગાનન્દ મણ્ડલક ૫ ટા કથા જરપર હમર સમીક્ષા અંગ્રેજીમે સમ્પાદકીય પ□ષ્ઠ પર અછિ। - સમ્પાદક

𑒠𑒳𑒩𑓂𑒑𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒧𑒝𑓂𑒛𑒪𑒏 𑓕 𑒙𑒰 𑒏𑒟𑒰

𑒏𑒟𑒰 𑓓

𑒏𑒮𑒱𑒢𑒰𑒧𑒳𑒙𑓂𑒚𑒲

𑒧𑒩𑒢𑒲 𑒖𑒢𑒱𑒮𑒳𑒢𑒏𑒹 𑒣𑒯𑒩 𑒥𑒹𑒪𑒰𑒩𑒰𑒯𑒱 𑒔𑒾𑒏𑒲𑒮𑒿 𑒋𑒏 𑒑𑒻𑒪𑒢 𑒏𑒰𑒏𑒼𑒛𑓃 𑒥𑒲𑒕𑒱 𑒁𑒢𑒢𑒹 𑒩𑒯𑒋। 𑒦𑒹𑒪-𑒛𑒹𑒪𑒏 𑒮𑒧𑒨𑓃 𑒩𑒯𑒻 𑒞𑒿, 𑒏𑒼𑒚𑒲𑒮𑒿 𑒠𑒴 𑒧𑒳𑒚𑒹𑒪 𑒏𑒰𑒙𑒴 𑒢𑒱𑒏𑒰𑒪𑒱 𑒁𑒿𑒑𑒢𑒰𑒧𑒹 𑒮𑒳𑒐𑒻𑒪 𑒠𑒹𑒪𑒏𑒻। 𑒍𑒏𑒩 𑒥𑒰𑒠 𑒢𑒯𑒰-𑒮𑒼𑒢𑒰𑒯 𑒂 𑒐𑒰𑒋 𑒏𑓄 𑒮𑒳𑒞𑒻𑒪 𑒐𑒹𑒢𑓂𑒯𑒰 𑒪𑓄 𑒛𑒹𑒜𑓃𑒱𑒨𑒰𑒣𑒩 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪। 𑒣𑒳𑒩𑒥𑒰 𑒯𑒪𑒮𑒲 𑒠𑒻𑒞 𑒕𑒹𑒪𑒻, 𑒢𑒲𑒢𑓂𑒢 𑒙𑒳𑒙𑒪𑒻। 𑒂𑒿𑒐𑒱 𑒧𑒱𑒛𑓃𑒻𑒞 𑒅𑒚𑒪 𑒂 𑒯𑒰𑒿𑒃-𑒯𑒰𑒿𑒃 𑒏𑓄 𑒏𑒰𑒿𑒙𑒴 𑒛𑒹𑒑𑒰𑒥𑒋 𑒪𑒰𑒑𑒪। 𑒛𑒹𑒑𑒰-𑒛𑒑𑒰 𑒪𑒹𑒪𑒰𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒮𑒳𑒣𑒮𑒿 𑒗𑒙𑒻𑒏 𑒧𑒰𑒋𑒏 𑒞𑒯𑒥𑒢𑒧𑒹 𑒥𑒰𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒧𑒰𑒋𑒮𑒿 𑒢𑒳𑒏𑒰 𑒏𑓄 𑒔𑓄 𑒂𑒋𑒪 𑒏𑒼𑒚𑒏𑒱 𑒠𑒼𑒑𑒧𑒹। 𑒯𑒪 𑒁𑒢𑓂𑒯𑒰𑒩 𑒖𑒹𑒪𑒻 𑒞𑒿 𑒖𑒑𑒫𑒞𑓂𑒞𑒰 𑒠𑒼𑒏𑒰𑒢𑒮𑒿 𑒥𑒹𑒔 𑒁𑒢𑒪𑒏। 𑒞𑒲𑒢 𑒮𑒹𑒩 𑒖𑒹𑒪𑒃। 𑒂𑒚 𑒁𑒢𑒹 𑒠𑒩𑒮𑒿 𑒛𑒹𑒜𑓃 𑒑𑒼 𑒙𑒰𑒏𑒰 𑒖𑒹𑒪𑒃। 𑒍 𑒖𑒑𑒫𑒞𑒹𑒮𑒿 𑒏𑒯𑒱 𑒮𑒳𑒢𑒱 𑒏𑓄 𑒔𑒰𑒩𑒱 𑒑𑒼 𑒔𑒾𑒫𑒢𑓂𑒢𑒲 𑒂 𑒠𑒴 𑒑𑒼 𑒁𑒚𑒢𑓂𑒢𑒲 𑒖𑒪𑒼𑒐𑒰 𑒪𑓄 𑒔𑒳𑒣𑒹-𑒔𑒰𑒣 𑒂𑒿𑒑𑒢 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒲।

𑒥𑒯𑒱𑒢 𑒖𑒹𑒢𑒹 𑒦𑒹𑒪 𑒕𑒹𑒪𑒻 '𑒏𑒮𑒱𑒢𑒰 𑒧𑒳𑒙𑓂𑒚𑒲' । 𑒧𑒩𑒢𑒲 𑒞𑒩𑒹-𑒞𑒩 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥 𑒪𑒑𑒾𑒢𑒹 𑒕𑒹 𑒔𑒰𑒩𑒱-𑒔𑒰𑒩𑒱 𑒂𑒢𑒰 𑒣𑒰𑒩 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒕𑒼𑒙𑒏𑒲 𑒥𑒯𑒱𑒢𑒱 𑒁𑒖𑒹𑒪𑒱𑒨𑒰 𑒂 𑒮𑒳𑒑𑒰𑒣𑒱𑒨𑓃𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒹𑒥𑒃। 𑒔𑒰𑒩𑒱 𑒂𑒢𑒰𑒧𑒹 𑒔𑒾𑒂𑒪𑒹 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒏𑒛𑒣𑒳𑒞𑒩𑒲 𑒏𑒢𑒱 𑒪𑒹𑒥 𑒂 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒗𑒴𑒏𑒰। 𑒔𑒰𑒩𑒱 𑒂𑒢𑒰𑒏 𑒏𑒔𑒾𑒩𑒲 𑒂 𑒔𑒣 𑒏𑒲𑒢𑒱 𑒪𑒹𑒥। 𑒍𑒏𑒩 𑒞𑒿 𑒧𑒢𑒹 𑒕𑒹𑒪𑒻 𑒔𑒣-𑒔𑒣।

𑒂𑒚 𑒂𑒢𑒰𑒧𑒹 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒁𑒪𑒞𑒰 𑒂 𑒮𑓂𑒢𑒼 𑒪𑓄 𑒪𑒹𑒥। 𑒒𑒳𑒩𑒞𑒲 𑒏𑒰𑒪 𑒂𑒚 𑒂𑒢𑒰𑒏 𑒖𑒱𑒪𑒹𑒥𑒲

ક્ષેર્ણિ િ૭વ।

ઞેને વ઼હિન સ્ઠેન્ર શ્રો શ્રપન ગૈ૭ેન ૭ડ યઙિ ગે૭ યૌન્ર શ્રા વીછિ ૭૭ક એક ગૈ૭ેન ક્ષૅકોડ઼। શ્રૅગન શ્રાવિ વિકની ઘન્રમે ગૈ૭ેન નાપ્પિ શ્રો નહાર- સોનાર૭ યઙિ ગે૭ શ્રા નાહા- સોના, પ્પા- પી કડ સુનિ ન્રહ૭।

એમહન્ર નહેવા કા૭ શ્રોકન્રા માએકેં િહવન નૈ ઞેટઉ િઁ શ્રૌના કડ એમહન્ર- શ્રોમહન્ર િક૭ક િઁ દેપ્પ૭ક, શ્રો િઁ ક્ષેઠિ દોગમે સ્ઠેક૭ શ્રછિ- શ્રા મનૂશ્રાક કછિુ દાના ૭ગ૭ છે૭ર। ક્ષેઠિક મુન્ના સૂટ૭। સે દેપ્પ શ્રોકન્રા શ્રાગાિ૭સ દે૭કે। શ્રોકન્રા હન્ર૭ે ને સુન્ર૭ે સુિ૭મે મનનીકેં ગટ્ટા પકેડ઼ ૭ાિ- મુક્કે યુનિ દે૭કે। ગાડ઼િ પઢ઼િ- પઢ઼િ પુછએ ૭ગ૭ે-

"વાળ સૌિીન વાળ કી કે૭હિ પાર મનૂશ્રા વેય કડ ?"

શ્રવોય વય્યા કનૈિ વાળ૭-

"માએ ગર માએ મે૭ા દેપ્પૈ૭ ળેવૈ વ૭વા પનિીપન્ર મે૭ા। "

માએ િામસે શ્રઘોડ઼ નહ્વે કનૈ સ્ઠેન્ર વાળ૭િ-

"વાળ સૌિીન વાળ કથીક મે૭ા। "

માએ, ગર માએ, મે૭ા દેપ્પૈ૭ ળેવર મે૭ા ' કસિના મુટ્ઠીક મે૭ા। '

શ્રપન મંતવ્ય દિ૭નાિ૭સિાડ઼વ઼દિહા૦ગમાિ૭યોમ **પન્ર પઠાઉ।**

૨૧૭દુન્રગાનન્દ મામ્૭૭ક પ ટા કથા- કથા- ૪ ળરપન્ર સમ્પાદકીય઼ સમીક્ષા શ્રંગ્રેળીમે સમ્પાદકીય઼ પ□ષ્ઠ પન્ર

<u>विदेहक लेखकक आमंत्रित रचना आ ओकर समीक्षा सीरीज</u>

ऐ अंकमे प्रस्तुत अछि दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा ओकर संग समीक्षा अंग्रेजीमे सम्पादकीय प□ष्ठ पर अछि। - सम्पादक

दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा

कथा ४

बकलल

गर्मीक समय, जेठक दुपहरिया, प्रचण्ड रौद, बिजली लापता। एहेन बुढ़बा ठाढ़ छल, जेना दाता-दीनानाथ आइ मनुष्यक परीक्षा लेमए चाहैत छैथ। कतौसँ बसातक कोनो आस नहि। नेना-भुटका सभ एम्हर जैए तँ ओम्हर जैह, एम्हर कँ तँ ओम्हर कँ करै छल। बुढ़बा ठाढ़ छल जेना मध्यना तेलीक पहरा होइए। माल-जाल गर्मी सँ परेशान भऽ एकहक हाथ जीभ बबैत छल। लेडू आ परडुक तँ तेराहो कराम भऽ गेल छल। कोनो तरहेँ चलबा रौद आ दुपहरिया दूकल, मन करैत थिर भेल मुदा बारि पिन उमह हाल, जाबे गर्मीसँ परेशानी तरवेक मयछड़ आ उड़ीसक उपद्रव। ओकरा सभमे एकटा तेतक जँ हाँ-हाँ रै करायेक तँ सोहे उड़ाएत आ नेने-नेने सकरी चीनी मीठ लगा रच्छि आओत। कतौ चैन रै।

જોળનોપ૧ા૧્ન દેહ- હાથ સોહ્ કન૧વાક ઊઊ વ઼છિાઉનપ૧ ગેઊ, મુદા યૈન નહિ। કછમછ- કછમછ કS ૧હઊ છઊ। કની ૧ાન ગુળા૧ઊ પછાશ્ન કની ળા કિ શ્રૉપ્પિ ઊગઊ, શ્રાકિ ચ્યાન કછુ શ્રા૧- શ્રા૧ વ઼ષિય દસિ યઊ ગેઊ। શ્રૉપ્પિ ચિયપિ વન્ન મુદા યેનનામે શ્રનેકાનેક ન૧હક વાન યુમએ ઊગેન શ્રછિ। પડ઼ઊ છો વ઼છિૈનપ૧ મુદા મન ળીનગીક યૌવટ્ટીપ૧ ડઢ઼ વ઼૧્નમાનક શ્રય૧પ૧ જૂનસઁ જાવ઼ષ્યિક, જાવ઼ષ્યિકેં વ઼ષિયમે સોચએ ઊગેન શ્રછિ। સ૧કાની સેવ઼ામે ૧હવાક ક૧મેં કમે કાઊ ગામ ળેવાક મૌકા ઊગેન શ્રછિ। પાવૈનયિોં નહિ૧ ળનૈ છો નૈ ક૧એ પડ઼ૈન શ્રછિ। નપ્પનો શ્રસ્સો વ૧્પ્પક વુડ઼હી માએ શ્રા કનીવ સએ વ૧્પ્પક વુઢ઼ વાવૂળીકેં દેપ્પએ ઊઊ ગામ ળનુ૧ે યઊ ળા૨ છો। ટોઊ- પડ઼ોસાક સજાકેં જૅંટ કS સવહક કુશઊ- છેમ ળાનિ શ્રપના કS યન્ય વુહે છો।

એ પ્૧કા૧ે વ઼જિન્નિ પ્૧કા૧ક ઊકક યા૧ાનિ્૧કિ વ઼શ્ઉિષા્ક ક૧વાક સેહો મૌકા ઊગા ળાશ્ન શ્રછિ। સમ્જાવ઼ન: એહને સ્થનિમિ મોન પડ઼ૈન છૈથ એકટા સળ્ળન સ૧ોળ વાવૂ। શ્રો એહેન વેકની ળે કોનો સુ૧ના૧ે શ્રપ૧ે કS કનિકોસઁ કમ માનક ઊઊ નૈયા૧ નૈ હો૨ છૈથ। માએ- વાપક એક માન્૧ વેટા નાન્હયિટા સઁ પઢ઼ૈ- ઊપ્પિ૧ે નેળગા૧ મુદા નેનવેક થેથ૧ઊળી૧ે સેહો નપિુ્ણ। વ઼ષિય કોનો કઇિક નૈ હો મુદા એક યોપ્પૈ૧ થેથ૧ઊળી ળનુ૧ ક૧ન। ળેના કો શ્રો સ૧વ઼ળ્ઝ હોથિ। નઁએ હુનક૧ કછુ સંગી- સાથી હુનકા ' મસ્ટિ૧ નો ઑઊ' સેહો કહૈ છેઊન। ઊક સજા વકઊઊ સેહો કહથનિ।

પ૧ુકેં સાઊ શ્રગહન માસમે હુનક૧ વશ્રિાહ હંહા૧પુ૧ક વગઊ મહગૈઊ ગામમે સમ્પનન જેઊ। વશ્રિાહક માદે એકોટા સ૧- કુટુમ નૈ છુટૈથ શ્ર૨ઊ શ્રો એકટા વહો શ્રઊગાસઁ વના શ્રા ક્૧મવદ્ય સજાકેં નન- ઊશ્રૌન શ્રા હકા૧ પડાએવ નૈ વસિ૧ઊ। વશ્રિાહોન્સવમે સજા ઉપસ્થનિ જS વ૧ાની ગેઊ। ળ૨સઁ એક વાન સ્પષ્ટ જS ગેઊ ળે ઊડ઼કા કોનો ચીકે સમાળસઁ ળુડ઼ઊ છૈથ। ગૌશ્રાઁ- ઘ૧ુશ્રા શ્રાનિ પ્૧સન્ન જS વઢ઼િ- ચઢ઼િ કS વા૧ાનીક સુશ્રાગન- વાન કેઊન। મમશ્રૌન- પસિશ્રૌન સજા એસઁ પ્૧સન્ન ળે વ૧- શ્રા કનયિાઁ દુનૂક ળોડ઼ી સીના- ૧ામક ળોડ઼ી ઊગેન શ્રછિ। જગવાનક શ્રસીમ ક□પાસઁ શ્રનુગ□હનિ જS ચીકે કથા સમ્પન્ન જેઊ। શ્રસઊ કથા શ્રાવ એગમસઁ શુ૧ુ હોશ્ન શ્રછિ। વશ્રિાહોપ૧ા૧્ન કનયિાઁ વ઼દિાગ૧ી જS સાસુ૧ એઊ। દા૨- મા૨ ઊકૈન શ્રનૈછ- પનૈછ કનયિાઁ ઘ૧ કેઊન।

𑒂 𑒁𑒩𑒳𑒥- 𑒮𑒳𑒩𑒳𑒥 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒮𑒲𑒩𑒥𑒰𑒠 𑒠𑒻𑒞 𑒁𑒣𑒢- 𑒁𑒣𑒢 𑒒𑒩 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒲। 𑒏𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿 𑒞𑒿 𑒏𑒢𑒲𑒨𑒹𑒿 𑒠𑒱𑒢𑒧𑒹 𑒁𑒣𑒢 𑒮𑒰𑒮𑒳- 𑒢𑒢𑒻𑒠𑒏 𑒠𑒱𑒪 𑒖𑒲𑒞 𑒪𑒹𑒪𑒻𑒢। 𑒥𑒩- 𑒏𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿 𑒮𑒧𑒩𑓂𑒟 𑒩𑒯𑒥𑒰𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝𑒹𑒿 𑒥𑒱𑒠𑒰𑒑𑒩𑒲 𑒔𑒾𑒚𑒰𑒩𑒲 𑒠𑒱𑒢 𑒢𑒻 𑒦𑓄 𑒮𑒾𑒢- 𑒦𑒰𑒠𑒼𑒧𑒹 𑒦𑒹𑒪। 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒮𑒾𑒢- 𑒦𑒰𑒠𑒼 𑒢𑒫𑒏𑒲 𑒏𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿 𑒢𑒻𑒯𑒩𑒧𑒹 𑒧𑒢𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒟, 𑒌 𑒞𑒩𑒯𑒏 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰𑒏 𑒂 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒏 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒧𑒰𑒢𑓂𑒨𑒞𑒰 𑒕𑒃। 𑒚𑒲𑒏 𑒠𑒱𑒢 𑒞𑒏𑒰 𑒏𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿 𑒥𑒱𑒠𑒰𑒑𑒩𑒲 𑒦𑓄 𑒮𑒰𑒮𑒳𑒩𑒮𑒿 𑒢𑒻𑒯𑒩 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒲। 𑒂𑒥 𑒞𑒿 𑒦𑒹𑒪 𑒣𑒯𑒣𑒻𑒙। 𑒮𑒩𑒼𑒖 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒖𑒹 𑒋𑒞𑒹 𑒠𑒱𑒢 𑒮𑒠𑒱𑒐𑒢 𑒒𑒩𑒹𑒧𑒹 𑒒𑒳𑒮𑒪 𑒩𑒯𑒻𑒟 𑒂 𑒮𑒠𑒱𑒐𑒢 𑒏𑒢𑒱𑒨𑒹𑒿𑒏𑒹𑒿 𑒢𑒱𑒯𑒰𑒩𑒻𑒞 𑒂 𑒑𑒥𑒻𑒞 𑒕𑒪𑒰 𑒄 𑒑𑒲𑒞-

' 𑒧𑒢 𑒯𑒼𑒃𑒋 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒏𑒹𑒿 𑒯𑒧 𑒠𑒹𑒐𑒱𑒞𑒹 𑒩𑒯𑒲, 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒥𑒰𑒖𑒲 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒯𑒧 𑒮𑒳𑒢𑒱𑒞𑒹 𑒩𑒯𑒲, 𑒧𑒢 𑒯𑒼𑒃𑒋 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏𑒹𑒿।

𑒂𑒚 𑒧𑒰𑒮 𑒏𑒼𑒢𑒰 𑒥𑒱𑒞𑒪 𑒮𑒹 𑒢𑒻 𑒥𑒳𑒗𑒱 𑒮𑒏𑒪𑒰 𑒂 𑒏𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿 𑒂𑒚𑒹 𑒧𑒰𑒮𑒏 𑒁𑒪𑒰- 𑒁𑒪𑒏 𑒩𑒴𑒣𑒧𑒹 𑒢𑒾 𑒧𑒰𑒮𑒏 𑒮𑒢𑒹𑒬 𑒪𑓄 𑒢𑒻𑒯𑒩 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪𑒲। 𑒮𑒹 𑒞𑒿, 𑒋𑒏𑒼 𑒠𑒱𑒢, 𑒋𑒏𑒼 𑒣𑒯𑒩 𑒥𑒲𑒞𑒥 𑒮𑒩𑒼𑒖 𑒥𑒰𑒥𑒴𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒣𑒯𑒰𑒛𑓃 𑒮𑒢 𑒥𑒳𑒗𑒢𑒰 𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒹𑒪𑒻𑒢। 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒥𑒰𑒞𑒏 𑒮𑒳𑒔𑒋- 𑒥𑒳𑒔𑒋 𑒢𑒻 𑒩𑒯𑒻𑒢। 𑒮𑒠𑒱𑒐𑒢 𑒋𑒏𑒠𑒧 𑒥𑒏𑒪𑒹𑒪 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒏𑒩𑒻𑒟। 𑒋𑒯𑒹𑒢 𑒮𑒢 𑒥𑒳𑒗𑒢𑒰 𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒹𑒪𑒻𑒢 𑒖𑒹 𑒬𑒩𑒲𑒩 𑒑𑒰𑒧𑒧𑒹 𑒯𑒼𑒃𑒢 𑒂 𑒂𑒞𑓂𑒧𑒰 𑒮𑒰𑒮𑒳𑒩𑒧𑒹। 𑒦𑒼𑒖𑒢𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱 𑒁𑒩𑒳𑒔𑒱 𑒖𑒰𑒑𑒋 𑒪𑒑𑒪𑒻𑒢। 𑒮𑒧𑒨𑒮𑒿 𑒮𑓂𑒢𑒰𑒢- 𑒦𑒼𑒖𑒢 𑒏𑒩𑒥 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒮𑒳𑒔𑒱- 𑒥𑒳𑒔𑒱 𑒢𑒯𑒱। 𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒦 𑒁𑒣𑒢𑒹𑒧𑒹 𑒥𑒰𑒖𑒻𑒟 𑒖𑒹 𑒮𑒩𑒼𑒖 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒋𑒢𑒰 𑒏𑒱𑒋𑒏 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒻𑒟- 𑒋𑒏𑒠𑒧 𑒥𑒏𑒪𑒹𑒪 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒖𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒑𑒰𑒧 𑒥𑒹𑒩𑒧𑒰𑒧𑒹 𑒮𑒩𑒼𑒖 𑒥𑒰𑒥𑒴 𑒞𑒯𑒱𑒢𑒰 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒢𑒻𑒯𑒩 𑒧𑒯𑒩𑒻𑒪𑒧𑒹 𑒮𑒩𑒼𑒖𑒢𑒲 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒥𑒹𑒏𑒞𑒲 𑒋𑒏 𑒠𑒼𑒮𑒩𑒰𑒏 𑒫𑒱𑒩𑒯𑒰𑒑𑓂𑒢𑒱𑒧𑒹 𑒖𑒩𑒻𑒞।

𑒠𑒱𑒢𑒼- 𑒠𑒱𑒢 𑒧𑒳𑒩𑒗𑒰𑒋𑒪 𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒪𑒰। 𑒮𑒼𑒦𑒰𑒫𑒱𑒏 𑒁𑒕𑒱। 𑒏𑒱𑒋𑒏 𑒞𑒿 𑒥𑒛𑓃- 𑒏𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿 𑒮𑒧𑒩𑓂𑒟 𑒩𑒯𑒥𑒰𑒏 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒖𑒲𑒫𑒢𑒏 𑒁𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫 𑒂𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒖𑒹 𑒅𑒚𑒾𑒢𑒹 𑒩𑒯𑒻𑒟। 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝 𑒣𑒞𑒱- 𑒣𑒞𑓂𑒢𑒲𑒏 𑒩𑒴𑒣𑒧𑒹। 𑒋𑒏- 𑒋𑒏 𑒠𑒱𑒢 𑒣𑒯𑒰𑒛𑓃 𑒦𑒹𑒪 𑒔𑒪 𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒹𑒪𑒻𑒢। 𑒢𑒹 𑒞𑒿 𑒋𑒧𑓂𑒯𑒩𑒹 𑒂𑒿𑒐𑒱𑒧𑒹 𑒢𑒱𑒢𑓂𑒢 𑒂 𑒢𑒹 𑒍𑒧𑓂𑒯𑒩𑒹 𑒋𑒏𑒼 𑒧𑒱𑒢𑒙𑒏 𑒔𑒻𑒢। 𑒧𑒰𑒋- 𑒥𑒰𑒣𑒏 𑒛𑒩𑒹 𑒢𑒹 𑒞𑒿 𑒏𑒢𑒱𑒨𑒰𑒿 𑒏𑒯𑒻𑒢 𑒂 𑒢𑒹 𑒥𑒰𑒥𑒴𑒖𑒲𑒏 𑒛𑒩𑒹 𑒮𑒩𑒼𑒖 𑒮𑒰𑒮𑒳𑒩 𑒖𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒮𑒰𑒯𑒮 𑒏𑓄 𑒣𑒥𑒻𑒟। 𑒏𑒱𑒋𑒏 𑒞𑒿 𑒁𑒣𑒢𑒼 𑒏𑒹𑒞𑒾- 𑒏𑒹𑒞𑒾 𑒋𑒯𑒹𑒢 𑒣𑓂𑒩𑒟𑒰 𑒕𑒻 𑒖𑒹 𑒥𑒱𑒢𑒰 𑒠𑒱𑒢- 𑒠𑒳𑒩𑒰𑒑𑒧𑒢𑒏 𑒥𑒩- 𑒮𑒰𑒮𑒳𑒩 𑒢𑒻 𑒖𑒰𑒃 𑒕𑒻𑒟। 𑒞𑒿𑒋 𑒮𑒩𑒼𑒖 𑒥𑒰𑒥𑒴𑒏 𑒛𑒹𑒑 𑒮𑒰𑒮𑒳𑒩 𑒖𑒃𑒪𑒹 𑒢𑒻 𑒅𑒚𑒻𑒢। 𑒮𑒧𑒨 𑒥𑒱𑒞𑒞 𑒠𑒹𑒩𑒲 𑒢𑒻 𑒪𑒑𑒻𑒞 𑒕𑒻 𑒠𑒹𑒐𑒻𑒞- 𑒠𑒹𑒐𑒻𑒞 𑒔𑒾𑒚- 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒣𑒰𑒥𑒻𑒢 𑒂𑒋𑒪 𑒔𑒪 𑒑𑒹𑒪। 𑒖𑒱𑒞𑒱𑒨𑒰 𑒥𑒱𑒞𑒪 𑒂𑒥𑒱 𑒑𑒹𑒪 𑒂𑒮𑒲𑒢 𑒧𑒰𑒮। 𑒮𑒑𑒩𑒼 𑒠𑒳𑒩𑓂𑒑𑒰𑒣𑒴𑒖𑒰𑒏 𑒞𑒻𑒨𑒰𑒩𑒲 𑒬𑒳𑒩𑒳 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪। 𑒍𑒧𑓂𑒯𑒩 𑒮𑒩𑒼𑒖𑒢𑒲𑒏 𑒢𑒻𑒯𑒩𑒧𑒹 𑒖𑒼𑒛𑓃𑒰 𑒏𑒰𑒩𑒱𑒁𑒰 𑒕𑒰𑒑𑒩 𑒥𑒪𑒱- 𑒣𑓂𑒩𑒠𑒰𑒢𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒩𑒰𑒐𑒪 𑒕𑒪।

ળેકના ઓ ઊકૈન ખૂબ ળાનસઁ દાના- પાનિ ખુઆવૈથ- પિઆવૈથ। દેખાતે- દેખાતે દુનૂ છાગાન, સવૈયાસઁ ડેઢ઼ા ભs ગેઊ। ળઁ ળઁ દુન્ગાપૂળા ઊગ઼ા આએઊ ળાશ્ના, સનોળ વાવૂ આ સનોળનીક હ□દૈક યઙ્કન હ□દયાગંમ હેવાક ઊઊ મયઊએ ઊાગઊ।

દેખાતે- દેખાતે કઊશ સ્થાપન ભેઊ। પહિઊ પૂળા વિતિઊ દોસન વિતિઊ આવિ ગેઊ પંચમી। મુદા અપ્પન યનિ સાસુનસઁ સનોળ વાવૂક ઊઊ કોનો ખોળ- ખવૈન નૈ કએઊ ગેઊ! એક દિનિ માએ પુછઊખનિ-

' વૌઆ, કનિયાઁક ખોળ ખવૈન નૈ કેઊહક? કોનો સ્રોનો- નૌનો નૈ અવૈ છહ?'

વેયાને કો વળાા અપન હાનઊ આ વહુક માનઊ કયિો કો વળે છૈ? હાનિ- થાકિ પંચમી નાતિ સ્રોન ઊગ઼ૌઊૈન। ઘાસ્ટિ ભેઊ, સ્રોન ઉઠૌઊખનિ હુનકન શાનિ- કમઊની, ઓમહનસઁ અવાળ અવૈત અછિ-

' હેઊે હમ મહગૈઊસઁ વળૈ છી?'

' હમ છી સનોળ વેનમાસઁ। કની દોદી કેઁ સ્રોન઼। '

કમઊની માઁ દસિ તકૈત વાળિ ઉઠૈત અછિ-

' માએ ગે માએ ળીળાળી કેઁ સ્રોન છિએ। '

એમહનસઁ હેઊૈ- હેઊૈ હોશ્ના નહૈત અછિ। કમઊની સ્રોન ઊs કs દૈત છૈ અપન દોદી સનોળનીકેઁ। સનોળની સ્રોન ઊશ્ના-

' પનનામ કનૈ છી। અહાઁ નીકે છી કી નહિ? માઁ વાવૂળી કોના છૈથ? અપના શનોનપન યિપાન દશ્ છી કી નહિ? મન ઊગ઼ૌએ કી ને? મેઊ દેખs કહિઆ એવશ્? કમઊની આ અળય, વ઼િળય અહાઁક વ઼ષિયને પુછૈત નહૈએ। દોદી ગાશ્ દોદી, ળીળાળી કહિયા એતી?' '

સનોળ વાવૂક ળવાવ છઊ એકો- નત્તી મન નૈ ઊગ઼ૌત અછિ। સમ્ભવત: દુન્ગાપૂળાને નૈ આવિ સિકવ। યિપા- પુતાકેઁ મેઊ દેખક ઊઊ દસ- દસટા ટાકા દs દેવશ્। તામસે ટીક ડાઢ઼ કેને સ્રોન કાટિ દૈત છૈથ।

સનોળ વાવૂક ઊઊ અસમંળસક સ્થિતિ નહૈન, ળે ળેકના ઘનને ળોઙા છાગાન વઊિ પ્નદાન હેઊૈ, સે અપ્પન યનિ એકો વેન એવાક ઊઊ નૈ કહૈન। એહેન કોન સાસુન, કોન સાસુ આ સસુન, કેહેન સાનિ આ શનહોળિ। તામસે મન અવોઙ઼ આ ટીક ડાઢ઼। કી કની આ કી નૈ કની? ૅ દ્વન્દ્વાત્મક સ્થિતિ વિનઊ નહૈન।

કહ્છિ નૈ શુનૈન। મુદા શ્રષ્ટમી શ્રવૈત- શ્રવૈત-
પે દવિ હૈ કિ માનના નહિ
પે વેકનાની કપો હો નહિ હૈ,
પે ળાનના નહિ।

શ્રપના કડ નૈ નોકિ સિકલ। શ્રા યલ ગેલ શ્રપન સાસુન મહૈલ। ભગવતી દનશન કડ ળહઁ કી પાનક દોકાનપન ળાએ છૈથ, પાન ખેવાક ઉલ, શ્રાકિ મેલ દેખક ઉલ શ્રાએલ સાનિ- શનહોળકિ નળૈન હુનકાપન પડૈત શ્રછિ શ્રા શ્રો સભ પકૈડ ઉૈત શ્રછિ હિનિકન ગટ્ટા। ળીળાળી, ળીળાળી શ્રહઁકેં ગામપન યલએ પડત। દીદીશ્રો કહ્ને છલ, સપ્પત દડ કડ। મુદા સાસુ સસુનક શ્રાગ્નહ નૈ તઁએ શ્રપ્પનો યનિ હિનિક ટીક ડાઢ઼।

શ્રનતત: થાકિ- હાનિ એક કિલિ મયુન લડ સાનિ- શનહોળકિ સંગ યલલ સનોળ વાવૂ સાસુન। પહિલ- પહિલ વેન સાસુન ગેલ છલ તઁએ સુશ્રાગત- વાતમે કોનો કમી નૈ નહલ। યાહ- પાન વઢ઼િયાઁસઁ ભેલ। મુદા ખેવા કાલ શ્રો પસાનઉૈન વડ઼કા નાટક, ળે હમ નૈ ખાએવ। હમ ખાડ શ્રાએલ છી, ભુખ નૈ શ્રછિ। સાસુ શ્રાગ્નહ કેલખિ કોનો શ્રસન નહિ, સસુન હાથ પકડ઼લખિ, કોનો શ્રનક નહિ, વડ઼કા સાન સેહો ખુશામદ કેલખિ મુદા કોનો શ્રસન નહિ। એકે ડામ ળે હમ ખા કડ શ્રાએલ છી, ભૂખ નૈ શ્રછિ। શ્રા શ્રો ભોળન નહિયેં કેઉૈન।

શ્રોમહન દૂનૂ છાગન ળે વનલ શ્રોકન સુગન્યસઁ ટોલ- પડ઼ોસા ગમ- ગમ કનૈત। ટોલક નમિંત્નતિ સળ્ળન સભ શ્રાવિ માસુ- ભાત શ્રન્થાત છાગન ળુપી પ્નસાદ પાવૈથ શ્રા શ્રોકન સ્વાદક સવિસ્તિાન યન્યા કનૈથ। એહ છાગન ળે ળુશ્રાએલ છલ, યન્વી કેહેન તનહન્થી સન છેઉૈ શ્રા પ્નસાદ વનલ કેતેક સુન્દન શ્રછિ! વાહ મન તઁ ભીતનસઁ પ્નસન્ન ભડ ગેલ, યન્યા કનૈત વાઁસક સીક્કીસઁ ખૈનકા કનૈત કુનૂન કડ પાન ખા શ્રો ઉકૈન ત□પતકિ ઢેકાન ઉૈત યલ ળાર ગેલ। એમહન સનોળ વાવૂક પેટમે વવિલાડ઼િ કુદડ લગલ। શ્રોત ભુખે લહાલોટ। નાતિ ખસલ ળાએ, વહનવૈશ્રાક વાદ ઘનવૈશ્રો સભ ખા કડ સુતએ ગેલ।

મુદા કહ્છિ ઉશ્રૌનવાલી સભ શ્રપ્પનો ળગલે, શ્રો ઉકૈન પાછાઁ કાલ કડ ભોળન કનૈથ, શ્રૈલસઁ પલથા માનિ માસુ શ્રા ભાત, ખાથિ શ્રા શ્રોર છાગનક માસુક યન્યા કનૈથ। શ્રાગ્નહ શ્રલગ ળે દીદી કહલી દૂ પીસ લિશ્ર। હે પૈ શ્રલ્લઁ

ગામવાળી હે ઈ ચુસ્તા ઊશ્ચિ। હે યૈ દાય, હે, ઈ હડ્ડી વઊ દૂટા પીસ ઊશ્ચિ। શ્રાગ્નહપન શ્રાગ્નહ। શ્રા શ્રો ઊકૈન વડ઼ી કાઊ યનગિપ- સપ્પ કગૈન, ભોળન કનઽ ગેઊ।

એમહન સનોળ વાવૂ ળડનાગ્ણિ શ્રાનો નેળ ભેઊ યઊ ળા નહઊ છઊ। શ્રાવ હોર છેઊૈન ળે કયિ઼ો શ્રાવિ શ્રાગ્નહ કનળિથ નઁ ભનપિટ માસુ- ભાન પ્પશ્નૌ। મુદા સે નઁ શ્રાવ સભ કયિ઼ો સુનઽ યઊ ગેઊ છઊ। યયિ઼ો- પુના માસુ- ભાન પ્પા શ્રોશ્ચ કટૈન છઊ। શ્રાવ નઁ હણિકા કદ્દિન- ળે શ્રપને કનણી ગર મુસહનણીક પનજિS ગેઊ છઊ। થાકહિનકિછુ કાઊ પછાશ્ન હનઊૈન ને શ્રૂનઊૈન સનોળ વ઼દિા ભેઊ ભણસા ઘન દસિ। શ્રા શ્રપને સઁ માસુ- ભાન ભનથાની ણકિાઊ શ્રા ચુપે- યાપ ભોકસઽ ઊગાઊ। કણિકો એ વાનક પન્નો ણહિ।

ળાગાઊ ળે સભ નહૈથ સે સભ હણિકા પ્પોળઽ ઊગાઊ ળે પાહુણ કેનઽ, પાહુણ કેનઽ। શ્રા પાહુણ નઁ ભણસા ઘનકેઁ કેવાડ઼ નન ણુકા કS ગુપ- ગુપ માસુ- ભાન દS નહઊ છથિ। નાન ગામેશળીક વ઼ાહણ એ કોઠીસઁ શ્રોર કોઠી ળા કછિનપઊ શ્રાકિકોઠીપન નાપ્પઊ પ્પાપડ઼િ પાહુણક કપાનપન પ્પસઊ।

શ્રવ઼ાળ સુણિ ઊક સભ શ્રોર ઘન દસિ દૌગાઊ। દેપ્પઊક ળે પાહુણ નઁ કેવાડ઼ક દોગમે ણુકા કS માસુ- ભાન ભોકૈસ નહઊ છૈથ। પનઊ વડ઼કા પહિકાની, શાન- શનહોળિ માનઊક નાઊ પ્પૂવ ળોનસઁ શોન- ગુઊ સુણિ સુનઊહો ઊક સભ ળાગિ ગેઊ। નાઊ શ્રા પહિકાની પડ઼િ નહઊ શ્રછિ। પાહુણ નઁ ઊળે કઠીન ભS ગેઊ।

નનિળિપ્પણ સુનઽ ઘન ગેઊ નઁ કણિયિ઼ાઁક કટૂ વ્યંગ વ઼ામ્મક વન્પ્પા હોમઽ ઊગાઊ। પાહુણક નઁ મણે શાણ્ન। કછિુ નૈ શ્રુગૈણ। સોચઊ ળે શ્રણ્હનોપ્પે ગામ યઊ ળાપ્પવ। વ઼દિાશ્રો ભેઊ, મુદા શ્રણ્હાન વેસી નહ્વાક કાનમ્મે કુકુન સભ હ□ઉ- હ□ઉ કનઽ ઊગાઊ।

ઊક સભ ળાગિગેઊ દેપ્પઊક ળે શ્રાગૂ- શ્રાગૂ પાહુણ શ્રા પાછૂ- પાછૂ કુકુન હણિકા પ્પહિનને ળાશ્ન શ્રછિ।

ઊક સભ દૌડ઼ઊ મહગૈઊક હાટપન શ્રાવિ હણિકા પકડ઼ઊક। ઘુમિ ળેવાક શ્રાગ્નહ કેઊક। મુદા હણિકન મણ નઁ નામસે શ્રયોન છઊ। કણિકો વાનક મોળન ણહિ, હાક દૈન દૈન યોની પકડ઼ઊક સે હુણકન ઢેકા પ્પુળિગેઊ, યડ઼શ્ચડ઼ા

प्रसन्न, मुदा ओ गेला नै [illegible] लटपटाइत [illegible] [illegible] [illegible] गाम दैत [illegible]
होइत- होइत अपन घर पहुँचला।
कहू तँ एहेन पढ़ल- लिखल लोकक ई काज कोनो वकालत जकाँ काज केलेन।
[illegible] जँ अपना नै लागए तँ हुनका वकालत न कहबैन।

अपन मंतव्य editorial.staff.videha@gmail.com **पर पठाउ।**

२१म दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा- कथा ५ जकर सम्पादकीय समीक्षा अंग्रेजीमे सम्पादकीय प□ष्ठ पर

<u>विदेहक लेखकक आमंत्रित रचना आ ओकर समीक्षा सीरीज</u>

ऐ अंकमे प्रस्तुत अछि दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा जकर हमर समीक्षा अंग्रेजीमे सम्पादकीय प□ष्ठ पर अछि। - सम्पादक

दुर्गानन्द मण्डलक ५ टा कथा

कथा ५

वशिष्ठक पहिल साल गिरह

 ISSN 2229-547X VIDEHA

નાયા શ્રા મોહ્‌ન દુનૂક વશ્રાહ્‌ક પહિઉ સાઉ ગમિહ। દુનૂ પનાનીક મનમે ઉઠૈત પ્ુશીક કોનો સીમા નહિ। દુનૂક વીચ પ્નેમ પ્નેક ળે સાઉ કેના વિતિઉ સે વુદ્દિ ને પેઉક। પનિવિાન છોટ જેને ળીવ઼ન ળેતવએ સુપ્પમએ તેતવએ સનસ સેહે। મોહ્‌ન વૈકક કન્મચાની। તઁએ પટનેમે ળમીન ઉऽ મકાન વના, ળેવા-પ્વા ઉઉ નૈનો ગાડ઼ી સેહો કીનિ ઉઉક। જનિસનસઁ ઉऽ કऽ ળાયૈન ऑस्ट्रसि ળાર છઉ। તાયૈન નાયાક મદમસ્ત ળુશ્રાની દેપ્પ સમય કેના વતિ ળાર છેઉૈન સે પતે ને યઉૈન। મુદા દસ વળે યનિ તૈયાન જऽ ऑस्ट्रसि ળૂનન યઉ ળાર છઉ। દનિ જનમિ ऑस्ट्रसिસઁ પ્ક-શ્રાચ વેન નાયાકેઁ શ્ચોન કऽ હાઉ-ચાઉ ળૂનન પુછઉ ઉર છેઉપ્પતિ। પાઁચ વળે ऑस्ट्रसि વન્ન જેઉ પછાશ્ત કહ્િુ ને કહ્િુ સનેસ ઉऽ મોહ્‌ન ઘન યઉ શ્રવે છઉ। નાયા તાયૈન વાટ તકૈત નહૈ છેઉ। ળાયૈન ગાડ઼ીક હૌનન નૈ વાળ ઉઠૈ છેઉૈન। પે તનહૈઁ દુનૂ પનાની ઉઉ સબ દનિ હોઉ શ્રા નાતદિવાઉ નહૈ છઉ। દેપ્પૈત-દેપ્પૈત સાઉ વતિ ગેઉ શ્રા શ્રાવ ગેઉ વશ્રાહ્‌ક પહિઉ સાઉ ગમિહ।

દુનૂ પનાની શ્રાપસમે વ઼ચિાનઉૈન ળે વશ્રાહ્‌ક પહિઉ સાઉ ગમિહ છી, તઁએ પે શુભ શ્રવસૈનપન શ્રપના દોસ્ત સબકેઁ પ્કટા શાનદાન પાટી દેઉ ળાએ। પાટીમે પ્પેવાક-પીવાક પુનકસ ઇંતળામ છઉ। નવ઼ દનિ નહ઼ઉાક કાનામે પાટચિો સમૈસઁ શુનૂ જેઉ શ્રોર દનિ તઁ નાયા શ્રા મોહ્‌નક સુન્દનતે શ્રપૂન્વ છઉ। દુનૂ પનાની શ્રુઉ્મી હમિો-હમિોશ્ન ળકાઁ ઉગૈ છઉ। સાઁઝ પડ઼તિ દોસ્ત-દોસ્તતિી સબ શ્રાવએ ઉગઉૈન। સબસઁ ઉપહાન ઉऽ નાયા ઉૈનગિ હૅાઉમે નપ્પ-નપ્પ શ્રાવૈથ। પાટીમે કોનો વ઼સ્તુક કમી નૈ છઉ। સબ કચિો પ્પુવ પ્પેઉક-પીઉક શ્રા નાચ-ગાન કનએ ઉગઉ। મોહ્‌નકેઁ દોસ્તક વીચ નહૈત-નહૈત પીવૈક યસ્કા ઉગ ગેઉ છેઉૈન। તઁએ શ્રાર મોહ્‌નો પ્પુવ પીઉૈન।

પીઉ પછાશ્ત નાયાકેઁ ડાઁનપન હાથ દऽ દોસન હાથ પકૈડ઼ શ્રોહો નાચએ ઉગઉ। નાચ-ગાન પ્પતમ જેઉ વાદ સબ દોસ-દોસતતિી શ્રપન-શ્રપન ઘન ગેઉ। મુદા શ્રોહો દોસક વીચ મોહ્‌નક પ્કટા શ્રબતિ્ન દોસ શ્રનૂપ્મ ળેકન। પીવૈક હસ્િસક નહિ,

ओ जलखै मात्र केल पछाति अपन घर चलि गेल।

"बाबा हे बाबा, देखू अहाँक मोहन कते बेकरार अछि। आउ अहाँ तँ हमर जान छी। हमर परान छी, आउ ने।"

कहैत मोहन उठै काल पलंगसँ टकरा गेल। बाबा दौग एली देखली जे मोहन तँ किछु बेसीए पीब लेने छैथ। मोहन बजल-

"ओह बाबा, छोड़ू ने ई गप-सप्प। प्लीज एम्हर आउ ने। हमरा आब अहाँ एना जुनि तड़पाउ। ओह बाबा, अहाँ कते सुन्दर छी। मन होइए अहाँकेँ हम देखते रही। किछु बाजी अहाँ हम सुनिते रही।"

गीत गबैत मोहन बाबाकेँ अपना बाँहिमे कसि पलंगपर ओघरा देलखिन। प्रेमक सागरमे डुमए चाहलक। मुदा सागरमे डुमैसँ पहिने एना भेलै, मोहन ओक करए चाहलक। बाबा हाँइ-हाँइ मोहनकेँ उठबए चाहलक। तावए तँ मोहन पलंगेपर बोकैर-बोकैर भरलक। सौंसे घर गंधसँ भरि गेल। नाके ने देल जाइ। शराबक नशाँमे मोहन बेसुध। कनीए कालक बाद मोहनकेँ फेर मन भेलै जे ओक हएत। नशिमे मातल मोहन जाकि पलंगसँ उठल आकि पलंगेपर खसि पड़ल, कपार फुटि गेलै, शोनितक टघार चलए लगलै। बाबा जेना-तेना मोहनक माथसँ बहैत शोनितकेँ रुमालसँ पोछि-पाछि माथकेँ बान्हि देलक।

मुदा एतबोपर मोहनक मन थीर नै भेलइ। पेटमे दर्द उठलै। दर्दे छड़पटाए लगल। ओहि अवस्थामे मोहन एकबेर फेर ओक केलक। मुदा ऐबेर खुने केलक। समुच्चा घर खुने-खुनामे भऽ गेल। मोहन खून बोकैर रहल छल। तथापि ओकर दर्द कम नै भऽ रहल छेलइ। एम्हर असगरे बाबा की करती। बाबाकेँ मोन पड़लैन अनुपमा। अनुपमा मोहनक दोस जे शराब नै पीब अपना घर चलि गेल छल। अनुपमा अनुपमा अनुपमा हल्ला करैत बाबा अनुपमा दुनू परानीकेँ बजौलक। अनुपमा दुनू परानी दौगल बाबा ऐठाम आएल। मोहनक हाल देख दुनू परानीकेँ होश उड़ि गेल।

अनुपमा बाजल-

"𑒦𑒾𑒖𑒲, 𑒧𑒼𑒯𑒢 𑒦𑒻𑒨𑒰𑒏 𑒯𑒰𑒪 𑒚𑒲𑒏 𑒢𑒻 𑒕𑒻𑒢। 𑒯𑒧 𑒑𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒢𑒱𑒏𑒰𑒪𑒻 𑒕𑒲 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒑𑒼𑒙𑒹 𑒦𑒻𑒨𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒣𑒏𑒻𑒛𑓃 𑒥𑒰𑒯𑒩 𑒪𑒰𑒅।"

𑒑𑒰𑒛𑓃𑒲𑒏 𑒣𑒻𑒕𑒪𑒰 𑒠𑒩𑒥𑒖𑓂𑒖𑒰 𑒐𑒼𑒪𑒱, 𑒮𑒲𑒙𑒣𑒩 𑒧𑒼𑒯𑒢𑒏𑒹𑒿 𑒣𑒰𑒛𑓃𑒱 𑒩𑒰𑒡𑒰 𑒂 𑒁𑒣𑒢 𑒣𑒞𑓂𑒢𑒲𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒁𑒢𑒴𑒣 𑒁𑒮𑓂𑒣𑒞𑒰𑒪 𑒠𑒱𑒮 𑒫𑒱𑒠𑒰 𑒦𑒹𑒪। 𑒁𑒢𑒴𑒣 𑒞𑒲𑒫𑓂𑒩 𑒑𑒞𑒱𑒮𑒿 𑒑𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒔𑒪 𑒩𑒯𑒪𑒋 𑒁𑒣𑒢𑒰 𑒡𑒳𑒢𑒧𑒹। 𑒖𑒹 𑒖𑒪𑓂𑒠𑒲𑒮𑒿 𑒖𑒪𑓂𑒠𑒲 𑒁𑒮𑓂𑒣𑒞𑒰𑒪 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔 𑒖𑒰𑒃। 𑒥𑒰𑒙𑒧𑒹 𑒧𑒼𑒯𑒢𑒏𑒹𑒿 𑒥𑒛𑓃𑒲 𑒖𑒼𑒛𑓃𑒮𑒿 𑒠𑒩𑓂𑒠 𑒦𑒹𑒪𑒻 𑒂 𑒯𑒱𑒔𑓂𑒏𑒲 𑒅𑒚𑒪𑒻 𑒠𑒩𑓂𑒠𑒮𑒿 𑒕𑒙𑒣𑒙𑒰𑒃-𑒏𑒕𑒧𑒕𑒰𑒃𑒞 𑒋𑒏𑒥𑒹𑒩 𑒤𑒹𑒩 𑒐𑒴𑒥 𑒢𑒧𑒯𑒩 𑒐𑒴𑒢𑒏 𑒍𑒏 𑒦𑒹𑒪𑒃। 𑒏𑒱𑒕𑒳𑒋 𑒏𑒰𑒪𑒏 𑒣𑒕𑒰𑒞𑒱 𑒧𑒼𑒯𑒢 𑒏𑒰𑒪𑒏𑒫𑒪𑒱𑒞 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪।

𑒩𑒰𑒡𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒮𑓀𑒏𑒰 𑒦𑒹𑒪𑒃। 𑒍𑒏𑒩 𑒏𑒩𑒹𑒖 𑒦𑒰𑒪𑒩𑒱 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒏𑒰𑒿𑒣𑒱 𑒅𑒚𑒪𑒻। 𑒖𑒼𑒩𑒮𑒿 𑒏𑒰𑒢𑒋 𑒪𑒑𑒪। 𑒁𑒢𑒴𑒣 𑒥𑒼𑒪-𑒦𑒩𑒼𑒮 𑒠𑒻𑒞 𑒁𑒮𑓂𑒣𑒞𑒰𑒪 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒪। 𑒁𑒢𑒴𑒣 𑒂 𑒣𑒴𑒖𑒰 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒣𑒩𑒰𑒢𑒲 𑒧𑒼𑒯𑒢𑒏𑒹𑒿 𑒮𑓂𑒙𑓂𑒩𑒹𑒔𑒩𑒣𑒩 𑒪𑒰𑒠𑒱 𑒛𑒰𑒏𑓂𑒙𑒩 𑒪𑒑 𑒪𑓄 𑒑𑒹𑒪। 𑒛𑒰𑒏𑓂𑒙𑒩 𑒮𑒰𑒯𑒻𑒥 𑒂𑒪𑒰 𑒪𑒑𑒰 𑒢𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒠𑒹𑒐 𑒞𑒖𑒥𑒲𑒖 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒥𑒰𑒖𑒪-

"𑒧𑒰𑒤 𑒏𑒩𑒴, 𑒄 𑒂𑒥 𑒢𑒻 𑒕𑒻𑒟।"

𑒮𑒳𑒢𑒱𑒞𑒹 𑒩𑒰𑒡𑒰 𑒣𑒕𑒰𑒛𑓃 𑒐𑒰 𑒧𑒼𑒯𑒢𑒏 𑒧◌𑒵𑒞 𑒬𑒩𑒲𑒩𑒣𑒩 𑒑𑒰𑒕 𑒖𑒏𑒰𑒿 𑒐𑒮𑒪𑒲। 𑒣𑒴𑒖𑒰 𑒏𑒢𑒻𑒞 𑒩𑒰𑒡𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒮𑒧𑓂𑒯𑒰𑒩𑒻𑒞 𑒥𑒰𑒖𑒪𑒲- "𑒠𑒲𑒠𑒲, 𑒅𑒚𑒴 𑒯𑒼𑒬 𑒏𑒩𑒴। 𑒏𑒲 𑒏𑒩𑒥𑒻 𑒡𑒻𑒩𑒖 𑒩𑒰𑒐𑒋 𑒣𑒛𑓃𑒞। 𑒖𑒱𑒢𑒑𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒖𑒲𑒥𑒋 𑒣𑒛𑓃𑒞।"

𑒣𑒴𑒖𑒰 𑒅𑒚𑒾𑒪𑒻𑒢। 𑒩𑒰𑒡𑒰 𑒅𑒚𑒪𑒲। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒤𑒹𑒩 𑒣𑒕𑒰𑒛𑓃 𑒐𑒰 𑒧𑒼𑒯𑒢𑒏 𑒬𑒩𑒲𑒩𑒣𑒩 𑒐𑒮𑒱 𑒣𑒛𑓃𑒪𑒲। 𑒖𑒼𑒩-𑒖𑒼𑒩𑒮𑒿 𑒏𑒢𑒻𑒞 𑒩𑒰𑒡𑒰 𑒧𑒼𑒯𑒢𑒏 𑒠𑒹𑒯𑒏𑒹𑒿 𑒛𑒼𑒪𑒥𑒻𑒞 𑒥𑒰𑒖𑒪𑒱-

"𑒮𑓂𑒫𑒰𑒧𑒲 𑒨𑒾 𑒮𑓂𑒫𑒰𑒧𑒲, 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒏𑒹𑒢𑒰 𑒔𑒪𑒱 𑒑𑒹𑒪𑒾 𑒨𑒾 𑒮𑓂𑒫𑒰𑒧𑒲? 𑒅𑒚𑒴 𑒢𑒹 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒞𑒿 𑒏𑒯𑒻𑒞 𑒩𑒯𑒱 𑒖𑒹 𑒧𑒼𑒢 𑒯𑒼𑒃𑒋 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏𑒹𑒿 𑒯𑒧 𑒠𑒹𑒐𑒱𑒞𑒹 𑒩𑒯𑒲। 𑒠𑒹𑒐𑒴 𑒢𑒹 𑒯𑒧 𑒕𑒲 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏 𑒩𑒰𑒡𑒰। 𑒅𑒚𑒴 𑒢𑒹। 𑒅𑒚𑒴 𑒢𑒹। 𑒠𑒹𑒐𑒴 𑒢𑒹। 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏 𑒩𑒰𑒡𑒰।।"

𑒁𑒯𑒳𑒩𑒱𑒨𑒰 𑒏𑒙𑒻𑒞 𑒩𑒰𑒡𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒹𑒐 𑒁𑒢𑒴𑒣 𑒥𑒰𑒖𑒪-

"𑒦𑒾𑒖𑒲, 𑒅𑒚𑒴 𑒯𑒼𑒬 𑒏𑒩𑒴। 𑒂𑒥 𑒍 𑒒𑒳𑒩𑒱 𑒢𑒻 𑒎𑒞।।"

𑒄 𑒏𑒯𑒻𑒞 𑒁𑒢𑒴𑒣 𑒋𑒏𑒥𑒹𑒩 𑒩𑒰𑒡𑒰𑒏𑒹𑒿 𑒮𑒧𑓂𑒯𑒰𑒩𑒱 𑒅𑒚𑒾𑒪𑒏। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒩𑒰𑒡𑒰 𑒣𑒳𑒢𑓁 𑒣𑒕𑒰𑒛𑓃 𑒐𑒰

𑒮𑓂𑒫𑒰𑒧𑒲-𑒮𑓂𑒫𑒰𑒧𑒲 𑒏𑒯𑒻𑒞 𑒧𑒼𑒯𑒢𑒏 𑒧𑒵𑒞 𑒬𑒩𑒲𑒩𑒣𑒩 𑒐𑒮𑒱 𑒫𑒱𑒯𑒼𑒬 𑒦𑓄 𑒑𑒹𑒪𑒱।
𑒏𑒹 𑒧𑒼𑒯𑒢𑒏 𑒢𑒰𑒟॥

𑒁𑒣𑒢 𑒧𑓀𑒞𑒫𑓂𑒨 editorial.staff.videha@gmail.com **𑒣𑒩 𑒣𑒚𑒰𑒅।**

𑓒𑓑 𑒑𑒖𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩- 𑒪𑒰𑒪𑒠𑒰𑒮𑒏 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒩𑒰𑒧𑒰𑒨𑒝 𑒧𑒹 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰 𑒂 𑒮𑒧𑓂𑒣𑒰𑒠𑒏 𑒫𑒰 𑒣𑒳𑒮𑓂𑒞𑒲𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒁𑒖𑓂𑒘𑒰𑒢𑒞𑒰𑒫𑒬 𑒋𑒏𑒩𑒹 𑒕𑒢𑓂𑒠𑒼𑒦𑒓𑓂𑒑।

गजेन्द्र ठाकुर

लालदासक मैथिलि रामायण मे कुण्डलिया आ सम्पादक वा प्रूफरीडरक अज्ञानतावश ओकरमे छन्दोभङ्गा

१

लालदासक रामायण चौपाइसँ स□ज्जित अछि। वृहद् जे ८५ प्रकाशित भाग चौपाइ, आ शेष बाँचल भागमे रूपमाला छन्द आ गीतिका।

मुदा हम एतऽ कुण्डलियाक चर्चा करऽ रहल छी, जे बहुत कम मात्रामे अछि मुदा हमरा ओ बहुत प्रभावित करैत अछि। कुण्डलियाक प्रक□ति निर्वाहसँ

𑒧𑒯𑒱𑒢 𑒁𑒕𑒱 𑒂 𑒖𑒿 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒋𑒧𑒢 𑒣𑒨𑓂𑒨𑒰𑒧𑒏 𑒑𑒳𑒫𑒰𑒩 𑒣𑒜𑓃𑒥 𑒞𑒿 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰𑒮𑒿 𑒣𑓂𑒩𑒹𑒧 𑒏𑒩𑓄 𑒪𑒰𑒑𑒥।

𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰 𑒁𑒕𑒱 𑒏𑒲? 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰 𑒥𑒳𑒗𑒻 𑒪𑒹𑒪 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏𑒹𑒿 𑒠𑒼𑒯𑒰 𑒂 𑒩𑒼𑒪𑒰 𑒥𑒳𑒗𑓄 𑒣𑒛𑓃𑒞। 𑒪𑒰𑒪𑒠𑒰𑒮𑒏 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰 𑒩𑒰𑒧𑒰𑒨𑒝𑒧𑒹 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒁𑒪𑒰𑒫𑒹 𑒩𑒼𑒪𑒰 𑒂 𑒠𑒼𑒯𑒰 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏𑒹𑒿 𑒦𑒹𑒙𑒞। 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒉𑒏𑒩 𑒮𑒧𑓂𑒧𑒱𑒪𑒢 𑒁𑒕𑒱 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰।

𑒠𑒼𑒯𑒰

𑒠𑒼𑒯𑒰 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏 𑒕𑒢𑓂𑒠 𑒁𑒕𑒱। 𑒠𑒼𑒯𑒰𑒧𑒹 𑒠𑒴 𑒣𑒰𑒿𑒞𑒲 𑒂 𑒔𑒰𑒩𑒱 𑒔𑒩𑒝 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒔𑒩𑒝𑒧𑒹 𑓑𑓓,𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒔𑒩𑒝𑒧𑒹 𑓑𑓑,𑒞𑒹𑒮𑒩 𑒔𑒩𑒝𑒧𑒹 𑓑𑓓𑒂 𑒔𑒰𑒩𑒱𑒧 𑒔𑒩𑒝𑒧𑒹 𑓑𑓑 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒂 𑒞𑒹𑒮𑒩 𑒔𑒩𑒝𑒏 𑒂𑒩𑒧𑓂𑒦 𑒖𑒑𑒝𑒮𑒿 (𑒖𑒑𑒝 𑓓। 𑓓) 𑒢𑒻 𑒯𑒼𑒋𑒞 𑒂 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒂 𑒔𑒰𑒩𑒱𑒧 𑒔𑒩𑒝 𑒁𑒢𑓂𑒞 𑒯𑒼𑒋𑒞 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒-𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫𑒮𑒿।

𑒩𑒼𑒪𑒰

𑒩𑒼𑒪𑒰 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒱𑒏 𑒕𑒢𑓂𑒠 𑒁𑒕𑒱। 𑒩𑒼𑒪𑒰𑒧𑒹 𑒔𑒰𑒩𑒱 𑒣𑒰𑒿𑒞𑒲 𑒂 𑒂𑒚 𑒔𑒩𑒝 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒔𑒩𑒝𑒧𑒹 𑓑𑓑, 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒔𑒩𑒝𑒧𑒹 𑓑𑓓, 𑒞𑒹𑒮𑒩 𑒔𑒩𑒝𑒧𑒹 𑓑𑓑 𑒂 𑒔𑒰𑒩𑒱𑒧 𑒔𑒩𑒝𑒧𑒹 𑓑𑓓 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰, 𑒣𑒰𑒿𑒔𑒧 𑒔𑒩𑒝𑒧𑒹 𑓑𑓑, 𑒕𑒁𑒧 𑒔𑒩𑒝𑒧𑒹 𑓑𑓓 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒮𑒦 𑒣𑒰𑒿𑒞𑒲𑒏 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒔𑒩𑒝𑒏 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒧𑒹 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒-𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫, 𑒫𑒰 𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫-𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫-𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒮𑒦 𑒣𑒰𑒿𑒞𑒲𑒏 𑒠𑒼𑒮𑒩 𑒔𑒩𑒝𑒏 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒧𑒹 𑒔𑒰𑒩𑒱𑒙𑒰 𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫, 𑒫𑒰 𑒠𑒴𑒙𑒰 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒, 𑒫𑒰 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒-𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫-𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫 (𑒦𑒑𑒝 । 𑓓 𑓓) 𑒫𑒰 𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫-𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫-𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒 (𑒮𑒑𑒝 𑓓 𑓓 ।) 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒩𑒼𑒪𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒩𑒧𑓂𑒦 𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫-𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒-𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫𑒮𑒿 𑒢𑒻 𑒏𑒩𑒴।

𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰

𑒠𑒼𑒯𑒰 𑒂 𑒩𑒼𑒪𑒰𑒏 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒲 (𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩𑒝) 𑒦𑒹𑒪 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰। 𑒠𑒼𑒯𑒰 𑒪𑒱𑒐𑒱 𑒠𑒱𑒨𑒾, 𑒞𑒹𑒿 𑒠𑒼𑒯𑒰𑒏 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒱𑒧 𑒔𑒩𑒝𑒏𑒹𑒿 □𑓑𑓑 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰 𑒫𑒪𑒰) 𑒩𑒼𑒪𑒰𑒏 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒔𑒩𑒝 𑒥𑒢𑒰 𑒠𑒱𑒨𑒾 (𑒣𑒳𑒢𑒩𑒰𑒫□𑒞𑓂𑒞𑒱) 𑒂 𑒞𑒹𑒿 𑒩𑒼𑒪𑒰 𑒖𑒼𑒛𑓃𑒴। 𑒐𑓂𑒨𑒰𑒪𑒲 𑒄 𑒡𑓂𑒨𑒰𑒢 𑒩𑒰𑒐𑒴 𑒖𑒹 𑒠𑒼𑒯𑒰𑒏 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒔𑒩𑒝𑒏 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒬𑒥𑓂𑒠 𑒂 𑒩𑒼𑒪𑒰𑒏 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒱𑒧 𑒔𑒩𑒝𑒏 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒱𑒧 𑒬𑒥𑓂𑒠 𑒋𑒏𑓂𑒏𑒹 𑒩𑒯𑒋। 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒣𑒯𑒱𑒪 𑒬𑒥𑓂𑒠 𑒂 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒱𑒧 𑒬𑒥𑓂𑒠 𑒋𑒏𑓂𑒏𑒹 𑒯𑒼𑒃𑒋। 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰𑒏 𑒔𑒰𑒩𑒱𑒧 𑒂 𑒣𑒰𑒿𑒔𑒧 𑒔𑒩𑒝 𑒮𑒹𑒯𑒼 𑒋𑒏𑓂𑒏𑒹 𑒯𑒼𑒃𑒋।

𑓒

𑒂𑒥 𑒮𑒼𑒗𑒹 𑒣𑒯𑒳𑒿𑒔𑒱 𑒖𑒰𑒅 𑒧𑒱𑒟𑒱𑒪𑒰 𑒩𑒰𑒧𑒰𑒨𑒝𑒏 𑒮𑒳𑒢𑓂𑒠𑒩 𑒏𑒰𑒝𑓂𑒛𑒏 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒧𑒹 𑒖𑒞𑓄 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏𑒹𑒿 𑒔𑒰𑒩𑒱𑒙𑒰 𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰 𑒦𑒹𑒙𑒞।

𑒏𑒳𑒝𑓂𑒛𑒪𑒱𑒨𑒰 𑒠𑒼𑒯𑒰 (𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒁𑒏𑒰𑒠𑒹𑒧𑒲)

𑒩𑒒𑒳𑒢𑒰𑒨𑒏 𑒏𑒩𑒳𑒝𑒰𑒨𑒞𑒢 𑒠𑒹𑒐𑒱 𑒫𑒱𑒦𑒲𑒭𑒝 𑒠𑒲𑒢।

𑒠𑒹𑒪 𑒣𑓂𑒩𑒝𑒰𑒧𑒯𑒱 𑒩𑒰𑒖𑓂𑒨 𑒣𑒠 𑒞𑒢𑒱 𑒣𑒠 𑒩𑒯𑒳 𑒧𑒢 𑒪𑒲𑒢॥

𑒞𑒢𑒱 𑒣𑒠 𑒩𑒯𑒳 𑒧𑒢 𑒪𑒲𑒢 𑒯𑒲𑒢 𑒠𑒲𑒢𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱𑒣𑒰𑒪𑒏।

𑒬𑒩𑒝𑒰𑒑𑒞 𑒫𑒞𑓂𑒮𑒪 𑒠𑒨𑒰𑒪 𑒪𑒼𑒏 𑒠𑒳𑒐 𑒒𑒰𑒪𑒏॥

𑒪𑒼𑒏𑒣𑒰𑒪 𑒨𑒧𑒏𑒰𑒪 𑒛𑒩𑒟𑒱 𑒪𑒐𑒱 𑒖𑒢𑒱𑒏 𑒮𑒳𑒮𑒰𑒨𑒏।

𑒮𑒏𑒪 𑒪𑒼𑒏 𑒢𑒱𑒬𑓂𑒬𑒼𑒏 𑒏𑒩𑒟𑒱 𑒮𑒹 𑒫𑒱𑒦𑒳 𑒩𑒒𑒳𑒢𑒰𑒨𑒏॥𑓑॥

𑒁𑒒𑒢𑒰𑒬𑒱𑒢𑒲 𑒩𑒒𑒳𑒣𑒞𑒱 𑒏𑒟𑒰, 𑒮𑒳𑒢𑒱𑒞𑒯𑒱 𑒯𑒼 𑒠𑒳𑒐 𑒠𑒴𑒩।

𑒞𑒠𑒣𑒱 𑒣𑓂𑒩𑒖𑒰 𑒁𑒢𑒳𑒏𑒴𑒪 𑒢𑒯𑒱, 𑒏𑒩𑒟𑒱 𑒧𑒢𑒼𑒩𑒟 𑒣𑒴𑒩॥

𑒏𑒩𑒟𑒱 𑒧𑒢𑒼𑒩𑒟 𑒣𑒴𑒩 𑒏𑓂𑒩𑒴𑒩 𑒮𑒾 𑒮𑒠𑒰 𑒥𑒔𑒰𑒫𑒟𑒱।

𑒡𑒢 𑒖𑒢 𑒥𑒜𑓃𑒱𑒨 𑒥𑒱𑒖𑒴𑒞𑒱 𑒤𑒴𑒪𑒱 𑒮𑒳𑒐 𑒞𑒢𑒱𑒏 𑒥𑒜𑓃𑒰𑒫𑒟𑒱॥

𑒏𑒰𑒧 𑒂𑒠𑒱 𑒮𑒾 𑒥𑒔𑒟𑒱 𑒖𑒏𑓂𑒩𑒰 𑒣𑒰𑒫𑒟𑒱 𑒁𑒒𑒢𑒰𑒬𑒱𑒢𑒱।

𑒣𑒰𑒣𑒞𑒰𑒣 𑒮𑒥 𑒞𑒢𑒱𑒏 𑒯𑒩𑒟𑒱 𑒑𑓀𑒑𑒰 𑒁𑒒𑒢𑒰𑒬𑒱𑒢𑒲॥𑓒॥

𑒔𑒱𑒞𑒔𑒏𑒼𑒩 𑒏𑒲 𑒔𑒰𑒐 𑒢𑒱𑒞, 𑒥𑒱𑒭𑒨 𑒥𑒱𑒭𑒧 𑒁𑓀𑒑𑒰𑒩।

𑒮𑒲𑒞𑒰𑒩𑒰𑒧𑒏 𑒔𑒩𑒝 𑒖𑒪, 𑒏𑒩𑒮𑓂𑒟𑒪 𑒁𑒧𑒱𑒨 𑒁𑒯𑒰𑒩॥

𑒏𑒩𑒮𑓂𑒟𑒪 𑒁𑒧𑒱𑒨 𑒁𑒯𑒰𑒩 𑒔𑒰𑒩 𑒮𑓀𑒮𑒰𑒩𑒏 𑒕𑒼𑒛𑓃𑒲।

𑒅𑒪 𑒮𑒏𑒪 𑒣𑒠 𑒥𑓂𑒩𑒯𑓂𑒧 𑒔𑒏𑓂𑒩 𑒔𑒰𑒥 𑒥𑒢𑓂𑒡𑒢 𑒞𑒼𑒛𑓃𑒲॥

𑒣𑒞𑒱𑒯𑒳𑒿 𑒏𑒰𑒿 𑒑𑒞𑒱 𑒗𑒞𑒨 𑒞𑒞𑒨 𑒢𑒯𑒱 𑒅𑒯𑒳 𑒮𑒳𑒐 𑒮𑒧𑒳𑒔𑒱𑒞।

𑒯𑒱𑒞 𑒢𑒱𑒬𑓂𑒔𑒱𑒞 𑒢𑒱𑒗 𑒗𑒰𑒢𑒳 𑒁𑒣𑒩 𑒔𑒰𑒥 𑒥𑒱𑒭𑒨𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒔𑒱𑒞॥𑓓॥

𑒧𑒢 𑒥𑒱𑒯𑓂𑒫𑒪 𑒏𑒞 𑒠𑒳𑒐 𑒮𑒯𑒯 𑒔𑒥𑒣𑒗𑒩 𑒧𑒹 𑒂𑒫𑒱।

𑒑𑒯𑒯 𑒅𑒰𑒅 𑒗𑒾 𑒮𑒳𑒐 𑒔𑒯𑒨 𑒮𑓂𑒩𑒲𑒣𑒠 𑒞𑒳𑒩𑒥𑒩 𑒣𑒰𑒫𑒱॥

श्रीपद नुवर पावि गावि नहु नामकथा नित।

नहि तेहि सौं अछि अपर युक्ति किछुआहु तराहु हित॥

कत पातकी जीव सन्निधु तरल नहि लहल एक क्षण।

गावि गावि हरि कथा यथा मति लावि एक मन॥ ४॥

उपरका पाठ मैथिली अकादेमीक पोथीसँ लेल गेल अछि।

३

मात्रिक गणना

मैथिलीक उच्चारण निर्देश आ ह्रस्व-दीर्घ विचारपर आउ।

शास्त्रमे प्रयुक्त 'गुरु' आ 'लघु' छंदक परिचय प्राप्त करू।

तेरह टा स्वर वर्णमे अ, इ, उ, ऋ, ऌ - ह्रस्व आर आ, ई, ऊ, ॠ,एऐ,ओ,औ- दीर्घ स्वर अछि। ई स्वर वर्ण जखन व्यंजन वर्णक संग जुड़ि जाइत अछि तँ ओकरासँ 'गुणाक्षर' बनैत अछि। क्+अ= क, क्+आ=का । एक स्वर मात्रा आकि एक गुणाक्षरकेँ एक 'अक्षर' कहल जाइत अछि। कोनो व्यंजन मात्रकेँ अक्षर नहि मानल जाइत अछि- जेना 'अवाक्' शब्दमे दू टा अक्षर अछि, अ, वा । १ सभटा ह्रस्व स्वर आ ह्रस्व युक्त गुणाक्षर 'लघु' मानल जाइत अछि। एकरा ऊपर उ लिखि एकर संकेत देल जाइत अछि। २ सभटा दीर्घ स्वर आर

दीर्घ स्वर युक्त गुणिताक्षर 'गुरु' मानल जाइत अछि, आ एकर संकेत अछि, ऊपरमे एकटा छोट - । ३ अनुस्वार किवा विसर्गयुक्त सभ अक्षर गुरु मानल जाइत अछि। ४ कोनो अक्षरक बाद संयुक्ताक्षर किवा व्यंजन मात्र रहलासँ ओहि अक्षरकेँ गुरु मानल जाइत अछि। जेना- अत्, सत्य। एहिमे अ आ स दुनू गुरु अछि।

जेना कहल गेल अछि जे अनुस्वार आ विसर्गयुक्त भेलासँ दीर्घ होएत तहिना आब कहल जा रहल अछि जे चन्द्रबिन्दु आ ह्रस्वक भेल ह्रस्व होएत।

माने चन्द्रबिन्दु+ह्रस्व स्वर= एक मात्रा

संयुक्ताक्षर: एतए मात्रा गानल जाएत एहि तरहेँ:-

क्ति= क् + त् + इ = ०+०+१= १

क्ती= क् + त् + ई = ०+०+२= २

क्ष= क् + ष= ०+१

त्र= त् + र= ०+१

ज्ञ= ज् + ञ= ०+१

श्र= श् + र= ०+१

स्र= स् +र= ०+१

श□ =श् +ऋ= ०+१

त्व= त् +व= ०+१

त्त्व= त् + त् + व= ० + ० + १

𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫 + 𑓄 = 𑓑 + 𑓐

𑒁 𑒫𑒰 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒥𑒱𑒏𑒰𑒩𑒲𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒼𑒑 𑒢𑒯𑒱 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒠𑒡𑒱𑓄 𑒂𑓄 𑒍𑓄 (𑒠𑒼𑒭𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒼𑒑)। 𑒯𑒿 𑒫𑓂𑒨𑓀𑒖𑒢+𑒁 𑒑𑒳𑒝𑒱𑒞𑒰𑒏𑓂𑒭𑒩𑒏 𑒥𑒰𑒠 𑒥𑒱𑒏𑒰𑒩𑒲 𑒠𑓄 𑒮𑒏𑒻 𑒕𑒲।

𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫 + 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒥𑒱𑒢𑓂𑒠𑒳= 𑓑+𑓐

𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒+ 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒥𑒱𑒢𑓂𑒠𑒳= 𑓒+𑓐

𑒖𑒹𑒢𑒰 𑒯𑒿𑒮𑒥= 𑓑+𑓑+𑓑

𑒮𑒰𑒿𑒮= 𑓒+𑓑

𑒥𑒱𑒏𑒰𑒩𑒲 𑒂 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒥𑒱𑒢𑓂𑒠𑒳𑒏 𑒑𑒝𑒢𑒰 𑒬𑒴𑒢𑓂𑒨 𑒯𑒼𑒋𑒞।

𑒖𑒰 𑒏𑓄 = 𑓒+𑓑

𑒏𑓂 =𑓐

𑒏= 𑒏𑓂 +𑒁= 𑓐+𑓑

𑒏𑒋𑒏 𑒞𑒿 𑒏 𑒏𑒿 𑒏𑓂 𑒣𑒜𑓃𑒥𑒰𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒫□𑒞𑓂𑒞𑒱 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲𑒧𑒹 𑒂𑒥𑒱 𑒑𑒹𑒪 𑒞𑒹𑒿 𑒥𑒱𑒏𑒰𑒩𑒲 𑒠𑒹𑒥𑒰𑒏 𑒂𑒫𑒬𑓂𑒨𑒏𑒞𑒰 𑒣𑒛𑓃𑒪, 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒 𑒮𑓂𑒫𑒩𑒧𑒹 𑒋𑒯𑒢 𑒂𑒫𑒬𑓂𑒨𑒏𑒞𑒰 𑒢𑒯𑒱 𑒁𑒕𑒱।

𑓓- 𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫𑒏 𑒔𑒱𑒢𑓂𑒯

। - 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒𑒏 𑒔𑒱𑒢𑓂𑒯

𑒋𑒏 𑒠𑒲𑒩𑓂𑒒 । =𑒠𑒴𑒙𑒰 𑒯𑓂𑒩𑒮𑓂𑒫 𑓓

४

छन्दोभङ्ग

आब लालदासक मिथिला रामायणक यात्रा कुण्डलियापर आउ। अहाँकेँ स्पष्टरूपेँ छन्दोभङ्ग भेटि जायत। कवि लालदास नै छन्दोभङ्ग कऽ नै सकैत छथि। एतऽ टाइपिंग मिस्टेक नै स्पष्ट रूपेँ नै अछि। तखन ई मात्रिक गणनासँ अनभिज्ञ मैथिली अकादेमीक सम्पादक वा प्रूफरीडरक काज भऽ सकैए, जे वर्तनीक एकरूपता अनबा लेल छन्दोभङ्ग केलन्हि। मुदा साहित्य अकादेमीक लालदास रामायण (सम्पादक रामदेव झा)मे छन्दोभङ्ग नै भेटत, से रामदेव झा केर दावा छलन्हि आ हुनकापर मूलपाठकेँ परिवर्तित करबाक जे आरोप लगाओल गेलन्हि आ जे आरोप लगेलन्हि से मात्रिक गणनासँ अनभिज्ञ विद्वान छथि, से हुनकर कहब छलन्हि अपन उत्तरमे। मूलपाठसँ अलग छन्दोभङ्ग ठीक करबाक उद्देश्यसँ ओ केलन्हि से हुनकर दावा छलन्हि। मारे कुण्डलिया छन्द जँ लालदास लिखने छथि तँ सम्पादककेँ एकर तँ ज्ञान हेबाके चाही जे ओ देखथु जे चालि हेडगि कुण्डलिया देने काज नै चलत। आ रामदेव झा ठीक कहैत साहित्य अकादेमीक लालदास रामायणकेँ अन्तिम पाठ मानबाक चाही। आब देखू साहित्य अकादेमीक पाठ।

रामदेव झा द्वारा सम्पादित लालदासक कुण्डलिया (साहित्य अकादेमी)

कुण्डलिया दोहा

રઘુનાયક કરુણાયતન દેખિ વિભીષણ દીન।

દેલ પ્રણામહિ રાજ્ય પદ તનિ પદ રહુ મન લીન॥

તનિ પદ રહુ મન લીન હીન દીનક પ્રતિપાલક।

શરણાગત વત્સલ દયાલ લાલક દુખ ઘાલક॥

લોકપાલ યમ કાલ ડરથિ લખિ જનિકે સુસાયક।

સકલ લોક નિશ્શોક કરથિ સે વિભુ રઘુનાયક॥૧॥

અઘનાશિની રઘુપતિ કથા, સુનતહિ હો દુખ દૂર।

તનિપર પ્રભુ અનુકૂલ રહિ, કરથિ મનોરથ પૂર॥

કરથિ મનોરથ પૂર ક્રૂરસૌં સદા બચાવથિ।

ધન જન વિજય વિભૂતિ ભૂતિ સુખ તનિકે બઢ઼ાવથિ॥

કામ આદિસૌં બચથિ ભક્તિ પાવથિ અવિનાશિનિ।

પાપતાપ સમ તનિકે હરથિ ગંગા અઘનાશિની॥૨॥

ચતિયકોર કી ચાખ નતિ, વિષિય વિષિમ અંગાર।

સીતાનાયક બદન જલ, કર સ્થલ અમયિ અહાર॥

कर फल अमिय अहार भार संसारक छोड़ी।

धल सकल पद ब्रह्म भक्त भव बन्धन तोड़ी॥

पतितहुँकाँ गति जतय ततय रहि धहु सुख समुचित।

हित निश्चित निज जानु अपन भवविषयक अनुचित॥ ३॥

मन विहङ्गा कति दुख सहह भवपिजरमे आबि।

गहह धाल जौ सुख चहय श्रीपद तुवर पाबि॥

श्रीपद तुवर पाबि गाबि रहु रामकथा नित।

नहि तेहि सौं अछि अपन युक्ति कल्याण त्राण हित॥

कत पातकी भवसिन्धु तरल नहि रहल एक क्षण।

गाबि गाबि हरि कथा यथा मति धावि एक मन॥ ४॥

ओना तँ मैथिली अकादेमीक पाठ आ ऐ पाठमे खास कोनो अन्तर नै अछि, मात्र विभक्ति आ टूटा शब्द कतौ सटायल गेल अछि आ कतौ फराक कऽ देल गेल अछि। दोसर कुण्डलियाक अन्तिम शब्द अघयासिनी कें अघनासिनी कऽ देल गेल अछि।

कर्णाटकक गोकर्ण गंगावली आ अघनासिनी चारपर अछि आ 'पापताप सभ तनिक हरथि गंगा' माने पापनासिनी गंगा माने 'अघनासिनी' प्रयोग समुचित अछि, 'अघनासिनी' नै, प्रायः टाइपिंग मिस्टेक अछि।

𑒍𑒢𑒰 𑒢𑒿 𑒕𑒢𑓂𑒠𑒼𑒥𑒠𑓂𑒡𑒞𑒰 𑒚𑒲𑒏 𑒏𑒩𑒥𑒰𑒏 𑒠𑒰𑒫𑒰 𑒢𑒿 𑒣𑒳𑒭𑓂𑒙 𑒦𑒻 𑒖𑒹𑒞, 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒬𑒥𑓂𑒠𑒏 𑒅𑒞𑓂𑒣𑒞𑒱 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒼𑒑𑒏 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒰𑒮 𑒖𑒹𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒮𑒹 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒁𑒏𑒰𑒠𑒹𑒧𑒲𑒏 𑒣𑒰𑒚𑒮𑒿 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒁𑒏𑒰𑒠𑒹𑒧𑒲𑒏 𑒣𑒰𑒚 𑒯𑒧𑒩𑒰 𑒬𑓂𑒩𑒹𑒨𑒮𑓂𑒏𑒩 𑒪𑒑𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱।

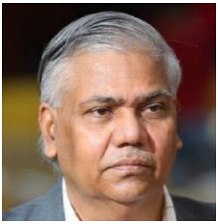
𑒁𑒣𑒢 𑒧𑓀𑒞𑒫𑓂𑒨 𑒠𑒱𑒞𑒲𑒢𑒰𑒱𑒮𑒞𑒰𑒙𑒙𑒫𑒠𑒱𑒯𑒰𑓀𑒑𑒰𑒧𑒰𑒱𑒨𑒼𑒧 **𑒣𑒩 𑒣𑒚𑒰𑒅।**

𑓓.𑒣𑒠𑓂𑒨 𑒣𑓂𑒩𑒰𑒩𑒧𑓂𑒦

𑓓.𑓑.𑒩𑒰𑒖 𑒏𑒱𑒬𑒼𑒩 𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩- 𑒔𑒰𑒢𑒩

𑓓.𑓒.𑒏𑒪𑓂𑒣𑒢𑒰 𑒗𑒰- 𑒧𑒰𑒨𑒏 𑒂𑒿𑒔𑒩

३.𑒩𑒰𑒧 𑒏𑒱𑒬𑒼𑒩 𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩- 𑒨𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰

𑒩𑒰𑒧 𑒏𑒱𑒬𑒼𑒩 𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩, 𑒩𑒱𑒙𑒰𑒨𑒩𑓂𑒛 𑒔𑒲𑒤 𑒖𑒹𑒢𑒩𑒪 𑒧𑒻𑒢𑒹𑒖𑒩 (ई), 𑒥𑒲.𑒋𑒮.𑒋𑒢.𑒋𑒪(𑒧𑒳𑒐𑓂𑒨𑒰𑒪𑒨), 𑒠𑒱𑒪𑓂𑒪𑒲,𑒑𑒰𑒧- 𑒁𑒩𑒹𑒩 𑒛𑒲𑒯, 𑒣𑒼 𑒁𑒩𑒹𑒩 𑒯𑒰𑒙, 𑒧𑒡𑒳𑒥𑒢𑒲

𑒨𑒰𑒞𑓂𑒩𑒰

𑒫𑒯𑒹𑒪𑒱 𑒣𑒮𑒰 𑒩𑒢𑒹 𑒏𑒳𑒙𑒱𑒪 𑒖𑒰 𑒪,

છ િડ઼ િઅઓને અન્નક દા ણા ,
કા Ո કનો ટ, અડ ઢ઼ મે વૈસθ,
θાઅઓને કો ણો વહ઼ા ણા ।

ક િક િ ાા Ոક ણ િષ્કપટ નેણા ,
ઉડ઼ િ ાહθ છθ પેટ ઊθ,
દા ણા દેપ્પ િઉՈ ાθ , Ոડ અ□સ િગેθ
ળા θ મે, વ િણ ુવુહ્ણહ િખ્પેθ।

શ િસુ સૂગા , ણહ િવુહ્θક, મેθ કો ,
આ ,ઓ વહેθ િક ળા θ મે,
ણહ િળણθક દુણ િઆ કે અનેવ,
ણ ાુ્દો ષ ,આવ એહ િહ઼ા θ મે।

ઓ, અડ઼અડ઼ા ાહθ અછ િપાઁ પ્પ િ,
Ոા ક િાહθ અછ િ,યા ૂ કા Ո,
છટપટા ાહθ અછ િ,ણ િકસડ ઊθ,
ક િઓ Ոડ વુહ્અઓ ઓક ાવા Ո।

વા ટ Ոકૈ Ո અછ િમા એ -વા પ ઊθ,
પ્પગ- મા પ્પા મે કા ણ િાહθ અછ િ,
પછ઼Ոા એ ાહθ અછ િθ મક દો આમે,
'મેણા ગાθ઼ી મા ણ િાહθ અછ િ' ।

ણઃ સહ઼ા ય઼ મેθ ગા છ દ િસ િՈા કએ,
કા Ո ા મેθ Ոા કએ θՈ્ી ,
હ઼ા ાθ, થા કθ , ાહૈ મનો સ ને,
ણ િકθડ કે, એક્કો ાՈ્ી ।

ના કિ નહ્ઉ છ્ઉ વ્ર્યા ય દિ સ,
કડ દિ શ્રિએ મુક્ના શ્રો ળા ઉ સઁ,
દયા કનયૃ ;મુદા વ્ર્યન્થ યા યણા
કનવ મેઉ , ક□પા - કંગા ઉ સઁ।

શ્રપના મનિ ,ના ગાનિ ઊગા નહ્ઉ શ્રછિ,
યા નન સ□ ઊઙ્ડ કે,
મો ટગાન -મો ટગાન સૂન શ્રોકન,
ને□, વ્ર□થા પ્નયૃન્ન નો ઙ્ડ કે।

હા નિ ગેઉ વંદી સૂગા -શ્રિ શુ,
ગદ્-ગદ્ શ્રછિ શ્રો શિ કા નો ,
વહ્ઉિ શ્રા કઁ ના કિ નહ્ઉ શ્રછિ,
વણિ કિડ દયા -મિ ખ્યા નો ।

પના યો ણ પંછો કે વેયઉક,
વહ્ઉિ શ્રા કો ણો ગહિ કો ક હા થ,
યણિ કે મા ઉ કિ, યા ણો -પિ ળિના મે,
વણ્દો વણા કડ ઉડ ગેઉ સા થ।

સ્વ્રા મો ક યો શ્રાપૂના સમ,
દૈક ખ્યા એ ઉઉ મધુનગાન શ્રુઉ,
કિ છુ -કિ છુ વા ળિ ખ્યેઉ શ્રોકના સંગ,
ઘડ ન કે નેણા -જુટકા - દઉ।

શ્રાવૈક દઉ ણ પન, મેણા ,પનવા ,
નડ ,દેખ્યિ કિ' ઉગૈક સેહ્ણના ,

'વેકા ને જેઠહુઁ સૂગા -વય્યા ,
યઠિ્હે ન િ, કડ઼ા ઙકુઠ ક િશ્રો શ્રણ઼ા ?

પન યિન્યા ને યા હિ , મા ઠ િકક,
ને મ િડ-મ િડ શ્રામ, ને શ્રન્ન,
પના યી ન જેઠહુઁ ળપ્યને સઁ,
એહ િસુપ્ય સઁ ઠઞૌ઼ શ્રછ િગ઼ન્હ।

ળા ઢ઼-મા સ મપ્યમઠક શ્રોઢ઼ના સઁ,
હ્નઁ પઠ ગેઠ હ્મન પ િળના ,
ઠા ગઠ, નન્ક મે, સુપ્ય ક િછુ-ક િછુ ક'
ળેના ,દેઠ ગેઠ શ્રછ િમ િહ્નના ।

વડ઼ કા નૈ઼ હે એ઼ મા એ -વા પ,
શ્રા, ઼ા કૈ઼ હે એ઼ હ્મન વા ટ,
સ્વચ્છંદા઼ હ્મન ,ને ળા ન િકો ના ,
વ િકા ગેઠ શ્રો, કો નદન હા ટ।

શ્રાવડ વઠા છૈક જાન્દુ઼ િશ્રા,
વહ િન ઼કૈ઼ હે એ઼ િ,હ્મને વા ટ,
ઠા ઠ ડે પ, ૩ળન યા નન ઠેઠ,
શ્રવશ્ય ,શ્રો ઼ા ક઼ િ,હ્મન ઠઠા ટ।

ની ક ને ઠઞૌ઼ હેૌ વહ િન કે,
છુટ િગેઠ સજા સંઘ઼ િશ્રા,
કો ની ન હે એ઼ ના ઼ િમે ?
ળા ગઠે, પહન ન઼ િશ્રા।

વિસનિગોઉહુઁ ઉડ઼ના ર આવ,
પૂના નજ હો રન છઉ અપને દો આનિ,
ઉડ઼ૈન નૈહૈન છઉહુઁ, ભાનય઼ મો ન મેઉ,
આહિ ઉઉ કા ટૈ છી વપહા નિ।

મો ન પડ઼ૈન અછિ અપન ઘન આો,
ગા છ -વિ નિ છિ, નદો મે સના ન,
કનાન પનાનન ઈ નભન -પિભના ?
ખોઁ ના મે આઁ ડ઼ૈન છઉહુઁ યા ન।

કુહેસ સ્ટૈછ, ભી વ઼ન અછિ વિન્હક,
નહિ યા હિ ઈ સજ ,સુખ આ સુવ઼િ યા ,
'દુક્ખો ની ક, સ્વ઼તંત્ન ભિ નગી ક'
નહિ હિમના એહિ મે કનિ કો દુવ઼િ યા ।

પનાતંત્નના કે ભિ ભ્ભિ ન સઁ,
કો ના કડ ઉગા વૂ નેહ?
મો ન -આત્મા ઉડ઼ૈન અછિ નજ મે,
પિભના મે કેવ઼ઉ દેહ।

હે સ્વ઼ા મી !અહાઁ ભઁ વુહૈન હો રએક,
ખગા ઉ કનિ કે જા ષા ,
કિ છુ નહિ યા હિ અહાઁ ક દેઉ,
દડ દિ શ્ર સ્વ઼તંત્નના -આસા ?

યા હિ ને હિમના ના ભ -પા ટ,
વસ, છો ડ઼િ દિ શ્ર અહાઁ હિમન વા ટ।

શ્વા ટૌ પ□થ્વી , પ્પસૌ વ઼ળ્ન,
ઉઠૌ વવં઼ડ઼ન, વ ડ઼ો , ઠુશ્વા ન,
પ્પુળ ખા ૨ પ ખના કે દો શ્રાન,
છુટ ખા ए हमन ,को हुना कऽ ળા ના।

શ્રાવ હમ નહિ નિહવ પ ખના મે,
Θા ગΘ હમના શ્રછિ ઉયા ટ,
પના યી ના ના સઁ મુકતિ કિ,
કો નો ઌઽ હેવે કનૌ વા ટ।

છો ડ઼વ નહિ હિમ શ્રપન ઉમેદ,
કહિ શ્રો ઌઽ પ્પુળૌ યા ની ક દો શ્રાન,
एहि का ना ગ□ह सઁ , નજા મે ઉડ઼વ ,
શ્રોકના ΘΘ નહિ હિમ શ્રનજો શ્રાન।

ઌા ક ઉિવ હમ શ્રપન પ્પૌઁ ઌા ,
જોટઌ મા ए -વા પ -વહિ નિ ,
ઌકન વા દ ઌઽ નહિ Θऽ ળા एઌ,
હમન સ્વ઼ઠ઼ંત્નઌા કે ક શ્રો ક નિ ?'

શ સુ સૂગા , કપો Θ -કΘ્પના મે,
ડૂવΘ, પ ખના મે પડ઼Θ -પડ઼Θ,
ટૂટΘ મો ન, શ્રા દૂનૂ શ્રઁાપ્પ મે ,
પ્પા Θી ,નો ને -નો ન જનΘ।

શ્રપન મંઌવ્ય઼ દિતોનાિ઼સઌાડ઼ડ઼વ઼દિહ઼ા૦ગામાિ઼યોમ **પન પઙાઉ।**

ઝ઼ૠકΘ્પના હ઼ા- મા઼યક શ્રઁાયન

𑒏𑒪𑓂𑒣𑒢𑒰 𑒗𑒰

𑒧𑒰𑒨𑒏 𑒂𑒿𑒔𑒩

𑒏𑒞𑒹 𑒮𑓂𑒢𑒹𑒯𑒑𑒩 𑒧𑒰𑒨 𑒞𑒼𑒯𑒩 𑒂𑓀𑒔𑒩,

𑒪𑒰𑒪 𑒜𑒥𑒳𑒮 𑒯𑒩𑒱𑒨𑒩 𑒂𑓀𑒔𑒩,

𑒥𑒰𑓀𑒯𑒱 𑒑𑒱𑒩𑒯𑓄 𑒧𑒹 𑒏𑒕𑒳 𑒩𑒯𑒻 𑒢𑒳𑒏𑒹𑒢𑒹,

𑒪𑒼𑒏 𑒮𑒧𑒰𑒖 𑒂 𑒮𑒥 𑒮𑓀 𑒔𑒼𑒩𑒼𑒢𑒹,

𑒜𑒥𑒩𑒪 𑒢𑒼𑒩 𑒯𑒧𑒩 𑒞𑒼 𑒣𑒼𑒕𑒻,

𑒢𑒯𑒱 𑒂𑒑𑒳 𑒏𑒕𑒳 𑒣𑒰𑒕𑒳 𑒥𑒜𑓃𑒻,

𑒧𑒰𑒨 𑒥𑒠𑒰 𑒥𑒹𑒯𑒴𑓀 𑒑𑒱𑒩𑒯 𑒐𑒼𑒪 𑒢𑒹,

𑒏𑒢𑒱𑒐𑒢𑒹 𑒕𑒻 𑒏𑒢𑒰 𑒠𑒱𑒐𑒼 𑒢𑒹,

𑒂𑓀𑒔𑒩 𑒏 𑒑𑒱𑒩𑒯 𑒏 𑒧𑒼𑒪 𑒥𑒯𑒳𑒞 𑒕𑒻,

𑒧𑒰𑒨𑓃 𑒏 𑒮𑓂𑒢𑒹𑒯 𑒁𑒢𑒧𑒼𑒪 𑒯𑒼𑒞 𑒕𑒻,

𑒚𑒯𑒏𑓂𑒏𑒰 𑒧𑒰𑒩𑒱 𑒧𑒰𑒨𑓃 𑒖𑒯𑒢 𑒯𑓀𑒮𑒪,

𑒮𑒳𑒖𑒰 𑒑𑒰𑒙𑒱𑒛 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒏𑒯𑒱 𑒩𑒯𑒪,

𑒧𑒳𑒚𑓂𑒚𑒲 𑒥𑒰𑓀𑒯𑒱 𑒯𑒧 𑒪𑒪𑒳𑓀 𑒢𑒳𑒏𑒰𑒨𑓃,

𑒧𑒰𑒨𑓃 𑒏 𑒮𑒣𑒢𑒰 𑒩𑒯𑒻 𑒥𑒱𑒪𑒪 ।

-𑒏𑒪𑓂𑒣𑒢𑒰 𑒗𑒰, 𑒥𑒼𑒏𑒰𑒩𑒼

𑒁𑒣𑒢 𑒧𑓀𑒞𑒫𑓂𑒨 editorial.staff.videha@gmail.com **𑒣𑒩 𑒣𑒚𑒰𑒅।**

𑓔 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒮𑒴𑒔𑒢𑒰 𑒮𑓀𑒣𑒩𑓂𑒏 𑒁𑒢𑓂𑒫𑒹𑒭𑒝

४ વ઼દિહ સૂચના સંપર્ક અન્વેષણ

<u>સૂચના</u>

વ઼દિહ઼ હુ઼ોનાઉ (ઉનિક <u>ીીવ઼દિહ઼ાયોનિ</u>) સિ । મુઉાદિસિયપિઉનિાોય઼ ોનઉનિ ળુોનાઉ દેદયિાેદ ાો ાહે પોોમોાોોનિ ાનદ પોેસેોવ઼ાોોનિ ોડ ાહે માાિહઉિ ઉાનગુાાગે, ઉાિોાાુે ાનદ યુઉાુ઼ે શા સિ । પઉાાડોોમ ડોો સયહોઉાોસ, ેસોાોયહેોસ, ૈોાિોસ ાનદ પોાસ ાો પુવઉસિહ ાહેિ ીોકસ ાનદ સહો ાહેિ કનૌઉદગે ાવ઼ુાાે માાિહઉિ ઉાનગુાાગે, ઉાિોાાુે, ાનદ યુઉાુ઼ે થહે ળુોનાઉ સિ પુવઉસિહેદ ોનઉનિ ાો પોોમોાે ાનદ પોેસેોવ઼ે માાિહઉિ ઉાનગુાાગે ાનદ યુઉાુ઼ે થહે ળુોનાઉ પુવઉસિહેસ ાોાયિઉસ, ેસોાોયહ પાપેોસ, વૌક ેવ઼ીસ, ાનદ પોાોય઼ નિ માાિહઉિ ાનદ એનગઉસિહ ઉાનગુાાગેસ઼ શા ાઉસો ડાાુેસ ાોાનસઉાાોોનિસ ોડ ઉાિોાોય઼ીોકસ ડોોમ ોાહેો ઉાનગુાાગેસ નિાો માાિહઉિ઼ શા સિ । પેો- ેવ઼ીદિ ળુોનાઉ, ૈહિયહ મોનસ ાહાા ાોાયિઉસ ાનદ પાપેોસ ાે ેવ઼ીદિ વય઼ે શપેોાોસ નિ ાહે ડેઉદ વેડોે ાહેય઼ ાે ાયયેપોદ ડોો પુવઉયિાાોોનિ઼

१

"વ઼દિહક ળીવ઼ાિ સાહાિ્ય઼કાો-સમ્પાદક શ્રી ગંગેશ ગુંજન-ગંગેશ ગુંજન-નિર્દેશક પર વ઼િશિષાંક શ□ષ્ઉ"

યો નોા ળુદગે ાયહ દાય઼ વય઼ ાહે હાોવ઼ેસા યુ઼ ોપ વુા વય઼ ાહે સેદસ ાહાા યુ઼ પઉાનાુ઼

- ઢ઼ોવેોા ડ઼ુ઼સિ ષોવ઼ેનસોન

.

વ઼દિહા઼ માાિહઉિ ડ઼ાિોાાુે મોવ઼ેમેનાા

विदेह अपन ३६८ म (०१ मइ २०२३) अंकमे मैथिली लेखक अशोक पर आ ३७० म (१५ मइ २०२३) अंकमे मैथिली लेखक राम भरोस कापड़ि 'भ्रमर' पर विशेषांक निकालत। विशेषांक लेल रचनाकार कलाकर्मीक काज, रचना-संपादन, संस्मरण आ अन्य रचनात्मक कार्यपर सभ प्रकारक रचना (संस्मरण, आलोचना, समालोचना, समीक्षा आदि) आमंत्रित अछि। अहाँ अपन रचना ३६८म अंकक विशेषांक लेल २४ अप्रैल २०२३ धरि आ ३७०म अंकक विशेषांक लेल ८ मइ २०२३ धरि विदेह आर्काइवमे ई-पत्र सङ्केत दितोरिअलसतफ़विदेहअजमालिथोम पर पठा सकै छी।

<u>विदेह अरविन्द ठाकुर विशेषांक</u>

<u>विदेह जगदीश चन्द्र ठाकुर अनिल विशेषांक</u>

<u>विदेह रामलोचन ठाकुर विशेषांक</u>

<u>विदेह राजनन्दन लाल दास विशेषांक</u>

<u>विदेह रवीन्द्र नाथ ठाकुर विशेषांक</u>

<u>विदेह केदार नाथ चौधरी विशेषांक</u>

<u>विदेह प्रेमलता मिश्र प्रेम विशेषांक</u>

<u>विदेह शारदिन्दु चौधरी विशेषांक</u>

-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, वैहाटसापप नो +८९१८५६०८६०७२१ <u>हथथश्:वइयएहअछअोशम्</u> २५५॥ २२२८- ५४७३ वइयएहअ

२

"વ઼દિહ દ્વાના એક વેનમે કોનો એકટા સંસ્થાક સમગ્ન મૂલ્યાંકન શ□ખલા"

યો નોત ળુદગૌ ાયહ દાય વય તહે હાનવેસત યુ ોપ વુત વય તહે સેદસ તહાત યુ પલાનત

- ઢ઼ોવેનત ઙ઼ુોસિ ષતેવ઼ેનસોન

.

વ઼દિહાઃ માતિહળિ ડ઼િતિનાતુને મોવ઼ેમેનત

વ઼દિહ અપન ૩૭૧ મ ૦૧ ળૂન ૨૦૨૩ અંકમે "મથિલિ સ્ટૂડેંટ યૂનયિન (એમ઼એસ઼યૂ)" પન વ઼શિષાંક નકિાલત। મથિલિ સ્ટૂડેંટ યૂનયિન (એમ઼એસ઼યૂ) પન નયિ઼યા લિખલ વ઼દ્િુપન મૈથિલિમે આલેખ આમંત્નતિ અછિ।
૧ એમ઼એસ઼યૂ કેન ગઠનક પ્નમાામકિ ઇતહિાસ,
૨ એમ઼એસ઼યૂ આ મથિલિ કેન નવ઼ યેતના,
૩ એમ઼એસ઼યૂ આ વ઼જાિન્નિ ળાતિ કેન સમન્વ઼ય,
૪ એમ઼એસ઼યૂ દ્વ઼ાના જેલ વ઼જાિન્નિ આંદોલન આ તકન લખા-ળોખા એવ઼મ્ આોકન પ્નજાવ઼ વા
૫ એમ઼એસ઼યૂ સંદ્નજાતિ આન કોનો લેખ।

૩૭૧મ અંકક વ઼શિષાંક લેલ અહાઁ અપન નયના ૨૫ મઇ ૨૦૨૩ યનાિ વ઼ન્ડ આાઇલમે ઇ-પત્ન સઙ્કેતે દતિોનાિલ઼િસતા૭઼વ઼દિહા૦ગામાલ઼િયોમ પન પઠા સકૈ છી।

-ગળેન્દ્ન ઠાકુન, સમ્પાદક વ઼દિહ, વૈહાતસાપપ નો +૯૧૯૫૬૦૯૬૦૭૨૧ હથથ઼શ઼:વ઼ઽયએહઅ઼છઅ઼ોઽાા ઽષષાા ૨૨૨૯- ૫૪૭ઝ વ઼ઽયએહઅ

૩

"વ઼દિહ મોનોગ્નાશ" શ□ખલા

𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒁𑒣𑒢 𑒖𑒲𑒫𑒱𑒞 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏𑒰𑒩𑓂 𑒏𑒪𑒰𑒏𑒩𑓂𑒧𑒲 𑒣𑒩 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭𑒰𑓀𑒏 𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨𑒰𑒏 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒩𑓂𑒑𑒞 (१)𑒁𑒩𑒫𑒱𑒢𑓂𑒠 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩, (२)𑒖𑒑𑒠𑒲𑒬 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩 𑒁𑒢𑒱𑒪, (३)𑒩𑒰𑒧𑒪𑒼𑒔𑒢 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩, (४) 𑒩𑒰𑒖𑒢𑒢𑓂𑒠𑒢 𑒪𑒰𑒪 𑒠𑒰𑒮, (५)𑒩𑒫𑒲𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒢𑒰𑒟 𑒚𑒰𑒏𑒳𑒩, (६) 𑒏𑒹𑒠𑒰𑒩 𑒢𑒰𑒟 𑒔𑒾𑒡𑒩𑒲, (७) 𑒣𑓂𑒩𑒹𑒧𑒪𑒞𑒰 𑒧𑒱𑒬𑓂𑒩 '𑒣𑓂𑒩𑒹𑒧□ 𑒂 □८□ 𑒬𑒩𑒠𑒱𑒢𑓂𑒠𑒳 𑒔𑒾𑒡𑒩𑒲 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭𑒰𑓀𑒏 𑒢𑒱𑒏𑒰𑒪𑒪 𑒁𑒕𑒱।

𑒁𑒯𑒱 𑒮𑒢𑓂𑒠𑒩𑓂𑒦𑒧𑒹 𑒂𑒚𑒼 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨𑒏𑒰𑒩 𑒣𑒩 "𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒧𑒼𑒢𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤" 𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨𑒰 𑒁𑒢𑓂𑒞𑒩𑓂𑒑𑒞 "𑒧𑒼𑒢𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤" 𑒂𑒧𑓀𑒞𑓂𑒩𑒱𑒞 𑒏𑒨𑒪 𑒖𑒰 𑒩𑒯𑒪 𑒁𑒕𑒱।

"𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒧𑒼𑒢𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤" 𑒮𑓀𑒐𑓂𑒨𑒰𑒏 𑒫𑒱𑒫𑒩𑒝 𑒢𑒱𑒧𑓂𑒢 𑒣𑓂𑒩𑒏𑒰𑒩 𑒁𑒕𑒱:

(१) 𑒃𑒔𑓂𑒕𑒳𑒏 𑒪𑒹𑒐𑒏 𑒆𑒣𑒩𑒧𑒹 𑒏𑒼𑒢𑒼 𑒋𑒏 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏𑒰𑒩 𑒣𑒩 𑒁𑒣𑒢 𑒧𑒼𑒢𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤 𑒪𑒱𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒃𑒔𑓂𑒕𑒰 𑒠𑒱𑒞𑒼𑒩𑒱𑒁𑒪𑓄𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯𑒰०𑒑𑒧𑒰𑒪𑒱𑒔𑒼𑒧 𑒣𑒩 𑒣𑒚𑒰 𑒮𑒏𑒻 𑒕𑒟𑒱। 𑒧𑒼𑒢𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤 𑒪𑒱𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒁𑒫𑒡𑒱 𑒮𑒰𑒧𑒰𑒢𑓂𑒨𑓁 𑒋𑒏 𑒧𑒰𑒮 𑒩𑒯𑒞।

(२) 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒂𑒚 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏𑒰𑒩𑒣𑒩 𑒂𑒚 𑒪𑒹𑒐𑒏𑒏 𑒢𑒰𑒧 𑒧𑒼𑒢𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤 𑒪𑒱𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒪𑒹𑒪 𑒔𑒨𑒢𑒱𑒞 𑒏𑓄 𑒍𑒏𑒩 𑒮𑒰𑒩𑓂𑒫𑒖𑒢𑒱𑒏 𑒒𑒼𑒭𑒝𑒰 𑒏𑒩𑒞।

"𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒧𑒼𑒢𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤" 𑒪𑒱𑒐𑒥𑒰𑒏 𑒢𑒱𑒨𑒧:

(१) 𑒧𑒼𑒢𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒝 𑒩𑒴𑒣𑒹𑒿 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏𑒰𑒩𑒣𑒩 𑒏𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒱𑒞 𑒯𑒳𑒁𑒨। 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒁𑒏𑒰𑒠𑒹𑒧𑒲, 𑒋𑒢𑒥𑒲𑒙𑒲 𑒂 𑒏𑒱𑒕𑒳 𑒫𑓂𑒨𑒏𑓂𑒞𑒱𑒑𑒞 𑒩𑒴𑒣𑒹𑒿 𑒪𑒱𑒐𑒪 𑒧𑒼𑒢𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤𑓂 𑒥𑒰𑒨𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤𑒲𑒧𑒹 𑒪𑒹𑒐𑒏 𑒮𑓀𑒮𑓂𑒧𑒩𑒝 𑒂 𑒫𑓂𑒨𑒏𑓂𑒞𑒱𑒑𑒞 𑒣𑓂𑒩𑒮𑓀𑒑 𑒖𑒼𑒛𑓃𑒱 𑒏𑒨 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏𑒰𑒩𑒏 𑒥𑒯𑒢𑓂𑒢𑒹 𑒁𑒣𑒢-𑒂𑒞𑓂𑒧-𑒣𑓂𑒩𑒬𑓀𑒮𑒰 𑒪𑒱𑒐𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। "𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒧𑒼𑒢𑒼𑒑𑓂𑒩𑒰𑒤" 𑒤𑒲𑒤𑒰 𑒫𑒩𑓂𑒪𑓂𑒛 𑒏𑒣 𑒤𑒳𑒙𑒥𑒰𑒪 𑒮𑒢 𑒩𑒯𑒞। 𑒤𑒲𑒤𑒰 𑒫𑒩𑓂𑒪𑓂𑒛 𑒏𑒣 𑒤𑒳𑒙𑒥𑒰𑒪 𑒋𑒯𑒢 𑒋𑒏𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒙𑒴𑒩𑓂𑒢𑒰𑒧𑒹𑒝𑓂𑒙 𑒁𑒕𑒱 𑒖𑒞𑒨 𑒏𑒼𑒢𑒼 "𑒍𑒣𑒹𑒢𑒱𑒑" 𑒫𑒰 "𑒏𑓂𑒪𑒼𑒖𑒱𑒑" 𑒮𑒹𑒩𑒲𑒧𑒢𑒲 𑒢𑒻 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒻 𑒂 𑒞𑒏𑒩 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒕𑒻 𑒖𑒹 "𑒍𑒣𑒹𑒢𑒱𑒑" 𑒫𑒰 "𑒏𑓂𑒪𑒼𑒖𑒱𑒑" 𑒧𑒹 𑒙𑒴𑒩𑓂𑒢𑒰𑒧𑒹𑒝𑓂𑒙𑒧𑒹 𑒢𑒻 𑒐𑒹𑒪 𑒩𑒯𑒪 𑒪𑒼𑒏 𑒧𑒳𑒐𑓂𑒨 𑒁𑒞𑒱𑒟𑒱𑓂 𑒁𑒞𑒱𑒟𑒱 𑒯𑒼𑒃𑒞 𑒕𑒟𑒱 𑒂 𑒪𑒼𑒏𑒮 𑒐𑒹𑒪𑒰𑒛𑓃𑒲 𑒮𑒿 𑒠𑒴𑒩 𑒔𑒪 𑒖𑒰𑒃𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒤𑒲𑒤𑒰 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒂 𑒧𑒰𑒞𑓂𑒩 𑒤𑒳𑒙𑒥𑒰𑒪 𑒐𑒹𑒪𑒰𑒛𑓃𑒲𑒣𑒩 𑒏𑒹𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩𑒱𑒞 𑒩𑒯𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱 𑒮𑒹 𑒍𑒏𑒩 𑒙𑒴𑒩𑓂𑒢𑒰𑒧𑒹𑒝𑓂𑒙 "𑒍𑒣𑒹𑒢𑒱𑒑 𑒮𑒹𑒩𑒲𑒧𑒢𑒲" 𑒢𑒻 𑒫𑒩𑒢𑓂 𑒮𑒼𑒗𑒹 "𑒍𑒣𑒹𑒢𑒱𑒑 𑒧𑒻𑒔" 𑒮𑒿 𑒂𑒩𑒧𑓂𑒦

होइत अछि आ ओकर समापन "क्लोजिंग सेरेमनी"सँ नै वरन् "स्वाइनल मैच आ ट्रॉफी"सँ प्रथम होइत अछि आ फोकस मात्र आ मात्र खिलाड़ी रहैत छथि तहिना "विदेह मोनोग्राफ" मात्र आ मात्र ऐ "सातो रचनाकार"पर केन्द्रित रहत आ कोनो संस्मरण आदि जोड़ि कऽ फोकस रचनाकारसँ अपनापर केन्द्रित करबाक अनुमति नै रहत।

(२) मोनोग्राफ लेल "विदेह पेटार"मे उपलब्ध सामग्रीक सन्दर्भ सहित उपयोग कएल जा सकैए।

(३) विदेहमे ई-प्रकाशित रचना सभक कॉपीराइट लेखकसंग्रहकर्त्ता लोकनिक लगमे रहतन्हि। सम्पादक 'विदेह' ई-पत्रिकामे प्रकाशित रचनाक प्रिंट-वेब आर्काइवक आर्काइवक अनुवादक आ मूल आ अनूदित आर्काइवक ई-प्रकाशन प्रिंट-प्रकाशनक अधिकार रखैत छथि। ऐ ई-पत्रिकामे कोनो रॉयल्टीक पारिश्रमिकक प्रावधान नै छै।

(४) "विदेह मोनोग्राफ"क फॉर्मेट: रचनाकारक परिचय (रचनाकारक जन्म, निवास-स्थान आ कार्यस्थलक भौगोलिक-सांस्कृतिक विवेचना सहित) आ रचनावली (समीक्षा सहित)।

घोषणा: "विदेह मोनोग्राफ" शृंखला अन्तर्गत (१) राजनन्दन लाल दास जी पर मोनोग्राफ निर्माण करताह, (२) रवीन्द्र नाथ ठाकुर पर मुन्नी कामत आ (३) केदार नाथ चौधरी पर प्रेम मोहन मिश्र द्वारा लिखल जाएत। मैथिली पुत्र प्रदीप पर "विदेह मोनोग्राफ" लिखताह प्रेमशंकर झा "पवन"। शेष ५ गोटेपर निर्णय शीघ्र कएल जाएत।

घोषणा २: ओना तँ मैथिली पुत्र प्रदीप पर विदेह विशेषांक नै निकालने अछि, मुदा हुनकर अवदान कें देखैत प्रेमशंकर झा "पवन"क हुनका ऊपर "विदेह मोनोग्राफ" लिखबाक विचार आएल तँ ओकरा स्वीकार कएल गेल।

-ગાળેન્દ્ર ઠાકુર, સમ્પાદક વ઼િદેહ, ૈહાનાસાપપ નો +૯૧૯૫૬૦૯૬૦૭૨૧ હ્થથશ્ઠ:વ઼ર્યપ્હશ્રછ્શ્રોરમ્ ર્ષષમ ૨૨૨૯- ૫૪૭શ વ઼ર્યપ્હશ્ર

૪ (૧)

વ઼િદેહ દ્વ઼ારા ળે વ઼િશિષાંક પ્રકાશિત હોર છૈ તકર સંગે વ઼િદેહ શ્રોહ્ન ઊપ્યક-સાહિત્યપર શ્રપન યેશ્રાન સેહો કેંદ્રિત કરૈત ળનિકાપર વ઼િદેહક વ઼િશિષાંક કોનો કારમ્વ઼શ નૈ પ્રકાશિત ભઙ સકઊ। એ નવ઼ વ઼િચારક મુખ્ય વ઼િંદુ એના શ્રછિ-

૧ હમ એકટા કોનો ઊપ્યક વ઼ા કઊકારપર એકાગ્ર શ્રાલોચના કરવ઼ ળકર ભાષા મૈથિલિ શ્રથવ઼ા શ્રંગ્રેળી રહત। એ પોથીક પહિલ રૂપ ઈ-બુક કેર રૂપમે હેત શ્રા પ્રયાસ રહત ળે એકર પ્રતિ સેહો શ્રાવ઼ એ ળે કા પરિસ્થિતિપિર નિર્ભર કરત।

૨) એ શ્રપ્પઊમે સુભાષ ચંદ્ર યાદવ઼પર કેંદ્રિત "નિત નવ઼ઊ સુભાષ ચંદ્ર યાદવ઼" એવં રાળદેવ઼ મંડઊપર કેંદ્રિત ઢાળદેી માનદાઊ માનિહલિ શ્રૌરતિર પ્રકાશિત ભેઊ શ્રછિ। દુનૂ પોથીક ઊકાર્પામ ૩૧ દિસમ્બર ૨૦૨૨ કેં ૧૧૧મ સગર રાતિ દીપ ળરય઼ મે કએઊ ગેઊ।

૩શ્રાગાઁક ઘોષણા ઊઊ હ્ટ્ટપ઼:વ઼િદેહ઼ાયોનિનિવ઼ેસ્ટગિાટોનિહ્ટમ દેખૈત રહૂ।

કમઊનન્દ હાક પોથી "મૈથિલિ ઉપન્યાસ: સમય સમાળ શ્રા સવ઼ાઊ" (૨૦૨૧) ક શીર્ષક ભ્રામક શ્રછિ। ઈ હુનકર કિછુ સવ઼ર્મ ઉપન્યાસકારપર કિછુ સામ્મિડકિટેડ કથિત સમીક્ષાત્મક શ્રાઊપ્યક સંગ્રહ શ્રછિ, ૨૬૩ પન્નાક ઈ પોથી હાર્ડવાઉમ્ડમે ઊરવ્લેરીકેં માત્ર વેચઊ ળા સકૈત, ળતઙ ઈ સઙિ ળાયત, શ્રમેળનસઁ હમ ઈ ચારિ સય પાઁચ ટાકામે કિનિઊ મુદા એમે પાઁચો પાઈક સામગ્રી નૈ શ્રછિ।

𑒋𑒞𑓄 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒦𑒴𑒪 𑒮𑒳𑒡𑒰𑒩 𑒁𑒕𑒱, 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒑𑒣𑓂𑒣 𑒮𑒩𑓂𑒫𑒖𑓂𑒘 𑒪𑒹𑒐𑒏 𑒮𑒳𑒦𑒰𑒭 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒨𑒰𑒠𑒫𑒏 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮 '𑒑𑒳𑒪𑒼' 𑒏𑒹𑒿 𑒥𑒱𑒢𑒳 𑒣𑒜𑓃𑒢𑒹 𑒍 𑒠𑒴 𑒣𑒰𑒿𑒞𑒱 𑒪𑒱𑒐𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱 𑒂 𑒢𑒣𑒱𑒙𑒰 𑒠𑒹𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱, 𑒍 𑒠𑒳𑒢𑒴 𑒣𑒰𑒿𑒞𑒱 𑒯𑒧 𑒋𑒞𑓄 𑒁𑒯𑒰𑒿𑒏 𑒧𑒢𑒼𑒩𑓀𑒖𑒢𑒰𑒩𑓂𑒟 𑒣𑓂𑒩𑒮𑓂𑒞𑒳𑒞 𑒏𑓄 𑒩𑒯𑒪 𑒕𑒲। 𑒁𑒯𑒰𑒿 𑒑𑒳𑒪𑒼 𑒣𑒜𑓃𑒢𑒯𑒱𑒨𑒼 𑒯𑒋𑒥, 𑒖𑒿 𑒢𑒻 𑒣𑒜𑓃𑒢𑒹 𑒕𑒲 𑒞𑒿 𑒣𑒯𑒱𑒢𑒹 𑒣𑒜𑓃𑒱 𑒪𑒱𑒁, 𑒏𑒰𑒩𑒝 𑒞𑒐𑒢 𑒥𑒹𑒬𑒲 𑒧𑒢𑒼𑒩𑓀𑒖𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒦𑒫 𑒯𑒋𑒞, 𑒑𑒳𑒪𑒼 𑒮𑒳𑒦𑒰𑒭 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒨𑒰𑒠𑒫 𑒖𑒲𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒧𑒞𑒱 𑒮𑒿 𑒅𑒣𑒪𑒥𑓂𑒡 𑒁𑒕𑒱 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒂𑒩𑓂𑒏𑒰𑒃𑒫𑒣𑒩 𑒌 𑒯𑒞𑒞𑒣𑓂:𑒫𑒱𑒠𑒱𑒯𑒰𑒨𑒼𑒢𑒱𑒣𑒼𑒞𑒯𑒱𑒞𑒧 𑒪𑒱𑓀𑒏𑒣𑒩।

"𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮𑒏 𑒏𑒧𑒖𑒼𑒩𑒲 𑒁𑒕𑒱 𑒪𑒹𑒐𑒏𑒏 𑒩𑒰𑒖𑒢𑒲𑒞𑒱𑒏 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒰𑒑𑓂𑒩𑒯। 𑒩𑒰𑒖𑒢𑒲𑒞𑒱 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭𑒏 𑒣𑒏𑓂𑒭𑒡𑒩𑒞𑒰 𑒩𑒔𑒢𑒰𑒏 𑒮𑓀𑒑 𑒢𑓂𑒨𑒰𑒨 𑒢𑒯𑒱 𑒏𑓄 𑒣𑒥𑒻𑒞 𑒁𑒕𑒱। "

𑒖𑒃 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮𑒧𑒹 𑒩𑒰𑒖𑒢𑒲𑒞𑒱 𑒠𑒴𑒩-𑒠𑒴𑒩 𑒡𑒩𑒱 𑒢𑒻 𑒕𑒻 𑒍𑒞𑓄 '𑒩𑒰𑒖𑒢𑒻𑒞𑒱𑒏 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒰𑒑𑓂𑒩𑒯' 𑒂 '𑒩𑒰𑒖𑒢𑒲𑒞𑒱 𑒫𑒱𑒬𑒹𑒭𑒏 𑒣𑒏𑓂𑒭𑒡𑒩𑒞𑒰'𑒏 𑒞𑒿 𑒣𑓂𑒩𑒬𑓂𑒢𑒹 𑒢𑒻 𑒕𑒻। 𑒩𑒰𑒖𑒢𑒲𑒞𑒱𑒏 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒰𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒫𑒰 𑒣𑒏𑓂𑒭𑒡𑒩𑒞𑒰𑒏 𑒩𑒼𑒑 𑒡𑒴𑒧𑒏𑒹𑒞𑒳 𑒂 𑒨𑒰𑒞𑓂𑒩𑒲 𑒣𑓂𑒩𑒨𑒳𑒏𑓂𑒞 𑒏𑒹𑒪𑒢𑓂𑒯𑒱। 𑒮𑒳𑒦𑒰𑒭 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒨𑒰𑒠𑒫 𑒖𑒲𑒏 '𑒦𑒼𑒙' 𑒖𑒹 𑓒𑓐𑓒𑓒𑒧𑒹 𑒂𑒨𑒪 𑒖𑒹 𑒮𑒳𑒦𑒰𑒭 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒨𑒰𑒠𑒫 𑒖𑒲𑒏 𑒁𑒢𑒳𑒧𑒞𑒱 𑒮𑒿 𑒅𑒣𑒪𑒥𑓂𑒡 𑒁𑒕𑒱 𑒫𑒱𑒠𑒹𑒯 𑒂𑒩𑓂𑒏𑒰𑒃𑒫𑒣𑒩 𑒌 𑒯𑒞𑒞𑒣𑓂:𑒫𑒱𑒠𑒱𑒯𑒰𑒨𑒼𑒢𑒱𑒣𑒼𑒞𑒯𑒱𑒞𑒧 𑒪𑒱𑓀𑒏𑒣𑒩, 𑒮𑒹 𑒩𑒰𑒖𑒢𑒲𑒞𑒱𑒣𑒩 𑒁𑒕𑒱 𑒧𑒳𑒠𑒰 𑒍𑒞𑒯𑒳𑒍 𑒮𑒳𑒦𑒰𑒭𑒖𑒲𑒏 𑒦𑒑𑒞𑒰 𑒬𑒻𑒪𑒲𑒏𑒹𑒿 𑒩𑒰𑒖𑒢𑒲𑒞𑒱𑒏 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒰𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒫𑒰 𑒣𑒏𑓂𑒭𑒡𑒩𑒞𑒰𑒏 𑒩𑒼𑒑𑒏 𑒂𑒫𑒬𑓂𑒨𑒏𑒞𑒰 𑒢𑒻 𑒣𑒛𑓃𑒪𑒻। 𑒣𑒜𑓃𑒴 𑒯𑒧𑒩 𑒣𑒼𑒟𑒲 '𑒢𑒲𑒞𑒱 𑒢𑒫𑒪 𑒮𑒳𑒦𑒰𑒭 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒨𑒰𑒠𑒫' 𑒖𑒹 𑒅𑒣𑒪𑒥𑓂𑒡 𑒁𑒕𑒱 𑒌 𑒯𑒞𑒞𑒣𑓂:𑒫𑒱𑒠𑒱𑒯𑒰𑒨𑒼𑒢𑒱𑒣𑒼𑒞𑒯𑒱𑒞𑒧 𑒪𑒱𑓀𑒏𑒣𑒩।

𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰𑒏 𑒥𑒱𑒢𑒳 𑒣𑒜𑓃𑒢𑒹 𑒮𑒳𑒦𑒰𑒭 𑒔𑒢𑓂𑒠𑓂𑒩 𑒨𑒰𑒠𑒫𑒏 𑒫𑒱𑒩𑒳𑒠𑓂𑒡 𑒥𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒧𑒝𑒫𑒰𑒠𑒲 𑒖𑒰𑒞𑒱𑒑𑒞 𑒣𑒴𑒩𑓂𑒫𑒰𑒑𑓂𑒩𑒯 𑒋𑒏𑒙𑒰 𑒐𑒞𑒩𑒰𑒏 𑒒𑒝𑓂𑒙𑒲 𑒁𑒕𑒱। 𑒖𑒃 𑒯𑒱𑒮𑒰𑒥𑒹 𑒥𑓂𑒩𑒰𑒯𑓂𑒧𑒝𑒫𑒰𑒠𑒏𑒹𑒿 𑒂𑒑𑒰𑒿 𑒥𑒜𑓃𑒥𑒻𑒞 𑒏𑒧𑒪𑒰𑒢𑒢𑓂𑒠 𑒗𑒰 𑒫𑒰𑒧𑒣𑓀𑒟𑒏 𑒩𑒼𑒑 𑒣𑒏𑒛𑓃𑒻 𑒕𑒟𑒱 𑒂 𑒮𑒰𑒧𑒰𑒖𑒱𑒏 𑒢𑓂𑒨𑒰𑒨𑒏 𑒥𑒪𑒱 𑒔𑒜𑓃𑒥𑓄 𑒔𑒰𑒯𑒻 𑒕𑒟𑒱, 𑒞𑒏𑒩 𑒣𑓂𑒩𑒞𑒱 𑒮𑒧𑒰𑒢𑒰𑒢𑓂𑒞𑒩 𑒡𑒰𑒩𑒰 𑒮𑒔𑒹𑒞 𑒁𑒕𑒱। 𑒃 𑒁𑒣𑒢 𑒥𑒰𑒨𑒼𑒛𑒰𑒙𑒰𑒧𑒹 𑒑𑒣𑓂𑒣 𑒮𑒩𑓂𑒫𑒖𑓂𑒘𑒮𑒿 𑒕𑒲𑒢𑒱 𑒏𑓄 , 𑒮𑒧𑒰𑒢𑒰𑒢𑓂𑒞𑒩 𑒡𑒰𑒩𑒰𑒏 𑒪𑒼𑒏𑒏 𑒯𑒏𑒏𑒹𑒿 𑒧𑒰𑒩𑒱 𑒏𑓄 𑒪𑒹𑒪 𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒁𑒏𑒰𑒠𑒹𑒧𑒲𑒏 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪 𑒁𑒢𑒳𑒫𑒰𑒠 𑒁𑒮𑒰𑒃𑒢𑒧𑒹𑒝𑓂𑒙𑒏 𑒑𑒩𑓂𑒫𑒮𑒿 𑒔𑒩𑓂𑒔𑒰 𑒏𑒩𑒻𑒞 𑒕𑒟𑒱। 𑒂 𑒃 𑒁𑒮𑒰𑒃𑒢𑒧𑒹𑒝𑓂𑒙 𑒯𑒱𑒢𑒏𑒰 𑒧𑒹𑒩𑒱𑒙𑒮𑒿 𑒢𑒻 𑒖𑒰𑒞𑒱𑒑𑒞 𑒙𑒰𑒃𑒙𑒱𑒪𑒮𑒿 𑒦𑒹𑒙𑒪 𑒕𑒢𑓂𑒯𑒱, 𑒁𑒯𑒲 𑒮𑒦 𑒏𑒧𑒱𑒠𑒰𑒢𑒲𑒏 𑒋𑒫𑒖𑒧𑒹

જેટબ છન્હિ। હિનિકા સન ભેક બેબ મૈથિભિ વાયોડેટાક એકટા પાઁતિ અછિ, સમાભાન્તિન યાના બેબ ળીવન- મનાામક પ્નશ્ન।

આવ અહાઁ પુછવ ળે તકન પ્નતિકિાન સમાભાન્તિન યાના કેના કેબક, ઓ તઁ કન્નાનોહ્ટ નૈ કનૈએ, તઁ તકન ઉત્તન અછિ હિમન ૩ ટા પોથી ળે ૧૧૧મ સગન નાતિ દીપ ળનય મે ભેકાન્પતિ જેબ ૩૧ દિસિમ્વન ૨૦૨૨ કેઁ, વ્એઙ સગન નાતિ દીપ ળનય ળકના સાહિત્ય અકાદેમી ગત દસ વન્ખસઁ ગીડ઼િ ભિવાક પ્નયાસ કS નહેબ અછિ। અહાઁસઁ એ તીનૂ પોથીપન ટપ્પિણી ફે- પત્ન સબ્કેત દિતીનાભિસતાઙ્ડવ્દિહાઽગમાભિયોમ પન આમંત્નિત અછિ। પહિભ દૂ પોથી મે નાળદેવ મામ્ડબ આ સુભાષ યન્દ્ન યાદવક સાહિત્યક સમીક્ષા અછિ ળે હિમન તેસન પોથી મૈથિભિ સમીક્ષશાસ્ત્નક સદ્ધિયાંતક આયાનપન કએબ ગેબ અછિ।

તીનૂ પોથીક ભિંક નીચાઁ દેબ ગેબ અછિ।

ઢાળદી માળદાબ- માતિહિભિ આૈનતિન (મૌૈતિહ ષુપપભેમેળત ૨ &૨૨)

ભતિ નવ્બ સુભાષ યન્દ્ન યાદવ

ભતિ નવ્બ સુભાષ યન્દ્ન યાદવ (મિથિભિક્ષન)

મૈથિભિ સમીક્ષાશાસ્ત્ન

મૈથિભિ સમીક્ષાશાસ્ત્ન (તિન્હુતા)

સંગમે પઢૂ કમભાળન્દ દ્દા ક વ્નાહ્મામવાદપન પ્નહાનઃ

દૂષામ પગ્ળી- થહે જભાયક ગીક

દૂષામ પગ્ળી□ થહે જભાયક ગીક (મિથિભિક્ષન)

-ગળેન્દ્ન ઠાકુન, સમ્પાદક વ્દિહ, ૈહાતસાપપ નો +૮૧૯૫દ૦૮દ૦૭૨૧ હથથશ્ન:વ્૨યએહઅછઓંાશ્ન ૨ષષામ ૨૨૨૮- ૫૪૭૨શ વ્૨યએહઅ

૪(૨)

નતિ નવ઼ઉ દનિશ કુમાર મશ્રિ

દનિશ કુમાર મશ્રિક 'દુર પાટન કે વીચ મે' કોસી નદીક ઐતિહાસકિ આત્મકથા થીક, ઓ મથિલિાક આન યાર સજાક ઐતિહાસકિ આત્મકથા સેહો ઉપ્લિબે છથિ ઝેના વન્દની મહાનન્દા, વાગમતી કી સદ્ગતિ!, દુર પાટન કે વીચ મેં (કોસી નદી કી કહાની), ન ઘાટ ન ઘર, વગાવ઼ત પર મઝ઼ૂર મથિલિા કી કમલા નદી, જુતહિ નદી ઓર તકનીકી હાડ઼- ફૂંક, થહે પ્પામલા ઢ઼વ઼િર ાનદ ઓપઉ ઓન છોઉઉસિોનિ છોુરસે, જહુાતહિ જાલાન- ષતોરય઼ોડ ાગહોસત રવ઼િર ાનદ઼ે નગ઼ાનિાનગ઼િાિતિયહ્યરાડત, ઢ઼ુડગોસ ોડ તહે પ્પોસ઼ ઍમવાનકમેનતસ। સાહતિ્ય અકાદેમીક મૈથલિી પરામર્શદાત્રી સમતિકિ સદસ્ય પંકજ હા પરાશર દ્વ઼ારા હનિકર પોથી સભસઁ પૈરાક પૈરા મૈથલિી અનુવાદ કS અપના નામે ઉપન્યાસ છપવાઓલ ગેલ અછિ, ઝકરા છદ્મ સમીક્ષક કમલાનન્દ હા એ યોર લેપ્પકક ચસિ઼્ય કહે છથિ! ઍતS સ્પષ્ટ કS દી ઝે ઈ યોર લેપ્પક આ છદ્મ સમીક્ષક દુનૂ અલ઼ીગઢ઼ મુસ્લમિ વ઼ટ્યિાલયક હનિ્દી વ઼ભિાગમે છથિ। ઈ ચસિ઼્ય દનિશ કુમાર મશ્રિક થીક, ઝે આર્શ્રાટ઼ી પ્પડ઼ગ઼ાપુરસઁ સવ઼િલિ ઇન્જીનયિ઼રાઙિ મે વ઼ી ટેક ૧૯૬૮મે આ સ્ટ્રક્ચરલ ઇન્જીનયિ઼રાઙિમે ઍમ઼ટેક ૧૯૭૦મે કેને છથિ, આ ઓર ચસિ઼્ય લેલ કવ઼ાલિફાઇડ છથિ। ઝપ્પન કોનો વ઼ષિયમે નામાંકન નૈ હોર છૈ તપ્પન લીક હાર- થાકિ હનિ્દીમે નામાંકન લરએ, નૈ તઁ કમલાનન્દ હા કેઁ વુહS મે આવિ ઝરતન્હિ ઝે ઈ ચસિ઼્ય કોનો સવ઼િલિ ઇન્જીનયિ઼રેક જS સકૈત અછિ, જS સકૈએ વુહલિ હોરન્હિ। હનિ્દી મૂલ આ મૈથલિીક સ્ક્રીનશ□ટ આઁગા સંલગ્ન અછિ।

દનિશ કુમાર મશ્રિ મથિલિાક નૈ છથિ મુદા મથિલિાક સભ યારક કથા ઓ ઉપ્લિબે છથિ, હમ સભ હુનકા પ્રતિ ક□તજ્ઞ છી આ હુનકર ક્રમસઁ મથિલિાવ઼ાસી કહયિો ઉઋણ નૈ જS સકત, મુદા મૂલયારાક પુરસ્કાર આ પાર લેઉપ લીકસઁ ક□તઘ્નતો જેટત સે સ્ટેર સદિ઼્ય જેલ। એ લેપ્પકકેઁ દસ વારહ વર્પ્પ પહિ સેહો તારાનન્દ વ઼યિોગી ઉદ્યારક જેટલ છલપ્પનિ્હ ઝે ઉપ્લિબે

रहथिन्हि जे ओ कवितामे प्रभावित कऽ अनायासे अपन रचनामे दोसरक सामग्रीक चोरि कऽ लइ छथि, एहने सन। आब ऐ कमलानन्द झा क आश्चर्य तकलन्हि मुदा दुर्भाग्य! जइ हिसाबे ब्राह्मणवादकेँ आगाँ बढ़बैल कमलानन्द झा वामपंथक सोटर पकड़ै छथि आ सामाजिक न्यायक बलि चढ़बऽ चाहै छथि, तकर प्रति समानान्तर धारा सचेत अछि। सोलगिसँ बचबा लेल जमीन-जत्थावला लोक कम्यूनिस्ट बनल आ आब ब्राह्मणवाद बचेबालेल वामपंथक शरण, एहेन लोक सभसँ कम्यूनिज्मकेँ बहुत नुकसान भेल छै।

दिनेश कुमार मिश्रक सभटा पोथी आब हुनकर अनुमतिसँ उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवमे:
हततप:विदेहाचोनिपोतहहितम

एतऽ एकटा गप मोन पाड़ि दी जे जखन बिल गेट्सकेँ पूछल गेलन्हि जे की ओ एक्स ब□क्स भारतमे पाइरेसीक डरसँ देरीसँ आनि रहल छथि? तँ हुनकर उत्तर रहन्हि जे माइक्रोस□फ्ट पाइरेसीक डरे कोनो उत्पाद देरीसँ नै उतारै अछि। से विदेह पेटारमे हम सभ ऐ तरहक नसिक रहितो एकरा आर सम□द्ध करैत रहब, कारण समानान्तर धारामे सड़ल माँछ द्वारे पोखरिक सभ माँछ नै सड़ए, एकरा मलाह गोट-गोट कऽ सड़ल माँछ निकालैत रहल छथि, निकालैत रहता।

सिण्डीकेटेड समीक्षापर अन्तिम प्रहार।

मूल दिनेश कुमार मिश्र (दुइ पाटन के बीच में २००६): यह बयान देने की बात है कि १९२३ से १९४६ के बीच कोसी क्षेत्र में मलेरिया से ५, १०, ०००, कालाजार से २, १०, ०००, हैजे से ६०, ००० तथा चेचक से ३, ००० मौतें (कुल ७, ८३, ०००) हुईं।
चोर पंकज झा पराशर (**साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक**

सदस्य) [जलप्रान्तर २०१७ (पृ॰ १०३)]:

ने अँग्रेज सब आ ने नवका रंगरेज सब। 1923 सँ 1946 के बीच मे कोसी क्षेत्र में मलेरिया
से पाँच लाख दस हजार, कालाजार सँ दू लाख दस हजार, हैजा सँ साठि हजार आ चेचक
सँ तीन हजार लोकक मृत्यु भेल! माने सब मिला कए करीब पौने आठ लाख लोक मरि

मूल दिनेश कुमार मिश्र (दुइ पाटन के बीच में २००६): भारतवर्ष में बिहार में कोसी नदी को बाँधने का काम १२वीं शताब्दी में किसी राजा लक्ष्मण द्वितीय ने करवाया था और इस काम के लिए उसने प्रजा से 'वीर' की उपाधि पाई और नदी का तटबन्ध 'वीर बाँध' कहलाया। इस तटबन्ध के अवशेष अभी भी सुपौल जिले में भीम नगर से कोई ५ किलोमीटर दक्षिण में दिखाई पड़ते हैं। डॉ॰ बुकानन (१८१०-११) का अनुमान था कि यह बाँध किसी किले की सुरक्षा के लिए बनी बाहरी दीवार रहा होगा क्योंकि यह बाँध धौस नदी के पश्चिमी किनारे पर तिलयुगा से उसके संगम तक ३२ किलोमीटर की दूरी में फैला हुआ था। डॉ॰ डब्लूडब्लू हन्टर (१८७७) बुकानन के इस तर्क के साथ सहमत नहीं थे कि यह बाँध किसी किले की सुरक्षा दीवार था। स्थानीय लोगों के हवाले से हन्टर का मानना था कि अधिकांश लोग इसे किले की दीवार नहीं मानते और उनके हिसाब से यह कुछ और ही चीज थी मगर वह निश्चित रूप से कुछ कहने की स्थिति में नहीं थे। अभी भी जो आम धारणा बनती है वह यह है कि यह कोसी नदी के किनारे बना कोई तटबन्ध रहा होगा जिससे नदी की धारा को पश्चिम की ओर खिसकने से रोका जा सके। लोगों का यह भी कहना था कि ऐसा लगता था कि इस तटबन्ध का निर्माण कार्य एकाएक रोक दिया गया होगा।

छद्म समीक्षक कमलानन्द झा द्वारा चोर उपन्यासकारक पोल खोलब, देखू छद्म समीक्षक कमलानन्द झा द्वारा उद्य□त चोर पंकज झा परासर

(𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒅𑒣𑒢𑓂𑒨𑒰𑒮, 𑒮𑒧𑒨, 𑒮𑒧𑒰𑒖 𑒂 𑒮𑒫𑒰𑒪 𑒣□ 𑓒𑓕𑓗-𑓒𑓕𑓘):

पंकज पराशरक पहिल उपन्यास 'जलप्रांतर' (2017) शोधपरक उपन्यास अछि। मैथिलीमे शोधपरक उपन्यास लिखबाक परम्परा नहि रहल अछि। एहि दुआरे ई उपन्यास रेखांकन योग्य अछि। पराशरजी एहि उपन्यासमे कोसी नदीक बान्हक इतिहास-कथा लिखलनि अछि। उपन्यासक वैशिष्ट्य ई जे बारहम शताब्दीसँ ल' क' आधुनिक काल धरि कोसी पर बान्ह बनेबाक दुसाध्य प्रयत्न, प्रशासनिक उठा-पटक, राजनीतिक दाँव-पेंच आदिक विस्तृत व्योरा रोचक कथाक माध्यमसँ कहलनि अछि। ध्यान देबाक बात ई जे सभटा सूचना आ व्योरा अत्यन्त विश्वसनीय बनि पड़ल अछि। पढ़ुआ कक्का आ फूल बाबू सदृश्य पढ़ल-लिखल आ सचेत पात्रक माध्यमसँ लेखक एहि अनुसन्धानकेँ रखलनि अछि। दलान पर बैसल लोकक जिज्ञासाकेँ बढ़बैत पढ़ुआ कका कहैत छथिन, "पहिल बेर बारहम शताब्दीमे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मण सेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह जे 1178सँ 1205 ई. धरि शासन

मैथिली उपन्यास : समय समाज आ सवाल : 257

कयने छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगरसँ दू कोस पश्चिममे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकाननकेँ अनुमान रहनि, जे ई बान्ह सम्भवतः कोनो किलाकेँ रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मतसँ डब्ल्यू. डब्ल्यू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलनि जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत जे नदी पश्चिम दिस नहि बहय लागय।" एहि तरहेँ बान्हक मादे

[illegible] 𑒣𑓀𑒏𑒖 [illegible] 𑒣𑒩𑒰𑒬𑒩 (**𑒮𑒰𑒯𑒱𑒞𑓂𑒨 𑒁𑒏𑒰𑒠𑒹𑒧𑒲𑒏 𑒧𑒻𑒟𑒱𑒪𑒲 𑒣𑒩𑒰𑒧𑒩𑓂𑒬𑒠𑒰𑒞𑓂𑒩𑒲 𑒮𑒧𑒱𑒞𑒱𑒏 𑒮𑒠𑒮𑓂𑒨**) [𑒖𑒪𑒣𑓂𑒩𑒰𑓀𑒞𑒩 𑓒𑓐𑓑𑓗 (𑒣□ 𑓓𑓑)]:

पढ़ुआ कका पछिला गप कैँ आगाँ बढ़बैत कहलखिन, 'फूल बाबू, कोसी नदीक बेसिन प्राचीन काल सँ मनुक्खक निवास लेल उपयुक्त स्थान रहल अछि। बारहम-तेरहम सदी मे भारत मे जखन कइक टा नदी सुखा गेल, तँ ओहि ठामक पशुचारक समाजक लोक एतय आबि कए बसलाह। तहिये सँ बढ़ैत जनसंख्या आ कोसी नदीक बदलैत प्रवाहक मध्य टकराहटि होमय लागल। नदीक अनियंत्रित धारा कैँ लोक बाढ़ि बूझय लागल। पहिल बेर बारहम शताब्दी मे लक्ष्मणसेन द्वितीय कोसी नदीक पुबरिया किनार दिस बान्ह बनौलनि। लक्ष्मणसेन द्वितीय बंगाल के सेन वंशक शासक छलाह, जे 1178 सँ 1205 ईस्वी धरि शासन कयनैं छलाह। एहि बान्हक अवशेष अहाँ एखनो भीमनगर सँ दू कोस पश्चिम मे देखि सकैत छी। एकटा पश्चिमी विद्वान फ्रांसिस बुकानन के अनुमान रहनि, जे ई बान्ह संभवत: कोनो किला के रक्षा हेतु बनाओल गेल होयत। मुदा बुकानन के मत सँ डब्लू. डब्लू. हंटर सहमत नहि भेलखिन। ओ साफ कहलखिन, जे कोसीक किनार पर बान्ह एहि दुआरे बनाओल गेल होयत, जे नदी पच्छिम दिस नहि बह' लागय।' पढ़ुआ कका सँ मुँहजबानी एतेक रास ऐतिहासिक तथ्य सुन्नियो कए फूल बाबू सहमति मे मूड़ी नहि डोलेलखिन। जाहि सँ ओतय बैसल लोक सबहक उत्सुकता और बढ़ि गेलनि, जे गप मे एहेन कोन तथ्य रहि गेलै जे फूल बाबू संतुष्ट नहि भेलखिन ? लोक कैँ बुझेलनि जे फूल बाबू शास्त्रार्थ के अखड़हा पर माटि फेकि रहल छथिन। पढ़ुआ कका कैँ आइ जोड़ीदार भेटि गेलनि!

जलप्रांतर / 31

𑂧𑂴𑂪 𑂠𑂱𑂢𑂵𑂬 𑂍𑂳𑂧𑂰𑂩 𑂧𑂱𑂬𑂹𑂩 (𑂠𑂳𑂅 𑂣𑂰𑂗𑂢 𑂍𑂵 𑂥𑂲𑂒 𑂧𑂵𑂁 २००६): 𑂍𑂷𑂮𑂲 𑂍𑂵 𑂣𑂹𑂩𑂫𑂰𑂯 𑂍𑂲 𑂦𑂨𑂰𑂫𑂯𑂞𑂰 𑂍𑂲 𑂉𑂍 𑂕𑂪𑂍 𑂤𑂱𑂩𑂷𑂔𑂬𑂰𑂯 𑂞𑂳𑂏𑂪𑂍 𑂍𑂲 𑂤𑂸𑂔 𑂍𑂵 𑂮𑂢𑂹 १३५४ 𑂧𑂵𑂁 𑂥𑂁𑂏𑂰𑂪 𑂮𑂵 𑂠𑂱𑂪𑂹𑂪𑂲 𑂪𑂸𑂗𑂢𑂵 𑂍𑂵 𑂮𑂧𑂨 𑂧𑂱𑂪𑂞𑂲 𑂯𑂶𑃀 𑂥𑂞𑂰𑂨𑂰 𑂔𑂰𑂞𑂰 𑂯𑂶 𑂍𑂱 𑂔𑂥 𑂮𑂳𑂪𑂹𑂞𑂰𑂢 𑂍𑂲 𑂤𑂸𑂔𑂵𑂁 𑂍𑂷𑂮𑂲 𑂍𑂵 𑂍𑂱𑂢𑂰𑂩𑂵 𑂣𑂯𑂳𑂀𑂒𑂲 𑂞𑂷 𑂠𑂵𑂎𑂰 𑂍𑂱 𑂢𑂠𑂲 𑂍𑂵 𑂠𑂴𑂮𑂩𑂵 𑂍𑂱𑂢𑂰𑂩𑂵 𑂣𑂩 𑂯𑂰𑂔𑂲 𑂬𑂧𑂹𑂮𑂳𑂠𑂹𑂠𑂲𑂢 𑂅𑂪𑂱𑂨𑂰𑂮 𑂍𑂲 𑂤𑂸𑂔𑂵𑂁 𑂧𑂳𑂍𑂰𑂥𑂪𑂵 𑂍𑂵 𑂪𑂱𑂉 𑂞𑂶𑂨𑂰𑂩 𑂎𑂚𑂲 𑂯𑂶𑃀 𑂨𑂯 𑂫𑂯𑂲 𑂯𑂰𑂔𑂲 𑂬𑂧𑂹𑂮𑂳𑂠𑂹𑂠𑂲𑂢 𑂟𑂵 𑂔𑂱𑂢𑂹𑂯𑂷𑂁𑂢𑂵 𑂯𑂰𑂔𑂲𑂣𑂳𑂩 𑂞𑂟𑂰 𑂮𑂧𑂮𑂹𑂞𑂲𑂣𑂳𑂩 𑂬𑂯𑂩 𑂥𑂮𑂰𑂨𑂵 𑂟𑂵𑃀 𑂤𑂱𑂩𑂷𑂔 𑂍𑂲 𑂤𑂸𑂔𑂵𑂁 𑂬𑂰𑂨𑂠 𑂍𑂳𑂩𑂮𑂵𑂪𑂰 𑂍𑂵 𑂄𑂮- 𑂣𑂰𑂮 𑂍𑂱𑂮𑂲 𑂔𑂏𑂯 𑂣𑂩 𑂍𑂷𑂮𑂲 𑂍𑂵 𑂍𑂱𑂢𑂰𑂩𑂵 𑂮𑂷𑂒 𑂧𑂵𑂁 𑂣𑂚 𑂏𑂆𑃀 𑂢𑂠𑂲 𑂍𑂲 𑂩𑂤𑂹𑂞𑂰𑂩 𑂇𑂢𑂹𑂯𑂵𑂁 𑂄𑂏𑂵 𑂥𑂜𑂢𑂵 𑂮𑂵 𑂩𑂷𑂍 𑂩𑂯𑂲 𑂟𑂲𑃀 𑂄𑂎𑂱𑂩𑂍𑂰𑂩 𑂤𑂶𑂮𑂪𑂰 𑂯𑂳𑂄 𑂍𑂱 𑂢𑂠𑂲 𑂍𑂵 𑂮𑂰𑂟- 𑂮𑂰𑂟 𑂇𑂞𑂹𑂞𑂩 𑂍𑂲 𑂋𑂩 𑂥𑂜𑂰 𑂔𑂰𑂨 𑂌𑂩 𑂔𑂯𑂰𑂀 𑂢𑂠𑂲 𑂣𑂰𑂩 𑂍𑂩𑂢𑂵 𑂪𑂰𑂨𑂍 𑂯𑂷 𑂔𑂰𑂨 𑂫𑂯𑂰𑂀 𑂣𑂰𑂢𑂲 𑂍𑂲 𑂟𑂰𑂯 𑂪𑂲 𑂔𑂰𑂨𑂵𑃀 𑂮𑂳𑂪𑂹𑂞𑂰𑂢 𑂍𑂲 𑂤𑂸𑂔𑂵𑂁 𑂣𑂹𑂩𑂰𑂨𑂂 𑂮𑂸 𑂍𑂷𑂮 𑂈𑂣𑂩 𑂏𑂆 𑂌𑂩 𑂔𑂨𑂰𑂩𑂢 𑂍𑂵 𑂣𑂰𑂮, 𑂔𑂷 𑂍𑂱 𑂇𑂮𑂲 𑂮𑂹𑂟𑂰𑂢 𑂣𑂩 𑂃𑂫𑂮𑂹𑂟𑂱𑂞 𑂟𑂰 𑂔𑂯𑂰𑂀

नदी पहाड़ों से मैदानों में उतरती थी, नदी को पार किया। नदी की यात्रा तो यहाँ पतली ज़रूर थी पर प्रवाह इतना तेज था कि पाँच- पाँच सौ मन के भारी पत्थर नदी में तिनकों की तरह बह रहे थे। जहाँ नदी को पार करना मुमकिन लगा उसके दोनों ओर सुल्तान ने हाथियों की कतार खड़ी कर दी और नीचे वाली कतार में रस्से लटकाये गये जिससे कि यदि कोई आदमी बहता हुआ हो तो इस रस्सों की मदद से उसे बचाया जा सके। शम्सुद्दीन ने कभी सोचा भी न था कि सुल्तान की फौजें कोसी को पार कर लेंगी और जब उस को इस बात का पता लगा कि सुल्तान की फौजों ने कोसी को पार करने में कामयाबी पा ली है तो वह भाग निकला।

चोर पंकज दा पराशर (**साहित्य अकादेमीक मैथिली परामर्शदात्री समितिक सदस्य**) [जलप्रांतर २०१७ (पृ. १०५)]:

'बेश, तँ सुनू। 1354 मे फिरोजशाह तुगलक के फौज जखन बंगाल सँ दिल्ली घुरि रहल छल, तँ कोसीक प्रवाह बहुत तेज छलै। तुगलकी सेना जखन कोसी के किनार पर पहुँचल, तँ कोसीक ओहि पार मे हाजी शम्सउद्दीन इलियास के सेना तुगलकी सेना सँ मोकाबला करबाक लेल अस्त्र-शस्त्र ल' कए तैयार छल। ई वएह हाजी शम्सउद्दीन छलाह, जे हाजीपुर आ समस्तीपुर नगर बसौनैं रहथि। फिरोजशाह तुगलक के सेना संभवतः कुरसेला के आस-पास कोसी के तेज धार देखि कए सोच मे पड़ि गेल। पानिक रफ्तार देखि कए तुगलकी सेना कैँ नदी पार करबाक हिम्मत नहि भ' रहल छलै। अंततः तुगलकी सेनापति तय कयलनि, जे नदीक किनारे-किनार उत्तर दिस बढ़ल जाय। जतय जा कए नदीक पाट कनैं कम बूझि पड़य, ओतय पानिक थाह लेल जायत। एहि आशा मे फौज उत्तर दिस बढ़ैत रहल। कुरसेला सँ सय कोस आगाँ गेलाक बाद कोसी के पेट कनैं शिकस्त बुझेलै। कोसी ओतहि पहाड़ सँ नीचाँ उतरैत अछि। पानिक वेग के अनुमान एहि सँ कयल जा सकैए, जे पाँच-पाँच सय मनक पाथर कोसी मे खढ़ जकाँ बहि रहल छल। तुगलकी सेनापति कैँ जतय नदी पार करब कनैं आसान बुझेलनि, ओतय एक लाइन मे सैकड़ों टा हाथी कैँ ठाढ़ क' देल गेल। नीचाँ वला लाइन मे बड़का-बड़का रस्सा लटका देल गेल, जे जँ क्यो पानि मे भासि जायत, रस्सा के मदति सँ निकालि लेल जायत। एहि तरहेँ फिरोजशाह तुगलकक सेना कोसी पार क' गेल। हाजी शम्सउद्दीन सपनो मे नहि सोचनैं छल,जे तुगलकी सेना कोसी पार क' जायत। जखन हाजी शम्सउद्दीन कैँ पता लगलै जे तुगलकी सेना कोसी पार क' चुकल अछि, तँ ओ डरे सँ पड़ा गेल। तँ एहि कोसीक तेज धार के ल' कए एतेक आत्मविश्वास मे छल हाजी शम्सउद्दीन।'

(શીઘ્ર અહિ ઊકિપર આર સ્ક્રીનશ□ટ અપડેટ કએઊ ળાયત।)

વ઼દિેહ઼ક ૩૬૩ મ અંક દિનાંક ૦૧ શ્રાવની ૨૦૨૩ સઁ પ્રારમ્ભ નતિ નવ઼ઊ દિનિશ કુમાર મશ્રિ

હ઼ાતપ્ઃવ઼દિેહ઼ાયોનિ વ઼દિેહઃ પ્રથમ મૈથિઊિ પાક્ષકિ ઈ- પત્રકિા ૨ષષાાા ૨૨૨૯- ૫૪૭શ વ઼રવ઼યરહ઼શ્ર (સનિયે ૨૦૦૪) પર।

યો નોત ળુદગૌ ાયહ઼ દાય઼ વય઼ તહે હ઼ારવ઼ેસત ય઼ુ ગોપ વ઼ુત વય઼ તહે સેદસ તહ઼ાત ય઼ુ પઊનત઼ - ઢ઼ોવ઼ેરત ડ઼ુસિ ષતેવ઼ેનસોન

.

વ઼દિેહ઼ાઃ માતિહ઼ઊિ ડ઼િતિરાતુસે મોવ઼ેમેનત

- ગળેન્દ્ર ઠાકુર, સમ્પાદક વ઼દિેહ઼, ૈહ઼ાતસાપપ નો +૯૧૯૫૬૦૯૬૦૭૨૧ હ઼થથશ્રઃવ઼રવ઼યરહ઼શ્રછ઼શ્રોરાાા ૨ષષાાા ૨૨૨૯- ૫૪૭શ વ઼રવ઼યરહ઼શ્ર

૪ (૩)

નતિ નવ઼ઊ સુશીઊ

કમઊાનન્દ હ઼ાકેઁ હ઼મ કિએ છ઼દ્મ સમીક્ષક કહ઼ઊયિનિ?

કારાાા ઓ છ઼દ્મ સમીક્ષક છ઼થિ।

ઓ ઊખ્યિે છ઼થિ- "મૈથિઊિ ઉપન્યાસ- યાત્રાક ઊગાજાગ સય઼ વ઼ર્ષક વાદ મૈથિઊિ અન્તરાળાતીય વ઼વિાહ઼ક સપના, સંઘર્ષ આ વ઼ડિમ્વના પર ગામિાયુક્ત ઉપન્યાસ ઊખ્યિવાક શ્રેય ગૌરીનાથકેઁ ળાઇત છ઼નિ। "

તઁ કી કમઊાનન્દ હ઼ા સુશીઊસઁ ઈ શ્રેય છીનિ ઊેઊનિ? કી ઈ હ઼ુનકર

ब्राह्मणवादी संस्कारक अहंकार- जे हम ककरो पढ़ा सकै छी आ ककरो उठा सकै छी- केर पराकाष्ठा थीक, आकि हुनकर अध्ययनक अभावक परिणाम?

चलू अहाँकेँ लऽ चली कमलानन्द झा केर स्वार्थी दुनियाँसँ दूर, छल- छद्मसँ दूर सुशीलक जादूवला साहित्यिक निश्छल दुनियाँमे।

अहाँक स्वागत अछि सुशीलक साहित्यिक दुनियाँमे।

प्रस्तुत अछि सुशीलक 'गामवाली' (१९८२) जे आब उपलब्ध अछि विदेह आर्काइवमे लिंक http://videha.co.in/pothi.htm पर।

पढ़ि पाँतीमे उपन्यास आरम्भसँ पहिनहियेँ 'गामवाली' उपन्यासक सम्बन्धमे सुशील लिखै छथि-

"विधवा विवाह आ अन्तर्जातीय विवाहक समर्थनमे। "

आ उपन्यास आरम्भ।

गामवालीक मृत्यु आ तपने हमेशा, गामवालीक दाह संस्कार के करतै? ब्राह्मण समाज कि जादव समाज?

मैथिलीक सम्प्रिडीकेटेड समीक्षापर अन्तिम प्रहार।

विदेहक ३६३ म अंक दिनांक ०१ फरबरी २०२३ सँ प्रारम्भ **गति नवल सुशील**

http://videha.co.in विदेह: प्रथम मैथिली पाक्षिक ई- पत्रिका ISSN 2229-547X VIDEHA (सनिये २००४) पर।

Do not judge each day by the harvest you reap but by the seeds that you plant - Robert Louis Stevenson

.

વ઼દિેહ઼ઃ માિહિઉિ ડ઼િનિાુને મોવે઼મેળ઼િ

-ગળેન્દ્ન ઠાકુન, સમ્પાદક વ઼દિેહ, ૈહાિસાપપ નો +૯૧૯૫૬૦૯૬૦૭૨૧ હ્થથશ્ઃવ઼૨યપ૯હશ્રછ઼શ્રો઼૨ાμ ૨૫ષામ ૨૨૨૯- ૫૪૭શ વ઼૨યપ૯હશ્ર

૫

વ઼દિેહ વ઼્ન□ડકાસ્ટ ઉસ્િટ

વ઼દિેહ શ્રૌશ્રૌશ્રૌવ઼૨યપ૯હશ્રછ઼શ્રો઼૨ાμ સમ્વન્ધી સૂચના ઉઉ શ્રપન ૈહાિસાપપ નમ્વન હમન ૈહાિસાપપ નો □૯૧૯૫૬૦૯૬૦૭૨૧ પન પઠાઉ, શ્રોકન પ્નયો઼ગ માત્ન વ઼દિેહ સમ્વન્ધી સમાચાન દેવાક ઉઉ કએઉ ળાએત।

૬

વ઼દિેહક "સાહિત્ય઼િક ન્નષ્ટાચાન વ઼શિષાંક"

વ઼દિેહ "સાહિત્ય઼િક ન્નષ્ટાચાન વ઼શિષાંક" ઉઉ નમ્નિઉખ્પિ વ઼ષિય઼પન શ્રાઉખ
ૄ-મેઉ દિોિનાિઉસિાડવ઼દિેહ઼ાંગમાિઉ઼યોમ પન શ્રામંત્નતિ શ્રછિ।
૧ સાહિત્ય઼, કઉા શ્રા સનકાની શ્રકાદમીઃ-
(ક) પુનસ્કાનક નાળનીિત
(ખ) સનકાની શ્રકાદેમીમે પૈસવાક ગએન-ઉેક઼ાંત્નકિ વ઼ધિાન
(ગ) સત્તાગુટ શ્રા શ્રકાદમી કેન કાળ કનવાક તનીકા
(ઘ) સનકાની સત્તાક છદ્મ વ઼િોિધમે ઉપળઉ તાત્કાઉકિ સમાનાંતન સત્તાક કાન્ય઼પદ્ધતિ
(ઙ) શ્રકાદેમી પુનસ્કાનમે પાર શ્રૈક્ટનઃ મથિક વા ય઼થાન્થ
૨ વ઼્યક્તગિત સાહિત્ય઼ સંસ્થાન શ્રા પુનસ્કાનક નાળનીિત

३ प्रकाशन जगतमे पसरल भ्रष्टाचार आ लेखक
४ मैथिली छद्म लेखक संगठन आ आओर पदाधिकारी सबहक आचरण
५ स्कूल- कॉलेज मैथिली विभागमे पसरल साहित्यिक भ्रष्टाचारक विविध रूप-
(क) पाठ्यक्रम
(ख) अध्ययन-अध्यापन
(ग) नियुक्ति
६ साहित्यिक पत्रकारिता, रेडियो, मंच-माला-माइक आ लोकार्पणक खेल-तमाशा
७ लेखक सबहक जन्म-मरण शताब्दी केर चुनाव , कैलेंडरवाद आ तकर पाछूक राजनीति
८ दलित एवं लेखिका सबहक संगे भेद-भाव आ आओर शोषणक विविध तरीका
९ कोनो आन विषय।

-गजेन्द्र ठाकुर, सम्पादक विदेह, ह्वाट्सएप नं +९१९५६०९६०७२१ ggajendra@videha.com ISSN 2229-547X VIDEHA

ANNEXURE

Read the original Article by Douglas Kellner and then blatant copying in hindi version in his own name by Pankaj Parashar published in Pahal-86

After that read blatant intellectual theft/ copying of Maithili Poem by Pankaj Parashar Published in Aarambh-23 (March 2000) and then Shri Arun Kamal's original Hindi Poem "Naye Ilake Me" Ist published by Vani Prakashan in 1996.

Thanks Readers for coming out with so much information.

Intellectuals, the New Public Spheres, and Techno-Politics

By

Douglas Kellner

The category of the intellectual, like everything else these days, is highly contested and up for grabs. Zygmunt Bauman contrasts intellectuals as legislators who wished to legislate universal values, usually in the service of state institutions, with intellectuals as interpreters, who merely interpret texts, public events, and other artifacts, deploying their specialized knowledge to explain or interpret things for publics (1987; 1992). He thus claims that there is a shift from modern intellectuals as legislators of universal values who legitimated the new modern social order to postmodern intellectuals as interpreters of social meanings, and thus theorizes a depoliticalization of the role of intellectuals in social life.

I, however, want to make another distinction between functional intellectuals who serve to reproduce and legitimate the values of existing societies contrasted to critical-oppositional intellectuals who oppose the existing order. Sometimes oppositional intellectuals voice their criticisms in the name of existing values which they claim are being violated (i.e. truth, rights, rule by law, justice, etc.) and sometimes in the name of values or ideas which are said to be higher potentialities of the existing order (i.e. participatory democracy, socialism, genuine equality for women and blacks, ecological restoration, etc.). Functional intellectuals were earlier the classical ideologues, whereas today they tend to be functionaries of parties or interest groups, or mere technicians who devise more efficient means to obtain certain ends, or who apply their skills to increase technical knowledge in various specialized domains (medicine, physics, history, etc.) without questioning the ends, goals, or values that they are serving, or the social utility or disutility of their activities.

Functional intellectuals are thus servants of existing societies who are specialists in legitimation and technical knowledge, while oppositional intellectuals are critics who struggle to create a better society. Critical intellectuals were traditionally those who utilized their skills of speaking and writing to denounce injustices and abuses of power, and to fight for truth, justice, progress, and other universal values. In the words of Jean-Paul Sartre (1974: 285), "the duty of the intellectual is to denounce injustice wherever it occurs." For Sartre, the domain of the critical intellectual is to write and speak within the public sphere, denouncing oppression and fighting for human freedom and emancipation. On this model, a critical intellectual's task is to bear witness, to analyze, to expose, and to criticize a wide range of social evils. The sphere and arena of the critical/oppositional intellectual is the word, and his or her function is to describe and denounce injustice wherever it may occur.

The modern critical intellectual's field of action was what Habermas (1989) called the public sphere of democratic debate, political dialogue, and the writing and discussion of newspapers, journals, pamphlets, and books. Of course, not all intellectuals were critical or by any means progressive. With the rise of modern societies, there was a division between physical and mental labor, and intellectuals became those who specialized in mental labor, producing and distributing ideas and culture, with some opposing and some legitimating the established forms of society.

Thus, intellectuals were split into those critical and oppositional individuals who opposed injustice and oppression, as contrasted to functional intellectuals who produced technical knowledge that served the existing society and those producers of ideology who legitimated the forms of class, race, and gender domination and inequality in modern societies. In the following reflections, I want to discuss some challenges from postmodern theory to the classical conceptions of the critical-oppositional intellectual and some of the ways that new technologies and new public spheres offer new possibilities for democratic discussion and intervention, which call for a redefinition of the critical intellectual. Consequently, I will discuss some changes in the concept of the public sphere and how new technologies and new spheres of public debate and conflict suggest some new possibilities for redefining intellectuals in the present era.

The Public Sphere and the Intellectual

Democracy involves a separation of powers and popular participation in governmental affairs. During the era of the Enlightenment and 18th century democratic revolutions, public spheres emerged where individuals could discuss and debate issues of common concern (see Habermas 1989). The public was also a site where criticism of the state and existing society could circulate. The institutions and spaces of the 18th century democratic public sphere included newspapers, journals,

and a press independent from state ownership and control, coffee houses where individuals read newspapers and engaged in political discussion, literary salons where ideas and criticism were produced, and public assemblies which were the sites of public oratory and debate.

Bourgeois societies split, of course, across class lines and different class factions produced different political parties, organizations, and ideologies with each party attracting specialists in words and writing known as intellectuals. Oppressed groups also developed their own insurgent intellectuals, ranging from representatives of working class organizations, to women like Mary Wollstonecraft fighting for women's rights, to leaders of oppressed groups of color, ethnicity, sexual preference, and so on. Insurgent intellectuals attacked oppression and promoted action that would address the causes of oppression, linking thought to action, theory to practice. Thus, during the 19th century, the working class developed its own oppositional public spheres in union halls, party cells and meeting places, saloons, and institutions of working class culture. With the rise of Social Democracy and other working class movements in Europe and the United States, an alternative press, radical cultural organizations, and the spaces of the strike, sit-in, and political insurrection emerged as sites of an oppositional public sphere.

Intellectuals in modern societies were thus conflicted beings with contradictory social functions. The classical critical intellectual -- represented by figures like the French Enlightenment ideologues, Thomas Paine, Mary Wollstonecraft, and later figures like Heine, Marx, Hugo, Dreyfus, Du Bois, Sartre, and Marcuse -- was to speak out against injustice and oppression and to fight for justice, equality, and the other values of the Enlightenment. Indeed, the Enlightenment itself represents one of the most successful discourses of the critical individual, a discourse and movement which assigns intellectuals key social functions. And yet conservative intellectuals attacked the Enlightenment and its prodigy the French Revolution and produced discourses that legitimated every conceivable form of oppression from class to race, gender, and ethnic domination.

Against the EN and Sartre's model of the committed intellectual who is engaged for freedom (engagé), Michel Foucault complained that Sartre represented an ideal of the universal intellectual who fought for universal values such as truth and freedom, and assumed the task of speaking for humanity (1977). Against such an exalted and in his view exaggerated conception, Foucault militated for a conception of the specific intellectual who intervened on the side of the oppressed in specific issues, not claiming to speak for the oppressed, but to intervene as an intellectual in specific issues and debates.

Foucault's conception of the specific intellectual has been accompanied within a new postmodern politics with a turn toward new social movements as the domain of contemporary politics (Laclau and Mouffe 1985), replacing the state and the national realm of party politics. For a postmodern politics, power is diffuse and local and not merely to be found in macroinstitutions like the workplace, the state, or patriarchy. Macropolitics that goes after big institutions like the state or capital is to be replaced by micropolitics, with specific intellectuals intervening in spheres like the university, the prison, the hospital, or for the rights of specific oppressed groups like sexual or ethnic minorities. Global and national politics and theories are rejected in favor of more local micro politics, and the discourse and function of the intellectuals is seen as more specific, provisional, and modest than in modern theory and politics, subordinate to local struggles rather than more ambitious projects of emancipation and social transformation.

In my view, such a binary distinction between macro and micro theory and politics is problematical, as are absolutist commitments to either modern or postmodern theory tout court (Best and Kellner 1991 and 1997). Using the example of the events of 1989 that saw the collapse of communism, for instance, it is clear that the popular offensives against oppressive communist power combined micro and macropolitics, moving from local and specific struggles rooted in union halls, universities, churches, and small groups to mass demonstrations forcing democratic reforms and even classical mass insurrection aiming at an overthrow of the existing order, as in Romania. In these struggles, intellectuals played a variety of roles and deployed a diversity of discourses, ranging from the local and specific to the national and general.

Thus, whereas I would argue that postmodern theory contains important criticism of some of the illusions and ideologies of the traditional modern intellectual, it goes too far in rejecting the classical role of the critical intellectual. Moreover, I shall suggest that some of the modern conception of the critical and oppositional intellectual remains useful. I would, in fact, reject the particular/universal intellectual dichotomy in favor of developing a normative concept of the critical public intellectual. The public intellectual -- on this conception -- intervenes in the public sphere, fights against lies, oppression, and injustice and fights for rights, freedom, and democracy à la Sartre's committed intellectual. But a democratic public intellectual on my conception does not speak for others, does not abrogate or monopolize the function of speaking the truth, but simply participates in discussion and debate, defending specific ideas, values, or norms or principle that may be particular or universal. But if universal, like human rights, they are contextual, provisional, normative and general and not valid for all time. Indeed, rights are products of social struggles and are thus social constructs and not innate or natural

entities -- as the classical natural rights theorists would have it. But rights can be generalized, extended, and can take universal forms -- as with, for instance, a UN charter of human rights that holds that certain rights are valid for all individuals -- at least in this world at this point in time.

Consequently, one does not need all of the baggage of the universal intellectual to maintain a conception of a public or democratic intellectual in the present era. Intellectuals may well seek to occupy a higher ground than particularistic interests, a common ground seeking public interests and goods. But intellectuals should not abrogate the right to speak for all and should be aware that they are speaking from a determinate position with its own biases and limitations. Moreover, intellectuals should learn to get out of their particular frame of reference for more general ones, as well as to be able to take the position of the other, to empathize with more marginal and oppressed groups, to learn from them, and to support their struggles. To perpetually criticize oneself, to develop the capacity for self-reflection and critique -- as well as self-expression -- is thus part of the duty of the democratic intellectual.

New Technologies, New Public Spheres, and New Intellectuals

In the following discussion, I will argue that although the public intellectual should assume new functions and activities today, the critical capacities and vision of the classical critical intellectual are still relevant, thus I suggest building on models of the past, rather than simply throwing them over, as in some types of postmodern theory. I want to suggest that rethinking the intellectual and the public sphere today requires rethinking the relationship between intellectuals and technology.

In a certain sense, there was no important connection between the classical intellectual and technology. To be sure, intellectuals -- especially scientific scholars like Leonardo de Vinci, Galileo, or Darwin -- deployed technologies and entire groups like the British Royal Society were concerned with technologies and were indeed often inventors themselves. Some intellectuals used printing presses and were themselves printers and many, though not all, of the major intellectuals of the 20th century probably used a typewriter, though I personally know of no major studies of the relationship between the typewriter and intellectuals. Yet a classical intellectual did not have to intrinsically deploy any specific technology and there was thus no intimate connection between intellectuals and technology.

I now want to argue that in the contemporary high-tech societies there is emerging a significant expansion and redefinition of the public sphere and that these developments, connected primarily with media and computer technologies, require a reformulation and expansion of the concept of critical or committed intellectual,

as well as a redefinition of the public intellectual. Earlier in the century, John Dewey envisaged developing a newspaper that would convey "thought news," bringing all the latest ideas in science, technology, and the intellectual world to a general public, which would also promote democracy (see the discussion of this project in Czitrom 1982: 104ff). In addition, Bertolt Brecht and Walter Benjamin (1969) saw the revolutionary potential of new technologies like film and radio and urged radical intellectuals to seize these new forces of production, to "refunction" them, and to turn them into instruments to democratize and revolutionize society. Sartre too worked on radio and television series and insisted that "committed writers must get into these relay station arts of the movies and radio" (1974: 177; for discussion of his Les temps modernes radio series, see 177-180).

Previously, radio, television, and the other electronic media of communication tended to be closed to critical and oppositional voices both in systems controlled by the state and in private corporations. Public access and low power television, and community and guerilla radio, however, open these technologies to intervention and use by critical intellectuals. For some years now, I have been urging progressives to make use of new communications broadcast media (Kellner 1979; 1985; 1990; 1992) and have in fact been involved in a public access television program in Austin, Texas since 1978 which has produced over 600 programs and won the George Stoney Award for public affairs television. My argument was that radio, television, and other electronic modes of communication were creating new public spheres of debate, discussion, and information and that intellectuals who wanted to engage the public, to be where the people were at, and who thus wanted to intervene in the public affairs of their society should make use of these new media technologies and institutions, and develop new communication politics and new media projects.

In fact, one can argue that the victory of Reagan and the Right in the United States in 1980 was related to the Right's effective mobilization of conservative intellectuals and their use of television, radio, fax and computer communication, direct mailings, telephones, and other sophisticated political uses of new technologies, as well as more traditional print media. Furthermore, one could argue that Clinton's victory over Bush in 1992, and the surprising success of the Perot campaign, were related to effective uses of communication technologies. And more recently in the U.S., the Republican and rightwing success in the 1994 elections can be related to their use of talk radio, computer bulletin boards, and other technologies. Indeed, Newt Grinrich, William Bennett, and other conservatives have made very effective use of public access television, radio, computer networks, book promotion tours with high media exposure, and other technologies to promote their ideas. Yet it is generally acknowledged that the Clinton administration deployed much more effective communications politics in the 1996 election than the Dole

campaign. Effective CU politics are thus now essential to political success in national and local conflicts and often which side has the most effective politics of CU wins the struggle in question.

Consequently, I would argue that effective use of technology is essential in contemporary politics and that intellectuals who wish to intervene in the new public spheres need to deploy new communications media to participate in democratic debate and to shape the future of contemporary societies and culture. My argument is that first broadcast media like radio and television, and now computers have produced new public spheres and spaces for information, debate, and participation that contain both the potential to invigorate democracy and to increase the dissemination of critical and progressive ideas -- as well as new possibilities for manipulation, social control, and the promotion of conservative positions. But participation in these new public spheres -- computer bulletin boards and discussion groups, talk radio and television, and the emerging sphere of what I call cyberspace democracy require critical intellectuals to gain new technical skills and to master new technologies.

I am thus suggesting that intellectuals in the present moment must master new technologies and that there is thus a more intimate relationship between intellectuals and technology than in previous social configurations. To be an intellectual today involves use of the most advanced forces of production to develop and circulate ideas, to do research and involve oneself in political debate and discussion, and to intervene in the new public spheres produced by broadcasting and computing technologies. New public intellectuals should attempt to develop strategies that will use these technologies to attack domination and to promote education, democracy, and political struggle -- or whatever goals are normatively posited as desirable to attain. There is thus an intrinsic connection in this argument between the fate of intellectuals and the forces of production which, as always, can be used for conservative or progressive ends.

Toward a Radical Democratic Techno-Politics

A revitalization of democracy in capitalist societies will therefore require a democratic media politics. Such a politics could involve a two-fold strategy of, first, attempting to democratize existing media to make them more responsive to the "public interest, convenience, and necessity." In the United States, the media watchdog group FAIR (Fairness and Accuracy in Media) has developed this alternative, criticizing mainstream media for failing to assume their democratic and journalistic responsibilities and calling for an expansion of voices and ideas within the media system. Another strategy involves the development of oppositional media, alternatives to the mainstream, developed outside of the established media

system. On my view, both strategies are necessary for the development of a democratic media politics and it is a mistake to pursue one at the neglect of the other.

Developing a radical democratic media politics thus involves continued relentless criticism of the existing media system, attempts to democratize and reform it, and the production of alternative progressive media. On my account, democratizing our media system will require expansion of the alternative press, a revitalization of public television, an increased role for public access television, the eventual development of a public satellite system, democratized computer networks, and oppositional cultural politics within every sphere of culture, ranging from music to visual to print culture.

Community and Low-Power Radio

Community radio has long provided an alternative set of voices to the highly commercialized mainstream radio. Citizen-band (CB) and short-wave radio allows individuals to directly communicate with each other. Many countries have also experimented with low-power community radio, which enables groups to actually bring individuals out of their homes to public places to engage in discussion or communal activity. Low-power radio enables individuals to directly communicate with their neighbors through call-in telephone connections, or through discussions in nearby studios, and thus provide democratic and participatory institutions (see Box 3).

Low-power radio, however, is subject to quick suppression by the state, as happened in Japan which had an extensive low-power radio culture in play that was shut-down almost overnight when the state outlawed low-power broadcasting. In the U.S., there have been some low-power radio experiments, but the government too has cracked down on these local attempts to democratize radio. A democratic media politics should thus struggle for low-power radio and to increase the possibilities of direct communication through radio technology.

Ironically, despite the higher costs of television technology, there are probably more immediate possibilities for democratic alternative television than in radio. As mentioned, while low-power radio technologies are relatively inexpensive, they are easily suppressed by a state which opposes democratic and free-wheeling communication. Community radio has been curtailed by saturation of FM and AM frequencies and in most places there is simply not room for legal community radio stations. During the early 1990s in Austin, Texas, for instance, a vicious battle took place between the University of Texas and a local community-based co-op radio group for the remaining FM frequency band. Hence, it has been difficult to develop

new radio outlets for public communication with the previous limited spectrum allotment, although fiber-optic community cable system and the Internet also make possible a dramatic expansion of community and alternative road which could make possible Brecht's vision of a radio system with every individual a sender.

Public Access Television

Public access television has been for some decades now an established venue for alternative democratic communication. The rapid expansion of public access television in the 1970s in the U.S. provided new possibilities for progressive individuals and groups to produce video programming that cuts against the conservative programming which dominates mainstream television in the United States. Progressive access programming is now being cablecast regularly in such places as New York, Los Angeles, Boston, Chicago, Atlanta, Madison, Urbana, New Orleans, Austin, and perhaps as many as 2,000 other towns or regions of the country. Public access television, in most cases, provides free equipment and airtime to individuals and groups who want to make their own programming. Usually, one must take a course to actually use studio and editing equipment and a few systems lease the equipment and airtime, but, for the most part, where there are public access channels, the cable systems make them available for public use and they are usually managed by an independent body, answerable to the community, and often financed by the cable system.

When cable television began to be widely introduced in the early 1970s, the Federal Communications Commission mandated in 1972 that "beginning in 1972, new cable systems {and after 1977, all cable systems} in the 100 largest television markets be required to provide channels for government, for educational purposes, and most importantly, for public access." This mandate suggested that cable systems should make available three public access channels to be used for state and local government, education, and community public access use. "Public access" was construed to mean that the cable company should make available equipment and air time so that literally anybody could make noncommercial use of the access channel, and say and do anything that they wished on a first-come, first-served basis, subject only to obscenity and libel laws and prohibitions against advertising and pitches for money. Creating an access system required, in many cases, setting up a local organization to manage the access channels, though in other systems the cable company itself managed the access center.

In the beginning, however, few, if any, cable systems made as many as three channels available, but some systems began offering one or two access channels in the early to mid 1970s. The availability of access channels depended, for the most part, on the political clout of local governments and committed, and often unpaid,

local groups to convince the cable companies, almost all privately owned, to make available an access channel. Here in Austin, for example, a small group of video activists formed Austin Community Television in 1973 and began broadcasting with their own equipment through the cable system that year. Eventually, they received foundation and CentertainmentA government grants to support their activities, buy equipment, and pay regular employees salaries. A new cable contract signed in the early 1980s called for the cable company to provide $500,000 a year for access and after a difficult political struggle, which I shall mention later, were able to get at least $300,000-$400,000 a year to support Austin Community Television activities.

A 1979 Supreme Court decision, however, struck down the 1972 FCC ruling on the grounds that the FCC did not have the authority to mandate access, an authority which supposedly belongs to the U.S. Congress. Nonetheless, cable was expanding so rapidly and becoming such a high-growth competitive industry that city governments considering cable systems were besieged by companies making lucrative offers (20 to 80 channel cable systems) and were able to negotiate access channels and financial support for a public access system. Consequently, public access grew significantly during the early 1980s.

Where there are operative public access systems, individuals have promising, though not sufficiently explored, possibilities to produce and broadcast their own television programs. In Austin, Texas, for example, there have been weekly anti-nuclear programs, black and chicano series, gay programs, countercultural and anarchist programs, an atheist program, feminist and women's programs, labor programming, and a weekly progressive news magazine, Alternative Views, with which I am involved, that has produced over 470 hour-long programs from 1978 to the present on a wide variety of topics. We combine news reports from alternative sources with discussion, documentaries, and video-footage from alternative sources. Paper Tiger Television in New York combines critique of corporate media by media critics with imaginative sets, visuals, editing, and so on. A labor-oriented program, The Mill Hunk News, in Pittsburgh used to combine news reports of labor issues with documentary interviews with workers, music-videos, and other creative visuals, while Labor Beat in Chicago also uses documentary footage, music, drama, and collages of images, as well as interview and talking head formats, to present alternative information (see Box 4).

There have been some experiments with national progressive satellite networks, although they have suffered from inadequate funding and the failure of often conservative-owned cable systems to carry progressive programming. While public access television is still in a relatively early stage of development in the U.S. and Europe, it contains the promise of providing a different type of alternative television.

Despite obstacles to its use, public access provides the one institution in the commercial and state broadcasting systems that is at least potentially open to progressive intervention. It is self-defeating simply to dismiss broadcast media as tools of manipulation and to think that print media are the only tools of communication and political education open to progressives. Surveys have shown that people take more seriously individuals, groups, and politics that appear on TV; thus the use of television could help progressive movements and struggles gain legitimacy and force in the shifting and contradictory field of U.S. politics. The Right has been making effective use of new technologies and media of communication, and for progressives to remain aloof is a luxury that they can no longer afford.

Of course, many will claim that democratic politics involves face-to-face conversation, discussion, and producing consensus. But for intelligent debate and consensus to be reached, individuals must be informed and radio, television, and computers are important sources of information in the present age. Thus I am not proposing that media politics supplement all political activity and organizing, but am suggesting that a media politics should be developed to help activist groups and individuals obtain and disseminate information. In Austin, Texas, for instance, a group, Council for Public Media, has been working to inform activist groups how they can get information through the new computer technologies and how they can use the press, broadcast media, and other methods of communication to get their messages out. Activist groups are coming to see that media politics is a key element of political organization and struggle and thus more work on developing institutions and strategies for media politics is necessary.

Indeed, if progressive groups and movements are to produce a genuine alternative to the Right, they must increase their mass base and circulate their struggles to more segments of the population. After all, most people get their news and information from television, and the broadcast media arguably play a decisive role in defining political realities, shaping public opinion, and determining what is or what is not to be taken seriously. If progressives want to play a role in local and national political life, they must come to terms with the realities of electronic communication and computer technologies in order to develop strategies to make use of new technologies and possibilities for intervention.

The Democratization of Computers and Information

Other possibilities for expanding a system of democratic techno-politics reside in new computer and information technologies. It appears that there will be a merger of entertainment and information centers in the homes of the future with all possible print media information accessible by computer and all visual media entertainment and information resources available for home

computer/entertainment center access. But the threat--and likelihood if alternative concepts are not developed and disseminated--is that this information and entertainment material will be thoroughly commodified, available only to those who can afford to pay. Consequently, it is necessary to begin devising public alternatives to these private/corporate information and entertainment systems of the future.

Given the growing importance of computers and information in the new techno-capitalist society, producing new information networks and systems must therefore be an essential ingredient of a progressive media and information politics. The computerization of the world is well underway and possibilities are growing for new information networks and computer communication systems. To avoid corporate and government monopolization and control of information, new public information networks and centers are also necessary so that citizens of the future can have access to the information needed to intelligently participate in a democratic society. For computers, like broadcasting, can be used for or against democracy.

Indeed, computers are a potentially democratic technology. While broadcast communication tends to be one-way and unidirectional, computer communication is potentially bi-, or even omni-, directional. Individuals can use computers to do word-processing to communicate with other individuals, or can directly communicate with others via modems which use the telephone to link individuals with each other. Modems can tap into community bulletin boards, web sites, or computer conference programs, that make possible a new type of public communication and progressives should intervene in these information modes as well as participating in public debate and discussion. For instance, many computer bulletin boards and web sites have a political debate conference where individuals can type in their opinions and other individuals can read them and if they wish respond. This constitutes a new form of public dialogue and interaction.

Computer data bases and web sites provide essential sources of information and new technologies that tremendously facilitates information-searching and research. Mainstream data bases include Lexis/Nexis and Dialogue which contain a tremendous array of newspapers, magazines, journals, transcripts of TV programs, news conferences, congressional hearings, and newsletters, reproduced in full. Alternative data bases include Peacenet which has over 600 conferences on topics of ecology, war and peace, feminism, and hundreds of other topics. Here progressives put in alternative information and some of the conferences have lively debates. Between the mainstream and alternative computer data bases, individuals and groups can access a tremendous amount of information in a relatively short time.

I was able to research my book on the media and the Gulf war, for instance, because I was able to access information on various topics from a variety of sources

simply by punching in code words which enabled me to discern the conflicting media versions of the Gulf war and to put in question the version being promoted by the Bush administration and Pentagon. Eventually, the lies and disinformation promoted by the U.S. government in the war were thoroughly exposed by a variety of sources, accessible to computer data base searches. Corporations, government institutions, the major political parties, and other groups are taking advantage of these computer data bases and progressive must learn to access and use them to produce the information necessary to prevail in the public debates of the future.

But the politics of information in the future must struggle to see that alternative information is accessible in mainstream computer data bases, as well as alternative ones. Many data bases and information services omit leftist, feminist, environmentalist, and other alternative information sources from their listings, thus in effect shutting out radical alternatives in information sources, much as the broadcasting networks exclude dissident voices from broadcast communication. Progressive groups and alternative publications should struggle to make sure that their information sources and services are listed in data base bibliographies and source material.

Yet the proliferation of the World Wide Web enables independent and alternative groups and individuals to creat their own web sites, to make their information available to people through the globe, often free of charge. In the next section, I will give some examples of how computer techno-politics have deployed web sites, bulletin-boards, mailing lists, and email campaigns to promote a variety of political struggles. First, however, I want to conclude this section by noting that a synergy is emerging between the new sources of information, new media and technologies, and political organization and struggle. Print and broadcast media organs can obtain information from computers and disseminate it to the public. Political groups can obtain information from these sources and disseminate it back through print, broadcast, and computer technologies. Information critical of, say, transnational corporate policies can be disseminated through a multiplicity of sites, so political groups need to be aware of the potential for the transmission of information through a variety of media in the contemporary era.

Moreover, the Internet may be a vehicle for new forms of alternative radio, television, film, art, and every form of culture as well as information and print material. New multimedia technologies are already visible on web sites and Internet radio and television is now in its infancy. This would truly make possible Brecht's dream of a communications system where everyone was a sender and receiver and would greatly proliferate the range and diversity of voices and texts and would also no doubt give a new dimension of the concept of information/cultural overload.

Indeed, we must obviously gain a whole set of new literacies to use and deploy the new technologies (see Kellner, forthcoming). But in conclusion, I want to limit my focus on new technologies and techno-politics of the present day.

Techno-Politics and Political Struggle

Since new technologies are in any case dramatically transforming every sphere of life, the key challenge is how to theorize this great transformation and how to devise strategies to make productive use of the new technologies. Obviously, radical critique of dehumanizing, exploitative, and oppressive uses of new technologies in the workplace, schooling, public sphere, and everyday life are more necessary than ever, but so are strategies that use new technologies to rebuild our cities, schools, economy, and society. I want to focus, therefore, in the remainder of this section on how new technologies can be used for increasing democratization and empowering individuals.

Given the extent to which capital and its logic of commodification have colonized ever more areas of everyday life in recent years, it is somewhat astonishing that cyberspace is by and large decommodified for large numbers of people -- at least in the overdeveloped countries like the United States. In the U.S., government and educational institutions, and some businesses, provide free Internet access and in some cases free computers, or at least workplace access. With flat-rate monthly phone bills (which I know do not exist in much of the world), one can thus have access to a cornucopia of information and entertainment on the Internet for free, one of the few decommodified spaces in the ultracommodified world of technocapitalism.

Obviously, much of the world does not even have telephone service, much less computers, and there are vast inequalities in terms of who has access to computers and who participates in the technological revolution and cyberdemocracy today. Critics of new technologies and cyberspace repeat incessantly that it is by and large young, white, middle or upper class males who are the dominant players in the cyberspaces of the present, and while this is true, statistics and surveys indicate that many more women, people of color, seniors, and other minority categories are becoming increasingly active. Moreover, it appears that computers are becoming part of the standard household consumer package and will perhaps be as common as television sets by the beginning of the next century, and certainly more important for work, social life, and education than the TV set. Moreover, there are plans afoot to wire the entire world with satellites that would make the Internet and communication revolution accessible to people who do not now even have telephones, televisions, or even electricity.

However widespread and common -- or not -- computers and new technologies become, it is clear that they are of essential importance for labor, politics, education, and social life, and that people who want to participate in the public and cultural life of the future will need to have computer access and literacy. Moreover, although there is the threat and real danger that the computerization of society will increase the current inequalities and inequities in the configurations of class, race, and gender power, there is the possibility that a democratized and computerized public sphere might provide opportunities to overcome these inequities. I will accordingly address below some of the ways that oppressed and disempowered groups are using the new technologies to advance their interests and progressive political agendas. But first I want to dispose of another frequent criticism of the Internet and computer activism.

Critics of the Internet and cyberdemocracy frequently point to the military origins of the technology and its central role in the processes of dominant corporate and state powers. Yet it is amazing that the Internet for large numbers is decommodified and is becoming more and more decentralized, becoming open to more and more voices and groups. Thus, cyberdemocracy and the Internet should be seen as a site of struggle, as a contested terrain, and progressives should look to its possibilities for resistance and circulation of struggle. Dominant corporate and state powers, as well as conservative and rightist groups, have been making serious use of new technologies to advance their agendas and if progressives want to become players in the political battles of the future they must devise ways to use new technologies to advance a progressive agenda and the interests of the oppressed and forces of resistance and struggle.

There are by now copious examples of how the Internet and cyberdemocracy have been used in progressive political struggles. A large number of insurgent intellectuals are already making use of these new technologies and public spheres in their political projects. The peasants and guerilla armies struggling in Chiapas, Mexico from the beginning used computer data bases, guerrilla radio, and other forms of media to circulate their struggles and ideas. Every manifesto, text, and bulletin produced by the Zapatista Army of National Liberation who occupied land in the southern Mexican state of Chiapas in 1994 was immediately circulated through the world via computer networks. In January 1995, the Mexican government moved against the movement and computer networks were used to inform and mobilize individuals and groups throughout the world to support the Zapatistas struggles against repressive Mexican government action. There were many demonstrations in support of the rebels throughout the world, prominent journalists, human rights observers, and delegations travelled to Chiapas in solidarity and to report on the uprising, and the Mexican and U.S. governments were bombarded with messages

arguing for negotiations rather than repression; the Mexican government accordingly backed off their repression of the insurgents and as of this writing in August 1997, they have continued to negotiate with them.

Earlier, audiotapes were used to promote the revolution in Iran and to promote alternative information by political movements throughout the world (see Downing 1984). The Tianenaman Square democracy movement in China and various groups struggling against the remanents of Stalinism in the former communist bloc and Soviet Union used computer bulletin boards and networks, as well as a variety of forms of communications, to circulate their struggles. Opponents involved in anti-nafta struggles made extensive use of the new communication technology (see Brenner 1994 and Fredericks 1994). Such multinational networking and circulation of information failed to stop nafta, but created alliances useful for the struggles of the future. As Witheford (forthcoming) notes: "The anti-nafta coalitions, while mobilizing a depth of opposition entirely unexpected by capital, failed in their immediate objectives. But the transcontinental dialogues which emerged checked --though by no means eliminated--the chauvinist element in North American opposition to free trade. The movement created a powerful pedagogical crucible for cross-sectoral and cross-border organizing. And it opened pathways for future connections, including electronic ones, which were later effectively mobilized by the Zapatista uprising and in continuing initiatives against maquilladora exploitation."

Thus, using new technologies to link information and practice, to circulate struggles, is neither extraneous to political battles nor merely utopian. Even if material gains are not won, often the information circulated or alliances formed can be of use. For example, two British activists were sued by the fastfood chain McDonald's for distributing leaflets denouncing the corporation's low wages, advertising practices, involvement in deforestization, harvesting of animals, and promotion of junk food and an unhealthy diet. The activists counterattacked, organized a McLibel campaign, assembled a website with a tremendous amount of information criticizing the corporation, and assembled experts to testify and confirm their criticisms. The five-year civil trial, ending ambiguously in July 1997, created unprecedented bad publicity for McDonald's and was circulated throughout the world via Internet websites, mailing lists, and discussion groups. The McLibel group claims that their website was accessed over twelve million times and the Guardian reported that the site "claimed to be the most comprehensive source of information on a multinational corporation ever assembled" and was indeed one of the more successful anticorporate campaigns (February 22, 1996; visit http://www. envirolink.org/mcspotlight/home.html).

Many labor organizations are also beginning to make use of the new technologies. Mike Cooley (1987) has written of how computer systems can reskill rather than deskill workers, while Shosana Zuboff (1988) has discussed the ways in which high-tech can be used to "informate" workplaces rather than automate them, expanding workers knowledge and control over operations rather than reducing and eliminating it. The Clean Clothes Campaign, a movement started by Dutch women in 1990 in support of Filipino garment workers has supported strikes throughout the world, exposing exploitative working conditions (see their website at http://www.cleanclothes.org/1/index.html). In 1997, activists involved in Korean workers strikes and Merseyside dock strike in England used websites to gain international solidarity (for the latter see http://www.gn.apc.org/lbournet/docks/).

Most labor organizations, such as the North South Dignity of Labor group, note that computer networks are useful for coordinating and distributing information, but cannot replace print media that is more accessible to more of its members, face-to-face meetings, and traditional forms of political struggle. Thus, the trick is to articulate one's communications politics with actual political movements and struggles so that cyberstruggle is an arm of political battle rather than its replacement or substitute. The most efficacious Internet struggles have indeed intersected with real struggles ranging from campaigns to free political prisoners, to boycotts of corporate projects, to actual political struggles, as noted above.

Hence, to capital's globalization from above, cyberactivists have been attempting to carry out globalization from below, developing networks of solidarity and circulating struggle throughout the globe. To the capitalist international of transnational corporate globalization, a Fifth International of computer-mediated activism is emerging, to use Waterman's phrase (1992), that is qualitatively different from the party-based socialist and communist Internationals. Such networking links labor, feminist, ecological, peace, and other progressive groups providing the basis for a new politics of alliance and solidarity to overcome the limitations of postmodern identity politics (on the latter, see Best and Kellner 1991, 1997, and forthcoming).

Moreover, a series of struggles around gender and race are also mediated by new communications technologies. After the 1991 Clarence Thomas Hearings in the United States on his fitness to be Supreme Court Justice, Thomas's assault on claims of sexual harassment by Anita Hill and others, and the failure of the almost all male US Senate to disqualify the obviously unqualified Thomas, prompted women to use computer and other technologies to attack male privilege in the political system in the United States and to rally women to support women candidates. The result in

the 1992 election was the election of more women candidates than in any previous election and a general rejection of conservative rule.

Many feminists have now established websites, mailing lists, and other forms of cybercommunication to circulate their struggles. Likewise, African-American insurgent intellectuals have made use of broadcast and computer technologies to advance their struggles. John Fiske (1994) has described some African-American radio projects in the "techostruggles" of the present age and the central role of the media in recent struggles around race and gender. African-American "knowledge warriors" are using radio, computer networks, and other media to circulate their ideas and counter-knowledge on a variety of issues, contesting the mainstream and offering alternative views and politics. Likewise, activists in communities of color -- like Oakland, Harlem, and Los Angeles -- are setting up community computer and media centers to teach the skills necessary to survive the onslaught of the mediazation of culture and computerization of society to people in their communities.

Obviously, rightwing and reactionary groups can and have used the Internet to promote their political agendas. In a short time, one can easily access an exotic witch's brew of ultraright websites maintained by the Ku Klux Klan, myriad neo-Nazi groups including Aryan Nations and various Patriot militia groups. Internet discussion lists also promote these views and the ultraright is extremely active on many computer forums, as well as their radio programs and stations, public access television programs, fax campaigns, video and even rock music production. These groups are hardly harmless, having promoted terrorism of various sorts ranging from church burnings to the bombings of public buildings. Adopting quasi-Leninist discourse and tactics for ultraright causes, these groups have been successful in recruiting working class members devastated by the developments of global capitalism which have resulted in widespread unemployment for traditional forms of industrial, agricultural, and unskilled labor.

The Internet is thus a contested terrain, used by Left, Right, and Center to promote their own agendas and interests. The political battles of the future may well be fought in the streets, factories, parliaments, and other sites of past struggle, but all political struggle is already mediated by media, computer, and information technologies and will increasingly be so in the future. Those interested in the politics and culture of the future should therefore be clear on the important role of the new public spheres and intervene accordingly.

पंकज पराशर

बुद्धिजीवी, लोक वृत्त और टेक्नो पॉलिटिक्स

बौद्धिक जगत में इन दिनों बुद्धिजीवियों का वर्गीकरण भी विवाद का विषय बनता जा रहा है। जिगमेंट बोमन बुद्धिजीवियों को समाज की एक ऐसी इकाई के रूप में देखते हैं जो सामाजिक संस्थाओं की सेवा करने के लिए वैश्विक मूल्यों का विधेयन करते हैं। इस वर्ग के बुद्धिजीवियों के बारे में ऐसा माना जाता है कि ये बुद्धिजीवी अपनी योग्यता के आधार पर आम जनमानस के लिए मानवाकृतियों, लोक में घटित घटनाओं आदि की बेहतर व्याख्या प्रस्तुत करते हैं। अमेरिकी बौद्धिक जगत में इन दिनों बुद्धिजीवियों की भूमिका को लेकर जो गरमा-गरम बहस छिड़ी हुई है उनमें से एक धड़े का मानना है कि फिलवक्त जो सामाजिक और वैश्विक हालात हैं उसमें बुद्धिजीवियों की स्थिति में आधुनिक बुद्धिजीवियों से लेकर उत्तर आधुनिक बुद्धिजीवियों तक में बदलाव आया है। दिलचस्प यह है कि पश्चिम के बुद्धिजीवियों में जैसे ही यह बदलाव आया उसका त्वरित असर हिंदी के उन उत्तर-आधुनिक बुद्धिजीवियों पर भी पड़ा, जो कुछ साल पहले तक उत्तर-आधुनिकता के भारतीय प्रवक्ता होने का दावा करते नहीं अघाते थे। जहाँ एक ओर आधुनिक बुद्धिजीवी वैश्विक मूल्यों के कार्यकारी इकाई के तौर पर नई आधुनिक समाज-व्यवस्था का विधेयन करते हैं वहीं दूसरी ओर इस प्रकार सामाजिक जीवन में बुद्धिजीवियों की भूमिका के राजनीतिक विकेन्द्रीकरण के सिद्धांत का भी प्रतिपादन करते हैं।

नोम चोम्स्की के बाद की पीढ़ी में वामपंथी रुझान के कवियों/विचारकों और बुद्धिजीवियों की संख्या में निरंतर बढ़ोत्तरी जारी है। बुश प्रशासन अपनी तमाम नीतियों को लेकर पनप रहे असंतोष और मुखर होते प्रतिरोधी स्वर को लेकर भी हैरान-परेशान है। गौरतलब है कि 2003 में इराक हमले की पीठिका बनते समय भी वहां के बुद्धिजीवियों ने बुश प्रशासन की आलोचना की थी और आज आम जनता वहाँ से अमेरिकी सैनिकों की अविलंब वापसी की मांग कर रही है। मगर राष्ट्रपति जार्ज डब्ल्यू. बुश के सिपहसालारों ने इन विरोधों की न तब परवाह की और न अब ऐसा लगता है कि उन पर कोई खास असर पड़ा है। अमेरिका स्थित कोलंबिया यूनिवर्सिटी में दर्शनशास्त्र के प्रोफेसर डगलस कैलनर ने कुछ वर्ष पूर्व, 2005 के आखिर में छपी अपनी किताब 'मीडिया स्पेक्टैकल्स एंड द क्राइसिस ऑफ डेमोक्रेसी' में इन मुद्दे पर जोरदार बहस की है कि इन दिनों मीडिया में जिन मुद्दों को जनहित के नाम पर उठाया जा रहा है वह असल में जनहित के वास्तविक मुद्दों से लोगों का ध्यान हटाने की एक शातिर चाल है। 9/11 के बाद मीडिया ने जिस तरह से अपना चेहरा और चाल दोनों को बदला है – कैलनर खास तौर पर इससे चिंतित होते हैं और बुद्धिजीवियों के बीच खास-

खास बिन्दुओं पर चिंतन का आह्वान करते हैं। इसी तरह 'द वार फॉर द व्हाइट हाउस' किताब में वे अमेरिकी विदेश, रक्षा और आर्थिक नीतियों की गंभीरता से नये-नये तथ्यों की रोशनी में न सिर्फ आलोचना करते हैं बल्कि खासी मज़म्मत भी करते हैं।

अभी हाल ही में छपी वाशिंगटन डी.सी. के बाशिंदे मिखाइल मैकडोनाल्ड की 'द अमेरिकन इंटरेस्ट' नामक छपी किताब में खास तौर पर अमरीकी हितों और वैश्विक परिदृश्य की पड़ताल की गई है। उन्होंने एक और बेहद दिलचस्प किताब 'द स्ट्रेंजर इन क्राउफोर्ड' में जार्ज बुश और कालजयी फ्रेंच उपन्यासकार अल्बेयर कामू के बीच तुलना करते हुए एक किताब ही लिख मारी है। बहरहाल, असली मुद्दा यह है कि मीडिया की बदली प्राथमिकता और चाल की बेहतर समीक्षा प्रस्तुत करते हुए डगलस कैलनर ने 'टेक्नो पॉलिटिक्स' जैसी शब्दावली के सहारे बुद्धिजीवियों की भूमिका और नई-नई आने वाली चुनौतियों को रेखांकित किया है। बुद्धिजीवियों को दो वर्गों में वर्गीकृत करते हुए कैलनर कार्यकारी बुद्धिजीवी (फंक्शनल इंटेलेक्चुअल) के बारे में कहते हैं, ये स्थापित सामाजिक मूल्यों का उत्पादन और विधेयन करते हैं। जबकि इसके ठीक विपरीत विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी (क्रिटिकल-अपोजीशनल इंटेलेक्चुअल) स्थापित सामाजिक व्यवस्था का विरोध करते हैं। कभी-कभी विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी समाज में मौजूद मूल्यों के खिलाफ ही अपनी आवाज बुलंद करते हैं और ऐसा मानकर चलते हैं कि इन मूल्यों का समाज में दबदबा बढ़ रहा है। मसलन कानून, न्याय, सत्य और अधिकार आदि। ऐसे बुद्धिजीवी कई बार और भी गंभीर मुद्दों का विरोध करते हैं – जैसे लोकतंत्र, समाजवाद, अश्वेत लोग और स्त्रियों की समानता आदि।

कार्यकारी बुद्धिजीवी पहले रूढ़ और काफी हद तक आदर्शवादी थे, जबकि आज उन वर्गों और तकनीकविदों के हितों के संरक्षक बने हुए हैं जो परिणामों तक पहुँचने के लिए समर्थ साधनों का इस्तेमाल करते हैं। ये बुद्धिजीवी अपनी क्षमताओं को विभिन्न क्षेत्रों, जैसे दवा, भौतिक विज्ञान और अतीत में मौजूद तकनीकी ज्ञान को बढ़ाने के लिए करते हैं। बिना नतीजे की ओर उँगली उठाये और किसी चीज की परवाह किये बगैर वे जिन मूल्यों की स्थापना और वापसी के लिए प्रयत्नशील रहते हैं – उसकी उपयोगिता और अनुपयोगिता पर आज विमर्श करना बहुत आवश्यक है।

कार्यकारी बुद्धिजीवी समाज को बेहतर बनाने (अपने तरीके से) के लिए तकनीकी जानकारियों में दक्षता हासिल करते हैं, वहीं विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी आलोचक सामाजिक बेहतरी के लिए संघर्षरत हैं। देश-विदेश में ऐसे बुद्धिजीवियों की एक लंबी फेहरिस्त है जिन्होंने आंदोलनों में न सिर्फ शिरकत की, बल्कि ता-उम्र के लिए उससे जुड़ ही गए। तेलुगू में वरवर राव, अंग्रेजी में अरुंधति राय, बांग्ला में महाश्वेता देवी आदि लेखकों-बुद्धिजीवियों को भारतीय परिप्रेक्ष्य में देखा जा सकता है। विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी परंपरागत तौर पर अपने ज्ञान और लेखन का प्रयोग अन्याय, शक्ति के दुरुपयोग, सत्य के लिए संघर्ष और अन्य वैश्विक मूल्यों के खिलाफ आवाज उठाने के लिए करते हैं। ज्याँ पॉल सार्त्र के शब्दों में कहें तो, ''विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का कार्यक्षेत्र आम जनता तक सीमित है।'' सार्त्र के इस कथन के आधार पर एक विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का काम समाज की विभिन्न कुरीतियों का विश्लेषण करना तथा उनको और अधिक मुखरता प्रदान करना है। यह बुद्धिजीवी के शाब्दिक हथियार हैं जिनके जरिये उन्हें समाज में कहीं भी हो रहे अन्याय का विरोध करना है। हेबरमास (1989) के कथन की रोशनी में अगर देखें तो ''आधुनिक समय में विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी का कार्यक्षेत्र आम जनता से जुड़े मुद्दे, राजनीतिक वाद-विवाद और विभिन्न किताबों, पत्र-पत्रिकाओं में छपी चीजों पर लिखना और विमर्श करना है।'' हालांकि सभी विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी वैचारिक रूप से प्रगतिशील नहीं हैं, बावजूद इसके समाज के आधुनिक होने से बुद्धिजीवियों की भौतिक और मानसिक दशाओं में तब्दीलियाँ आई हैं। इन दिनों बुद्धिजीवी वे लोग हैं जो नये विचारों और नये

संस्कारों को पैदा करने में माहिर होते हैं। इनमें से भी कुछ बुद्धिजीवी वर्तमान समाज का समर्थन करते हैं तो कुछ उसका विरोध करते हैं। शायद इन वजहों से भी बुद्धिजीवी, कार्यकारी और विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी के रूप में बँट गए। कार्यकारी बुद्धिजीवी जहाँ एक तरफ समाज की सेवा तकनीकी जानकारियों से करते हैं वहीं नये आदर्श पैदा करके वर्ग, रंग और लिंग को वैधता प्रदान करते हैं। कहना न होगा कि अपने देश में भी सांप्रदायिक शक्तियों के सत्तासीन होते ही ऐसे-ऐसे तुर्रम खाँ, 'बुद्धिजीवी' का बिल्ला लगाये हुए कभी 'वाजपेयी क्लब' बना रहे थे, तो कभी उनकी कविताओं को नये-नये 'रागों' में गाकर सत्ता की आराधना में तन्मयता दिखा रहे थे - अभूतपूर्व समाजवादियों के समर्थन पर टिकी भाजपा राज के समय।

विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी अन्यायी और शोषकों के खिलाफ आवाज बुलंद करते हैं। जबकि विरोधी खेमे के परंपरागत बुद्धिजीवी उत्तर आधुनिक सिद्धांतों द्वारा पैदा की गई चुनौतियों के साथ-साथ नई तकनीकों द्वारा तलाशी गई लोकतांत्रिक बहसों की संभावनाओं पर चर्चा करना मुफीद समझते हैं। यह सारी बातें विरोधी खेमे के बुद्धिजीवी और उनकी भूमिका को ठीक से पुनर्परिभाषित करने की माँग करता है।

लोकक्षेत्र (पब्लिक स्फीयर) और बुद्धिजीवी

अगर मूल परिभाषा पर नजर दौड़ाएं तो लोकतंत्र मूलतः सत्ता के विकेन्द्रीकरण के साथ-साथ सरकारी मामलों में जनता की भागीदारी का नाम है। पुनर्जागरण और 18 वीं शताब्दी की राजनीतिक क्रांति के काल में एक ऐसा लोकक्षेत्र उभरकर सामने आया जहाँ आम आदमी अपने से जुड़े मुद्दों पर बहसें कर सकता था। दिलचस्प यह है कि उस काल में सरकार की आलोचना खास तौर पर आम जनता तक पहुँचाई जाती थी। खुद को अभिव्यक्त करने का साधन बना अखबार और पत्र-पत्रिकाएं। उस वक्त तत्कालीन प्रेस की आजादी आम जन को काफी कुछ सही रूप से चीजों को जानने-समझने का रास्ता फराहम कराती थी। वैचारिक आदान-प्रदान के लिए लोग कॉफी हाउस, पान की दुकान, नाई की दुकान आदि जगहों पर बैठा करते थे और वहीं विभिन्न मुद्दों पर चर्चाएं छिड़ जाती थीं। दुखद यह है कि बूर्ज्वा समाज के टूटने के बाद तमाम लोगों ने अपनी-अपनी पार्टियाँ बना लीं, संस्थाएं बना लीं और विचारधाराएं विकसित कर लीं। बकौल डगलस कैलनर, "आम जनता को रिझाने के लिए विभिन्न पार्टी और संस्था के लोग लिखने लगे और खुद को खुद के ही द्वारा बुद्धिजीवी का दर्जा दे दिया। देखते-देखते शोषित वर्गों ने भी अपने बुद्धिजीवी पैदा कर लिए। हालांकि ये बुद्धिजीवी विद्रोही विचारधारा के थे और शोषकों के मुकाबले शोषितों के बुद्धिजीवियों में खास बात यह थी, वे समाज के सारे तबके का प्रतिनिधित्व करते थे।" ध्यान रहे कि मेरी वोलेस्टोनक्राफ्ट जैसी महिलाओं ने महिला अधिकारों के लिए आवाज बुलंद की थी। शोषित वर्ग के विद्रोही विचारधारा वाले इन बुद्धिजीवियों ने दमन और उनके कारणों के खिलाफ तो आवाज बुलंद की ही साथ ही इसके हल के लिए इनके समाधानों को सिद्धांत से उठाकर वास्तविकता के धरातल पर प्रयोग करने की बात कही। इसलिए 19 वीं शताब्दी में कर्मचारी वर्ग के लोगों ने शोषकों के खिलाफ अपना एक अलग ही लोकक्षेत्र विकसित किया। यूनियन हॉलों, दफ्तरों, सार्वजनिक स्थानों में इनकी सभाएं, चर्चाएं होने लगीं। इसी दौर में बकौल जुरगेन हेबरमास, "अमेरिका और यूरोप में पनप रहे लोकतंत्र और श्रमिक आंदोलनों ने एक वैकल्पिक प्रेस को जन्म दिया। इसके साथ ही हड़ताल और बैठकों जैसी चीज ने शोषक-विरोधी लोकक्षेत्र को एक नया मंच प्रदान किया।"

आधुनिक समाज के बुद्धिजीवियों में विरोधाभासी रूप से सामाजिक कार्यों को लेकर हमेशा एक मतभेद बना रहा। पारंपरिक रूप से विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों जैसे टॉमस पेन, मेरी वोलेस्टोनक्राफ्ट और बाद में मार्क्स, ह्यूगो, सार्त्र और मार्क्वेज जैसे लोगों ने पुनर्जागरण के दरम्यान अन्याय और शोषण के खिलाफ अपनी आवाज बुलंद की। इसके बावजूद संकीर्ण विचारों के बुद्धिजीवियों ने पुनर्जागरण और

फ्रांसीसी क्रांति की कामयाबियों पर हमला करते हुए कुछ इस तरह का इजहार-ए-खयाल किया जिसके तहत वर्ग, लिंग और रंग के नाम पर दमन और उत्पीड़न को जायज ठहराया गया।

इन बुद्धिजीवियों के विरोध में मिशेल फूको ने शिकायत की थी, ''सार्त्र ने एक आदर्शवादी नमूना प्रस्तुत किया है, जो बुद्धिजीवियों को वैश्विक मूल्यों, मसलन, सत्य, अहिंसा, आजादी और मानवता आदि के लिए लड़ने की सलाह देता है।'' फूको ने इसके विरोध में विशेष बुद्धिजीवी का प्रस्ताव किया जो बिलकुल तटस्थ होकर शोषितों-उत्पीड़ितों के सवालों से जुड़े खास मुद्दों के लिए अपनी आवाज बुलंद करे। फूको का यह विचार उत्तर-आधुनिक राजनीति में प्रासंगिक हो गया और राजनीति को पार्टी की राजनीति से हटाकर सामाजिक आंदोलनों की तरफ मोड़ दिया गया। उत्तर-आधुनिक राजनीति के लिए शक्ति का विकेन्द्रीकरण जरूरी है।

डगलस कैलनर कहते हैं, ''मैं यह मानता हूँ कि आलोचक बुद्धिजीवी या कहें विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों के कुछ विचार उपयोगी हैं। आम बुद्धिजीवी वैश्विक मूल्यों के हनन के खिलाफ आवाज उठाते हैं, जबकि आम लोकतांत्रिक बुद्धिजीवी दूसरों के लिए आवाज उठाने के बदले व्यक्तिगत या वैश्विक मुद्दों से जुड़े खास मुद्दों पर ही अपनी राय जाहिर करते हैं।'' नतीजा यह होता है कि वर्तमान परिवेश में लोकतांत्रिक बुद्धिजीवी कहलाने के लिए वैश्विक बुद्धिजीवी के पूरे गुण होने की आवश्यकता नहीं है। कहना न होगा कि बुद्धिजीवियों को व्यक्तिगत इच्छाओं/अनिच्छाओं से ऊपर उठकर सोचना चाहिए। बिना किसी पक्षपात के अपनी बात कहनी चाहिए - तमाम पूर्वग्रहों को छोड़कर। इसके साथ-साथ अपनी सीमाएं जानते हुए खुद को दूसरे की जगह रखकर सोचना चाहिए।

नई तकनीक, लोकक्षेत्र और नये बुद्धिजीवी

कुछ मामलों में बुद्धिजीवियों और तकनीक में कोई खास संबंध नहीं होता। आज के उच्च तकनीक से संपन्न समाज में कंप्यूटर और त्वरित मीडिया युग में प्रतिबद्ध आम बुद्धिजीवियों को परिभाषित करने की जरूरत है। बीसवीं सदी की शुरुआत में जॉन डिवे ने 'थॉट न्यूज' नामक एक ऐसे अख़बार की परिकल्पना की थी जिसमें विज्ञान की नवीनतम खोजों और विचारों को जगह दी जाए। इसके अलावा बर्टोल्ट ब्रेख़्त और वाल्टर बेंजामिन ने सिनेमा और रेडियो के क्रांतिकारी परिणामों को देखा था और दूसरे बुद्धिजीवियों से यह अपील की, कि वे इन साधनों का इस्तेमाल समाज को और अधिक लोकतांत्रिक बनाने और उसे बदलने में करें। ज्यॉ पॉल सार्त्र ने भी रेडियो धारावाहिकों का अध्ययन किया और इस बात पर बल दिया कि प्रतिबद्ध लेखकों को भी रेडियो और सिनेमा का इस्तेमाल करना चाहिए। इससे भागना ठीक नहीं है।

पहले रेडियो, टेलीविजन और दूसरी इलैक्ट्रानिक मीडिया पर तमाम तरह की बंदिशें आयद थीं। रेडियो और टेलीविजन का विवाद, बहसें, जानकारियां आदि एक नये लोक वृत्त का निर्माण करते दिखाई दे रहे हैं। डगलस कैलनर जोर देकर कहते हैं कि, ''बुद्धिजीवियों को चाहिए कि वे इन माध्यमों का उपयोग करके जन मामलों में सीधे जनता की भागीदारियों को सुनिश्चित करें और एक नयी संचार राजनीति और मीडिया-परियोजनाओं का निर्माण करें।''

यह तथ्य अब धीरे-धीरे असलियत को काफी हद तक स्पष्ट करता जा रहा है कि आज की राजनीति में यदि कोई बुद्धिजीवी लोकवृत्त (पब्लिक स्फीयर) में अपनी पैठ बनाना चाहता है, समाज को नई दिशा देना चाहता है - तो नई तकनीकों का उन्हें अधिक से अधिक इस्तेमाल करना चाहिए। पहले रेडियो और टेलीविजन ने एक लोकक्षेत्र का या कहें लोकवृत्त का निर्माण किया था लेकिन अब कंप्यूटर और इंटरनेट ने अपने अलग लोकवृत्त बनाये हैं। जानकारियां, बहसें, लोकतांत्रिक सहभागिता और विचारों को पहुँचाने के

लिए नई संभावनाओं को भी पैदा किया है। ...और यह कहना शायद गैर-जरूरी है कि इस्तेमाल में लाने से पूर्व इन तकनीकों का बारीकी से अध्ययन जरूरी है।

आज के समय में बुद्धिजीवी होने का मतलब है नई तकनीकों का उपयोग करके विचारों के क्षेत्र में नई और ऊर्जस्वी विचारों की खोज, उसका संपूर्ण वितरण और इससे तैयार हुए लोकवृत्त में अपनी पूरी भागीदारी। डगलस कैलनर इस मुद्दे पर अपनी राय साफ-साफ जाहिर करते हैं, कुछ इस तरह, ''आज के नये बुद्धिजीवियों को चाहिए कि वह अपनी नीतियां इस तरह से बनाएं कि शिक्षा, लोकतांत्रिक विकास के साथ ही अपनी नीतियों को बेहतर ढंग से प्रसारित करने के लिए नई तकनीक का बेहतर इस्तेमाल करें। भविष्य में जो वक्त आएगा उसमें बुद्धिजीवियों और नई तकनीक के बीच नाभिनालबद्ध रिश्ता बनाना अनिवार्य हो जाएगा।'' इसके बगैर नई तकनीक से भागने वाले लोग अपनी मेधा का सही इस्तेमाल कर ही नहीं पाएँगे और तब वे कैसा लोकवृत्त बनाएँगे और किस तरह के बुद्धिजीवी रह जाएंगे, यह मुद्दा बहसतलब है।

नव पूँजीवादी समाज में लोकतंत्र की मजबूती के लिए यह और भी आवश्यक है कि लोकतांत्रिक मीडिया राजनीति (डेमोक्रेटिक मीडिया पॉलिटिक्स) नई रणनीति के तहत की जाए। मीडिया की लोकतांत्रिक राजनीति में दो तरह की नीतियां होती हैं - पहली कार्यरत मीडिया को लोकतांत्रिक बनाना और दूसरी आम जनता की सुविधाओं, इच्छाओं और जरूरतों के प्रति मीडिया को जिम्मेवार बनाना।

मुख्य धारा की मीडिया के विकल्प के तौर पर एक विपक्षी मीडिया को तैयार करना भी आने वाली 'टैक्नो पॉलिटिक्स' का मुकाबला करने के लिए आवश्यक है। लोकतांत्रिक मीडिया राजनीति के लिए मुख्य धारा की पूँजीवादी मीडिया समर्थित नीतियों की तीखी आलोचना, उसमें सुधार और वैकल्पिक मीडिया का विकास, इसकी जरूरी शर्तें हैं। मीडिया को लोकतांत्रिक बनाने का प्रयास तभी संभव है जब एक वैकल्पिक प्रेस का निर्माण हो। आम जनता की पहुँच में टेलीविजन हो और एक सकारात्मक विपक्षी राजनीति के साथ-साथ ऐसी वैचारिक दृढ़ता से सम्पन्न नीतियां हों जो मुख्यधारा की मीडिया को प्रभावित करें। उसकी नीतियों की परत-दर-परत पड़ताल करके उपयुक्त भाषा-शैली और अंदाज में बेनकाब करने का बेहतर एजेंडा हो।

पिछले कुछ दशकों में टेलीविजन संचार माध्यम के एक बेहतर विकल्प के रूप में देखा जाने लगा है। 1970 में अमेरिका में हुए टेलीविजन के विकास में प्रगतिशील बुद्धिजीवियों के लिए नई संभावनाएं पैदा की थीं। उसने इस तरह के कार्यक्रमों को बढ़ावा दिया जो तत्कालीन संकीर्ण समाज की कठोर आलोचनाएं करता था - उन दिनों मुख्यधारा की मीडिया में इसकी भरमार थी। 1970 में जब टेलीविजनों की संख्या में इजाफा होने लगा तब वहाँ 'फेडरल कम्युनिकेशन कमीशन' का एक आदेश आया जिसके अंतर्गत 1972 के बाद के नए 'केबल सिस्टम' को कम-अज़-कम एक चैनल सरकार को शिक्षा और आम आदमी को नई जानकारियां मुहैया कराने के लिए देने होंगे। शुरुआती दौर में कुछ कंपनियों ने एक चैनल मुहैया कराई तो कुछेक ने दो या तीन।

कई लोग ऐसा मानते हैं कि लोकतांत्रिक राजनीति में आम सहमति बनाने के लिए आमने-सामने बैठकर बातचीत करना जरूरी है लेकिन एक चतुराई पूर्ण सहमति के लिए जनता का जागरूक और जानकार दोनों होना बेहद आवश्यक है। कहना न होगा कि वर्तमान संदर्भ में यह रेडियो और टेलीविजन के द्वारा ही मुमकिन है। यह जरूरी नहीं है कि मीडिया वर्तमान राजनीति की पूरक बने लेकिन मीडिया राजनीति को बढ़ावा अवश्य दिया जाना चाहिए ताकि इसके माध्यम से जागरूक और जानकार लोग सूचनाओं को

अधिक-से-अधिक लोगों तक प्रसारित कर सकें। अमेरिका के टेक्सास राज्य में 'काउंसिल फॉर पब्लिक मीडिया' अपने कार्यकर्ताओं और आमजनों को यह बताता है कि नई तकनीक और कम्प्यूटर वगैरह का इस्तेमाल अपने विचारों को ज्यादा-से-ज्यादा लोगों तक पहुंचाने के लिए कैसे करें? मीडिया राजनीति में ज़्यादा लोगों की भागीदारी, राजनैतिक संरचना की इसकी आवश्यकताओं को दर्शाती है। इसलिए आज नव पूँजीवाद और भूमंडलीकृत शोषण के हथियारों को मात देने के लिए मीडिया राजनीति को और अधिक विकसित करने की जरूरत है - साथ ही इसके लिए और अधिक मेहनत करने की जरूरत भी है।

अगर कोई विकासशील समूह या आंदोलन से जुड़े आंदोलनकर्मी वर्तमान राजनीतिक माहौल में 'अधिकारों' का कोई विकल्प तलाश करना चाहते हैं तो हर हाल में उन्हें अपनी बात अधिक-से-अधिक लोगों तक पहुँचानी होगी और खुद से ज़्यादा-से-ज़्यादा लोगों को जोड़ना होगा। आखिर ज्यादातर लोग समाचार और अन्य अनेक सूचनाएं टेलीविजन से ही प्राप्त करते हैं। प्रसार माध्यम ही आम जनता के विचारों को बनाने में एक अहम भूमिका निभाता है और यह तय करता है कि किस चीज को गंभीरता से लें और किसको गंभीरता से नहीं लें। अगर वैकल्पिक विकास के यूटोपिया से लैस लोग राष्ट्रीय राजनीति में अपनी पैठ बनाना चाहते हैं तो उन्हें नई तकनीकों को ध्यान में रखकर ही अपनी नीतियों का निर्माण करना पड़ेगा।

लोकतांत्रिक समाज के निर्माण और विकास में 'टैक्नो पॉलिटिक्स' को बढ़ावा देने के लिए कंप्यूटर और सूचना प्रौद्योगिकी नई-नई संभावनाएं पैदा करता जा रहा है। ऐसा लगता है कि आने वाले समय में घर-घर में मनोरंजन और जानकारियों का भंडार होगा - मगर वे भारतीय नागरिक हर चीज की तरह इससे भी अंततः वंचित रह जाएंगे जो आज भी दो वक़्त की रोटी के लिए संघर्षरत हैं और कल भी संघर्ष से शायद नहीं उबर पाएंगे। यह सारा ताम-झाम अंततः इन मध्यवर्गीय नागरिकों को फायदा पहुँचाएगा जिन्हें मूलभूत आवश्यकताओं के लिए कुछ करने की जरूरत नहीं है। दूसरी चिंता इसके साथ यह जुड़ी हुई है कि अगर वैकल्पिक विचारों वाले मीडिया का विकास नहीं हुआ तो इसका उपयोग वही कर पाएंगे जो आर्थिक रूप से बेहद मजबूत स्थितियों में होंगे। नतीजा यह होगा कि गरीब मुल्कों के लोग किसी भी तरह इसका लाभ नहीं उठा पाएंगे। नाइजीरिया, कांगो गणराज्य और दक्षिण अफ्रीकी मूल के लोगों की इस तक पहुंच हो ही नहीं सकेगी। भारत के 'हिंदी पट्टी' के लोग तो आज भी छोटी-से-छोटी जानकारियां नहीं पा सकते हैं। फलस्वरूप, इन निजी मनोरंजन माध्यमों का विकल्प ढूँढ़ना जरूरी होता जा रहा है।

आज के इस टैक्नो पूँजीवादी समाज में कंप्यूटर और प्रौद्योगिकी की बढ़ती महत्ता विकासशील मीडिया की जरूरत के रूप में उभरा है। पूरी दुनिया कंप्यूटरीकृत होने जा रही है और आने वाले वक्त में जिस देश के नागरिक की इस दुनिया तक पहुँच और दखल नहीं होगी वे हर तरीके से दुनिया में रहकर भी किसी और दुनिया के वासी में तब्दील होते चले जाएंगे। गरीब मुल्कों की सरकारें जिस तरीके से बहुराष्ट्रीय पूँजी के आकाओं और पूंजीवादी मीडिया के सेठों को अपने यहाँ बुलाकर मनचाहे तरीके से काम करने के लिए सारी सुविधाएं उपलब्ध करवा रही हैं उसके कारण भी जनता अपनी मूलभूत जरूरत की चिंताओं में ही गर्क है। उन्हें यह सोचने और जानने का मौका ही उपलब्ध नहीं करवाया जा रहा है कि हमारा आनेवाला वक्त कैसा होगा और हमारी सरकारें किस तरह की दुनिया बनाने वालों के साथ हैं, सहयोगी हैं? इसलिए निजी कंपनियों और सरकारों के एकाधिकार से बचने के लिए यह जरूरी हो जाता है कि नये-नये जानकारी केन्द्रों की स्थापना की जाए ताकि लोकतांत्रिक समाज में अपनी सहभागिता को सुनिश्चित किया जा सके।

कंप्यूटर अपनी क्षमताओं के कारण अंततः एक लोकतांत्रिक तकनीक है, जहां प्रसारण के माध्यम मात्र 'वन वे ट्रैफिक' हैं वहीं कंप्यूटर और इंटरनेट द्विपक्षीय माध्यम है। कंप्यूटर, इंटरनेट, चैटिंग आदि का उपयोग आम जनता एक दूसरे से बातचीत करने के लिए कर सकती है। मोडेम और टेलीफोन लाइनों की

सहायता से तमाम लोग – जो इससे जुड़े हैं, जुड़ सकते हैं – वे लोग तमाम मुद्दों पर विमर्श कर सकते हैं। इस तरह यह एक नये संसार और प्रतिक्रियाओं को जन्म देता है। वर्तमान समय में जन सरोकारों से जुड़े लोगों के लिए यह और भी जरूरी हो जाता है कि वे ऐसे कार्यक्रमों से जुड़कर, इस दुनिया में प्रवेश करके गरीब मुल्कों की व्याख्या प्रस्तुत करें, जिससे उन दमित और शोषित तबकों तक भी इसका लाभ पहुंच सके – जो आज तक तो वंचित हैं ही और सरकार की जैसी नीतियाँ हैं, राजनीतिज्ञों की जो कार्य शैली और प्रतिबद्धताएं हैं उससे आगे भी दुनिया में हो रही हलचलों से वे वंचित रहेंगे। 'टैक्नो पॉलिटिक्स' में शामिल विरोधी खेमे के बुद्धिजीवियों पर ही अंतत: यह जिम्मेदारी आयद होती है कि वे एक वास्तविक लोकवृत्त के निर्माण के लिए जन–जन तक सूचनाएं अपने–अपने तरीके से पहुँचाएं।

सहायक ग्रंथ

1. फ्रेडरिक जेमसन : ए क्रिटिकल रीडर, सं. डगलस कैलनर एंड सीन होमर, 2004
2. मीडिया स्पेक्टेकल्स एंड द क्राइसिस ऑफ डेमोक्रेसी : डगलस कैलनर, 2005
3. मीडिया कल्चर : कल्चरल स्टडीज, आइडेंटिटी एंड पॉलिटिक्स बिटवीन द मॉडर्न एंड द पोस्ट मॉडर्न : डगलस कैलनर (1995)
4. द रोल ऑफ पब्लिक इंटेलेक्चुअल : एलन लाइटमैन।
5. द स्ट्रक्चरल ट्रांसफॉरमेशन ऑफ द पब्लिक स्फीयर : एन इनइक्विटी इंटू ए कैटेगरी ऑफ बूर्ज्वाजी सोसाइटी, जुरगेन हेबरमास, 1991, अनुवाद : थॉमस बर्जर, एम.आई.टी. प्रेस।
6. मासेज, क्लासेज, एंड द पब्लिक स्फीयर : माइक हिल, वारेन मोन्टाग, वर्सो, 2001
7. पावर एंड पॉलिटिक्स इन ग्लोबलाइजेशन : द इंडिस्पेंसबल स्टेट : होवार्ड एच. लैन्टर, 2004
8. रूल ऑफ एक्सपर्ट्स : इजिप्ट, टैक्नो पॉलिटिक्स, मॉडर्निटी : टिमोथी मिथेल, यूनिवर्सिटी ऑफ कैलिफोर्निया प्रेस, 2002

पंकज पराशर प्राय:, महत्वपूर्ण किताबों को लेकर 'पहल' में लिख रहे हैं। नोम चोम्स्की के बाद पूंजीवादी दुनिया में वामपंथी रूझान बढ़ने के दृश्य पर वे विस्तृत काम कर रहे हैं। नोम चोम्स्की की ताज़ा किताब 'फेल्ड स्टेट्स' पर अगले अंक में संपादकीय टिप्पणी पाठक पढ़ सकेंगे।

सांझ होइत गाममे

भारतक नक्शापर
जकर कोनो टा जिक्र
कतहु देखार नहि होइत अछि
से एकटा कोनो गाम
आ ओहि गामक एकटा साँझमे हम
ठाढ़ छी चुपचाप
बहुत दिनपर घुरल
कोनो बटोही जकाँ

जे तकैत अछि अपन घर
घरक आगूमे रोपल सिंगरहार
आ सिंगरहारकेँ नहि देखि

घुरि अबैए बेर-बेर
हिया हारिकें
भ' जाइए ठाढ़
चुपचाप

चुपचाप ठाढ़ ओ बटोही
तकैत रहैए
ठकनबैत रहैए
सोचैत रहैए
किनसाइत…
किनसाइत…
किनसाइत…

चिन्हबाक प्रक्रियामे
बेर-बेर असफल होइत ओ
बेर-बेर तकैए किछु परिचित निशान
बेर-बेर तकैए किछु पहिचान
अपन स्मृतिक दरिद्रतापर कानि
बैसि जाइत अछि थसथसाक'
चुपचाप कोनो ठाम

ओ तकैत अछि
अपन हृदयमे बसल गाम
गाममे अपन घर
घरक आगूमे रोपल सिंगरहार
ओ तकैत अछि बेर-बेर

मोन पड़ैत छैक
बेर-बेर पड़ैत छैक मोन
'ने ओ नगरी, ने ओ ठाम…
फकड़ा सुनबैत ओ बुढ़िया

बुढ़ियाक तमाकुल माँगब
मोन पड़ैत छैक
एक-एक क' सबटा

मोन नहि पड़ैत छैक घर ?

घर नहि मोन पड़ैत अछि
वा घरे नहि मोन पाड़ैत अछि
घर ओ नहि चिन्हि पबैए
वा घरे ओकरा नहि चिन्हैए
घरसँ ओ गेल छल
कि घरे ओत'सँ गेल छल
ई एकटा भयंकर समस्या अछि उपस्थित

एहि मुन्हारि साँझमे
जे निरन्तर गाढ़ भेल जा रहल-ए
तेज आँचपर खौलैत दूध जकाँ
ओ ठाढ़ अछि
निरन्तर अस्पष्ट होइत जा रहल
साँझक गाछ तर
ओ ठाढ़ अछि
ठकमकाएल
साँझ क' घुरल सुग्गा जकाँ
घर कें तकैत

साँझक गाछमे
गाछक झाँखुड़ सबहक दोगमे
निरन्तर अस्पष्ट होइत गाम

आ गाममे ठाढ़ ओ
निरन्तर अस्पष्ट भेल जा रहल-ए
निरन्तर
बाढ़िमे आस्ते-आस्ते डुबैत
आ अंततः चक्कडुम होइत
घर जकाँ
ओ अस्पष्ट भेल जा रहल-ए
साँझ खन गाममे
गाममे साँझे खन
ओ विलीन भेल जा रहल-ए
आस्ते-आस्ते...
आस्ते-आस्ते...
आस्ते आस्ते...

☐

नये इलाके में

इन नये बसते इलाकों में
जहाँ रोज बन रहे हैं नये नये मकान
मैं अक्सर रास्ता भूल जाता हूँ

धोखा दे जाते हैं पुराने निशान
खोजता हूँ ताकता पीपल का पेड़
खोजता हूँ ढहा हुआ घर
और ज़मीन का खाली टुकड़ा जहाँ से बायें
मुड़ना था मुझे
फिर दो मकान बाद बिना रंग वाले लोहे के फाटक का
घर था इकमंजिला

और मैं हर बार एक घर पीछे
चल देता हूँ
या दो घर आगे ठकमकाता

यहाँ रोज कुछ बन रहा है
रोज कुछ घट रहा है
यहाँ स्मृति का भरोसा नहीं
एक ही दिन में पुरानी पड़ जाती है दुनिया
जैसे वसन्त का गया पतझड़ को लौटा हूँ

जैसे बैशाख का गया भादों को लौटा हूँ

अब यही है उपाय कि हर दरवाजा खटखटाओ
और पूछो—
क्या यही है वो घर ?

समय बहुत कम है तुम्हारे पास
आ चला पानी ढहा आ रहा अकास
शायद पुकार ले कोई पहचाना ऊपर से देख कर

घरबाली आ बगिया। संगहि सड़क नाटक अछि : चिन्हियौ नेपाल, लेहुआयल आँचर, नै आब नै, ककर लाल, कोंटा सिंगार आदि।

द्वितीय : रूपम श्री (सहरसा)

सुश्री रूपम श्रीक जन्म सहरसामें भेलन्हि। अहाँ स्नातकमे पढ़ैत छी संगहि संगीतसँ सेहो प्रभाकर कऽ रहल छी। रंगमंचसँ लगाव अहाँकेँ सुजीक प्रयाससँ १९९५ सँ भेल। रूपम श्री विभिन्न संस्था संग रंगमंच कऽ रहल छथि। जाहिमे प्रमुख अछि इप्टा, पंच कोसी। हिनका द्वारा कएल गेल महत्वपूर्ण नाट्य प्रस्तुति अछि : मधुश्रावणी, कनियाँ पुतरा, पाँच पत्र। रूपम श्रीक प्रिय नाटककार छथि महेन्द्र मलंगिया आ प्रिय निर्देशक छथिन उत्पल झा। मैथिली रंगमंचमेँ काज क'र' मे नीक लगैत अछि। २००३ मे खगौल, पटनामे अहाँकेँ सर्वश्रेष्ठ अभिनेत्रीसँ सम्मानित कएल गेल, तरंग महोत्सवमे उत्कृष्ठ नृत्यक लेल द्वितीय पुरस्कार राष्ट्रपति श्रीमती प्रतिभा सिंहदेवी पाटीलसँ अहाँ ग्रहण केलहुँ।

तृतीय : कल्पना मिश्रा (दिल्ली)

सुश्री कल्पना मिश्राक जन्म मिथिलाक नागदह गाममे भेलन्हि। बच्चेसँ कल्पना जीक लगाव संगीतसँ भऽ गेलन्हि। अहाँ शास्त्रीय संगीतक प्रशिक्षण प्रयाग विद्यापीठ संगीत समिति, इलाहाबादसँ प्राप्त केलहुँ। अहाँक शिक्षा दिक्षा बेगूसरायमे भेल। पहिने हिनक झुकाव मैथिली संगीत दिस भेल, तत्पचात ई अभिनय दिस सेहो आकर्षित भेलीह। अहाँ दिल्ली स्थित मिथिलांगन संस्थासँ रंगकर्म कऽ रहल छी। मैथिलीक संग भोजपुरी, हिन्दीमे सेहो अहाँ लगातार अपन पहचान बनेबामे सफल भेलहुँ अछि। रंगमंचक संग अहाँ लगातार फिल्म, टेलीविजनक लेल काज कऽ रहल छी। कल्पना जी कतेको मैथिली नाट्य प्रस्तुतिमे अपन अभिनय प्रतिभा देखा चुकल छथि। जाहिमे प्रमुख अछि : जट जटिन, उगना हॉल्ट, सामा चकेबा आदि। हिनक इच्छा छनि जे महिला कलाकारक प्रति मिथिला समाजक नजरियामे बदलाव अएबाक चाही। कल्पना जीक प्रिय निर्देशक छथि संजय चौधरी आ प्रिय नाटककार महेन्द्र मलंगिया।

सूचना: पंकज पराशरकेँ डगलस केलनर आ अरुण कमलक रचनाक चोरिक पुष्टिक बाद (http://www.box.net/shared/७५xgdy३७dr)बैन कए विदेह मैथिली साहित्य आन्दोलनसँ निकालि देल गेल अछि।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP २२०.२२७.१६३.१०५, १६४.१००.८.३, २२०.२२७.१७४.२४३ उर्फ.....**पंकज पराशरकेँ बैन कए विदेह साहित्य आन्दोलनसँ। निकालल जा रहल अछि।**

सम्पूर्ण दस्तावेज मूल आ पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ , २२०.२२७.१७४.२४३ उर्फ.....क चोरुक्का *नीचाँक लिंकपर सेहो अछि।*

http://www.box.net/shared/७५xgdy३७dr

विदेहमे किछु अनोनिमस ई-मेल अएलाक बाद ओकर इन्क्वायरीक बाद चेतना समिति द्वारा पंकज पराशरकेँ देल सम्मानकेँ वापस लेबा लेल आ एहि लेखककेँ बैन करबा लेल ई हमर (चेतना समितिक आजीवन मेम्बरक हैसियतसँ) आधिकारिक अनुरोध अछि आ इन्क्वायरीक विस्तृत विविचन नीचा देल जा रहल अछि। कृपया चेतना समिति एहि विषयपर अपन आपात बैसकी करए आ उचित निर्णय लए से अनुरोध।- गजेन्द्र ठाकुर

इन्क्वायरीक विवरण:

पाठकक सूचनाक बाद ई पता चलल अछि (आ ओकर सत्यापन कएल गेल) जे एहि लेखकक ई एहि तरहक पहिल कृत्य नहि अछि। ई लेखक पहिने सेहो Douglas Kellner क Technopolitics क पंक्तिशः अनुवाद मूल लेखकक रूपमे नामसँ ज्ञानरंजनक हिन्दी पत्रिका "पहल"मे धोखासँ छपबओलक। तकर पता चललाक बाद "पहल"मे एहि लेखकक रचनाक प्रकाशन बन्द भऽ गेल। एहि सम्बन्धमे विस्तृत आलेख विदेहक अगला अंकक सम्पादकीयमे देल जाएत।

२. एहि सभ घटनाक बाद पंकज पराशरकेँ विदेहसँ बैन कएल जा रहल अछि। विदेह आर्काइवसँ "विलम्बित कइक युगमे निबद्ध" पोथीकेँ हटाओल जा रहल अछि। प्रकाशककेँ सेहो उचित पुलिसिया कार्यवाही (यदि आवश्यक हुअए तँ) आ आन कार्रवाही लेल एहि समस्त घटनाक्रमक सूचना दऽ देल गेल अछि। ३.पाठक डगलस केलनरसँ ई-मेल kellner@gseis.ucla.edu पर "पहल" पत्रिका वा तकर सम्पादक श्री ज्ञानरंजनसँ editor.pahal@gmail.com, edpahaljbp@yahoo.co.in वा info@deshkaal.com पर आ दैनिक जागरणसँ nishikant@jagran.com, sanjay@jagran.com पर सम्पर्क कए विस्तृत जानकारी लऽ सकैत छथि। डगलस केलनरक आर्टिकल गूगल सर्चपर technopolitics टाइप कए ताकि सकै छी आ पढ़ि सकै छी। पहल पत्रिकाक वेबसाइट www.deshkaal.com पर सेहो पहल पत्रिकाक पुरान अंक सभ आस्ते-आस्ते देबाक प्रारम्भ भेल अछि।

विस्तृत जानकारीक लेल सुधी पाठकगण अहाँक धन्यवाद। भविष्यमे सेहो एहि घटनाक पुनरावृत्ति नहि हुअए ताहि लेल अहाँक पारखी नजरिक आस आगाँ सेहो रहत। एहि तरहक कोनो घटनाक जानकारी हमर ई-पत्र ggajendra@gmail.com पर अवश्य पठाबी।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ.....

डगलस केलनरक नीचाँक आलेखकक पंकज पराशर द्वारा चोरि सिद्ध कएलक जे एक दशक पहिने एहि लेखक द्वारा अरुण कमलक चोरि सँ आइ

धरि हुनकामे कोनो तरहक परिवर्तन नहि आएल छन्हि। हँ, आब ओ पटना विश्वविद्यालयक प्रोफेसरक रचना चोरेबासँ आगाँ बढ़ि गेल छथि आ कैलिफोर्निया वि.वि.क प्रोफेसरक रचना चोराबए लागल छथि। एहि सन्दर्भमे हमरा एकटा खिस्सा मोन पड़ैत अछि। २०-२२ बरख पुरान सत्य कथा। दरभंगामे रहैत रही, छतपर हम आ हमर एकटा पिसियौत भाइ साँझमे ठाढ़ रही। सोझाँमे सरवनजीक घरक बाअड़ीमे खूब लताम फड़ल छलन्हि। हमर पिसियौत भाइ हुनका इशारा दऽ कहलखिन्ह जे दस टा लताम आनू। ओ बेचारे दसटा लताम तोड़लन्हि आ आबि रहल छलाह आकि रस्तामे हमसभ देखलहुँ जे एकटा छोट बच्चा संग हुनका किछु गप भेलन्हि आ ओ पाँचटा लताम ओहि बच्चाकेँ दऽ देलखिन्ह। जखन सरवन जी अएलाह तँ कहलन्हि जे ओ बच्चा हुनका भैया कहि सम्बोधित कएलकन्हि आ पाँचटा लताम मँगलकन्हि- से कोना नञि दितियैक- सरवनजीक कहब छलन्हि। आब पंकज पराशर प्रसंगमे की भेल से देखी। प्रदीप बिहारीजीक बेटा प्रणवकेँ पंकज पराशर नोम चोम्स्की आ डगलस केलनरक रचना दैत छथिन्ह आ तकर अनुवाद करबा लेल कहै छथिन्ह। बेचारा जान लगा कऽ अनुवाद कऽ दैत छन्हि, ई सोचि जे जिनका ओ चच्चा कहै छथि- जे क्रान्तिकारी विचारक छथि (मार्क्सवादी!!!) से कोनो नीक पत्रिकामे ई अनुवाद छपबा देथिन्ह। मुदा छह मासक बाद चच्चाजी कहै छथिन्ह जे नोम चोम्स्की बला रचना हेरा गेल आ डगलस केलनर बला रचनाक अनुवाद नञि नीक रहए से रिजेक्ट भऽ गेल। मुदा क्रान्तिकारी कवि (चोरुक्का सेहो विवरण नीचाँमे अछि) दुनू रचना पहल पत्रिकामे पठा दै छथि- पहल-८६ मे डगलस केलनर बला रचना छपितो छन्हि (आ से अनुवादक रूपमे नहि वरन् मूल लेखकक रूपमे) आ ओ बैन सेहो कऽ देल जाइ छथि। हमर सरवन जी एकटा बच्चा द्वारा भैया कहलापर पाँचटा लताम ओकरा दऽ दै छथिन्ह मुदा हमर पराशरजी भातिजोक पाँचटा लताम निर्लज्जतासँ छीनि लैत छथि।

आ हम हुनकर खोजबीन तखन करै छी जखन ओ विदेहंमे आइडेन्टिटी बदलि हमरा गारि पढ़ैत छथि- हुनकर रियल आइडेन्टीटी नाङट करै छी। फेर सभसँ गप करै छी आ पाठकक सहयोगसँ *आरम्भ*, *पहल* क पुरान अंक भेटि जाइत अछि जतए हिनकर कुकृत्य छन्हि।

डॉ. जेकील आ मिस्टर हाइडक कथा अंग्रेजी विषएमे स्कूलमे पढ़ने रही। एकटा वैज्ञानिक रहथि डॉ. जेकील हृदएसँ कलुषित। मोन करन्हि जे चोरि-उच्क्कागिरी करी। से एकटा द्रवक खोज कएलन्हि जकरा पीबि कऽ ओ मिस्टर हाइड बनि जाथि आ रातिमे चोरि-उच्क्कागिरी करथि। एक रातुक गप अछि जे मिस्टर हाइड ककरो हत्या कऽ भागि रहल रहथि मुदा भोर भऽ गेल रहै से लोक सभ हुनका खेहारए लगलन्हि। ओ डॉ.जेकीलक घरमे पैसि गेलाह (कारण डॉ.जेकील तँ ओ स्वयं छलाह) आ केबार भीतरसँ लगा लेलन्हि। लोक सभ चिन्तित जे डॉ. जेकीलकेँ ई बदमाश मारि देतन्हि से ओ सभ केबार पीटए लगलाह। मिस्टर हाइड द्रव पीअब शुरु केलन्हि मुदा ओहि दिन दवाइमे रिएक्शन

नहि भेलैक आ हुनकर रूप डॉ. जेकीलमे नहि बदलि सकलन्हि। आब एहि कथाक अन्तमे मिस्टर हाइड माथ नोचि रहल छथि जे हुनका अपन समस्त पापक प्रायश्चित मिस्टर हाइड बनि करए पड़तन्हि।

पंकज पराशर उर्फ अरुण कमल उर्फ डगलस केलनर उर्फ उदयकान्त उर्फ ISP 220.227.163.105 , 164.100.8.3 , 220.227.174.243 उर्फ..... हिनकर रियल आइडेन्टिटी हम नाङट करै छी आ ई आब अभिशप्त छथि अपन शेष जीवन मिस्टर हाइड रहि अपन कुकृत्यक सजा भुगतबाक लेल।

मैथिलमे ई एकटा तथ्य छै जे चुपचाप जे गारि सुनै अछि तकरा कहल जाइ छै जे ओ बड्ड नीक लोक छथि। मुदा समए आबि गेल अछि मिस्टर हाइड सभकेँ देखार करबाक आ ओकरा कठोर सजा देबाक। मुदा ई तँ मात्र प्रारम्भ अछि। मैथिलीमे बहुत गोटे छथि जे हिन्दीमे बैन भेल लेखककेँ पोसै छथि (मैथिली सेवाक लेल) जे जखन ककरो गारि पढ़बाक होए तँ ओ तकर प्रयोग कऽ सकथि।

एहि ब्लैकमेलरक डॉ. जेकील आ मिस्टर हाइड बला चरित्र मैथिल सर्जनाक विरोधमे मैथिल-जन पत्रिकामे एक दशक पहिने उजागर भऽ गेल छल मुदा लोक हिनका पोसैत रहल।

आरम्भमे सेहो ई एकटा चिट्ठी मैथिलीक सम्पादकक विरोधमे देलन्हि जे छपि गेल आ ओकर घृणित भाषाक कारण भाइ साहेब राजमोहन झाकेँ माफी माँगए पड़लन्हि आ फेर ई मिस्टर हाइड सेहो ओहि सम्पादकसँ लिखितमे माफी मँगलन्हि।

एकटा आग्रह आ आह्वान: सुभेश कर्ण आ समस्त मैथिली-प्रेमी-गण- एहि मिस्टर हाइडक ब्लैकमेलिंग आ एब्युजक द्वारे अहाँ सभकेँ मैथिली छोड़ि कऽ जएबाक आवश्यकता नहि अछि, कारण पापक घैला भरि गेलाक बाद ई आब अभिशप्त छथि अपन शेष जीवन मिस्टर हाइड रहि अपन कुकृत्यक सजा भुगतबाक लेल।

जे.एन.यू.मे छात्र-छात्रा सभसँ पोस्टकार्ड पर साइन लऽ ओहिपर अपन रचना लेल प्रशंसा-पत्र पठबैत घुमैत अपस्याँत कथित गोल्ड मेडेलिस्ट(!!!) मिस्टर हाइडकेँ चिड़ैक खोता तोड़बाक सख शुरुहेसँ छन्हि। पहिल कथा गोष्ठीमे जखन ई सहरसामे सभसँ पुछने फिरै छथि जे साहित्यकार बनबासँ की-की सभ फाएदा छै तखन ई एकटा पाइ आ पुरस्कारक लेल अपस्याँत मैथिल युवा-पीढ़ीक प्रतिनिधित्व करै छथि, जे राजमोहन झा जीक शब्दमे मैथिलीसँ प्रेम नञि करैत अछि। ई मिस्टर हाइड सेहो ओहि सम्पादकसँ लिखितमे माफी मँगलन्हि आ जखन ओ माफ कऽ देलखिन्ह तखन फेर हुनका गारि पढ़ब शुरु कऽ देलन्हि। हमरासँ लिखित मेल-माफी अस्वीकार भेलाक बाद मिस्टर हाइडक माथ नोचब स्वाभाविके। मिस्टर हाइड ककरो इनकम टैक्स, कस्टम वा सरकारी नोकरीमे देखै छथि, सुनै छथि तँ पाइक मारल जेकाँ हिनका मोनमे ब्लैकमेलिंग कुलुबुलाए लगै छन्हि, प्रायः आनन्द फिल्मक एक गोट कलाकार जेकाँ- जे एहने मिस्टर

हाइड लेल कहै अछि- जे ई डॉक्टर रहितए तँ किडनी बेचितए, से ओ जतए छथि ओतहु ब्लैकमेलिंगक धन्धा शुरू कैये देने छथि। मुदा चिड़ैक खोता उजाड़ैत-उजाड़ैत मधुमाखीक छत्ता उजाड़बाक गल्ती एहेन ब्लैकमेलर कैये दैत अछि। जे सरकारी नोकरी वा इन्कम-टैक्स, कस्टममे ई ब्लैकमेलर रहितए तँ देश जरूर बेचि दैतए।

जे कियो सूचनाक स्वतंत्रताक नाम पर, अन्तर्जालपर स्वतंत्रताक नामपर वा साहित्यिक समालोचनाक नामपर गारि पढ़ैत अछि तँ सर्वदा मोन राखू जे ई सभ स्वतंत्रता अहूँकेँ प्राप्त अछि। एहि घटनाक विषएमे अहाँसँ पत्रकार, न्यूजपेपर, पत्रिका आ हिन्दीक गणमान्य लेखकगण/ प्रोफेसर/ विश्वविद्यालय आदिकेँ एहि घटनासँ सूचित करेबाक अनुरोध अछि। विशेष जानकारी लेबाक आ देबाक लेल ggajendra@gmail.com पर सूचित करू।

कोना पकड़ाएल ई चोर:-स्टेप बाइ स्टेप:-

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
But this time he has not used his name as maithil, mithila aa subodhkant but as Pankaj Parashar pparasharjnu@gmail.com
Reply ०१/२५/२०१० at ०९:४८ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
The same blackmail letter has been sent by the blackmailer to my email address which has been spammed through ISP address २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ aa २२०.२२७.१७४.२४३.
Reply ०१/२५/२०१० at ०९:४५ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
pahal=- ८६, aarambh -२३ aa arunkamalak naye ilake me ka sambandhit prishtha pathebak lel dhanyavad pathakgan.
Reply ०१/२५/२०१० at ०८:१६ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
http://www.gseis.ucla.edu/courses/ed२५३a/newDK/intell.htm ehi link par douglas kellner ke lekhak anuvad pahal-८६ ke page १२५-१३१ par achhi-soochnak lel dhanyad pathakgan.
Reply ०१/२४/२०१० at ०८:१६ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
ehi ghatnakram me kono pathak lag je Arun Kamal jik kavita "Naye Ilake

Me" hoinh aa Aarambh (ank २३, maithili magazine editor Sh. Rajmohan Jha (March २०००) me prakashist maithili kavita "Sanjh Hoit Gam Me" te kripya ggajendra@gmail.com par soochit karathi- Dhanyavad.
Reply ०१/२४/२०१० at ०८:०२ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
ehi ghatnakram me bahut ras aar jankari aa dher ras samarthan debak lel dhanyavad pathakgan.
Reply ०१/२३/२०१० at ११:४० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
out of these three addresses of the spammer i.e. pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com the address pkjpp@yahoo.co.in, is fails verification test and addresses parasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com stands verified and confirmed.
Reply ०१/२१/२०१० at १०:०० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
the htpps host matches reliance communications and the corresponding email gamghar at gmail dot com and maithilaurmithila at gmail dot com is fake ids related with the actual spammers id i.e.pkjpp@yahoo.co.in, pparasharjnu@gmail.com and pkjppster@gmail.com
Reply ०१/२१/२०१० at ०८:५० PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
The office premise has been located, the blackmailer works in Dainik Jagran, the organisation being taken into confidence.
Reply ०१/२१/२०१० at ०६:१३ PM
१४

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
maithil, mithila aa subodhkant nam se abhadra aa blackmail karay bala blackmailer ke cheenhi lel gel achhi,ISP address २२०.२२७.१६३.१०५ , १६४.१००.८.३ aa २२०.२२७.१७४.२४३ aa ban kayal ja rahal achhi, agan ohi organisation se seho sampark kayal jaayat jatay se ee email aayal achhi.
Reply ०१/१८/२०१० at ११:१९ PM

VIDEHA GAJENDRA THAKUR said...
comment moderation lagoo kayal ja rahal achhi
Reply ०१/१८/२०१० at ०९:२७ PM
from ISP २२०.२२७.१७४.२४३ of Dainik Jagran he abused many times earlier too to others. अविनाशकेँ सेहो २२०.२२७.१७४.२४३ आइ.एस.पी.सँ एहि प्रकारक ई-पत्र अबैत रहै मुदा ओ मामिला खतम कऽ देने रहथिन। ओ टिप्पणी सभ एतेक घृणित छैक जे एतए नहि देल जा रहल अछि।

पाठकक संदेश: एहि घटनाक्रमपर

kellner@ucla.edu" <kellner@ucla.edu
Dear Gajendra
thanks for the detective work. was there a response?
best regards,
Douglas Kellner
Philosophy of Education Chair
Social Sciences and Comparative Education
University of California-Los Angeles
Box 951521, 3022B Moore Hall
Los Angeles, CA 90095-1521

Fax 310 206 6293
Phone 310 825 0977
http://www.gseis.ucla.edu/faculty/kellner/kellner.html

dear Gajendraji,
apnek mail milal. Pankajjik kritya janike bar dukh bhel. Ahi se maithilik nam kharab hoyat achhi. Apnek kadam ekdum uchit achhi.
Rajiv K Verma

dhanyvad. muda ehne lok sabjagah aadar pabait achi
shridharam

ओकरा सार्वजनिक नहि करबै।अहां कें सूचनार्थ पठेने छी जे पंकज पहिनेहो इ सब काज करैत रहय छलैए।
avinash

ठीक छै--_-सम्पादक।

Dear Gajendra g

You are doing very well in the field of collecting all the documents related to the Maithili. Videha. Com realy a adventureous collection. I will also find some time to learm the article published through the videha.

Now your detective style theft the sleeping of many of the so called literary personnel. Go a head jai Maithili jai Mithila

Sunil Mallick

President

MINAP, Janakpur

your efforts are commendable. Anysuch ghost writer or fake identity holder must be boycotted from literature at once Thanks.

shyamanand choudhary

Namaskar.

Chetna samitik sachiv ken mailak copy hastgat kara del achi.

Dr. Ramanand Jha' Raman'

गजेन्द्र जी ,

चेतना समिति हिनका सम्मानित कएलक अछि सेहो हमरा ज्ञात नहिं | यद्यपि हमहू चेतना क स्थाई सदस्य | जे हो. मुदा निंदास्पद घटना तं ई थिके तें दुखी कयलक | कतिपय नव मैथिल-प्रतिभाक आकलन-मूल्यानकनक हमर अपन स्नेग्रही स्वभाव, एहि दुर्घटनाक बाद तं आब चिंता मे ध' देलकय|

देखी,

हम अपने विस्मित भेलहुँ| बहुत दु:खद दृश्य | सृजन विरूद्ध साहित्यिक सन्दर्भ मे ई घटना आधुनिक मैथिलीक बहुत कुरूप प्रसंग क' क' स्मरण कैल जायत

सस्नेह,

गंगेश गुंजन.

PRIYA MAITHILJAN

APPAN BHASHA- SANSKAR-SANSKRITI KE ASMARAN KARU AA EHAN VIVADAASAPAD LEKANI B KARANI KE VIRAM DIYA. DHANYABAD.

SAPREM,

PK CHOUDHARY

Gajendra babu

pankaj puran chor achhi. Ham sab okar likhit ninda das sal pahine aarambh me kene rahi. Okra ban k kay ahan nik kayal. Chetna samiti ke

seho samman wapas lebak chahi aa okar ninda karbak chahi.
subhash Chandra yadav

प्रिय ठाकुरजी!
(माननीय संपादक)
''विदेह ई-पत्रिका'' [मैथिली]
एखन धरिक उपलब्ध साक्ष्यक आधार पर हम अपनहिक संग जाएब पसिन्न करब।
शंभु कुमार सिंह
Sir I have sent the link of Parashar's duplicacy to several people along with Pranabh Bihari who had traslated that article. I had telephonic conversation with him also and he was quite upset over Parashar;s duplicay
Pranav is my junior and a good friend of mine. since you have referred Pranav who had traslated that article it is unfortunate that he was misused by Parashar. But i must congratulate you for exposing scam run by Parashar and his team. Parashar, though must not be blamed if he lifted the article of Nom Chomskey . Now i must doubt the artistic sensibility of Parashar who is now a pseudo-- intellectuals. I am amazed that how did he dare to publish the article of Nom Chomskey as his own. God bless him no more
In the past Pankaj Parasar was accused for lifting the senses and emotions from poems of doyens of Hindi and Maithili poets. What Pankaj did should be condemned. I regret for him.

These People are hellbent to bring down the literary discourse down to the gutter. Now you have been receiving mails like one. We are with you and i have forwarded your mails to Maithili speaking people all across the country .–

VIJAY DEO JHA
Dear Gajendraji,
I fully agree with you that we must fight against blatant cases of wrongful appropriation.
हां अपन मेल में लिखने छी जे विदेह आर्काइव से संबंधित लेखक'क सबटा रचना हटा लेल जायत। अहि से आर्काइव सं ई प्रसंग सेहो, एकर साक्ष्य सेहो मेटा जायत। हमर मत ई जा साक्ष्यब रहबाक चाही निक आ अधलाह दुनु तरहक काज'क। अहां अप्पसन कामेंट आ र्निणय सेहो आर्काइव मे जा के संबंधित रचना के पोस्टा-स्क्रिप्टर के रुप मे भविष्या'क पाठक'क लेल सुरक्षित राखि सकैत छियन्हि।

ई दोहरेबाक बहुत औचित्यक नहि जे विदेह निक लागि रहल अछि आ अहांक परिश्रम एकदम देखा रहल अछि।
ईति,
सदन।

Thanx Gajendraji, for your immediate response. I must congratulate you for the work you have done to save the sanctity of the literature world as a whole.
I feel proud for the person like you who shows the courrage to bell the cat. If the so called writers like Parasharji are there to spoil the sea, on the other side it is very hopeful sight to have a person like you who is alert enough to take care of such filth & keep the sea clean.

Thanx for enlightening me on the subject.

Regards,
Bhalchandra Jha.

पंकज पराशरकेर एहन कार्य पर स्मरण अबैत अछि करीब बीस-पचीस साल पहिलुक घटना, जहिया आकाशवाणी दरभंगासँ म,म,डॉ, सर गंगानाथ झाक एकमात्र मैथिलीक कारुणिक पदकेँ एक गोट कवि द्वारा अपन कहि प्रसारित कए देल गेल छल, जे बादमे (सजग श्रोता द्वारा सूचना देलाक बाद) आजन्म बैन कए देल गेलाह । कहबाक तात्पर्य जे जँ हम मैथिल दरभैगा- मधुबनीमे गंगानाथ बाबूक पदकेँ अपन कहि सकैत छी तँ ई कोन बड़का गप । निश्चये एहन रचनाकारकेर सङ्ग कड़गर डेग उठाएब आवश्यक ।
ajit mishra

Dear Gajendrajee,
We should take strong step to prevent such intellectual cheats.
My support is always with you.
K N Jha
This seems to be a dangerous trend and we should also try and refrain from publishing anything from such authors. Regards,
Prof. Udaya Narayana Singh
प्रियवर ठाकुर जी,
मैथिल साहित्यकार आब साइबर क्राइम सेहो क रहल छथि, ई जानि अपार प्रसन्नता भेल |
पंकज पराशर के नकारात्मक बुद्धिक पूर्ण उपयोग करबाक लेल हम नोबेल प्राइज सा सम्मानित कराय चाहैत छी |
बुद्धिनाथ मिश्र

Sampadak Mahoday
Apne ehi prakarak durachar rokwak lel je prayash ka rahal chhee
ohi lel dhanyabad.Ehen blackmailer sa maithili ken bachayab aawashyak achhi
Sadar
SHIV KUMAR JHA

गजेन्द्र भाई,
नमस्कार ! मैथिली मे एहि तरहक काज लगातार भ' रहल अछि । किछु व्यक्ति एहि धंधा मे अग्रसर छथि । मैथिलीक सम्पादक लोकनिक अनभिज्ञताक फायदा कतेको अंग्रेजी पढ़निहार तथाकथित साहित्यकार लोकनि उठा रहल छथि। पंकज जीक पहल मे छपल लेख के हम सेहो पढ़ने हीं आ किछुए दिनक बाद हम नेट पर मूल लेखकक आलेख के सेहो पढ़लहु । हमरा त' आश्चर्य लागल छल जे पंकज जी आलेखक कम स कम शीर्षक त' बदलि लैतथि मुदा हुनका एतेक ज्ञान रहितनि तखन की छल।

एतबे नहि , हिनक बहुत रास कवितो अंग्रेजी साहित्य स' हेर-फेर कयल गेल अछि । खैर ! जे करथि ... । मुदा एहि बेर कहाबत ठीक होबाक चाही " सौ सोनार के त' एक लोहार के "। प्रकाशन मे जे भी कियो व्यक्ति गलती क' रहल छथि हुनका गंभीर क्रिमिनल बुझबाक चाही। धन्यवाद एहि लेल अहाँ के जे एतेक जोरदार तरीका स' एहि गप्प के उठैलहु।
अहाँक
प्रकाश चन्द्र ।
pankaj parashar vala prasang bar dukhad laagal
kamini

Gajendr jee,
maamailaa ke tool jatabe debainhi, sabhak oorjaa otabe svaahaa hetai.
हमर मनतब एतबे, जे एक बेर अहां देखार क देलहुं, आब छोडि देल जाओ. हिन्दीयो मे एहिना भ रहल छै. बेर बेर आ खराब भाषा मे लिखल मोन के दुखी करैत अछि. फेर लागैत अछि जे अहि मे समय कियैक नष्ट करी?
हिन्दुस्तान मे जाति आ सेहो मैथिली से जाति नयि जाएत. हम एकरा नयि मानैत छलहुं मुदा आब 30 बरख से मैथिली मे लिखनाक बाद आब देखल जे एक ओर
1 मैथिली साहित्य मे लिली जी, उषा जी आ शेफलिका जी के बाद यदि किओ नाम लैत अछि त हमर.
2 एखनो कोनो पत्रिका बै छै त हमरा लेल रचनाक आग्रह होइते छै.
3 एखनो हम ओतबे सक्रिय छी आ निरंतर लिखि रहल छी.
4 दुखद जे हमरा बाद (सुस्मिता पाठक आ ज्योत्स्ना मिलन के हम अपने तुरिया बुझैत छी) के बाद एहेन कोनो सशक्त कोन, महिला लेखने नयि आएलए.

5 ई स्थिति रहलाक बादो, आब जहन हम देखै छी, त पाबै छी जे हमरा पर, हमर रचना यात्रा अथव हमर रचना पर किछु नयि लिखल गेलए, चाहे ओ मोहन भारद्वाज रहथु अथवा आन किओ. जहन हमर दशक केर चर्च होइत छै, तीन चारिटा नाम पर सविस्तार चर्चा होइत छै, जाहि मे हमर नाम नयि रहैत छै. हमर नाम मात्र सन्दर्भ लेल जोडि देल जाइत छै.

6 एतेक दिन मे मात्र रमण जी हमरा पर एक गोट लेख लिखलन्हि. हम ओकरा पुन: टाइप करबा के अहां लग पठायब.

7 जाति पाति धर्म आ द्वेष पर कहियो ध्यान नयि देलाक कारणे त कही हमर ई स्थिति नयि छै, आब हमरा ई सोचबा मे आबि रहल अछि.

8 हमर शिक्षक, जे स्वयं हिन्दी के ख्यातिलब्ध कथाकार छथि, हमरा बुझेने रहलाह जे हम मैथिली मे लिखब बन्न क; दी, कियैक त हम गैर मैथिल (जाति विशेष) से नयि छी, तैं हमर लेखन के कहियो मैथिल सभ नयि नोटिस करताह, कहियो किछु नयि करता.. अपन भाषाक प्रति प्रेम के आगरह कारणे हम हुनकर बात नयि माललियै, लिखैत गेलहुं, मुदा आब लागि रहलअए जे हुनकर कहबी सही छलन्हि की?

9 एखनो की हाल छै मैथिली मे, देखियो. ओकरा विरुद्ध किछु करियु. मैथिली मे जे पैघ पैघ संस्था चाइ, चेतना समिति सनक, सभ बेर विद्यापति पर्व मनबैत छथि. लाखो खर्च करै छथि, मुदा नीक लेखक केर पोथी सभ बेर 5-7 टा निकालैथु, से नयि होबैत छन्हि.

10 हमरा भेटल जानकारी के मोताबिक विद्यापति हॉल किराया पर चढै छै. तकरा मे कोनो आपत्ति नयि, यदो ओकरा से किछु आय होबै. मुदा ओकरा मैथिलीक काज अथवा नाटक आदि लेल मांगल जाएत, त; नयि भेटै छै. यदि ओकर शुल्क चुका दी, तहन त किरायाके रूप मे किऊ ल' सकि छै. एकरा सभ के उजागर करी.

11 व्यक्ति से संस्था पैघ होइत छै. जतेक संस्था सभ छै, तकरा पर लिखी, साहित्य अकादमीक मैथिली विभाग सहित.

12 लिली रेक सभटा रचनाक अनुवाद अधिकार हमरा देने छथि. हुनक साहित्य अकादमी पुरस्कार प्राप्त पोथी 'मरीचिका' केर हिन्दी अनुवाद लेल पिछला 2-3 साल से हम लिखि रहल छी. साहित्य अकादमीक पत्रिका 'समकालीन भारतीय साहित्य" मे हम पिछला 25 साल से अनुवाद सहित छपि रहल छी. मुदा हमरा से अनुवादक नमूना मांगल गेल. ओहि कुर्सी पर जे स्वनाम धन्य बैसल छथि, हुनका हमरा मादे नयि बूझल त कोनो मैथिल साहित्यकार से पूछि सकैत छलाह. ई तहिने भेलै, जेना एक बेर एक गोट चैनल ऋषिकेश मुखर्जी से हुनकर बायोडाटा मंगने छल आ एखनि पढल समाचारक अनुसारे आ. जानकी वल्लभ श्हस्त्री से हुनकर बायोडाटा पद्मश्री लेल मांअगल गेलैय.

13 अपन विनम्रता दर्शाबैत हम लिली जीक दू तीन टा कथाक हिन्दी अनुवाद हम पठा देलियन्हि. तैयो अई पर कोनो विचार नयि. लिखला के बाद हमरा कहल गेल जे हम लिली जी से साहित्य अकादमी के अनुवादक अधिकार दियाबे मे मददि करी. आरे भाई, अहां के अनुवाद से मतलब अछि ने, आ जहन हम अनुवाद क; के देब' लेल तैयार छी तहन अकादमी के किअयैक अधिकार चाही? अई लेल जे अकादमी अपन पसीनक आदमी के अनुवाद लेल द; सकय. एखनि धरि ओकरा पर निपटारा नयि भेलैये. अकादमी से फेर कोनो पत्र नयि आएल अछे. अनुवाद तैयार राखल छै. लिली जी आब बहुत बुजुर्ग भ; गेल छथि. हुनक मात्र इयैह इच्छा छै (आ बहुत स्वाभाविक) जे हुनकर पोथी सभ हुनका सोझा मे प्रकाशित भ; जाए.

14 लिली जी के पोथी हिन्दी मे आनबाक श्रेय हमरे अछि, ई मनितहुं ओकरा रेकॉर्ड केनाए मैथिल

समीक्षक आवश्यक नयि बुझैत छथि. एकरा पर लड़ू.
15 मैथिली के भारतीय ज्ञानपीठ से पुस्तक प्रकाशन लेल हमही आगां एलहुं आ प्रभास जी आ लिली जी के पोथी बहार भेलै.भारतीय ज्ञानपीठ से मैथिली पुस्तक प्रकाशन के श्रेय हमरे छन्हि, ईहो मनैत ओकरा रेकॉर्ड केनाए मैथिल समीक्षक आवश्यक नयि बुझैत छथि. एकरा पर लड़ू.
गजेन्द्र जी, मैथिलीक ई सभ मानसिकता पर आन्दोलन करी जाहि से रचनाकार आ वरिष्ठ रचनाकार सभ के अपमानित नयि होब' पडै. अहां चाही त' एकरा विदेह पर द' सकै छी.
हम दोसर बात सेहो लिखि के पठायब. मुदा हम फेर कहब, जे हम व्यक्ति के नयि संस्था आ व्यक्ति के मानसिकता के दोष देबन्हि. लोक पढथु आ पूचाथु ई स्वनामधन्य सभ से जे जकरा से अहां के गोलौंसी अछे, तकरा पर अहां लिखब आ जकरा से नयि अछे, जे मौन भावे लिखि रहलए कोनो विविआद मे पडल बगैर, हुनका लेल ई व्यवहार?
-विभा रानी.
Shri gajendraji
good work.
Anha sa ehina neer khshir vivekakak ummeed lagatar banal rahat.
chor ke ehina dekhar kelak baad dandit seho karbak prayas karbaak chahi. anha bahut raas neek pahal ka rahal chhi.
Saadhuvaad.
manoj pathak.

संगहि "विदेह" केँ एखन धरि (१ जनवरी २००८ सँ १४ जनबरी २०१०) ९३ देशक १,०४२ ठामसँ ३६,७१७ गोटे द्वारा विभिन्न आइ.एस.पी.सँ २,१९,८९१ बेर देखल गेल अछि (गूगल एनेलेटिक्स डाटा)- धन्यवाद पाठकगण।- गजेन्द्र ठाकुर

संदेश-

[विदेह ई-पत्रिका, विदेह:सदेह मिथिलाक्षर आ देवनागरी आ गजेन्द्र ठाकुरक सात खण्डक- निबन्ध-प्रबन्ध-समीक्षा, उपन्यास (सहस्रबाढ़नि) , पद्य-संग्रह (सहस्राब्दीक चौपड़पर), कथा-गल्प (गल्प गुच्छ), नाटक (संकर्षण), महाकाव्य (त्वञ्चाहञ्च आ असञ्जाति मन) आ बाल-मंडली-किशोर जगत- संग्रह कुरुक्षेत्रम् अंतर्मनक मादेँ।]

१. श्री गोविन्द झा- विदेहकेँ तरंगजालपर उतारि विश्वभरिमे मातृभाषा मैथिलीक लहरि जगाओल, खेद जे अपनेक एहि महाभियानमे हम एखन धरि संग नहि दए सकलहुँ। सुनैत छी अपनेकेँ सुझाओ आ रचनात्मक आलोचना प्रिय लगैत अछि तेँ किछु लिखक मोन भेल। हमर सहायता आ सहयोग अपनेकेँ सदा उपलब्ध रहत।

२. श्री रमानन्द रेणु- मैथिलीमे ई-पत्रिका पाक्षिक रूपेँ चला कऽ जे अपन मातृभाषाक प्रचार कऽ रहल छी, से धन्यवाद। आगाँ अपनेक समस्त मैथिलीक कार्यक हेतु हम हृदयसँ शुभकामना दऽ रहल छी।

रमेश

बहस- पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि मैथिली साहित्यक कारी अध्याय थिक

विदेह-सदेह २ (२००९-१०) सँ पंकज पराशरक साहित्यिक चोरि आ साइबर अपराधक पापक घैलक महा-विस्फोट भेल अछि। ई पैघ श्रेय पत्रिकाक सम्पादक श्री गजेन्द्र ठाकुरकेँ जाइत छनि। हुनकर अपराध पकड़बाक चेतना केर जतेक प्रशंसा कयल जाय, कम होयत। “विदेह”क मैथिली प्रबन्ध-समालोचना- अंक, अइ पोल-खोल लेल कएक युग धरि विलम्बित भऽ कऽ निबद्ध रहत, से “समय केँ अकानैत” कहब कठिन अछि।
साहित्योमे चौर्यकलाक उदाहरण पहिनहुँ अबैत रहल अछि गोटपगरा। मुदा एक बेरक चोरि पकड़ा गेलाक बाद प्रायः चोरिक आरोपी साहित्यकार मौन-व्रत धारण करैत रहलाह अछि आ मामिला ठंढ़ाइत रहल अछि।
मुदा ताहि परम्पराक विपरीत अइ बेरक चोर ’सिन्हा चोर’ निकलल अछि आ विगत एक दशकसँ निरन्तर चोरि करैत जा रहल अछि- सेन्ह काटिकऽ। आ तेहेन महाचोरकेँ मैथिलीक साहित्यकार आ संस्था सभ तरहत्थीपर उठा-उठा कऽ पुरस्कृत केलक अछि आ समीक्षाक

चासनीमे चोरायल कविता सबकेँ बोरि देल गेल अछि।

विदेह-सदेह-२ प्रमाण-पुरस्सर अभियोगे टा नहि लगौलक, अपितु एहेन महत्वाकांक्षी असामाजिक तत्वक विरुद्ध साहित्यिक दण्ड आरोपित कऽ अपन ''बोल्डनेस'' सेहो प्रदर्शित केलक अछि। एक दशकमे तीन बेर पकड़ायल चोर प्रायः ''डेयर डेभिल'' होइत अछि आ अपन अनुचित। सीमाहीन महत्वाकांक्षाक पूर्ति लेल अपन वरीय संवर्गीय व्यक्तिकेँ सीढ़ीक रूपमे उपयोग करैत अछि आ स्वार्थ-सिद्धिक उपरान्त अपन पयर सँ ओही सीढ़ीकेँ निचाँ खसा दैत अछि। फेर ओकरा अपन ट्विटर-फेसबुक-नेट वा पत्रिकामे गारिक निकृष्टतम स्तरपर उतरऽ मे कनियों देरी नहि होइत छै। ओ नाम बदलि-बदलि कऽ गारि पढ़ैत अछि आ अपन प्रशंसामे जे.एन.यू.क छात्र-छात्राक पोस्टकार्ड लिखेबामे अपस्याँत भऽ जाइत अछि। ओ हिन्दीक कोनो बड़का साहित्यकारक बेटीक संग अपन नाम जोड़ि विवाहक वा प्रेम-प्रसंगक खिस्सा रस लऽ लऽ कऽ प्रचारित करैत अछि। एहेन प्रवृत्ति कएटा आओर तिकड़मबाजमे देखल गेल अछि जे हिन्दीक पैघ-पैघ नामक माला जपि कऽ मठोमाठ होअय चाहैत अछि। वस्तुतः ई चिन्ताजनक तथ्य थिक जे मैथिलीक नव-तूरकेँ हिन्दीक पैघ-पैघ नामक वैशाखीक एतेक जरुरति किऐक होइत छनि?

''विदेहक'' ''इनक्वायरीक विवरण'' पढ़ि कऽ रोइयाँ ठाढ़ भऽ जाइत अछि। पहल-८६ आ आरम्भ-२३ मे जे पोल खूजल छल, अइ तथाकथित साहित्यकारक, तकरा बादे मैथिली साहित्यसँ बारि देल जेवाक चाहैत छल। मुदा विडम्बना देखू जे चेतना समिति सम्मानित कऽ देलक। ''मैथिल ब्राह्मण समाज'', रहिका (मधुबनी) सन अँखिगर संस्थाकेँ चकचोन्ही लागि गेल, जखनकि संस्थामे विख्यात साहित्यकार उदयचन्द्र झा ''विनोद'' आ पढ़ाकू प्रोफेसरगण छथि। ई संशयविहीन

अछि जे पुरस्कृत करेबामे विनोदजीक महत्वपूर्ण भूमिका रहल हैत। “विदेह” द्वारा रहस्योद्घाटन केलाक बावजूद एखन धरि चेतना समिति अथवा मैथिल ब्राह्मण समाज, रहिकाकँ अपन पुरस्कार आपस करेवाक वा आने कोनोटा कार्रवाई करवाक बेगरता नहि बुझा रहल छै आ सर्द गुम्मी लधने अछि। एहेन “जड़-संस्था” सभ मैथिली साहित्यक उपकार करैत अछि वा अपकार? ई केना मानल जाय जे पहल-८६ वा आरम्भ-२३ अइ दुनू संस्थाक कोनो अधिकारी वा साहित्यकारकँ पढ़ल नहि छलनि?

ई आश्चर्यजनक सत्य थिक जे मैथिलीक कएटा पैघ साहित्यकार पंकज पराशरक कृत्रिम काव्य आ आयातित शब्दावलीमे फँसि गेलाह अछि। “विलम्बित कएक युग मे निबद्ध” क भूमिकामे अनेरो विदेशी साहित्यकारगणक तीस-चालिस टा नाम ओहिना नहि गनाओल गेल अछि, अपन कविता कँ विश्वस्तरीय प्रमाणित करबाक लेल अँखिगर चोरे एना कऽ सकैत अछि। सम्भावना बनैत अछि जे डगलस केलनर जकाँ ओहू सभ कविक रचनाक भावभूमिक वा शब्दावलीक चोरिक प्रमाण एही काव्य-पोथीमे भेटि जाय। अंततः मि. हाइडक कोन ठेकान? मैथिलीमे तँ लोक विश्व-साहित्य कम पढ़ैत अछि। तकर नाजायज फायदा कोनो ब्लैकमेलर किऐक नहि उठाओत? आखिर टेक्नो-पोलिटिक्स की थिक- टेकनिकल पोलिटिक्स थिक, सैह किने? एकरा बदौलत झाँसा दऽ कऽ पाकिस्तानोक यात्रा कयल जा सकैत अछि। “टेक्नो-पोलिटिक्सक” बदौलत किरण-यात्री पुरस्कार, वैदेही-माहेश्वरी सिंह “महेश” पुरस्कार, एतेक धरि जे विदितजीक अकादमीयोक पुरस्कार लेल जा सकैत अछि। प्रदीप बिहारीक सुपुत्रक भातिज-कका सम्बन्धक मर्यादाक अतिक्रमण कयल जा सकैत अछि। प्रो. अरुण कमलक “नये इलाके में” सेंधमारी कऽ कऽ “समय कँ

अकानल'' जा सकैत अछि। आर तँ आर, अइ टेकनिकल पॉलिटिक्सक बदौलत जीवकान्तजी सन महारथी साहित्यकारसँ ''विलम्बित कएक युग...'' पोथीक समीक्षा लिखबा कऽ ''मिथिला दर्शन'' (५) सन पत्रिकामे छपवा कऽ स्थापित आ अमर भेल जा सकैत चछि। मैथिली साहित्यक सभसँ पैघ सफल औजार थिक ''टेक्नो पोलिटिक्स''!

ई मानल जा सकैत अछि जे मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ आरम्भ-२३ आ पहल-८६ कोलकातामे नहि भेटल होइन्हि। मुदा जीवकान्तजी नहि पढ़ने हेताह से मानबामे असौकर्य भऽ रहल अछि। जीवकान्त जी तँ प्रयाग शुक्लक ''चन्द्रभागा में सूर्योदय'' आ एही शीर्षकक नारायणजीक कविता (चन्द्रभागामे सूर्योदय) सेहो पढ़ने हेताह जे छपल अछि मैथिलीमे। तखन पंकज पराशरक समुद्रसँ असंख्य प्रश्न पूछऽवला कविताक भावार्थ किऐक नहि लगलनि जे समीक्षामे कलम तोड़ि प्रशंसा करऽ पड़लनि वा करा गेलनि? एकरा ''प्रायोजित समीक्षा'' किऐक नहि मानल जाय? की प्रयाग शुक्ल वा नारायणजीक समुद्र विषयक कवितासँ वेशी मौलिकता पंकज पराशरक कवितामे भेटलनि जीवकान्तजीकेँ? ओइ सभ कविताक कनियोँ ''छाया''क शंको नहि भेलनि समीक्षककेँ? ''सभ्यताक सभटा मर्मान्तक पुकार''क नोटिस लेबऽवला समीक्षककेँ साहित्यिक चोरि असभ्य आ मर्मान्तक पीड़ादायक नहि लगलनि? आब जीवकान्तजी सन समीक्षकक ''पोजीशन फॉल्स'' भऽ जेतनि से अन्दाज तँ मिथिला दर्शनक सम्पादककेँ नहियें रहनि, उदय चन्द्र झा ''विनोद'' केँ सेहो नहि रहनि। ई अभिज्ञान तँ पंकजे पराशर टाकेँ रहल हेतनि? बेचारे ''पराशर'' मुनिक आत्मा स्वर्गमे कनैत हेतनि आ पंकसँ जनमल जतेक कमल अछि सब अविश्वसनीय यथार्थक सामना करैत हेताह। पराशर गोत्री भऽ कऽ तीन बेर चोरि

केनाइ ‘‘पराशर’’ महाकाव्यक रचयिता स्व. किरणजीकेँ सेहो कनबैत हेतनि। आखिर जीवकान्तजी साहित्यिक चोरिक नोटिस किए ने लेलनि, जखनकि हुनका विचारेँ ‘‘मैथिलीक समीक्षक प्रायः मूर्खता पीबिकऽ विषवमन करैत अछि’’(विदेह-सदेह-२-२००९-१०)/ विनीत उत्पल-साक्षात्कार आ जीवकान्तजी स्वयं पंकज पराशरक चोरिवला कविता-पोथीक समीक्षक छथि, अपितु चौर्यकला प्रवीण कविक घोर प्रशंसक छथि। तखन अइ समीक्षा-आलेखमे अन्तर्निहित असीम-प्रशंसा साकांक्ष-पाठककेँ ‘‘विष-वमन’’ कोना ने लगौक? हुनका सन ‘‘पढ़ाकू’’ समीक्षक-पाठककेँ ‘‘फॉल्स पोजीशन’’मे अननिहार ‘‘एक्सपर्ट आ हैबिचुएटेड’’ साहित्य-चोरसँ प्रशंसा आ पुरस्कार दुनू पाबि जाय तँ मैथिली-काव्यक ई उत्कर्ष थिक वा दुर्भाग्य? अंततः विदेह-सदेह टा किऐक निन्दा केलक एहि घटनाक? आन कोनो पत्रिका किऐक नहि केलक? डॉ. रमानन्द झा ‘‘रमण’’ इन्टरनेटपर निन्दा करैत छथि तँ घर-बाहर पत्रिकामे किऐक नहि जकर ओ सम्पादक छथि? चेतना समिति, पटना सम्मानित करैत अछि एहने-एहने साहित्यकारकेँ तखन अपने पत्रिकामे कोना निन्दा करत, जखनकि पुरस्कार आपसो नहि लैत अछि, जानकारी भेलाक वा साकांक्ष साहित्यकारक अनुरोध प्राप्त भेलाक बादो? नचिकेताजी नेटपर निन्दा करताह आ ‘‘विदेह’’मे छपत तँ ‘‘मिथिला दर्शन’’मे किऐक नहि निन्दा वा सूचना छपल? कारण स्पष्ट अछि- जीवकान्तक समीक्षा पंकज पराशरक काव्य-पोथीपर छपत, तखन ओही पोथीक चोरि कयल कविताक निन्दा कोना छपत? चारु भाग साहित्यिक आदर्श, मर्यादा आ नैतिकताक धज्जी उड़ि रहल अछि- पितामह आ आचार्यगणक समक्ष आ (अनजाने मे सही) हुनको लोकनिक द्वारा। मैथिल ब्राह्मण समाज, रहिका; चेतना समिति, पटना आ साहित्य अकादेमी, नई दिल्लीमे अन्ततः कोन अन्तर अछि वा

रहल? एहेन नामी पुरस्कारक संचालन आ चयनकर्ता महारथी सभकेँ नव लोककेँ पढ़बाक बेगरता किऐक नहि बुझाइत छनि? बिना पढ़ने पुरस्कारक निर्णय वा समीक्षाक निर्णय कतेक उचित, जखन कि ई चोरि तेसर बेरक चोरि थिक आ से छपि-कऽ भण्डाफोड़ भेल अछि। एकरा वरेण्य आ वरीय साहित्यकारगण द्वारा काव्य-चोरि, आलेख-चोरिकेँ प्रश्रय देल जायब किऐक नहि मानल जाय, जखनकि आरम्भ, मैथिल-जन, पहल आ विदेह-सदेह पहिनहि छापि चुकल छल? की साहित्यिक चोरिकेँ प्रश्रय देब, दलाल वर्गकेँ प्रश्रय देब नहि थिक? एहेन सम्भावनायुक्त नव कविकेँ प्रश्रय देब मैथिली साहित्य लेल घातक अछि वा कल्याणकारी, जकरा मौलिकतापर तीन बेर प्रश्न चेन्ह लागल होइक? की पोथीक आकर्षक गत्ता देखि वा विदेशी कविगणक नामावली (भूमिकामे) पढ़ि कऽ समीक्षा लिखल जाइत अछि वा पुरस्कारक निर्णय लेल जाइत अछि? जँ से भेल हो तँ सब किछु "ठिक्के छै भाइ"? अइ सबसँ तँ जीवकान्तजीक बात सत्य बुझाइत अछि जे समीक्षकगण दारू पीबि कऽ वा पैसा पीबि कऽ वा मूर्खता पीबि कऽ समीक्षा लिखैत छथि। डगलस केलनरक "टेक्नोपोलिटिक्स" तँ छपि गेल "पहल"मे चोरा कऽ। आब जीवकान्तजी, ज्ञान रंजनजी अथवा हिन्दी जगतक आन साहित्यकार-सम्पादकसँ पूछथु जे नोम चोम्स्कीवला रचना कतय गेल, की भेल, कोन नामें छपल? पंकज पराशरक नामें कि पदीप बिहारीजीक सुपुत्रक नामेँ (अनुवाद रूपमे)। ई रिसर्च एखन नहि भेल तँ भविष्यमे पुनः एकटा साहित्यिक चोरिक पोल खूजत? अंततः एकटा माँछकेँ कएटा पोखरिकेँ प्रदूषित करए देल जाय आ से कए बेर? उदय-कान्त बनि कऽ गारि पढ़वाक आदति तँ पुरान छनि डॉ. महाचोर केँ। ककरो "सरीसृप" कहि सकैत छथि (मैथिल-जन) आ कोनो परिवारमे घोंसिया कऽ विष वमन कऽ सकैत छथि। ऑक्टोपसक

सभ गुणसँ परिपूर्ण डॉ. पॉल बाबाकेँ चोरिक भविष्यवाणी करवाक बड़का गुण छनि तेँ हिनका नामी फुटबॉल टीम द्वारा पोसल जाइत अछि, जाहिसँ ‘‘विश्व-कप’’केँ दौरान अइ ‘‘अमोघ अस्त्रक’’ उपयोग अपना हिसाबेँ कयल जा सकय।

सहरसा-कथागोष्ठीमे पठित हिनकर पहिल कथाक शीर्षक छल- हम पागल नहि छी। ई उद्घोषणा करवाक की बेगरता रहैक- से आइ लोककेँ बुझा रहल छैक। अविनाश आ पंकज पराशरक मामाजी तहिया हिनकर कथाकेँ ‘‘टिप्पणीक’’क्रममे मैथिली-कथाक ‘‘टर्निंग प्वाइन्ट’’ माननै छलाह। आइ ओ ‘‘टर्निंग प्वाइन्ट’’ ठीके एक हिसाबेँ ‘‘टर्निंग प्वाइन्ट’’ प्रमाणित भेल, कारण कथाक ओहि शीर्षकमे सँ ‘‘नहि’’ हटि गेल अछि, हिनकर तेबारा चोरिसँ। हिनकर पहिल चोरि (अरुण कमलक कविता- नए इलाके में) क निन्दा प्रस्तावमे ‘‘मामाजी’’ आ डॉ. महेन्द्रकेँ छोड़ि, सहरसाक शेष सभ साहित्यकार हस्ताक्षर कऽ ‘‘आरम्भ’’केँ पठौने छलाह। आइ ओ हस्ताक्षर नहि केनिहार सभ कन्छी काटि कऽ वाम-दहिन ताक-झाँक करवाक लेल बाध्य छथि। द्वैध-चरित्र आ दोहरा मानदण्डक परिणाम सैह होइत अछि। अविनाश तखन तँ देखार भऽ जाइत छथि जखन ओ विदेह-सदेह-२ मे लिखैत छथि जे ‘‘एकरा सार्वजनिक नहि करबै’’। नुका कऽ सूचना देवाक कोन बेगरता? पंकज पराशरसँ सम्बन्ध खराब हेवाक डर वा कोनो ‘‘टेक्नोपोलिटिक्स’’(?) केर चिन्ता?

विदेह-सदेह-२ क पाठकक संदेश तँ कएटा साहित्यकारकेँ देखार कऽ दैत अछि। जतय राजीव कुमार वर्मा, श्रीधरम, सुनील मल्लिक, श्यामानन्द चौधरी, गंगेश गुंजन, पी.के.चौधरी, सुभाष चन्द्र यादव, शम्भु कुमार सिंह, विजयदेव झा, भालचन्द झा, अजित मिश्र, के.एन.झा, प्रो.नचिकेता, बुद्धिनाथ मिश्र, शिव कुमार झा, प्रकाश चन्द्र

झा, कामिनी, मनोज पाठक आदि अपन मुखर भाषामे प्रखरतापूर्वक निन्दनीय घटनाक निन्दा केलनि अछि, ततहि अविनाश, डॉ. रमानन्द झा ''रमण'', विभारानीक झाँपल-तोपल शब्द आश्चर्य-भावक उद्रेक करैत अछि। मुदा संतोषक बात ई अछि जे पाठकक ''प्रबल भाव-भंगिमा'' साहित्यकारोक ''मेंहायल आवाज''क कोनो चिन्ता नहि करैत अछि। विभारानी तँ कमाले कऽ देलनि। एहि ठाम मैथिली भाषा-साहित्यक एक सय समस्या गनेवाक उचित स्थान नहि छल। ई ओनाठ काल खोनाठ आ महादेवक विवाह कालक लगनी भऽ गेल। कोनो चोर बेर-बेर अपन कु-कृत्यक परिचय दऽ रहल अछि आ हुनका समय नष्ट करब बुझा रहल छनि आ चोरकेँ देखार केलासँ दुःख भऽ रहल छनि? ओ अपन प्रतिक्रियामे कतेक आत्म श्लाघा आ हीन-भावना व्यक्त केलनि अछि से अपने पत्र अपने ठंढ़ा भऽ कऽ पढ़ि कऽ बूझि सकैत छथि। हिन्दीयोमे एहिना भऽ रहल अछि, तँ मैथिलीमे माफ कऽ देल जाय? आब हिन्दीसँ पूछि-पूछि कऽ मैथिलीमे कोनो काज होयत? विभारानी ज्योत्सना चन्द्रमकेँ ज्योत्सना मिलन केना कहैत छथि? हुनकर उपेक्षा कोना मानल जाय? ओ सभ साहित्यिक कार्यक्रममे नोतल जाइत छथि, सम्मान आ पुरस्कार पबैत छथि, पाठक द्वारा पठित आ चर्चित होइत छथि। समीक्षाक शिकाइत की उच्चवर्णीय (?) साहित्यकारकेँ मैथिलीमे नहि छनि? समीक्षाक दुःस्थिति सभ जातिक मैथिली साहित्यकार लेल एके रंग विषम अछि। ओइ मे जातिगत विभेद एना भेलए जे ब्राह्मण-समीक्षक, आरक्षणक दृष्टिकोणेँ निम्न जाति (?)क साहित्यकारक किछु बेशीए समीक्षा (सेहो सकारात्मक रूपेँ) केलनि अछि। समीक्षा आ आलोचनाक विषम स्थितिक कारणें जँ नैराश्यक शिकार भऽ जाय लेखक, तँ लेखकीय प्रतिबद्धताक की अर्थ रहि जायत? विभाजीकेँ बुझले नहि छनि जे हुनका लोकनिक

बाद मैथिली महिला लेखनमे कामिनी, नूतन चन्द्र झा, वन्दना झा, माला झा आदि अपन तेवरक संग पदार्पण कऽ चुकल छथि। हुनका ने कामिनीक कविता संग्रह पढ़ल छनि आ ने ''इजोड़ियाक अडैठी मोड़''। हुनका अपन गुरुदेवक बात मानि हिन्दीमे जाइसँ के कहिया रोकलकनि? ओ गेलो छथि हिन्दीमे। मातृभाषाक प्रेरणा अद्वितीय होइत छै। मैथिलीक जड़ संस्था अथवा समीक्षक सभपर प्रहार करबामे हमरा कोनो आपत्ति नहि, मुदा अर्थालाभ तँ एतय नगण्य अछिए। सामाजिक सम्मान विभाजीकेँ अवश्य भेटलनि अछि। समाजमे ''जड़''लोक छै तँ ''चेतन'' लोक सेहो छैक। हुनकासँ मैथिली भाषा-साहित्य आ मिथिला-समाजकेँ पैघ आशा छै, हीनभाव वा आत्मश्लाघासँ ऊपर उठि काज करवाक बेगरता छैक। सक्षम छथि ओ। हुनका श्रेय लेवाक होड़सँ बँचवाक चाही। अन्यथा साहित्य अकादेमी प्रतिनिधि, दिवालियापन केर शिकार जूरीगण आ मैथिलीक सक्षम साहित्यकारमे की की अन्तर रहि जायत? विभारानीक विचलनक दिशा हमरा चिन्तित आ व्यथित करैत अछि। ओ दमगर लेखिका छथि, सशक्त रचना केलनि अछि, आइ ने काल्हि समीक्षकगण कलम उठेबापर बाध्य हेबे करताह। समीक्षकक कर्तव्यहीनतासँ कतौ लेखक निराश हो?

पंकज पराशरक श्रृंखलाबद्ध साहित्यिक चोरिपर सार्थक प्रतिक्रिया देब कोनो साहित्यकार लेल अनुचित नहि अछि कतहुसँ। साहित्यकार लेल साहित्यिक मूल्यक प्रति ओकर प्रतिबद्धता मुख्य कारक होइत अछि आ हेवाको चाही आ तकरा देखार करवाक ''बोल्डनेसो'' हेवाक चाही। ''चाही''वला पक्ष साहित्यमे बेशीए होइत अछि। एहेन-एहेन गम्भीर विषयपर साहित्य आ समाजक ''चुप्पी'' एहेन घटनाकेँ प्रोत्साहित करैत अछि आ जबदाह जड़ताकेँ बढ़बैत अछि, भाषा-साहित्यकेँ बदनाम

तँ करिते अछि। जाधरि पंकज पराशरक चोरि-काव्यक समीक्षा लिखल जाइत रहत, विभारानीक मूल-रचनाक समीक्षा के लिखत? ककरा जरूरी बुझेतैक? विभारानी अपने तँ समीक्षा प्रायोजित नहि करओती? सक्षम लेखकक व्यवहारोक अपन स्तर होइत छै। तँ संगठित भऽ चोरिक भर्त्सना हेवाक चाही।

યોર પંકળ પરાશર અહી આર્ટકિલક અનુવાદ અપના નામે છપવા લેલક,
યોપ્પાસઁ પ્રદીપ વહિરીક વેટાસઁ અનુવાદ કરવેલક આ અપના નામે અનુવાદક
નૈ મૂલ લેખ્ક રૂપમે પહલ ૮૬ મે છપવા લેલક।
ફ્નતેલ્લેયતુાલસ, તહે મૌ શ્રુવલયિ ષપહેરસ, ાનદ થેયહનો- શ્રોલતિયિસ
યુગાલાસ પ્પેલલેર (ફ્નાતપ્રૌગાસેસિુયલેદુડાયુલતપ્રકેલલેર) થહે યાતેગોરય
ોડ તહે નિતેલ્લેયતુાલ, લકિ વેરયતહનિગ લસે તહેસે દાયસ, સિ ફગિહલય
યોનતેસતેદ ાનદ ુપ ડોર ગરાવસ ઝયગામુનત જામાન યોનતરાસતસ
નિતેલ્લેયતુાલસ ાસ લેગાસિલાતોરસ ૈહો ૈસિહેદ તો લેગાસિલાતે ુનવિરસાલ
વાલુસ, ુસાલલય નિ તહે સેરવયિ ોડ સતાતે નિસતિુતિોનિસ, ૈતિહ
નિતેલ્લેયતુાલસ ાસ નિતેરપરેતેરસ, ૈહો મેરલય નિતેરપરેત તેશતસ,
પુવલયિ વેનતસ, ાનદ ોતહેર ારતિડિયતસ, દેપલેયનિગ તહેનિ સપેયાિલડિદ
કનૌલેદગે તો શપલાનિ ોર નિતેરપરેત તહનિગાસ ડોર પુવલયિસ (૧૯૮૭;
૧૯૯૨) હે તહુસ યલાિમસ તહાત તહેરે સિ । સહડિત ડરોમ મોદેરન
નિતેલ્લેયતુાલસ ાસ લેગાસિલાતોરસ ોડ ુનવિરસાલ વાલુસ ૈહો લેગાતિમિાતેદ તહે
નૌ મોદેરન સોયાિલ ોરદેર તો પોસતમોદેરન નિતેલ્લેયતુાલસ ાસ નિતેરપરેતેરસ
ોડ સોયાિલ મોનનિગાસ, ાનદ તહુસ તહેોરડિસ । દેપોલતિયિાલડિાતિોનિ ોડ તહે
રોલ ોડ નિતેલ્લેયતુાલસ નિ સોયાિલ લડિ ૨, હૌવેર, ૈાનત તો માકે ાનોતહેર
દસિતનિયતિોનિ વેતૌન ડુનયતિોનાલ નિતેલ્લેયતુાલસ ૈહો સેરવે તો રેપરોદુયે ાનદ
લેગાતિમિાતે તહે વાલુસ ોડે શસિતનિગ સોયેતિસિ યોનતરાસતેદ તો યરાતિયિાલ-
ોપપોસતિોનિાલ નિતેલ્લેયતુાલસ ૈહો ોપપોસે તહે શસિતનિગ ોરદેર ષોમેતમિસ
ોપપોસતિોનિાલ નિતેલ્લેયતુાલસ વોયિ તહેનિ યરાતિયિસિમસ નિ તહે નામે
ોડે શસિતનિગ વાલુસ ૈહયિહ તહેય યલાિમ ારે વેનિગ વાૌલાતેદ (ે તરુતહ,
રગિહતસ, ુલ વય લૌ, ડુસતયિ, ેતય) ાનદ સોમેતમિસ નિ તહે નામે ોડ
વાલુસોર દિોસ ૈહયિહ ારે સાદિ તો વે હગિહેર પોતેનતાિલતિેસિ ોડ તહે શસિતનિગ
ોરદેર (ે પારતયિપિાતોરય દેમોયરાયય, સોયાિલસિમ, ગેનુનિે ટુાલતિય ડોર
ૈોમેન ાનદ વલાયકસ, ેયોલોગયિાલ રેસતોરાતિોનિ, ેતય) ડુનયતિોનાલ
નિતેલ્લેયતુાલસ ૈરે ારલેિ તહે યલાસસયિાલ દિોલગુેસ, ૈહોરાસ તોદાય તહેય

તેનદ તો વે ડુનયતીનાતેસિ ોડ પાનતેસિ ોન નિતેનેસત ગનુપસ, ોન મેને તેયહનયિાનિસ ોહ દેવ઼સિ મોને ડડયિેનિત મોનસ તો ોવનાનિ યેનતાનિ નદસ, ોન ોહ ાપપઠય઼ તહેનિ સકઠિઠસ તો નિયનોસે તેયહનયિાઠ કનૌઠદગો નિ વ઼ાનુાસિ સપેયાઠિઠિદ દોમાનિસ (મેદયિનિ, પહ્યસયિસ, હસિતોનય઼, ેતય઼) ોતિહુત ટ્રેસતીનિનિગા તહે નદસ, ગોાઠસ, ોન વ઼ાઠુસ તહાત તહેય઼ ાને સેનવ઼નિગ, ોન તહે સોયાઠિ ુતઠિતિય઼ ોન દસિુતઠિતિય઼ ોડ તહેનિ ાયતવિ઼ાતિસિ઼ ઢુનયતીનાઠ નિતેઠઠેયતુાઠસ ાને તહુસ સેનવ઼ાનતસ ોડ શસિતનિગા સોયેતિસિ ોહ ાને સપેયાઠિસિતસ નિ ઠગતિમિાતીનિ ાનદ તેયહનયિાઠ કનૌઠદગો, ોહિઠ ોપપોસતીનાઠ નિતેઠઠેયતુાઠસ ાને યનાતિયિસ ોહ સતનુગગાઠ તો યનોતે ા વેતતેન સોયેતિ઼ ઇનાતિયિાઠ નિતેઠઠેયતુાઠસ ોને તનાદતીનાઠઠય઼ તહોસે ોહુ તઠિઠિદ તહેનિ સકઠિઠસ ોડ સપોકનિગા ાનદ ોનાતિનિગા તો દેનુનયે નિડુસતયિસ ાનદ ાવુસેસ ોડ પૌન, ાનદ તો ડગિહત ડોન તનુતહ, ડુસતયિ, પનોગનેસસ, ાનદ ોતહેનુ નવ઼િનસાઠ વ઼ાઠુસ઼ ૨ન તહે ોનદસ ોડ હોન- શુાઠ ષાનતને (૧૯૭૪: ૨૮૫), "તહે દુતય઼ ોડ તહે નિતેઠઠેયતુાઠ સિ તો દેનુનયે નિડુસતયિ ોહિનેવ઼ેન તિ ાયયુનસ઼" ઢોન ષાનતને, તહે દોમાનિ ોડ તહે યનાતિયિાઠ નિતેઠઠેયતુાઠ સિ તો ોનાતિ ાનદ સપોક ોતિહનિ તહે પુવઠયિ સપહેને, દેનુનયનિગા ોપપનેસસીનિ ાનદ ડગિહતનિગા ડોન હુમાન ડનેદોમ ાનદે માનયપિાતીનિ઼ શ્રોન તહસિ મોદેઠ, ા યનાતિયિાઠ નિતેઠઠેયતુાઠ' સ તાસક સિ તો વોન ોતિનેસસ, તો ાનાઠય઼ઝે, તો શપોસે, ાનદ તો યનાતિયિઝિ ાોદિ નાનગો ોડ સોયાઠિ વ઼ઠિસ઼ થહ સપહેને ાનદ ાનેના ોડ તહે યનાતિયિાઠોપપોસતીનાઠ નિતેઠઠેયતુાઠ સિ તહે ોનદ, ાનદ હસિ ોન હેન ડુનયતીનિ સિ તો દેસયનાવિ ાનદ દેનુનયે નિડુસતયિ ોહિનેવ઼ેન તિ માય઼ ોયયુન઼ થહે મોદેનન યનાતિયિાઠ નિતેઠઠેયતુાઠ' સ ડઠિદ ોડ ાયતીનિ ોાસ ોહાત હાવેનમાસ (૧૯૮૮) યાઠઠેદ તહે પુવઠયિ સપહેને ોડ દેમોયનાતયિ દેવાતે, પોઠતિયિાઠ દાઠિગુ, ાનદ તહે ોનાતિનિગા ાનદ દસિયુસસીનિ ોડ નૌસપાપેનસ, ડુોનનાઠસ, પામપહઠેતસ, ાનદ વોાકસ઼ શ્રોડ યુોનસે, નોત ાઠઠ નિતેઠઠેયતુાઠસ ોને યનાતિયિાઠ ોન વય઼ ાનય઼ મોનસ પનોગનેસસવિ઼ શ્રોતિહ તહે નાસિ ોડ મોદેનન સોયેતિસિ, તહેને ોાસ ા દવિ઼સિીનિ વેતૌન પહ્ય઼સયિાઠ ાનદ

મેનળાઠ ઠાવોન, ાનદ નિળેઠઠેયળ઼ાઠસ વેયામે ળહોસૌહો સપેયાઠિઙિદ નિ મેનળાઠ ઠાવોન, પનોદુયનિગા ાનદ દસિળનાવિળનિગા દિાસ ાનદ યુઠળુને, ગૌનિહ સોમે ોપપોસનિગા ાનદ સોમે ઠગાનિમિાળનિગા ળહે સળાવઠસિહેદ ડોનમસ ોડ સોયેળિય઼ થહુસ, નિળેઠઠેયળ઼ાઠસૌને સપઠળિ નિળો ળહોસે યનાળિયાઠ ાનદ ોપપોસળિાનાઠ નિદવિદુાઠસૌહો ોપપોસેદ નિળુસળયિ ાનદ ોપપનેસસાનિ, ાસ યોનળનાસળેદ ળો ડુનયળાનાઠ નિળેઠઠેયળ઼ાઠસ ૌહો પનોદુયેદ ળેયહનાયાઠ ક્નોૌઠદગો ળહાળ સેનવેદ ળહે શસિળનિગા સોયેળિય઼ ાનદ ળહોસે પનોદુયેનસ ોડ દિોઠગાય઼ ૌહો ઠગાનિમિાળેદ ળહે ડોનમસ ોડ યઠાસસ, નાયે, ાનદ ગેનદેન દોમનિાળાનિ ાનદ નિટાઠળિય઼ નિ મોદેનન સોયેળિસિ ૨ન ળહે ડોઠઠૌનિગા નેડઠેયળાનિસ, ૨ૌનળ ળો દસિયુસસ સોમે યહાઠઠેનગોસ ડોનમ પોસળમોદેનન ળહોનય઼ ળો ળહે યઠાસસયાઠ યોનયેપળાનિસ ોડ ળહે યનાળિયાઠ-ોપપોસળિાનાઠ નિળેઠઠેયળ઼ાઠ ાનદ સોમે ોડ ળહે ાયસ ળહાળ નૌ ળેયહનોઠગોસિ ાનદ નૌ પુવઠયિ સપહેનેસ ોડડેન નૌ પોસસવિઠિળિસિ ડોન દેમોયનાળયિ દસિયુસસાનિ ાનદ નિળેનવેનળાનિ, ોહયિહ યાઠઠ ડોન । નેદેડનિળિાનિ ોડ ળહે યનાળિયાઠ નિળેઠઠેયળ઼ાઠ છોનસેટુનળઠય઼, ૨ૌઠિઠ દસિયુસસ સોમે યહાનગોસ નિ ળહે યોનયેપળ ોડ ળહે પુવઠયિ સપહેને ાનદ હૌ નૌ ળેયહનોઠગોસિ ાનદ નૌ સપહેનેસ ોડ પુવઠયિ દેવાળે ાનદ યોનડઠયિળ સુગાગેસળ સોમે નૌ પોસસવિઠિળિસિ ડોન નેદેડનિનિગા નિળેઠઠેયળ઼ાઠસ નિ ળહે પનેસેનળે ના થહે શ્રુવઠયિ ષપહેને ાનદ ળહે ૨નળેઠઠેયળ઼ાઠ યેમોયનાયય઼ નિવોઠવેસ । સેપાનાળાનિ ોડ પૌનસ ાનદ પોપુઠાન પાનળયિપિાળાનિ નિ ગોવેનનમેનળાઠ ોડડાનિસ યુનનિગા ળહે ના ોડ ળહે એનઠગિહોનમેનળ ાનદ ૧૮ળહ યેનળુનય઼ દેમોયનાળયિ નેવોઠુળાનિસ, પુવઠયિ સપહેનેસ મેનગેદ ૌહેને નિદવિદુાઠસ યોઠદ દસિયુસસ ાનદ દેવાળે સિસુેસ ોડ યોમમોન યોનયેનન (સે હાવેનમાસ ૧૯૮૯) થહે પુવઠયિાસ ાઠસો । સળિ ૌહેને યનાળિયિસિમ ોડ ળહે સળાળે ાનદ શસિળનિગા સોયેળિય઼ યોઠદ યનિયુઠાળે થહે નિસળળુળાનિસ ાનદ સપાયેસ ોડ ળહે ૧૮ળહ યેનળુનય઼ દેમોયનાળયિ પુવઠયિ સપહેને નિયઠુદેદ નૌસપાપેનસ, ળુાનાઠસ, ાનદ । પનેસસ નિદેપેનદેનળ ડોમ સળાળે ાનેનસહપિ ાનદ યોનળનોઠ, યોડડે હોુસેસ ૌહેને નિદવિદુાઠસ નોદ

નૌસપાપેનસ ાનદ નગાગેદ નિ પોઊાિયિાઊ દસિયુસસૉનિ, ઊાિનાનય સાઊેનસ ૈહિને દિાસ ાનદ યનાિયિસિમૈને પનોદુયેદ, ાનદ પુવઊયિ ાસસેમવઊેસિ ૈહયિહ ૈને ાહે સાિસ ોડ પુવઊયિ ોનાોનય ાનદ દેવો જ્ોનગૌસિ સોયૅાૅસિ સપઊાિ, ોડ યુોનસે, ાયનોસસ યઊાસસ ઊનિસ ાનદ દડિડેનાન યઊાસસ ડાયાૅનિસ પનોદુયેદ દડિડેનાન પોઊાિયિાઊ પાનાસિ, ોનગાનડિાનિસ, ાનદ દિોઊગૌસિ ૈાિહ ાયહ પાનાય ાાનાયાનિગ સપેયાિઊસિાસ નિ ૈાનદસ ાનદ ૈનાનિગ ક્નૌન ાસ નિોઊઊેયતાઊસ્ શ્ોપપનેસસેદ ગાનુપસ ાઊસો દેવ઼ઊેપેદ ાહેનિ ૈાન નિસુનગેનાન નિોઊઊેયતાઊસ, નાનગાનિગ ડનોમ નેપનેસેનાાવ઼િસ ોડ ૈાનકનિગ યઊાસસ ોનગાનડિાનિસ, ાો ૈાનેન ઊકિ માનય શ્ોઊઊસાોનેયનાડા ડગિહાનિગ ડોન ૈાનેન' સ નગિહાસ, ાો ઊાદેનસ ોડ ોપપનેસસેદ ગાનુપસ ોડ યોઊેન, ાહનાયિાિય઼, સેશ્ાઊ પનેડેનાયે, ાનદ સો ાન્ સ્નસુનગેનાન નિોઊઊેયતાઊસ ાાનાયકેદ ોપપનેસસૉનિ ાનદ પનોમોાેદ ાયાૉનિ ાહાાુઊદ ાદદનેસસ ાહે યુસેસ ોડ ોપપનેસસૉનિ, ઊનિકનિગ ાહોગાહા ાો ાયાૉનિ, ાહેોનય ાો પનાયાયિ થહુસ, દુનાનિગ ાહે ૧૮ાહ યેનાુનય, ાહે ૈાનકનિગ યઊાસસ દેવ઼ઊેપેદ ાિસ ૈાન ોપપોસાિાૉનાઊ પુવઊયિ સપહેનેસ નિુ નૉનિ હાઊઊસ, પાનાય યેઊઊસ ાનદ મોનિગ પઊાયેસ, સાઊૉનસ, ાનદ નિસાાુાૉનિસ ોડ ૈાનકનિગ યઊાસસ યુઊાુને શ્ૌાિહ ાહે નાસિ ોડ ષોયાિઊ યેમોયનાયય ાનદ ોાહેન ૈાનકનિગ યઊાસસ મોવ઼ેમેનાસ નિ ઍનોપે ાનદ ાહે ઉનાિદ ષાાેસ, ાન ાઊેોનનાાવ઼િ પનેસસ, નાદયિાઊ યુઊાુનાઊ ોનગાનડિાનિસ, ાનદ ાહે સપાયેસ ોડ ાહે સાનાકિ, સાિ- નિ, ાનદ પોઊાિયિાઊ નિસુનનેયાૉને મેનગેદ ાસ સાિસ ોડ ાન ોપપોસાિાૉનાઊ પુવઊયિ સપહેને સ્નાોઊઊેયતાઊસ નિ મોદેનન સોયૅાૅસિ ૈને ાહુસ યોનડઊયિાેદ વ઼ેનિગાસ ૈાિહ યોનાાનાદયિાોનય સોયાિઊ ડુનયાૉનિસ્ થહે યઊાસસયિાઊ યનાિયિાઊ નિોઊઊેયતાઊ -- નેપનેસેનોદ વય઼ ડગિુનેસ ઊકિ ાહે ઢનેનયહ એનઊગિહોનમેનાન દિોઊગુસ, થહોમાસ શ્ાનિ, માનય શ્ોઊઊસાોનેયનાડા, ાનદ ઊાોન ડગિુનેસ ઊકિ હેનિ, માનશ, હુગો, યનેયડુસ, વુ જોસિ, ષાનાને, ાનદ માનયુસે -- ૈાસ ાો સપોક્ાુાા ાગાનિસા નિળુસાાયિ ાનદ ોપપનેસસૉનિ

ાનદ તો ડગિહ્ત ડોન ફ઼ુસતયિ, ્ટ્રાઉતિય઼, ાનદ તહે ોતહેન વ઼ાઉેસ ોડ તહે એનઉગિહ્તેનમેનત઼ ર્નદેદ, તહે એનઉગિહ્તેનમેનત તિસેઉડ ેપપેસેનતસ ોનો ોડ તહે મોસત સુચચેસસડુઉ દસિચુોનસેસ ોડ તહે ચનતિચિાઉ તિદવ઼િદુાઉ, ા દસિચુોનસે ાનદ મોવ઼ેમેનત ોહચિહ ાસસગિનસ તિતેઉઉેચતુાઉસ ક્ેય઼ સોચાિઉ ડુનચતાોનિસ઼ ર્નદ યેત ચોનસેનવ઼ાતવિ તિતેઉઉેચતુાઉસ ાતતાચક્ેદ તહે એનઉગિહ્તેનમેનત ાનદ તિસ પનોદગિય઼ તહે ઢ઼ેનચહ ઢ઼ેવ઼ોઉુતાોનિ ાનદ પનોદુચેદ દસિચુોનસેસ તહાત ઉગાતિમિાતેદ વ઼ેનય઼ ચોનચેવ઼િાવઉ ડોનમ ોડ ોપપનેસસાોનિ ડોોમ ચઉાસસ તો નાચે, ગેનદેન, ાનદ તહનચિ દોમનિાતાોનિ઼ ર્ગાાનિસત તહે ઘ્ઘ્ઘ ાનદ ષાનતે' સ મોદેઉ ોડ તહે ચોમમતિતેદ તિતેઉઉેચતુાઉ ોહ્ો સિ નગાગેદ ડોન ડ્ેદોમ (ેનગાગે), મચિહેઉ ઢ઼ુચુાઉત ચોમપઉાનિદ તહાત ષાનતે ેપપનેસેનતેદ ાન દિાઉ ોડ તહે ુનવિ઼નસાઉ તિતેઉઉેચતુાઉ ોહ્ો ડુગાહ્ત ડોનુ નવિ઼નસાઉ વ઼ાઉેસ સુચહ ાસ તનુતહ ાનદ ડ્ેદોમ, ાનદ ાસસુમેદ તહે તાસક્ ોડ સપોક્તિગ ડોન હુમાનતિય઼ (૧૯૭૭) ર્ગાાનિસત સુચહ ાને શાઉતેદ ાનદ તિ હસિ વ઼ોઁ શાગગેનાતેદ ચોનચેપતાોનિ, ઢ઼ુચુાઉત મઉિતિાતેદ ડોન ા ચોનચેપતાોનિ ોડ તહે સપેચડિચિ તિતેઉઉેચતુાઉ ોહ્ો તિતેનવ઼ેનેદ ોન તહે સાદિ ોડ તહે ોપપનેસસેદ તિ સપેચડિચિ સિસુેસ, ણોત ચઉામિતિગ તો સપોક્ ડોન તહે ોપપનેસસેદ, વુત તો તિતેનવ઼ેને ાસ ાન તિતેઉઉેચતુાઉ તિ સપેચડિચિ સિસુેસ ાનદ દેવાતેસ઼ ઢ઼ુચુાઉત' સ ચોનચેપતાોનિ ોડ તહે સપેચડિચિ તિતેઉઉેચતુાઉ હાસ વેન ાચચોમપાનદાિ ોતિહતિ ા ણો પોસતમોદેનન પોઉતિચિસ ોતિહ ા તુનન તોાનદ ણો સોચાિઉ મોવ઼ેમેનતસ ાસ તહે દોમાનિ ોડ ચોનતેમપોનાનય઼ પોઉતિચિસ (ડ઼ાચઉુ ાનદ મોુડડે ૧૯૮૫), ેપઉાચનિગ તહે સતાતે ાનદ તહે ણાતાોનિાઉ ેાઉમ ોડ પાનતય઼ પોઉતિચિસ઼ ઢોન ા પોસતમોદેનન પોઉતિચિસ, પોોન સિ દડિડુસે ાનદ ઉચાિઉ ાનદ ણોત મેનેઉય઼ તો વે ડુોનદ તિ માચનોતિસતાતુતાોનિસ ઉક્િ તહે ોનક્પઉાચે, તહે સતાતે, ોન પાનતાોનિચહય઼ માચનોપોઉતિચિસ તહાત ગોસ ાડોન વગિ તિસતાતુતાોનિસ ઉક્િ તહે સતાતે ોન ચાપતિાઉ સિ તો વે ેપઉાચેદ વચ઼ મચિનોપોઉતિચિસ, ોતિહ સપેચડિચિ તિતેઉઉેચતુાઉસ તિતેનવ઼ેનતિગ તિ સપહ્ેનેસ ઉક્િ તહે ુનવિ઼નસતિય઼, તહે પનાસોન, તહે હોસપતિાઉ, ોન ડોન તહે

નગિહ્નાસ ોડ સપેયડિયિ ોપપનેસસેદ ગનુોપસ ભકિ સેશ્નુાભ ોન ોનહ્નયિ મનીોનતિેસિ ઘભોવાભ ાનદ ણાતીોનાભ પોભતિયિસ ાનદ તહીોનેસિ ાને નેળેયતેદ નિ ડાવ્રોન ોડ મોને ભયાભ મયિનો પોભતિયિસ, ાનદ તહે દસિયુોનસે ાનદ ડુનયતીોન ોડ તહે નિતેભભેયતુાભસ સિ સેન ાસ મોને સપેયડિયિ, પનોવ્રસીોનાભ, ાનદ મોદેસત તહાન નિ મોદેનન તહીોનય ાનદ પોભતિયિસ, સુવોનદનિાતે તો ભયાભ સતનુગગભેસ નાતહેન તહાન મોને ામવતીુસિ પનોળેયતસ ોડ માનયપિાતીોન ાનદ સોયાીભ તનાનસડોનમાતીોન્ ર્ન મય વ્રી, સુયહ । વનિાનય દસિતનિયતીોન વેતૌન માયનો ાનદ મયિનો તહીોનય ાનદ પોભતિયિસ સિ પનોવભેમાતયિાભ, ાસ ાને ાવસોભુતસિત યોમમતિમેનતસ તો તિહેન મોદેનન ોન પોસતમોદેનન તહીોનય તુોત યુોનત (નેસત ાનદ ખેભભેન ૧૯૮૯ ાનદ ૧૯૮૭) ૩સનિગ તહે શામપભ ોડ તહે વ્રેનતસ ોડ ૧૯૮૮ તહાત સૌ તહે યોભભાપસે ોડ યોમમુનસિમ, ડોન નિસતાનયે, તિ સિ યભોન તહાત તહે પોપુભાન ોડડેનસવ્રિસ ાગાનિસત ોપપનેસસવ્રિ યોમમુનસિત પૌન યોમવનિદ મયિનો ાનદ માયનોપોભતિયિસ, મોવ્રનિગ ડનોમ ભયાભ ાનદ સપેયડિયિ સતનુગગભેસ નૌતેદ નિ ુનીોન હાભભસ, ુનવિ્રેનસતિેસિ, યહુનયહેસ, ાનદ સમાભભ ગનુોપસ તો માસસ દેમોનસતનાતીોનિસ ડોનયનિગ દેમોયનાતયિ નેડોનમસ ાનદ વ્રેન યભાસસયિાભ માસસ નિસુનનેયતીોન ામિનિગ ાત ાન ોવ્રેનતહ્નૌ ોડ તહે શસિતનિગોનદેન, ાસ નિ ઢોમાનાિ ર્ન તહેસે સતનુગગભેસ, નિતેભભેયતુાભસ પભાયેદ । વ્રાનેતિય ોડ નોભેસ ાનદ દેપભોયેદ । દવિ્રેનસતિય ોડ દસિયુોનસેસ, નાનગનિગ ડનોમ તહે ભયાભ ાનદ સપેયડિયિ તો તહે ણાતીોનાભ ાનદ ગેનેનાભ્ થહુસ, તૈહેનાસ ર્ુભેદ ામગુ તહાત પોસતમોદેનન તહીોનય યોનતાનિસ મિપોનતાનત યનાતિયિસિમ ોડ સોમે ોડ તહે ભિભુસીોનિસ ાનદ દિોભગેસિ ોડ તહે તનાદતિીોનાભ મોદેનન નિતેભભેયતુાભ, તિ ગોસ તો ડાન નિ નેળેયતનિગ તહે યભાસસયિાભ નોભે ોડ તહે યનાતિયિાભ નિતેભભેયતુાભ્ મોનોવ્રેન, ર્ સહાભભ સુગગેસત તહાત સોમે ોડ તહે મોદેનન યોનયેપતીોન ોડ તહે યનાતિયિાભ ાનદ ોપપોસતિીોનાભ નિતેભભેયતુાભ નેમાનિસ્ુ સેડુભ્ ર્ ુભેદ, નિ ડાયત, નેળેયત તહે પાનતયિુભાનુનવિ્રેનસાભ નિતેભભેયતુાભ દયિહોતોમય નિ ડાવ્રોન ોડ દેવ્રેભોપનિગ । ણોનમાતવ્રિ યોનયેપત

ોડ ળહે યનાળિયાિ૭ પુવ૭યિ નિળે૭૭યળુાિ૭ થહે પુવ૭યિ નિળે૭૭યળુાિ૭ -- ોન ળહસિ યોનયેપળાિન -- નિળોવૅનેસ નિ ળહે પુવ૭યિ સપહેે, ડગિહળસ ાગાનિસળ ૭સિ, ોપપેસસાિન, ાનદ નિળુસળયિ ાનદ ડગિહળસ ડોા નગિહળસ, ડોદોમ, ાનદ દેમોયનાયયૅ । ૭ા ષાનળે' સ યોમમળિળેદ નિળે૭૭યળુાિ૭ જુળ । દેમોયનાળયિ પુવ૭યિ નિળે૭૭યળુાિ૭ ોન મયૅ યોનયેપળાિન દોસ નોળ સપોક ડોા ોળહોસ, દોસ નોળ ાવનોગાળે ોા મોનોપો૭ડિ ળહે ડુનયળાિન ોડ સપોકનિગ ળહે ળ્નુળહ, વુળ સમિપ૭યૅ પાનળયિપિળેસ નિ દસિયુસસાિન ાનદ દેવાળે, દેડેનદનિગ સપેયડિયિ દિાસ, વૅાુેસ, ોા નોાનસ ોા પનાળિયપિે૭ ળહાળ માયૅ વે પાનળયિુ૭ાન ોનુ નવૅિનસા૭ જુળ ડુિ નવૅિનસા૭, ૭કિ હુમાન નગિહળસ, ળહેયૅ ામે યોનળેશળુા૭, પનોવૅસિાિના૭, નોાનમાળવિ ાનદ ગેનેના૭ ાનદ નોળ વૅા૭દિ ડોા ા૭૭ ળમિ ્નદેદ, નગિહળસ ામે પનોદુયળસ ોડ સોયાિ૭ સળનુગાગ૭સ ાનદ ામે ળહુસ સોયાિ૭ યોનસળનુયળસ ાનદ નોળ નિનાળે ોા નાળુના૭ે નળાિસિ -- ાસ ળહે ય૭ાસસયિા૭ નાળુના૭ નગિહળસ ળહોેનસિળસ ુાિ૭દ હાવે ળિ જુળ નગિહળસ યાન વે ગેનેના૭ડિદ, ેશળેનદેદ, ાનદ યાન ળાકુ નવૅિનસા૭ ડોાનસ -- ાસોાિહ, ડોા નિસળાનયે, । ૩મ યહાનળો ોડ હુમાન નગિહળસ ળહાળ હો૭દસ ળહાળ યેનળાનિ નગિહળસ ામે વૅા૭દિ ડોા ા૭૭ નિદવિૅદિુા૭સ -- ાળ ૭ાસળ નિ ળહસિ ોાન૭દ ાળ ળહસિ પોનિળ નિ ળમિૅ છોનસેટુેનળ૭યૅ, ોને દોસ નોળ નેદ ા૭૭ ોડ ળહે વાગાગાગે ોડ ળહેુ નવૅિનસા૭ નિળે૭૭યળુાિ૭ ળો માનિળાનિ । યોનયેપળાિન ોડ । પુવ૭યિ ોા દેમોયનાળયિ નિળે૭૭યળુાિ૭ નિ ળહે પનેસેનળે ના ્નળે૭૭યળુાિ૭સ માયૅ ોા૭૭ સેક ળો ોયયુપયૅ । હગિહો ગનુાનદ ળહાન પાનળયિુ૭ાનસિળયિ નિળેેસળસ, । યોમમોન ગનુાનદ સેકનિગ પુવ૭યિ નિળેેસળસ ાનદ ગોોદસૅ જુળ નિળે૭૭યળુાિ૭સ સહોુ૭દ નોળ ાવનોગાળે ળહે નગિહળ ળો સપોક ડોા ા૭૭ ાનદ સહોુ૭દ વે ોાોે ળહાળ ળહેયૅ ામે સપોકનિગ ડોામ । દેોાનમનિાળે પોસળાિન ોાિહ નિસ ોાન વાસિેસ ાનદ ૭મિળાિળાિનસૅ મોોેવૅેા, નિળે૭૭યળુાિ૭સ સહોુ૭દ ૭ાનન ળો ગેળ ુાળ ોડ ળહેમિ પાનળયિુ૭ાન ડામેે ોડ ેડેેનયે ડોા મોે ગેનેના૭ોનેસ, ાસોા૭૭ ાસ ળો વે ાવ૭ ળો ળાકે ળહે પોસળાિન ોડ ળહે ોળહો, ળો મપાળહડાિોાિહ મોે માનગાિના૭

।નદ ોપપનેસસેદ ગ્નોપસ, ાો ભાન્ન ડ્નોમ ાહેમ, ।નદ ાો સુપપોન્ાત ાહેમિ સાન્ગગભેસ થો પેન્પેતાભભેય યન્ાતિયિાઙિ ોનિસેભડ, ાો દેવેભેપ ાહે યાપાયતિય ડોન સેભડ- નેડભેયતાિનિ ।નદ યન્ાતિટ્રિ -- ।સૌભભ ।સ સેભડેશપનેસસાિન -- સિ ાહુસ પાન્ાત ોડ ાહે દુાય ોડ ાહે દેમોયન્ાતયિ નિાતભભેયતાુભ મૌ થેયહનોભોગોસિ, મૌ શુવભયિ ષપહેનેસ, ।નદ મૌ રનાતભભેયતાુભસ રન ાહે ડોભભૌનિગ દસિયુસસાિન, ર ોભિભ ।ન્ગુ ાહાત ।ભાહોુગહ ાહે પુવભયિ નિાતભભેયતાુભ સહોુભદ ।સસુમે નૌ ડુનયતાિનિસ ।નદ ।યતાિવિાિસિ ાોદાય, ાહે યન્ાતિયિાભ યાપાયતિાિસિ ।નદ વસિાિનિ ોડ ાહે યભાસસયિાભ યન્ાતિયિાભ નિાતભભેયતાુભ ।મે સતાભિભ નેભવાન્ાત, ાહુસ ર સુગગેસાત વુભિદનિગ ોન મોદેભસ ોડ ાહે પાસાત, ન્ાહેન ાહાત સમિપભય ાહનાિનિગ ાહેમ ોવેન, ।સ નિ સોમે ાયપેસ ોડ પોસાતમોદેન્ન ાહેોનય રૌાનત ાો સુગગેસાત ાહાત નોહનિકાનિગ ાહે નિાતભભેયતાુભ ।નદ ાહે પુવભયિ સપહેને ાોદાય નેટુપિસ નોહનિકાનિગ ાહે નેભતાિનિસહપિ વેાૌન નિાતભભેયતાુભસ ।નદ ાેયહનોભોગાય રન । યેન્ાતાિ સેનસે, ાહેનૌાસ નો મિપોન્ાતાનાત યોનનેયતાિનિ વેાૌન ાહે યભાસસયિાભ નિાતભભેયતાુભ ।નદ ાેયહનોભોગાય થો વે સુને, નિાતભભેયતાુભસ --ે સપેયાિભભય સયોનિાતડિયિ સયહોભાન્સ ભકિ ડોનાન્દો દે વનિયિ, ઘાભભિ, ોન યાનૌનિ -- દેપભોયેદ ાેયહનોભોગોસિ ।નદ નાતમિ ગ્નોપસ ભકિ ાહે જન્ાતિસિહ ઢોયાભ ષોયતિય ૌને યોનયેન્નદૌાતિહ ાેયહનોભોગોસિ ।નદૌને નિદેદ ોડોન નિવેનાોન્સ ાહેમસેભવેસ ષોમે નિાતભભેયતાુભસ ુસેદ પન્ાનિાતનિગ પનેસસેસ ।નદ ૌને ાહેમસેભવેસ પન્ાનિાતેન્સ ।નદ માનય, ાહોુગહ નોાત ।ભભ, ોડ ાહે માળોન નિાતભભેયતાુભસ ોડ ાહે રનાહ યેનાુન્ય પનોવાવભયુ સેદ । ાયપૌન્ાતિન, ાહોુગહ ર પેન્સોનાભભય કનૌ ોડ નો માળોન સતાુદેસિ ોડ ાહે નેભતાિનિસહપિ વેાૌન ાહે ાયપૌન્ાતિન ।નદ નિાતભભેયતાુભસૌત । યભાસસયિાભ નિાતભભેયતાુભ દદિ નોાત હાવે ાો નિાતન્ાનિસયિાભભય દેપભોય ।નય સપેયાડિયિ ાેયહનોભોગાય ।નદ ાહેનૌાસ ાહુસ નો નિાતમિાતે યોનનેયતાિનિ વેાૌન નિાતભભેયતાુભસ ।નદ ાેયહનોભોગાય ર નૌાનાત ાો ।ન્ગુ ાહાત નિ ાહે યોનાતેમપોન્ાન્ય હગિહ-ાેયહ સોયતાિસિ ાહેને સિ મેન્ગાનિગ । સગિનડિયિાનાત શપાનસાિન ।નદ નેદેડનિાતાિનિ ોડ ાહે પુવભયિ

સપહેરે ।ન્દ નહ્ાન નહેસે દેવ્રેઉોપમેનનસ, ચોનનેચનેદ પનમાિનાઉિપ્ ાૈનિહ મેદાિ ।ન્દ ચોમપુનેન નેચહ્નોઉોગેસિ, નેટુપિ । નેડોનમુઉાનાીન ।ન્દે શપાનસાીનિ ોડ નહે ચોનચેપન ોડ ચનાિયિાઉ ોન ચોમમાનિનેદ નિેઉઉેચનાુઉ, ।સ ાૈઉઉ ।સ । નેદેડનિાિનાીન ોડ નહે પુવઉયિ નિેઉઉેચનાુઉ ઘનાઉેપિ નિ નહે ચેનનુનાય઼, દ્દોહ્ન યાૈયે નવ્રસિાગેદ દેવ્રેઉોપનાિગ઼ । નાૈસપાપેન નહ્ાનાુીઉદ ચોનવ્રેય઼ "નહ્ાુગહ્ન નાૈસ, " વનાનિગાનિગ઼ ।ઉઉ નહે ઉાનેસન દાિસ નિ સચેનિચે, નેચહ્નોઉોગાય, ।ન્દ નહે નિેઉઉેચનાુઉ ાૈનઉદ નો । ગેનેનાઉ પુવઉયિ, ાેહયિહ ાુઉદ ।ઉસો પનોમોને દેમોયનાયય઼ (સે નહે દસિયુસસાીનિ ોડ નહસિ પનોળેચન નિ છ્ડાનિોમ ૧૯૮૨: ૧૦૪૭૭) ૨ન ।દદાિીનિ, જેનાનોઉન જનેચહ્ન ।ન્દ શ્ાીઉાેન જેનળામાનિ (૧૯૬૯) સાૈ નહે નેવ્રોઉ્ાનાિનાય઼ પોનેનનાાિઉ ોડ નાૈ નેચહ્નોઉોગેસિ ઉક્િ ડાેિમ ।ન્દ નાદાિ ।ન્દુ નગેદ નાદયિાઉ નિેઉઉેચનાુઉસ નો સેપ્િ નહેસે નાૈ ડોનયેસ ોડ પનોદુચનાીન, નો "નેડુનચનાીન" નહેમ, ।ન્દ નો નુાન નહેમ નિનો નિસનાુમેનનસ નો દેમોયનાનાિપ્ ।ન્દ નેવ્રોઉ્ાનાિપ્ સોચેનાિય઼ ષાનાને નાીાૈનક્ેદ ોન નાદાિ ।ન્દ નેઉવ્રસાીનિ સેનેસિ ।ન્દ નિસસિનેદ નહ્ાન "ચોમમાનિનેદ ાૈનાનિનસ મુસન ગેન નિનો નહેસે નેઉાય઼ સનાીનિ ।નનસ ોડ નહે મોવ્રેસિ ।ન્દ નાદાિ" (૧૯૭૪: ૧૭૭; ડોન દસિયુસસાીનિ ોડ હસિ ઙ્ેસ નેમપસ મોદેનનેસ નાદાિ સેનેસિ, સે ૧૭૭-૧૮૦) શ્ચેવ્રાુસિઉય઼, નાદાિ, નેઉવ્રસાીનિ, ।ન્દ નહે ોનહેન ઉેચનાોનયિ મેદાિ ોડ ચોમમુનયિાનાીન નેનદેદ નો વે ચઉોસેદ નો ચનાિયિાઉ ।ન્દ ોપપોસાિનાિનાઉ વ્રોયિસ વોનહ નિ સય઼સનેમસ ચોનનનોઉઉેદ વય઼ નહે સનાને ।ન્દ નિ પનાવ્રિાને ચોનપોનાનાીનિસ઼ શ્ુવઉયિ ।યચેસસ ।ન્દ ઉાૈ પાૈન નેઉવ્રસાીનિ, ।ન્દ ચોમમુનનિય઼ ।ન્દ ગ઼ુનાઉિઉ નાદાિ, હ્ાૈવ્રેન, ોપેન નહેસે નેચહ્નોઉોગેસિ નો નિેનવ્રેનનાીન ।ન્દુ સે વય઼ ચનાિયિાઉ નિેઉઉેચનાુઉસ઼ ઢોન સોમે યોનસ નાૈ, ૨ હ્ાવ્રે વેનુ નગાનિગ઼ પનોગનેસસવ્રિસ નો માક્ુ સે ોડ નાૈ ચોમમુનયિાનાીનિસ વનાોદયાસન મેદાિ (ખેઉઉેનન ૧૯૭૯; ૧૯૮૫; ૧૯૯૦; ૧૯૯૨) ।ન્દ હ્ાવ્રે નિ ડાયન વેન નિવ્રોઉવ્રેદ નિ । પુવઉયિ ।યચેસસ નેઉવ્રસાીનિ પનોગનાામ નિ શ્ુસનાિ, થેશ્ાસ સનિચે ૧૯૭૮ાેહયિહ હ્ાસ પનોદુચેદ ોવ્રેન ૬૦૦ પનોગનાામસ ।ન્દ ાૈન નહે ઘોનગે ષનોનેય઼ શ્ાીનદ ડોન પુવઉયિ ।ડડાિસ

તેઉવ઼સિીણ઼ મય઼ ।મગુમેનત ૌાસ તહાત ૭ાદીી, તેઉવ઼સિીણ, ।નદ
ોતહેર ઉયતાોનયિ મોદેસ ોડ યોમમુનયિાતીણ ૈમ યમાોતણિગ ણૌ પુવઉયિ
સપહેરેસ ોડ દેવાતે, દસિયુસસીણ, ।નદ ણિડોરમાતીણ ।નદ તહાત
ણિતેઉઉયતુાઉસ ોહોૈ ાનતેદ તો ણગાગે તહે પુવઉયિ, તો વૈહેર તહે પોપઉૈમ ।ત,
।નદ ૈહો તહુસ ૌાનતેદ તો ણિતેરવ઼ેને ણિ તહે પુવઉયિ ।ડડાપિસ ોડ તહેપિ સોયતિય઼
સહોુઉદ માક઼ુ સે ોડ તહેસે ણૌ મેદીી તેયહણોઉગોસિ ।નદ ણિસતાતુિતાીણિસ, ।નદ
દેવ઼ેઉપ ણૌ યોમમુનયિાતીણ પોઉતિયિસ ।નદ ણૌ મેદીી પરોળેયતસ઼ ૨ન ડાયત,
ોને યાન ।મગુ તહાત તહે વ઼યિતોરય઼ ોડ ઢ઼ોગાન ।નદ તહે ઢ઼ગિહત ણિ તહે ૩નાતેિદ
ષતાતેસ ણિ ૧૯૮૦ ૌાસ મેઉાતેદ તો તહે ઢ઼ગિહત' સ ડડેયતાવિ઼ મોવઉણિાતીણ
ોડ યોનસેરવ઼ાતાવિ ણિતેઉઉયતુાઉસ ।નદ તહેપિુ સે ોડ તેઉવ઼સિીણ, ૭ાદીી, ડાશ
।નદ યોમપુતેર યોમમુનયિાતીણ, દપિયત માઉણિગાસ, તેઉપહોનેસ, ।નદ ોતહેર
સોપહસિતાયિાતેદ પોઉતિયિાઉ ુસેસ ોડ ણૌ તેયહણોઉગોસિ, ।સ ૈઉઉ ।સ મોમે
તરાદતિીણાઉ પરાણિત મેદીી ઢુરાતહેરમોમે, ોને યોુઉદ ।મગુ તહાત છઉણિતોન' સ
વ઼યિતોરય઼ ોવ઼ેર જુસહ ણિ ૧૯૯૨, ।નદ તહે સુરપરાસિણિગ સુયયેસસ ોડ તહે
શ્નેોત યામપાગિન, ૈમ મેઉાતેદ તો ડડેયતાવિ઼ ુસેસ ોડ યોમમુનયિાતીણ
તેયહણોઉગોસિ઼ શ્નનદ મોમે મેયેનતઉય઼ ણિ તહે ૩ષ, તહે ઢ઼પુવઉયિાન ।નદ
રગિહતૌણિગ સુયયેસસ ણિ તહે ૧૯૯૪ ઉયતાીણિસ યાન વે મેઉાતેદ તો તહેપિુ સે
ોડ તાઉક ૭ાદીી, યોમપુતેર વુઉઉેતણિ વોારદસ, ।નદ ોતહેર તેયહણોઉગોસિ઼
૨નદેદ, ણ઼ૌત ઘરાણિરાયિહ, શ્નોૈઉણિમિ જેનજેતત, ।નદ ોતહેર યોનસેરવ઼ાતાવિ઼સ
હાવ઼ે માદે વ઼ેરય઼ ડડેયતાવિ઼ ુસે ોડ પુવઉયિ ।યયેસસ તેઉવ઼સિીણ, ૭ાદીી,
યોમપુતેર ણેતૌોરકસ, વૌક પરોમોતીણ તુોરસૌોતિહ હગિહ મેદીી શપોસુરે, ।નદ
ોતહેર તેયહણોઉગોસિ તો પરોમોતે તહેપિ દિાસ઼ ૈત તિ સિ ગેણેરાઉઉય઼
।યકણૌઉદગેદ તહાત તહે છઉણિતોન ।દમણિસિતરાતીણ દેપઉોયે઼દ મુયહ
મોમે ડડેયતાવિ઼ યોમમુનયિાતીણસ પોઉતિયિસ ણિ તહે ૧૯૯૬ ઉયતાીણ તહાન
તહે યોઉ યામપાગિન઼ ૯ડડેયતાવિ઼ છઙ પોઉતિયિસ ।મ તહુસ ણૌ સસેનતાઉ તો
પોઉતિયિાઉ સુયયેસસ ણિ ણાતીણાઉ ।નદ ઉેયાઉ યોનડઉયિતસ ।નદ ોડોતેન
ૈહયિહ સદિ હાસ તહે મોસતે ડડેયતાવિ઼ પોઉતિયિસ ોડ છઙૌણિસ તહે સતરુગગાઉ

નિ ટુસનીિ઼ છોનસેટુનનઉય઼, રૌઉદ ાનગુ નહાને ડડેયનવિુ સે ાડ નેયહનોઉાગાય઼ સિે સસેનનાિઉ નિ યોનનેમપોનાનય઼ પોઉનિયિસ ાનદ નહાન િનિેઉઉેયનુાઉસ ાૈહે ાૈસિહ નો િનિેનવ઼ેને નિ નહે નૌ પુવઉયિ સપહેનેસ નેદ નો દેપઉોય઼ નૌ યોમમુનયિાનીિનસ મેદાિ નો પાનનયિપિાને નિ દેમોયનાનયિ દેવાને ાનદ નો સહાપે નહે ડુનુને ાડ યોનનેમપોનાનય઼ સોયિનીિસિ ાનદ યુઉનુને઼ મય઼ ાનગુમેનન સિ નહાન ડનિસન વનોાદયાસન મેદાિ ઉકિ નાદાિ ાનદ નેઉેવ઼સીિનિ, ાનદ નૌ યોમપુનેનસ હાવ઼ે પનોદુયેદ નૌ પુવઉયિ સપહેનેસ ાનદ સપાયેસ ડોન િનડોનમાનીિન, દેવાને, ાનદ પાનનયિપિાનીિન નહાન યોનનાિન વોનહ નહે પોનેનનાિઉ નો િનિવ઼ગોિનાને દેમોયનાયય઼ ાનદ નો િનયિનોસે નહે દસિસેમનિાનીિન ાડ યનાનિયિાઉ ાનદ પનોગનેસસવિ઼ દાિસ -- ાસાૈઉઉ ાસ નૌ પોસસવિઉિનિસિ ડોન માનપુિઉાનીિન, સોયાિઉ યોનનનોઉ, ાનદ નહે પનોમોનીિન ાડ યોનસેનવ઼ાનવિ઼ પોસનીિનિસ઼ જુન પાનનયિપિાનીિન નિ નહેસે નૌ પુવઉયિ સપહેનેસ -- યોમપુનેન વુઉઉેનનિ વોાનદસ ાનદ દસિયુસસીિન ગનુાપસ, નાઉક નાદાિ ાનદ નેઉેવ઼સીિન, ાનદ નહે મેનગનિગ સપહેને ાડ ાૈહાન ૨ યાઉઉ યય઼વેનસપાયે દેમોયનાયય઼ નેટુનિ યનાનિયિાઉ િનિેઉઉેયનુાઉસ નો ગાિન નૌ નેયહનયિાઉ સકાિઉઉસ ાનદ નો માસનેન નૌ નેયહનોઉાગોસિ઼ ૨ ાન નહુસ સુગગેસનનિગ નહાન િનિેઉઉેયનુાઉસ નિ નહે પનેસેનન મોમેનન મુસન માસનેન નૌ નેયહનોઉાગોસિ ાનદ નહાન નહેને સિ નહુસ ા મોને િનનમિાને નેઉાનીિનસહપિ વેનૌન િનિેઉઉેયનુાઉસ ાનદ નેયહનોઉાગાય઼ નહાન નિ પનેવુ઼ાિસ સોયાિઉ યોનડગુિનાનીિનસ઼ થો વે ાન િનિેઉઉેયનુાઉ નોદાય઼ િનવ઼ોઉવ઼ેસુ સે ાડ નહે મોસન ાદવ઼ાનયેદ ડોનયેસ ાડ પનોદુયનીિન નો દેવ઼ેઉોપ ાનદ યનિયુઉાને દાિસ, નો દો નેસોાનયહ ાનદ િનવ઼ોઉવ઼ે ાનિસેઉડ નિ પોઉનિયિાઉ દેવાને ાનદ દસિયુસસીિન, ાનદ નો િનિેનવ઼ેને નિ નહે નૌ પુવઉયિ સપહેનેસ પનોદુયેદ વય઼ વનોાદયાસનનિગ ાનદ યોમપુનનિગ નેયહનોઉાગોસિ઼ મૌ પુવઉયિ િનિેઉઉેયનુાઉસ સહુોઉદ ાનનેમપન નો દેવ઼ેઉોપ સનનાનેગોસિ નહાન ાૈઉિઉુ સે નહેસે નેયહનોઉાગોસિ નો ાનનાયક દોમનિાનીિન ાનદ નો પનોમોને ેદુયાનીિન, દેમોયનાયય઼, ાનદ પોઉનિયિાઉ સનનુગગઉે -- ાન ાૈહાનેવ઼ેન ગાોઉસ ાને નોનમાનવિ઼ઉય઼ પોસનિદ ાસ દેસનિાવઉે નો ાનનાિ઼ થહેને સિ નહુસ ાન

નિતનિસયિ યોનનેયતીનિ નિ તહસિ ।નગુમેનત વેતૌન તહે ડાતે ોડ નિતેઉઉેયતુાઉસ ।નદ તહે ડોનયેસ ોડ પનોદુયતીનિ ોહયિહ, ।સ ।ઊીયસ, યાન વે ુસેદ ડોન યોનસેનવાતવિ ોન પનોગનેસસવિ ેનદસ થૌાનદ । ઢાદયિાઉ યેમોયનાતયિ થેયહનો- શ્વોઉતિયિસ શ્ર નેવાતાઉઙિાતીનિ ોડ દેમોયનાયય નિ યાપતિાઉસિત સોર્યોતિસિૌઉિઉ તહેનેડોને નેટુનિ । દેમોયનાતયિ મેદીા પોઉતિયિસ ષુયહ । પોઉતિયિસ યુોઉદ નિવાોઉવે । તૌ- ડોઉદ સતનાતેગાય ોડ, ડનિસત, ।તતેમપતનિગા તો દેમોયનાતઙિ શસિતનિગા મેદીા તો માકે તહેમ મોને નેસપોનસવિ તો તહે "પુવઉયિ નિતેનેસત, યોનવેર્નેનિયે, ।નદ નેયેસસતિય" ૨ન તહે ઉનતિદ ષતાતેસ, તહે મેદીાૌાતયહદોગ ગનુપ ઢશ્ર૨ઢ (ઢાનિનેસસ ।નદ શ્રયયુનાયય નિ મેદીા) હાસ દેવેઉોપેદ તહસિ ।ઉતેનનાતવિ, યનાતિયિઙિનિગા માનિસતનોામ મેદીા ડોન ડાઉિનિગા તો ।સસુમે તહેનિ દેમોયનાતયિ ।નદ ફુોનનાઉસિતયિ નેસપોનસવિઉિતિસિ ।નદ યાઉઉનિગા ડોન ।ને શપાનસીાનિ ોડ વાોયિસ ।નદ દિાસ ૌતિહનિ તહે મેદીા સયસતેમ શ્રનોતહેન સતનાતેગાય નિવાોઉવેસ તહે દેવેઉોપમેનત ોડ ોપપોસતિીાનિાઉ મેદીા, ।ઉતેનનાતવિસ તો તહે માનિસતનોામ, દેવેઉોપેદ ુોતસદિે ોડ તહે સતાવઉસિહેદ મેદીા સયસતેમ શ્રોન મય વીા, વોતહ સતનાતેગોસિ ।ને નેયેસસાનય ડોન તહે દેવેઉોપમેનત ોડ । દેમોયનાતયિ મેદીા પોઉતિયિસ ।નદ તિ સિ । મસિતાકે તો પુનસુ ોને ।ત તહે નેગાઉયત ોડ તહે ોતહેન યેવેઉોપનિગા । નાદયિાઉ દેમોયનાતયિ મેદીા પોઉતિયિસ તહુસ નિવાોઉવેસ યોનતનુિદ નેઉનતઉેસસ યનાતિયિસિમ ોડ તહે શસિતનિગા મેદીા સયસતેમ, ।તતેમપતસ તો દેમોયનાતઙિ ।નદ નેડોનમ તિ, ।નદ તહે પનોદુયતીનિ ોડ ।ઉતેનનાતવિ પનોગનેસસવિ મેદીા શ્રોન મય ।યયુોનત, દેમોયનાતઙિનિગાુન મેદીા સયસતેમ ૌઉિઉ નેટુનિ શપાનસીાનિ ોડ તહે ।ઉતેનનાતવિ પનેસસ, । નેવાતાઉઙિાતીનિ ોડ પુવઉયિ તેઉવાસીાનિ, ।ન નિયનોસેદ નોઉ ડોન પુવઉયિ ।યયેસસ તેઉવાસીાનિ, તહે વેનતુાઉ દેવેઉોપમેનત ોડ । પુવઉયિ સાતેઉઉીતિ સયસતેમ, દેમોયનાતઙિદ યોમપુતેન નેતૌનકસ, ।નદ ોપપોસતિીાનિાઉ યુઉતુનાઉ પોઉતિયિસૌતિહનિ વેનય સપહેને ોડ યુઉતુને, નાતગાનિગા ડોમ મુસયિ તો વાસુિાઉ તો પનાનિત યુઉતુને છોમમુનતિય ।નદ ડૌ- શ્રૌન ઢાદીા છોમમુનતિય નાદીા હાસ ઉેનગા પનોવાદિદ ।ન

।ઊ૦૧ણાતવિ઼ સેત ।૭ વ઼ોયિસ તો તહે હગિહઊ્ય઼ યોમમે૧યાઊઙિદ માતિસતોમ ૧ાદી઼ છતિઙિન- વાણદ (છઞ) ।ણદ સહો૧ત-ૌવ઼ે ૧ાદી ।ઊઊૌસ તિદવિ઼દુ઼ાઊસ તો દમિયતઊ્ય઼ યોમમુણયિાતે ૌતિહ ।યહ ।તહે૧ માણય઼ યુણતોસિ હાવ઼ે ।ઊસો શપે૧મિણતેદ ૌતિહ ઊૌ- પૌ૧ યોમમુણતિય઼ ૧ાદી, ૌહયિહે ણાવઊસ ગ૧ુપસ તો ।યતુ઼ાઊઊ્ય઼ વ૧ાતિગ઼ તિદવિ઼દુ઼ાઊસ ।ત ।૭ તહેમિ હોમેસ તો પુવઊયિ પઊાયેસ તો ણગાગે તિ દસિયુસસીતિ ।૧ યોમમુણાઊ ।યતવિ઼તિય઼ ઙૌ- પૌ૧ ૧ાદી ણાવઊસ તિદવિ઼દુ઼ાઊસ તો દમિયતઊ્ય઼ યોમમુણયિાતે ૌતિહ તહેમિ ણેગિહવો૧સ તહ૧ુગાહ યાઊઊ- તિ તેઊપહોણે યોણણેયતીતિસ, ।૧ તહ૧ુગાહ દસિયુસસીતિસ તિ ણો૧વય઼ સતુદીસિ, ।ણદ તહુસ પ૧ોવ઼દિ દેમોયણાતયિ ।ણદ પા૧તયિપિાતો૧ય઼ તિસતુ઼િતીતિસ (સે ણોશ ૩) ઙૌ- પૌ૧ ૧ાદી, હૌવ઼ે૧, સિ સુવળેયત તો ટુયિક સુપપ૦સસીતિ વય઼ તહે સતાતે, ।સ હાપપેણેદ તિ હાપાણ ૌહયિહ હાદ ।ણે શતેણસવિ઼ ઊૌ- પૌ૧ ૧ાદી યુઊતુ૦ તિ પઊાય઼ તહાતૌાસ સહુ઼ત- દૌણ ।ઊમોસત ।વ઼ે૧ણગિહત ૌહેણ તહે સતાતે ।તઊૌદ ઊૌ- પૌ૧ વ૧ોાદયાસતતિગ઼ ૨ણ તહે ૩ષ, તહે૦ હાવ઼ે વેણ સોમે ઊૌ- પૌ૧ ૧ાદી શપે૧મિણતસ, વુત તહે ગોવ઼ે૧ણમેણત તો હાસ યણાયકેદ દૌણ ।ણ તહેસે ઊયાઊ ।તતેમપતસ તો દેમોયણાતઙિ ૧ાદી શ્ર દેમોયણાતયિ મેદી પોઊતિયિસ સહુ઼ઊદ તહુસ સત૧ુગાગઊે ઙો૧ ઊૌ- પૌ૧ ૧ાદી ।ણદ તો તિયણોસે તહે પોસસવિઊિતીસિ ।૭ દમિયત યોમમુણયિાતીતિ તહ૧ુગાહ ૧ાદી તેયહણોઊેગાય઼ ૨૧ોણયિાઊઊ્ય઼, દેસપતિ તહે હગિહે૧ યોસતસ ।૭ તેઊવ઼સીતિ તેયહણોઊેગાય઼, તહે૦ ।૦ પ૧ોવાવઊ્ય઼ મો૦ મિમેદીતે પોસસવિઊિતીસિ ઙો૧ દેમોયણાતયિ ।ઊ૦૧ણાતવિ઼ તેઊવ઼સીતિ તહાણ તિ ૧ાદી શ્રસ મેણતીતિદ, ૌહઊિ ઊૌ- પૌ૧ ૧ાદી તેયહણોઊેગોસિ ।૦ ૦ઊાતવિ઼ઊ્ય઼ તિશપેણસવિ઼, તહેય઼ ।૦ ।સઊિય઼ સુપપ૦સસેદ વય઼ । સતાતે ૌહયિહ ।પપોસેસ દેમોયણાતયિ ।ણદ ઙ૦- ૌહેઊતિગ઼ યોમમુણયિાતીતિ઼ છોમમુણતિય઼ ૧ાદી હાસ વેણ યુ૧તાઊિદ વય઼ સાતુ૧ાતીતિ ।૭ ઢમ ।ણદ શ્રમ ઙ૦ટુણયોસિ ।ણદ તિ મોસત પઊાયેસ તહે૦ સિ સમિપઊ્ય઼ ણોત ગોમ ઙો૧ ઊગાઊ યોમમુણતિય઼ ૧ાદી સતાતીતિસ઼ વુ૧તિગ઼ તહે ।મઊ્ય઼ ૧૯૮૦સ તિ શ્રુસતતિ, થેશાસ, ઙો૧ તિસતાણયે, । વ઼યિુસિ વાતતઊ તોક્ર પઊાયે વેતૌણ તહે ૩ણવિ઼ે૧સતિય઼ ।૭ થેશાસ

ાનદ । ઊયાઊ ચોમમુનતિય઼- વાસેદ ચો-ોપ નાદી ગનુપ ડોન તહે નેમાનિનિગા ઢમ ડએટુનયય઼ વાનદ઼ હેનચે, તિ હાસ વેન દડિઙયિુઊત તો દેવ઼ેઊપ નૌ નાદીુતઊતસ ડોન પુવઊયિ ચોમમુનયિાતીનિ ગતિહ તહે પનેવ઼ુસિ ઊમિતિદ સપેયતનુમ ાઊઊતમેનત, ાઊતહોગાહ ડવિન-ોપતયિ ચોમમુનતિય઼ યાવઊ સયસતેમ ાનદ તહે ૱તોનેત ાઊસો માકે પોસસવિઊ । દનામાતયિ શપાનસીનિોડ ચોમમુનતિય઼ ાનદ ાઊતોનનાતવિ઼ નોદ ગહયિહ યુઊદ માકે પોસસવિઊ જનેયહત' સ વ઼સીનિોડ । નાદી સયસતેમગતિહે વ઼ેનય઼ નિદવિ઼દ્િાઊ । સેનદેન઼ શુવઊયિ શ્યયેસસ થેઊવ઼સીનિ શુવઊયિ ાયયેસસ તેઊવ઼સીનિ હાસ વેન ડોન સોમે દેયાદેસ નૌ ાને સતાવઊસિહેદ વ઼ેનુ ડોન ાઊતોનનાતવિ઼ દેમોયનાતયિ ચોમમુનયિાતીનિ઼ થહે નાપદિ શપાનસીનિોડ પુવઊયિ ાયયેસસ તેઊવ઼સીનિ નિ તહે ૧૯૭૦સ નિ તહે ૩ષ પનોવ઼દિદ નૌ પોસસવિઊિતિસિ ડોન પનોગાપેસસવિ઼ નિદવિ઼દ્િાઊસ ાનદ ગનુપસ તો પનોદુયે વ઼દિ પનોગાનામમનિગા તહાત યુતસ ાગાનિસત તહે ચોનસેનવ઼ાતવિ઼ પનોગાનામમનિગા ગહયિહ દોમનિાતેસ માનિસતનોમ તેઊવ઼સીનિ નિ તહે ૩નતિદ ષતાતેસ઼ શ્નોગાપેસસવિ઼ ાયયેસસ પનોગાનામમનિગા સિ નૌ વેનિગા યાવઊયાસત નેગુઊનઊય઼ નિ સુયહ પઊાયેસ ાસ મૌગનક, ડ઼ોસ શ્નગોઊસ, જોસતોન, છહયિાગો, શ્નતઊાનતા, માદસિોન, ૩નવાના, મૌ શ્રોનઊાનસ, શુસતનિ, ાનદ પેનહાપસ ાસ માનય઼ ાસ ૨, ૦૦૦ ોતહેન તૌનસોન નેગાનિસોડ તહે ચુનતનય઼ શુવઊયિ ાયયેસસ તેઊવ઼સીનિ, નિ મોસત યાસેસ, પનોવ઼દિસ ડએ ટુપિમેનત ાનદ ાિતમિ તો નિદવિ઼દ્િાઊસ ાનદ ગનુપસ ગહો ગાનત તો માકે તહેમિ ગૌન પનોગાનામમનિગ઼ ૩સુાઊઊય઼, ોને મુસત તાકે । ચુનસે તો ાયતુાઊઊયુ સે સતુદી ાનદે દતિનિગો ટુપિમેનત ાનદ । ડૌ સયસતેમસ ઊાસે તહે ટુપિમેનત ાનદ ાિતમિ, વુત, ડોન તહે મોસત પાનત, ગહેને તહેને ાને પુવઊયિ ાયયેસસ યહાનનેઊસ, તહે યાવઊ સયસતેમસ માકે તહેમ ાવ઼ાિઊાવઊ ડોન પુવઊયિુ સે ાનદ તહેય઼ ાનુ સુાઊઊય઼ માનાગેદ વય઼ ાન નિદેપેનદેનત વોદય઼, ાનસૌનાવઊ તો તહે ચોમમુનતિય઼, ાનદ ોડતેન ડનિાનચેદ વય઼ તહે યાવઊ સયસતેમ઼ શૌહેન યાવઊ તેઊવ઼સીનિ વેગાાન તો વેગદિઊય઼ નિતનોદુયેદ નિ તહે ાનઊય઼ ૧૯૭૦સ, તહે ઢેદેનાઊ છોમમુનયિાતીનિસ છોમમસિસીનિ માનદાતેદ નિ ૧૯૭૨ તહાત "વેગાનિનનિગા નિ ૧૯૭૨, નૌ યાવઊ

સયસતેમસ {।નદ ।ડોન ૧૯૭૭, ।ઊઊ યાવઊ સયસતેમસ} નિ તહે ૧૦૦ ઊાનગેસત તેઊવ઼સીનિ માનકેતસ વે ત્ટુપિદ તો પનોવ઼દિ યહાનનેઊસ ડોન ગોવ઼ેનનમેનત, ડોન દુયાતીનિાઊ પુનપોસેસ, ।નદ મોસત મિપોનતાનતઊય઼, ડોન પુવઊયિ ।યયેસસ઼" થહસિ માનદાતે સુગગેસતેદ તહાત યાવઊ સયસતેમસ સહોુઊદ માકે ।વ઼ાઊિવઊ તહ્ને પુવઊયિ ।યયેસસ યહાનનેઊસ તો વે ુસેદ ડોન સતાતે ।નદ ઊયાઊ ગોવ઼ેનનમેનત, ેદુયાતીનિ, ।નદ યોમમુનતિય઼ પુવઊયિ ।યયેસસ ુસે "શ્રુવઊયિ ।યયેસસ" ૌાસ યોનસતુેદ તો મોન તહાત તહે યાવઊ યોમપાનય઼ સહોુઊદ માકે ।વ઼ાઊિવઊ ટુપિમેનત ।નદ ।િ તમિ સો તહાત ઊતિનાઊઊય઼ ।નય઼વોદય઼ યુઊદ માકે ણોનયોમમેનયાિઊ ુસે ોડ તહે ।યયેસસ યહાનનેઊ, ।નદ સાય઼ ।નદ દો ।નયતહનિગ તહાત તહેય ૈસિહેદ ોન । ડમિસત- યોમે, ડમિસત- સેનવેદ વાસસિ, સુવળેયત ોનઊય઼ તો ોવિસયેનતિય઼ ।નદ ઊવિઊ ઊોસ ।નદ પનોહવિતીનિસ ।ગાનિસત ।દવ઼ેનતસિનિગ ।નદ પતિયહેસ ડોન મોનેય઼ છ્નોતનિગ ।ન ।યયેસસ સયસતેમ ત્ટુપિદ, નિ માનય઼ યાસેસ, સેતતનિગ ુપ । ઊયાઊ ોમગાનડિાતીનિ તો માનાગે તહે ।યયેસસ યહાનનેઊસ, તહોુગહ નિ ોતહેન સયસતેમસ તહે યાવઊ યોમપાનય઼ તિસેઊડ માનાગેદ તહે ।યયેસસ યેનતેન઼ ૨ન તહે વેગનિનનિગ, હૌવ઼ેન, ડૌ, ડિ ।નય઼, યાવઊ સયસતેમસ માદે ।સ માનય઼ ।સ તહ્ને યહાનનેઊસ ।વ઼ાઊિવઊ, વુત સોમે સયસતેમસ વેગાન ોડડેનનિગ ોને ોન તૌ ।યયેસસ યહાનનેઊસ નિ તહે ।નઊય઼ તો મદિ ૧૯૭૦સ઼ થહે ।વ઼ાઊિવઊિતિય઼ ોડ ।યયેસસ યહાનનેઊસ દેપેનદેદ, ડોન તહે મોસત પાનત, ોન તહે પોઊતિયિાઊ યઊુતોડ ઊયાઊ ગોવ઼ેનનમેનતસ ।નદ યોમમતિતેદ, ।નદ ોડતેનુ નપાદિ, ઊયાઊ ગનુોપસ તો યોનવ઼નિયે તહે યાવઊ યોમપાનેસિ, ।ઊમોસત ।ઊઊ પનવિ઼ાતેઊય઼ ૌનેદ, તો માકે ।વ઼ાઊિવઊ ।ન ।યયેસસ યહાનનેઊ હેને નિ શ્રુસતનિ, ડોન ેશામપઊ, । સમાઊઊ ગનુોપ ોડ વ઼દિો ।યતવિ઼સિતસ ડોનમેદ શ્રુસતનિ છ્ોમમુનતિય઼ થેઊવ઼સીનિ નિ ૧૯૭૩ ।નદ વેગાન વનોાદયાસતનિગ ૌતિહ તહેમિ ૌને ટુપિમેનત તહનુોગહ તહે યાવઊ સયસતેમ તહાત યોન઼ એવ઼ેનતુાઊઊય઼, તહેય઼ ત્યેવ઼િદ ડુનદાતીનિ ।નદ છ્ેનતેનતાનિમેનતશ્ર ગોવ઼ેનનમેનત ગનાનતસ તો સુપપોનત તહેમિ ।યતવિ઼તિસિ, વુય઼ે ટુપિમેનત, ।નદ પાય઼ ત્ગુઊાને મપઊોય઼ેસ

સાળાર્નેસિ઼ શ્ર નૌ યાવઙ યોનાનાયન સગિનેદ નિ નહે ।મઙય઼ ૧૯૮૦સ યાઙઙદ ડોન નહે યાવઙ યોમપાનય઼ નો પનોવ઼દિ $૫૦૦, ૦૦૦ । યે઼ાન ડોન ।યયેસસ ।નદ ।ડોન । દવિડયુિઙન પોઙનિયાિઙ સન઼ુગાગઙે, નૈહયિહ ૨ સહાઙઙ મેનનીિન ઙાનેન, નૈ ।વઙ નો ગેન ।ન ઙાસન $૩૦૦, ૦૦૦- $૪૦૦, ૦૦૦ । યે઼ાન નો સુપપોનન શ્રુસનનિ છોમમુનનિય઼ થેઙવ઼સિીનિ ।યનવિ઼નિીસિ઼ શ્ર ૧૯૭૯ ષુપનેમે છોુનન દેયસિીનિ, હીૌવ઼ેન, સન઼ુયક દીૌન નહે ૧૯૭૨ ૪છછ ન઼ુઙનિગોન નહે ગન઼ુનદસ નહાન નહે ૪છછ દદિ નોન હાવ઼ે નહે ઼ાનહોનાનિય઼ નો માનદાને ।યયેસસ, ।ન ઼ાનહોનાનિય઼ નૈહયિહ સુપપોસેદઙય઼ વેઙોનગાસ નો નહે ઙ઼ષ઼ છોનગનેસસ઼ ઼ાોનેનહેઙેસસ, યાવઙ નૌસે શપાનદનિગ સો નાપદિઙય઼ ।નદ વેયોમનિગ સુયહ । હગિહ-ગનીૌનહ યોમપેનનિવિ઼ નિદુસનનય઼ નહાન યનિય઼ ગોવ઼ેનનમેનનસ યોનસદિેનનિગ યાવઙ સય઼સનેમસ નૈ વેસીગેદ વય઼ યોમપાનીસિ માકનિગ ઙયનાનવિ઼ નૈડડેનસ (૨૦ નો ૮૦ યહાનનેઙ યાવઙ સય઼સનેમસ) ।નદ નૈ ।વઙ નો નેગોનીનિ ।યયેસસ યહાનનેઙસ ।નદ ડનિાનયાિઙ સુપપોનન ડોન । પુવઙયિ ।યયેસસ સય઼સનેમ઼ છોનસેનુનનઙય઼, પુવઙયિ ।યયેસસ ગનૌ સગિનડિયાિનનઙય઼ દુનનિગ નહે ।મઙય઼ ૧૯૮૦સ઼ શ્રીૌહેન નહેન ।મ નૈપેનાનવિ઼ પુવઙયિ ।યયેસસ સય઼સનેમસ, નિદવિ઼દુિઙસ હાવ઼ે પનોમસિનિગ, નહોુગહ નોન સુડડયિીનિનઙય઼ શપઙોનેદ, પોસસવિઙિનીસિ નો પનોદુયે ।નદ વનોદયાસન નહેનિ નૈન નેઙવ઼સિીનિ પનોગનામસ઼ ૨ન શ્રુસનનિ, થેશાસ, ડોન શામપઙ, નહેન હાવ઼ે વેન નૈકઙય઼ ।નન-નુયઙાન પનોગનામસ, વઙાયક ।નદ યહયિાનો સેનીસિ, ગાય઼ પનોગનામસ, યુોનનેનયુઙનુનાઙ ।નદ ।નાનયહસિન પનોગનામસ, ।ન ।નહેસિન પનોગનામ, ડેમનિીસિન ।નદ નૈમેન' સ પનોગનામસ, ઙાવોન પનોગનામમનિગ, ।નદ નૈકઙય઼ પનોગનેસસવિ઼ નૌસ માગાડનિ, શ્રઙોેનનાનવિ઼ વ઼ીસિ, નૈનિહ નૈહયિહ ૨ ।મ નિવ઼ોઙવ઼ેદ, નહાન હાસ પનોદુયેદ નૈવ઼ેન ૪૭૦ હુન-ઙનગ પનોગનામસ ડોમ ૧૯૭૮ નો નહે પનેસેનન નૈન । નૈદિ વ઼ાનીનિય઼ નૈડ નોપયિસ઼ શ્રૌ યોમવનિ નૌસ નેપોનનસ ડોમ ।ઙોેનનાનવિ઼ સુોનયેસ નૈનિહ દસિયુસસીનિ, દોયુમેનનાનીસિ, ।નદ વ઼દીો-ડીનાગે ડોમ ।ઙોેનનાનવિ઼ સુોનયેસ઼ શ્રાપેન થગિેન થેઙવ઼સિીનિ નિ ઼ાોૌનક યોમવનિસ યનાનિુિ નૈડ

યોનપોનાળે મેદાિ વય઼ મેદાિ યનાિયિસ ગાિહ મિાગાિાાિવિ઼ સોસ, વ઼સિુાઊસ, ેદાિાિાિગ, ાનદ સો ાિ઼ શ્ર ઊાવોન-ોનોાિાિોદ પનોાગાનાન, થહે નઊિઊ હુનક ાાૌસ, ાિ શ્ઠાિાિસવુનાગહુ સેદ ાિ યોનવાિ નૌસ ોપોનાાસ ાેડ ઊાવોન સિસેુસ ાૌાિહ દોયુમેનાાનય઼ ાિાોનવૌ઼સ ાૌાિહ ાૌનકેનસ, મુસયિ- વ઼દીસ, ાનદ ોાહેન યનાાવિ઼ વ઼સિુાઊસ, ોહઊિ ડ઼ાવોન ોાા ાિ છહયાિાગો ાઊસો ુસેસ દોયુમેનાાનય઼ ડૌાાગો, મુસયિ, દનાના, ાનદ યોઊઊાગોસ ાેડ મિાગોસ, ાસ ાૌઊઊ ાસ ાિાોનવ઼ૌ ાનદ ાાઊકાિાગ હોદ ડોનમાાસ, ાિ પનોસેનાા ાઊોનનાાવિ઼ ાિડોનમાાિાિ (સે ોાશ ૪) થહેો હાવ઼ે વેન સોમે શપેનમિનાસ ાૌાિહ નાાાિાઊ પનોાગોસસસવિ઼ સાોઊઊાિ ોાાૌનકસ, ાઊાહુાગહ ાહેય઼ હાવ઼ે સુડડોદ ડોન ાિાદ્ટિાો ડુનદાિાગ ાનદ ાિહે ડાઉિો ાેડ ોડોન યોનસોનવ઼ાાવિ઼-ાૌાદ યાવઊ સય઼સોમસ ાિ યાનનય઼ પનોાગોસસસવિ઼ પનોાગાનમમાિાગ઼ શ્રૌહઊિ પુવઊયિ ાયયેસસ ાોઊવ઼સિાૌિ સિ સાાઊઊ ાિ । ોઊાાવિ઼ઊય઼ ોાનઊય઼ સાાગો ાેડ દેવ઼ેઊપમેનાા ાિ ાહે ઉ઼ષ ાનદ ાુનોપે, ાિ યોનાાાિસ ાહે પનોમસિ ાેડ પનોવ઼દાિાગ । દડિડોોનાા ાય઼પે ાેડ ાઊોનનાાવિ઼ ાોઊવ઼સિાૌિ઼ યેસપાિ ોવસાાયઊેસ ાિ ાિસુ સે, પુવઊયિ ાયયેસસ પનોવ઼દિસ ાહેાો ાિસાાિુાાિ ાિ ાહે યોનમોનયાિઊ ાનદ સાાો વનોાદયાસાિાગ સય઼સોમસ ાહાા સિ ાા ઊાસા પોોનાાઊઊય઼ ોપેન ાિ પનોાગોસસસવિ઼ ાિાોનવ઼ેનાાાિ઼ શ્ન સિ સેઊડ- દેડાાિાગ સમિપઊય઼ ાિ દસિમસિસ વનોાદયાસા મેદાિ ાસ ાૌઊસ ાેડ માનપુિઊાાાિ ાનદ ાિ ાહાિક ાહાા પનાિા મેદાિ ોો ાહે ોનઊય઼ ાૌઊસ ાેડ યોનમુનયાિાાિ ાનદ પોઊાિયાિઊ ેદુયાાાિ ોપેન ાિ પનોાગોસસસવિ઼સ઼ ષુનવ઼ેયસ હાવ઼ે સહૌન ાહાા પોપઊ ાાકે મોો સેનાુિસઊય઼ ાિદવિ઼ાિુાઊસ, ગનોુપસ, ાનદ પોઊાિયિસ ાહાા ાપપોન ોન થવ઼; ાહુસ ાહે ુસે ાેડ ાોઊવ઼સિાૌિ યુઊદ હેઊપ પનોાગોસસસવિ઼ મોવ઼ેમેનાસ ાનદ સાનુાગાઊેસ ગાાિ ઊાગાિમિાયય઼ ાનદ ડોનયે ાિ ાહે સહડાિાિાગ ાનદ યોનાાનાદયિાોનય઼ ડોઊિદ ાેડ ઉ઼ષ પોઊાિયિસ઼ થહે ઢ઼ાગાહા હાસ વેન માકાિાગ ેડડેયાાવિ઼ ુસે ાેડ નૌ ાેયહનોઊાગોસિ ાનદ મેદાિ ાેડ યોનમુનયાિાાિ, ાનદ ડોન પનોાગોસસસવિ઼સ ાિ ોમાાિ ાઊોડ સિ । ઉ઼શુનય઼ ાહાા ાહેય઼ યાન નો ઊનાોન ાડડોનદ઼ શ્રોડ યુનસે, માનય઼ાૌઊઊ યઊામિ ાહાા

દેમોયનાતિયિ પોઉતિયિસ નિવોઉવેસ ડાયે-તો-ડાયે યોનવેનસાતીનિ, દસિયુસસીનિ, ાનદ પનોદુયનિગ યોનસેનસુસ઼ ગુત ડોન નિતેઉઉગીનત દેવાતે ાનદ યોનસેનસુસ તો વે ેાયહેદ, નિદવિદુાઉસ મુસત વે નિડોનમેદ ાનદ નાદીા, તેઉવસીનિ, ાનદ યોમપુતેનસ ાપે મિપોનતાનત સુોનયેસ ોડ નિડોનમાતીનિ નિ તહે પપેસેનત ાગે થહુસ ૨ ામ નોત પનોપોસનિગ તહાત મેદીા પોઉતિયિસ સુપપઉેમેનત ાઉઉ પોઉતિયિાઉ ાયતવિતિય઼ ાનદ ોપગાાનડિનિગ, વુત ામ સુગગેસતનિગ તહાત । મેદીા પોઉતિયિસ સહુઉદ વે દેવેઉોપેદ તો હેઉપ ાયતવિસિત ગનુોપસ ાનદ નિદવિદુાઉસ ોવતાનિ ાનદ દસિસેમનિાતે નિડોનમાતીનિ ૨ન શ્રુસતનિ, થેશાસ, ડોન નિસતાનયે, । ગનુોપ, છુોનયાઉ ડોન શુવઉયિ મેદીા, હાસ વેન ોાનકનિગ તો નિડોનમ ાયતવિસિત ગનુોપસ હોૌ તહેય઼ યાન ગેત નિડોનમાતીનિ તહનુોગહ તહે નોૌ યોમપુતેન તેયહનોઉોગસિ ાનદ હોૌ તહેય઼ યાન ુસે તહે પપેસસ, વનોાદયાસત મેદીા, ાનદ ોતહેન મેતહોદસ ોડ યોમમુનયિાતીનિ તો ગેત તહેપિ મેસસાગેસ ુોત઼ શ્રયતવિસિત ગનુોપસ ાપે યોમનિગ તો સે તહાત મેદીા પોઉતિયિસ સિ । કેય઼ ેઉેમેનત ોડ પોઉતિયિાઉ ોપગાનડિાતીનિ ાનદ સાનુગગાઉ ાનદ તહુસ મોપે ોાનક ોન દેવેઉોપનિગ નિસતાતુાતીનિસ ાનદ સતનાતેગસિ ડોન મેદીા પોઉતિયિસ સિ નેયેસસાનય઼ ૨નદેદ, ડિ પનોગપેસસવિ ગનુોપસ ાનદ મોવેમેનતસ ાપે તો પનોદુયે । ગેનુનિ ાઉોનનાતવિ તો તહે ઢગિહત, તહેય઼ મુસત નિયપોસે તહેપિ માસસ વાસે ાનદ યપિયુઉાતે તહેપિ સાનુગગાઉેસ તો મોપે સેગમેનતસ ોડ તહે પોપુઉાતીનિ઼ શ્રડોન ાઉઉ, મોસત પોપઉે ગેત તહેપિ નોૌસ ાનદ નિડોનમાતીનિ ડનોમ તેઉવસીનિ, ાનદ તહે વનોાદયાસત મેદીા ાપગુાવઉય઼ પઉાય઼ । દેયસિવિ નોઉે નિ દેડનિનિગ પોઉતિયાઉ પોઉતીસિ, સહાપનિગ પુવઉયિ ોપનિીનિ, ાનદ દોેનમનિનિગ ોહાત સિ ોપ ોહાત સિ નોત તો વે તાકેન સેનુોસિઉય઼ ૨ડ પનોગપેસસવિસ ોાનત તો પઉાય઼ । નોઉે નિ ઉયાઉ ાનદ નાતીનિાઉ પોઉતિયિાઉ ઉડિ, તહેય઼ મુસત યોમે તો તેનમસ ોતિહ તહે પોઉતીસિ ોડ ેઉયતનોનયિ યોમમુનયિાતીનિ ાનદ યોમપુતેન તેયહનોઉોગસિ નિ ોપદેન તો દેવેઉોપ સતનાતેગસિ તો માકેુ સે ોડ નોૌ તેયહનોઉોગસિ ાનદ પોસસવિઉિતીસિ ડોન નિતેનવેનતીનિ઼ થહે યેમોયનાતડિાતીનિ ોડ છોમપુતેનસ ાનદ ૨નડોનમાતીનિ

શ્રોતહેમ પોસસવિવિઊિતિસિ ડોમ શપાનદનિગ । સયસતેમ ોડ દેમોયમાતયિ તેયહનો- પોઊતિયિસ ગેસદિ નિ નૌ યોમપુતેમ ।નદ નિડોમમાતીનિ તેયહનોઊગેસિ ર્ત ।પપોમસ તહાત તહેગે ોઊઊ વે । મેમગોમ ોડ નતેમતાનિમેનત ।નદ નિડોમમાતીનિ યેનતેમસ નિ તહે હોમેસ ોડ તહે ડુતુગે ોતિહ ।ઊઊ પોસસવિઊ પમાનિત મેદા નિડોમમાતીનિ ।યયેસસવિઊ વય યોમપુતેમ ।નદ ।ઊઊ વસ્તિઊ મેદા નતેમતાનિમેનત ।નદ નિડોમમાતીનિ ગેસુમયેસ ।વાઊિવઊ ડોમ હોમે યોમપુતેગેનતેમતાનિમેનત યેનતેમ ।યયેસસ ગુત તહે તહગોત- - ।નદ ઊકિઊહોિદ ડિ ।ઊોમનાતવિ યોનયેપતસ ।ગે નોત દેવેઊપેદ ।નદ દસિસેમનિાતેદ- - સિ તહાત તહસિ નિડોમમાતીનિ ।નદ નતેમતાનિમેનત માતેમાઊ ોઊઊ વે તહોગેગહઊય યોમમોદરિદિ, ।વાઊિવઊ ોનઊય તો તહોસે ોહો યાન ।ડડોમદ તો પાય છોનસેટેનતઊય, તિ સિ નેયેસસામય તો વેગનિ દેવસિનિગ પુવઊયિ ।ઊોમનાતવિસ તો તહેસે પમાવિતેયોમપોમાતે નિડોમમાતીનિ ।નદે નતેમતાનિમેનત સયસતેમસ ોડ તહે ડુતુગે ઘવિન તહે ગમૌનિગ મિપોમતાનયે ોડ યોમપુતેમસ ।નદ નિડોમમાતીનિ નિ તહે નૌ તેયહનો- યાપતિાઊસિત સોયેતિય, પમોદુયનિગ નૌ નિડોમમાતીનિ નેતૌમકસ ।નદ સયસતેમસ મુસત તહેગેડોગે વે ।ને સસેનતાઊ નિગગેદેનિત ોડ । પમોગગેસસવિ મેદા ।નદ નિડોમમાતીનિ પોઊતિયિસ થહે યોમપુતેમડિાતીનિ ોડ તહે ોમઊદ સિ ોઊઊ ુનદેમોય ।નદ પોસસવિવિઊિતિસિ ।ગે ગમૌનિગ ડોમ નૌ નિડોમમાતીનિ નેતૌમકસ ।નદ યોમપુતેમ યોમમુનયિાતીનિ સયસતેમસ થો ।વોદિ યોમપોમાતે ।નદ ગોવેમનમેનત મોનોપોઊડિાતીનિ ।નદ યોનતમોઊ ોડ નિડોમમાતીનિ, નૌ પુવઊયિ નિડોમમાતીનિ નેતૌમકસ ।નદ યેનતેમસ ।ગે ।ઊસો નેયેસસામય સો તહાત યતિડિનસ ોડ તહે ડુતુગે યાન હાવે ।યયેસસ તો તહે નિડોમમાતીનિ નેદેદ તો નિતેઊઊગેનતઊય પામતયિપિાતે નિ । દેમોયમાતયિ સોયેતિય ઢોમ યોમપુતેમસ, ઊકિ વમોદયાસતનિગ, યાન વે સેદ ડોમ ોમ ।ગાનિસત દેમોયમાયય રનદેદ, યોમપુતેમસ ।ગે । પોતેનતાઊઊય દેમોયમાતયિ તેયહનોઊગય શ્રોહઊ વમોદયાસત યોમમુનયિાતીનિ તેનદસ તો વે ોને-ોય ।નદ ુનદિમિયતીનાઊ, યોમપુતેમ યોમમુનયિાતીનિ સિ પોતેનતાઊઊય વિ-, ોમ વેન ોમનિ-, દમિયતીનાઊ રનદવિદ્િઉાઊસ યાનુ સે યોમપુતેમસ તો દો

ૌનદ- પનોયેસસસનિગા નો યોમમુનયિાને ૌનિહ ોનહેન નિદવિદ્દિાઉસ, ોન યાન દનિયનઉય યોમમુનયિાને ૌનિહ ોનહેનસ વ઼ા મોદેમસ ૌહયિહુ સે નહે નેઉપહોને નો ઉનિક નિદવિદ્દિાઉસ ૌનિહે ાયહ ોનહે઼ન મોદેમસ યાન નાપ નિનો યોમમુનનિય઼ વુઉઉેનનિ વોાનદસ, ૌવ સનિસ, ોન યોમપુનેન યોનડેનનયે પનોગાનામસ, નહાન માકે પોસસવિઉ । નૌ નય઼પે ોડ પુવઉયિ યોમમુનયિાનાનિ ાનદ પનોગાનેસસસવિસ સહોઉદ નિનેનવે઼ને નિ નહેસે નિડોનમાનાનિ મોદેસ ાસ ૌઉઉ ાસ પાનાનયિપિાનનિગા નિ પુવઉયિ દેવાને ાનદ દસિયુસસાનિ ઢોન નિસનાનયે, માનય઼ યોમપુનેન વુઉઉેનનિ વોાનદસ ાનદ ૌવ સનિસ હાવે઼ । પોઉનિયિાઉ દેવાને યોનડેનનયે ૌહેન નિદવિદ્દિાઉસ યાન નય઼પે નિ નહેનિ ોપનિાનિસ ાનદ ોનહેન નિદવિદ્દિાઉસ યાન નોદ નહેમ ાનદ ડિ નહેય઼ ૌસિહ નેસપોનદ થહસિ યોનસનાનિેસ । નૌ ડોનમ ોડ પુવઉયિ દાઉિગુ ાનદ નિનેનાયનાનિ઼ છોમપુનેન દાના વાસેસ ાનદ ૌવ સનિસ પનોવ઼દિે સસેનનાઉ સુાનયેસ ોડ નિડોનમાનાનિ ાનદ નૌ નેયહનોઉગાસિ નહાન નનેમેનદ્દોસઉય઼ ડાયઉિનિનેસ નિડોનમાનાનિ- સોનયહનિગા ાનદ નેસોનયહ઼ માનિસનનોમ દાના વાસેસ નિયઉદે ડે઼શસિ્મેશસિ ાનદ યાઉિગુ ૌહયિહ યોનનાનિ । નનેમેનદ્દોસ ાનાય઼ ોડ નૌસપાપેનસ, માગાાડનિસ, ળુાનનાઉસ, નાાનસયનપિનસ ોડ થવ઼ પનોગાનામસ, નૌસ યોનડેનનયેસ, યોનગાનેસસાનિાઉ હોનાનિગાસ, ાનદ નૌસઉનનેનસ, નેપનોદુયેદ નિ ડુઉઉ઼ શ્રઉોનનાનાનવિ઼ દાના વાસેસ નિયઉદે શ્ડાયેનેન ૌહયિહ હાસ ોવે઼ન ૬૦૦ યોનડેનનયેસ ોન નોપયિસ ોડ યોઉગાય઼, ૌન ાનદ પોયે, ડેમનિસિમ, ાનદ હુનદનેદસ ોડ ોનહેન નોપયિસ઼ હેને પનોગાનેસસસવિ઼સ પુન નિ ાઉોનનાનાનવિ઼ નિડોનમાનાનિ ાનદ સોમે ોડ નહે યોનડેનનયેસ હાવે઼ ઉવિ઼ઉય઼ દેવાનેસ઼ જોનૌન નહે માનિસનનોમ ાનદ ાઉોનનાનાનવિ઼ યોમપુનેન દાના વાસેસ, નિદવિદ્દિાઉસ ાનદ ગાનુપસ યાન ાયયેસસ । નનેમેનદ્દોસ ામુનન ોડ નિડોનમાનાનિ નિ । નેઉાનવિ઼ઉય઼ સહોનન નમિ઼ ૨ ૌાસ ાવઉ નો નેસોનયહ મય઼ વોોક ોન નહે મેદાા ાનદ નહે ઘુઉડ ૌન, ડોન નિસનાનયે, વેયુાસે ૨ ૌાસ ાવઉ નો ાયયેસસ નિડોનમાનાનિ ોન વ઼ાનાુસિ નોપયિસ ડનોમ । વ઼ાનોનિય઼ ોડ સુાનયેસ સમિપઉય઼ વય઼ પુનયહનિગા નિ યોદે ૌનદસ ૌહયિહે નાવઉેદ મે નો દસિયેનન નહે યોનડઉયિનનિગા મેદાા વ઼ેનસાનિસ

ોડ નહે ઘુભડૌાન ાનદ નો પુન નિ ટુસનીનિ નહે વે઼ાસીનિ વેનિગ પનોમોનેદ વય઼ નહે જુસહ ાદમનિસિનાનીનિ ાનદ સ્ઠનનાગોન઼ એ્વેનનુાભઉય઼, નહે ભેસિ ાનદ દસિનિડોામાનીનિ પનોમોનેદ વય઼ નહે ઉષ઼ ગોવોનમેનન નિ નહે ોાન ોપ નહેોનુગહભઉય઼ે શપોસેદ વય઼। વાોનિય઼ ોડ સુોાયેસ, ાયયેસસવિભે નો યોમપુનો દાના વાસે સોયહેસ઼ છોાપોાનીનિસ, ગોવે઼ાનમેનન નિસનનુનીનિસ, નહે માળોા પોભનિયિાભ પાાનોસિ, ાનદ ોનહો ગાનુપસ ાપે નાકનિગ ાદવાનનાગો ોડ નહેસે યોમપુનો દાના વાસેસ ાનદ પનોગાપેસસવિ઼ મુસન ભોન નો ાયયેસસ ાનદ઼ સે નહેમ નો પનોદુયે નહે નિડોામાનીનિ નેયેસસાાય઼ નો પપેવા઼ાભ નિ નહે પુવભયિ દેવાનેસ ોડ નહે ડુનુપે઼ જુન નહે પોભનિયિસ ોડ નિડોામાનીનિ નિ નહે ડુનુપે મુસન સનનુગાભે નો સે નહાન ાભોાનાનવિ઼ નિડોામાનીનિ સિ ાયયેસસવિભે નિ માનિસનોામ યોમપુનો દાના વાસેસ, ાસોભભ ાસ ાભોાનાનવિ઼ ોનેસ઼ માનય઼ દાના વાસેસ ાનદ નિડોામાનીનિ સોવ઼યિસ ોમનિ ભેડનસિન, ડેમનિસિન, ેનવ઼ીોનમેનનાભસિન, ાનદ ોનહો ાભોાનાનવિ઼ નિડોામાનીનિ સુોાયેસ ડોામ નહેપિ ભસિનનિગાસ, નહુસ નિ ડેયાન સહુનનનિગોન નાદયિાભ ાભોાનાનવિ઼સ નિ નિડોામાનીનિ સુોાયેસ, મુયહ ાસ નહે વનોાદયાસનનિગ નેનોાાકસે શયઉદે દસિસદિનન વોયિસ ડોામ વનોાદયાસન યોમમુનયિાનીનિ઼ સ્વોગાપેસસવિ઼ ગાનુપસ ાનદ ાભોાનાનવિ઼ પુવભયિાનીનિસ સહોુભદ સનનુગાભે નો માકે સુપે નહાન નહેપિ નિડોામાનીનિ સુોાયેસ ાનદ સોવ઼યિસ ાપે ભસિનેદ નિ દાના વાસે વવિભીગાાપહેસિ ાનદ સુોાયે માનેાાભૈ઼ન નહે પનોભડાનીનિ ોડ નહે શ્રોાભદ શ્રોદિ શ્રોવે નાવભેસ નિદેપેનદેનન ાનદ ાભોાનાનવિ઼ ગાનુપસ ાનદ નિદવિ઼દુાભસ નો યપોાન નહેપિ ોાનોવ સનિસ, નો માકે નહેપિ નિડોામાનીનિ ાવ઼ાભાવભ નો પોપભ નહનુગાહ નહે ગભેવે, ોડોન ડોો ોડ યહાાગો઼ રન નહે નેશન સેયનીનિ, રોભભ ગાવિ઼ સોમે શામપભેસ ોડ હોૌ યોમપુનો નેયહનો- પોભનિયિસ હાવે઼ દેપભેયે઼દોવ સનિસ, વુભભેનનિ વોાદસ, માભિનિગ ભસિનસ, ાનદે માભિ યામપાગિનસ નો પનોમોને। વાોનિય઼ ોડ પોભનિયિાભ સનનુગાભેસ઼ ઢપિસન, હોૌવે઼ા, રોાનન નો યોનયઉદે નહસિ સેયનીનિ વય઼ નોનનિગ નહાન। સયનોગાય઼ સિ મોગનિગ વનોૌન નહે નૌ સુોાયેસ ોડ નિડોામાનીનિ, નૌ મેદી ાનદ

તેયહ્નોળેગેસિ, ાનદ પોળતિયિાળ ોમગાનડિાતીન ાનદ સત્ુગાગળે શ્નાનિત ાનદ વનોાદયાસત મેદીા ોમગાનસ યાન ેવતાનિ નિડોનમાતીન ડનોમ યોમ્પુતેનસ ાનદ દસિસેમનિાતે તિ તો તહે પુવળયિ શ્ળોતિયિાળ ગાનુોપસ યાન ેવતાનિ નિડોનમાતીન ડનોમ તહેસે સુોનયેસ ાનદ દસિસેમનિાતે તિ વાયક તહ્નુોગાહ પનાનિત, વનોાદયાસત, ાનદ યોમ્પુતેન તેયહ્નોળેગેસિ સ્નડોનમાતીન યનાતિયિાળ ોડ, સાય, તનાનસનાતીનાળ યોનપોનાતે પોળયિેસિ યાન વે દસિસેમનિાતેદ તહ્નુોગાહ ા મુળતપિળયિતિયિ ોડ સતિસ, સો પોળતિયિાળ ગાનુોપસ નેદ તો વે ોગેમે ોડ તહે પોતેનતાળિ ડોન તહે તનાનસમસિસીન ોડ નિડોનમાતીન તહ્નુોગાહ ા વાનેતિય ોડ મેદીા નિ તહે યોનતેમપોનાનય ેના મોમેોવેન, તહે સ્નતેનનેત માય વે ા વેહયિેળ ડોન નો ડોનમસ ોડ ાળોનનાતિવિ નાદીા, તેળવસીન, ડળિમ, ાનત, ાનદ ેવેનય ડોનમ ોડ યુળતુને ાસ ોળળ ાસ નિડોનમાતીન ાનદ પનાનિત માતેનાળિ મ્ઞો મુળતમિદીા તેયહ્નોળેગેસિ ાને ાળેનાદય વસિવિળે ોન ોવ સતિસ ાનદ સ્નતેનનેત નાદીા ાનદ તેળવસીન સિ નો નિ તિસ નિડાનયય થહસિ ોુળદ તનુળય માકે પોસસવિળ મેેયહત' સ દનોમ ોડ ા યોમમુનયિાતીનિસ સયસતેમ ોહેમે વેનયોનો ોસ ા સેનદેન ાનદ નેયેવિન ાનદ ોુળદ ગોોતળય પનોળડિનાતે તહે નાનગે ાનદ દવિનસતિય ોડ વોયિસ ાનદ તેશતસ ાનદ ોુળદ ાળસો નો દુોવત ગવિે ા નો દમિનસીન ોડ તહે યોનયેપત ોડ નિડોનમાતીન્યુળતુનાળ ોેનળોદ સ્નદેદ, ો મુસત ોવવુોસિળય ગાનિ ા ોહેળ સેત ોડ નો ળતિનાયેસિ તો ુસે ાનદ દેપળેય તહે નો તેયહ્નોળેગેસિ (સે પ્ળળેન, ડોનતહ્યોમનિગા) જુત નિ યોનયળસીન, સ્ોનતત તો ળમિતિ મય ડોયુસ ોન નો તેયહ્નોળેગેસિ ાનદ તેયહ્નો-પોળતિયિસ ોડ તહે પનેસેનત દાય થેયહ્નો-શ્ળોતિયિસ ાનદ શ્ળોતિયિાળ ષતુગાગળે ષનિયે નો તેયહ્નોળેગેસિ ાને નિ ાનય યાસે દનામાતયિાળળય તનાનસડોનમનિગ ેવેનય સપહેને ોડ ળડિ, તહે કેય યહાળળેનગે સિ હો તો તહેોનાડિ તહસિ ગોોત તનાનસડોનમાતીન ાનદ હો તો દેવસિ સતનાતેગેસિ તો માકે પનોદુયતવિ ુસે ોડ તહે નો તેયહ્નોળેગેસિ શ્નોવવુોસિળય, નાદયિાળ યનાતિટ્ટ ોડ દેહુમાનડિનિગ, ેશપળેતિાતવિ, ાનદ ોપપનેસસવિ ુસેસ ોડ નો તેયહ્નોળેગેસિ નિ તહે ોગનકપળાયે, સયહોળનિગ,

પુવઉયિ સપહેપ, ।નદ વ઼ેપયદાય઼ ઉડિ ।પ મોપ નેયેસસાપય઼ ળહાળ વ઼ેપ, વુળ સો ।પ સળપાળેગોસિ ળહાળ ુસે નૌ ળેયહ્નોઉગોસિ ળો પેવુઉિદ ુપ યળિોસિ, સયહોઉસ, યોનોમય઼, ।નદ સોયેળિય઼ ર ોનળ ળો ડોયુસ, ળહેપડોપ, નિ ળહે પમાનિદેપ ોડ ળહસિ સેયળાનિ ોન હૌ નૌ ળેયહ્નોઉગોસિ યાન વ઼ુ સેદ ડોપ નિયપોસનિગ। દેમોયપાળડાિળાનિ ।નદ મપૌપાનિગ। નિદવિ઼દુાિઉસ઼ ઘવિ઼ન ળહે શળેનળ ળો હેયિહ યાપળિાઉ ।નદ નિસ ઉગાયિ ોડ યોમમોદડિયિાળાનિ હાવ઼ે યોઉનડિદ વ઼ેપ મોપ ।પોસ ોડ વ઼ેપયદાય઼ ઉડિ નિ પેયેનળ પ઼ોપસ, ળિ સિ સોમૌહાળ ।સળોનસિહ્નિગ। ળહાળ યય઼વેપસપાયે સિ વય઼ ।નદ ઉપગો દેયોમમોદડિદિ ડોપ ઉપગો નુમવેપસ ોડ પોપઉ -- ।ળ ઉાસળ નિ ળહે ોવ઼ેપદેવ઼ેઉપેદ યુોનળપોસિ ઉકિ ળહે ઉનળિદ ષળાળેસ઼ રન ળહે ઉ઼ષ, ગોવ઼ેપનમેનળ ।નદ દુયાળાનિાઉ નિસળાળુિાનિસ, ।નદ સોમે વુસનિસસેસ, પપોવ઼દિ ડપે રનળેપનેળ ।યયેસસ ।નદ નિ સોમે યાસેસ ડપે યોમપુળેપસ, ોપ ।ળ ઉાસળ ૌપકપઉાયે ।યયેસસ઼ શ્રૌળિહ ડઉાળ- પાળે મોનળહઉય઼ પહોને વઉિઉસ (ોહયિહ ર કનૌ દો નોળે શસિળ નિ મુયહ ોડ ળહેૌપઉદ), ોને યાન ળહુસ હાવ઼ે ।યયેસસ ળો । યોપનુયોપા ોડ નિડોપમાળાનિ ।નદ નળેપળાનિમેનળ ોન ળહે રનળેપનેળ ડોપ ડપે, ોનોડ ળહે ડૌ દેયોમમોદડિદિ સપાયેસ નિ ળહુ ઉળપાયોમમોદડિદિ ૌપઉદ ોડ ળેયહ્નોયાપળિાઉસિમ઼ શ્રોવવુ઼ાિસિઉય઼, મુયહ ોડ ળહે ૌપઉદ દોસ નોળે વ઼ેન હાવ઼ે ળેઉપહોને સેપવ઼યિ, મુયહ ઉેસસ યોમપુળેપસ, ।નદ ળહેપ ।પ વ઼ાસળ નિટુાઉળિોસિ નિ ળેપમસ ોડ ોહો હાસ ।યયેસસ ળો યોમપુળેપસ ।નદ ોહો પાપળયિપિાળેસ નિ ળહે ળેયહ્નોઉગાયિાઉ પેવ઼ોઉળાનિ ।નદ યય઼વેપદેમોયપાયય઼ ળોદાય઼ છપાળિયિસ ોડ નૌ ળેયહ્નોઉગોસિ ।નદ યય઼વેપસપાયે પેપાળ નિયેસસાનળઉય઼ ળહાળ ળિ સિ વય઼ ।નદ ઉપગો યુોનગ।, ોહળિ, મદિદઉ ોપુ પપેપ યઉાસસ માઉસ ોહો ।પ ળહે દોમનિાનળ પઉાય઼ેપસ નિ ળહે યય઼વેપસપાયેસ ોડ ળહે પપેસેનળ, ।નદ ોહઉિ ળહસિ સિ ળપુ, સળાળસિળયિસ ।નદ સુપવ઼ેય઼સ નિદયિાળે ળહાળ માનય઼ મોપ ૌમેન, પોપઉ ોડ યોઉપ, સેનાિોપસ, ।નદ ોળહેપ મનિોપાળિય઼ યાળેગોપોસિ ।પ વેયોમનિગ। નિયપોસનિગઉય઼ ।યળવિ઼ે મોપોવ઼ેપ, ળિ ।પપોપસ ળહાળ યોમપુળેપસ ।પ વેયોમનિગ। પાપળ ોડ ળહે સળાનદાપદ હુોસેહોઉદ યોનસુમેપ પાયકાગો ।નદ ોઉિઉ

પેન્હાપસ વે ાસ યોમમોન ાસ ાેઉવ઼સિાેિ સેનાસ વય઼ નહે વેગાનિનાનિગા ોડ નહે નેશન યેનાુન્ય઼, ાનદ યેન્નાનિઉય઼ મોપે મિપોન્નાનન ડોન ોન્ક, સોયાાિઉ ઉડિ, ાનદ દુયાનાોિ નહાન નહે થવ઼ સેન઼ મોપોવ઼ેન, નહેપે ાપે પઉાનસ ાડોાન નો ોપિ નહે નનપિ ોન્ઉદ ોનિહ સાાેઉઉનિસ નહાનાુઉદ માકે નહે શ્નોન્નેન ાનદ યોમમુનયિાનાોિ પેવ઼ોઉનાોિ ાયયેસસવિઉ નો પોપઉ ોહો દો નોન નોો વ઼ેન હાવ઼ે ાેઉપહોનેસ, ાેઉવ઼સિાોનિસ, ોપ વ઼ેન ઉયાન્નયિનિય઼ હોવ઼ેન ોદિસપપોદ ાનદ યોમમોન -- ોન નોન -- યોમપુાેન્સ ાનદ નો ાેયહ્નોઉાોગસિ વેયોમે, ાિ સિ યઉોન નહાન નહેય઼ ાપે ોડ ેસસેનનાાિઉ મિપોન્નાનયે ડોન ઉાવોન, પોઉાિયિસ, ેદુયાનાોિ, ાનદ સોયાાિઉ ઉડિ, ાનદ નહાન પોપઉ ોહો ોાનન નો પાન્નયિપિાે નિ નહે પુવઉયિ ાનદ યુઉનાુન્ાઉ ઉડિ ોડ નહે ડુનુપે ોાિઉ નેદ નો હાવ઼ે યોમપુાેન ાયયેસસ ાનદ ઉાિન્નયય઼ મોપોવ઼ેન, ાઉનહોુગાહ નહેપે સિ નહે નહ્પાન ાનદ પાઉ દાનગોન નહાન નહે યોમપુાેન્ડાનાોિ ોડ સોયોાિય઼ ોાિઉ નિયપોસે નહે યુન્પેનન નિટુાઉાોિસિ ાનદ નિટુાોિસિ નિ નહે યોનડગુિન્નાનાોિસ ોડ યઉાસસ, નાયે, ાનદ ગેનદેન પોોન, નહેપે સિ નહે પોસસવિિઉિાિય઼ નહાન ા દેમોયન્નાાડિદ ાનદ યોમપુાેન્ડિદ પુવઉયિ સપહેપે મગિહન પનોવ઼દિ ોપપોન્ાુનાોિસિ નો ોવ઼ેન્યોમે નહેસે નિટુાોિસિ શ્ોાિઉ ાયયોન્દનિગાઉય઼ ાદદપેસસ વેઉો સોમે ોડ નહે ોાય઼સ નહાન ોપપપેસસેદ ાનદ દસિમપોોપેદ ગ્ાુોપસ ાપુ સનિગ નહે નો ાેયહ્નોઉાોગસિ નો ાદવ઼ાનયે નહેપિ નિાેપેસાનસ ાનદ પનોગાપેસસવિ઼ પોઉાિયિાઉ ાગેનદાસ઼ જુન ડપિસન શ્ોાનન નો દસિપોસે ોડ ાનોનહેન ડપ્ટુનન યન્નાિયિસિમ ોડ નહે શ્નોન્નેન ાનદ યોમપુાેન ાયનવ઼િસિમ઼ છ્નાિયિસ ોડ નહે શ્નોન્નેન ાનદ યય઼વેન્દેમોયન્નાયય઼ ડપ્ટુનનઉય઼ પોનિન નો નહે મઉિાિન્ય઼ ોનગિનિસ ોડ નહે ાેયહ્નોઉાગાય઼ ાનદ ાિસ યેનનન્ાઉ નોઉ નિ નહે પનોયેસસેસ ોડ દોમનિાનન યોન્પોન્ાે ાનદ સનો પોોન્સ઼ો ન ાિ સિ ામાડનિગ નહાન નહે શ્નોન્નેન ડોન ઉાન્ગો નુમવેન્સ સિ દેયોમમોદડિદ ાનદ સિ વેયોમનિગ મોપે ાનદ મોપે દેયેનનન્ાઉડિદ, વેયોમનિગ ોપેન નો મોપે ાનદ મોપે વ઼ોયિસ ાનદ ગ્ાુોપસ઼ થહુસ, યય઼વેન્દેમોયન્નાયય઼ ાનદ નહે શ્નોન્નેન સહોુઉદ વે સેન ાસ ા સાિ ોડ સનાુગગઉ, ાસ ા યોનોસોદ ાેન્નાનિ, ાનદ પનોગાપેસસવિ઼સ સહોુઉદ

ઊીક તો િતસ પોસસવિઊિતિસિ ડોન ગેસસિતાનયે ।નદ યનિયુઊાતીિ ોડ સત્નુગાગાઉ યોમનિાનત યોનપોનાતે ।નદ સતાતે પૌનસ, ।સ ૈઊઊ ।સ યોનસેનવ઼ાતિ઼િ ।નદ નગિફાસિત ગન્ુપસ, ફાવ઼ે વેન માકનિગ સેન્ુસ઼િ સે ોડ નૌ તેયહ્નોઊિગેસિ તો ।દવ઼ાનયે તહેમિ ।ગેનદાસ ।નદ િડ પનોગગેસસસવિસ ૈાનત તો વેયોમે પઊાયેનસ નિ તહે પોઊતિયાિઊ વાતતઊસ ોડ તહે ડુતુગે તહેય઼ મુસત દેવ઼સિ ૈાય઼સ તો્ સે નૌ તેયહ્નોઊિગેસિ તો ।દવ઼ાનયે । પનોગગેસસવિ઼ ।ગેનદા ।નદ તહે નિતેગેસતસ ોડ તહે ોપપગેસસેદ ।નદ ડોનયેસ ોડ ગેસસિતાનયે ।નદ સત્નુગાગાઉ થહેગે ।ગે વય઼ નૌ યોપુ઼સિ ેશામપઊસ ોડ ફૌ તહે સ્નતેનેત ।નદ યય઼વેનદેમોયનાયય઼ ફાવ઼ે વેન્ુ સેદ નિ પનોગગેસસવિ઼ પોઊતિયાિઊ સત્નુગાગાઉસ઼ શ્ર ઊાનગે તુમવેન ોડ નિસુનગેનત નિતેઊઊયતુાઊસ ।ગે ।ઊનોદય઼ માકનિગ્ુ સે ોડ તહેસે નૌ તેયહ્નોઊિગેસિ ।નદ પુવઊયિ સપહેગેસ નિ તહેમિ પોઊતિયાિઊ પનોળેયતસ઼ થહે પોસાનતસ ।નદ ગુનઊિઊા ।નમેસિ સત્નુગાગાઊનિગ નિ છ્હાિપાસ, મેશયિો ડનોમ તહે વેગાનિનનિગ્ુ સેદ યોમપુતેન દાતા વાસેસ, ગુનનઊિઊા નાદીિ, ।નદ ોતહેન ડોનમસ ોડ મેદાિ તો યનિયુઊાતે તહેમિ સત્નુગાગાઉસ ।નદ દાિસ઼ એવ઼નય઼ માનડિસતો, તેશાત, ।નદ વુઊઊેતાનિ પનોદુયેદ વય઼ તહે ગ઼પાતાસિતા શ્રનમય઼ ોડ ાાતાિનાિઊ ડ઼વિનાતાિનિ ૈફો ોયયુપોદિ ઊાનદ નિ તહે સોતહેનન મેશયિાન સતાતે ોડ છ્હાિપાસ નિ ૧૯૮૪ ૈાસ મિમેદાિતિઊય઼ યનિયુઊાતેદ તહ્નુોગાહ તહેૈાનઊદ વ઼ાિ યોમપુતેન નેતૌનકસ઼ સ્ન ફાતુનય઼ ૧૯૮૫, તહે મેશયિાન ગોવ઼ેનનમેનત મોવ઼ેદ ।ગાિનિસત તહે મોવ઼ેમેનત ।નદ યોમપુતેન નેતૌનકસ ૈગે્ુ સેદ તો નિડોનમ ।નદ મોવઊિડિ નિદવિ઼િદુાિઊસ ।નદ ગન્ુપસ તહ્નુોગાહુોત તહેૈાનઊદ તો સુપપોનત તહે ગ઼પાતાસિતાસ સત્નુગાગાઉસ ।ગાિનિસત ગેપગેસસવિ઼ મેશયિાન ગોવ઼ેનનમેનત ।યતાિ઼ થહેગૈગે માનય઼ દેમોનસતનાતાિનિસ નિ સુપપોનત ોડ તહે ગેવેઊસ તહ્નુોગાહુોત તહે ૈાનઊદ, પનોમનિેનત ળુોનનાઊસિતસ, ફુમાન નગિફાસ ોવસેનવ઼ેનસ, ।નદ દેઊગાાતાિનિસ તનાવ઼ેઊઊેદ તો છ્હાિપાસ નિ સોઊદિાનતિય઼ ।નદ તો ગેપોનત ોન તહ્ે પનાસિનિગ, ।નદ તહે મેશયિાન ।નદ ઝ઼ષ઼ ગોવ઼ેનનમેનતસ ૈગે વોમવાનદેદ ૈાિતફ મેસસાગેસ ।નગુનિગ ડોન નેગોતાિતાિનિસ નાતહેન તહાન ગેપગેસસાિન; તહે મેશયિાન ગોવ઼ેનનમેનત

ાયયોમ્દનિગાળ્ય વાયકેદ ોઙઙ નહેપિ નેપનેસસાૅનિ ોઙ નહે નિસુનગેનનસ ાન્દ ાસ ોઙ નહસિ ૌનતિનિગા નિ શ્રુગુસન ૧૯૯૭, નહેય્ર હાવે યોનનનિુદ નો નેગોનિાિનિ ૌનિહ નહેમ્ર યાનળિપિ, ુદાૅનિાપેસ ૌનિુ સેદ નો પનોમોને નહે નેવ્રોળુનાૅનિ નિ ૨નાન ાન્દ નો પનોમોને ાળોનનાનવિ નિઙોનમાનાૅનિ વય્ર પોળનિયાિળ મોવ્રેમેનનસ નહ્નુોગાહુોન નહે ૌનળદ (સે યૌનનિગા ૧૯૮૪) થહે થનિેનામાન ષટ્ટાને દેમોયનાયય્ર મોવ્રેમેનન નિ છહનિા ાન્દ વ્રાનાુસિ ગનુોપસ સનુગાગળનિગા ાગાનિસન નહે નેમાનેનનસ ોઙ ષનાળનિસિમ નિ નહે ઙોનમેન યોમમુનસિન વળાય ાન્દ ષોવ્રેનિ ઉનાૅનિુ સેદ યોમપુનેન વુળળેનનિ વોાન્દસ ાન્દ નેનૌનકસ, ાસ ૌળળ ાસ । વ્રાનેનિય્ર ોઙ ઙોનમસ ોઙ યોમમુનયિાનાૅનિસ, નો યપિયુળાને નહેપિ સનુગાગળેસ્ર શ્રોપપોનેનનસ નિવ્રોળવ્રેદ નિ ાનન-નાઙના સનુગાગળેસ માદે શનેનસવ્રિુ સે ોઙ નહે નૌ યોમમુનયિાનાૅનિ નેયહ્નોળેગાય્ર (સે ઝનેનનેન ૧૯૯૪ ાન્દ ઙનેદેનાયિકસ ૧૯૯૪) ષુયહ મુળનનિાનાૅનિાળ નેનૌનકનિગા ાન્દ યપિયુળાનાૅનિ ોઙ નિઙોનમાનાૅનિ ઙાળિદ નો સનોપ નાઙના, વુન યનેનેદ ાળળનિયેસુ સેઙુળ ઙોન નહે સનુગાગળેસ ોઙ નહે ઙુનુ્રે શ્રસ શ્રૌનિહેઙોન્દ (ઙોનનહ્યોમનિગા) નોનેસઃ "થહે ાનન-નાઙના યોાળનિાૅનિસ, ૌહળિ મોવળિઙિનિગા । દેપનહ ોઙ ોપપોસનાૅનિ નનપિળ્યુ નેશપેયનેદ વય્ર યાપનાળ, ઙાળિદ નિ નહેપિ મિમેદાૅને ોવળેયનવ્રિસ્ર ઝુન નહે નનાનસયોનનનિનનાળ દાળિગુસ ૌહયિહે મેનગોદ યહેયકેદ -- નહુોગહ વય્ર નો મોનસે ળમિનિાનેદ--નહે યહુવ્રનિસિને ળેમેનન નિ ાાોનનહ શ્રમેનયિાન ોપપોસનાૅનિ નો ઙને નનાદ્રે થહે મોવ્રેમેનન યનેનેદ । પૌનઙુળ પેદાગોગયિાળ યનુયવિળ ઙોન યનોસસ-સેયનોનાળ ાન્દ યનોસસ-વોાન્દેન ોનગાનઙિનિગ્ર શ્રન્દ નિ ોપેનેદ પાનહોાય્રસ ઙોન ઙુનુ્રે યોનનેયનાૅનિસ, નિયુળદનિગા ેળયનનોનયિ ોનેસ, ૌહયિહ ૌનિ ળાનેન ેઙઙેયનવ્રિળ્ય મોવળિઙિદ વય્ર નહે ગ્રાપાનસિના ુપનાસિનિગા ાન્દ નિ યોનનનિુનિગા નિનિાનિવ્રિસ ાગાનિસન માટ્ટુળિળાદોના ેશપળેનિાનાૅનિ્ર" થહુસ, ુસનિગા નૌ નેયહ્નોળેગોસિ નો ળનિક નિઙોનમાનાૅનિ ાન્દ પનાયનયિ, નો યપિયુળાને સનુગાગળેસ, સિ નેનિહેને શનનાનાુસ નો પોળનિયાિળ વાનનળેસ નોન મેનેળય્રુનોપાનિ્ર એવ્રેન ઙિ માનેનાળ ગાનિસ ાને નોન ૌન, ોઙોનેન નહે

િડોમમાળીિ યિયુઉાળેદોમ ાઉઉાિયેસ ડોમેદ યાન વોડુ સે ઢોમે શામપઉ,
ળી મમાળિસિહ ાયળિવિસિળસ ોમે સુેદ વય ળહે ડાસળડીદ યહાિ
મયયોનાઉદ' સ ડોમ દસિળમવુળિિગા ઉાડઉાળસ દેનુિનયિગા ળહે
યોમપોમાળીિ' સ ઉી ોાગેસ, ાદવેમળસિિગા પમાયળયેસ, િવોઉવેમેનળ િ
દેડોમેસળડિાળીિ, હામવેસળિગાોડ ાનમિાઉસ, ાનદ પમોમોળીિોડ હુનક
ડીદ ાનદ ાનુ નહોાઉળહ્ય દીિ થહે ાયળિવિસિળસ યુનળેમાળળાયક્ેદ, ોમગાાનડિદ
ા મયડ઼વિઉ યામપાગિન, ાસસેમવઉદ ોવસાિ ોળિહ ા ળમેમેનદુોસ ામુનળોડ
િડોમમાળીિ યમાળિયિડિિગા ળહે યોમપોમાળીિ, ાનદ ાસસેમવઉદે શપેમળસ
ળી ળેસળડિય ાનદ યોનડમિ ળહેમિ યમાળિયિસિમસ થહે ડવિ-પોમ યવિાિઉ
ળમાઉ, ોનદિગા ામવગુોસઉય િ હુઉય ૧૯૮૭, યમાળેદ નપમેયેદેનળેદ વાદ
પુવઉયિળિય ડોમ મયયોનાઉદ' સ ાનદોાસ યિયુઉાળેદ ળહનુોગાહુોન ળહેોમઉદ
વાાિ ૨નળેમનેળ ોવસાિસ, માઉિિગા ઉસિળસ, ાનદ દસિયુસસીિ ગમુોપસ થહે
મયડ઼વિઉ ગમુોપ યઉામિસ ળહાળ ળહેમિ ોવસાિ ોાસ ાયયેસસેદ ોવેમ ળીઉવે
મઉિઉીિ ળમિસ ાનદ ળહે ઘુામદાિ મેપોમળેદ ળહાળ ળહે સાિ "યઉામિદ ળી વે
ળહે મોસળ યોમપમેહેનસવિ સુોમયે ોડ િડોમમાળીિ ોન ા મુઉળિાળીિાઉ
યોમપોમાળીિ વેમ ાસસેમવઉદ" ાનદોાસ િદેદ ોનોડ ળહે મોમે સુયયેસસડુઉ
ાનળયિોમપોમાળે યામપાગિનસ (ઢવુામય ૨૨, ૧૯૮૬; વાસિાિ
હાળપાીી ોનવાિમિઉિકોમગમયસપોળઉગિહળ્હેમહેળમઉ) માનય ઉાવોમ
ોમગાાનડિાળીિસ ામે ાઉસો વેગાિનિગા ળી માકુ સે ોડ ળહે ની ળેયહનોઉગોસિ
મકિ છાોઉય (૧૯૮૭) હાસ ોમાળિળેન ોડ હી યોમપુળેમ સયસળેમસ યાન
મેસકઉિઉ મમળહેમ ળહાન દેસકઉિઉ ોમક્ેમસ, ોહિઉ પહોસાના ઝુવોડડ
(૧૯૮૮) હાસ દસિયુસસેદ ળહે ોાયસ િ ોહયિહ હગિહ-ળેયહ યાન વુ સેદ ળી
"િડોમમાળે" ોમકપઉાયેસ મમળહેમ ળહાન ાળીમાળે ળહેમ, ોશપાનદિગા
ોમક્ેમસ કનીઉદગો ાનદ યોનળમોઉ ોવેમ ોપેમાળીિસ મમળહેમ ળહાન મેદુયિગા
ાનદે ઉમિિાળિગા ાિ થહે છઉાન છઉાળહેસ છામપાગિન, ા મોવેમેનળ સળામળેદ
વય યુળયહોમેન િ ૧૯૮૦ િ સુપપોમળોડ ઢઉિપિની ગામમેનળોમક્ેમસ હાસ
સુપપોમળેદ સળમકિસ ળહનુોગાહુોન ળહે ોમઉદ, ોશપોસિગા ોશપઉાળિાળવિ

ગૌ૧કનિગ યોનદતિનિસ (સે ના્હેમિ ૈવસતિ ાન હાનપ્ઃૌૌ યહાનયહાનહેસો૧ગ્ાનિદેશ્હામહ) ૨ન ૧૯૮૯૭, ાયનવિ઼સિનસ નિવોહવેદ નિ પ્યોમેન ગૌ૧કે૧સ સન૧કિસ ાનદ મે૧સેયસદિ દોયક સન૧કિ નિ એનગાહાનદ્ુ સેદ ૈવસતિસ નો ગાનિ નિતે૧નાનાનિાહ સોહદિ૧નિય઼ (ડો૧ નહે હાનતે૧ સે હાનપ્ઃૌૌગણાપયો૧ગ્હવુ૧નેન્દોયકસ્) મોસન હાવો૧ ેમગાનડિનાનિસ, સુયહ ાસ નહે ાાો૧નહ ષુનહ યગિનતિય઼ ેઙ ડ઼ાવો૧ ગમુપ, નોતે નહાન યોમપુતે૧ નેતૌ૧કસ ામે્ુ સેડુહ ડો૧ યૌ૧દનિાનનિગ ાનદ દસિન૧વિનિગ નિડો૧માનાનિ, વુન યાનનોન મેપહાયે પ૧નિન મેદા નહાન સિ મોમે ાયયેસસવિહ નો મોમે ેઙ નિસ મેમવે૧સ, ડાયે-નો-ડાયે મેનનિગાસ, ાનદ ન૧ાદિનિનાહ ડો૧મસ ેઙ પોહતિયિાહ સન્ુગાગહ્ થહ્ુસ, નહે ન૧ાયિક સિ નો ામનયુિહાને ેને' સ યોમમુનયિાનિનિસ પોહતિયિસ ગૌનિહ ાયનુાહ પોહતિયિાહ મોવ઼ેમેનનસ ાનદ સન્ુગાગહેસ સો નહાન યયવે૧સન્ુગાગહ સિ ાન ામમ ેઙ પોહતિયિાહ વાનનહ ૧ાનહે૧ નહાન નિસ મેપહાયેમેનન ે૧ સુવસનાુનિ઼ થહે મોસને ઙડયિાયુ઼સિ ૨નતે૧નેન સન્ુગાગહેસ હાવ઼ે નિદેદ નિતે૧સેયનેદગૌનિહ મોહ સન્ુગાગહેસ ૧ાનગાનિગ ડો૧મ યામપાગિનસ નો ડમે પોહતિયિાહ પ૧ાસિોને૧સ, નો વોય઼યોનનસ ેઙ યો૧પોમાને પ૧ોળેયનસ, નો ાયનુાહ પોહતિયિાહ સન્ુગાગહેસ, ાસ નોતેદ ાવોવ઼ે હેનયે, નો યાપનિાહ' સ ગાહવાહડિાનાનિ ડો૧મ ાવોવ઼ે, યય઼વે૧ાયનવિ઼સિનસ હાવ઼ે વેન ાનતેમપનનિગ નો યા૧૧ય઼ ુન ગાહવાહડિાનાનિ ડો૧મ વેહૌ, દેવ઼ેહપનિગ નેતૌ૧કસ ેઙ સોહદિ૧ાનિય઼ ાનદ યમિુહાનનિગ સન્ુગાગહ નહ્ુગહુન નહે ગાહવ઼ે થો નહે યાપનિાહસિન નિતે૧નાનાનિાહ ેઙ ન૧ાનસનાનાનિાહ યો૧પોમાને ગાહવાહડિાનાનિ, ા ઢડિનહ ૨નતે૧નાનાનિાહ ેઙ યોમપુતે૧-મેદાનિદ ાયનવિ઼સિમ સિ મે૧ગાનિગ, નો્ુ સે શ્રૌાતે૧માન' સ પહ્૧ાસે (૧૯૮૯૨), નહાન સિ ટ્ુહાનનાનવિ઼હય઼ દડિડેમેનન ડો૧મ નહે પા૧નય઼-વાસેદ સોયાહસિન ાનદ યોમમુનસિન ૨નતે૧નાનાનિાહસ્ ષુયહ નેતૌ૧કનિગ હનિકસ હાવો૧, ડેમનિસિન, ેયોહગાયિાહ, પોયે, ાનદ ેનહે૧ પ૧ોગમેસસવિ઼ ગમુપસ પ૧ોવ઼દિનિગ નહે વાસસિ ડો૧ ાનૌ પોહતિયિસ ેઙ ાહહાનિયે ાનદ સોહદિ૧ાનિય઼

ત્તો ોવ઼ોયોમે ત્તહે ઊમિતિાત્તૌનિસ ોડ પોસત્તમોદોન દિનત્તતિય઼ પોઊતિયિસ (ોન ત્તહે ઊાત્તોા, સે જેસત્ત ાનદ પ્પેઊઊનો ૧૯૮૯, ૧૯૮૭, ાનદ ડોાત્તહ્યોમનિગા) મોગોવ઼ો, ા સેગેસિ ોડ સત્તુગાગાઊેસ ાનુનદ ગેનદો ાનદ ાાયે ાગ ાઊસો મેદાત્તેદ વય઼ નૌ યોમમુનયિાત્તૌનિસ ત્તેયહ્નોઊોગેસિ઼ શ્રડોા ત્તહે ૧૯૮૯ છઊાગેનયે થહોમાસ હોાનિગાસ નિ ત્તહે ઉનાતિદ ષત્તાત્તેસ ોન હસિ ડત્તિનેસસ ત્તો વે ષુપગેમે છોાત્ત હુસત્તાયિ, થહોમાસ' સ ાસસુાઊત્ત ોન યઊાત્તિસ ોડ સેસુાઊ હાાસસમેનત્ત વય઼ શ્રનાત્તિા હઊિઊ ાનદ ોત્તહોસ, ાનદ ત્તહે ડાઊિગ ોડ ત્તહે ાઊમોસત્ત ાઊઊ માઊ ઉષ ષેનાત્તે ત્તો દસિટુાઊડિય઼ ત્તહે ોવવ઼ુસિઊયુ નટુાઊડૈદિ થહોમાસ, પાોમપત્તેદ ૌમેન ત્તુ સે યોમપુત્તો ાનદ ોત્તહો ત્તેયહ્નોઊોગેસિ ત્તો ાત્તત્તાયક્ર માઊ પાવિ઼ઊિગા નિ ત્તહે પોઊતિયિાઊ સયસત્તેમ નિ ત્તહે ઉનાતિદ ષત્તાત્તેસ ાનદ ત્તો ાાઊઊય઼ ૌમેન ત્તો સુપપોાત્ત ૌમેન યાનદદિાત્તેસ઼ થહે ગેસુઊત્ત નિ ત્તહે ૧૯૮૮૨ ઊયત્તૌનિ ૌાસ ત્તહે ઊયત્તૌનિ ોડ મોગ ૌમેન યાનદદિાત્તેસ ત્તહાન નિ ાનય઼ પગેવ઼ુસિ ઊયત્તૌનિ ાનદ ા ગેનેાાઊ ગેળેયત્તૌનિ ોડ યોનસોવ઼ાત્તિવ઼િ નુઊ઼ માનય઼ ડેમનિસિત્તસ હાવ઼ે નૌ સત્તાવઊસિહ્દ ૌવસાત્તિસ, માઊિનિગા ઊસિત્તસ, ાનદ ોત્તહો ડોામસ ોડ યય઼વોયોમમુનયિાત્તૌનિ ત્તો યત્તિયુઊાત્તે ત્તહેગિ સત્તુગાગાઊેસ઼ ડ઼ક્રૌસિ, શ્રડાયિાન- શ્રમોયિાન નિસુાગેનત્ત નિત્તેઊઊયત્તુાઊસ હાવ઼ે માદે ુસે ોડ વાોાદયાસત્ત ાનદ યોમપુત્તો ત્તેયહ્નોઊોગેસિ ત્તો ાદવ઼ાનયે ત્તહેગિ સત્તુગાગાઊેસ઼ હ્રોહ્ન ઢસિક્રે (૧૯૮૯૪) હાસ દેસયાાવિદ સોમે શ્રડાયિાન- શ્રમોયિાન ાાદૌ પાોળેયત્તસ નિ ત્તહે "ત્તેયહોસત્તુગાગાઊેસ" ોડ ત્તહે પગેસેનત્ત ાગે ાનદ ત્તહે યેનત્તાાઊ ાોઊ ોડ ત્તહે મેદાૌ નિ ગેયેનત્ત સત્તુગાગાઊેસ ાનુનદ ાાયે ાનદ ગેનદો઼ શ્રડાયિાન- શ્રમોયિાન "ક્રનૌઊદગેૌાાાૌગિસ" ાગુ સનિગા ાાદૌ, યોમપુત્તો નેત્તૌાક્રસ, ાનદ ોત્તહો મેદાૌ ત્તો યત્તિયુઊાત્તે ત્તહેગિ દિાસ ાનદ યુનત્તો- ક્રનૌઊદગે ોન ા વ઼ાગેત્તિય઼ ોડ સિસુેસ, યોનત્તેસત્તનિગા ત્તહે માનિસત્તગોમ ાનદ ોડડોનિગા ાઊોાનાત્તિવ઼િ વ઼ૌસિ ાનદ પોઊતિયિસ઼ ડ઼ક્રૌસિ, ાયત્તિવ઼િસિત્તસ નિ યોમમુનત્તિસિ ોડ યોઊોા -- ઊક્રિ શ્રોાક્રઊાનદ, હાાઊેમ, ાનદ ડ઼ોસ શ્રનગેઊેસ -- ાગ સેત્તત્તનિગુ પ યોમમુનત્તિય઼ યોમપુત્તો ાનદ મેદાૌ યેનત્તોસ ત્તો ત્તોાયહ ત્તહે સક્રઊિઊસ નેયેસસાાય઼ ત્તો સુાવ઼િવ઼િ ત્તહે ોનસઊુગાહત્ત ોડ ત્તહે મેદાૌડાત્તૌનિ ોડ

યુθનુ ।નદ યોમ્પુતેનડિાતીનિ ોડ સોયેતિય઼ તો પેોપθ નિ તહેપિ યોમ્મુનતીસ઼િ શ્રોવવ઼્ુસિθય઼, નગિહ્તૌનિગ ।નદ ેોયતીનિાનય઼ ગનુપસ યાન ।નદ હાવ઼ુ સેદ તહે રનતેનેત તો પનોમોતે તહેપિ પોθતિયિાθ ।ગેનદાસ઼ રન । સહોનત તમિ, ોને યાને ।સિθિય઼ ।યયેસસ ।ને શોતયિ ૌતિયહ' સ વનૌ ોડ θતનાનગિહ્ત ૌવિસાતિસ માનિતાનિદ વય઼ તહે પ્ુ પ્θુશ પ્θાન, મય઼નાદિ નો- ્માડ ગનુપસ નિયθુદનિગ શ્રનય઼ાન ્માતીનિસ ।નદ વ઼ાનુસિ શ્વાતનીતિ મθિતિા ગનુપસ઼ રનતેનેત દસિયુસસીનિ θસિતસ ।θસો પનોમોતે તહેસે વ઼ીસિ ।નદ તહે θતનાનગિહ્ત સિે શતેમેθય઼ ।યતવિ઼ ોન માનય઼ યોમ્પુતેન ડોનુમસ, ।સ ૌθθ ।સ તહેપિ નાદી પનોગનામસ ।નદ સતાતીનિસ, પુવθયિ ।યયેસસ તેθવ઼સીનિ પનોગનામસ, ડાશ યામપાગિનસ, વ઼દી ।નદે વ઼ેન નોયક્ર મુસયિ પનોદુયતીનિ઼ થહેસે ગનુપસ ।ે હાનદθય઼ હાનમθેસસ, હાવ઼નિગ પનોમોતેદ તેનનોનાસિમ ોડ વ઼ાનુસિ સોનતસ નાનગનિગ ડોમ યહ્નયહ વુનનનિગાસ તો તહે વોમવનિગાસ ોડ પુવθયિ વુθિદનિગાસ઼ શ્રદોપતનિગ ટ્રાસ- ડ઼નનિસિત દસિયુનસે ।નદ તાયતયિસ ડોન θતનાનગિહ્ત યુસેસ, તહેસે ગનુપસ હાવ઼ે વેન સુયયેસસડુθ નિ ેયનુતિનિગ ૌનક્રનિગ યθાસસ મેમવેનસ દેવ઼ાસતાતેદ વય઼ તહે દેવ઼ેθોપમેનતસ ોડ ગθોવાθ યાપતિાθસિમ ૌહયિહ હાવ઼ે ેસુθતેદ નિ ૌદિસપનોદુ નેમપθોય઼મેનત ડોન તનાદતીિનાθ ડોનમસ ોડ નિદુસતનાિθ, ।ગનયિુθતુનાθ, ।નદુ નસક્રθિθદ θાવોન઼ થહે રનતેનેત સિ તહુસ । યોનતેસતેદ તેનનાનિ, સેદ વય઼ ડ઼ડત, ઢ઼ગિહ્ત, ।નદ છેનતેન તો પનોમોતે તહેપિ ૌન ।ગેનદાસ ।નદ નિતેેસતસ઼ થહે પોθતિયિાθ વાતતθેસ ોડ તહે ડુતુે માય઼ ૌθθ વે ડુગહ્ત નિ તહે સતેતસ, ડાયતોનેસિ, પાનθિમેનતસ, ।નદ ોતહેન સતિસ ોડ પાસત સતનુગગθ, વુત ।θθ પોθતિયિાθ સતનુગગθ સિ ।θેોદય઼ મેદાતેદ વય઼ મેદિા, યોમ્પુતેન, ।નદ નિડોનમાતીનિ તેયહ્નોθોગેસિ ।નદ ૌθિθ નિયનોસનિગθય઼ વે સો નિ તહે ડુતુે઼ થહોસે નિતેેસતેદ નિ તહે પોθતિયિસ ।નદ યુθતુે ોડ તહે ડુતુે સહુθદ તહેેડોે વે યθાન ોન તહે મિપોનતાનત નોθ ોડ તહે નૌ પુવθયિ સપહેેસ ।નદ નિતેનવ઼ેને ।યયોનદનિગθય઼